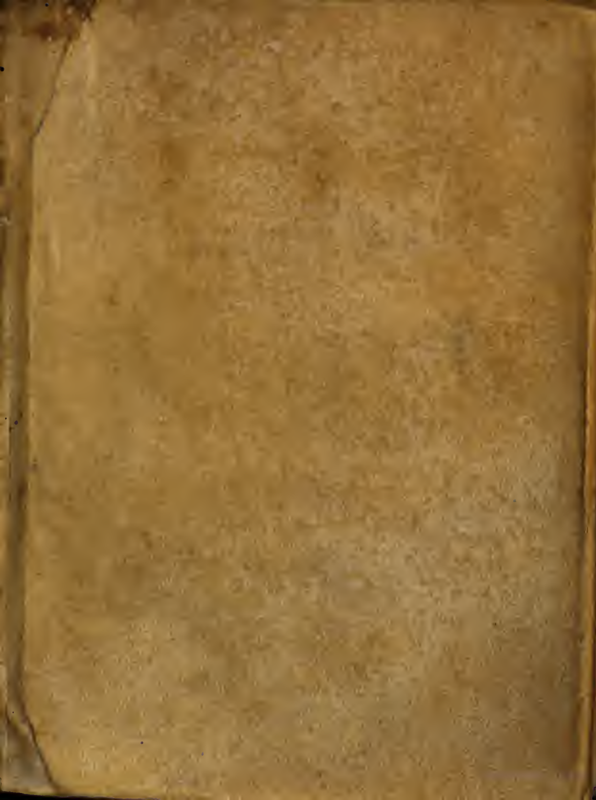

HISTORIA
SACRA ET EXOTICA
AB ADAMO VSQVE
AD AVGVSTVM.

DEMONSTRATIONIBVS MATHEMATICIS fulta & documentis Ethicis locupletata.

AVCTORE
IACOBO CAPPELLO.

SEDANI,
Ex Typographia Ioannis Iannon.
M. DC. XIII.
Cum Priuilegio Christianißimi Regis.

IN SACRAM ET EXOTICAM IAC. CAPPELLI HISTORIAM SERENISSIMO BRITANNIARUM REGI NUNCUPATAM.

I.

Clara ſerenati lux orta à lampade Phœbi:
  Clarior à Phœbi luce, Iacobe, tui.
Temporibus dum picta ſuis tibi ſurgit ab æuo
  Hiſtoriæ antiquæ fabrica ſtructa recens.
Geſta verecundis opulentas ſingula dictis:
  Quæ veri è ſacris fontibus hauſta refers,
Linguarum & rerum gnarus; quæ gnaua vetuſtas
  Prodidit innumeris pæne voluminibus.
Quæ tibi ruſpanti cunctis potiora fauiſſis
  Gaza hæc tecta diu mente manuque tua eſt.
Flaua triumphato tibi tempore adorea parta:
  Gemmea de veri luce corona venit.

II.

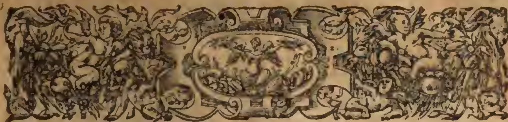
Quò nunc *μουσαγέτῃ, πολυΐστορι, ποικιλομήτῃ,*
  Παμβασιλεῖ, veterum lecta *ἀνάλεκτα* virûm?
Quem toto nihil orbe latet: qui cognitus orbi
  Vera, animata, loquens Bibliotheca ſibi.
Hæc cauſa, hic cur Rex hoc dignus munere tanto; &
  Res tanti hæc Regis digna patrocinio.
Quin ſpe reque ingens, diuinaque indole Princeps
  Carolus hoc vltrò munere lætus ouat.

Andreas Meluinus.

IN DOCTISSIMAM D. Cappelli hiſtoriam.

Præpetibus dum raptat equis ſecum omnia Tempus,
Vt tenebris, nimium quæ micuêre, tegat.
Tu rapidas, Cappelle, rotas ſufflamine pennæ
Stringis, & alipedes hac ope ſiſtis equos.
Quos ſatur ille ſenex vaſto hauſit gutture natos,
Hac ope, fœcundæ reddere cogis Opi.
Ex te diſcit iners ſua jam cunabula mundus;
Et qui bis puer eſt, deſinit eſſe puer.
Omnia tabifico quæ carpſit dente vetuſtas,
Accipiunt priſcum, te renouante, decus.
Non mihi Parcarum tanti inſpexiſſe tabellas:
Conſcia fatorum diphtera, charta tua eſt.
Quæ tibi, ſeruanti monumenta tot aurea ab Orco,
Cum Genio ipſa Hebe ſerta ſat apta daret?
Totius vt jactet Tempus ſpolia orbis opima;
Tu ſpolia ex ipſo Tempore opima refers.

D. TILENVS.

SERENISSIMO
POTENTISSIMOQVE
MAGNAE BRITANNIAE
ET HYBERNIÆ REGI,
DEFENSORI FIDEI,

IACOBO I. S.

ITER aggredior, SERENISSIME REX, *à multis tritum aut tentatum, ſed arduum tamen & periculoſæ plenum opus aleæ. Vel vnius populi, ſeculi, belli hiſtoriam ſcribentibus occurrunt ſentes, ſcopuli, ſyrtes, quibus ſuperandis ingenium & labor opus eſt. Hiſtoriam multorum populorum, ſeculorumque quadraginta ſcripturo multa librorum volumina fuerunt non ruſpanda tantum & euoluenda, ſed etiam expendenda, maximè cùm non ab ouo gemino, ſed ab orbe condito ſcriptionis initium arceſſam. In hac longinqua per multas Cycladas & Symplegadas nauigatione, quâ Cynoſurâ ſim vſus, quem ſcopum mihi propoſuerim, paucis mihi præfandum puto. Hiſtoriæ prima virtus eſt veritas. Igitur prima mihi cura fuit* verum exquirere & quaſi emolere, *vt Ambroſij verbo vtar, vt falſa à veris internoſcerem, & vera à falſi ſuſpicione vindicarem. Quippe falſa ſæpe veri ſpecie nobis imponunt. Sed & multa nobis abſurda viden-*

*

tur & asystata, quæ nec inter se, nec cum vero pugnant. Scriptores exotici sæpe fallunt aut falluntur. Sacris neutrum conuenit. Quam multa tamen in scripturâ passim occurrunt ἐναντιοφανῆ? His conciliandis qui studet, etiamsi non semper scopum attingat, bonum tamen opus desiderat. Sed & authores exoticos, quoties in speciem potiùs quàm ὄντως veritati aduersantur, qui commodâ interpretatione, aut minimè violentâ correctione eò manu ducit, vt & inter se consentiant, & Prophetis accinant aut famulentur, is non tantum de humanioribus, sed etiam de sacris literis bene meretur. Hæc molienti multa peruestiganda, multa scribenda fuerunt, quæ plerisque ne legere quidem erit necesse, nedum perpendere. In singulis Chronologorum dissensionibus enucleandis verbosè litigare permolestum sit. Aliquando tamen pedem sistere, veri fontes indicare, sententiæ nostræ causas aperire necessarium fuit. Has disquisitiones qui non capiunt, vel quos illæ non capiunt, facile possunt, ijs transmissis ad alia transilire. Habebunt tamen hæc suum apud peritos vsum ad historiæ confirmationem, & temporum concatenationem. Lubricum tempus prehensantium manibus ita se subducit, vt nullum sui vestigium relinquere videatur. In huius fugacis, ac fluxæ rei possessionem natura nos misit, ex qua expellit quemcunque vult. *Sed quantumuis lubricum sit tempus, homo infirmus, σκιᾶς ὄναρ terræ vermiculus ἐφήμερον ζῶον, varias tamen artes illi dedit Deus, quibus fugitiuam antiquitatem retrahere, & labenti seculo compedes injicere possit. Harum aliæ cœli motum, aliæ diuinæ legis, aut hominum instituta spectant. In cœlis habemus æquinoctiorum Solstitiorumq; cum nouilunijs concurrentium, sed in primis Eclipsium tam Solis quam Lunæ vices raro quidem à veteribus obseruatas, sed tantò diligentiùs à nobis conquirendas. In diuina lege dierum, & annorum habemus per hebdomadas distributionem, habemus*

& Sacerdotalium Præfecturarum vices in certum orbem recurrentes. In Historia Romana sese nobis offerunt lustrorum & ludorum secularium celebrationes, in Græcâ Olympia, Pythia, Nemea, Isthmia, Panathenęa, in Christiana, & Iudaica Paschatum incertos anni dies concursus, & id genus alia, quę nobis in vasto hoc historicæ scriptionis Oceano prębent eum vsum, quem nautis pyxis polum spectans, architectis libella, aurificibus obrussa. Has Celestium motuum & ciuilium institutorum obseruationes apud veteres scriptores perquirere, suis annis adscribere, &, quàm cum historicis narrationibus conueniant, expēdere nobis quidem dificillimum, lectoribus multis insuaue, sed plane necessarium fuit. Sic & muris θριγκώματα, *& hortis sepes prętendimus, & in spinis nascentem rosam grata manu legimus. Quin & in ipsis sentibus loqui non est dedignatus Deus. B. Ambrosius virginibus scribens libro 1. cap. 1.* Vtinam, *inquit,* meas quoque spinas illuminet Deus. Erunt fortasse qui etiam in nostris sentibus aliquem mirentur lucere fulgorem, erunt quos spina nostra non vrat, erunt quibus de rubo audita vox nostra soluat de pedibus calceamentum, vt impedimentis corporalibus exuatur mentis incessus. *Non temere de Dei bonitate beneficium hoc sperauit Ambrosius. Nobis idem optare potius quàm sperare licet. Sunt tamen, si non laboris nostri, saltem historię, quam in manibus habemus, cuius illustrationi animum intendimus, multiplices fructus, nec tantum suaues, sed & salubres. Id ex vtriusque testamenti canone colligas, cùm eius maxima pars constet historijs. Et sacra quidem historia, quo certior, & sanctior eò salubriores fructus edit. Hęc demum est* testis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magistra vitę, nuntia vetustatis. *Parciores tamen in illius narratione fuimus, tum quia fontes ipsi consuli debent & omnibus familiares esse, tum*

quia Bucholcerus, Torniellus, alij sacram historiam fusiùs enarrarunt, quàm vt nobis necesse sit actum agere. Inter exoticas historias Grecæ potissimum illustrationi studuimus, tum quia pauciores illam nostris temporibus explicarunt, cùm olim fuerit omnium nobilissima, tum quia Græcis omnium propemodum artium humanarum inuentionem debemus. In historiâ Romanâ partem eam potissimum exornauimus, quæ trecentis circiter annis CHRISTI *natiuitatem antecedit, quia tum demum illustris, & certa esse incipit, estque velut apparatus ad Historiam Ecclesiasticam, quæ maioris est molis. Stabilita, quantum per monumentorum penuriam licuit, historiæ Christi aduentum antegressæ serie dedimus operam vt nostrum & lectoris animum bonis moribus imbueremus, & redderemus historiam sanctioris Philosophiæ ministram. Hoc liberiùs ab eo fit, qui priscam & peregrinam, quàm qui sui temporis ac loci scribit historiam. Iustinus Martyr, Lactantius, Augustinus, alijque tum veteres, tum recentiores eruditos multos libros ediderunt, quibus Ethnicæ superstitionis vanitatem, & deorum, quos Nationes adorabant, nouitatem traducerent. At hoc est proprium veteris historiæ peculium. Hîc igitur specta nobiscum deunculorum, qui maioribus nostris inequitabant, mendicabula modo in cunis, modo in tumulis suis iacentia, fœdaque μορμολύκεια totius orbis consensu pridem exsibilata, ac tantum non fatentia*

Nil sibi legatum præter plorare, suisque.

Quid miserius eo, qui, quid colat, nescit,

Inferus an superus tibi fert Deu' munera Vlysses.

Si, ne πολύτροπος quidem ac duplex Vlysses apud Andronicum scit, cui iusta faciat, quantò minus plebes? Ἀκρότης ἀμαθίας ἀθεότης καὶ δεισιδαιμονία, vt eleganter ait Clemens Alexandrinus προτρεπτικῷ. Atheismi species est Epicureismus. Epicurus apud Ennium sententiam

ſuam ſic explicat.

Ego Deûm genus eſſe ſemper dixi & dicam cœlitum
Sed eos non curare opinor, quid agat humanum genus.

Eodem pertinet fortunæ modo veneratio, modo accuſatio. Pacuuius.

Fortunam inſanam eſſe & brutam & cæcam perhibent Philoſophi,
Saxique inſtar globoſi prædicant volubilem.
Sunt autem alij Philoſophi, qui contra fortunam negant
Eſſe vllam, ſed temeritate omnia regi.

Paulò moderatius inſanire videtur Accius, cùm ait.

Neque profectò Deûm ſummus Rex omnibu' curat.

Enimuerò qui omnia creare potuit, omnia curare non poterit? Quantò ſapientiùs Plautinus ille exclamat, Eſt profectò Deus qui, quæ nos agimus auditque & videt. *Videlicet. Nunquam, & nuſquam Deus* ἀμάρτυρον *ſe reliquit, benefaciens hominibus, & iram ſuam è cœlo reuelans aduerſus impietatem hominum Dei veritatem in iniuſtitiâ detinentium. Neque verò nos* defendet numerus iunctæque vmbone phalanges. *Omnibus ſufficit vna Dei manus Regibus ac populis puniendis, demetendis. Vides cateruatim corruentia Regum Diademata, vrbium propugnacula, populorum examina. Nunquid nos ſoli ferulæ diuinæ manum ſubducemus? Ex hoc ipſo iudicium faciemus, quale ſit hominis ingenium, quale noſtrum. Oculus noſter non niſi in ſpeculo ſe poteſt intueri. Nemo ſui iudex idoneus eſt. Reſpice hominem quouis loco, quouis tempore ſui ſimilem, peccato immerſum, & pœnis obnoxium. Quàm multa vitiorum, quàm rara virtutum ſeges in hiſtorijs occurrit? Etiam tum, cùm optimi videntur Ethnici, quis illorum Dei obſequium pro normâ, Dei gloriam pro ſcopo ſibi propoſuit?*

Vicit amor patriæ laudumque immensa cupido.
Nec ille patriæ amor charitas fuit, sed quasi leonum in suos catulos affectus. Plurimum quoque apud illos potuit metus pœnæ, vel infamiæ, quam optimus quisque maximæ pœnæ loco habet. Itaque Ægyptios hoc potissimum nomine laudat Diodorus, quod suos milites assuefacerent τὸ μέγιστον τῶν κακῶν κρίνειν τὴν αἰσχύνην, *h. e.* probrum in vltima miseriæ linea ponere. *Hoc ipsum pudore nos suffundere debet, quod cæcis illis meridie palpantibus sæpè plura expressit infamiæ metus, & gloriolæ cupiditas, quàm nobis, qui mundi lux audimus, Domini reuerentia, gehennę timor & super cœlestis gloriæ spes. Fama illa, quam captabant Nationes, fumus est. Sed qui infamiâ fruitur duplici nomine Gehennæ filius est, qui neque Deum, neque homines respicit, cùm Dei hominumque ius nouerit.* Atqui plus debet Christi discipulus præstare, quàm mundi Philosophus, gloriæ animal, popularis auræ, atque rumorum venale mancipium. *Sed & specta emicantia nonnunquam tanquam in furiosis lucida interualla, & cum Tertulliano* testimonia animæ naturaliter Christianæ, *vel, vt cum Euangelicâ tuba loquar*, legis opus Gentium cordibus inscriptum & τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ *mentibus hominum etiam* ψυχικῶν *insculptum, nisi mox talparum instar lucem oculis affulgentem aspernati densiores in tenebras quàm pridem abderent sese seculi huius disquisitores. Christianis quo purior affulsit lux, eò studiosiùs cauendum, ne legis aurum & Euangelij gemmæ sint in pectoribus nostris tanquam in sterquilinio. Hoc à nobis exigit non tantum sacra, sed etiam exotica historia. Nam etiam si veræ pietatis expertes fuerint Ethnici, tamen etiam inter illos edidit Deus & literarum monumentis ad nos vsq; propagata voluit, quæ nobis facem præferant & calcar addant non tantum ad virtutes ciuiles, sed etiam ad veram pietatem ac synce-*

ram numinis reuerentiam. Nos igitur, quantum breuitatis studium, multiplex rerum varietas, & virium nostrarum tenuitas ferre potuit, dedimus operam vt carptim quidem sed passim aspergeremus documenta pietatem & bonos mores spectantia, dum, modo Gentilitiæ superstitionis ἀβελτηρίαν *demonstramus, modo Dei prouidentiam asserimus, modo virtutis vberes fructus, vitiorum infaustos exitus indicamus. Est autem virtus omnibus quidem salutaris, nemini infrugifera, sed quò quisque dignitate reliquis antistat, eò plures ac prestantiores ex virtute fructus capit, plura ex vitio damna. Sunt quidem, quibus nihil minus sapit, nihil minus regibus conueniens videtur, quàm quod cœlum sapit, quasi cœli exules esse necesse sit, qui in terra regnant. De iustitia, de castitate, de iudicio futuro differentem Apostolum audiens tremefactus infelicissimus* Felix *in aliud tempus hec differre iussit. Pietatis præcepta Gnatones aulici, Regum sorices, regnorum pestes ad aretalogos & magistellos releganda censent.* Sanctitas, *inquiunt*, pietas, fides

Priuata bona sunt: quâ lubet Reges eant.

Precidendus istis linguis si credas Regem nasci, Regem fieri non dignitas sit, sed supplicium. Non ita M. T. quæ studijs pietatis nihil habet antiquius, nihil magis in votis, quæ verum Regem ac duplici nomine Regem eum putat, qui non tam subditis imperat, quàm sibi: vt vicissim subditi non tam Regem timeant, quàm Regi. Cùm igitur illustrissimorum quorumque Regum, & eorum qui principem in Ecclesia locum obtinuerunt historia, Regum nostri temporis præstantissimum sibi vindicet assertorem, ambigere non potui, quem potissimum eligerem. Vnum video, qui de scriptis aliorum & de rebus ad pietatem pertinentibus sententiam ferre possit, qui legenda, cedroque dignissima scribat & ipse scribenda faciat ac immortalibus in omnem posteritatem præconijs consignanda. Imprimis cùm

eâ mente ſcribam hiſtoriam, vt ſit prouidentiæ diuinæ ſpeculum, ſcio quidem Deum ſuorum omnium operum, maxime Regum, quos eam ob cauſam Homerus meritò διοτρεφέας vocabat, curam ſuſcipere, ſed nuſquam plura, nuſquam illuſtriora video prouidentiæ diuinæ, fauoriſque ſpecialis teſtimonia, quàm in T. M. vita. Cuius hodie, cuius vnquam Regis vita pluribus, atrocioribus, ſeculorum omnium deteſtatione dignioribus inſidijs petita eſt, præſentibuſque periculis præſenti numinis auxilio erepta? Quis hæc recolens fateri non cogatur & Deum eſſe, & Deo T. M. eſſe curæ? Non alium igitur Regem iuſtiùs eligere potui, cuius nomini tot Regum, tot regnorum hiſtoriam conſecrarem. Vnum ſupereſt, vt cum humanitate certans M. T. ſublimitas animum quàm vires noſtras potius reſpiciat, & ſerenitate ſui vultus conatibus noſtris adſpirans calcar addat ad alia ſuſcipienda. Deum interim Opt. Max. veneror, vt quo ſublimius ad faſtigium M. T. euexit, quo pluribus ac illuſtrioribus donis eam coronauit, quo miraculoſiùs eam hactenus conſeruauit, eo diutiùs incolumem eam conſeruet tum Magnæ Britanniç, tum totius Reip. Chriſtianæ bono.

HISTORIÆ SACRÆ ET EXOTICAE LIBER PRIMVS.

Quot annos ante Christum numerent Græci.

IN annis ab orbe condito ad Christum vsque numerandis mira est autorum diuersitas. Portentosissima omnium, quas a Christianis traditas legi, sententia habetur in Tabulis Alphonsinis quas A. D. 1524. castigauit Lucas Gauricus & dicauit Pompeio Columnæ, quem Septennio ante Cardinalem fecerat Leo X. Idem Gauricus quadriennio post in Claudij Ptolemæi μεγάλην σύνταξιν scripsit A. D. 1528. Gauricus ergo, Ab Adamo, *inquit*, ad Diluuium vniuersale sunt anni *3882.* dies *167. legendum 267.* A Diluuio ad Christum Saluatorem sunt anni 3101. dies 319. Ab Adamo ad Christum Saluatorem 6984. dies 221. Ab Adamo ad calcem anni Saluatoris 1524. sunt anni 8508. dies 221. Character diluuij est feria quinta, Christi septima. *Ita Gauricus credidit Solem creatum cyclo solis XXVI. Luna X. Maij XIX. feriâ quartâ, Arietis octauo, Plenilunio, Diluuium contigisse cyclo solis XVI. Februarij X. feriâ quintâ, Christum natum cyclo solis nono, Decembris XXV. Sabbatho. Græci multi plures annos quàm Gauricus numerant a Diluuio ad Christum. Sed ab Adamo ad Diluuium numerant plerique annos 2242. ad summum 2262. Ecclesia Constantinopolitana, Alexandrina & aliquot aliæ versus Orientem æram mundi inchoant anno quinquies millesimo quingentesimo nono ante æram Christi, cyclo solis Septimo decimo, lunæ tertio, indictione tertiâ, Septembris primo. Exempli causa. Concilij sexti canones in Trullo scripti sunt A. D. 691. indictione quartâ. Trullani Patres canone tertio vocant hunc annum mundi 6199. Theodorus Studita obijt A. D. 826. Discipulus eius ait eum obijsse anno mundi 6335. indictione quintâ, Nouembris vndecimo, die Dominicâ. Constantinus Philadelphiensis Sulæ filius scribebat A. D. 1195. computum Græcum, cuius copiam pro suâ humanitate*

Apud Baron. A.D. 826.

mihi fecit Isaacus Casaubonus vir doctissimus. Is hunc annum vocat mundi 6703. atq; Νομικὸν φάσκα h. e. Lunam xv. incidisse eo anno in Martij xxix. Melius dixisset in Martij xxvij. Ioachimus Alexandriæ Patriarcha Alexandro Comiti à Levuensteim testimonium dans subscribit ἔτει φρζάχρισῶ, ἀπὸ Ἀδὰμ ζό. Δεκεμβρίῳ κς'.

Africanus, Hipolytus, Antiocheni, Æthiopes, Maronitæ, alij quasi rotundatũ numerum affectãtes numerant præcisè mille quingẽtos annos ab Orbe condito ad Christi æram, siue verã, siue receptam. Cedrenus huic summæ septennium detrahit, Maximus Monachus nouẽnium. Neuter sibi satis constat. Sed mens conditorum huius æræ Æthiopicã paulo minoris hæc fuit, vt eam inchoarent anno ante receptam Christi æram 5494. cyclo solis quarto, Lunæ penultimo, indictione primâ, mense Septembri. Author huius sentẽtiæ fuit Panadorus Ægyptius Monachus Arcadij tempore florens h. e. aliquanto ante quadringẽtesimum Christi annum. Is teste Georgio Tarasij Patriarchæ Syncello dicebat Christum natum anno mundi 5493.

Itaq; Nicephorus Archiepiscopus Constantinopolitanus Chronologiam suam claudens anno receptæ Christi æræ 857. indictione quintâ, ait hunc esse annum mundi 6350. sed quia annus Æthiopicæ mundi æræ 6350. incidit in annum Christi 850. ideò Nicephorus hariolatur indictionem quintam, quâ suam historiam claudit, conuenire cum anno Christi 850. Adeò tum quoq; rarus & incertus erat in Oriente Æræ Christi vsus.

Origenes in Matthæi xxiv. Tractatu xxix. sibi persuadet ab orbe condito ad natum Christum esse sexcentas nonaginta annorum hebdomadas h. e. annos 4830. hinc ad excidium templi decem hebdomadas, h. e. annos 70. quod ita demum assequeris, si ante diluuium sequaris Hebraicam veritatem, post diluuium Græcam versionem, quam rationem, quod mirum est, secuti sunt Samaritani.

Gregorius Turonensis numerat ab Orbe condito ad Diluuium annos 2242. Hinc ad Exodum 1404. Hinc ad Christi passionem 1538. Hinc ad Martini transitum 412. Hinc ad Gregorij Magni quintum 218. Colliguntur 5814. Vero propiùs dixeris à Diluuio ad Exodum esse annos 1414. Hinc ad Christi mortem 1528. Vt vt sit, Gregorius numerat 5150. circiter annos ab Adamo vsque ad Christum.

Eusebius, cùm in cæteris sequatur lxx. interpretes, tamen Kainanem, quem illi fingunt fuisse Arphaxadi filium, Salæ patrem, cùm vixisset annos centum triginta, expungit. Atque ita numerat ab Orbe condito ad diluuium annos 2242. Hinc ad natum Thare 873. Hinc ad natum Abrahamum 70. Hinc ad promissionem 75. Ad Exodum 430. Ad conditum templum 480. Ad euersionem templi 440. Ad secundum Darij Hystaspidæ 70. Ad Christum 520. Colliguntur anni quinquies mille ducenti. Sed quia Dionysiana Christi æra vno anno Eusebianâ posterior est, ideo in Eusebij chronico primus Eusebianæ Christi æræ annus conuenit cum 5199. Eusebianæ mundi æræ anno. Author verò Martyrologij Romani ita agit ac si re verâ Christus natus esset anno à crea-

Martyrolog. Rom. Decembr. 25. tione mundi quinquies millesimo centesimo nonagesimo nono, A Diluuio verò anno bis millesimo nongentesimo quinquagesimo septimo: A natiuitate Abrahæ anno bis millesimo quintodecimo: ab vnctione Dauid (*imò à conditu templi*) anno millesimo trigesimo secundo &c. *Hic Baronius monet* Catholicam Dei Ecclesiam in supputando annorum numero septuaginta interpretes sequi consueuisse. *At ex his, quæ diximus, liquet. 1. Orientales Ecclesias trecentis plus minus annis à Romanâ dissentire. 2. Romanum Martyrologium non per omnia sequi lxx. interpretes. Sed & Bellarminus, Genebrardus, Torniellus, alijq; illustres Ecclesiæ Rom. doctores lxx. interpretum epilogismum respuunt.*

Atq; adeò Chronologorum nostri temporis vnus, quod sciam, lxx. interpretes secutus est Christophorus Lauretus, sed ratione planè nouâ. Is numerat ab Orbe condito ad Diluuium annos 2262. In hoc sanè melius quàm reliqui, qui cum numerent tantum annos 2242. Mathusalam imprudẽtes Diluuio superstitem faciunt. hinc ad natum Thare annos duos & mille numerat Lauretus adnumerato scilicet Kainane, quem commenti sunt lxx. interpretes. Hinc ad natum Abrahamum annos septuaginta, Hinc ad promißionem annos 75. A Promißione ad Exodum annos 430. colliguntur anni 3829. quos Lauretus vult esse dierum 360. Ita fiunt anni Iuliani 3783. Deinceps sequentes annos vult esse solaribus æquales. Ita numerat ab Exodo ad conditum tẽplum annos 480. Hinc ad destructionem templi annos 437. A Destructione ad secundum Darij Hystaspida annũ annos 82. Hinc ad æram Christi annos 520. vt & Eusebius & omnes probæ notæ Scriptores. Ita putat Solem creatum anno 5302. ante Christi æram cyclo solis primo, Lunæ secundo, Aprilis xxviij. feriâ primâ, quâ die Nouilunium cum Æquinoctio concurrisse arbitratur. Sed omnino annis ante Christi æram quinque millibus & trecentis Æquinoctium vernum fiebat potius Maj primo, quã Aprilis xxviij. Itaque melius dixisset Lauretus. Solem creatum Maj primo, feriâ quartâ, corniculante Lunâ, Sed Lauretus tam Astrologiam, quàm Chronologiam nouam comminisci pulchrum iudicauit.

QVOT ANNI CIRciter numerandi sint ab Adamo vsque ad Christum.

IN contexendis Patriarcharum, qui diluuium antecesserunt, annis, quater sumimus annũ inchoatum pro absoluto, atque ita ab Adamo ad diluuium numeramus tantum annos Ægyptiacos 1652. Iulianos 1651. cùm alias ob caussas, tum maximè, vt anni mundi per 7. & 49. diuisi dent annum hebdomadis aut Iubileum ineuntem ab Autumno, vt notamus A. M. 392.

A Diluuio ad natum Thare Augustinus Torniellus numerat annos 252. non 222. vt reliqui omnes, qui Hebraicam veritatem sequuntur, quia Kainanem à LXX. interpretibus confictum putat natum anno Arphaxadi XXXI. Vide A. M. 1689.

A nato Thare ad natum Abrahamum cum Beroaldo, Paræo, Torniello numeramus annos 130. non 70. vt plerique alij, adducti in primis authoritate B. Stephani Actorum VII. Vide A. M. 1944. & 2003.

A nato Abrahamo ad Exodum quingentos tantum annos cum Iudæis numeramus collatis his locis Exodi XII. 40. Genes. XII. 1. XV. 13. Galat. III. 17. Vide A. M. 2073. 2078. 2103. 2503.

Ab Exodo ad conditum templum disertè numerantur anni 480. 1. Reg. 6.

A condito templo Salomonis ad eius euersionem annos 427. colligimus ex serie regum Iuda & ex Ezekielis quarto capite.

Ab euerso templo ad eius instaurationem numeramus annos septuaginta, eamq; a Dario Hystaspis filio factam esse colligimus ex Zacariæ I.12.VII. 5. Aggæ I.2 .1. Idem docet historię exoticæ cum sacrâ legitima connexio, cuius vincula vide A. M. 3404. 3410 .3442. & 3481. Itaque Scaliger etiamsi instauratorem templi velit esse Darium Nothum, tamen agnoscit & ipse annos septuaginta ab euerso templo ad secundum Darij Hystaspidæ annum.

A secundo Darij Hystaspidæ ad primum Seleucidarum annum numeramus annos octo & ducentos freti authoritate Ptolomæi, Diodori Siculi, Eusebij & aliorum eius notæ scriptorum.

Quod vero ab euerso templo ad Seleucidarum æram pro 278. annis Iudæi numerant tantum annos 92. Paræus 171. Beroaldus 197. Hinc factum est, quod in his rebus exoticos scriptores fide indignos putarunt.

Ab Æra Seleucidarum, quam Iudæi Contractuum vocant, ad ętam Christi nullum est inter chronologos discrimen nisi forte vnius biennij vel quadriennij. Colliguntur annorum plus minus quatuor millia.

QVOT ANNI PRÆcisè numerandi sint à Solis creatione vsque ad æram Christi.

Ex annorum aggregatione ὁλοσχερῶς iuxta Hebraicam veritatem factâ colligimus ab Adamo ad Christum annorũ circiter quatuor millia. Vt aliquid certum definias, quęrendum. 1. Quis fuerit annus Patriarcharum. 2. Quo cœli puncto creatus sit Sol.

Primam quęstionem sic definit Augustinus Torniellus. Annus, inquit, quo Moses vtitur in historiâ Diluuij, erat Solaris, menses vero lunares, ita quidem vt primus mensis esset dierum XXIX. secundus dierum triginta. & sic deinceps. Neque Patriarchas tantum ante Mosem, sed & Israelitas post Mosem huiusmodi anno vsos fuisse contendit. At quo iure Patriarchas & Iudęos fingemus eâ anni forma vsos, qua nullam vnquam nationem vsam fuisse legimus? Quotquot mensibus Lu-

Torniel. A. M. 1656. §. 20. & 25. & A. M. 2544. §. 31. & A. M. 2545. §. 27.

naribus vsos nouimus, hi primò dederunt dies triginta, secúdo XXIX. & sic deinceps, anno verò suo menses modo duodecim, modo tredecim, dies modo 354. modo 384. vel, vt Turcæ, constanter menses duodecim, dies circiter 354. vel 353. prout Lunæ rationibus conuenire putant. Turcarum annus cum Solari nunquam conciliatur. Reliqui, puta Græci, Romani, & hodie Iudæi intercalationum beneficio efficiunt vt anni nouemdecim Lunares faciant circiter nouemdecim Solares. Vt autem vnus annus mensibus Lunaribus constãs sit Solaris, neque id quisquam somniauit, & iungentur capreæ lupis priùs quàm vt id præstari possit.

Nam si primi anni menses a Nouilunio cœperint, & exactis duodecim mensibus addas dies vndecim, vel duodecim, tum secundi anni menses a duodecimo circiter die Lunæ, tertij anni menses a vicesimo tertio die Lunę incipiet, & sic deinceps. Atque ita Lunares desinent esse menses. Lunares enim menses vocantur, qui à Nouilunio vel circiter incipiunt. Enimuerò quorsum lunaribus mensibus vtatur quispiam, nisi vt cognito die mensis statim ætatem Lunæ sciat? Iudęi veteres dicebant Solem creatum, Rabbi quidem Iosue mense Nisan, Rabbi vero Eleasar mense Tisri, non quod putarent Adamum mensibus istis vsum, sed quod quisque dat operam, vt cuiusuis populi ac seculi menses & annos suis accommodet, quo modo apud nos alij mense Aprili, alij mense Octobri creatum Solem dicunt.

Sed & Mosis epilogismos in historiâ Diluuij planè interuertit Torniellus. Diluuium, inquit, cœpit die anni quadragesimo sexto. Pluit dies 40. Aquæ inualuerunt dies 150. Decreuerunt dies 13. Ita die 204. ab inchoato diluuio arca cœpit quiescere, mensis septimi die XXVII. ab eâdem epochâ, nempe ab inchoato diluuio. Sed vnde expiscatur Torniellus illos siue 13. siue 14. dies? Hos Torniellus pro arbitrio finxit. Rursus. Diluuium, inquit, cœpit die anni 46. Adde menses nouem dierum 265. tum dies 40. & bis septenos. Colliges dies 365. Rectè. At cur tantum dies 14. addi iubet? Cum nouem mensibus addendi sint dies 40. & ter septeni: vel bis dies quadrageni, bis septeni? Historiæ Diluuij legitimam seriem docemus. A.M. 1652. & 1653. Ea docet menses omnes fuisse dierum tricenûm. Vnde colligimus annum habuisse duodecim menses dierum tricenûm, & insuper dies quinque, qui annus vulgò vocatur Ægyptiacus: quia eo ab vltimâ hominum memoriâ vsi sunt Ægyptij. Eâdem anni formâ vsi sunt Persæ & Armenij. Vide A.M. 1460. Ita quoque sentit Ioh. Temporarius. *Tempor. Chronol. l. 3. c. 1.*

Secunda quæstio erat, quâ cœli parte creatus sit Sol. Prima Scaligeri sententia fuit Æquinoctio verno in primo Arietis puncto creatum. Postea dixit non Solem, sed lucem creatam in primo libræ puncto. Sententiam hanc secuti sunt Sethus Calui- *Vide A. M. 50. & 51.*

ſius & Theobaldus Meuſchius. Torniellus quoque cenſet mundum autũnali potiùs quàm verno æquinoctio creatum. Colligunt id ex Exodi XXIII. 16. & XXXIV. 22. Itaque Paraphraſtes Chaldęus 1. Regum VIII. 2. hęc verba *in menſe Ethan, hic eſt menſis ſeptimus* ita παραφράζει dicam, an παραχαράττει? *in menſe, quem antiqui vocabant primum, nunc autem vocatur ſeptimus.* Rabbini quidam menſem hunc *Etan* dictum volunt, quod in eo creata ſint *Etane holam* h. e. *robuſta ſeculi.* Meliùs illi, quos refert R. Schelomoh Iarchi, quoſque ſequitur R. Ioſeph Kimchi, referente filio eius Dauide Kimchi menſem *Etan* dictum volunt, quia in eo conſummatur fructuum collectio. Atque hęc ipſa cauſa eſt cur Moſes feſtum tabernaculorum vocet *Chag Aſiph.* h. e. *feſtum collectionis* & fieri dicat *Betſet haſchana* Exod. XXIII. 16. *Bitkuphat haſchana* Exodi XXXIV. 22. h. e. *in exitu, in reuolutione anni.* Quippe vbiuis gẽtium neceſſariò duplex eſt annus, ciuilis & ruſticus. Quicunque tandem ſit ciuilis annus, ſemper ruſticus ſiue Georgicus agricolarum annus incipit a ſatione; deſinit in meſſe. Igitur vbi Iudæa conſummabat ſuam meſſem ſiue collectionem ſegetum, ac fructuum, ibi ſuum annum deſinebant agricolæ tam poſt quàm ante Moſem, eoque nomine Moſes iuſſit Deo gratias agi Tabernaculorum feſto, circa quod deſinebant anni Sabbathici, hebdomadici, Iubilei. Ideoque menſis *Etan*, ſiue *Tiſri* die decimo denuntiabantur Sabbathiſmi & Iubilei. Hæc

איתני עולם.

חג האסיף

בצאת השנה

בתקופת השנה.

Leuitici 25.

vera cauſſa eſt, cur in rebus ad agri culturam pertinentibus menſis *Etan* ſiue *Tiſri* dicatur primus aut vltimus anni menſis. Qui hinc colligunt mundum Autumno creatum, elenchum admittunt παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον.

At multò plures cẽſuerunt Solem Æquinoctio verno creatum. Fuit hæc R. Ioſuæ, & R. Samuelis, fuit omnium Aſtronomorum ſententia, vt qui vno conſenſu omnes cęleſtium motuum initia a primo Arietis pũcto inchoarint. Fateor hinc inepte, inſanientem potiùs quam iudiciariam Aſtrologiam concludere ab eius puncti conſtitutione de toto anno iudicium fieri poſſe. Itaque meritò Genethliacos hoc nomine ſugillat Mirandulandus & admirandus Comes. Sed Hagar ancillæ culpa Saræ fraudi eſſe non debet. Quod omnibus naturę cõſultis placuit, ipſius naturæ vox videtur eſſe. Patrum quæ fuerit ſententia, vide apud Torniellum. Scaliger vno verbo. *Omnes*, inquit, *veteres magnum honorem habuerunt diei xxv. Martij in quo mundum conditum, Chriſtum conceptum & paſſum putabant. Ideoq; diem hanc πρωτόκτιστον ἡμέραν vocabant, quod ab eâ crederent cœpiſſe primum Æquinoctiũ.* Quod τρεπτικὰς ἰσημερινὰς, Æquinoctiorum præceſſiones ignorarint veteres, excuſatione digni ſunt.

Vide A. M. 240.

Ioh. Picus aduerſus Aſtrolog. l. 7. c. 6.

Scaliger præfat. in Euſeb.

Cur autem cum omni propemodum antiquitate credam Solem Æquinoctio verno creatum, magnas & iuſtas cauſſas habeo. 1. In nobiliſſimô & cultiſſimo totius orbis he-

misphærio habemus perpetuam veluti messem florum, herbarum, frugum, fructuum ab Ariete vsque ad Libram. 2. Toto illo semestri spatio dies noctibus longiores sunt, atque ita regnum obtinet lucis splendor, cœli serenitas, soli amœnitas, rerum omnium generatio. Sequente Semestri interuallo dominatur noctis atror, cœli squallor, soli illuuies, rerum omnium interitus. 3. Circa Edenem, vbi creatus est homo, simul ac Sol Arietem attigit, segetes flauescere, ac proinde multi fructus maturescere incipiunt. De vitibus, quæ forte tum nullæ adhuc erant, non est quod sollicitus sit Caluisius. Et habuit omnino annus ille aliquid extraordinarium. 4. Solem feriâ quartâ creatum Moses docet. Anno autem quater millesimo ante Christi æram Æquinoctium vernum fiebat Aprilis XXI. Ea dies eo anno incidit in feriam quartam, Mesori Ægyptiaci, Adarmei Persici, & Marchats Armeniaci primum. Non potuimus igitur a die conuenientiore mensium & annorum mundi epilogismos inchoare.

DISPOSITVS MENSIVM PRIMO MVNDI ANNO CONVENIENS.

M E N S E S.

Adami.		*Ægyptiorũ.*	*Persarum.*	*Armeniorũ.*	*Romanorum.*	*Cælestes.*	*Feriæ.*	
A.	1.	Mesori	Adarmei	Marchats	Aprilis 21.	Arietis 1.	4.	30
C.	2.	Thoth	Di	Haruatsis	Maij 21.	Arietis 31.	6.	60
E.	3.	Paophi	Behemen	Nauasari	Iunij 20.	Tauri 30.	1.	90
G.	4.	Athyr	Asphandar	Huri	Iulij 20.	Gemin. 29.	3.	120
B.	5.	Chœac	Phrurdin	Sahami	Augusti 19.	Cancri 28.	5.	150
D.	6.	Tybi	Adarpahast	Theri	Sept. 18.	Leonis 26.	7.	180
F.	7.	Mechir	Chardad	Cagutsch	Octob. 18.	Virgin. 25.	2.	210
A.	8.	Phamenoth	Thir	Arats	Nouẽb. 17.	Libræ 24.	4.	240
C.	9.	Pharmuthi	Marded	Mahich	Decẽb. 17.	Scorpij 24.	6.	270
E.	10.	Pachon	Schehar 15.	Arich	Ianuarij 16.	Sagitt. 24.	1.	300
G.	11.	Payni	Mehar	Ahili	Februar. 15.	Capric. 25.	3.	330
B.	12.	Epiphi	Aben	Mariri	Martij. 17.	Aquar. 25.	5.	360
D.		*Epagomenæ*	*Musterakath.*	*Intercalares*	Aprilis 16.	Piscium 25.	7.	365.
		Secundus, tertius, quartus mundi annus			Aprilis 21.	Arietis 1.		
		Quintus, VI. VII. *&* VIII. *mundi annus*			Aprilis 20.	Piscium 30.		
		Nonus. Decim⁹. XI. *&* XII. *mũdi annus*			Aprilis 19.	Pisc. 29. & sic deinceps.		

Vide de hac retrocessionis serie A. M. 1460. & 2919.

Qui computi doctrinam intelligunt, ij sciunt Æram Christi, quâ omnes Christianæ nationes vtuntur, initium ducere a cyclo solis decimo, Ianuarij primo, Sabbatho, Capricorni nono, Tybi Ægyptiaci vndecimo, vndecimo item Adarpahast Persici, & Theri Armeniaci. Ante eam diem vsque ad solis creationē retrò numeramus annos Iulianos 3998. dies 255. annos Solares, siue Tropicos itidem 3998. dies 283. annorum Ægyptiacorum, Persicorum, Armeniacorum, Patriarchalium quatuor millia, & dies centum sexaginta. Quippe annus Ægyptiacus est dierum 365. Iulianus addit horas sex. Tropicus addit tantum horas quinque, minuta 49. 16. ex Alphonsinorum sententiâ, quam vero proximam esse persuadet comparatio obseruationum Astronomicarum a recentioribus factarum cum ijs, quas a veteribus obseruatas legimus, quasque passim historiæ nostræ inseruimus. Itaque anni Tropici centum triginta sex maiores sunt Ægyptiacis diebus triginta tribus, minores verò Iulianis die vno, & fere viginti minutis horarijs, siue mauis horæ triente.

Igitur si medium solis motum ex Alphonsinorum sententiâ definias, comperies quatermillesimo ante Christi æram anno Solem Aprilis XXI. feriâ quartâ fuisse in Arietis primo. Nondum, inquies, scopum attigisti. Nec enim medius, sed verus solis motus indicandus est, & quidem in certo aliquo meridiano. Etiam hora designanda, a quâ solis motum inchoem. At ego non ephemeridas, non abacum Astronomicum, sed historiam aggredior, in quâ plus satis est, si annorum, & in quibusdam epochis dierum ratio constet.

Quia tamen epocha creationis est omnium illustrissima, & luxato fundamento periclitatur tota superstructi ædificij moles, dico meridianum, sub quo creatus est homo, præcise definiri non posse. Videri tamen creatum non procul a Meridiano Babylonis. Iam cōsule Tabulas Prutenicas omnium quæ adhuc extant, vt morosissimas, ita & accuratissimas, comperies annis Iulianis 3998. diebus 255. Solis ortum vel præcisé incidere in primum Arietis punctum, aut ab eo vix minutis quatuor distare in meridiano Babylonis.

Verum, vt vt tibi satisfaciant Tabularum Alphonsinarum, aut Prutenicarum hypotheses in definiendâ Tropici anni quantitate, &c, si non horâ, saltem die, quâ solem creatum rationi consentaneum sit. Quæres forte, quibus argumentis nitantur meæ in contexenda ciuilium annorum & mensium serie inde ab orbe condito hypotheses? Tu sic collige. I. Inter omnes Astronomos constat annis Ægyptiacis ante Christi æram 747. dieb. 130. primo Nabonassari anno Thoth cœpisse Februarij XXVI. vt & notamus A. M. 3253. Si ita est, igitur quater millesimo ante Christum anno, annis Ægyptiacis 3255. ante Nabonassarum Thoth cœpit Maj XXI. Mesori antecedens

Aprilis

Apr[illegible]is xxi.

II. Ægyptus olim Misraim dicebatur. Merito igitur is mensis, qui olim annum aperiebat, dictus est ab Ægyptijs Mesori.

Plutarch. de Osirid. & Iside.

III. Huic voci *Mesori* detrahe literam seruilem a fronte, supererit Osiris famigeratus Ægyptiorum Deus, Ori filius. Oro tribuebant Ægyptij duos oculos Osiridem & Isidem. Oculorum Ori festum celebrabant nocte, quæ antecedit Neomeniam Mesori. Rationem huius ritus docent hypotheses nostræ. Quippe Orus lucem significat.

Triduò ante neomemiam primi Mesori Orus, lux oculis carere videri poterat. At Mesori, & Arietis primo, Aprilis xxi. feriâ quartâ duos oculos habere cœpit Osiridem & Isidem, Solem & Lunam.

IV. Si quater millesimo ante Christum anno Persarum Adarmei cœpit Aprilis xxi. Thir siue Therma Noue[illegible] xvii. [illegible] anno Christi 1445. Iezdegird 814. annis Ægyptiacis 5447. post Solem creatum Therma incipiat a Februarij xxiii. Dies vero xvii. Thermæ incidat in vndecimum Martij. At posterius illud verum esse docet Astronomus insignis, cuius locum integrum Græ[illegible] descripsimus ante septennium in E[illegible]ochis nostris. Is æram mundi inch[illegible]at annis 5508. ante Æram Christi, Indictione primâ, mense Septembri.

Hanc obseruationem legimus inmixtam Græcis quibusdam Miscellaneis MSS. quorũ copiam nobis fecit Is. Casaubonus vir doctiß.

Exquisito, inquit, *epilogismo compertum est exactis 6951. annis a creatione mundi currente Anno. 6952. Solem ingressum esse in Arietem, mensis Martij vndecimo, horâ 8. 29. 40. Persarum autem anni 813. completi erant, & xi. Martij incidit in mensis Persici Terma xvii. Eodem anno Junij xii. noctis horâ 2. 20. 8. Sol ingressus est in Cancrum vicesimo die mensis Persici Mecherma. Sequentis verò Septembris xiv. exactis a creatione mundi annis 6952. ineunte 6953. Sol Libram ingressus est hora 1. 24. 28. die xxiv. mensis Persici Dema. Eodem anno Decẽbris xii. horâ 7. 41. 16. Sol Capricornum ingressus est die xviii. primi mensis Persici Phrurdin, cum iam completi essent anni Persarum 814.*

Locus est illustris, ex quo colligis quosdam Orientis populos priscam annorum & mensium seriem inuariatam conseruasse a Solis creatione vsque ad annum Christi 1445. hoc vno excepto, quod cùm ante principatum obtineret Adarmei, tum princeps mensis esset Phrurdin. Sic & Armenijs Sahami, cùm olim tertius fuisset, f[illegible]ctus est, primus anni [illegible] Iosephus Scaliger ait Armenios anno Christi 552. Christianâ religione susceptâ nouam æram inchoasse Iulij nono, Sahami primo. Erat annus mundi Ægyptiacus 4554. Iulianus 4551. quo Sahami incipere debuerat a Iulij septimo. Itaq; potuit vel Scaliger biduo decipi, vel Neomenia Sahami biduo comperendinari.

V. Si primus mundi annus cœpit Aprilis xxi. ab eâdem die cœpit annus mundi Ægyptiacus 1461. Iulianus 1460. & consequenter annus mundi Ægyptiacus 2504. cœpit anno mundi Iuliano 2502. Augusti tertio, at posterius verum esse docet

historia Exodi, prout monemus A. M. 2502. & 2503. Verum igitur est etiam prius.

VI. Seriem annorum mundi conuenienter à nobis assignatam docet hebdomadum & Iubileorum methodus, prout monemus A.M. 392. 1653. & 2549.

Alijs insuper rationib. hypotheses nostras confirmamus A. M. 1460. VII.

SERIES CREATIONIS.

Feria.	*April.*	*Epagomenon.*	*Arietis.*	*Lunæ.*	
1.	18.	31.	0.	0.	Creatur cœlum supremum, aqua, terra aquæ immersa, lux, &, vt videtur, Angeli.
2.	19.	41.	0.	0.	Creatur expansum. Separantur aquæ ab aquis, mare a terra.
3.	20.	51.	0.	0.	Creantur vegetabilia, puta arbores, frutices, herbæ.
		Mesori.			
4.	21.	1.	1.	18.	Creantur sidera, Sol, Luna.
5.	22.	2.	2.	19.	Creantur Animalia natantia, volantia, repentia.
6.	23.	3.	3.	20.	Creantur Animalia gradientia, & coronidis instar HOMO.
7.	24.	4.	4.	21.	Sanctificatur Sabbathum.

OBSERVATIONES in seriem creationis.

I. MOses prima fidei elementa rudi populo traditurus ea tantùm memorat, quæ vltrò oculis nostris sese ingerunt. Itaque nec metallorum nec Angelorum meminit. Sed vt metalla cum vegetabilibus tertio die creata verisimile est, sic & Angelos prima die cum luce vel cœlo supremo creatos plerique omnes meritò credunt.

II. Στερέωμα, firmamentum, expansum complectitur I. aerem & ætherem (si modo est aliqua regio ætherea) hoc esto primum, & infimum cœlum. רקיע.

2. Omnes orbes mobiles numero decem, qui omnes secundi cœli nomine ab Hebręis comprehenduntur.

3. Cœlum immobile, quod tertium vocat Apostolus eò vsque 2. Cor. 12. 1.

triplex. Hoc tum Christianorum, quem Empyreum vocare licet. Nam etsi neque ignis turbidam voracitatem, nec aquæ fluxam instabilitatem habeat, habet tamen vtriusque elementi perfectiones longè expurgatissimas, ignis τὸ φωτιστικὸν, aquæ τὸ διαφανὲς, quantum quidem humi iacentis reptile de ijs, quæ oculum & captum nostrum superant, hariolari potest.

III. Vt ante Solem, qui nunc est lucis vehiculum, creata est lux, sic ante sidera, quę nunc omnis vitę vegetatiuę sunt ἀναζωπυρητικὰ potius quàm στοιχεῖα, vel principia, creatę sunt plantę, vt & testes creationis Angeli & nos rerum creatarum spectatores sciremus primum & verum lucis ac vitę fontem in Deo, non in cœlo esse. Sic cęli funguntur vice follis, qui cum sit ignis expers, tamen ignem excitat, *vice cotis, acutum Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa Secandi.*

IV. Vt triduum, quod creationem Solis proximè secutum est, fuit verum triduum horarum 72. Sic & triduum, quod creationem Solis proximè antecessit. Singula quidem creauit Deus momento. Sed noluit omnia simul creare.

V. In vulgata versione sic legitur. *Producant aquæ reptile animæ viuentis & volatile super terram.* Genes. 1. 20.

Deest vocula, non tam interpretis, quàm librariorum vitio. Legendum. *& volatile volet super terram.* Non aues ex aquis, sed tam aues quàm pisces ex nihilo emergere iubentur. ועוף יעוף.

VI. Seriem creationis Ethnicis non fuisse prorsus incognitam docent hæc Ouidij verba.

Sanctius his animal, mentisque capacius altæ
Deerat adhuc, & quod dominari in cætera posset
Factus homo est.

Anaxagoras Physicus, & ex eo Poëta Euripides in serie hac verbulo vno a Mose differt, quod, forsan metri causâ, feras ante pisces memorat. Sic enim infit. *Euripides Menalippe apud Diodor. Siculum lib. 1.*

Ὡς οὐρανός τε γαῖά τ' ἦν μορφὴ μία,
Ἐπεὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων δίχα,
Τίκτουσι πάντα, κἀνέδωκαν εἰς φάος,
Δένδρη, πετεινά, θῆρας, οὕς θ' ἅλμη τρέφει,
Γένος τε θνητῶν.

In Hesiodi quoque Theogonia Mosaicæ huius historiæ vestigia multa extant, sed Poëticis fabulamentis inuoluta.

Paradisus, siue hortus Edenis prouinciæ, in quem Adam paulò post creationem a Deo deductus est, videtur fuisse situs infra confluentem Tigridis in Euphratem incidentis, vt quâ parte vno alueo labuntur, ea hortum irrigaret, & paulò post ex horto egressa in quatuor alueos finderetur, quorum duo prima sua Euphratis & Chiddekel siue Tigridis nomina retinent, duo a paludibus absorpti vel iam non comparent, vel nobis incogniti sunt.

Huius horti pulchritudinem exundantes diluuij aquę delere facile potuerunt, vt iam pristinę illius amœnitatis ne vestigia quidem supersint. Quid autem necesse est, vt dicamus eò translatum Enochum, ac sic quę-

ramus, quomodo ex diluuio euaserit? Quantò probabilius est, vt Eliam ita & Enochum in cœlestem non in terrestrem paradisum translatum? Quanquam illud ipsum cœlum aduentu Christi multò amœnius, illu- Ioh. 3. strius, augustius quàm pridem factum non negarim, vt sic in illud, quale nunc est, aut, in quo nunc sunt beati spiritus, cœlum primus con- Hebr. 11. scenderitis qui eò aditum suo sanguine patefecit, ne sine nobis consummarentur Patres.

PATRIARCHÆ

ante Diluuium.

Cyclo Solis XV. Lunæ XII.

Anno Mundi 1. Ante Christi æram 3999.

ÆRa mundi, quâ vtimur, antecedit æram Christi annis solidis 3999. si vtramque a Ianuario inchoes. Sed Adamum creatum censemus Aprilis XXIII. Arietis tertio, feriâ sextâ, ac proinde annis Iulianis 3998. diebus 253. ante Ianuarias æræ Christi Kalendas. Adam proximâ post sui creationem nocte contemplari potuit Lunam circa μεσονύκτιον orientem.

Adam creatus est ad imaginem Dei relucentem 1. in dominio, quod obtinuit in omnes creaturas maris & terræ. 2. in præstanti totius corporis Symmetriâ, maximè in vultu, qui nobis est instar speculi & speculi, ex quo de circunstantibus iudicamus, & circumstantes de nobis iudicium faciunt. 3. in immortali spiritualis animæ nostræ Substantiâ. 4. in excellentibus corporis & animæ nostræ facultatibus, vt homo meritò dictus sit μικρόκοσμος, mundi totius epitome. 5. In facultatum illarum puritate inculpatâ, cùm summa esset inter appetitum ac rationem harmonia, summa inter humanam ac diuinam voluntatem conformitas, summa denique in intellectu sapientia, in voluntate rectitudo, vt posset ab omni malo abstinere, ad omne bonum opus ferri, & præsentibus bene vtendo ad maiora conscendere.

Culpa Adami spectanda est non tam in esu pomi, quam in rebellionis infidelitate, ingratitudine, superbiâ, quâ 1. Aurem præbuit infido monitori. 2. de diuinæ interminationis veritate dubitauit, ac paulatim eam pro nullâ & falsâ habuit. 3. Dei similitudine, ac felicitate, quam acceperat, non contentus, maiora concupiuit. 4. ex inobedientiâ, quàm ex obedientiâ Deo debitâ plura se consecuturum sperauit. 5. Apostasiæ Diaboli particeps factus in eius castra transiuit. Ita, qui malis artibus Deo similis esse voluit, Diabolo similis euasit, & meliorem imaginis Dei, ad quem creatus fuerat, partem amisit. Ita *per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors*, vt iam filij iræ, peccati serui, mortis æternæ rei nascamur omnes, qui nasciturí eramus filij gratiæ, iustitiæ originalis compotes, & æternæ vitæ hæredes. Rom. 5. 12. Psal. 50.

Sed homini in æternum ac iustum exitium ruenti subuenit Dei misericordia promisso semine be-

nedicto serpentis caput contrituro. Is est Christus factus quidem ex muliere, natus ex virgine, sed & Deus in secula benedictus. Huius talum attriuit, corpus cruci affigendum curauit Satan, sed huius ipsius attritionis merito, ac mortis vi *destruxit eum qui habebat imperium mortis*, ac *mortem ipsam absorpsit in victoriam*, vt per fidem Christo insiti plura in secũdo Adamo recuperemus, quam in primo amisimus *Vbi abundauit delictum, superabundauit gratia.*

Hebr. 2. 14. 1. Cor. 15. Rom. 5. 20.

VIII.[a] IV.[b]

a. *Cyclus Solis.* b. *Cyclus Lunæ, atque ita deinceps in toto hoc libro.*

ANNO MVNDI 50.

Annis ante Dn. 3950.

Adami L.

I*osephus Scaliger eumque secuti Sethus Caluisius, & Theobaldus Meuschius contendunt lucem creatam annis Iulianis 3949. diebus 67. ante receptam Domini nostri Iesu Christi æram, ferià primà, Libræ primo, Nouilunio, ineunte primo hebdomadis & Iubilei anno. Huic sententiæ multa aduersantur. 1. Solido iubileo, annis vnde quinquaginta minor est quàm oporteat. 2. Conueniens erat, vt Æquinoctium conferretur in quartam quàm in primam feriam. 3. Hoc anno, Octobris XXVI. Sol non erat in primo Libræ gradu, sed in secundo, secundum medium, inquarto, secundum verum motum. Sol, inquam, iam percurrerat Libræ gradus tres, minuta 28'. 55".*

IX. V.

ANNO MVNDI 51.

Ante Dominum 3949.

Adami LI.

S*caliger in primà magni sui operà editione censebat Solem creatum annis 3948. diebus 255. ante Christi æram Aprilis XXI. Arietis primo, ferià quartà, Nouilunio, currente primo hebdomadis & Jubilei anno.*

Si optio detur, primæ, quàm secundæ Scaligeri sententiæ, malim accedere. Sed suis quæque vitijs laborat. Vtrique commune est, quod annos circiter quinquaginta mundo detrahit.

III. VII.

A. M. 129. ANNIS

ante Dominum 3871.

Adami CXXIX.

VEtus est hominum seculi sui corruptionem detestantium querimonia.

Damnosa quid non imminuit dies? Horatius.
Ætas parentum peior auis tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

Tamen, vt scias hanc esse lucem non seculi, non loci, sed totius generis humani a primo parente in posteros propagatam, en tibi teterrimum facinus a veterrimo filiorum Adami perpetratum. קין

Is est Kain ab Eua matre ita dictus, קנה quod soboles sit possessionum no- *Acquirere.*

strarum præstantissima. Sed quàm sæpe sit amara liberorum voluptas, vide. Alterum filium parit Eua, & Abelem vocat, suam ac sobolis suæ vanitatem sentiens & agnoscens. Philo a luctu deriuat, sed perperam, quanquam & hoc elogium homine dignissimum, *vt qui nihil sciat sine doctrina, non fari, non ingredi, breuiter non aliud, sponte naturæ, quàm flere.*

הבל *vanitas.*
אבל *luctus.*
Plinius l. 7. c. 1.
Genes. 4. 5.

Kain agriculturæ se dedit, non a Triptolemo, non a Cerere, vt fabulantur Græci, sed ab ipso Adamo inuentæ, de terræ fructibus oblationes Domino offert. Abel verò pecorum custos offert *de primogenitis gregis sui & de adipibus eorum.* Quod si pauisset agnos, aut cur solum adipem quandoque obtulisset, si pecorum carnibus illi non licuisset vesci? Bruta in solas plantas dominium acceperunt, homo etiam in bruta. Itaque quod Geneseos cap. 1. v. 29. dicitur. *Erunt vobis in escam* potest referri non tantum ad plantas versu XXVIIII. memoratas, sed etiam ad bruta, de quibus v. XXVIII. Promissionem salutis Deus confirmauit ceremonijs, quas postea per Mosem & multiplicauit, & fusiùs explicauit. Harum præcipua pars constabat sacrificijs, quibus docebantur pij *sine sanguinis effusione non esse remißionem peccatorum.* Sanguinem autem illum, quo semel effuso redempti sumus, figurabat pecorum sanguis, qui quotidie in sacrificijs effundebatur. De his ab Adamo κατηχηθεὶς, a Deo πληροφορηθεὶς *Abel, fide, præstantius sacrificium obtulit Deo, quam Kain. Respexit* ergo *Deus ad Abelem & ad eius oblationem: Ad Kainum autem & ad eius oblationem non respexit* h. e. aspectabili signo demonstrauit Deus sibi placere Abelem, displicere Kainum. Hinc ira, inuidia, & plenus indignationis desperabundæ vultus.

Hebr. 9. 22.
Hebr. 11. 4.
Genes. 4. 4.

Cùm doctores & libri deessent, Deus (quæ est eius bonitas ac φιλανθρωπία) vicem supplebat. Commonitionis a Deo factę primam partem vetus Interpres meliùs vertit, quàm LXX. quos tamen sequitur Irenæus l. 4. c. 34. Sic ergo vulgata versio. *Nonne, si bene egeris, recipies? Sin autem male, statim in foribus peccatum aderit.* Vbi vox *chathat* peccatum, cùm sit fœminini generis iungitur cum verbo masculini generis, quia *peccatum* hic sumitur pro pœna peccati. Sequentis hemistichij verba, LXX. prudenter eodem modo verterunt, quo, gemella, quibus Deus mulierem viro subijcit, & consequenter agnouerunt Kaino commemorari ius primogenituræ; æquum igitur non esse, vt ætate & authoritate superior inferiori ac obsequenti fratri inuideat. πρὸς σὲ ἡ ἀποστροφὴ ἀυτῦ, καὶ σὺ ἀυτῦ ἄρξεις. q. d. ille totus a tuo nutu pendet, & tu dominaris illi, quorsum igitur illum è medio sublatum cupis? De Abele, inquis, nihildum dixit Deus, eius nulla adhuc mentio facta est. Nulla. Sed Deus Kainum alloquitur, qui totus in Abele erat. Quod autem hæc ad peccatum referunt quidam, eò incommodius est, quod peccatum hîc pro peccati pœnâ sumitur, in quam certè nemo homo dominium habet, sed nec in peccatum ipsum dominium vllum ha-

לפתח חטאת רובץ
Genes. 3. 16.

buit Kain vt omnino, si pertendas de peccato intelligenda esse hęc verba, non indicandi, sed imperandi modo necesse sit illa interpretari.
Genes.4. 7. *Nonne, si bene egeris, remissio, si bene non egeris, pœna peccati foribus accubat? Sed sub te esto appetitus illius, & tu dominator illi.* Mala mens, malus animus,

Acrior admonitu est, irritaturque retenta
Et crescit rabies, moderaminaque ipsa nocebant.

Kain composito ad beneuolentiam vultu Abelem compellat, & aliquandiu amicè allocutus incautum opprimit. Sed vt beatitudo, sic memoria æterna iustorum est.
Hebr.11. 4. *Abel per fidem iustificatus, testimonium perhibente muneribus eius Deo, per illam, defunctus adhuc loquitur.* Kainum mendacio parricidium obtegentem anathemate percellit Deus.
Genes. 4. 9. Ne tamen cædes cędibus cumulentur, Kaino signum imprimit, ne quisquam eum occidere audeat, vnde colligas, iam tum fuisse Adamo filios & nepotes multos. Atque adeò videbatur Adamum liberorum satias capere, cùm, audita Abelis morte, post aliquot dierum luctum, consolandæ vxoris ergo, cœpit rursus liberis operam dare.

Sed antequam ad Sethi natiuitatem accedat Moses, prius totam Kaini historiam vno ductu pertexit, temporibus tamen non adnotatis, quia diligentiam hanc maioribus Christi reseruatam voluit Deus. Scopus historiæ, de Kaini posteris aliquot obiter a Mose enarratæ, præcipuus est, vt meminerimus *prudentiores esse filios tenebrarum in generatione suâ, quàm filios lucis,* Luc.16. 8 vt qui huic tantum vitæ intenti plura eius subsidia & ornamenta excogitarint, quàm Dei filij. Igitur primus vrbis conditor est Kain, vrbique suæ, filij *Enochi* חנוך nomen fecit, quasi & filium & vrbem Deo dedicaret. Enochi filius, *Hirad* עירד׃ dictus est. LXX. Γαιδάδ. i. vrbis dominator. Hiradi filius *Mechujael* dictus, מחויאל quasi a Deo viuificatus aut viuificandus. Mechuiaelis filius est *Metusael.* מתושאל i. homo postulatus vel mutuò commodatus. Adeò vetus est hic hominum etiam infidelium mos, vt cùm nihil minus quàm pietatem satagant, speciosa tamen pietatis nomina obtendant.

Metusaelis filius Lamech, primus nefandę Polygamię parens, ex Hadâ genuit *Iabalem patrem habitantium in tentorijs cum pecore.* Sic enim accipio particulam &, quę & aliàs accipitur pro prępositione *cum.* Cùm, inquiunt, ante hac pecudes in agris pernoctarent, caulas fabricatus est Iabal, vt sub eodem tecto cum hominibus noctes ageret, vel, primus mapalia Nomadum inuenit. Alioqui tentoriorum quàm ędium, & ędium quam vrbium, antiquior fuit vsus. Iabalis frater Iubal fuit inuentor citharę & organi. Ex Tsillâ autem alterâ Lamechi vxore, natus Tubal-Kain fuit fabrilis artis inuentor, tam ęrariæ, quàm ferrarię. Rerum autem ante diluuium gestarum memoriam aliquam etiam ad Ethnicos propagatam docet Vulcani nomen, quem Poëtæ fabrorum Deum fabulantur.

תובל Omnino enim Vulcanus eſt *Tu val-*
קין· *Kain*, detractâ ſeruili literâ T.

Lamech rerum a filijs ſuis inuentarum gloriâ tumens, Muſicę Poëticen addidit, conficto hymno Thraſonico, quem totidem verſibus latinis ſic interpretari licet.

O Tſilla & Ada, audite ſermonem meum,
Vocem meam attendite, Lamechi coniuges.
Pugni vel vno vulnere occidam virum,
Meoque iuuenem tumice cõfoſſum dabo.
Si vindicetur ſeptuplo Kain, Lamech
Se vindicabit ſepties ſeptuagies.

Fabulam de Kaino poſt carecta latante, & a Lamecho adnepote, occiſo, meritò reſpuunt R. Moſes Gerundenſis, Paulus Burgenſis, Auguſtinus Torniellus, alij.

Cęterum, etiam ſi Græci plerumque confundant in nominib. proprijs Hebræorum *Cheth*, *Caph*, *Koph*, nos tamen diſtinctionis ergo exprimemus *Cheth* per Ch, Koph per K, *Caph* vt plurimum per ſimplex C. Vſu tamen exterquente nonnunquam cogimur has diſtinctiones omittere, præſertim in nominibus vſitatiſſimis. Quidni enim hîc valeat illud, *loquendum cum pluribus, ſentiendum cum paucis?*

IV. VIII.

ANNO MVNDI 130.
Annis ante Dominum 3870.

Sethi I.

·שת Genes.5.3. 4.3. ADam, cẽteſimum triceſimum annum agens, gignit Sethum, quaſi dicas ſubſtitutum Abeli, quem Kain ſuperiore, vt Iudæi putant, anno occiderat.

XXIII. XVII.

A. M. 234. ANNIS
ante Dn. 3766.

Sethi CV.

SEth, centeſimum quintum an- Genes.5.
num agens gignit filium, quem, 6.
ſuâ ipſius experientiâ edoctus, *Eno-* ·אנוש
ſchum h. e. non *virum*, vt putat Torniellus, ſed infirmum vocat: quomodo & Græci ac Latini hominem θνητὸν, βροτὸν, mortalem vocitant. Sunt quidem etiam pecudes infirmæ, caducæ, mortales. Sed illæ documenti huius nec egent, nec capaces ſunt. Ex hac ſuæ infirmitatis agnitione didicerunt homines ad
Deum, ſtudioſiùs quàm antehac, 4.26.
confugere. Itaque tum cœperunt ſacri conuentus fieri ad inuocandum Dei nomen: vel tunc cœperunt pij filiorum Dei nomen accipere.

Symmachus apud Suidam. *Tunc cœpit* Seth *vocari nomine Dei*. Perperam. Nam etſi dicamus tunc cœpiſſe Sethi filijs imponi nomen filiorum Dei, non continuò Seth dicetur Deus. Nec ſi Deus Moſi dixit *Dedi te in Deum Pharaoni*, ideò Moſes vſpiam dicitur ſimpliciter Deus. Pharao erat Princeps Moſis. Sed Moſes a Deo factus eſt quaſi princeps Pharaonis. Scriptura Reges, Principes, Magiſtratus Deos vocat

καθ᾽ ὅλου, ſed καθ᾽ ὑπεροχὴν nunquam τὸν θεὸν vocat Deum, ſiue is ſit Rex, ſiue Princeps. Pythoniſſa Samuelem ita vocat, Scriptura neminem. Durum quoque eſt quod ait R. Schelomoh Iarchi. *Tunc cœperunt homines Dei nomen tam hominibus quam Idolis imponere, i. q. diuinitatis opinionem affingere.* Paraphraſis Onkelianæ tres editiones extant. Cōplutenſis habet, *chalu letſallaah*. Antuerpienſis *ſeriu letſallaah*. Veneta *chalu milletſallaah*. Eodem proculdubio ſenſu, quo reliquę duæ, nempe *Tunc cœperunt inuocare nomen Dei*. Sed quia particula *Min* Gerundio præfixa aliquando negandi vim habet, ideo Venetę Paraphraſeos interpres vertit *Tunc in diebus eius incœperunt filij hominum, vt non orarent in nomine Domini*. Sed profectò neque Moſis neque Paraphręſtæ Chaldæi mens hæc fuit, ſed ea quam diximus. LXX. & Vetus interpres ita vertunt, ac ſi Moſes ſcripſiſſet *Zeh hechel* non *az huchal*. Melius tamen V. V. *iſte cœpit* quàm LXX. *ſpeſſeraui*. Sed tam LXX. quàm vetus interpres & Paraphraſes chaldaicę vertunt *likro beſchem* inuocare nomen Dei, vt ſanè paſſim id ſignificat verbum *Kara* etiam cum præpoſitione *Beth*, vt Geneſeos XII. 8. XIII. 4. XXI. 33. XXVI. 25. P[illegible]em quidem didicerant Adam, Abel, Seth inuocare nomen Dei, ſed dom[illegible]. Poſtquam natus eſt Enos, tum gregatim inuocari cœptum eſt in cœtibus Eccleſiaſticis adhibitis etiam ritibus non humanitùs inuentis, ſed diuinitus inſtitutis. Nunquam enim Deo placuit ἐθελοθρησκεία.

חלו מלצלאה

זה החל אזהוחל לקרא בשם·

Atque hæc ſunt veluti vagientis adhuc Eccleſiæ cunabula, cum iam Kain vrbis a ſe conditæ Encænia celebraſſet, vt meminerimus ſpectandum ſemper, non quàm vetera, ſed quàm vera nobis proponantur. Nam etiam ſi primũ quodq. veriſſimum, tamen ſæpe nobis nouum videtur, quod ſibi vetus eſt. Sic Kaino Eccleſiæ tum primum formam aliquam adſpectabilem accipientis pietas nouella videri, atque adeò rideri poterat, cùm re verà vt Adam, ſic & ſatan priùs fuerit pius quàm impius.

Cæterùm ad nomina propria quod attinet, ſemel monitum lectorem velim neque LXX, neque veterem interpretem vſquam diſtinguere inter dextrum & ſiniſtrum Hebræorum *Schin*. Itaque *Enoſch*, vt Græcis ſic nobis dicitur Enos. Syri quoque & Arabes perrarò diſtinctionem illam in nominibus proprijs admittunt. Rurſus, cùm Thet Hebræorum valeat [illegible] τὰ Græcorum, tamen Græci paſſim in nominibus proprijs pro Thet Hebræorum ponunt ſuum ταῦ, vt in vocibus Tobias, Tabeel, Ioſaphat, Tabremmon.

Contrà, pro Tau Hebræorum ponunt ſuum Theta, vt in vocibus Seth, Thamar, Mathuſale, Thare, Tobith, Tebeth.

I. XI.

A. M. 323. ANNIS ANTE Dn. 3677.

Sethi CXCIV.

ENos nonageſimo ætatis anno filium giguit, qui Kainan di- Geneſ. 5. 9. קינן·

ctus est adiectâ distinctionis caussâ ad Kainis nomen litera. Quod nobis documento esse debet, ne fatale nescio quod omen nominibus proprijs affingamus. Ita nec Iudæ Iscariotæ impietas fecit, vt alter Iudas & ipse Apostolus suum nomen abominaretur. Sic quamuis Kain pietatem mentiens specioso nomine filium suum *Enochum*. i. μεμυημένον nuncupauerit, non dubitauit tamen Iared idem nomen filio suo imponere. Sic Matusalæ filius idem nomen cum Kaini adnepote accepit.

4. 17.
5. 18.

I. III.

A. M. 239. ANTE Dn. 3761.

Sethi CX.

Kalendarium Iudæorum a Munstero editum Basileæ A. D. 1527. Et Kalend. alterum ab ipsis Iudæis Hebraicè scriptum A. D. 1560. Editum Trident. A. D. 1561.

IVdaici Computi Nisan *Tohu* initium ducit annis Iulianis 3760. diebus 263. ante æram Christi, Aprilis XIII. Sabbatho, momentis 846. post solis occasum. Tot ferè momentis quotidie crescit aut decrescit Luna. Huiusmodi momenta mille octoginta horam conficiunt. Itaque huius Nisan *Tohu* character est 7. 0. 846. hoc est, feria septima, hora nondum integra, momenta 846. post solis occasum. Neomenia verò Tisri *Tohu* conuenit cum Octobris septimo, feriâ secundâ, horis quinque, momentis 204. post solem occasum, annis Iulianis 3760. diebus 85. ante Christi æram, ineunte primo hebdomadis anno. Hi duo menses *Tohu* sunt metæ, vltra quas non licet mensium Nisan & Tisri Neomenias extendere. Non licet, inquam, Nisan mensem post Aprilis XIII, nec mensem Tisri post Octobris septimum inchoare. Hæc Iudæi non docent. Sed ex illorum epilogismis necessariò sequuntur.

Cur ab hoc anno Computi Iudaici metæ arcessantur, nisi me fallit animus, caussa hæc est. Lunæ Cyclus annorum 19. per Cyclum Solis annorum 28. multiplicatus dat annos 532, qui per septem multiplicati conficiunt annos 3724. Ideò magna periodus Iudaica est annorum 3724. Totidem præcisè annis antiquior est Iudaica mundi ęra anno, quo Herodes Hierosolyma cepit. Cepit autem anno V. C. 717. M. Vipsanio Agrippa & L. Caninio Gallo Coss. Cyclo solis primo, Lunæ tertio, sub vesperam quæ intercessit inter Iulij XIII. & XIV. Tamuz XVI. & XVII. inter Sabbathum & feriam primam, exeunte anno Sabbathico. A sequente Nisan inchoauit Computista & Iosephus historicus Herodis æram, simul & primùm annum Secundæ Periodi Iudaicæ, ac proinde primum annum primæ Periodi Iudaicę inchoauit annis 3724. ante annum V. C. 718. Hinc colligo Iudaicum Computum Herodis tempore conditum, quod & Tekupharum methodus demonstrat. Munsterus citat ex R. Naasson hæc verba. *Noueris*, inquit Naasson, *quod principium Computationis gentium est est a suspensione crucifixi. Is crucifixus est anno mundi 3740. anno* XVI. *Cycli* CXCVII. Aliud dicit, aliud cogitat

Iosephus Antiquit. l. 14. c. 28. & l. 20. c. 8. & bello Iudaico l. 1. c. 13.

Sebastianus Munsterus in computo Hebræor. p. 7.

impius Naasson. Quod dicere voluit, hoc est, Christum natum anno æræ mundi Iudaicæ 3760, currente Cyclo Lunæ Iudaico XVI. cum præterijssent Cycli Lunares 197. Ita censebat Christum natum anno V. C. 752. Cyclo Lunæ Iudaico XVI. Romano XIX. Sed recepta Christi æra initium ducit ab anno V. C. 754. Cyclo Lunę Iudaico XVIII. Romano II. Passio autem Christi nullo modo conferri potest in Cyclum Lunę Iudaicum XVI. Romanum XIX.

II. IV.

A. M. 240. ANTE DOminum 3760.

Sethi CXI.

PRimus Nisan Computi Iudaici initium ducit annis Iulianis 3759. diebus 274. ante Æram Christi, Aprilis secundo, feriâ quartâ. Sed propter Canonem Ba DV Nisan inchoatur Aprilis tertio, feriâ quintâ, ita tamen vt eius character sit 4. 9. 642. Conditoris mens fuit, vt inter primum Adami, & primum Herodis Nisan interijceret integram Periodum Iudaicam annorũ 3724. Sciebat is Lunæ motum accuratè. Præcessionem Æquinoctiorum nesciebat. Itaq. Præcessionis Æquinoctiorum nullam omnino rationem habet in suo Computo. Nec dum enim deprehensa fuerat Herodis seculo. Rursus sub Herode, pridem ante, & diu post multi putabant Æquinoctia & Solstitia fieri in octauis partibus signorum. Arietis octauus Herodis seculo conueniebat Martij penultimo. Itaque Autor Computi Iudaici procul dubio statuebat lucem creatam Martij XXXI, feriâ primâ, Arietis, vt putabat, octauo. Sidera verò Aprilis secundo, feriâ quartâ. Rabbi verò Iosue & R. Samuel cum mallent lucis creationem Martij XXIII. Arietis, vt putabant, primo assignare fabellam finxerunt Iudaico more. *Lux*, inquiunt, *creata est Adar XIX. feriâ primâ. Luminaria suspensa sunt Adar XXII. feriâ quartâ. Pacificè decurrerunt horas nouem, momenta 642. Sed Luna Soli inuidens rixari cœpit, ideoque a Deo increpita septiduum latere iussa est, iuxta iudicium illud, si pater spuisset in faciem eius, annon confunderetur dies septem?* Hac fabellâ causam reddere voluit R. Iosue, cur lucem creatam putet Martij XXIII, cùm Nouilunium secundo demum Aprilis contigerit. Longius a vero abscessit R. Eliezer eumque secutus R. Meir, quem R. Schelomoh Iarchi in Oseam VI. 9. vocat שלוח צבור *legatum vniuersitatis*. Hi fingunt *lucem creatam Elul XXIV.* Septembris XXI. *feriâ primâ, Solem Elul XXVII. Septembris XXIV. Libræ*, vt putabant, *primo. Sed propter increpationem Lunæ Nouilunium dilatum in Septembris XXVI. feriam sextam, Tisri cœpisse Septembris XXVII. Sabbatho, ita tamen vt eius character sit 6. 14. 0.* idque annis Iulianis 3759. diebus 96. ante æram Christi. De toto Iudæorum Computo fusiùs alias facientes Deo dicturi sumus. Ad conciliandam autem Iudaicam mundi æram cum nostrâ vide quæ notamus. A. M. 1652. & 3651.

R. Meir se- semitu fi- dei l. 1. c. 4.

XIII. IV.

A. M. 392. Annis ante Dn. 3628.
Sethi CCLXIII.

Genes. 5. 12. מהללאל

KAinan septuagesimum annum agens filium gignit. Is a patre dictus est *Mahalaleel*, i. Dei laudator, vt vel audito nomine officij sui admoneretur. Ad faustum hoc, piumque nomen indendum, vel hinc inuitari potuit Kainan, quod currente anno Sabbathico natus post decem annorum hebdomadas filium genuit ineunte anno Sabbathico, eoque Iubileo. Is erat octauus Iubileus ab orbe condito. Omnino enim vt sacrificiorum vsus, vt animalium mundorum ab immundis distinctio, sic annorum per hebdomadas & hebdomadum hebdomadas distributio aliqua esse potuit inde a primis Adami temporibus.

Scriptores omnes passim annum inchoatum pro absoluto accipiunt. Hoc in Scriptura frequentissimum esse docebit Iudicum & Regum historia. Tornellus aliquot exempla congerit ad A. M. 1659. §. 3. Maximè autem id fit in numeris rotundatis, quales sunt, qui in denarium vel quinarium desinunt. Hinc, cùm plerique partus vitales nascantur ineunte decimo mense, non post decem mensium gestationem, tamen scriptores sæpius decem quàm nouem menses puerperio tribuunt. Virgilius Eologis, *Matri longa decem tulerunt fastidia menses.* Ambrosius, *Ergone & pater corporali vtero portauit filium, decem mensium curriculis onus vexit?*

Ambros. de fide ad Gratianū l. 1. c. 5.

Hæc causa est cur quatuor primarum Sethi, Enosi, Kainanis, Mahalaleelis generationum annos in numeros rotundatos desinentes accipiam pro decurtatis, vt & nunc & deinceps semper anni mundi per septem & quadraginta nouem diuisi dent hebdomadum & Iubileorum annos ineuntes ab Autumno. Hæc, inquam, caussa est, cur cùm plerique Mahalaleelis natiuitatem conferant in annum mundi 396. ego natum dicam anno mundi 392. ineunte octauo Iubileo.

XXII. XII.

A. M. 457. Ante Dn. 3543.
Sethi CCCXXVIII.

MAhalaleeli sexaginta quinque annos nato nascitur *Jared* dominator. q. d. cùm mundi dominium a Deo acceperit homo, non debet esse peccati mancipium, sed excusso Satanę iugo Deo seruire. Nam is demum verè dominator est qui sibi imperat, vt Deo pareat. Genes. 5. 15. ירד.

XXII. X.

A. M. 512. Ante Dn. 3488.
Sethi CCCLXXXIII.

IN minore Hebræorum Chronico Vespasianus dicitur euertisse templum Hierosolymitanum anno mundi 3558. Ita author huius Chronici putabat mundum conditum annis 3488. ante æram Christi. Ne enim mendosum locum putes, eodem modo legunt Munsterus, Genebrardus & auctor libri, qui inscribitur Sepher Emana.

Seder holam zutha editum a Munstero, a Genebrardo

XVI. III.

A. M. 619. Ante Dn. 3382.

Sethi CCCCXC.

Genes. 5. 18. IAredo annos centum sexaginta duos nato nascitur *Enoch*. h.e. *μεμυημένος*, *initiatus*, vel *initiandus* sa- חנוך
cris. Nominis sui documento obsecutus Enoch a Deo adscitus est, non tantum vt fidelis, sed etiam vt Propheta. Prophetiam eius laudat B. Iudas Apostolus. Eam hodie intercidisse certum est: neque tamen inde sequitur sacri canonis partem intercidisse. Nec enim omnis prophetia ideò reuelata, enunciata, scripta est, vt canonis partem efficeret. Ante Mosem Patriarchis nec ἄγραφα nec ἔγγραφα documenta sacra deerant. Canon tamen authoritate diuinâ sancitus nullus adhuc erat.

XXV. XI.

A. M. 684. Ante Dn. 3316.

Sethi DLV.

Genes. 5. 21. HEnocho, cùm annos sexaginta quinque vixisset, nascitur מתו שלח
Matusala, siue *Metuschelach*, i. homo missus, quasi Apostolum dicas:
5. 25. *Et ambulauit Enoch coram Deo postquam genuit Matusalam, annos trecentos: genuitque filios & filias.* Hinc Procopius Gazæus scriptor Græcus colligit ante Matusalæ natiuitatem improbum fuisse Henochum. Improbum τερατεία & falsum. At hinc rectè colligas neque vitam coniugalem, neque τεκνογονίαν obstare, quò
Hebr. 11. 5. minus coram Deo ambulemus. h.e. quo minus Deo placeamus. Ita enim interpretatur Apostolus. Duo isti homines Adam & Matusale implent totum interuallum, quod fluxit a creatione vsque ad Diluuium, ita quidem vt Matusale cum Adamo vixerit annos trecentos quadraginta sex, ab eoque potuerit tam præsentis quàm futuræ vitæ documenta multa accipere, quæ ipse posteris traderet. Sem vicissim annos fere centum Matusalæ discipulus esse potuit, & salutis doctrinam ab eo acceptam propagare vsque ad quingentesimum post Diluuium annum, Isaaki quinquagesimum. Postea verò, cùm paulatim decresceret hominum longæuitas, Deus alia Ecclesiæ subsidia comparauit, scripto consignatis salutaris doctrinæ preceptis annis circiter trecentis quinquaginta post obitum Semi.

XVII. VIII.

A. M. 871. Ante Dn. 3129.

Sethi DCCXLII.

MAthusalæ, cum vixisset annos centum octoginta septem Genes. 5. 25.
nascitur *Lamech*. q. d. ad humilita- למך
tem, deiectionem, depressionem comparatus. *Quippe homo ad laborem nascitur, vt scintillæ ad volatum.* Iob. 5. 7.

XIX. X.

A. M. 930. Ante Dn. 3070.

Sethi DCCCI.

ADam anno ætatis nongentesimo tricesimo exeunte moritur. B. Irenæus vult Adamum feriâ Genes. 5. 5. Iren. l. 5. c. 23.

sextâ, vt creatum, sic & lapsum ac mortuum. Si obijt feriâ sextâ, quæ exitum anni Patriarchalis nongentesimi tricesimi proximè antecessit, incidet id in Augusti xxix, cùm vixisset Adam annos Ægyptiacos 929. & dies 360.

XVI. VI.

A. M. 983. Ante Dn. 3017.

Sethi DCCCXXXIV.

Genes. 5. 24. HEnoch, cùm fide Deo placuisset & secundum Deum ambulasset, anno ætatis CCCLXV. ne Hebr. 11. 5. gustata quidem morte transfertur. 2. Reg. 2. 11. Quò potius, quàm in cœlum? De Elia certè disertè id dicitur.

XIX. VIII.

A. M. 1042. Ante Dn. 2958.

Sethi DCCCCXII.

Genes. 5. 8. SEth Adami filius nongentesimo duodecimo ætatis anno moritur.

II. XIX.

A. M. 1053. Ante Dn. 2047.

Noæ I.

Genes. 5. 28. LAmecho, cum vixisset annos centum octoginta duo, nascitur *Noe*, i. quietus, & quietem dans. נוח Futurum videlicet vaticinabatur Lamec, vt tranquillo filij ingenio oblectatus Deus in illo terræ Diluuio perdendæ quietem redditurus esset. *Iste*, inquit Lamech, *consolabitur nos ab operibus nostris, & a labore manuum nostrarum, a terrâ cui maledixit Dominus*. h. e. a maledictione, quam terræ inflixit, & inflicturus est Deus.

IV. IX.

A. M. 1138. Ante Dn. 2862.

Noæ LXXXVI.

ENos anno ætatis nongentesimo quinto obit. Gen. 5. 11.

III. VIII.

A. M. 1232. Ante Dn. 2768.

Noæ CLXXX.

KAinan anno ætatis nongentesimo decimo patribus suis aggregatur. Genes. 5. 14.

XI. V.

A. M. 1286. Ante Dn. 2714.

Noæ CCXXXIV.

MAhalaleel anno ætatis octingétesimo nonagesimo quinto, fato fungitur. Gen. 5. 17.

IV. IV.

A. M. 1418. Ante Dn. 2582.

Noæ CCCLXVI.

IAred anno ætatis nongentesimo sexagesimo secundo vitam cum morte commutat. Gen. 5. 20.

XVII. VIII.

A. M. 1460. Ante Dn. 1540.

Noæ CCCCVIII.

SEcunda periodus Sothiaca initium ducit anno mundi Ægyptiaco 1461. Iuliano 1460. Aprilis xxi. Sabbatho. Hoc quid sit, fusius explicandum. Longa experientia docuit annum Julianum

esse minutis aliquot longiorem Tropico, siue Solari, breuiorem Astrico. Veteres hos tres annos pro vno accipiebant, putabantque Solis siue ab Æquinoctio ad Æquinoctium, siue a datâ stellâ, ad eandem, puta a Caniculâ ad Caniculam conuersionem fieri diebus 365. horis sex.

Cum ergo annus Ægyptiacus sit tantum dierum 365. putabant annos Ægyptiacos 1460, conficere Solares, siue Tropicos 1459. totidemque Astricos, siue Sidereos. Hanc periodum vocabant annum Sothiacum siue Cynicum, quia, quæ stella Græcis dicitur κύων, nobis Canicula ea Ægyptijs dicebatur Syrius, vel Sothis. Itaque putabant Solem primo Thoth Meridie Caniculæ Sydus ingressum post annos demum 1460. Ægyptiacos, Iulianos 1459. eâdem horâ Meredianâ restitui caniculæ sideri primo die Thoth.

Censorinus. Ad Ægyptiorum verò annum magnum Luna non pertinet, quem Græcè κυνικὸν, Latinè canicularem annum vocamus propterea quod initium illius sumitur, cùm primo die eius mensis, quem Ægyptij Θὼθ vocant, caniculæ sidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis solos habet dies trecentos sexaginta quinque, sine vllo intercalari. Itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus est, quàm naturale quadriennium, eoque fit vt anno bis millesimo (*expungendum illud* bis *ac legendum* anno millesimo) quadringentesimo sexagesimo primo ad idem reuoluatur principium. Hic annus etiam Heliacus a quibusdam dicitur, & ab alijs Θεῦ ἐνιαυτός.

Georgius medicus Chrysococci. Εἰς τοὺς αυξ χρόνους εἰς χρόνος γίνεται περισσὸς, καὶ ὁ πρῶτος μὴν ὁ φαρβαδὶν εἰς τὸν ἴδιον τόπον εὑρίσκεται. καὶ ἡ εἰσέλευσις τοῦ ἡλίου εἰς τὸν κριῶνα εἰς τὸν ά τοῦ φαρβαδὶν γίνεται. *h. e.* Annis 1460. vnus annus est superfluus. Et primus mensis Pharbadin (*melius* Phrurdin *dixeris*) in proprium locum reuersus inuenitur, & ingressus Solis in Arietem fit primo die Phrurdin. *Falluntur tam Ægyptij, quàm Persæ. Sanè 1460. anni Ægyptiaci, Persici, Armeniaci conficiunt præcisè Iulianos 1459. Itaque cùm Solem creatum dixerimus Aprilis XXI. Arietis primo, primo item die Mesori Ægyptiaci, Adarmes Persici, & Marchats Armeniaci, post annos Iulianos 1459. Mesori quidem, Marchats & Adarmes reuersi comperiuntur in Aprilis XXI. At tum Aprilis XXI. non est amplius Arietis primus, sed vndecimus. Vt vt sit, cùm primam periodum Sothiacam inchoauerimus Aprilis XXI. feriâ quartâ, series docet secundam inchoandam anno mundi Ægyptiaco 1461, Iuliano 1460 Aprilis XXI. Sabbath. De tertiâ dicturi sumus suo loco, A. M. 2919. Quarta initium ducit Anno mundi Ægyptiaco 4381, Iuliano 4378. qui conuenit cum anno Christi 379.*

Georgius hic MS. extat in Bibliothecâ Regiâ.

Ab A. D. 379. ad A. D. 631. quo Iezdegird rex Persarum regnare cœpit, fluxerunt anni 252, qui dant retrocessionis dies 63. Is ab Aprilis XXI. ducti desinunt in Februarij XVI. Itaque A. D. 631. vltimus dies mensis Aben incidit in Februarij decimum Musteraka, siue dies intercalares incipere debuerunt ab vndecimo Februarij. Adarmes a Februarij XVI, Di siue Dema Martij XVIII, & quia Æquinoctium vernum eo anno incidit in Martij XVIII, ideò

Iezdegird voluit Demam esse primum mensium. Hæc cum Scaligeri Chronologiam labefactent, meam stabiliant, & hypotheses quas supra iam multis argumentis muniuimus, confirment, non erit, Supra pag. 7. *opinor, suspectum Scaligeri hac de re testimonium.* Iezdegirde, *inquit*, victo Scaliger de emend. Temporũ lib. 5. p. 200. & interfecto, Sarraceno victori Othmano, filio Ophan cessit imperium Persicum, eo ipso anno, quem scribit Haiton Armenius, Christi 632, Iunij die XVI, Cyclo solis XXV, Lunæ VI. Is erat annus secundus imperij Iezdegird. Musteraka erant in fine Aban mensis, cum is Iezdegird accessit ad imperium, vt scripsit mihi Ignatius Patriarcha Antiochenus, vir linguæ Persicæ peritissimus, Ipse transtulit ipsa in XXIII. (*mendum est typographi. Scaliger scribere voluit XIII*) Martij, vt Adar incideret in XVIII. Martij, in quo die conficiebatur illo tempore Æquinoctij sidus, & hinc inciperet magna periodus Neuruz Iezdegirdici. Sed Muhammedici soluerunt illam periodum, quod annis decem antea fecerant in cyclo Arabico. Quare Musteraka translata in finem Asphandar, vt neomenia Phrurdin esset primus dies anni, quia is fuit primus imperij Saracenici in Perside. *Multa alia magnus ille vir de Persis Armenijs, Indis, non expreßis authoribus aut monumentis, ex quibus ea deprompsit. In his fides penes ipsum Scaligerum esto. At hic testes suos laudat, eosque locupletißimos Haitonem Armenium & Ignatium Antiochenum. Ex his duo discimus, quæ hypothesibus nostris apprimè conueniunt. Primo, Mensem Adarmei fuisse caput anni Persici vsque ad IeZdegirdem, qui principatum illum dedit A. D. 631, mensi Di, siue Demæ. Anno vero sequente 632. primatum illum ab Othmane datum mensi Phrurdin. Secundo, Anno Christi 631. mensem Di siue Dema cœpisse Martij XVIII. Arietis primo, & A. D. 632. mensem Phrurdin cœpisse Junij XVI, & consequenter A. D. 632. mensem Aben desijsse in Februarij decimo. Quæ autem Scaliger ait de mensis vnius apud Persas intercalatione, sic intelligenda censeo. Sol creatus est Arietis primo, primo item mensis Adarmei, Aprilis XXI. Post annos 120, Aprilis XXI, incidit in primum diem mensis Di, siue Demæ. Tum igitur Dema erat caput anni non ciuilis, sed cœlestis, vsque ad annum 241, quo principatum obtinebit Behemen, & sic deinceps.*

Dixerit aliquis Ignatium, Georgium, Censorinum nuperos homines esse. Quanquam Censorinus A. D. 238. scribebat. Audiamus antiquiores. Q. Curtius, sub Augusto quidem, sed Alexandri res scribens, Magi, *inquit*, proximè patrium carmen canebant. Magos tre- Curtius l. 3. centi sexaginta quinque iuuenes sequebantur puniceis amiculis velati, diebus totius anni pares numero. *Polyænus ait Herculem Pandameæ filiæ dedisse 365. Indiæ pagos secundum anni dies.* Polyænus stratagem. l. 1.

Diodorus de Thebis Ægyptijs loquens, Diod. Sicu- lus lib. 1. p. 32. editionis Græcæ Henrici Stephani. Dicunt, *inquit*, se esse vetustissimos hominum, *h. e. habere se vetustißima antiquitatis monimenta*; Vtuntur mensibus tricenûm dierum, & quinque dies καὶ τὸ τέταρτον (*hæ voces omnino sunt adiectitiæ*) addunt duodecim mensibus atque ita circulum annum absoluunt.

absoluunt. Embolimos verò menses non addunt, nec dies detrahunt vt plerique Græci. *Quadrantis adiectionem bissextilem Ægyptij non admiserunt ante annum V. C. 725. Romani non ante annum V. C. 709. nec quisquam ante Cæsarem dicitur eam instituisse.*

p. 29. & 30. *Diodorus autem Ægyptum lustrabat Olympiade clxxx, vt ipse bis affirmat. h. e. anno V. C. 694. Itaque docet Ægyptios anno dedisse dies 365. sine vlla mensis aut diei detractione vel adiectione. Itaque Osymandyas vetustissimus Ægypti rex sepulchro suo insculpsit circulum aureum cubitorum 365, ac cuique cubito dies anni inscripsit.* p. 13. *Osiridis (is est Misraim Chami filius) tumulo inferebantur χόες 360. Intercalares autem dies quinque peculiariter erant sacri totidem Dijs* p. 9. *Osiridi, Isidi, Typhoni, Apollini, Aphroditæ siue Veneri, vt qui crederentur ijs diebus nati. Denique, vt omnia euoluas, nullam anni formam inuenies antiquiorem Ægyptiacâ, nullam, quæ diutius & pluribus populis fuerit in vsu.*

VI. IV.

A. M. 1532. Ante Dn. 2468.

Noæ CCCCLXXX.

Gen. 6. 3. DEus videns omnes homines nullo inter fideles & infideles, nullo inter Sethi & Caini posteros discrimine, quasi in facinus iurasse, denuntiat se intra centum ac viginti annos perditurum genus humanum. Hunc esse sensum comminationis diuinæ meritò contendit Torniellus, probatq. authoritate Chrysostomi, Hieronymi, Augustini, Bedæ. His addantur tres Paraphrases Chaldaicæ & R. Schelomoh Iarchi. Alioqui plusquam quadringentis post Diluuium annis omnes Abrahami maiores vixerunt plures annis ducentis.

XXVI. V.

A. M. 1552. Ante Dn. 2448.

Noæ D.

NOe quingentesimo ætatis anno gignit Semum, Chamum, Gen. 5. 32. Iaphetum, non simul omnes. Sed vnum aliquem hoc anno. Is autem videtur esse Iaphet, vt ex Genes. xi. 12. colligunt Hebręi, LXX, Lyranus, יפת Abulensis, Genebrardus. Itaque Genes. xi. 21. vertunt. *Hic quoque natus est Semo patri omnium filiorum Heberis, fratri Iapheti natu maximi,* non *maximo*, vel *maiore*, vt vertit vetus Interpres *Iaphet* autem est πειθήνιος, fidelis, obsequens. Vnde & paronomasticum illud Noę oraculum. Genes. 9. 27. *Blandè pelliciat & ad fidem alliciat Deus Japhetum.* Latini Iapetum dixerunt. Sed vt Arabes, sic LXX. Hebræorum P pronuntiant vt F.

יפת אלהים ליפת

I. VIII.

A. M. 1555. Ante Dn. 2445.

Noæ DIII.

NOe gignit Semum anno centesimo ante Arphaxadi natiuitatem, quæ contigit biennio post diluuium. Gen. 11. 12. Est autem Sem ὁ ὀνομαστὸς, vel ὁ ὀνομάζων ὄνομα κυρίου. Hic non tantum שם patris & aui Lamechi, sed etiam

D

proaui sui Matusalæ, qui plus quam trecentos quadraginta annos Adamum audiuerat, discipulus, fuit postea cœlestis doctrinæ conseruator fidus ac propagator vsque ad Isaaci tempora, vt licet inter Adamum & Isaacum sint viginti generationes, tamen Isaac possit dici quasi quartus ab Adamo.

IX. V.

A. M. 1647. Ante Dn. 2353.

Noæ DXCV.

Gen. 5. 31. LAmech anno ætatis septingentesimo septuagesimo septimo e vitâ migrat currente primo hebdomadis anno. Vixit annorum hebdomadas vndecim & centum.

DILVVIVM.

XIV. X.

A. M. 1652. Ante Dn. 2348.

Noæ DC.

PRimus anni Ægyptiaci 1653. mensis cœpit anno mundi Iuliano 1652. Martij quarto, feriâ quartâ. Eo mense vel paulò ante hominem exuit Mathusale anno ætatis DCCCCLXIX. Secundus mensis cœpit Aprilis tertio, feriâ sextâ.

Deus præfractam mundi impietatem ac iniustitiam vniuersali diluuio puniturus pro suâ misericordiâ semen aliquod reseruat, ex quo rursus genus humanum & Ecclesiam propaget selectâ ad eam rem pij Noæ familiâ.

Noe igitur Dei iussu constructâ arcâ ex lignis [a] *Gopher*, h. e. cedrinis, vt explicant tres Paraphrases Chaldaicæ, cuiusuis [b] generis animalia, ex immundis quidem bina, ex mundis vero bis septena congregat, & in arcam immittit secundi mensis die [c] decimo, Aprilis duodecimo, Arietis quarto, siue triduo post Æquinoctium vernum, Lunâ XXI.

a. *Genes.* 6. 14.
b. *Genes.* c. 7. v. 2. 7. 14.
c. *Gen.* 7. 10.

Ecclesia pauculis, secundum electionem gratiæ, hominibus constans, aduersis rerum immersabilis vndis, vniuersali hominum exitio eripitur in aquis & per aquas, quæ eandem vexant, vectant, probant, expurgant.

Caussa diluuij, fuit hominum in homines violenta iniquitas, & defectio à Deo, quod etiam ij, qui filij Dei. i. fideles audiebant, cum filiabus hominum. i. infidelium ἑτεροζυγοῦντες illicita matrimonia consociantes diuina profanis miscuissent. Sed quia B. Iudas Apostolus Enochi prophetiæ, quæ iam non extat, meminit, extemplo planus aliquis procudit libellum, Enochi nomine inscriptum, in quo filios Dei interpretatur Angelos, quasi mulierum amor Angelis lapsus caussa fuerit, quod sane puerile est & ἀδιανόητον. & tamen impostor ille fidem inuenit apud Iosephum historicum, & Tertullianum libro de velandis virginibus, & alios, quos refellit B. Augustinus de ciuitate Dei lib. decimo quinto cap. 23. *Pluuiæ cœperunt secundi mensis die XVII.* Aprilis vndeuicesimo, Arietis vndecimo, biduo ante Nouilunium. *Pluit dies quadraginta,*

Genes. c. 6. v. 2. 12. 13.
Gen. 7. 11.
7. 12.

Diebus vero 110. noui aquarum fontes vndique ebullierunt. *Aqua inualuerunt dies centum quinquaginta, vsque ad mensis septimi diem septimum decimum* inclusis videlicet diebus quadraginta imbris continui: quod cùm non animaduertissent LXX. temerariâ prudentiâ Mosis contextum non corrigere, sed deprauare ausi legerunt XXVII. pro XVII. quem errorem licet sequatur etiam vetus interpres Latinus, tamen reprehendere non dubitauit Sixtus Senensis. *Neq. enim*, inquit, *credere par est Hebræos codices esse corruptos, quando is numerus consentit cum 150, diebus, quibus terras labefactauit diluuium, & Chaldaica editio idem attestatur.* Pluuiæ igitur desierunt Maj XXIX. Nouæ scaturigines ebullire cessarunt Septembris XVI. Virginis quinto. Aquæ, inquam, inde ab Aprilis XIX. semper creuerunt. Septembris demum XVI. decrescere cœperunt.

7.24. & 8.4.

Sixtus Bibl. sanctal. 5.p. 562.

Cacumina montium apparere cœperunt decimi mensis die primo. Nouembris penultimo, Scorpij XVIII. Aquæ superabant quindecim cubitis altissimos montium vertices. His exsiccandis dati sunt dies septuaginta quatuor. Supererat altitudo montium, cui exsiccandę dati sunt dies nonaginta quinque. Dixeris. Conuenitne vt incrementa aquarum tribuantur æstati, decrementa hyemi? Apprimè conueniebat, vt eò luculentiùs constaret Noæ, non esse hoc opus naturæ, sed iræ diuinæ. Rursus. *Homines*, inquit R. Iosue, *vias suas peruerterant. Deus vicissim creationis*, i. naturę *ordinem inuertit.*

Gen. 8.5.

R. Iosue citatus in Seder Olá c. 4.

XV. XI.

ANNO MVNDI 1653.

Ante Dominum 2347.

Noæ DCI. Semi XCIX.

Noe expectatis post conspecta montium cacumina diebus quadraginta emittit coruum vndecimi mensis vndecimo die, Ianuarij octauo. Coruus longè lateque volitãdo peruenit ad aridas terræ partes. Gen. 8. 6.

Ab emissione corui ad primam emissionem columbæ, quot dies expectarit Noe, non exprimit Moses. Ex Geneseos tamen c. 8. v. 10. colligi videtur Noam expectasse dies septem. Sed si ita esset, annus quo vtebatur Noe, constaret tantum mensibus vndecim, diebus trecentis triginta. Atque hæc caussa esse potest, cur, cùm ab Adami creatione ad Exodum sint anni 2503. vel circiter, tamen Exodus incidat in annum æræ mundi Iudaicæ 2263. Omnino enim anni Iuliani 2262. conficiunt annos dierum trecenûm ac tricenûm 2503. Constat autem Exodum contigisse annis 1497. ante Christum, ac proinde conuenire cum anno æræ mundi Iudaicæ 2263. Sed quis credat Patriarchas tam abnormi anno vndenûm tantum mensium, vsos fuisse? Igitur vero propius est, quod magnus Scaliger obseruauit Noam bis quadragenos, totiesque septenos dies expectasse. Atque ita constabit anno Patriarcharum numerus dierum 365, quæ anni forma est omnium simplicissima, elegantissima,

antiquissima, & Orienti toti vsitatissima.

Noe igitur quadraginta diebus post corui emissionem columbam emittit duodecimi mensis die xxi. Februarij xvii. Columba, cum non posset, ad eos vsque montes, ad quos coruus auolarat, eniti, nec haberet, vbi pedem figeret, ad Noam redit.

Gē.8.10. *Noe cum expectasset adhuc septem dies alios, perrexit emittere columbam ex arca.* Ex his verbis non magis necessariò sequitur Noam antehac septem dies expectasse, quàm ex Matthæi primo B. Mariam habuisse filios aliquos post Christum. Neutrum, inquam, necessariò sequitur. Neutrum vero consentaneum est. Quin potius vtrumque aduersatur, illud quidem rationi, hoc pietati & reuerentiæ, quam debemus CHRISTO & huius sanctissimæ matri ac τοῖς μακαριωτάτῃ θεοτόκῳ. Columba ad Noam reuertitur ramum virentis oliuæ præferens, Septiduoque post, Noe tertiò columbam emittit, ἐπαγομένων siue intercalarium dierum quinq. die vltimo, Martij tertio. Columba iam securè per extantia arbusta volitans & in ipsa humo habens vbi pedem poneret, ad Noam non reuertitur.

Ita Noe ineunte sexcentesimo primo suæ ætatis anno, Martij quarto comperit siccatas esse diluuij aquas. *Terra*, inquit Moses *charebah* Onke-
חרבה los *Naguebah*. h. e. *sicca erat*, non sta-
נגבה gnans. Quia tamen vdum adhuc erat & cœnosum solum, Noe expe-
יבשה ctauit insuper dies quinquaginta septem, ac tum *terra*, inquit Moses & Onkelus, IABESCHAH *arida erat*.

Atque ita secundi demum mensis die xxvii. Aprilis xxix. ex arca egressus est, currente vltra medium anno Sabbathico, cuius proprium erat, vt terra etiam nullo labore exculta, nullâ satione inuitata, tamen vltrò fruges aliquot proferret. Itaque, vt creationi, sic instaurationi mundi conueniebat gratuita anni Sabbathici messis.

Sequente Autumno Noe serere incipit, ineunte primo ducentesimæ tricesimæ septimæ hebdomadis anno. Ob hanc, & alias, quas passim notamus, causas, cùm alij ab Orbe condito ad Diluuij finem numerent annos 1657. nos numeramus tantum annos Ægyptiacos 1653. dies 57. annos Iulianos 1652. dies octo, a Solis inquam, creatione, ad eam diem, quâ Noe ex arcâ egressus est.

Locus, vbi stetit arca in Cordijs Armeniæ montibus ἀποβατήριον dictus est, mons ipse Baris.

Arcæ reliquiæ ostentabantur adhuc post Alexandri tempora Berosi *Iosephus*
Chaldæi ætate, vt ipse testatur apud *Antiq. l.*
Iosephum. Diluuij meminerunt *1. c. 4.*
etiam Hieronymus Ægyptius & Mnaseas Beroso forsan antiquiores.

Atque adeò nationes omnes huius diluuij memoriam aliquam conseruarunt, sed fabulis obscuratam, vt in Ouidij maximè Metamorphosibus videre est.

Et sicubi diluuium aliquod particulare contigit, protinus illud cum vniuersali confundebant, vt Ægyptij Ogygium, Græci Deucalioneum, de quibus dicturi sumus A. M. 2239. & 2487.

A D. Semipes Pariſinus, quem Galli regium vocant, in digitos octo, & particulas quadraginta diſtributus. Quia enim madidæ chartæ imprimuntur, quæ poſtea ſe plus vel minus cõtrahũt, ideò typographi vix præcisè poſſunt delineationem huiuſmodi aſſequi, Sed pedis Pariſ. menſuram adeptus facilè mentem noſtram aſſequeris, comperieſque ni fallor, nos de pede Romano, Attico, Hebræo vera vel vero proxima dixiſſe.

A B. Semipes veterum Romanorum, qualis hodieque Romæ aſſeruatur in Capitolio & in hortis Colotianis. Huius menſuram typis ediderunt Vigenerus in Liuium, Iacobus Boſſius & Sebaſtianus Serlius Antiquitatum Romanarum lib. 3. p. 6. 110. & 126. Hic ſemipes capit ſeptem digitos Pariſinos & quintam digiti partem.

A C. Semipes Atticus conſtans digitis Pariſinis ſeptem cum ſemiſſe, vel, ſi mauis pollicibus Romanis duodecim cum ſemiſſe. Id colligimus, ex eo quod veteres omnes Stadio dederunt pedes Atticos ſexcentos, Romanos ſexcentos viginti quinque

A E. Semipes Patriarcharum Hebræorum, Ægyptiorum, Perſarum conſtans digitis Pariſinis nouem.

ARCA NOÆ.

De arcæ amplitudine multa Buteo, Temporarius, Arias Montanus, Pererius, Torniellus dixerunt. De veterum menſuris & ponderibus multò plures: De vtroque argumento nos quoque ſcripſimus ante ſexennium. Sed neque, quæ apud alios legimus, neque, quæ nos ipſi ſcripſimus, nobis ſatisfaciunt. Origenes. *Apud Geometras*, inquit, *ſecundum eam rationem, quæ apud eos virtus vocatur, ex ſolido & quadrato, vel in ſex cubitos vnus deputatur, ſi generaliter vel trecentos, ſi minutatim deducatur.* Hic Origenem exagitant Buteo, Torniellus, alij. Sed priùs erat emendandus, quàm reprehendendus. Ego puto Origenem ſcripſiſſe, *in ſex pedes cubitus vnus deputatur, qui generabit ducentos vel trecentos, ſi minutatim deducatur.* *Origenes de arcâ Noa homil. 2.*

Vox Moſis *Amma*, quam cubitum vertimus, non vnius eſt ſignificationis. אמה Fatetur Arias Montanus aliquando cubitum vocari palmos quinque, pollices quindecim, digitos viginti, denique pedem cum quadrante. Græcis diſtinctionis causâ πυγὼν dicitur. Sæpiùs accipitur proſeſquipedali menſurâ palmorum ſex, pollicum octodecim, digitorum viginti quatuor. Sed ex Origene colligo tertium inſuper eſſe Cubitum vel *Ammam*, Geometricum, primarium, axillarem, dictum. Is Nu- *2. Chron. 3. 2. Ezech. 41. 8.*

merorum xxxv. 4. passus a vetere interprete dicitur. Passum Geometricum plerique volunt esse pedum quinque. Quinque pedes Hebræorum æquant longitudinem sex pedum Atticorum. Hinc est, quod Origenes putat *cubitum vnum deputandum in sex*, non cubitos, sed pedes. Iam si conficias duo vasa cubica, priùs ex cubito, qualem definit Origenes, alterum ex pede Attico, maius capiet, ex Origenis sententiâ, minora ducenta vel trecenta. Re verâ maius vas capiet præcisè minora ducenta & sexdecim. Sed profectò non est verisimile vllum fuisse cubitum, vel *Ammam* quinque pedum. Quam enim rationem aut similitudinem habere possunt quinque pedes cum cubito? Sed πυγὼν porrigitur ἀπ' ἀγκῶνος, à cubito ad extremam manus in pugnum contractæ partem. Πῆχυς, cubitus propriè dictus porrigitur ἀπ' ἀγκῶνος, a cubito ad extremam manus explicatæ, siue ad mediam pectoris partem. Cubitus Geometricus porrigitur a mediâ pectoris parte ad extremam manus, si brachium extendas, partem. Membrorum autem corporis humani symmetria postulat, vt minor cubitus sit quadrante longior pede, vt medius cubitus ac propriè dictus sit sesquipedalis, tertius verò cubitus sit secundo duplo maior, ac proinde non quinque, vt putauit Origenes, sed trium pedum. Id docet Moses ipse. Nam cum Numer. xxxv. v. 4. assignasset suburbijs Leuitarum millenos vndique extra vrbem cubitos maiores, quos vetus interpres, passus vertit, sequente versu pro millenis cubitis dicit bis millenos, sesquipedales scilicet. Sic 1. Regum vii. 15. primarijs templi Salomonici columnis dantur cubiti octodecim. Iisdem 2. Chron. c. 3, v. 15. dantur cubiti triginta quinque, quibus, si cubitum vnum addas, quem stylobatæ assignes, fient cubiti triginta sex, vt cubitus Geometricus sit præcisè duplo longior sesquipedali, quemadmodum siclus sacer duplo grauior est siclo ciuili. Possunt in eam rem & alia dici. Sed nolumus hîc integrum opus de mensuris scribere. Tantum libet obiter, ὡς ἐν ἀνακεφαλαιώσεως λόγῳ, aut retractationis instar, δευτέρας φροντίδας ponere. Vtinam σοφωτέρας.

Vt anni forma, quâ vsi sunt Patriarchæ, mansit apud Abrahami posteros vsque ad Mosis tempora, & apud Ægyptios, Persas, Armenios etiam multò post Mosem, vt supra probauimus, sic mensura pedis, quâ vtebantur Patriarchæ in dimensionibus, mansit apud Persas, Ægyptios, Hebræos, forsan & alios. Atque adeò, pes Romanus, pes Atticus analogâ mutatione videntur ab Hebræorum pede propagati. Siquidem pes Hebræorum est πυγὼν Romanorum & πυγὼν Hebræorum est sesquipedalis Atheniensium cubitus. p. 8. 9. 10. & A. M. 1460.

Ne videamur hæc fingere, paucis confirmanda sunt. Ex ijs quæ A. M. 2941. de Pyramidibus dicimus, colligere est, quatuór pedes Ægyptiacos vel Memphiticos æquare longitudinem quinque pedum Romanorum. Herodotus Babylonis muros describens ait eorum crassitudinem

fuiſſe cubitorum regiorum quinquaginta, altitudinem ducentorum cubitorum. ὁ δὲ βασιλήιος πῆχυς τοῦ μετρίου ἐστὶ πήχεος μείζων τρισὶ δακτύλοισι. Rex apud Herodotum, Thucydidem, Xenophontem eſt Perſa. Regius cubitus eſt Perſicus. Herodotus igitur innuit cubitum Perſicum Attico longiorem eſſe tribus pollicibus Perſicis. Digitum enim pro pollice ſumit.

Diodorus Siculus lib. 2. Diodori de eâre loquentis locus eſt mendoſus, ſed ex Herodoto reſtitui poteſt. τὸ δὲ ὕψος ἄπιστον τοῖς ἀκούουσιν, ὥς φησι κτησίας ὁ κνίδιος. ὡς δὲ κλείταρχος καὶ τῶν ὕστερον μετ' Ἀλεξάνδρου διαβάντων εἰς τὴν Ἀσίαν τινὲς ἀνέγραψαν, πεντάκοντα ἑξήκοντα καὶ πέντε (pro καὶ πέντε legendum ποδῶν.) Altitudo murorum erat cubitorum Perſicorum ducentorum, Atticorum 240, pedum Perſicorum trecentorum, Atticorum 360. Rurſus, τὸ μὲν ὕψος, ὥς φησὶ κτησίας, πεντήκοντα ὀργυιῶν, ὡς δὲ &c. lege τὸ δὲ πλάτος ὥς ἔνιοι τῶν νεωτέρων ἔγραψαν, πηχῶν πεντήκοντα. Hic poteſt eſſe error Diodori. Error tamen eſt. Quinquaginta enim cubiti ad craſſitudinem, quinquaginta orguiæ, i. trecenti pedes Perſici ad altitudinem murorum ſunt referendi.

Babylonij pedes nouem Perſicos decem, Babylonij tres Atticos quatuor conficiebant. Itaque, cùm Herodotus tribuit lõgitudini murorum Babyloniorum centum vinginti ſtadia, perinde eſt ac ſi dixiſſet ſeptuaginta duo millia pedum Atticorum. Cùm Diodorus tribuit ambitui Babylonis trecenta ſexaginta ſtadia, perinde eſt ac ſi dixiſſet ducenta ſexdecim pedum Babyloniorum millia. Stadium enim vocat ſexcentos pedes ſiue Babylonios, ſiue Perſicos, cùm propriè ſit ſexcentorum pedum Atticorum. Plinius vero cùm ambitum Babylonis dicit complecti ſexaginta paſſuum millia, perinde eſt ac ſi dicat, trecenta pedum Romanorum millia. Igitur Babylon quadrata habebat vndique pedem Babyloniorum LIVM, Perſicorum LXM, Atticorum LXXIIM, Romanorum LXXVM. *Plin. l. 6. c. 26.*

Græci ex nominibus peregrinis deſinentibus in N formant accuſatiuos ſuos, vt à Ionatan, Ἰωνάθης, Ἰωνάθην.

Sic ab Hin fit χοῦς, χοῦν, vnde Latinum Congius, non ob æqualitatem ſed ob analogiam harum menſurarum. Ita quoduis vas ex quouis ſemipede cubico confectum dici poteſt congius. Viciſſim ex quouis pede confectum vas cubicum dici poteſt quadrantal, Cubicum, inquam, aut cubico æquale. Eâdem analogiâ vas cubicum ex quouis palmo confectum dici poteſt cotyla. Videas enim pleroſque populos habere vaſa confecta ex ſuo pede, ſemipede, palmo, vel menſuras reſpondentes huiuſmodi vaſis. Verbi cauſa, ex palmo Sedanenſi cõficito vas cubicum, capiet ſemiſextarium Sedanẽſem. Ex ſemipede Sedanenſi confectum vas cubicum, capiet id, quod vulgò dicitur, *vn Pot.* Ex pede Pariſino confectum vas cubicum capit Semimedimnum, qui vulgò dicitur, *Minot.*

Ex ſemipede Pariſino confectum vas cubicum capit Sextarios Pariſinos (*chopinas* vulgò vocant) nouem.

Ex palmo Romano confectum vas cubicum capit ſeſquiheminam Romanam capientem vini quindecim vncias Romanas.

Ex ſemipede Rom. confectum vas cubicum capit congium Rom. pendentem vini decem libras Rom. olei nouem, ſiue mauis, vncias olei Romanas octo & centum, Pariſinas nonaginta quatuor cum ſemiſſe.

Ex pede Romano confectum quadrantal dicitur Amphora capiens Romanas vrnas duas, modios tres, congios octo, ſextarios duodequinquaginta, libras tritici Romanas ſexaginta, vt docent Voluſius, Fannius, Galenus, Cleopatra.

Ex palmo Attico confectum vas cubicum dicitur cotyla Georgica, capiens mellis vncias Rom. viginti duas & ſemis, Ex ſemipede Attico confectum vas dicitur chus capiens mellis libras Rom. quindecim, Ex pede Attico confectum vas dicitur Ceramium capiens mellis libras Rom. centum viginti, teſte Dioſcoride, vnde colligere eſt Cotylam Georgicam capere quindecim olei vncias Romanas, Congium libras decem, Ceramium octoginta. Tritico verò plenum Ceramium pendebat vncias Romanas octingentas, Pariſinas ſeptingentas.

Eadem analogiâ vas cubicum ex Hebræorum palmo confectum capit ſeſquilogum, Vas ex ſemipede Hebræorum confectum dicitur
חין *Hin*
Hin, capiens Logos duodecim, Kabos tres. Quadrantal ex Hebræorum
סלע *Sela.*
pede confectum dicitur Sela, capiens ſata quatuor, Hines octo, Kabos 24, vt conſtanter docent R. Dauid Kimchi, R. Natan, alij. Sa- סאה *Sea.*
tum autem eſt modius Hebræorum & Athenienſium capiens ſeſquimodium Romanum, Logos viginti quatuor, ſextarios Romanos totidem, Sextarios Atticos vigintiduos, vt docent Epiphanius, Hieronymus in Matthæum cap. XIII. Ioſephus Antiquit. lib. IX. cap. 2. Ex ſeſquipedali Hebræorum cubito confectum vas cubicum capit Ephas, ſiue Bathos quatuor & ſemis, vel, vt vult Moſes Gerundenſis, nouem cubiti cubici capiunt Batos quadraginta. Docent id λυτῆρες, lauacra Salomo- *1. Reg. 7.*
nis, quorum diameter erat cubitorum quatuor, non ſeſquipedalium, ſed πυγόνων. Axis, inquam, habebat pedes Hebr. quinque, circunferentia quidecim, amplitudo ſiue capacitas pedes Hebr. triginta tres, cubitos vero ſeſquipedales Hebr. nouem, vt rectè docent Iudæi. Ex huiuſmodi menſurarum Hebraicarum, Atticarum, Romanarum collatione colligimus vt Perſicos, & Memphiticos, ſic Hebraicos pedes octo capere Pariſinos nouem, Romanos decem. Sententiam noſtram confirmant Georgica Iudæorum præcepta, quæ magnâ diligentiâ collegit *Montanus in Tubal Kain.*
Benedictus Arias Montanus Hiſpalenſis ex Talmude. Sed ea luce & limâ indigent. Elias dicitur canales fodiſſe, quantum ſoli caperent duo *1. Reg. 18. 32.*
ſata ſeminis. Hîc R. Dauid Kimchi. *Latitudo*, inquit, *canalis erat circiter locus ſationis duorum ſatorum. h. e. erant circiter quinquaginta cubiti ſuper quinquaginta cubitos.* legendum *ſuper cen-*

tum

Montanus de mensuris sacris. pag. 9. *pag. 7.* אמה *Cubitus.* *p. 8.*

tum cubitos, vt constat ex Talmudis libro de pignoribus c. 1. §. 10. & cap. v. §. 2. 6. in commentarijs. Arias Montanus. *In Geometricis*, inquit, *rationibus adnotatum est agrum coro tritici serendum non minorem esse oportere, quàm cubitorum septingentorum triginta millium. quæ ratio in lib. Misnaioth subducta est tract. de Nezikin cap. 3. §. 1. in Comment.* legendum. *Cubitorum septuaginta trium millium.* Idem. *Assignant*, inquit, *veteres aruum cubitis quadraginta quadratum ad sementem Sati faciendam tractatu de chelaim cap. 2. §. 2. in Commentarijs, eodemq. loco §. 6. docemur tres sulcos facere duos cubitos. Preterea in tractatu de sebua c. 1. §. 8. scribitur 4. Emah occupare loci spatium, quod capere possit par boum cum iugo: idemque legimus in tractatu de harubim c. 1. §. 1. in Comment.* Prior definitio est intelligenda de sesquipedali cubito trium pedum, vt dicas par boum cum iugo, temone, rheda occupare spatium vnius cubiti maioris siue trium pedum in latitudinem, quatuor verò cubitorum in longitudinem. h. e. pedum duodecim. Idem. *Seminatur tritici Kabus vnus in arui cubitis decem cum dimidio quadratis, vt definitur in Misnaioth de Angulo cap. 3. §. 6. & cap. 8. §. 5.* De Kabo verum hoc esse non potest, de Logo potest. Ager, inquam, Logi sementem capiens habet denos vndecunque latitudinis cubitos, Kabus implere potest agrum vicenos vndique cubitos habentem. Satum sufficit serendo agro quinquagenos, vel potius, vndequinquagenos, vndique cubitos habenti. Corus conserit agrum habentem vndique cubitos 264. vel 270. In vniuersum verò Logus implet cubitos centum, Kabus quadringentos, Satum duo millia quadringentos, Corus septuaginta duo vel tria A millia.

Atque hæc ita demum vera comperies, si intelligas ea de sesquipedalibus Hebræorum cubitis. Nam si de minoribus cubitis agas, puta de Atticis, qui constant Atticis quidem B pollicibus octodecim, Hebraicis verò quindecim, longe alia ratio erit ineunda. Nam ager Logi sementem capiens habebit duodenos vndique cubitos Atticos, in vniuersum 144. Kabus, implebit agrum habentem C vndique vicenos quaternos cubitos Atticos, in vniuersum 576. Satum conseret agrum habentem duodesexagenos vndique cubitos, in vniuersum 3256. Corus sufficiet conserendo agro habenti vndique cubi- D tos Atticos 322. in vniuersum 103684. Quippe quinque lineales Hebręorum cubiti dant Atticos sex, at viginti quinque quadrati Hebręorum cubiti dant Atticos triginta sex. Vt vt sit illa, quæ tam sedulò collegit E doctissimus Montanus Hebræorum præcepta, ne speciem quidem veri haberent, nisi inter pedem Hebræorum, Atheniensium, Romanorum ea esset proportio, quam depinximus, quantum quidem nos ex Geo- F metricarum proportionum & συναλλαγὰς legibus colligere possumus.

Quemadmodum autem Moses rarò distinguit, de tetradrachmali, an de didrachmali Hebræorum siclo agat, de sacro, an de ciuili, sed id

aut incertum manet, aut ex rei, de qua agitur, naturâ colligendum. Sic, etiam si non dicat, de minore, an de maiore cubito loquatur, de sesquipedali, an de duplo longiore, tamen vt Numer. xxxv. 4. Sic Genes. vi. 15. videtur Moses intelligere cubitum maiorem, Ita arcę hęc dimensio erit.

ARCÆ DIMENSIO.

			P E D E S.		
	Cubiti.	*Hebr.*	*Paris.*	*Attici.*	*Romani.*
Altitudo	30.	90.	101.	108.	112.
Latitudo	50.	150.	169.	180.	187.
Longitudo	300.	900.	1012.	1080.	1125.
Amplitudo.	450000.	12150000.		20995200.	

Quid si cubitus primarius fuit duplo maior non sesquipedali Hebræorũ, sed pygone Atheniensium? Vide A. M. 2983.

Hæc dimensio facit arcam octuplo capaciorem, quam si verba Mosis de sesquipedalibus Hebræorum cubitis intelligas. Quanta cunque fuerit arcæ longitudo & latitudo, haud multum interesse puto ad operis difficultatem. Præcipua difficultas est in altitudine, cui damus duos circiter & centũ pedes Parisinos. Immane id videtur. Sed cogita Noam ante annos cẽtum & viginti de futuro diluuio monitum, & ante annos circiter centum de arcâ fabricandâ mandatum accepisse, speciali numinis auxilio subnixum, & cœlesti sapientiâ præditum fuisse.

XVI. XII.

A. M. 1654. Ante Dn. 2346.

Noæ DCII. Semi C.

Genes. 11. 10.

SEmo centesimum annum agenti nascitur Arphaxad biennio post Diluuium inchoatum, siue mauis, secundo anno post diluuium finitum. Hunc ego primogenitum esse puto Semi filium. Sed quia Genes. x. 22. Elam & Assur nominantur ante Arphaxadum, Torniellus agnoscit quidem eos natos & con-
C ceptos esse post Diluuium. Et meritò. *Pauca* enim, *hoc est*, *octo animæ per aquas seruatæ sunt.* Sed *Elam*, inquit, *natus est decem*, *Assur viginti*, *Arphaxad triginta mensibus post finitum diluuium.* At tum neque nutrix vlla, 1. Petr. 3. 20.
D nec lactis pecuini copia, suppetebat. Itaque non est credibile centenarium Semum, vix dum è sepulchro erutum in Venerem adeò præcipitem fuisse, vt ne annum quidem filiorum alimonię largiretur, vix men-
E sem vnum puerperæ purificationi. Igitur vero propius est Arphaxadum esse primogenitum. Sed scripturam in genealogijs contexendis non semper ordinem natiuitatis sequi patet Gen. v. 32. x. 22. xi. 26.
F

XVI. II.

A. M. 1682. Ante Dn. 2318.

Noæ DCXXX.

DIodorus *Ægyptiorum antiquitatem suam prædicantium gloria-* Diod. Sicul. lib. 1.

tionem suspectam meritò habens. Quidam, *inquit*, eorum, μυθολογοῦσι fabulantur in Ægypto regnasse Deos & Heroas paulo minus octodecim annorum millibus, Deorum vltimum regnasse Orum Isidis filium. Ab ho- A minibus verò regnatam aiunt ἀπὸ μοιρίδος βραχὺ λείποντα τῶν πεντακισχιλίων (*videtur legendum* πεντακοσίων) annos circiter nouem millia quingentos, vsque ad *clxxx.* Olympiadem, quâ in Ægyptum appulimus. *Hi anni sunt dierum tricenûm. Diodor. in Ægyptum venit A.M.3940.V. C.694. Regnauerât in eâ mortales menses 9500, annos Iulianos 780. Heroes verò & Dij menses XVIIIM. h. e. annos Iulianos 1478. Colliguntur anni 2258, qui de A.M. 3940. deductis desinunt in A. M. 1682. circa quem nasci potuit Misraim, siue Osiris famigeratus Ægyptiorum Deus. Orus verò nasci potuit circa A. M. 1778.*

XXIII. IX.

A. M. 1689. Ante Dn. 2311.

Noæ DCXXXVII. Semi CXXXV.

Genes. 11. 12. ARphaxad, annos triginta quinque natus, generat filium. Quæritur, sitne Sala, an Kainan. Torniellus vult filium hunc esse Kainanem; A Kainane autem, cum esset annorum triginta, ortum esse Salam. Sanè Lucæ tertio legimus τοῦ Σαλά, τοῦ Καϊνάν, τοῦ Ἀρφαξάδ. h. c. *filij Sala, filij Kainan, filij Arphaxad.*

Ita habent omnia, quotquot extant, exemplaria Græca, Latina, Syriaca. Beza tamen ait in suo vetustissimo codice Græco defuisse vocem illam τοῦ Καϊνάν. Omnes quoque codices Græcæ Geneseos editionis, quæ tribuitur LXX. interpretibus, constanter Genealogiam Arphaxadi ita contexunt. Sed in iisdem codi- A cibus Græcis constanter dicitur Arphaxad genuisse Kainanem cum vixisset annos centum triginta quinque, Kainan genuisse Salam, cum vixisset annos centum triginta, cùm hîc Torniellus Hebraicam verita- B tem deserat, vt editioni Græcæ accedat, quo iure Græcæ editionis epilogismo ducentos annos detrahit?

Cùm videamus, inquit, *omnes probatos S. Lucæ codices, & qui communiter in Ecclesiâ leguntur, ponere genera-* Torniel. Annal. A. M. 1694. §. 2. C *tionem Cainan, profectò non tam facile ab his recedere debemus.* Profectò non facile recedendum a lectione omnium, quotquot extare videmus, codicum. Fieri tamen potest, vt sint quædam mendæ tam vetustæ indo- D lis, vt nullius codicis authoritate possint tolli. Hoc quotidie in omnis generis scriptoribus experiuntur Critici. Etiam in ijs codicibus, qui communiter in Ecclesiâ leguntur, quidam huiusmodi errores occur- E runt. Instat Torniellus.

Arphaxad, inquit, *dicitur Genes. xi.12. in vulgata editione genuisse Sale, quia genuit Kainanem, in cuius lumbis erat Sale, vt Matthæi* c. 1. v. 8. *Joram dicitur genuisse Oziam.* Non eadem §. 1. F est ratio. Matthæus genealogiæ epitomen tradit in τεσσαρακαιδεκάδας methodi causâ distributam. Ideò satis erat, si intento digito veri fontes indicaret, & præcipua capita adnotaret. Moses autem non remittit nos

ad alias tabulas. Sed ipſe Deus vult has Moſis tabulas eſſe Archetypas, & authenticas, quæ confirmantur & I.Chron.c.1.v.23.& Geneſ.x.24. In quibus tribus locis conueniunt omnes codices Hebræi,& verſiones A omnes præter Græcam LXX. interpretum.

Sed quò minus mirum videatur quod Lucæ 3.36. dicimus adiectas a librarijs duas voces τοῦ Καϊνὰν, iuuat hîc proponere exempla aliquot hu- B iuſmodi gloſſematum, quæ in Græcam LXX. interpretum,& in Latinam vulgatam verſiones, librariorum culpâ, pridem irrepſerunt. Leuit. XXIII. 28. & Num.XXIX. 7. *omne opus ſeruile non facietis in eo.* Fr. Ribera Ie- C ſuita contendit delendam vocem *ſeruile*, meritò: cùm nec in Græco, nec in Hebræo extet, ne in Chaldæo quidem Leuit. XXIII. Num. XXIX. Fateor tamen ſubintelligi poſſe: nec eſt, quod eius vocis expreſſionem D tantopere flagitet Torniellus, quaſi Sabbatho iubeantur Iudęi ceſſare *ab omni opere*, Tiſri vero decimo *ab omni opere ſeruili*. Nam ne Sabbatho quidem alia opera vetantur, niſi ſeruilia. quanquam Iudæorum ſuperſtitio, E vt fieri amat, iugum ſuum auxit.

Tor. A. M.1545. §. 40.

Eccleſiaſtici XVIII.6. *cum quieuerit operabitur.* Legendum *aporiabitur*.

Ioſuæ XI.19. *non fuit ciuitas, quæ ſe non traderet filijs Iſrael præter Heuæum, qui habitabat Gabaone.* Torniellus F agnoſcit delēdam particulam *NON*, deletam Romæ A. D. 1593. Tamen reſtituerunt Lugdunenſes A. D. 1600. & quidem *ad exemplaria*, inquiunt, *vetuſtiſſima, nunc rectè caſtigata, Romæque reuiſa.*

Eccleſiaſtici XXXII. 27. *in omni opere tuo crede ex fide animæ tuæ.* duo hæc vocabula *crede ex* adiectitia ſunt. Aliquis vocem *fide* explicauerat per *crede*. deinde, vox *crede* cum appendice *ex* irrepſit in contextum.

Ibid. XLII. 1. Αἰσχύνθητι ἀπὸ λόγου ἀκοῆς, λόγων κρυφίων hęc verba λόγων κρυφίων videntur adiecta ad explicandum quid ſit ἀπὸ λόγου ἀκοῆς.

Apoſtolus Romanorum tertio ad probandam generis humani prauitatem multa teſtimonia congerit ex Pſalmis, ac primum ex Pſalmo XIV. Aliquis, (quod & Bellarminus in hunc Pſalmum agnoſcit) putans omnia illa teſtimonia ex vno Pſalmo XIV. petita eſſe, adiecit ea ſuo Pſalterio ad marginem, vnde poſtea in textum admiſſa ſunt, & ab Arabico Interprete tranſlacta pro more, vt qui ex vulgatâ verſione Latinâ, non autem ex Hebręo ſuam Paraphraſin adornarit.

Pſalmo XXIX. 1. LXX. & vetus interpres rectè verterunt. *Afferte Domino filij Dei, Afferte Domino gloriam* &c. Sciolus aliquis ad marginem notauit vertendum. *Afferte Domino filios arietum.* Id poſtea in textum inſertum eſt, vt iam vnius verſiculi duas habeamus verſiones in Græcâ editione, vulgatâ verſione, & Arabicâ paraphraſi, quæ eſt ἀμυδρὰ εἰκὼν εἰκόνος τῆς εἰκόνος.

Rurſus, ne cui ξένον, ἀλλ᾽ ἄτοπον, irreligioſum videatur, quod dicimus omnia, aut pleraque, quæ hodie extant S. Lucæ exemplaria Græca, Latina, Syriaca habere duas voces ſu-

perfluas, nempe τὸ Καινάν, idque non Euangelistæ, sed librariorum vitio, non erit ab instituto alienum, si pro-
Luca 3.36. ponamus aliquot scripturæ ἄπορα, siue loca, quæ magnis, eruditis, prudentibus viris visa sunt mendosa, quorum tamen pleraque passim in historiâ meâ conor a mendi suspicione liberare.

LOCA QVÆDAM noui Testamenti, in quibus videtur pridem irrepsisse mendum aliquod in Græcum contextum.

MAtth. I. 11. *Iosias autem genuit Iechoniam & fratres eius.* Ioh. Maldonatus Iesuita in hunc locum. *Duæ res,* inquit, *non tantum persuadent sed etiam impellunt vt credam, legendum esse hoc loco, Iosias autem genuit Ioakin & fratres eius. Nam cùm plerique confiteantur corruptum esse locum vnamque generationem desiderari, prudentiæ simul & religionis esse arbitror, nomina ad corrigendum locum non fingere, sed ex sacris literis accipere.* Deinde post exquisitam hac de re disquisitionem, & Epiphanio suæ sententiæ authore laudato sic concludit. *Itaque sic totum locum restituendum puto.* Iosias autem genuit Ioakin & & fratres eius in transmigratione Babylonis (*quemadmodum Stapulensis affirmat se in antiquo quodam Græco codice legisse.*) Ioakin autem genuit Iechoniam. Ego sic malim. *Iosias genuit Ioakimum & fratres eius. Ioakim genuit Iechoniam in transportatione Babylonicâ.* Correctionis huius tria sunt fundamenta. 1. quod Iechonias nullos fratres habuit. 2. quod omnino deest vna generatio explendæ secundæ tesseræ decadi. 3. quod Iecho-
A nias natus est sub ipsum deportationis tempus. Vide A. M. 3392.

Matthæi XXVII. 9. διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου. *per Ieremiam prophetam.* Cùm Syrus interpres habeat tantum *per prophetam* & quæ citat Matthæus
B apud Zacariam, non apud Ieremiam legantur, meritò suspicatur Beza vocem Ieremiæ esse glossema ex margine in contextum illapsum.

Certè id malim, quàm quod Euseb. de præp. Euang. lib. 10. & Aug.
C de consensu Euangel. l. 3. c. 7. putant Matthæum memoriâ lapsum.

Actorum VII. 14. pro ἑβδομήκοντα πέντε. Cornelius Bertramus & post eum Theodorus Beza putat legendum πάντες. Sed ita fiet solœcismus
D aut certè σολοικοφανές. Malim ergo legere πάντων. Ex hoc mendo sanè vetustissimo profluxerunt alia. 1. Exodi c. 1. v. 5. Cùm Hebraicus & Chaldaicus contextus ac vetus interpres Iacobo tribuant tantum septuagin-
E ta posteros cum ipso in Ægyptum ingressos, in Græco legitur πέντε καὶ ἑβδομήκοντα.

Dein Geneseos XLVI. 21. enumerantur in Græcâ editione posteri Manassis & Ephraimi septem, qui
F nondum nati erant. & v. 27. tribuuntur Iosepho animæ nouem. Iacobo septuaginta quinque contra fidem codicum Hebræorum, Chaldaicorum & Latinorum. Atque adeo Deuteronom. X. 22. non tantum he-

braici, Chaldaici, Latini codices, sed
& Græci tribuunt Iacobo tantum
animas septuaginta. Vide A. M.
2293.

Actor. XIII. 20. *καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις* omnino legendum
videtur *ὡς ἔτεσι τε τριακοσίοις*: vt constat ex. 1. Reg. 6. 1. Si vulgatam versionem sequaris, pro vno apice tria
vocabula delenda erunt, nempe *καὶ μετὰ ταῦτα*. Vide A. M. 2899.

Bar. A. D. 58. §. 144. & 59. §. 1. — 2. Timoth. IV. 20. pro *ἐν Μιλήτῳ* Baronius & Beza censent legendum *ἐν Μελίτῃ*, idque ex historiæ sacræ serie
confirmant. Nec temere hoc ab illis
affirmatum docebimus, si Deus dederit vt eò vsque historiam nostram
deducamus.

LOCA VETERIS Testamenti, in quibus quidam contendunt codices Hebræorum esse mendosos.

Bellar. de verbo Dei l. 2. c. 2. — **B**Ellarminus quinque admodum veteris Testamenti loca
notat, in quibus vult mendosos esse
codices Hebræorum.

I. Exodi II. 22. vult in Hebræo
deesse versiculum. Quantò rectiùs
dixeris in Latino superesse?

II. Esaiæ IX. 5. contendit legendum esse יקרא *vocabitur*, non vt legitur יקרא *vocabit*.

III. Ierem. XXIII. 6. contendit
legendum יקראוהו *vocabunt eum* non
vt vulgo יקראו *vocabit eum*. Sed nihil
necesse est solicitare receptam lectionem, cùm apud Hebræos passim
verbum personale nominatiuo destitutum per impersonale sit vertendum. Itaque Galli commodissimè
vertent hæc loca *on l'appellera*. Re-
A cte quoque R. Dauid Kimchi explicat. *Et hoc est nomen, quo Israel vocabit
eum*, repetendo vocem Israel ab antecedente hemistichio.

Vide Bellarminum ipsum in Syntaxi. Hebr. c. 4. §. 7.

IV. Psalmo XIX. 8. contendit legendum non vt vulgo קום *linea il-
B lorum* sed קולם vt legerunt LXX, &
Apostolus Rom. X.

Sed ne hic quidem vllâ mutatione est opus. Vox enim קו non tantum *lineam*, sed & præceptum significat, vt patet Esaiæ XXVIII. 10. 13. Ita
C non necesse est LXX, vel Apostolum
legisse *Kolam*. Sed meritò potuit vox
Kauuam, h. e. *delineatio* explicari per
Kolam, h. e. sonus. Delineatio enim
præceptoris discipulum docentis
non fit sine sono.

D V. Psalmo XXII. 17. *Nemo est, Christianorum*, inquit, *qui non legat* כרו *foderunt manus meas. Textus verò Hebraici legunt* כארי *sicut leo*. Addit. *In
Massoreth, quem post Hieronymi tempora scripserunt, monent Rabbini legen-
E dum*, כארו. Non igitur mendosi sunt
omnes, sed recentiores Hebræi codices. Sed ne lectio quidem vulgò recepta, כארי, *sicut leo*, quidquam falsi continet. Augustinus Episcopus
Nebiensis. *Constructio*, inquit, *est de-
F fectiua, subaudiendumque* perforauerunt, *hoc modo. Impij tanquam leo perforauerunt manus meas* &c.

Thomas de Vio Cardinalis Caietanus suis in Vetus Testamentum
comentarijs loca aliquot notat, in

quibus putat omnes codices He-
braicos, Chaldaicos, Græcos Lati-
nos esse mendosos.
I. 2. Chron. xv. v. vlti & xvi. 1. pro
xv. & xvi. contendit legendum
xxv. & xxvi. Perperam. Vide A. M. A
3053.
II. 2. Chron. xxii. 2. ait pro xlii. le-
gendum xxii. vt 2. Reg. viii. 26.
Vide A. M. 3085. Sententiam Caie-
tani confirmat Torniellus authori-
tate codicis Græci, qui nuper Ro- B
mæ prodijt A.D.1588. Sed antiquio-
res editiones, vt complutensis lege-
bant xlii. non xx. nec xxii.
Galat. de arcanis Catholicæ veritatis lib. 1. c. 8. Petrus Galatinus A. D. 1518. Ro-
mæ ausus est omnes veteris Testa-
menti codices Hebræos, Chaldæos, C
Græcos, & Latinos in mendi suspi-
cionem vocare multis in locis, idque
Talmudis authoritate. At quis pius
huic epichiremati subscribat *Bonum
factum*? Itane totius Ecclesiæ, tot co-
dicum, tot seculorum consensui lice- D
bit opponere putidissimas fæculen-
tiæ Iudaicæ lacunas? Quid, quod
vtrouis modo legas loca illa, quæ
corrupta clamitat Galatinus, nullus
occurrit sensus nisi verus, probus,
pius? E
Iosephus Scaliger aduersus Pa-
reum Elencho primo commotiùs
scribens non tantum Ἄπορα Scriptu-
ræ coaceruat, cùm honestius sit no-
dos soluere, quàm nectere, sed & af-
firmat loca non pauca in Hebræo F
contextu esse mendosa.
I. 2. Reg. viii. 16. verba illa & *Io-
saphat regis Iuda* a lxx. omissa vult
in Hebræo redundare. Vide. A. M.
3190.

2. Chron. xxxvi. 9. contendit de- II.
narij numeri notam desiderari, &
pro viii. legendum xviii. vt 2.
Reg. xxiv. 8. Vide A. M. 3399.
1. Sam. xiii. 1. *Filius anni erat Saul* III.
ait deesse notam numeralem, ideo-
que quosdam codices Græcos lege-
re *ὑιὸς τριάκοντα ἐτῶν*. Vide A.M. 2920.
Esdræ II. aut Nehem. vii. vult ex IV.
compendiosa numerorum scriben-
di ratione, multa menda irrepsisse.
Quod nisi, inquit, *concedamus, quomo-
do tot varietates & discrimina numero-
rum excusemus, non video. Qui ad anti-
quarios & librarios hanc discrepantiam
non retulerit, in perplexos argumento-
rum casses sese induat necesse est.* Ego
non is sinu qui horum omnium no-
dorum & ἀπόρων solutionem polli-
cear. Sed omnia priùs tentãda puto,
modo sobriè & cum iudicio, quàm
remedium istud ipso morbo prope-
modum periculosius.
Quod si quis locus his coniectu-
ris dandus, crediderim priores libros
a Prophetis scriptos, a prophetis
confirmatos & a librariorum mendis
Esdræ opera expurgatos quàm ca-
stigatissimos ad nos peruenisse. Vlti-
mos verò, quales libri Chronic. Es-
dræ & Nehemiæ, deficientibus iam
Prophetis, fortasse minus correctos
esse, non authorum vllâ, sed libra-
riorum culpâ. Vt vt sit, nec in nouo
nec in vetere Testamento passus est
Deus sacros veritatis fontes mendis
vllis infici, neque malitiâ, neque ne-
gligentiâ hominum, aut iniuriâ tem-
porum, in ijs quæ fidem mores ve
spectant.
Nos igitur Kainanem suppositi-

tium ex albo eradimus, freti authoritate. 1. omnium, quotquot extant, codicum Hebræorum, Paraphaseon Chaldaicarum, & Chronologiarum a Iudæis scriptarum. 2. Nitimur authoritate vulgatæ versionis, quam Concilium Tridentinum iubet haberi pro authentica, & omnium versionum Pentateuchi præter Græcam.

A

3. Accedit authoritas Eusebij, quem sequitur Ecclesia Romana in suo Martyrologio Decemb. xxv.

B

4. Theophilus quoque ad Autolycum lib. 3. numerat à Diluuio ad natum Isaacum annos mille triginta sex, vnde liquidò constat vt Eusebium sic & Theophilum expungere hunc Kainanem adiectitium. Alioqui à diluuio ad Isaacum natum numerandi erant ex LXX. interpretum sententiâ anni 1166. vel 1172.

C

5. Ex Iosephi quoque historici epilogismis non semel colligere est hunc Kainanem ab eo non agnosci. Sed quia Cardinalis Baronius contendit Iosephum Græcæ potiùs editioni quàm Hebraicę veritati fauere, res aliàs erit nobis accuratiùs examinanda.

D

Baron. in Martyrol. Roman. Decemb. 25.

6. Berosus quoque Chaldæus LXX. interpretibus antiquior apud Iosephum & Eusebium, *Decima*, inquit, *generatione post diluuium apud Chaldæos vir quidam erat iustus, magnus* &c. perinde est ac si dicat Abrahamum esse decimum a Semo, qui ex diluuio euasit, vel inter Noam & Abrahamum esse decem generationes. Vtrumuis modum eligas, tibi Kainan hic est excludendus.

E

Euseb. de preparat. Evangel. lib. 9.

7. Epiphanius quoque etiamsi in Ancorato huic Kainani locum det, tamen idem excludit in hæresi Melchisedekianorum, & ita quidem vt id librariorum culpæ non possit imputari.

PATRIARCHÆ post diluuium.

XXIII. IX.

A. M. 1689. A. D. 2311.

Noæ DCXXXVII.

Arphaxad annos triginta quinque natus genuit Schelachum siue Salam, h. e. *missum*. Quippe, quum persenticerent homines breuiorem deinceps sibi quàm olim futuram vitam, maturiùs operam liberis dare cœperunt, quàm ipsorum maiores, idque eâ ætate, quæ nunc quoque censetur aptissima, circa trigesimum annum, siue quintam ætatis hebdomadem.

Gen. 11. 12. שלח

A. M. 1719. A. D. 2281.

Noæ DCLXVII.

Schelach siue Sala annos triginta natus gignit Heberum, a quo dicti Hebræi & Hebræa lingua, propterea quod quum anno mundi 1753. linguarum confusionem & terrarum diuisionem induxisset Deus, linguæ primitiuæ ac linguarum omnium matricis vsus in Heberi familiâ remansit. Linguam igitur illam, quâ vsi sunt Heberi nepotes Abraham, Moses, Prophetæ, esse illam ipsam,

F

Gen. 11. 14.

ipsam, quâ Heberi maiores Adam. Noe, Sem &c. vsi sunt, abunde docent nomina maiorum Heberi, quæ sunt pura puta Hebraica, & a nobis eam ob caussam suis locis exposita. Adam ipse terrenum significat. *Eua* *siue Chavvah* dicitur viuida. Veget [illegible] [illegible] sola nec totaHeberi prosapia [illegible] linguam retinuit. Nam [illegible] filij Syriacè, Chananæi, [illegible]esque Hebraicè loquebantur. Vide A. M. 1753. & 2183.

Miror, n, quî factum, vt Iosephus, qui [illegible] ex ipsis fontibus suas narrationes hausisse, tamen in explicandis nominibus Hebraicis non semel hallucinatus sit.

p. 5. *Adam*, inquit, *significat rufum.* Imo Edom. vnde Esau Edom dictus. אדום At אדמה Adama terra forsan a [illegible] colore, vnde Adam homo ab humo commode dictus. Autor carminum quæ falsò Sibyllina dicuntur, [illegible] dictum ait Adam [illegible]

A [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] *κτην*. Neque est quod qui dicat etiam bruta a terra originem habere, ideoque hominem ab *ἐμῶ* potius dictum, quod sit ad societatem à natura comparatus. Nam & bruta morti sunt obnoxia, & tamen *βροτὸς*, *θνητὸς*, [illegible] non [illegible]dem, sed hominem [illegible]. Quippe documenta [illegible] non bruta, [illegible]ini necessaria fuit. Quamobrem [illegible] [illegible] nobilissimis quibusque rebus vi[illegible] nomina indit. Nam [illegible] Enos [illegible]mitate nun[illegible] & Salem [illegible] serendo, & Angelum [illegible] ministrando.

אנוש
שלם
מלאך

Fallitur quoque Iosephus, cùm Abelem putat à luctu dictum. Verum dixerat, si nomen illud scriberetur per Aleph, vt in *Abel Mitsraim* luctus Ægyptiorum. *Abel Meholah* & alijs. At Adami filius secundus dicitur *Hebel*. i. vanitas, nempe ea mente, quâ Latini dicunt *Homo bulla*, & [illegible]us. *πῦ τις*, *πῦ ὅτις*, *σκιᾶς ὄναρ ἄνθρωπος*. p. 5.

Euphrate, inquit, [illegible] [illegible] [illegible].S[illegible] Syris *Parat*, Hebr[illegible] *rasch* est [illegible]spergere, *Perach*, flos. Sed Euphrates videtur *κα[illegible]* [illegible] [illegible] esse, quod exundatione suâ agros fœcundet, vt Nilus, quæ est Philonis sententia. 1719. b. p. 4.

Phalec Hebræi di[illegible]sionem vocant, legendum *Phaleg*, Nam *Phalec* colum significat. p. 12.

Mo[illegible] [illegible]est aqua, [illegible]ES ereptus ex aquis. Quam vere id [illegible] sit, viderit Iosephus. Hebraicè Mosche, non est [illegible] [illegible] ptum, liberatum vel potius liberatorem non sine mysterio, cum fuerit typus Christi. p. 49.

Man in nostra dialecto, interrogationem [illegible]. Certe [illegible] dialecto, qua [illegible] Apostolorum [illegible] tempore vtebantur. [illegible] vero *Man* potius significat *preparatum* cibum. p. 64.

Pentecosten Hebræi [illegible] [illegible] *Hatsarts) vocant.* [illegible] *pentecosten.* Atqui, neque [illegible] quinquagesimum quidpiam [illegible] [illegible] Pentecosten [illegible] [illegible]stum designat, [illegible] [illegible] Scenopegiæ, siue [illegible] p. 12.

d[illegible] [illegible] & ſeptim[illegible] in azy- A
m[illegible], vt conſt[illegible] ex Leuit. x[illegible].
p. 121. 36. N[illegible] xxix. 35. N[illegible]h. viii.[illegible]. *[illegible]al-*
[illegible] ſigni[illegible]cat libertatem, imò acer[illegible]um.
Si[illegible] Philo in ſuo de nom[illegible]nibu[illegible] Hebraic[illegible] libro. *Filiſtim cade[illegible]tes, v[illegible]l ruina p[illegible]puli aut cadentes potione, aut ruina d[illegible]plex cadentes duo.* N[illegible] h[illegible]ru[illegible]. *Palaſch* enim ſiue *Phalas* inu[illegible]u[illegible]re, non B
cadere ſignificat. *R[illegible]dim de[illegible]ndentes viſio iudicij, vel patruus iudicans.* Hæc qu[illegible]lia ſint vide. *patruus iudicans* eſt. *Dodanim, non Rhodim.* Quanquam *Dodanim*, Iudicum d[illegible]lic[illegible] potiùs ſignificat, *Rhodim* d[illegible], n[illegible]n deſ- C
cender[illegible], n[illegible]dum v[illegible] [illegible]icij. N[illegible]m id ridi[illegible]u[illegible]m eſt. *Sodoma pecus ſilens.* Q[illegible] h[illegible]c interpretationem prot[illegible]t, [illegible] eam voci, quàm Græcè l[illegible]g[illegible]b[illegible]t, cùm oblitus eſſet, quom[illegible]do Hebraice ſcriberetur, id[illegible]q[illegible] ita [illegible]xplicauit, ac ſi D
ſcriberetur [illegible]a vox *Tſon doma*, per Tſade, non autem, *S[illegible]doma, per Samec.*

Id[illegible]m. *Cades, ſancta, ſiue mutata, C[illegible]naan, negotiator, h[illegible]milis vel motus [illegible]. E[illegible], vita, vel calamit[illegible]es, E[illegible], b[illegible], [illegible] viol[illegible]tus. E[illegible]au, f[illegible]tura, [illegible] ru[illegible]us, aceruus lapidum. Rach[illegible], [illegible]* E
[illegible]el v[illegible]dens Deum. In hi[illegible], [illegible] [illegible]pretatio ſit v[illegible]a, qu[illegible] [illegible] diungere?

Iſrael videre Deum [illegible] *Deum videns.* Atqui [illegible] cet etym[illegible] vo[illegible] [illegible]ndo di[illegible]. F

Saie pax, [illegible]. P[illegible]x eſt [illegible] eſt [illegible] ſu[illegible] vel [illegible]. [illegible] ſuffi-con[illegible] magni [illegible], vt Iud[illegible]um

Hell[illegible]rum ſcripta [illegible]te legamus. Sunt enim illi du[illegible] Ioſephus & Philo He[illegible]niſtarum omnium f[illegible]ile principes, ſi di[illegible]onis eleg[illegible]nti[illegible], ſi ingenij [illegible]m[illegible]tem, ſi l[illegible]o[illegible] variet[illegible] ſpectes. Et tamen [illegible] g[illegible] ori[illegible]bus, & Hebraicæ li-
B gu[illegible] myſterij[illegible] non eam *ἀκρίβειαν* præſtant, qu[illegible]m pollic[illegible]ntur, [illegible] tu[illegible]piter hallucinantur.

III. XVI.

A.M. 1753. Ante Dn. 2247.

Noæ DCCI.

C
ANnos t[illegible]ginta q[illegible] [illegible] Gen 11.
vixiſſet H[illegible] [illegible] na- 16. & 20.
ſcitur ita dictus, quia in d[illegible]bus eius di- 25.
uiſa eſt terra. h. e. qu[illegible] te[illegible]rum & פלג
linguarum diuiſio [illegible] eo [illegible], quo H[illegible]be[illegible] s [illegible]t [illegible],
D Heber [illegible] ſuum *Phaleg* [illegible] vo-
l[illegible]. i. [illegible]onem. Iudæi vero vo-
l[illegible]t prophetice no[illegible] id filio [illegible] Hebero impoſitum, qui præuidebat futur[illegible], vt di[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
E [illegible] mundi 1996. quo
[illegible] eſſe putant. Sic Hier. in
& H[illegible]. *Heber vaticinio quo-* Gen.
[illegible] Phaleg nomen impoſuit, [illegible] diebus eius linguæ in Babyl[illegible]e d[illegible]ſunt. Se[illegible] quidni potiu[illegible] [illegible] eo tempore n[illegible]tu [illegible] qu[illegible] [illegible]-
F la diuiſio? Ita vatici[illegible] non e[illegible]t. Neque ver[illegible] n[illegible] eſt, vt t[illegible] natos dicamus e[illegible] qui me- mo[illegible]ntur G[illegible]. x. E[illegible] p[illegible]ſt Dilu[illegible] [illegible] cecu[illegible]rat [illegible]m h[illegible] numerus

Totum ... illusioni occasionem ... in diuersitate Linguarum ... turris Babel extructae.

Huius Historiae meminerunt inter ... Abydenus, Hestiaeus, & Sibylla apud Eusebium de praeparatione Euangelica, lib. IX.

... Poetae suis de Titanum ... tomachia fabulis con... t.

Cum igitur pro vnâ linguâ multae ... essent, primitiuae vsus aliquis mansit circa turrim Babel, sed corruptus in idioma, quod a loco dictum ... Babylonicum, a gente Chaldaicum ... Purus vero eius vsus in Phoenicia & Palaestina a Chananaeis potissimum retentus est, & ab Heberi posteris si non omnibus saltem plerisque, puta ab Abrahamo, Isaaco, Iacobo & Israelitis vsque ad captiuitatem Babylonicam. Hebraea autem dicta est non tantum lingua ... tum cum Iacob vix quidquam adhuc possidebat, vt patet ex Genes. XL. 15. Vide A. M. 2183.

Haec patriae ac primitiuae linguae obliuio non facta est sine multarum aliarum rerum, puta scientiarum & artium huius vitae necessariarum obliuione. Itaque de primis, non post creationem, sed post dissipationem ... omnibus, sed de quibusdam intelligendum, quod Diodorus ... *Primi*, inquit, *homines nondum inuentis rebus ad vitam necessarijs aerumnosam vitam ... nudi, sine tecto, sine ... cibi ... multi frigore perierunt. Ex ... paulatim experientia ... ad lustra confugerunt* &c. Hinc est, quod Graeci a Triptolemo inuentas fruges opinati sunt, quantum vsu ante ... millia inter Adami filios ... erat. Hinc est, quod omnes fere populi contendebant se αὐτόχθονας, Aborigenes esse, quia, quo quisque loco primum sedit post verum ... sam hanc dispersionem, eo posteri maiores suos natos putarunt.

XXVIII. III.

A. M. 1778. Ante Dn. 2222.

Noae DCCXXVI.

Hoc anno vernum Aequinoctium in Nouilunium incidit Aprilis nono, Paophi ... Hic concursus inuitare potuit Osiridem Aegypti conditorem ad condendam nouam aeram. Annus p... 1889. A. M. 366... anno 333. ante Christi aeram ... Alexander Aegypti potens factus est. Medium interuallum est mensium τεσσαρακονθημέρων *22996. dierum 15. Hinc est, quod Aegyptij apud Diodorum gloriantur.* Ab Osiride & Iside, vsque ad regnum Alexandri, qui Alexandriam in Aegypto condidit, fluxisse, plus quam decem millia annorum, vel vt quidam scribunt, paulo minus viginti tribus annorum millibus. *Paulo post totidem h. e. XXIII ... annorum numerat Diodorus ab Oro Osiridis filio vsque ad Alexandrum.*

Et forsan Orus ipso Aequinoctij in Nouilunium incidentis die natus est, ... concursus fecit, vt natale ...

Diod. Siculus l. 1

Diod. Siculus lib. 1. p. 13. & 15.

ge ... tur. Poterat autem Oris pater ... tum nonaginta sex circiter annos natus, Osiridis vero pater Cham fere ducentos & sexaginta, quod mirum videri non debet, cum Chami pater Noe viueret adhuc, & vixerit insuper annos 225. Cham, damnatus, quod pudenda patris infami digito ostentasset, ut videretur id non deridendi, sed venerandi animo fecisse, & patri, & sibi, & filio, & cuius genitali membro diuinitatis opinionem affinxit. Patrem dixit Cronum vel Saturnum *h. e. dominatorem nostrum, se Δία, A.* Dai Deum, *pudendum, φαλλὸν, i. θαυμαστὸν χρῆμα, opus mirabile nuncupauit. Vrbem, quem in Arabiâ condidit,* Nysan *dixit, i. vexillum, vel Asylum. Filius in ea natus primò dictus est* Mitsraim, *Misri, Mesori, & detractâ per aphæresim seruili literâ, Osiris, deinde patris, & patriæ iuncto nomine, Dionysius. Arabiâ relictâ naui in Ægyptum traijcit, atque inibi Thebas condidit a naui, quæ Hebræis dicitur Theba, dein aliam vrbem, quam de suo nomine Chemmi dixit, ipse a posteris Deus, Zeus, Iupiter Hammon indigetatus.*

Genes. 9. 22.

Diodorus Sicul. l. 1.

כרונסטר
די פלא
נס נוס

מצרים

תבה

חם

Ægyptiorum æmulatione Cretenses habere voluerunt suum Cronum, suum Dia, siue Iouem, quorum vitam descripsit Euemerus cuius historiam fal... insimulat Plutarchus. Sed demus, Plutarche, mentiri Euemerum & Pan... botim in vtopiâ esse. Vero tamen fundamento mendacia sua superstruxerit Euemerus. Nam plerique Deorum, quos adoras homines fuerunt. Hoc est, *inquis,* ἀθεότητι κλισιάδας ἀνοίγειν impietati valuas aperire. *Imo, hoc est impietatem debellare. Nam* ... *&* ἀθεότης *eodem*

De Euemero vide A. M. 2039.

Plutarchus de I...

A *recidunt. Vera autem pietas ea est, quæ Deum vnum eo, quem ipse præscripsit, modo adorat.* Nec homines i... *quis,* nec Dij fuerunt, sed Dæmones, quorum alij boni, alij mali. *Proximè a vero abes. Vis scire cur tam multa* ἄτοπα, *tot* ἀσύστατα *in Ægyptiorum sacris occurrant?*
B *Qui bruta colebant, quidni & homines?* Quis nescit, Volusi Bithynice, qualia demens Ægyptus portenta colat? *Canes, lupos, feles, crocodilos, ibim, accipitrem, allia, & quid non? Quanto magis conditores suos Ammonem, & Osiridem. i. Chamum & Misraim?*

Iuuenal. Satyra 15.

C *Igitur, cum homines pro dijs haberent, nec vero Deo acceptus esse posset ille cultus, eum sibi vendicauit Satan. Itaque eorum, quæ Osiridi, Isidi &c. tribuuntur alia Deo, alia homini, alia cacodæmoni conueniunt, quædam blandiente mentiendi pellaciâ pura puta sunt*
D *mendacia.*

IIII. VII.

A. M. 1782. Ante Dn. 2218.

Nox DCCXXX.

N*Imr...d C... fil..., a crebus Belus dictus p...*imus cœpit in terra esse *Gibbor* potens, *Dynasta. Prima eius Dynastia fuit Babylone annis circiter mi...e quadringentis ante Sardanapali mortem. Vide A. M. 1822.*

Genes. 10. 8. Diodorus Siculus lib. 2.

בעלגבור

V. VIII.

F A. M. 1783. A. D. 2217.

Nox DCCXXXI.

PHaleg Heberi filius natus annos triginta gignit Rehu siue Ragau, h. e. pastorem, vel amicum

Genes. 11. 18.

רעו

intimum. Vtrumque homini apprimè necessarium. Nam si pascendi pecora industriam homini adimas, & victum & vestem illi detrahes. Amicitiam verò si tollas, Solem ipsum è mundo tolles. LXX. dicunt Ragau, quia literam haijn nonnunquam in G. mutant, vt in his vocibus Gomorrah, Gomor, Gotoniel, Gaiad. Plerumque tamen, vt illi, sic & nos literam illam, vel prorsus omittimus, vel in *h* commutamus.

Cicero de amicitia.

IX. II.

A. M. 1815. Ante Dn. 2185.

Noæ DCCLXIII.

REhu siue Ragau natus annos XXXII. gignit Sarugum: Serug est ramus, propago, non tantum quia homo ab homine propagatur, sed & quia homo est arbor inuersa.

Genes. 11. 20. שרוג

XVI. IX.

A. M. 1822. Ante Dn. 2178.

Noæ DCCLXX.

CIrca hoc tempus condita videtur Niniue. Imperij Assyriorum duratio variè scribitur. Velleius Paterculus cum scriberet A. D. 30. V. C. 783. Imperium, inquit, Asiaticum ab Assyrijs, qui id obtinuerant annis MLXX translatum est ad Medos ab hinc annos ferme DCCLXX. *Mendosi sunt hi numeri, Paterculus scripsisse videtur* MCCCLXX. *vel* MCCCLX. *&* DCCCXLIX. *August. Assyrijs tribuit annos* MCCCV. *a primo Beli anno, Eusebius mille trecentos, Trogus apud Iustinum totidem annos Assyrijs tribuit, sed non exprimit vnde eos inchoet. Diodorus modo mille trecen-*

Diodorus

A *tos sexaginta, modo mille quadringentos Assyriorum imperio tribuit, S[illegible] mille quadringentos sexaginta ex [illegible]gij Syncelli, qui Africanum [illegible] præfert, sententia. Herodotus q[illegible]tos viginti. Sed omnino [illegible] millenarij nota. Hæc ego sic concilianda* B *puto, vt dicamus mille trecentos annos numerandos ab obitu Beli, sexaginta annos, quos Eusebius Belo tribuit includendos a conditu Niniues, annos Diodori mille quadringentos ab erecto Babylone imperio (Prius enim Babylone, quam Niniuæ regnauit Belus) Herodoti denique mille quingentos viginti annos a Cusi natiuitate. Sardanapalus Eusebio teste perijt annis 818, ante æram Christi. Ita Cus Chami filius natus sit annis 2338. ante Christum, circa. A. M. 1662. decennio circiter post diluuium. Cusi filius Nimrod, siue Belus Babylone* D *regnare cœperit A. M. 1781, Niniuæ A. M. 1821, perierit A. M. 1881, octennio post natum Tharam, [illegible] numerant annos [illegible] & mille a Diluuio ad Tharæ natiuitatem. Hinc est, quod Augustinus ait.* Post diluuium anni non multò am- E pliùs quàm mille trãsierant, quando Ninus Asiam totam exceptâ Indiâ subiugauit, *Rursus Diodorus.* Teutamo in Asiâ regnante, qui est vicesimus a Ninyâ Semiramidis filio aiunt Græcos cum Agamemnone Troiam oppugnasse, cùm iam Assyrij in F Asiâ imperium tenuissent annos amplius mille. *Hîc Tornielius.* Ab initio Monarchiæ Assyriorum ad obitum Teutami non plures annis octingentis sexaginta quinque inueniuntur, vt ex tabulis patet. *Quid? tabu-*

Scalig. l. 2. [illegible] *81.*
Herod. l. 1.
Genes. 10. 8.
Aug. de ciuitate Dei l. 18. c. 22.
Diod. Sicul. l. 2.
Torniel. A. M. 2849. §. 2.

tum illud Prætorium, an Astronomicum fallax esse non potest? At Eusebius numerat annos 943.

Licebitne mihi tabulis meis testimonium deferre? Tabulæ meæ ponunt inter Ninives conditum & excidium Troiæ annos Iulianos 995, qui dant annos Asiaticos septem & mille. Si quidem Cleobulus Lindius Asiæ minoris incola tribuit tantum anno dies trecentos sexaginta. Igitur hoc circiter anno Niniuem condidit de filij sui nomine dictam Belus, quem Moysis Nimrodum esse meritò censent Eusebius, Hieronymus, Augustinus. Diodorus sexcentos pedes quosuis stadium vocat. Igitur, cùm ait latitudinem Niniues fuisse stadiorum nonaginta, longitudinem 150, ambitum 480, ego puto perinde esse, ac si dixisset latitudinem fuisse pedum Persicorum LIVM. longitudinem XCM, ambitũ CCLXXXVIIIM.

Hieron in Oseam, c. 2. Aug. de ciuit. l. 18. c. 17. Diod. Sic. l. 2.

XI. XIII.

A. M. 1845. Ante Dn. 2155.

Noæ DCCXCIII.

Genes. 11. 22. נחור

SArug natus annos triginta gignit *Nachorem*, h.e. aridum, quod clarescentem quotidie videret hominis succum, & quasi defetiscentem naturam. Et sanè decrescebat indies hominum viuacitas, vigor, fortasse & proceritas; donec Mosis seculo Deus hanc quasi tabescentis naturæ impetum sistere, & humanæ vitæ annos iussit esse circiter septuaginta vel octoginta.

Psal. 90.

XII. IV.

A. M. 1874. Ante Dn. 2126.

Noæ DCCCXII.

Genes. 11. 24. תרח

NAchor Sarugi filius annos vndetriginta natus filium gignit, A qui Terach, siue Thare dictus est à respirando. Sanè boni filij parentibus sunt respirationis instar. Sed plures expirandi, quam respirandi caussam parentibus præbent.

XIX. XI.

B A. M. 1881. Ante Dn. 2119.

Noæ DCCCXXIX.

BElus Assyrius, cùm regnasset annos sexaginta, perit relicto successore filio Nino. Quia autem Belus, siue Nimrod à posteris pro Deo potius, quam C pro Rege habitus est, hinc factum, vt Castor apud Eusebium, Trogus Pompeius apud Iustinum Assyriorum imperio tribuant tantum annos mille trecentos, quos Eusebius ab initio Beli inchoat, qui potius à Beli obitu inchoandi erant. Sed longe grauiorem errorem admittunt D Diodorus, Trogus, alij, quod Nini posterorum historiam, cùm minus cognitam haberent, nobilissima quaque eorum facta in vnum Ninum, eiusque vxorem Semiramidem conferunt, eodem congessere atque Nimrodi siue Beli facinoribus. Ægyptij verò, ne Græcis cede-E rent, plura & ampliora suo Osiridi & Isidi assinxerunt, quàm Græci Nino & Semiramidi, cùm tamen illorum tempore maximam partem vacuus orbis in cunis adhuc vagiret.

XXI. III.

F A. M. 1911. Ante Dn. 2089.

Noæ DCCCLIX.

CAstor Chronographus apud Eusebium. Reges, inquit, Sicyoniorum ab Ægialeo vsque ad Zeu-

Eus. Chrõ. Aug. de ciuit. Dei l. 18. c. 19.

xi[illegible] regnauerunt annis nongentis LXIII. vel LXI. pro quo [illegible] Secundum Eusebium autem [illegible] regnum illud numero Eusebiano [illegible] h. e. annis ante Christum [illegible]. Ita capit [illegible] regnum anno ante Dominum 2089. Regnauit autem [illegible] annos duos & quinquaginta.

XIII IV.

A. M. 19[illegible]. Ante Christum 2069.

[illegible] DCCCLXXVIII.

Diodorus [illegible] [illegible].

DIodorus celeberrimos Ægypti re[illegible] profecutus vsque ad tertium [illegible] LXIII. annum, quo Cambyses Ægyptum inuasit, Ægyptiorum quoque leges celebraturus ait eos [illegible] leges optimas esse. [illegible] A[illegible] [illegible]. Atque hoc [illegible] quatuor millibus & septingentis plerique reges indigenæ fuerunt. *Cum post Cambysen Ægyptijs imperarint alienigenæ, Persæ, Macedones, videntur dicere ante Cambysen [illegible] annos 4700. reges habuisse indigenas.*

Hoc ita demum verum esse poterit, si id interpreter[illegible] de quadrimestribus annis [illegible]rum 120, qui conficiunt annos Iulianos 1544, qui de A. M. 3475, quo Cambyses Ægyptum occupauit, annis ante Christum 525. deducti desinunt in A. M. 1931. Ante Christi ortum 2069. circa quod tempus mori potuit [illegible], siue Misraim, vel filius eius Orus, quem deorum vltimum esse aiebant, vt illi reges

A *incipiant, vbi d[illegible] [illegible] con[illegible] milem de [illegible] [illegible] nomiam fa[illegible] Ægyptiorum A. M. 2941. Cæterum præclara illæ leges, quas maioribus [illegible] Ægyptij apud Diodorum, similes sunt Cyripadiæ Xenophontis, qui d[illegible]*

B *qualis fuerit, sed qualis [illegible] d[illegible] Cyrus, vt talis euaderet Cyrus minor, qualem describebat atauum eius Cyrum maiorem. Videre mihi videor Memphitæ labellum digito [illegible] grauitatem in hæc fere verba erumpentem.* Non est, Diodore, quod de maiori-

C bus nostris ex præsenti rerum statu iudicium facias. Quingentesimus fere agitur annus, ex quo nobis imperant alienigenæ, Macedones, Persæ. Postquam Tigris in Nilum influxit, Ægypti mores inquinarunt Persicæ [illegible], dein Græcæ. Olim,

D cum suis moribus viueret Ægyptus, & ab indigenis regeretur pro[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] arbitria pro legibus erant, sed sola legum præscripta regibus placebant. *At-*

E *que ita [illegible] Memphita pridem obliuione sepultorum regum ritus, leges, res gestas pro arbitrio [illegible]bat. Et Diodorus quidem Bibliothecam suam instructurus ea seligebat, quæ putabat verosimillima. Sed vt Herodoto, sic Diodoro sæpe os oblitum non est [illegible].*

F *Enimuero potuit impune Chemmis totos viginti annos triginta sex hominum myriadas vexare, vt vnum vanitatis vanissimæ cippum erigeret, non licuit illi turdum gustare, non leporem, non vllam aliam carnem præter vitulinam aut a[illegible]*

ſerinam: fas illi non fuit, niſi præſcripto die & horâ vxorem attingere. Ita ſolent homines præſentia faſtidire, vetera falſis, inutilibus, ineptis præconijs amplificare. Atque hæc a nobis, non carpendi ſtudio notantur, ſed ne cui fucum faciant Ægyptiacæ næniæ, cùm hiſtoriæ ſacræ aduerſantur, vtq. memineris tam fallaces eſſe Ægyptios, quàm veraces ſunt ſacri ſcriptores.

XV. VI.

A. M. 1933. Ante Dn. 2067.

Noæ DCCC LXXX.

Euſebius. NInus ſecundus *Aſſyriorum rex, cum regnaſſet annos quinquaginta duos, filium Ninyam impuberem relinquit. Semiramis Nini vidua tutricis nomine regiam potentiam adepta retinuit eam annos duo & quadraginta virili animo, forſan & virilibus armis nonnunquam inſtructa, vnde & ſexum mentita dicitur. De ea multa fabuloſa narrantur.*

*Dea, inquiunt, Derceto, cùm Veneris offenſionem incurriſſet, Cupidinis telo percuſſa ardet amore iuuenis. Ab eo compreſſa parit filiam forma præſtantem. Tum flagitij pudore confuſa ſuum amaſium conſodit, filiolam in loca deſerta abijci iubet, ipſa paludem inſiliens a-*trum deſinit in piſcem mulier formoſa supernè. *Iacentem in deſertis infantem columbæ nutriunt ſurrepto à paſtoribus primum lacte, dein caſeo. Tandem re deprehenſa ad Simmam deducta eſt, qui cum illiberis eſſet, filiolam adoptauit. Ea nupſit primum Menoni, deinde Nino. Rerum à Semirami geſtarum magnitudo fecit, vt pro dijs in Syria ha-*

A *berentur primò piſces, dein & columbæ, à quibus & nomen accepit Semiramis. Hæc Diodorus. Et conſimilia ferre narrat Ouidius in Metamorphoſibus. Atqui, vt alia omittam Semiramis, tam Syrus, quàm Hebræis ſignificat, non columbam, ſed* nomine inclytam *vel* no- שמי רם
B men meum eſt altum. *Babylonem, quam coctilibus muris cinxiſſe dicitur, Semiramis, ſic deſcribit Hieronymus.* Babylonem in campeſtribus per quadrum ſitam ab angulo vſque ad angulum muri ſedecim millia paſſuum, & ſimul per circuitum quadringen- *Hieron. in Eſaiam. c. 14.*
C ta octoginta ſtadia refert Herodotus, & multi alij, qui Græcas hiſtorias ſcripſerunt. *Ambitus complectebatur ſtadia Attica 480, Babylonia 360. h. e. pedum Atticorum cclxxxvIII M. Babyloniorum ccxvI M. Romanorum trecenta millia. Latus igitur erat pedum Ro-* *Vide ſupra pag. 30.*
D *manorum ſexaginta millium, paſſuum quindecim millium, non ſexdecim.*

XXVI. XVII.

A. M. 1944. Ante Dn. 2056.

Noæ DCCCXCII.

E THare, *cum vixiſſet annos ſeptuaginta, gignit Abrahamum, Nachorem & Haranem.* h. e. liberos gignere cœpit, cum iam ſeptuagenarius eſſet. Filios autem tres habuit. Nominantur ij ordine retrogrado; quia Abraham nouiſſimus omnium *Geneſ. 11. 26.*
F illuſtriſſimus euaſit. Haran autem primogenitus inceſtæ ſobolis a Lotho ortæ odio vltimum apud pios locum obtinuit. Sic paſſim Deo ita volente *primi ſunt nouiſſimi, & nouiſſimi primi.*

XVI.

XVI. XVI.

A. M. 1692. Ante Dn. 2038.

Noæ DCCCCX.

Diodor. Sicul. lib. 1. IN confeſſo eſt apud omnes, *inquit Diodor.* Herculem Ægyptium dijs aduerſus Gigantes opem tuliſſe. Gigantum autem ex terrâ ortum aiunt non conuenire ætati Herculis Bœotij, vnâ ante res Troianas generatione, ſed potiùs, vt Ægyptij dicunt primæ natiuitati hominum. Ab eâ numerari pluſquam decem annorum millia, à bello Troiano verò minus mille ducentis annis. *Et mox* Alcmenæ verò filium pluſquam decem millibus annorum natum aiunt poſt Ægyptium. *Sane à bello Troiano ad Diodorum, ſiue ad Julij Cæſaris obitum non plures ſunt annis Solaribus 1140. Ab Herculis autem Bœotij obitu, ſiue ab A. M. 2783. deducti anni Lunares, vel potiùs menſes τριακονθημέρους decies mille, ſiue maniis anni Iuliani 831. dies 130. deſinunt in A. M. 1962. circa quem naſci vel mori potuit Hercules Ægyptius, quem Gigantum debellatorem gloriantur.*

XVII. XVII.

A. M. 1963. Ante Dn. 2037.

Tharæ XC. Noæ DCCCCXI.

Euſeb. EVrops ſecundus Sicyoniorum rex regnat annos 45. Videtur autem is eſſe Ægialei filius, Telchinis pater.

I. X.

A. M. 1975. Ante Dn. 2025.

Noæ DCCCCXXIII.

Euſeb. Iuſtinus. NInyas ſiue Zameys indignatus Aſſyriorum regnum à Semiramide *matre tutelæ nomine ante annos quadraginta duos occupatum ſibi non reſtitui,* *Diodor. Siculus.* *vt odium illi conciliaret, finxit rem minime credibilem mulierem ſexagenariâ maiorem fily concubitum expoſtulaſſe. Atque hoc prætextu regnum ſimul & vitam matri eripit, atque ita excuſſâ durâ matris cuſtodiâ reliquos vitæ dies in delicijs agit, cuius exemplum imitati ſucceſſores plerique βιώσαντες ἀκλεῶς, vt nobis nihil ſuperſit præter nudam, incertam, mendoſam nominum ſeriem. Eam ex Euſebio repetat, qui volet. Nos eam hîc contexere non putauimus operæ pretium.*

X. XIX.

A.M.1984.N.E.I.A.D.2016.

Noæ DCCCCXXXII.

NVmeros Euſebianos, hoc eſt, quos Scaliger Euſebij Chronico appoſuit, annalibus noſtris inſerere placuit, vt Euſebij Chronicon cum noſtro facilius conferre poſſis. Horum autem initium conſurgit annis 2016. ante Dionyſianam Chriſti æram ab eo anno, quo Euſebius putat Abrahamum eſſe natum, cum tamen Abraham ex noſtrâ quidem ſententiâ viceſimo demum Euſebianæ huius æræ anno natus ſit. Vſus huius æræ hic eſt. Cum legis apud Euſebium. Contigit hoc tali anno in Græcia. Perinde eſt, ac ſi dicat. Hoc contigit tot annis ante Chriſtum ſiue ante primam Olympiadem. Nam res Græcorum nobis ordine retrogrado ſunt indagandæ. Vide A. M. 2008. & 2028.

XVIII. VIII. A

A. M. 1992. Num. Euſ. 9.
A. D. 2008.
Noæ DCCCCXL.

PHalegHeberis filius cum annos ducentos vnde quadraginta vi- B
xiſſet, moritur, maiorum quidem ſuorum omnium ὀλιγοχρονιώτατος, poſterorum vero ſuorum μακροβιώτατος, niſi quod filius eius Rehu præciſè patrios annos æquauit.

XVIIII. IX.

A. M. 1993. N. E. 10. C
A. D. 2007.
Noæ DCCCCXLI.

Gen. 11. 25.

NAchor, cùm vixiſſet annos centum & duodequinquaginta ſupremum diem obit, anno vno vel altero poſt ſepultum proauum ſuum D
Phalegum, ipſe ſuperſtites relinquens patrem, auum, abauum, atauum, tritauum, & tritaui ſui patrem & auum.

XXVIII. XIIX.

A. M. 2002. N. E. 19. Ante E
Dn. 1998.
Noæ DCCCCL.

NOe ſupremum diem obit nongenteſimo quinquageſimo ætatis anno, cùm videret iam totum fere orbem in ſuperſtitionem & F
idololatriam ruentem. Vix dum à diluuio prætererant anni trecenti quinquaginta, & iam in ipſam Semi, Heberique familiam irrepſerat δεισιδαιμονία & deorum cultus.

I. XIX.

A. M. 2003. N. E. 20. Ante
Dn. 1997.
Abrahami I.

Talmud. to. 4. l. 2. cap. 11.

CIrcunfertur apud Talmudiſtas ſcitum nomine domus Eliç his verbis. *Sex millia annorum durabit mundus, & ſequente millenario deſtruetur. Duo millia annorum TOHV. Duo millia LEX. Duo millia CHRISTVS.* Scitum hoc verò proximum erit, ſi τῶ Tohv. i. inanis finem ac legis initium in Abrahami credentium patris natiuitatem conferas.

Torniel. A. M. 2039.

De Abrahami natiuitate ſic Analium conditor Auguſtinus Torniellus. *Quod Abraham*, inquit, *natus ſit anno vitæ patris ſui centeſimo trigeſimo, ſentiunt Theodoretus à Lipomano in ſua catena in Geneſim relatus, item Caietanus in Geneſ. c. 12. Lyranus ibidem & Jacobus Naclantus in libro Arcanorum Chriſti.* Idem ſentiunt Matthæus Beroaldus, Franciſcus Iunius, Dauid Parens, Iohannes Deodatius, Iohannes Temporarius. Ita quoq. ſenſit Ludouicus Capellus patruus ante annos quidem XXVII. in Domino defunctus, ſed cuius pietas, eloquentia, perſpicacitas ingenij viuit adhuc in multorum animis.

Meuſchius Chron. l. 1. c. 5.

Contrà multi ſententiam hanc impugnant maximè Abulenſis, Benedictus Pererius, Ioſ. Scaliger, Sethus Caluiſius. Horum argumentis copioſè & ſolidè reſpondet Torniellus. Pergit tamen & perſtat Theobaldus Meuſchius. *Moſes*, inquit, *in hoc catalogo intendit natales annos electo-*

rum patrum, ex quibus descendit Christus, tradere. Quod si in hoc catalogo non traditur natalis Abrahæ, nusquam à Mose traditur, & sic Chronologia Mosis esset manca, quod est longè absurdissimum. Nusquam quidem id disertè dicit Moses, quod flagitat Meuschius. At sufficit, quod id ex ipsius Mosis verbis colligi potest.

VI. V.

A. M. 2008. N. E. 25. Ante Dn. 1992.

Abrahami VI.

Euseb. Pausan. TElchin Europis filius, Aegialei nepos, Sicyoniorum rex tertius regnare incipit ex Eusebij sententiâ numero Eusebiano xxv. Numerus hic Eusebio est annus Abrahami xxv. nobis sextus. Vter rectius sentiat, lectoris esto iudicium. Ut ut sit, Numerus Eusebij xxv. antecedit æram Christi Eusebianam annis 1991. Dionysianam verò siue receptam annis 1992. Telchin igitur, regnare cœpit secundum Eusebium annis 1992. ante æram Christi receptam apud omnes Christianas nationes. Idem iudicium esto de reliquis historiæ Exoticæ epochis, quas ex Eusebio mutuamur. Regnauit autem Telchin annos viginti.

XI. X.

A. M. 2013. N. E. 30. Ante Dn. 1887.

Abrahami XI.

Genes. 11. 29. 13. 8. 17. 17. 20. 12. SAra decennio post Abrahamum nascitur. Haran sexaginta annis ante Abrahamum natus proculdubio ex aliâ matre natus est, quàm Abraham. Haran genuit Lothum, Ieſcham, & Melcham. Ieſcha videtur eadem esse cum Sarâ Abrahamo patruo suo nuptâ, quo modo & Melcha Nachori itidem patruo. Abraham autem Saram sororem vocat, quomodo & Lothum fratrem.

XX. XIX.

A. M. 2022. N. E. 39. Ante Dn. 1978.

Abrahami XX.

REhu siue Ragau Phalegi filius obit, cum vixisset annos ducentos vnde quadraginta relictis superstitibus auo, proauo, abauo, atauo. Genes. 11.

XXVI. VI.

A. M. 2028. N. E. 45. Ante Dn. 1972.

Abrahami XXVI.

TElchini defuncto succedit filius Apis quartus Sicyoniorum rex, regnatque annos viginti quinque. Cœpit, inquam, hic Apis regnare numero Eusebiano XLV. *h.e. annis 1972. ante receptam Christi æram.* Euseb. Pausan.

IX. XVII.

A. M. 2039. N. E. 56. Ante Dn. 1961.

Tharæ CLXVII.

C*Irca hoc tempus vixisse videtur Iuppiter Cretensis*, apud Cretam primus regnasse creditur Cres indigena, à quo Creta appellata est. Hûc aiunt fuisse vnum Curetarum, à qui- Euseb.

bus Iuppiter abſconditus & nutritus, & Cnoſſos ciuitas condita, & Cybeles matris templum. *Hæc Euſebius, cui conſentanea dicit Arrianus apud Euſtathium in Dionyſium. Poſtea vero repetit id Euſebius ex aliorum ſententia numero 129. Curetum quoque meminit numero 471.*

Euemerus Meſſenius ait ſe ἐν Παγχαίᾳ in Panchæâ in fano Iouis Triphyllij vidiſſe columnam auream quam ab ipſo Ioue poſitam titulus indicabat, in quâ res à ſe ſuiſque geſtas deſcribebat. Et hanc tabulam ſe deſcripſiſſe. Huius Euemeri librum latinitate donauit Ennius Poëta & hiſtoriam ſacram nuncupauit; laudaturque à M. Tullio Cicerone de natura deorum libro primo extremo, & ab Arnobio lib. IV. (vbi Euemerum perperam Acragantinum vocat) & à Lactantio de falsâ religione lib. I. c. 14. & de Irâ Dei cap. XI. Sed Plutarchus contendit has Euemeri vel Euhemeri narrationes meros eſſe φενακισμοὺς, meras impoſturas. Panchotim illam, ac Panchæos & Triphyllios nuſquam gentium eſſe, columnam illam à nemine viſam.

Plut. de Iſide & Oſiride.

Plutarcho, quamuis foro & dijs ſuis ſeruienti crederem, niſi Diodorus & ipſe deorum ſuperſtitioſiſſimus cultor Panchaam inſulam nobis copioſiſſimè deſcripſiſſet. Ait Diodorus è regione Cedroſiæ duas eſſe inſulas quarum altera ſacra dicitur, in quâ mortuum ſepelire nefas cùm ſit, in alteram ſtadijs admodum ſeptem inde diſtantem tranſportantur cadauera. Sacram hanc inſulam incolunt Panchæi. Ita vocantur indigenæ. Alienigenæ verò Triphyllij, quod ex tribus nationibus ſint mixti, Indi, Scythæ, Cretenſes. Metropolis Panara dicitur, libera & ſoli Ioui Triphyllio addicta. Sacerdotes fabulantur ſe ex Cretâ oriundos, adductos in Panchæam à Ioue, cùm inter homines verſans orbi imperaret. Oſtendunt inſcriptiones, quas aiunt à Ioue factas, cùm Panarę templum extrueret. Maximè verò columna proſtat aurea, literas habens ſacras ab Ægyptijs nuncupatas, quibus continentur res geſtæ οὐρανοῦ καὶ Διὸς, Vrani & Iouis, tum Artemidis & Apollinis à Mercurio deſcriptæ. *Videtur is eſſe Mercurius Triſmegiſtus vulgò dictus, qui potuit maiorum ſuorum hiſtoriam fabuloſis τερατολογίαις inuoluere. Euemerus verò & Ennius videntur narrationes illas bonâ fide interpretati.*

Diod. Sicul. lib. 5. p. 219.

Hæc inſula non admodum procul ſita eſt ab vrbe Arabiæ Nyſâ, in quâ natum diximus Oſiridem. Itaque, quæ Ægyptij de ſuis Oſiridis maioribus & poſteris fabulabantur, eadem ſed pro arbitrio interpolata narrabant Panchæi de ſuo Ioue. Cumque inſulam hanc incolerent Indi, Scythæ, Cretenſes, non mirum, ſi fabulæ illæ ad Indos, Scythas & Cretenſes vſque promanarint, & ab his atque Ægyptijs in totam Europam, Aſiam & Africam. Quotquot hominibus diuinitas afficta eſt, horum res geſtæ cum veterum fabulis permixtæ inextricabiles fictionum labyrinthos nobis pepererunt.

XV. IV.

A.M. 2045. N.E. 62. Ante Dn. 1955.
Abrahami XLIII.

Sarug Rehu filius natus annos ducentos triginta moritur ante

Geneſ. 11. 23.

proauum, abauum, atauum, tritauum.

XXIII. XII.

A. M. 2053. N. E. 70. Ante Dn. 1947. Abrahami LI.

Eusebius. Pausan. *APidi defuncto succedit Thelxion filius quintus. Sicyoniorum rex, regnatque annos duos & quinquaginta.*

PROMISSIONES.

XV. XIII.

A. M. 2073. Prom. I. N. E. 90. Ante Dn. 1927.

Abrahami LXXVI.

CVr promissionem annis 430. ante legem factam hinc inchoem, malo Ludouici Capelli patrui mei verbis docere, quam meis. *Si facimus*, inquit, *primum fœdus initum cùm euocatus est Abraham ex Vre Chaldæorum, vt videtur sensisse Stephanus Act.* VII. I. *potuerit id euenisse anno ipsius vitæ* LXX. *& annis quinque hæsisse Charris, vt ita à prima illa professione ad natum Isaacum sint anni triginta præcisè. Hinc ad exitum anni quadringentr. Ita à primâ professione, cui promissio etiam fuit adiuncta ad legem erunt anni præcisè 430. Galat. 3. v. 17. Sic omnia quadrabunt. Et fuerint Israelitæ in Ægypto annis tantum 210. vt omnes Rabbini tradunt. Hæc sententia doctissimo Bezæ placet in Act. 7. 6. & Tremellio Gen.* XI. *31. &* XV. *15. & Bibliandro libro de ratione temporum.* Hæc patruus piç memoriç vir. Idem docent Naclantus de arcanis Christi, Ioh. Temporarius in Chronico, Augustinus Torniellus in Annalibus. At fœderis tum nulla mentio. Certè fœderis vocem non habemus. Rem habemus. Fœdus est promissio cum restipulatione. Nunquid Abraham patriam reliquit iniussu Dei? num mandatum hoc accepit sine repromissione? Promittit Abrahamo Deus benedictionem suam, & hæreditatem auitâ meliorem. Stipulatur obsequium, abnegationem patriæ & corruptelarum, quibus in patriâ imbutus fuerat. Abraham Deo credit & paret. En fœdus plenissimum, atque adeò Euangelicum, sæpe quidem iteratum, confirmatum, sancitum, sed nunquam immutatum à Deo. Apostolus autem annos 430. inchoat ἀπὸ διαθήκης προκεκυρωμένης, non ἀπὸ κυρώσεως τῆς διαθήκης, vt rectè obseruat Meuschius suam ipse sententiam euertens. *Galat. 3. 17.*

XX. XVIII.

A. M. 2078. Prom. 6. N. E. 95. Ante Dn. 1922.

Abrahami LXXVI.

THare siue Therach Abrahami pater, cùm vixisset annos quinque & ducêtos, Charane siue Charris moritur in Mesopotamia. Tum è vestigio eo defuncto Abraham LXXV. annos natus inchoatum iter perficit & in Chananæam venit, quç & ipsa Idololatriæ toto orbe longè, lateque regnantis corruptelis inquinatissima erat. Sed, cùm suos quæque gens Deos coleret, faciliùs fuit Abrahamo peregrinanti ac in tento- *Act. 7. 4. Genes. c. 11. 32. & 12. 4.*

rijs agenti ab exterorum, quos adibat, quàm à contribulium ſuorum erroribus abſtinere.

Res autem ab Abrahamo poſt patris obitum vſq; ad congreſſum cum ancillâ geſta videntur eiuſmodi eſſe, vt ſingula fere capita ſingulis annis commodè poſſint adſcribi.

Prima vrbs Chananeæ in quâ ſedem aliquandiu fixit Abram, fuit Sichem, atque inibi promiſſionem ſuam repetijt Deus, quæ poteſt dici prima earum, quas in Chananæâ fecit, ſicut & ibidem primum altare Domino ſtruxit Abraham.

XXI. XVIIII.

A. M. 2079. Prom. 7. N. E. 96. Ante Dn. 1921.

Abrahami LXXVII.

Geneſ. 12. 8. ABraham Sichimis egreſſus tentorium figit inter Betelem & D Haium conſtructo altari, vt qui pietati, quàm rei familiari priùs & ſtudioſiùs conſuleret. *Geneſ. 28. 19.* Betel autem hîc vocatur Luz proleptice. Luz enim poſt annos demum 162. à Iacobo anno ætatis LXXIX Betelis nomen accepit. Luz autem eſt corylus. A vi- E cino igitur coryleto dicta eſt vrbs Luz, non vt LXX. verterunt *Vlamlaus.* Homines iſti dum feneſtinantiùs quàm accuratiùs munere ſuo defungerentur, ex aduerbio *Vlam* & nomine proprio confinxerunt portentoſum vocabulum *Vlamlaus.* F

XXII. I.

A. M. 2080. Prom. 8. N. E. 97. Ante Dn. 1920.

Abrahami LXXVIII.

A ABraham fame cogente Betele *Geneſ. 12. 10.* egreſſus in Ægyptum venit, vbi vitæ potiùs quàm honeſtati conſulens diſſimulato nomine vxorio Saram ſororem tantum. i. agnatam vocabat. Sara ex compacto fratrem quoque Abramum vocans ad Pha- B raonem deducitur vxor eius futura ob inſignem & miraculoſam in muliere ferè ſeptuagenariâ pulchritudinem. Deus flagellis in regis domum immiſſis etiam in ſomnis monitum Pharaonem vetat Saram attingere. *Pſal. 105. 14.* Pharao Abramo increpito vxorem C reddit, & munera addit. Ita in filiorum ſuorum gratiam etiam reges nonnunquam increpat *Regum imperator, æternùm morum ſator.* *Pacuuius Periboea v. 200.*

XXIII. II.

A. M. 2081. Prom. 9. N. E. 98. Ante Dn. 1919.

Abrahami LXXIX.

ABraham ex Ægypto in Chananæam redit inter Betelem & Haium. *Geneſ. 13. 1.*

XXIV. III.

A. M. 2082. Prom. 10. N. E. 99. Ante Dn. 1918.

Abrahami LXXX.

CVm ampliores eſſent Abrahami & Lothi opes, quàm vt ſimul commodè & pacificè habitare poſſent, Loth Sodomam ſecedit, Deus Abrahamo promiſſiones renouat. *Geneſ. 13. 6.*

XXV. IV.

A. M. 2083. Prom. 11. N. E. 100. Ante Dn. 1917.

Abrahami LXXXI.

Gen. 13. 16. ABraham perlustrat Chananæam, quam semini suo à Deo promitti audiebat, & tamen ne tum quidem Deus in ea vllam illi
Act. 7. 5. dedit hæreditatem, οὐδὲ βῆμα ποδὸς ante natum Isaakum, sed duodequadragesimo demum post Isaaki natiuitatem anno licuit Abrahamo possessionem acquirere, eamque sepulchralem, vt sciret non habitandi domicilium, sed commorandi diuersorium nobis in terrâ datum, permanentem ciuitatem in cœlo quærendam, in quo est municipatus noster.

XXVI. V.

A. M. 2084. Prom. 12. N. E. 101. Ante Dn. 1916.

Abrahami LXXXII.

Gen. 13. 16. ABraham perlustratâ Chananæâ ad Chebronis querceta altari structo tentoria figit.

XXVII. VI.

A. M. 2085. Prom. 13. N. E. 102. Ante Dn. 1915.

Abrahami LXXXIII.

Gen. 14. 1. ERant circa & vltra Euphratem quatuor reges fœderati Amraphel Singaris, Arioc Ellasaris, Codorlahomor helami, & Tidhal Gentilium. Ad ripam verò Iardenis quinque Berah Sodomæ, Birschah Gomorræ, Schineab Admæ, Schemeber Tseboimorum, & quintus Belah. Hi reges quinque cum annos duodecim Codor lahomori seruiissent, hoc circiter anno rebellant, & solitum tributum negant.

A

XXVIII. VII.

A. M. 2086. Prom. 14. N. E. 103. Ante Dn. 1914.

Abrahami LXXXIII.

COdor lahomer cum suis fœderatis Sodomitarum perduel- *Gen. 14. 6.*
B lium factioni bellum infert, prouincijsque eorum peruastatis quinque regibus profligatis eorum familiam, supellectilem, opes & Lothum abducit. Abraham eo audito trecentos duodeuiginti vernas armat, as-
C sumptisque ex viciniâ socijs aliquot iuxta Chamat victores assequitur, eosque nec opinantes aggressus profligat, omnibusque, quæ adsportabant, recuperatis magnam insuper spoliorum copiam reportat.

Redeunti obuiam venit Melchitsedek, qui ideò ab Apostolo dicitur *Heb. 7. 1.*
D ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, &c. quia, cùm reliquor. omnium pietate præstantium, quorum meminit Moses, genus ipse doceat, huius vnius neq. genus, neque natalem, nec obitum memorat. Non est igitur is Sem, vt Iudæi sibi & Christianis multis per-
E suaserunt. 1. quia Semi genealogiam ortum, & obitum scimus. 2. quia Melchitsedek nihil habebat commune cum genere Leuitico. Leuitæ autem oriundi erant à Semo. 3. quia iurauit Abraham ne filum quidem è Sodomiticæ factionis opibus in
F domum suam transiturum. Num etiam iurauerat se ex tritaui sui auo nihil prorsus hæreditatis accepturum? Melchitsedek igitur rex Salem. h.e. pacis ac iustitiæ rex & Domini Sacerdos, quatenus rex Abrahamum

epulo excipit, quatenus Sacerdos vi-
ctoriæ & familiæ ipsius benedicit.
Abraham vicissim Spoliorum suorũ
decimas illi donat. Ecquid verò mi-
rum & mysticum in eo esset, si pater
filio victori gratulaturus obuiam ve-
nisset, eiq; benedixisset, ac vicissim
filius patri, aui, inquam, tritauo an-
nos DXXXII. nato honorem habuis-
set? Meritò igitur Benedict. Pererius
Iesuita pernegat Melchisedekum es-
se Semum: faterurq; Torniellus Pe-
rerij argumenta admodum vrgere;
Sed quia multi veteres aliter sense-
runt, Pererij rationes eludit Torniel-
lus, argutiùs quam solidiùs. Nupe-
rum est hoc Iudæorum commen-
tum alteri paulò antiquiori, sed mul-
tò absurdiori substitutum. Quippe
circa A. D. 378. dicebant Melchitse-
dekum esse Angelum. Ambrosius.
Ambros. de fide ad Gratianũ l. 3. c. 5. *Nam & illum Melchisedech, per quem
Abraham suas hostias obtulit, non An-
gelum vtique secundum Iudaica ludi-
bria intelligit Ecclesia, sed virum san-
ctum, ac Sacerdotem Dei.* Quis ille vir
esset, meritò non definiebat Eccle-
sia. Falli quoque videtur R. Schelo-
mo Iarchi, & post eum Torniellus,
qui Salem vrbem Melchitsedeki pu-
tat fuisse Ierusalem. Lotho enim ex
Paneade regione cum Abrahamo
patruo Sodomam redeunti occurrit
Salem ad Iordanis ripam sita iuxta
quam Iohannes baptizabat, non au-
tem Ierusalem.

I. VIII.

A. M. 2087. Prom. 15. N. E.
103. Ante Dn. 1913.
Abrahami LXXXV.

A DEus Abrahamo promissiones *Gen. 15. 1.*
suas luculentius quàm antehac
enatrat & confirmat. Pollicetur se
ipsum futurum illi clypei ac merce-
dis amplissimæ loco, quo ne Angeli
quidem ipsi quidquam maius con-
sequi, nec optare possunt. Huic su-
B percœlestis beatitudinis promissioni
pignoris instar apponit terrenas be-
nedictiones. *Ego sum*, inquit, *Iehoua*, *v. 7.*
*qui eduxi te Vre Chaldæorum, vt darem
tibi terram hanc in hæreditatem.* q. d.
Hoc est illud, quod promisi tibi,
cum eduxi te Vre Chaldęorum, nem-
C pe me daturum tibi terram hanc &
futurum tibi Iehouam. Addit futu-
rum, 1. vt prolem consequatur in
immensum excreturam. 2. vt semen
eius aliquandiu quidem oberret, &
seruitute durissimâ prematur, qua-
dringentesimo tamen post anno li-
D berali manu asseratur, & grauissimas
ab oppressoribus suis pœnas repos-
cat. 3. vt ipse interim quietâ ac pro- *Homerus*
sperâ canitie fruatur. Abraham ho- *Iliad. 1. v.*
stias suas *δίπτυχας ποιήσας*, Deo offert, *461.*
quem ritum etiam Ethnici secuti
sunt.

E

II. IX.

A. M. 2088. Prom. 16. N. E.
105. Ante Dn. 1912.
Abrahami LXXXVI.

SAra videns se non magis post, *Gen. 16. 1.*
quàm ante solennem promissio-
F nis diuinæ confirmationem ex Abra-
hamo concipere, marito persuadet,
vt cum ancillâ Ægyptiâ congredia-
tur. Ab hac dicti Hagareni populi
Saracenorum in Arabiâ vicini. Sa-
raceni autem ipsi non à Sara, Sed à
Sarak,

Sarak, vt eruditè Scaliger monet. Quia autem ambo hi populi primi in Mahommedis verba iurarunt, hinc Muhammedani omnes Hagareni, & Saraceni dicti.

III. X.

A. M. 2089. Prom. 17. N. E. 106. Ante Dn. 1911. Abrahami LXXXVII.

Gen. 16. 3. ABrahamo ex Hagare ancillâ nascitur Ismael vndecim annis postquam in Chananæam aduenerat.

VI. XIII.

A. M. 2092. Prom. 20. N. E. 109. Ante Dn. 1908. Abrahami XC.

Gen. 11. 13. ARphaxad cum vixisset annos quadringentos duodequadraginta moritur relinquens Semum patrem superstitem.

XVI. IV.

A. M. 2102. Prom. 30. N. E. 119. Ante Dn. 1898. Abrahami C.

Gen. 17. Euseb. de præp. l. 9. p. 146. QVi prius dicebatur *Ab-ram*. i. pater excelsus, is Dei iussu vocatur *Abraham*. q. d. *Ab-rab-hamon*. i. pater magnæ multitudinis. Melon apud Eusebium exponit *Ab-racham* patris amicum. Duriùs Philo, pater videns populum, ac si scriberetur *Ab-roe-ham*. Durè quoque Chrysostomus ait *Abram* significare transitum. Abraham nonaginta nouem,

Gen. 17. 9. A Ismael tredecim annos nati circunciduntur. Erat hic ritus symbolum natiuæ corruptionis nostræ, tum gratiæ Dei, per quam circuncisis cordibus nostris regeneramur, & per fidem in Christum iustificamur.

Deus pollicetur Abrahamo filium B ex Sara. Rident ambo. Sed Sara seueriùs quum increpetur, hinc liquet risum Abrahami potiùs ab admiratione, risum Saræ à diffidentiâ profectum.

Caussa autem admirationis & diffidentiæ erat non tam senium, quàm C effœtæ supra seculi illius longæuitatem vires Abrahami, & maxime Saræ, quæ nec liberos vnquam genuerat, & iam desierat habere menstrua. Alioqui viuebant adhuc Abrahami atauus, tritauus, & tritaui auus. hoc est Heber. Sala, & Sem.

D Antequam Sodomam & vicinas vrbes euerteret Deus, voluit impietatem incolarum illustri documento testatam facere. Sed tanta est hominum contumacia, vt ne tam horrendo quidem iudicio absterreantur ab hoc piaculo, quin & pleræque nationes id inter adiaphora recenserent, & Cretenses inter virtutis insignia numerarent, & inter ipsos, qui Christiani audiunt, nostro quoque seculo quidam versibus & picturis cohonestasse dicuntur tam infandum ἄγος. Genes. 19. 1. E

F Lothum hospitalem, sed præ socordiâ cunctantem & veluti reluctantem publico incendio eripit Dei misericordia, & in Abraham clementia.

Lothi vxorem diffidentia & per-

ditæ rei familiaris impatiens desiderium in statuam salis commutat.

Hanc historiam Poëtæ suis de Niobe commentis inquinarunt.

Belam Sedomitici agri minimam vrbem, vnde & Segor dicta est, cum reliquis vrbibus exitium commeritam Lothi precibus donat Dei benignitas. Loth tamen in eâ subsistere non ausus in proximum montem secedit.

Loth in populo tam impuro suam integritatem, filiæ eius virginitatem illibatam, tanquam pisces in mari salso dulcedinem, conseruauerant. Sed tum eas tantus ex pauore stupor dementauit, vt quasi toto genere humano extincto semen ex patre per fraudem inebriato seruandum putarent. Ex tam incesto concubitu nati sunt Moab & Hammon.

Genes. 20. 1. Abraham quasi Sedomitici agri viciniam exhorrescens Gerarum secedit. Atque inibi eamdem culpam apud Abimelecum admittit, quam nuper apud Pharahonem, & quidem eodem euentu. Deo sui prophetæ licet titubantis honori & Saræ nondum grauidæ castitati prospiciente.

XVII. V.

A. M. 2103. Prom. 31. N. E. 120. Ante Dn. 1897.

Abrahami CI.

Gen. 21. 5. ABrahamo centum & Saræ nonaginta annos natis ac iam effœtis nascitur Isaak exacto præcisè post promissionem anno, annis quadringentis ante Exodum, vt Iudæi in suo Kalendario & Seder holam, Naclantus, Ioh. Temporarius, alij pe- A ritè colligunt ex Gen. xv. 13. xxi. 13.

XIX. VII.

A. M. 2105. Prom. 33. N. E. 122. Ante Dn. 1895.

Abrahami CIII.

B THelxioni defuncto succedit filius Ægyrus vel potiùs Ægydrus Sicyoniorum rex, regnatque annos 33. Euseb.

Isaakum, vt credere par est, bimulum ablactat Sara. Ea occasione conuiuium magnum facit Abraham. In eo Ismael Isaakum cum risu insecta- C tur. Videri poterat puerilis iocus. Sed, qui nos intus & in cute nouit καρδιογνώστης Deus, vidit vipereum esse cachinnum hunc. Itaq; non maternâ in Isaakum indulgentiâ, aut nouercali in Ismaelem simultate, sed Sancti Spiritus impulsu cõmota Sa- D ra dicit Abrahamo. *Eijce ancillam hanc & filium eius. Filius enim huius ancillæ cum Isaako hæres non erit.* Displicuit hoc Abrahamo, tamen Dei iussu Saræ obsequitur, & vix vno pane & aquæ vrnâ onustam ancillam ablegat. Lugentem solatur Angelus, tum E indicato fonte, tum promissâ numerosâ sobole. Huiusmodi frequentes visiones fecerunt, vt Ægyptij dicerent Deos, maximè quinque, totidem dierum intercalarium præsides orbem perambulare varijs assumptis figuris, præsertim humanis, F quod & innuit Homerus, (Genes. 21. 8. Galat. 4. 29. Diod. Siculus l. 1.)

Καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι,
Παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶσι πόληας,
Ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.

At mirum illud, tantam Ismaëlitarum authoritatem fuisse, vt circun-

Diodorus Siculus lib. 3.

cisionis vsum non tantum in totam Ægyptum, sed & in Troglodyticam vsque propagarint. Diodorus. *Pudenda circumcidunt omnes Troglodytæ, quemadmodum & Ægyptij, exceptis ijs, qui à mutilatione vocantur Colobi Troglodytæ.*

VIII. V.
A. M. 2122. Prom. 50. N. E. 139. Ante Dn. 1878. Abrahami CXX.

Gen. 11. 15.

Schelach, vulgo Sala Arphaxadi filius cum vixisset annos 433. naturæ tributum expendit relicto Semo auo suo superstite.

XXV. III.
A. M. 2139. Prom. 67. N. E. 156. Ante Dn. 1861. Abrahami CXXXVII.

Euseb. Pans.

Ægydro *defuncto succedit filius Thurimachus septimus Sicyoniorum rex, regnatque annos* XLV.

Seder Olam c. 1.

Iudæi in suo Chronico maiore. *Isaak, inquit, Pater noster, quando ligatus est super altare, agebat annum* XXXVII.

Ioseph. Antiq. l. 1. c. 14.

Iosephus vult Isaakum fuisse annorum XXV. Aben Ezra decem, vel duodecim annorum. quod minus verisimile est, cùm iam haberet Isaak satis virium ad baiulanda ligna sacrificio destinata.

Rectè autem Abraham, qui Dei mandato, quantumuis durum videretur, non obmurmurauit, sed statim morem gessit. Sed quàm admiranda est Abrahami fides & obedientia, tam detestabilis est Ethnicorum immanitas, qui cæcâ

A Abrahami cacozeliâ filios suos quantumuis iniussi sacrificarent. Hic est autem φιλοθρησκείας genius, vt quò furiosiùs in impietatem ruit, eò altiùs se conscendere putet ad summum pietatis fastigium.

B

XXVI. IV.
A. M. 2140. Prom. 68. N. E. 157. Ante Dn. 1860. Abrahami CXXXVIII.

Genes. c. 17. 17 & c. 23. 1.

Sara decennio iunior Abrahamo cùm vixisset annos 127. diem supremum obit Chebrone, quæ prius

C *Kiriath arbe* dicebatur. Prima possessio, quam Abraham sibi in Chananæâ comparauit, fuit sepulchralis, ad sepeliendam Saram empta, cùm hactenus οὐδὲ βῆμα ποδὸς possedisset, & in tentorijs habitaret. *Act. 7. 5.* Abrahami exemplum stolidè æmulati Ægyptij,

D cùm cadaueribus condendis insanas substructionum moles excitarent, viuos homines vilibus tectis excipiebant, quod dicerent nobis diutiùs iacendum, quàm standum. Nos meminerimus cadauera, tam bene cespite, quàm marmore condi, viuen-

E tes tam benè culmo, quàm auro tegi.

Iuuat tamen audire, quàm pulchrè rationes suas instituāt Ægyptij apud Diodorum. οἱ ἐγχώριοι, inquit, τὸν μὲν ἐν τῷ ζῆν χρόνον εὐτελῆ παντελῶς εἶναι νομίζουσι, τὸν δὲ μετὰ τὴν τελευτὴν δι' ἀρετὴν μνη-

Diodorus Siculus lib. 1.

F μονευθησόμενον περὶ πλείστου ποιοῦνται. Καὶ τὰς μὲν τῶν ζώντων οἰκήσεις καταλύσεις ὀνομάζουσιν, ὡς ὀλίγον χρόνον ἐν ταύταις οἰκούντων ἡμῶν. Τοὺς δὲ τῶν τετελευτηκότων τάφους, ἀϊδίους οἴκους προσαγορεύουσιν, ὡς ἐν ᾅδου διατελούντων τὸν ἄπειρον αἰῶνα, διόπερ τῶν μὲν κατὰ τὰς

οἰκίας κατασκευῶν ἧττον φροντίζουσι, περὶ δὲ τὰς ταφὰς ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπουσι φιλοτιμίας. A Homines iſti pulchra documenta primùm falſo, deinde inepto poriſmate ſepeliebant. Falſum eſt illud, quod æmulatus eſt Iaſciuus Poëta,

Soles occidere & redire poſſunt,
Nobis cùm ſemel occidit breuis lux, B
Nox eſt perpetua vna dormienda.

Sanè æterna nox manet prophanos illos, quos Apoſtolus vocat, *Atheos in mundo, ſpem non habentes.* Ephes. 2. 12. Nobis verò, qui in Chriſto ſpem habemus, tam ſepulchra, quàm tecta noſtra ſunt inſtar diuerſoriorum, vt C pote *πρόσκαιρα*, pene dixerim, momentanea. Deinde, non ſi pluſculum temporis ſepulchris quàm domibus debetur, ideò anguſtè, & incommodè habitandum; vt laxè & ſuperbè iaceamus.

I. VII.

A. M. 2143. Prom. 71. N. E. 160. Ante Dn. 1857.

Abrahami CXLI.

Geneſ. c. 24. 24. & c. 25. v. 20. ISaak annos quadraginta natus E ducit vxorem Rebekam, patruelis ſui Batuelis filiam, Nachoris neptim, Tharæ proneptim. Ipſe Iſaak Tharæ nepos erat, Abrahami filius. Seder Olam c. 1. Iudæi volunt Rebekam fuiſſe tum annorum quatuordecim.

II. IIX.

A. M. 2144. Num. Euſ. 161. Prom. 72. Ante Dn. 1856.

Abrahami CXLII.

A *PRimus Argiuorum rex Inachus hoc fere tempore regnare incipit, regnatque annos quinquaginta. A primo Inachi ad vltimum Stenelantis annum vetus Chronographus Caſtor numerabat annos CCCLXXXIIII. Hic Inachus Oceani & Thetyis filius ex Meliſſâ ſorore ſuâ* Euſeb. B *genuiſſe dicitur Phoroneum, Ægialeum, & Io. ſed primam. De ſecunda dicemus A. M. 2464.* Apollodorus.

XII. XIIX.

A. M. 2154. Num. Euſ. 171. Prom. 82. Ante Dn. 1846.

Abrahami CLI.

C SEm moritur anno ætatis ſexcenteſimo ſecundo, annis quingentis poſt natum Arphaxadum, & quidem, vt credere par eſt, in Aſiâ, quam plerique poſterorum eius incoluerunt. Geneſ. 11. 11. *Elam* iuxta Perſidem, *Aſſur* in D Aſſyriâ, *Lud* in Lydiâ, in Syriâ, *Aram*. Semi fratres Iaphet & Cham, quando obierint, non conſtat. Iapheti filius *Madai* Mediam à ſe dixit, *Iauan* alter Iapheti filius longè antiquior eſt Ione de quo *A. M. 2665.* Huius filij ſunt Eliſa, Tarſis, Cittim, E Dodanim, à quibus dicti Æoles in Aſiâ minore. Tarſis Ciliciæ vrbs, Macedones & Dodona ſylua in Europâ. Et ſanè Europæis notum fuiſſe Iapetum conſtat ex Poetarum fabulis, qui eius ſæpe meminerunt.

Tertius Noæ filius Cham maledi-F ctus in Paleſtinâ & Africâ ſedem quæſiuit, quæ licet multis locis culta & fertilis, tamen maximâ ſui parte manifeſta præ ſe fert, hodieque maledictionis Dei veſtigia. Vide A. M. 1772.

XXI. IIX.

A.M. 2163. Prom. 91. Num. Euſ. 180. Ante Dn. 1837. Abrahami CLXI. Iacobi. I.

Geneſ. 25. 26. ISaako annos ſexaginta nato naſcuntur Iacob & Heſau, hui!quàm diſſimiles corpore, animo, vitæ in- B ſtituto, ac fine, cum tamen vterque ex Rachele eodem partu natus ſit, illuſtri documento, quo inſanientis Generbliacorum ſapientiæ vanitatem agnoſcamus. Maximè verò, vt Rom. 9. 11. ſciamus *propoſitum electionis, firmitatem ſuam obtinere non ab operibus ſed* C *à vocante, antequam nati eſſent, antequam quidquam boni vel mali feciſſent, dictum eſt, Maior ſeruiet minori.* Seruiunt autem ſeruitute propriè dictâ Rom. 16. 20. electis non alij electi, ſed reprobi. Hi ſoli ſeruitutem eamque miſerrimam ſeruient fidelium pedibus cum ſuo D principe Satana ſubijciendi.

Eſau autem eſt δραστικὸς, δραστήριος. Geneſ. 27. 36. *Sehir* villoſus. *Iahakob*, πτερνίζων, talum tenens, vnde Heſau fratrem à fraude dictum volebat, quia fraudem quoque ſignificat ea vox, certe *Hokba*, quod eſt eiuſdem originis, E non quod vlla fraus per ſe ſit pia & fideli digna, ſed etiam cum angelo colluctatur Iacob, quia regnum cælorum tepidos vomit, & à violentis rapi vult.

עשו
שעיר
יעקב

VII. III.

A. M. 2177. Prom. 105. N. E. F 194. Ante Dn. 1823. Abrahami CLXXV. Iacobi XV.

Gen. 25. 8. ABraham annum CLXXV. agens ſatur dierum obit. Pauci ſo- A briam αὐτάρκειαν, pauciores fidem Abrahami imitantur.

Inde ſit, vt raro, qui ſe vixiſſe beatum
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ
Surgat, vti conuiua ſatur, reperire queamus.

Horat. lib. 1. Sat. 1.

XIII. IX.

A. M. 2183. Prom. 111. N. E. 200. Ante Dn. 1817. Iacobi XXI.

HEber Salæ filius cum vixiſſet Gen. 11. 17. annos 464. moritur, idque, vt videtur, in Abrahami trinepotis ſui domo, in Iſaaci & Iacobi ſinu. Quæ cauſſa eſſe potuit, cur Abrahami, maxime vero Iacobi filij Hebræi dicerentur, vt videre eſt Geneſeos XXXIX. 14. Vide A. M. 1719. & 1753.

XIV. X.

A. M. 2184. N. E. 201. Ante Dn. 1816. Iacobi XXII.

T*Hurimacho defuncto ſuccedit filius Leucippus octauus Sicyoniorum rex, regnatque annos* LIII. Euſ. Pauſ.

XXIV. I.

A. M. 2194. Prom. 122. N. E. 211. Ante Dn. 1806. Iacobi XXXII.

S*Ecundus Argiuorum rex* PHORONEVS *Inachi filius regnat annos* LX. Euſ. *Hic* PHORONEVS *ex Laodice Nymphâ Niobem & Abyn procreaſſe dicitur.* Apollodorus l. 2. *Niobe prima eſt earum mulierum quas Iuppiter amaſſe fertur, & ex ea Argum genuiſſe, vltima vero Iouis meretrix*

A *Alcmena dicitur. Sed Niobem reuera potuit Iuppiter comprimere. Tempus enim conuenit. Reliqua, quæ memorantur eius scorta, sunt Poetarum figmenta, certè pleraque. Poetis enim, atque adeo etiam alijs Ethnicis tralatitium hoc fuit, vt quosuis spurios aut ignoto patre natos*

B *Iouis aut Dei cuiuspiam filios dicerent. Eodem referendum, quod Inachus Oceani filius esse & ex Oceani filia Phoroneum genuisse perhibetur. Duplex hæc est fabula, primùm, quod mare vel Oceanum fingunt esse Deum. Secundò quod cõmentitium illum Deum scortari fabulantur, nisi forte mortalis quispiam Oceanus dictus est, eamque ob caussam Oceani siue maris Deus habitus. Prius*

C *malim. Præclare Seneca.* Non est quod te isti decipiant, cùm maiores suos recensent, vbicumque defecit nomen illustre, illico Deum fingunt. *Seneca de benef. 1. 3. c. 28.*

V. X.

A. M. 2203. Num. Euſ. 220.
Prom. 131. Ante Dn. 1797.
Iacobi XLI.

AFRICANVS *chronologiæ suæ lib. III. numerat annos* MCCXXXVII. *vel* MCCXXXI. *à primo Ogygis anno quo condidit Eleusinem vsque ad Olympiadem* LV, *siue primum Cyri annum: Ita ex huius epilogismo Ogygis primus annus erit adscribendus annis ante Christum 1797. Rursus apud Eusebium ex Hellanico, Philochoro, Castore, Thallo, Diodoro Siculo Iulius Africanus numerat annos mille viginti ab Ogygis diluuio vsque ad primam Olympiadem. Ita rursus incidet hoc diluuium annis ante Christum 1797.* *Euſ. de præparatione Euangelica l. 10. c. 3.*

Esau quadraginta annos natus nuptijs animum adijcere incipit. Vt autem Abram suum & vxoris nomen immutauerat, idem æmulatus est & Esau. Siquidem & ipse nomine mutato Edom dictus est. Vna eaque forte prima eius vxor dicebatur Aholibama. Hanc ille in gratiam vt videtur fratris post reconciliationem de filij eius nomine vocauit *Iuditham*. Erat autem Beeri Chettæi filia, Tsibhonis Cheuuæi Choritæ ex Hana filiâ neptis. Secunda dicebatur *Hadah* Elonis Chettæi filia. Tertia *Mahalat* Ismaelis Abrahamidæ filia. Harum vtramque dixit *Basmat*, q. d. ἄρωμα, merum aroma fragrantem. Hac obseruatione adhibitâ commodè conciliari possunt tria Mosis loca in speciem pugnantia Genes. XXVI. 34. XXVIII. 8. & XXXVI. 2. Sæpe autem D Moses rebus indit nomina προληπτικῶς. *Genes. c. 26. 34. & 28. 8. & 36. v. 2. 20. 25.*

XIV. XIX.

A. M. 2212. Num. Euſ. 229.
Prom. 140. Ante Dn. 1788.
Iacobi L.

E TElchines & Caryatæ aduersus Phoroneum & Parrhasios instituunt bellum. *Hoc Eusebius refert numero 229. Paulus Orosius ait id contigisse annis* MLXX. *ante Romæ conditum, quod conuenit numero Eusebiano 194. Discrimen est annorum* XXXV. *Caussa esse potuit, quod Orosius confundit annum, cir-* F *ca quem natus est Phoroneus cum anno circa quem pugnauit cum Caryatis.* *Euſeb.*

A. M. 2226. Num. Euſ. 243.
Prom. 154. Ante Dn. 1774.
Iacobi. LXIV.

Gen. 25. 17. ISmael Abrahami filius, fato fungitur, anno ætatis CXXXVII.

XI. VI.

A. M. 2237. Num. Euſ. 254.
Prom. 165. Ante Dn. 1763.
Iacobi LXXV.

Euſ. *LEucippo defuncto ſuccedit nepos Peratus, Chaldiæ filius ex Neptuno ſcilicet. i. Mœcho. Huius tutor fuiſſe videtur is quem Euſebius Meſapum vocat. Auguſtinus verò de ciuit. lib. XVIII. cap. IV. à quibuſdam Cephiſum vocari ait. Js regnat annos XLVII.*

XIII. IIX.

A. M. 2239. Num. Euſ. 256.
Prom. 167. Ante Dn. 1761.
Iacobi LXXVII.

VEtus Chronologus apud Cedrenum, ait Diluuium in Græcia ſub Ogyge contigiſſe annis CCXLVIII. ante diluuium Deucalionis. Hoc conuenit huic anno N. E. 256. Euſebius vero quadriennio vel quinquennio ſeriùs id refert circa numerum 260. vel 261. apud Oroſium fortaſſe legendum, Ante annos vrbis conditæ MX. (pro MXL.) in Achaia ſæuum diluuium *&c. vt dicas Catonianam V. C. aram initium ducere à milleſimo, ac decimo anno poſt diluuium Ogygis. Ita cum Oroſio paria faciet Cedrenus. Anni vero MXL. vel MXLIV.* Vide A. M. 2203. *numerandi ſunt à primo Ogygis anno ad Romæ conditum. Sed facile fuit primum Ogygis annum cum Ogygis diluuio confundere.*

A XV. X.

A. M. 2241. Num. Euſ. 258.
Prom. 169. Ante Dn. 1759.
Iacobi LXXIX.

ISaak annos 138. natus iubet Eſa- Geneſ. 28.
B uum venatum ire & ex prædâ venatu captâ cupedias ſibi conficere, non tam vt nauſeantem ſtomachum reficeret, quàm vt hoc obſequio prouocatus filio benediceret. Dum venatur Eſau, Rebeka duobus hœdis mactatis cõficit cupedias, quales
C ab Iſaako amari ſciebat, Iacobum Eſaui veſtibus induit, manus & collum pellibus hœdinis operit, iubetque cupedias à ſe paratas ad patrem ferre. Iſaak caligantibus oculis iubet Iacobum propiùs accedere, manus eius palpat. *Vox*, inquit, *vox eſt Iaco-*
D *bi, manus autem ſunt manus Eſaui.* Ita Iacobo, tanquam primogenito benedicit. *Eſto*, inquit, *Dominus fratrum tuorum. Qui maledixerit tibi, ſit ille maledictus, & qui benedixerit tibi, benedictionibus compleatur.* Hoc eſt Dei filiorum elogium, quo Iacobi bene-
E dictio ſuperat eam, quæ poſtea Eſauo data eſt. Hoc Iſaaki errore & fraude Rebekæ vſus eſt Deus ad teſtificandum non prophanum Eſauum ſed Iacobum hæredem conſtitui promiſſionis Abrahamo factę, ſimul & typo docuit nos benedictionum
F cœleſtium compotes fieri non poſſe, niſi primogeniti noſtri veſte indutos. Deus quidem neque fraude, neque vi vult nos vti aduerſus fratres, ſed ſibi quodammodo vim ac fraudem fieri gaudet, vt benedictio-

nes cœlestes ab eo consequamur. A Cùm interim Esau fratris fraudi, quàm impietati suæ mallet imputare suum ὑστέρημα, Rachel iubet Iacobum declinandæ fratris iræ ad Labanem se recipere. In itinere, cùm sub dio pernoctaret, scalam in somnis videt cœlum attingentem, benedi- B ctionis diuinę confirmationem accipit. Labani seruit gratis mensem dierum. h.e. integrum, vel mensem vltimum anni cum appendice dierum quinque, quorum exitus hoc anno incidit in Octobris septimum. Tum ineunte nouo, eoque primo hebdo- C madis anno pollicetur se integram annorum hebdomadem pro Rachele seruiturum. A primo Adami Autumno ad hunc fluxerunt annorum hebdomades 320.

Genes. 29. 1.

XXII. XVII.

A.M. 2248. Num. Eus. 265. D Prom. 176. Ante Dn. 1752. Iacobi LXXXVI.

Genes. 29. 10. IAcob expleto seruitij sui septennio Rachelem postulat. Verbis annuit fraudulentus Laban. Re vera Rachelis loco Leam natu maiorem substituit. Cùm indignaretur E Iacob se turpiter & iniquè deceptum. Laban etiam Rachelem illi dat eâ lege, vt alterum septennium seruiat. Ita duplici eoque incesto duarum sororum coniugio implicatus intra paucos dies Iacob rixas experitur Polygamiæ comites indi- F uiduas, cùm Rachelem amaret, ex Leâ liberos conciperet, & altera alteri inuideret, in tantum efferbuit æmulatio, vt primo Rachel, dein & Lea suam quæque ancillam Iacobo daret, vt ex eâ liberos susciperent adeò prolis, tum, quàm libidinis maius erat desiderium. Ita Iacob intra septennium ex Lea septem liberos, ex ancillis quatuor, ex Rachele vnum habuit. Qui potuit? inquies. Potuit modò agnoscas 1. aliquos ex his partibus septimestres fuisse. 2. Danem quidem post Iudam, Issacarem post Aserem, Iosephum post Dinam natos fuisse, sed sufficere, vt vel vno aut altero die alter alterum antecesserit. Nuptiæ factæ videntur ineunte anno mundi Ægyptiaco 2249. Octobris sexto, ineunte & primo hebdomadis anno.

Series Iacobi τεκνογονιῶν hæc fere esse potuit.

ANNO Mundi.			Vixerunt annos.	Obierũt A. M.
2248.	Octob. 6.	Nuptiæ factæ.		
	Ex Lea nascuntur.			
2249.	Maj 7.	Ruben	124	2373.
2250.	Martij 7.	Simeon	120	2370.
2251.	Ianuar. 7.	Leul	137	2388.
	Octobris 7.	Iuda	119	2370.
	Ex Bilhâ Rachelis ancillâ.			
	Octob. 8.	Dan	127	2378.
2252.	Augusti 8.	Nephtali.		
	Ex Zilpha Leæ ancillâ.			
2253.	Mai 8.	Gad		
2254.	Febr. 9.	Aser	126	2380.
	Ex Leâ rursus.			
	Febr. 10.	Issacar	122	2376.
	Deceb. 10.	Zabulon	124	2378.
2255.	Octob. 1.	Dina		
	Ex Rachele Octob. 2.	Ioseph.	110	2365.

Quot vixerint annos Ioseph & Leui, Scriptura docet. De cæteris tacet. Ne Iudæi quidem tradunt quandiu vixerint Nephtali, Gad, Dina.

Dinæ Rabenis autem, Simeonis A ... anno vnde habeant, ipsi viderint. Nos illorum in minore chronicon ... rem secuti sumus.

I V

A. M. 2255. Num. Euſ. 272. Prom. 183. Ante Dn. 1745. Iacobi XCIII. Ioſephi I.

Gen 30. 21. DEus tandem Rachelis preces exaudit, vimque concipiendi illi largitur. Itaque hoc anno naſcuntur Leæ quidem Dina, Racheli verò Ioſeph exeunte ſeptimo anno, eoque Sabbathico, & Iubileo, cum, inquam, Iacob iam quatuordecim annos ſocero Labani ſeruijſſet. Rectè igitur Euſebius Petauij V. C. notat. *Primo anno Joſephi Iacob erat nonaginta duorum annorum*, & quidem abſolutorum, cum iniret annum xciii. Æra Ioſephi per ſeptem aut 49. diuiſa, dat hebdomadicos annos & Iubilæos. Paulò poſt Ioſephi natiuitatem ineunte anno mundi Ægyptiaco 2256. Octobris quarto, i ieunte quoque primo hebdomadis cccxxvi. Iubilei verò xlvii. anno Iacob incipit ſeruire ἐπὶ μισθῷ cà lege, vt modo nigræ, modo maculis grandioribus interſtinctæ, modo quaſi grandine conſperſæ pecudes ſint Iacobi. Quoties Laban Iacobum circumſcribere cogitet, mutatâ mercedis formâ, toties expertus eſt non eſſe conſilium aduerſus Dominum.

Apis tertius Argiuorum rex regnat annos xxxiv. Huius non frater, vt vult Euſebius, ſed patruus erat Ægialeus, ſi modo Apollodoro credimus. Euſeb. Chron.

VII. XI.

A. M. 2261. Num. Euſ. 278. Prom. 189. Ante Dn. 1739. Iacobi XCIX. Ioſephi VII.

B IAcob in patriam redit ſexennio poſt natum Ioſephum, cum annos ſolidos viginti Labani ſeruijſſet, ineunte anno Sabbathico. Geneſ. 31. v. 38 & 41.

In itinere cum Angelo luctatus, à fratris Eſaui furioſo impetu liberatus in Chananææ in de...tus non procul à Sichimis *Succoth*, i. tuguriola excita-C uit, vnde nomen loco factum. Et quia verum cælorum Deum adorabat, ideò forſan ab imperitis ipſe ὑψουράνιος dictus eſt. Euſebius. εἶτα φησι Philo Byblienſis τὸν ὑψουράνιον οἰκῆσαι τύρον, καλύβας τε ἐπινοῆσαι ἀπὸ καλάμων, καὶ θρύων, καὶ παπύρων. στασιάσαι δὲ πρὸς τὸν D ἀδελφὸν οὐσῶον. Mox alia ſubijcit Philo multò fabulosiora. Euſeb. de preparat. Euāg. l. 1. p. 23.

VIII. XII.

A. M. 2262. Num. Euſ. 279. Prom. 190. Ante Dn. 1738. Iacobi C. Ioſephi VIII.

E MEmphis in Ægypto ab Ape condita: *Hæc Euſebius. Sed ſuſpecta ſunt, quia cum tres fuerint hoc nomine, Apis Argiuus, Apis Ægyptius, Apis Sicyonius, plerique ex tribus vnum faciunt, Euſebius certe Apim F Argiuum cum Ægyptio confundit. Apollodorus vero, vult Apim quidem Argiuum in Græcia mortuum, & ... Tyrannidem occiſum. Memphim vero in Ægypto conditam ab huius Apis patrueli Epapho eius filio.* Apollodorus l. 2.

I

IX. XIII.

A. M. 2263. Num. Euſ. 280. Prom. 191. Ante Dn. 1737. Iacobi CI. Ioſephi IX.

Geneſ. 38. IVdæ decimum tertium annum agenti naſci potuit Her, anniſque proximè ſequentibus. Onan & Sela.

XV. XIX.

A. M. 2269. Num. Euſ. 286. Prom. 197. Ante Dn. 1731. Iacobi CVII. Ioſephi XV.

Regum Ægypti ſeries labyrinthis inextricabilibus ſcatet. Nam & mendaciorum loquaciſsimus fuit Manetho. Et qui hunc ſequi ſe profitentur Ioſephus, Africanus, Euſebius, Georgius Taraſij Patriarchæ Conſtantinopolitani Syncellus, Scaliger ſeriem hanc aliter atque aliter contexunt: Cambyſes Ægyptum invaſit quinto ſui regni anno, annis 525. Ante Chriſti æram. Hanc Dynaſtiam Euſebius XXVII. *vocat, duodevicesimam vero inchoat annus 1197. ante ſeptimam & viceſimam, ac proinde annis ante Chriſti æram 1722.*

Nos tamen nouem annus prius eam inchoamus, tum vt Ioſepho, tum maximè vt hiſtoriæ ſacræ ſeriem hanc aptemus. Omiſsis ergo primis, iiſque fabuloſis ſeptemdecim Ægyptiorum Dynaſtijs, quibus annorum fere quatuor millia tribuebat nugiuendulus Canopi verna, duodevicesima Ægyptiorum Dynaſtia non incommodè inchoari poterit annis circiter 1731. ante Chriſti æram. Huius princeps Amos annos XXV. *regnaſſe dicitur. Quemadmodum autem à* Necoh *Græci*

נכח

A *dicunt* Necos, *ſic* Amos *ductum videtur ab* Amoh, *quæ vox Hebræis famulitium ſignificat, forſan affectato humilitatis vocabulo. Certe ſignificationes vocum Ægyptiacarum diuinare non poſſumus, niſi quà Hebraicis cohærent originibus.* אמה

B

XVII. II.

A. M. 2271. Num. Euſ. 288. Prom. 199. Ante Dn. 1729. Iacobi CIX. Ioſephi XVII.

C DEmetrius apud Euſebium. *Cum Dina, inquit, nata eſſet annos ſexdecim & menſes quatuor, rapitur. Aliquantóque poſt natus eſt Beniamin ex Rachele, quæ ex partus dolore obijt, quum marito connixiſſet annos* XXIII. Hæc ſanè videntur verò propiora ijs, quæ Iudæi ſentiunt, nec euertunt ea quæ D de Iudæ genealogiâ diximus. Euſeb. de præparat. Euãg. l. 9. Gen. 34. 1.

Nec obſtat huic ſententiæ, quod Beniamin in Ægyptum cum patre viceſimo tertio poſt anno deſcendens iam habebat filios decem, cùm eo tempore vigeret polygamia, & Iacobi hij maturè admodum liberis E operam dare inciperent. Cæterum Iudæi volunt Dinam poſtea nupſiſſe Iobo, primariumque Iobi amicorum Eliphazum eſſe primogenitum Heſaui filium, cuius fit mentio Geneſeos XXXVI. 4. vel potiùs Eliphazi nepotem, Temanis filium, quippe F Iobum ipſum volunt eſſe Zerachi filium, Rehuelis nepotem, Eſaui pronepotem. Iſaaci abnepotem, quintum ab Abrahamo.

Rachelis amiſſæ deſiderium auxit Iacobi in filios eius amorem, maxi- Geneſ. 37. 1.

mè in Iosephum, cuius mores & A somnia mira pollicebantur. Hinc fratrum inuidia, tam ferox, vt Iosephum Dotane ipsos inuisentem, vix XVII. annum agentem vendiderint Ismaelitis. Hi Iosephum in Ægyptum adductum vendunt Putiphari.

XXI. VI.

A. M. 2275. Num. Euf. 292.
Prom. 203. Ante Dn. 1725.
Iacobi CXIII. Iosephi XXI.

Gen. c. 38. v. 5. HOc anno Her duodecim annos natus ducere potuit vxorem C Thamarem, sed quia malignus erat, à Deo occiditur. Eodem, vel sequente anno Onani nubere potuit Thamar. Sed Onam, cùm videret hanc vxorem sibi dari, vt semen fratri suscitaret. h. e. vt primogenitum suum, non sibi, sed fratri defuncto D adscriberet, priùs in terram effundebat semen, antequam cùm vxore consuesceret. Quamobrem & hic iusto Dei iudicio immatura morte præripitur. Horum pater Iuda, primò quidem in animo habuit, etiam tertium filium eidem vxori dare. Mox metu, ne fato quodam Thamar E omnes maritos absumeret, consilium mutauit, cùm tamen neque mentem suam nurui aperiret, nec facultatem ei concederet, alteri cuipiam nubendi, sed eam vanâ tertij coniugij spe lactaret.

Quidam crimen Onanis, quod F multi per lasciuiam imitantur, *μαλακίαν* ab Apostolo vocari putant. 1. Corinth. VI. 9. Vt vt sit, spurcities est, dicique potest ad rei detestationem. *Fingit Onam dignum Thebano ænigmate monstrum, Vt mœchus, meretrix, leno sit ipse sui.* Etiam cùm dormientibus excidit *ἐξονειρωγμός*, qui Hebræis dicitur Keri, *συμβεβηκός*, pollutionem id vocant Scholastici sumpto vocabulo ex lege Mosaicâ Deut. קרי
B XXIII. 10.

XXIV. IX.

A. M. 2278. Num. Euf. 295.
Prom. 206. Ante Dn. 1722.
Iacobi CXVI. Iosephi XXIV.

THamar videns tertium Iudæ filium sibi non dari, vt promissum fuerat, meretricem mentita coram Iuda se sistit, & ab eo compressa, anno sequente geminos Pharezum & Zaram parit. Quam vxorem postea duxerit tertius Iudæ filius Sela, Scriptura non docet. Sed hoc tantum, Iudam errore agnito deinceps à nurus contactu abstinuisse, tum Selam primogenito suo primogeniti sui fratris Her nomen imposuisse. Gen. c. 38. 12. 1. Chron. 4. 21.

XXVII. XII.

A. M. 2281. Num. Euf. 298.
Prom. 209. Ante Dn. 1719.
Iacobi CXIX. Iosephi XXVII.

IOseph ab vxore Putipharis, per calumniam accusatus, in carcerem conijcitur, aliquantoque post puta anno sequente explicat somnia aulicis. Iudæi vero volunt Iosephum ante nouennium in carcerem coniectum, inibique duodecim annos egisse quod nobis minus verisi- Gen. c. 39. v. 10.

mile videtur, licet idem dicat Demetrius apud Eusebium de præparatione Euangelicâ lib. IX.

XXVIII. XIII.

A. M. 2282. Num. Euſ. 299. Prom. 210. Ante Dn. 1718. Iacobi CXX. Ioſephi XXIIX.

Gen. 35. 28. ISaak centum & octoginta natus annos, vel agens annum CLXXX, placidâ compoſitus pace quieſcit. idque vno aut altero anno ante Iacobi in Ægyptum profectionem, vt rectè notat Demetrius apud Euſebium. *Euſeb. de præparat. Euãgelica l. 9.* Per idem tempus, cùm Pharaonis pincerna & cocus ob culpam aliquam iuſſu regis in carcerem coniecti ſomniaſſent ſomnia vera, *Geneſ. 40. &c.* cùm Ægyptus auguribus, ὀνειροπόλοις, & id genus vermibus ſcateret, vnus ea potuit explicare Ioſephus non humanitùs inuentâ, ſed cœlitùs infusâ ſcientiâ. Iam tunc voluit Deus teſtatum, illam, quam profitentur homines, μαντικὴν eſſe mentiendi potiùs quàm vaticinandi artem, quod & Ethnici paſſim agnoſcunt.

Ennius.

Non habeo denique nauci Marſum augurem,
Non vicanos aruſpices, non de circo aſtrologos,
Non Iſiacos coniectores, non interpretes ſomniûm,
*Non * enim ſunt ij aut ſcientiâ, aut arte diuini,*
Sed ſuperſtitioſi vates, impudenteſque harioli.
Aut inertes, aut inſani, aut quibus egeſtas imperat.
Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, alteri monſtrant viam.
Quibus diuitias pollicentur, ab ijs drachmam ipſi petunt.
De his diuitijs dracmam ſibi deducant, reddant cætera.
Nam iſtis, qui linguam auium intelligunt, *Pacunius Chryſe v. 63.*
Pluſque ex alieno iecore ſapiunt, quàm ex ſuo,
Magis audiendum quàm auſcultandum cenſeo.

**Non ſunt enim diuini arte aut ſcientia.*

II. XV.

A. M. 2284. Num. Euſ. 301. Prom. 212. Ante Dn. 1716. Iacobi CXXII. Ioſephi XXX.

IOſeph triceſimum annum agens biennio poſt explicata aulicorum ſomnia coram ipſo Pharahone ſiſtitur, ſomnium eius explicat, docet inſtare ſeptem fertilitatis annos, ac deinde totidem ſterilitatis. *Gen. 41. 46.* Maturè proſpiciendum Reip. Pharaho credens eo neminem huic muneri aptiorem eſſe, Ioſephum Ægypto toti præficit. Factum id paulò ante eam meſſem, quæ fuit fertilium prima currente primo Hebdomadis anno. Ab orbe condito ad antecedentem autumnum, quo ſatio facta fuerat, fluxerunt hebdomades annorum CCCXXVI. hebdomas vero treceteſima viceſima ſeptima fuit hebdomas fertilitatis.

Eodem anno Meſapo, qui hactenus tutoris nomine regnum Sicyoniorum vſurpauerat, defuncto ſuccedit Eratus vel Peratus Chalcidiæ ex ſtupro filius eoque Neptuni ſoboles dictus, Leucippi nepos, Thurimachi pronepos decimus Si- *Euſeb. Pauſ.*

cyoniorum rex, regnatque annos XLVI. A

III. XVI.

A. M. 2285. Num. Euſ. 302.
Prom. 213. Ante Dn. 1715.
Iacobi CXXIII.
Ioſephi XXXI.

Gen. 41. 45. IOſepho vxorem pro arbitrio ſuo dederat Pharao. Ea erat Aſnat filia Putipherahi Sacerdotis On ſiue Heliopoleos. In vulgatâ verſione tam ſocer, quàm dominus Ioſephi, de quo diximus A. M. 2271. dicitur Putiphar. Ideò Torniellus anxiè diſquirit, ſintne duo. Res perſpicua eſt ijs qui Hebraicè ſciunt. Qui Ioſephum emit, eſt Potiphar ſiue Putiphar. Ioſephi ſocer eſt Poripherah, ſiue Putipherah, cum haijn in fine ille erat *Saris*, quæ vox non tantum Eunuchum, ſed quemuis aulicum ſignificat. Hic erat *Cohen*. i. Sacerdos vel Præfectus Heliopoleos. Ex huius filiâ Ioſepho naſcitur Manaſſe hoc circiter anno, Ephraim ſequente. Vide A. M. 2454. Ioſephi genealogiam vſque ad Ioſuam.

פוטיפר
פוטיפרע

Euſeb. de preparat. Euãg. l. 9. *Leui*, inquit Demetrius apud Euſebium, *annos natus ſexaginta gignit Caathum*. Vero propiùs Epiphanius ait Leui tum fuiſſe natum annos 34. Crediderim Demetrium ſcripſiſſe *ſex & triginta*. Igitur Cahat non LX. Sed XXXVI. ſui patris anno naſcitur. E

VII. I.

A. M. 2289. Num. Euſ. 306.
Prom. 217. Ante Dn. 1711.
Iacobi CXXVII.
Ioſephi XXXV.

A *Pidi defuncto ſuccedit ſororis filius Argus, regnatq. annos* LXX. *Iupiter, vt diximus, Cretenſis regulus, primam mulierum iniuit Niobem Phoronei filiam, Apidis ſororem. Ex Ioue & Niobe naſcitur Argus, qui Peloponneſum à ſe Argos dici voluit. Is Euadnem* B *Strymonis & Neæræ filiam ducit, ex eaque gignit Iaſum. Piranthum, Epidaurum & Criaſum. Ex Iaſo naſcitur alter Argus πανόπτης dictus.* Euſeb. Apollodor. l. 2.

VIII. II.

C A. M. 2290. Num. Euſ. 307.
Prom. 218. Ante Dn. 1710.
Iacobi CXXVIII.
Ioſephi XXXVI.

ÆGyptij poſt ſeptem fertilitatis extraordinariæ meſſes à Ioſepho moniti neque colunt neque D ſerunt ſeptem annos continuos, quorum initium ab huius anni autumno. Geneſ. 41. 47.

IX. III.

A. M. 2291. Prom. 219. N. E. 308. Ante Dn. 1709.
Iacobi CXXIX.
Ioſephi XXXVII.

PHarez Iudæ filius tredecim annos natus videtur cœpiſſe liberos gignere. Primogenitus eius fuit Ezrom, Arami & Segubi pater, Ami- F nadabi, & Iairis auus, Naaſſonis proauus. Naaſſon erat princeps eorum qui egreſſi ſunt ex Ægypto, Iair ſexaginta pagos debellauit vltra Iordanum. Adeò multis modis verum eſt quod dicitur Geneſ. xv. 16. *Quartâ* Gen. 46. 12. Matth. 1. 3. Num. 1. 7.

generatione reuertentur huc. De Iaire vide A.M. 2350.

X. IV.

A. M. 2292. Prom. 220. N. Æ. 309. Ante Dn. 1708. Iacobi CXXX. Iosephi XXXVIII.

CHamul secundus filius Pharezi, Iudæ nepos hoc anno nasci potuit, cùm pater annos quatuordecim natus esset. Mirum hoc, non incredibile tamen. Scaligerum audi. *Meâ memoriâ*, inquit, *in ciuitate Lactoratensi Nouempopulaniæ puer minor annorum duodecim genuit ex puellâ consobrina suâ, quæ nondum decimum annum expleuerat. Rem notam narro, & cuius memoria adhuc recens est in Aquitaniâ. Pater hoc ipse de se patri meo testatus est, quod alioqui tunc ne pueri quidem ignorabant.*

Scalig. in Pareo crat. 1.

ISRAELITÆ IN ÆGYPTO.

XI. V.

A. M. 2293. Prom. 221. N. E. 310. Ante Dn. 1707. Iacobi CXXXI. Iosephi XXXIX.

IAcob annos solidos centum & triginta natus descendit in Ægyptum, cùm iam æstates duæ transijssent sine messe, & superessent quinque sterilitatis anni. Israelitarum in Ægypto commorationi Demetrius apud Eusebium de præparat. Euang.

Gen. 47. 9. & c. 44. v. 6. 11.

A l. 9. Eusebius, & alij quamplurimi tribuunt annos ducentos & quindecim. Nobis tamen verior videtur sententia eorum qui ducentos tantum & decem annos huic commorationi tribuunt. Ita Iudæi constanter in vtroque Chronico, in Kalen-
B dario & in Canticum Canticorum. Ita Paraphrastes Chaldæus in Exod. XII. 40. Ita Lyranus, Caietanus in Genesim XV. & Exodi XII. Torniellus, alij, prout monebamus A.M. 2073.

Iacobi posteri, qui cum illo descenderunt, ita numerantur. *Hi sunt*
C *filij Leæ, quos genuit in Mesopotamiâ.* Ita vetus interpres & LXX. Forte meliùs dixeris, ἥτις ἐτεκνογόνησε, *quæ liberos genuit* &c. Vt vt sit, à maiori parte sæpe denominatur totum. Sequentia sic verterim. *Porro cum Dinâ filiâ eius omnes animæ filiorum eius & filiarum*
D *eius sunt triginta tres.* Leâ scilicet & Dinâ numeratis. Sequuntur animæ sexdecim ea Zilpâ Leę ancillâ, numeratâ scilicet vnâ filiâ, Sarâ, siue Serachâ, quatuordecim ex Rachele, septem ex Bilhâ Rachelis ancillâ. Colliguntur fœminæ tres, mares septem
E & sexaginta præter Iacobum. Moses ait in vniuersum animas LXX. cum Iacobo descendisse Genes. XLVI. 26. Exod. I. 5. Deut. X. 22. Ita constanter habent omnes codices Hebraici, Chaldaici, Latini, quin & Græci Deut. X. 22. Hieronymo teste in Ge-
F nesim, & hodieq; in editione Complutensi, & Plantinianâ. Quod igitur Act. VII. 14. leguntur LXXV, crediderim esse vetus librariorum mendum, & Lucam pro πέντε scripsisse πάντως.

Genes. 46. 15.

Vide A. M. 1689. p. 37. C.

Sunt quibus incredibile videatur, quod ex viris circiter LXX. post annos decem ac ducentos prodierint sexcenta virorum annis viginti maiorum millia. At si des, vt quis anno trigesimo liberos habere incipiat, & decem liberos habeat, & liberi, posterique idem faciant, ille vnus, antequam ducentesimus accedat annus, habebit trinepotum decies centena millia, adnepotum centum millia, abnepotum decem millia, pronepotes mille, nepotes centum, filios decem.

Ægyptus, Danaus, Priamus, Darius dicuntur habuisse quinquagenos liberos. *Eutychem* refert Plinius lib. VII. 3. *triginta partus enixam Trallibus à viginti liberis rogo illatam*. Artaxerxem refert Iustinus habuisse liberos centum & quindecim, Hierotimum sexcentos. Scriptura docet Abdonem habuisse filios quadraginta, Abesinem triginta, filias totidem, Gedeonem filios septuaginta, Achabum totidem. In abauiæ meæ tumulo legitur. *Hic sita est Iolanda Bailli Dionysij Capelli vidua, quæ obijt A.D. 1514. anno ætatis* LXXXVIII. *viduitatis* XLII, *quæ vidit aut vidisse potuit ante obitum ducentos nonaginta quinque liberos ex se ortos.* Tamen ipsa octo tantum pepererat.

Extat tumulus Lutetiæ ad S. Innocentij.

XII. VI.
A. M. 2294. Prom. 222. N. E. 311. Ante Dn. 1706.
Iacobi CXXXII.
Iosephi XL.

A Amos primus XVIII. Ægyptiorum Dynastiæ rex moritur cum regnasset annos XXV. eique succedit *Chebros* forsan à sodalitate, siue à sociali familiaritate ita dictus. Is regnat annos tredecim. Dixeris. Ex quo Ioseph regni habenis admotus, B est vsque ad Iacobi mortem nullius regis in Ægypto mors memoratur. Sed nec vsque ad Iosephi mortem, qui annos octoginta Ægyptijs præfuit. Nempe, non id propositum fuit Mosi, vt cuiusquam regni πολιτείαν, aut regum seriem, sed vt Eccle- C siæ constitutionem & Patriarcharum seriem describeret ab Adamo ad sua vsque tempora.

Eusebius. חברה

Toto fertilitatis septennio Ioseph frumenta vndecunque pretio comparauerat. Huius prouidentiæ beneficio sibi quidem nec iugerum agri D vendicauit, Regi verò totam Ægyptum acquisiuit, nummos, pecudes, agros, homines; Sed agros Ægyptum emit tunc Ioseph, ea lege vt quintam prouentus partem regi penderent. Soli Sacerdotum agri immunes remansère. Quippe, vt Dio- E dorus docet, Sacerdotium certis quibusdam familijs addictum erat, quarum tanta erat veneratio, *vt non tantum essent omnes* ἀτελεῖς, καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα τάς τε δόξας, καὶ τὰς ἐξουσίας, *immunes, vno minores rege, siue dignitatem, siue potentiam spectes, sed etiam* F *trientem prouentuum regiorum acciperent. Hinc sacrificia peragebant, hinc sernos alebant, hinc* τὰς ἰδίας χρείας ἐχορήγουν *proprijs necessitatibus consulebant.*

Genes. 47.

Diod. Sicul. lib. 1.

A

XV. IX.

A. M. 2297. Num. Euſ. 314.
Prom. 225. Ante Dn. 1703.
Iacobi CXXXV.
Ioſephi XLIII.

Geneſ. 47. 18. ÆGyptij poſt ſterilitatis ſeptennium à Ioſepho frumentum obtinent, vnde ſe nutriant & agros ſerant ineunte trecenteſimâ vndetrigeſimâ hebdomade ab orbe condito. Diodorus, cùm Ægyptum luſtraret annis circiter poſt hunc mille ſexcentis quadraginta, gloriabantur Ægyptij ſe *ambitioſiſſimè obſeruaſſe euruſq. ſyderis virtutes, ſæpe ſe prædixiſſe, quæ hominibus erant euentura, nec raro ſterilitates agrorum, epidemicos morbos &c. aſſeruare ſe deſcriptiones illas inde ab annis multitudine incredibilibus.* Nempe tralatitium illis erat ex menſibus, ex diebus annos concinnare, & ſemper diſſimulare, quoties mentita eſſet illorum μαντική. Quæ fertilitas, quæ ſterilitas vnquam contigit huic comparanda, quam nullus hariolus diuinauit, ſed ſolus Ioſephus ab ipſo Deo edoctus?

Diod. Siculus, l. 1.

XXV. XIX.

A. M. 2307. Num. Euſ. 324.
Prom. 235. Ante Dn. 1693.
Iacobi CXLV.
Ioſephi LIII.

[illegible] *CHebroh cum regnaſſet annos tredecim, obijt: ſuccedit tertius Ægyptiorum rex Amenophis, forſan quaſi* Amoh-Noph. *i. ſeruus, famulus Memphis. Is regnat annos vnum & viginti.*

אמוה נוף

XXVIII. III.

A. M. 2310. Num. Euſ. 327.
Prom. 238. Ante Dn. 1690.
Ioſephi LVI.

B *IAcob annos ſeptemdecim in Ægypto moratus, cum vixiſſet annos* CXLVII, *de poſterorum ſtatu, de Chriſto multa vaticinatus animam ſuam Deo commendat his verbis,* Salutem tuam expecto Domine. Geneſ. 47. 28. 49. 18.

Cæterum, quia Ioſeph ſecundus à rege erat, ideo Ægyptij Iacobum honori- Geneſ. c. 41. 40.
C *bus regijs proſequuntur in funeris apparatu, ac luctu dierum ſeptuaginta, qui* c. 50. 3.
numerus eſt rotundatus pro 72. Certè Diodorus luctus regum ait fuiſſe dierum Diodor. Sicul. lib. 1.
72. Quippe, vt quintam partem prouentuum ſuorum regibus viuentibus dabant ex Ioſephi præſcripto, ſic regibus Geneſ. 47. 24.
D *defunctis quintam anni partem luctus dabant. Nam quinque epagomenas, anni non partem, ſed appendicem eſſe ſtatuebant. Itaque quæ intercalaribus diebus fiebant, ea* ὑπὲρ ἐν μηνί, ὑπὲρ ἐν ἐνιαυτῷ *fieri dicebant.*

Immodicum [illegible], ſiue luctus,
E *& ſtrepi[illegible] imitamenta plus habent ambitionis, quàm pietatis, plus fucι, quam veri. Fateor. Sed morem illum non inuexit Ioſeph. Inuectum peculiares ob cauſas vſurpari paſſus eſt, vt eo damnabiliores eſſent ij, qui poſteros inſontes vexaturi erant, quorum paren-*
F *tem regijs honoribus affecerant. Sed & regibus ac optimatibus debetur aliquid, quo à vulgi fæce internoſcantur.*

In defunctorum exequijs ridere Thracum eſt. Et præpoſteræ, ambitionis eſt illud Ennij, Nemo me lachrymis decoret,

coret, nec funera planctus Faxit.

Illud verò vix credas, certè non laudes, quod Ægyptij narrant apud Diodorum licuisse post dierum 72. planctum populo cateruatim coeunti de rege defuncto sententiam ferre, vt cùm Sacerdos in mortui laudem multa dixisset, populus exclamaret, hoc quidem & illud rectè: at hoc male, illud pessimè. Sanè etiam apud Israelitas legimus quibusdam regibus Senatus consulto, vel Plebiscito sepulturam regiam negatam. At confusaneos turbæ modo succinentis, modo obstrepentis regis defuncti laudibus clamores ab hæredibus regni toleratos admiratione quàm laude dignius est.

Illud memorandum, quod post mortem beatas cum pijs sedes optabant & sperabant Ægyptij, Æthiopes, Græci. Quid stupidius est Iudæis nostri temporis? Tamen quid sperent, statim initio sui ritualis profitentur. Domine seculorum, *inquiunt*, prodeat beneuolentia à conspectu tuo, quandoquidem desti mihi partem in domibus Synagogarum, & in domibus orationum, & non dedisti mihi partem in domibus Charchesiorum (*ita Christianorum Synaxes sugillant*) nec in domibus Theatralibus Cuthæorum. *i. Samaritanorum.* Laborant quidem illi. Ego quoque laboro. Ego laboro in vitam seculi venturi. Illi verò laborant in puteum perditionis. *Ita nos traducunt impuri. Sic impius Elias Euangelium vocat* Euen guillaion, volumen vanitatis. *Viderint librorum censores.*

Sepher. Tephillot Venetijs editus A. D. 1570.

קרקסאית

טטראות

Elias in Tisbi.

XVIII. II.

A. M. 2328. N. E. 345. Prom. 256. Ante Dn. 1672. Iosephi LXXIV.

A *Menophis tertius Ægyptiorum rex moritur. Huic ab Eusebio substituitur Mephres. Sed Iosephus ex Manethone substituit Amersem eique tribuit annos duos & viginti.* *Iosephus in Appionem l. 1.*

XXI. V.

B A. M. 2331. Num. Eus. 348. Prom. 259. Ante Dn. 1669. Iosephi LXXVII.

Erato defuncto succedit filius Plenæus, vel Plemnæus vndecimus Sicyoniorum rex, regnatque annos XLVIII. *Euseb. Pausan.*

C *Hic cùm filios aliquot genuisset nec alere potuisset, tandem, quod educauit Orthopolin, id acceptum tulit Demetri siue Cereri.*

VII. XVIIII.

D A. M. 2345. Num. Eus. 362. Prom. 273. Ante Dn. 1655. Iosephi XCIV. Amrami I.

Demetrius apud Eusebium. *Cahath*, inquit, *annos natus quadraginta* (lege *sexaginta*) *genuit Amramum. Amram natus annos septuaginta octo genuit Mosem.* *Euseb. de præparat. Euãg. l. 9.*

E

XII V.

A. M. 2350. Num. Eus. 367. Prom. 278. Ante Dn. 1650. Iosephi XCIX. Amrami VI.

F

Mephres quintus Ægyptiorum rex regnat annos duodecim Ezron Pharezi filius, Iudæ nepos ducit filiam Machiris, neptim Manassis, *Euseb. 1. Chron. 2. 21.*

Num. 32. 41. Deut. 3. 14. pronepti Iosephi. Agebat, inquam, Ezron sexagesimum annum, cum filiam illam duxit, ex quâ post aliquot annos filium suscepit. Is est Segub pater Iairis, qui in Galaaditide possedit vrbes viginti, vicos sexaginta, idque 192. post hunc annis.

XXI. XIIII.
A. M. 2359. Num. Eus. 376.
Prom. 287. Ante Dn.
1641. Iosephi CV.
Hamrami XV.

Eusеb. *ARGO defuncto succedit Criasus quintus Argiuorum rex, regnatque annos* LIV. *Argis autem, prima sacerdotio functa est Callithya, quanquam Apollodorus vult Ionem primam hoc sacerdotio decoratam. Callithyam, alij Callitheam, alij Callithoam dicunt, videlicet à præstantia sacrificiorum, forma, vel cursus.*

XXIV. XVII.
A. M. 2362. Num. Eus. 379.
Prom. 290. Ante Dn.
1628. Iosephi CVIII.
Amrami XVIII.

Eusеb. *MEphramuthosis sextus Ægyptiorum rex regnat annos viginti sex. Atlas Iapeti filius, Deucalionis patruus, quod Astrologiæ studiosus esset, dicitur cœlum baiulare.*

XXVII. I.
A. M. 2365. N. E. 382. Prom.
293. Ante Dn. 1635.
Hamrami XXI.

A IOseph cum annos centum ac decem vixisset, supremum diem obit, fratres ad concordiam cohortatus, deque illorum afflictionibus, ac liberatione vaticinatus, addito fidei suæ symbolo, velle se ossa sua asseruari, vt liberationis, quam præ- Gen. 50. 26. Hebr. 11. 22.
B uidebat, tempore in Chananæam deferrentur, & in Sichemitarum agro à patre empto conderentur, quod & postea præstitum est.

IV. VI.
C A. M. 2370. N. E. 387. Prom.
298. Ante Dn. 1630.
Amrami XXVI.

ÆQuinoctium vernum hoc anno contigit Aprilis quarto, feriâ primâ, Thamenoth primo, Nouilunio. Concursus hic videtur inuitasse Babylo-
D *nios ad consignandam fastis suis Æquinoctij huius obseruationem. Alexander traiecit in Asiam tertio Olympiadis* CXI. *anno, qui cœpit Iulij* XIII, *Hecatombæonis primo. Medium interuallum est annorum 1295. dierum centum, in vniuersum dierum quadringentorum*
E *septuaginta trium millium. Totidem annorum obseruationes se habere gloriabantur Chaldæi ante Alexandri in Asiam traiectum teste Diodoro Siculo lib. 2. Totidem fere annos numerant Cicero de Diuinatione lib. 1. Martianus Capella, Lactantius lib.* VII. *cap.* XIV.
F *Eâdem fraude deludebant Græcos, cùm dicebant* se habere in Pantibiblis suis nomina decem regum, qui circa Euphratem regnauerant ante diluuium spatio Sarorum centum & viginti. Sarum autem complecti an- Eusеb. Chron. Græc.

nos tria millia sexcentos, Nirum sexcentos, Sosum sexaginta. *Hæc Abydenus Berosus, Apollodorus, Alexander Polyhistor ex Chaldæorum sententiâ apud Eusebium. Theophilus Alexandriæ Episcopus sedere cœpit A. D. 385. Huius tempore Anianus & Panodorus Eusebium reprehendebant, quod non animaduertisset hos annos re verâ dies esse. Tarasius Patriarcha præsidebat Synodo septimæ, quæ habita est A. D. 787. Tarasij Syncellus Georgius apud Scaligerum horum Alexandrinorum reprehensionem sugillat. Ego contemnendam non puto.*

Scalig. in Euseb. p. 246.

Hîc turbat Suidas. Σάροι μέτρον καὶ ἀριθμὸς παρὰ χαλδαίοις. *Hoc ab Hesychio habet. Sequentia turpiter mendosa sunt,* οἱ γὰρ ςχ΄ σάροι ποιοῦσιν ἐνιαυτοὺς βσμβ΄, οἱ γίνονται ἐν ἐνιαυτοῖ, μῆνες ἓξ. *Anianus & Panodorus iubent me legere,* οἱ γὰρ β΄ σάροι ποιοῦσιν ἐνιαυτοὺς, *h. e. dies* ζσ΄, *τέσσαρες* ιβ΄, οἱ γίνονται ἐνιαυτοὶ ιθ΄, μῆνες θ΄. *Annum impostores illi vocabant modo triginta dies, modo centum viginti dies, modo vnum* νυχθήμερον. *Ita Sosus erit dierum sexaginta, Nirus sexcentorum, Sarus 3600. Sari centum & viginti conficiunt annos Julianos 1182. qui de anno diluuij deducti desinunt in A. M. 470. circa quem regnum auspicari potuit Alorus quem primum omnium regnasse ferunt Chaldæi.*

XXII. V.

A. M. 2388. N.E. 405. Prom. 316. Ante Dn. 1612.

Amrami XLIV.

Leui, cùm vixisset annos centum triginta septem, moritur. Eodemque anno Mephramuthosis

Exod. 6. 16.

A Ægyptiorum rex sextus, cui succedit Thuthmosis, regnatque annos nouem. Thuthmosi successit Amenophis, qui in Fastis Siculis dicitur Palmanothis. Is regnat annos vnum & triginta. Manetho perperam confundit hunc Amenophim cum se-

Euseb. Ioseph in App. lib. 1.

B cundo, cui successit Sethos. Amenophis filia, quæ Mosem aluit, in Fastis Siculis vocatur Merris. Vt vt sit, cum Leui viginti tribus post Iosephum annis obierit, non mirum, si qui post Leui mortem regnare cœperunt, Iosephum ignorarint. Nihil

C procliuiùs obliuiscimur, quàm accepta beneficia.

XVIII. X.

A. M. 2412. N.E. 429. Prom. 340. Ante Dn. 1588.

Hamrami LXVIII.

D

Epidaurus *Argolidis ciuitas, condita ab Epidauro Argi filio. Verisimile est vrbem hanc aliquantò antiquiorem esse. Sed quia hic annus est vltimus, aut penultimus Criasi Argiuorum regis, sub quo frater eius Epidaurus*

Euseb.

E *vrbem hanc condidit, ideò, antequam ad Phorbantis tempora transiret Eusebius, Epidauri conditum notare voluit.*

XIX. XI.

A. M. 2413. Num. Eus. 430. Prom. 341. Ante Dn. 1587.

F

Amrami LXIX.

Criaso defuncto succedit filius Phorbas sextus Argiuorum rex, regnatque annos XXXV. *vt docent Eusebius & Augustinus de ciuitate Dei lib.*

Eusebius Chron. Græc. XVIII. *cap.* VIII. cùm florerent Atlas, Prometheus, Epimetheus, *qui dicuntur Iapeti filij* & Argus ὁ πανόπτης. *i. qui vndique videbat, vt pote toto corpore oculatus. Hunc Apollodorus dicit esse filium Agenoris, Iasi nepotem.*

XXIII. XV.

A. M. 2417. Num. Euſ. 434. Prom. 345. Ante Dn. 1583. Amrami LXXIII.

Exod. 6. 18. 1. 6. CAhat Leui filius centesimo tertio ætatis anno moritur vltimus eorum, qui cùm Iacobo in Ægyptum descenderant. Hoc obice rupto exundat Diluuium persecutionis ab Amenophi excitatę. Quamobrem, cùm paulò post Cahati filio Amramo filia nata esset, septimo ante natiuitatem Mosis anno, vt rectè Iudæi notant, pater filiam à calamitatis amaritudine Mariam dixit. Fasti Siculi Mariam post Mosem natam volunt. Seder Olam.

I. II.

A. M. 2423. Num. Euſ. 440. Prom. 451. Ante Dn. 1577. Mosis I. Amrami LXXIX.

Exod. 7. 7. AMram Cahati filius annos duodeoctoginta natus, vt docet Demetrius apud Eusebium de præparat. Euangelicâ lib. IX. gignit Mosem, idque annis octoginta ante migratam Ægyptum. Mosem Iudæi natum volunt Adar septimo. Is hoc anno incidit in bissextum, vel in Martij XXIV.

III. IV.

A. M. 2425. N. E. 442. Prom. 353. Ante Dn. 1575. Mosis III.

B HErcules, *inquit Eusebius numero 442.* primus fertur Antæum luctæ vicisse certamine. *Tempus non male conuenit. Antæus enim Atlantis filius dicitur. Atlas Deucalionis patruus, cuius Diluuium contigit N. E. 504. annis.* LXII. *post Antæi cum Hercule certamen. Antæus igitur erat Deucalionis* σύγχρονος *& patruelis. Huius Antæi debellator Hercules is est, quem Eusebius secundum vocat, & pertigisse vult vsque ad numerum 498. De primo Hercule diximus A. M. 1962. Turbant autem Poetæ, qui ambos cum tertio Alcmenæ filio confundunt. Diodorus Siculus lib.* V. *fatetur multos fuisse Hercules, cùm tamen ipse lib.* IV. *omnium res gestas vni Alcmenæ filio tribuat. Atque adeò potest esse tam epithetum, quàm nomen proprium. Nam* ἠρακλεῖν *significat:* ἐπαρκεῖν, ἐπίκουρον φέρειν, *opem ferre.* Euseb. Hesychius.

VI. VII.

A. M. 2428. N. E. 445. Prom. 356. Ante Dn. 1572. Mosis VI.

F AMenophi defuncto succedit Orus siue Horus nonus Ægyptiorum rex, *regnatque annos duodequadraginta. Hic Orus procul dubio alius est ab Osiridis & Isidis filio, quem floruisse diximus circa A. M. 1778.* Euseb.

VIII. IX.

A. M. 2430. Num. Euſ. 447. Prom. 358. Ante Dn. 1570. Moſis VIII.

Euſebius Tert. de ſpect. c. 9.

TRochilus primus fertur iunxiſſe quadrigam idque in honorem Iunonis Argiuæ Argiuus ipſe. Poſtea propter inimicitias, quas cum Agenore Argiuo, Iaſi filio, Argi nepote gerebat, relictis Argis, Eleuſina ſe contulit, ibiq. ductâ vxore, ex eâ duos filios ſuſcipit. Eubulum & Triptolemum. Hæc, inquit Pauſanias, Argiui narrant. Ipſi vero Athenienſes Triptolemum ſuum frugum inuentorem Celei filium dicebant.

Pauſanias p. 13.

XIX. I.

A. M. 2441. Num. Euſ. 458. Prom. 369. Ante. Dn. 1559. Moſis XIX.

ORthopolidi defuncto ſine filio ſuccedere debuerat nepos Coronus ex Chryſorthâ filiâ. Sed inter Coracem Coroni filium & Orthopolidem. Euſebius ponit duos Marathos, & vnum Echyreum: quàm rectè ipſe viderit. Maratho I. tribuit annos triginta. Maratho II. annos viginti, Echyreo, qui fortaſſe Coronus eſt, annos LV. Colliguntur anni centum & quinque ab Orthopolidis obitu ad primum annum Coracis.

XXII. IV.

A. M. 2444. Num. Euſ. 461. Prom. 372. Ante Dn. 1556. Moſis XXII.

Euſebius Chron.

CEcrops ὁ διφυὴς dictus, quia cùm Ægyptius eſſet, ita Græcos mores

A ac linguam addidicerat, vt Græcus videretur, primus in Atticâ, quæ tunc Acte dicebatur, regnare incipit annus plus minus CCCLXXIII. vel CCCLXXV. ante Ilij excidium. Ipſe autem regnat annos quinquaginta. Fertur hic primus Iouem pro Deo coluiſſe: ſiue bouem ei

Lat. & Græc.

B primus immolarit, ſiue vt vult Pauſanias ab animatis abſtinens lagana ipſi obtulerit. Primus quoque Mineruam coluit & Ἀθηνᾶν dixit, ab eaque vrbem ſuam Athenas. Hæc autem vox poteſt eſſe Originis Hebraicæ & Dominam ſignificat. Cùm autem Ægyptius eſſet Cecrops,

אדוני

C non mirum, ſi quæ de ſuo Ioue Hammone, & Oſiride fabulabantur Ægyptij, à Græcis interpolata ſint. Quanquam Euſebius ſexageſimo demum poſt hunc anno ſub Amphictyone refert ſacra Cereris Iſiacis planè gemella Athenienſibus tradita.

D

XXVI. VIII.

A. M. 2448. Num. Euſ. 465. Prom. 376. Ante Dn. 1552. Moſis XXVI.

PHorbantis defuncto ſuccedit filius Triopas ſeptimus Argiuorum rex, *Euſeb. Pauſan.*

E regnatque annos XLVI.

IV. XIV.

A. M. 2454. Num. Euſ. 471. Prom. 382. Ante Dn. 1546. Moſis XXXII.

F CVretes Cretæ populi & Corybantes vrbem Cnoſſon condunt & ἔνρυθμον ἐν ὅπλοις ὄρχησιν, cuiuſmodi fuit Pyrrichia ſaltatio dicta, comminiſcuntur, vt hoc ſaltationis modulato ſtrepitu inſaniæ quoddam genus κορυβαντιασμὸς *Euſeb.*

dictum sanarent, cùm ipsi dum insanos agerent, aut insanorum curationem profiterentur, re vera insanirent, Satanico furore acti. Sed & procerum potiùs quam populorum nomina videntur hæc deducta ab Hebræo Car, vnde & Græcum κύρος, κύριος, & Latinum Cura. Erant igitur quasi curatores rerum publicarum, tum ciuilium, tum sacrarum. Ita, cùm Cybele, de qua A. M. 2593, dicitur Corybantas genuisse, Iuppiter à Corybantibus educatus, perinde est, ac si principes & intelligentes dicas.

כר princeps

בן intelligens.

Ios. 24. 29. Iosue Nunis filius natus videtur hoc anno, qui est centesimus decimus ante eum, quo defunctum putamus, annum. Obstare videtur Ephraimi genealogia, quæ habetur 1. Chron. VII. 21. Sed potest locus ita verti Ceterùm Schutelachum filium eius Ephraimi, & Hezerum, & Elhadadum occiderunt viri Gathi &c. Ita clades illa contigisse potuit aliquantò post natum Beredum Schutelachi filium, Ephraimi nepotem, & sic quoque necesse est Josuæ maiores omnes vsque ad Ephraimum natos esse circa septimum decimum, vel XVI. patris annum. Quantum vni addes, tantum alteri detrahes. Genealogiæ series hæc erit.

Anno promissionis	Nascuntur		
183.	Ioseph	309.	Ladan
213.	Ephraim	325.	Ammihud
229.	Schutelach	340.	Elisama
245.	Bered	356.	Nun
246.	Beria Ephraimi filius	382.	Iosue
252.	Rephach		
278.	Telach		
294.	Tachon		

A Josephum diximus obijsse anno promissionis 293. Dicitur vidisse Bene Schilleschim. Genes. L. 23. filios tertianorum. h. e. pronepotum. Sanè vidit Telachum abnepotem suum. Adnepotem Tachonem non vidit.

בני שלשים

B

IX. XIX.

A. M. 2459. Num. Euf. 476. Prom. 387. Ante Dn. 1541. Mosis XXXVIII.

Deucalion circa Parnassum regnare incipit numero 476. teste C Eusebio, qui & Antai huius patruelis meminit, numero 442. Tempora conueniunt. Quod autem Deucalion Promethei filius, Iapeti nepos dicitur, partim historicum, partim mythicum aut mysticum videtur. Ab Iapeto enim vel Japheto, oriundum rectè dixerunt ve- D teres historici. Prouidentis autem filium dixerunt vates, quòd singulari numinis prouidentiâ ex Diluuio seruatus sit, quomodo & hominem ex luto à Promotheo formatum fabulantur poetæ, quia homo terrenum quidem animal est, sed singulare diuinæ prouidentiæ δημιούργημα. E

XIII. IV.

A. M. 2463. Num. Euf. 480. Prom. 391. Ante Dn. 1537. Mosis XLII.

F Moses annos quadraginta natus, fugere cogitur in desertum apud Madianitarum Antistitem Jetro, qui & filiam Sephoram ipsi collocauit. Exod. 2. 15.

Iosephus autem multa de Mose narrat præter Scripturæ fidem, ex Iudæorum Ioseph. Antiq. l. 2. c. 5.

Hellenistar. Iacunis petita, qualia sunt illa quæ refert Artapanus apud Eusebium de præparatione Euangelicâ lib. IX. calidissimis & putidissimis mendacijs plena. A

Hebr. 11. 26. *Moses interim sit nobis exemplo, vt meliores diuitias arbitremur probrum* CHRISTI, *quàm Thesauros Ægypti. Si serio reputemus, quantò nobilius sit Dei, quam Pharaonis filium dici, nunquam dubitabimus in opilionum tuguriolis algere & sudare cum Mose potius quàm in impiorum aulæis deliciari.* B

XIV. V.

A. M. 2464. Num. Euſ. 481. Prom. 392. Ante Dn. 1536. Moſis XLII.

Euseb. Apollodor. Pausanias à Vvechelo editus A. D. 1583. *IO, quàm secundam diximus, à Ioue compressa Zelotypiâ Iunonis in furorem, &, si dijs placet, in vaccam versa freto Thracio traiecto Bosporo nomen fecit, & in Aegyptum profecta, humanaque formæ restituta, etiā Dea facta est, & Isis dicta. Huius filius Epaphus est. Fuit autem, vt diximus, duplex Io, altera filia, altera adneptis Inachi. Iasi inquam filia, Argi neptis. Niobes proneptis, Phoronei abneptis, Inachi adneptis. Isidem plerique volunt esse filiam Inachi. Sed fortè patrem vocant qui potius atauus dicendus fuerat. Iam ante annos* CCLXX. *perierat Inachus, cui interuallo explendo septem vel quinque generationes non incommodè tribuuntur. Vide & infra N. E. 525.*

Pausanias Ius stemma ita texit. p. 58. Inachus. Phoroneus Niobe. Argus Phorbas, Triopas, Iasus, Io. Itaque Inachus fuerit tritauus Iasi, ex quo nata est Io.

XVI. VII.

A. M. 2466. Num. Euſ. 483. Prom. 394. Ante Dn. 1534. Moſis XLIV.

ORo defuncto succedit decimus Ægyptiorum rex Acherres, siue Acenceres, regnatque annos duodecim, & post Acencerem Achoris annos septem.

III. III.

A. M. 2481. Num. Euſ. 498. Prom. 409. Ante Dn. 1519. Moſis LIX.

HErcules ſecundus, inquit Euſebius, cognomēto Deſanans in Phœnice clarus habetur. *Hoc nomen ignotū est, & varie legitur.* Dorſanes, Doſanaus, Delphinas, Diodas. *Philo vero Byblensis Herculem ait in Phœniciâ* Μελκαρθὸν *dici.* Melcartſus *est rex terræ linguâ Punicâ. Hic Hercules potest is esse, de quo N. E. 442. diximus. Tum quoque Corinthus quæ olim Ephyra dicebatur, conditur, vt & templum Apollinis in Delo insula, idque Erysichthone Cecropis filio.* Vide Euſ. & Scaligerum in Euſeb.

Amram Cahathi filius, Moſis pater obijt anno ætatis centeſimo trigeſimo ſeptimo. Amrami næuos detegere non verecundatur filius, quod Iocabedam amitam vxorem duxerit: Laudes eius nuſquam prædicat, vt qui, non ſibi, ſed Eccleſiæ, nec ſuo, ſed Dei Spiritu ſcriberet. At Paulus ab Amramo non oriun- Exod. 6. 20. Hebr. 11. 23.

dus fidem eius laudat, quod sæua Pharaonis mandata non extimuerit, non executus sit.

VII. VII.

A. M. 2485. Num. Euſ. 502. Prom. 413. Ante Dn. 1515. Moſis LXIII.

Euſeb. DVm Moſes apud Madianitas latitat, perierunt Ægypti reges quatuor Amenophis, Orus, Acenceres, Achoris. His ſuccedit omnium peſſimus Cenchres duodecimus Ægyptiorum rex, regnatque annos duodeuiginti vſque ad Exodum videlicet, cuius tempore perijt. Sequentium Ægypti regum ſeriem contexere non eſt operæ pretium, cùm nihil commune habeant cum hiſtoriâ Sacrâ, neque quidquam certum aut relatu dignum, de ijs compertum habeamus.

IX. IX.

A. M. 2487. Num. Euſ. 504. Prom. 415. Ante Dn. 1513. Moſis LXV.

Diluuium, Deucalione regnante, in Theſſaliâ contigit annis ſexdecim ante Exodum. Ita veriſimile eſt, vetuſtum aliquem & optimæ notæ Chronologum notaſſe. Cum ergo Euſebius Exodum conferat cum numero DVI. *hac cauſſa eſt, cur Diluuium Deucalionis contulerit cum numero* CCCCXC. *Nos id potiùs conuenire numero* DIIII. *cum Scaligero colligimus, ex optimo Chronico, cuius fragmentum aliquod extat apud Clementem Alexandrinum Stromat*

A *lib. 1. Ex eo autore conſtat hoc diluuium contigiſſe annis* DCCXXXVII. *ante primam Olympiadem. Dum Theſſalia diluuio ſubmergitur, Æthiopia incendio conflagrat ſub Phaetonte: Selegit autem Clemens ex optimo illo Chronologo circiter viginti duas epochas, quibus & de ſuo,*
B *duas treſue adnectit vſq. ad A. D. 192. v. c. 945. Per id quoque tempus Athenis in pago Martis dicto conſtitutum eſt Synedrium cauſarum capitalium, quod à loco Areopagitarum conſilium ſiue δικαστήριον dictum eſt.* Euſeb. Chron. Græc.

C XVII. XVII.

A. M. 2495. Num. Euſ. 512. Prom. 423. Ante Dn. 1506. Moſis LXXIII.

Hellen & Amphictyon Deucalionus filij in Græciâ principatum ob- Euſeb. Apollodor.
D *tinent, octo circiter annis poſt Diluuium Deucalioneum. totidem annis ante Exodum. Sed quia Diluuium Deucalionis alieno loco collocarat Euſebius, idem in his contigiſſe mirum non eſt. at de Crotopo Argiuorum & Cranao Athenienſium regibus quid dicemus? Ambos ſimul regnaſſe vult Euſebius numero* DXI.
E *Crotopum quidem* XXI. *Cranaum vero* IX. *annis. Tamen Tatianus & Clemens ſub Crotopo non ſub Triopa Argiuo contigiſſe Diluuium Deucalioneum cenſent. Paulus Oroſius ſub Amphictyone Cecropis nepote, nedum ſub Cecrope, vt vult*
F *Euſebius. Vbi verò hæc cùm hiſtoria ſacra componunt veteres, multo fœdius inter ſe diſſentiunt. Nimirum hoc illud eſt ſeculum quod Varro ἄδηλον vocat. Sed & erroris cauſſam vide infra N. E. 520. Hunc Crotopum Agenoris Argiui filium,*

Triopæ

Triopæ nepotem, Phorbantis pronepotem vocat Pausanias p. 58. aitque successisse Iaso patruo, Agenoris fratri. Eusebius Iasi non meminit. Ego crediderim circa hunc annum Athenis regnare cœpisse Euseb. *Cranaum, Cecropis filium. A Cranai filiâ Atthide, quæ priùs Acte dicebatur, Attica dicta.*

EXODVS.

XXIV. V.

A. M. 2502. Num. Euſ. 519. Prom.430. Ante Dn.1498. Moſis LXXX.

DEus, cui glorioſum eſt mundi faſtum crucis probro debellare, carni ridiculam balbutientis Moſis infantiam populi ſui liberationi deputat, vt in vaſe teſtaceo manifeſtiùs, internoſcatur coruſcans maie- Exod.5.7. ſtatis diuinæ fulgor. Moſis apud Pharaonem Cenchrem legatio fuit menſium circiter vndecim, à fine meſſis vſque ad initium ſequentis. Meſſis in Ægypto exitus incidit in decimum anni, quo vtebantur Ægyptij, menſem, qui Majo noſtro reſpondebat.

Sequentis Auguſti menſis die tertio, feriâ tertiâ initium duxit annus mundi Ægyptiacus 2504, Meſori primo, præciſe menſibus octo ante Neomeniam primi Niſan. Tempo- Ioh. Tēp. Chron. l. 1.c.10. rarius à mundi creatione ad hanc Moſis legationem numerat annos 2507. Nos ſexennio tantum, vel quinquennio pauciores, idque, vt Characteriſmos, hiſtoriæ neruos, ſartos tectos retineamus. Idem ab

A hac legatione ad æram Chriſti numerat annos 1515, in quo ſeptemdecim annis fallitur ob eam, quam A. M. 3375. notamus, cauſſam.

XXV. VI.

B A. M. 2503. Num. Euſ. 520. Prom. 431. Ante Dn. 1497. Moſis LXXXI.

INeunte menſe Ægyptiaco Pharmuthi, Arietis itidem primo, Aprilis ſecundo, feriâ quintâ, Nouilunio, Deus Moſi dicit. *Hic menſis* Exod. 12. 2.
C *vobis erit principium menſium. Princeps hic vobis erit menſium anni.* Priſcum menſium ordinem, & numerum immutat Deus, dierum non item. Nec enim iubet primum diem dici, qui priùs dicebatur decimus puta vel viceſimus currentis menſis dies, ſed
D tãtum primum vocati menſem, qui Ægyptijs dicebatur nonus. A creatione Solis ad hunc diem fluxerunt præciſe Solares anni 2502. Ægyptiaci 2503, & menſes octo. Ægyptij priſtinam æquabilis anni formam retinuerunt, vt & Armenij, Perſæ. Iu-
E dæi Dei iuſſu annos æquabiles Lunaribus quibus hodieque vtuntur, commutarunt. Lunaribus quoque menſibus vtuntur Samaritani. Ieroboam decem tribus à Roboami obſequio ſubduxit, & regnum, quod poſtea Samaritanum dictum eſt, ere-
F xit ante annos fere bis mille ſexcentos, annis 476. poſt mortem Moſis. Ab eo tempore Iudęi cum Samaritanis nihil habuerunt commune. Meritò igitur vtriq; dicunt ſe ſuam anni formam à Moſe accepiſſe.

Mensis primi, qui postea Nisan dictus est, die decimo, Aprilis vndecimo, Sabbatho Israelitæ seligunt agnum immaculatum, qui sacrificio Paschali destinetur figuram futurum CHRISTI, qui cum simpliciter immaculatus ac perfectus esset, pro nobis immolatus est.

Nisan XIV. Aprilis XV. feriâ quartâ sub vesperam immolatur agnus, igni torretur, manducatur ab Israelitis festinantibus & velut in procinctu stantibus, quod huic cœnæ peculiare fuisse docet exemplum Christi comedentis agnum in mensâ.

Sequente mediâ nocte ab Angelo destructôre morti traduntur omnes Ægyptiorum primogeniti. Tum Pharao qui hactenus aduersus Dei minas & mandata ceruicem obfirmauerat, obtorto collo pertrahitur ad obsequium. Ita qui ad pauculos dies pernegauerat Israelitis ab Ægypto profectionem, is iubet eos confestim emigrare, quin & precibus Israelitas demulcent, ac donis onerant Ægyptij.

Exod. c. 7. 7. c. 12. 40. Gen. 15. 15. Gal. 3. 17. Iudæor. Chron. & Kalend. Factum id, cùm Moset esset annorum octoginta, annis quadringentis post natum Isaakum, quadringentis triginta post migratam primùm Chaldæam & primam promissionem Abrahamo factam, annis denique, vt Iudæi agnoscunt, quingentis post natum Abrahamum. Itaque Exodi XII. 40. duplex est synecdoche, prima, quod Israelis filiorum nomine comprehenditur etiam Israel ipse eiusque pater & auus.

Secunda, quod per commora- A tionem in Ægypto complectitur Moses totam Israelitarum siue mauis Terachidarum ξενιτείαν. i. peregrinationem in terrâ non suâ, cuius maxima pars in Ægypto transacta est. Sæpe autem à maiori parte denominatur totum. Hæc ita intelligenda B disces non modo ex Apostolo Gal. III. 17. sed ex ipso Mose, si conferas Geneseos XV. 15. & XLVI. 11. cum Exodi VI. 16. & VII. 7.

Nisan XV. Aprilis XVI. Israelitæ *Succoth* veniunt, atque ibi festum Paschatis sub tuguriolis (Iudæi *Suc-* C *coth* vocant) celebrant. Iudæi veteres notarant primum Pascha incidisse in feriam quintam. Rectè. Sed Nisan XV. intelligebant, non Nisan XIV, vt interpretatur Sedet Olam. *Exod. 12. 37.* סכות

Nisan XVI. Aprilis XVII. Israelitæ veniunt in *Etam*. i. robustum. Sic D aliquando vocantur aspera loca, *deserta & in hospita tesqua*. Deus enim à breui, & tritâ viâ populum abduxit in inuiam, ne Ægypti allia adhuc spirans in ergastulum vltrò rediret. *Exod. 13. 20.* איתם

Patres Synodi in Palæstinâ habitæ circa ducentesimum Christi an- E num putant mare fissum feriâ primâ. Ea incidit in Nisan XVIII. Sed non est verisimile tam multa tam breui tempore confecta. Igitur vero propiùs Iudæi putant id factum nocte, quæ media fuit inter Nisan F XXI. & XXII. Igitur Nisan XVII, Sabbatho crediderim populum quieuisse.

Nisan XVIII. Aprilis XIX. Israelitæ veniunt in *Pi-hachirot* ἀντιφραστικῶς dictum *os libertatis*, cùm potiùs esset *Exod. 14. 2.* פי החירות

os carceris. Igitur inclusos putans Pharao currus sexcentos, totum equitatum Ægypti, pedites aliquot armat.

Nisan xxi. Aprilis xxii. Israelitæ celebrant vltimum festi Azymorum diem, sequenti nocte, fisso mari rubro, Israelitæ pertranseunt incolumes. Ægyptij Israelitas insequi ausi redeuntibus in alueum suum aquis obruti sunt.

ISRAELITÆ IN DESERTO.

Num. 33. 8. *Exod. 15. 21.* מרה

NIsan xxiv. Aprilis xxv. Israelitæ tridui iter emensi perueniunt in *Mara* locum ab aquarum amaritudine ita dictum. Eas iniecto ligno sanat Moses, in typum crucis Christi, cuius vnius vi ac merito sanantur aquæ lethiferæ.

אלים

Nisan xxv. Aprilis xxvi. veniunt in *Elim* locum irriguum, ita dictum, quod pascendis *arietibus* esset aptus. Ibi enim erant fontes duodecim, palmæ septuaginta. Inibi videntur aliquot dies substitisse, tum quasi regredientes ad littus *maris rubri* (χλωερὸν vocat Diodorus l. 3.) verbatim *algosi*. Atque inde veniunt in desertum Sin, sub vesperam, exeunte Maj xvi. ineunte Iiar xv.

Num 33. 10. ים סוף *Exodi 16. 1.*

Iiar xvi. Maj xvii. feriâ primâ Man colligere incipiunt, vsque ad Iiar xxii. Maj xxiii. quo Sabbathum obseruare iussi sunt, vnde Iosephus Scaliger, & Sethus Caluisius rectè colligunt Sabbathum hoc obseruatum annis Iulianis 1496. diebus 223. ante Ianuarias æræ Christi Kalendas.

A

Sivvan sexto, Iunij quinto, die Pentecostes, feriâ sextâ, non septimâ, vt vult Seder Olam & Torniellus, Deus legem suam decem præceptis comprehensam cœlitus intonat.

B

Sivvan septimo, Iunij sexto Moses accipit aliquot leges, quæ essent Decalogi velut explanationes & appendices, tum Iudiciales, tum Ceremoniales, easque scripto consignat. Scriptum hoc vocat, *librum fœderis*. *Exodi 20. v. 22. & c. 21. 22. 23.*

C

Sivvan octauo, Iunij septimo Moses extructo altari sacrificat holocausta, & pacifica, h. e. tam expiatoria, quàm Eucharistica Sacrificia, *librum fœderis*, circunstanti & audienti populo legit, Dei iussu cum senioribus ad radicem montis accedit, reliquis manentibus conscendit primùm vsque ad eam montis partem, quam nubes obtegebat. *Exod. 24. 1.*

D

Sivvan xiv. Iunij xiii. Moses sextiduum intra nebulosam montis partem moratus iubetur altiùs ad igneum vsq; montis fastigium conscendere. Ascendentem comitabatur nubes quasi propugnaculi instar aduersus circunstantes flammas. *Et fuit Moses in mõte dies quadraginta, & quadraginta noctes*. Hinc Torniellus colligit Mosem descendisse è monte die Tamuz xxv. quasi fuerit dies 40. in igneâ, sex in nebulosâ montis parte, cùm in vniuersum constiterit tantum dies quadraginta in monte, ac proinde solos 34. dies in igneo fastigio. *Exod. 24. 16.* *24. 19.* *Torniell. A. M. 2544. §. 49.*

E F

Exod. 32. 5. Tamuz XVI. Iulij. XV. Aaron populi precibus vitulum aureum Apidi Ægyptiorum non absimilem erigit, & populo ostentat quasi præsentis numinis signum aspectabile, in posterum diem Iehouæ festum, Encænia vituli indicit.

Deut. 9. 9. Exod. 32. 16. Tamuz XVII. Iulij XVI. Moses post quadraginta dierum absentiam ad populum redit, videt aurei vituli Encænia celebrantem, ac proteruè vitulantem.

Iusto zelo correptus, ac Dei inspirantis vi impulsus fœderis tabulas lapideas, quibus Decalogus inscriptus erat, abijcit, confringit, vitulum in ignem abiectum in cineres redigit, in profluentem conijcit, iubet populum aquam cineribus istis conspersam bibere. Quin & Leuitas gladijs accinctos iubet castra transcurrere & obuios quosq; trucidare. Occisa sunt hominum viginti tria millia. Has ob causas institutum ieiunium, quod hodieque Iudæi obseruant Tamuz XVII. Institutum autem ob eam, quam dixi, caussam præter Iudæos monent Hieronymus in Zacar. c. 8. Rupertus, Torniellus. *Facit hoc*, inquit, *ad comprobandam nostram hanc temporum seriem*. Imò euertit. Nam ieiunium conuenit Tamuz XVII. non XXV. Videlicet meliùs scit Torniellus, cui Tamuz diei conueniat ieiunium, quàm Iudæi, qui ante tria annorum millia quot annis illud celebrant.

Kalendarium Iudæorum.

Torniell. A. M. 2544. §. 49. & 2545. §. 42.

Exod. 32. 30. Tamuz XVIII. Iulij XVII. Moses populum acriter increpat, montem iterum conscendit Deum pro populo deprecaturus. *Procidi*, inquit, *ante Dominum sicuti prius quadraginta diebus & noctibus panem non comedens & aquam non bibens propter omnia peccata vestra*, &c. *Deut. c. 9. v. 18. & 25.*

Deut. 10. 1. Ab XXVIII. Augusti XXV. Moses, cùm iam octogesimum diem siue cibo ageret, quadragesimo secundi in montem itineris die redit ad populum, duas tabulas lapideas prioribus similes dolat, arcam ligneam conficit, h. e. confici iubet cum toto Tabernaculi instrumento, secundum typum quem in monte viderat.

Deut. c. 10. v. 3. Ab XXIX. Augusti XXVI. Moses tertiò montem conscendit lapideas in manibus tabulas habens, quibus Deus Decalogum inscripsit iuxta id quod priùs scripserat. *Ego autem*, inquit, *steti in monte, sicut prius, quadraginta diebus & noctibus, exaudiuitque me Dominus etiam hac vice & te perdere noluit.* h. e. Iterum pro te quadragenario ieiunio deprecatus sum. Deus vicissim iterùm suam in te misericordiam confirmauit, pollicitus iterùm se nolle te perdere. *v. 10.*

Tisri nono, Octobris quarto, quadragesimo tertiæ in monte commorationis die Moses ad populum redit, tabulas Arcæ inserit, ieiunium in posterum diem indicit, quod nunc quoque obseruant Iudæi Tisri decimo. Ita Moses solidos centum viginti dies omni cibo abstinuit, illustri documento in posterum, ne quisquam putet Dei vim cibo alligatam, neue somniemus Christum, quod quadraginta dies ieiunarit, verum hominem non fuisse. *Kalendarium Iudæorum.*

Torniellus rectè quidem ait tabulas à Mose dolatas Ab siue mensis *Torniell. A. M.*

2544. §. 52. & 2545. §. 27. 28. &c. quinti die XXVIII. Sequenti die Ab XXIX. in montem conscendisse. Sed male aduersus Iudæos & illustres Ecclesiæ Doctores contendit fuisse hanc secundam, non tertiam quadragesimam, & hunc esse diem vltimum mensis Ab. Quamobrem menses ita ordinat Nisan 29. Iiar 30. Sivvam 29. Tamuz 30. &c. contra quàm Iudæi, qui constanter ita ordinandos, ita semper ordinatos docent Nisan 30. Iiar 29. Sivvam 30. Tamuz 29. &c. Torniellus perinde agit, ac siquis Iudæus nobis inuitis contendat Augustum constare tantum diebus triginta, Septembrem vno & triginta &c.

Diodor. Sicul. lib. 1. Ex huiusmodi familiaribus Dei cum Mose colloquijs Ethnici consimilia fingendi occasionem sumpserunt. Siquidem apud Getas Zamolxis dicebat se leges suas accepisse à Vesta, Zathraustres apud Arimaspos à bono Dæmone, Mneues apud Ægyptios à Mercurio, Minos apud Cretenses à Ioue, Lycurgus apud Lacedæmonios ab Apolline. His Diodorus annectit Mosem, quasi & ille commentus sit se colloqui cum *Jao*. At Moses suæ cùm Deo communicationis testimonia habuit innumera miracula, quæ totos quadraginta annos ad eius rei confirmationem toto præsente populo fiebant. Quid simile proferre possunt Minos, Lycurgus &c. aut Numa cum Egeriâ Nymphâ, Mahometes cum Angelo societatem arcanam sibi esse comminiscentes? (יה *Iah.*)

Diserti hominis & periti interpretis est singula suis nominibus nuncupare. Alioqui, in ἀκυρολογίας, incides vitiosas. Tabernaculi opera confecta dicit Vetus Interpres modo *plumario*, modo, *polymito opere*. Torniellus contendit has esse non duas artes, sed vnam: vel duas tam similes, vt altera pro alterâ facile vsurpetur. Ab vtraque autem valde differre Phrygionicam. Illas texturâ, hanc acu perfici, Moses duo vocabula vsurpat *Mahaseh Choscheb* & *Mahaseh Rokem*. R. Dauid Kimchi putat Rokem tam de acu, quàm de texturâ dici. LXX. priorem vocem, vt plurimùm vertunt ἔργον ὑφαντοῦ, posteriorem ἔργον ποικιλτοῦ. Semel posteriorem vertunt ἔργον ῥαφιδευτοῦ Exod. XXVII. 16. R. Eliezer & post eum R. Natan contendunt *Rokem* εἶναι ἔργον ῥαφιδευτοῦ καὶ διὰ τοῦτο πρόσωπον ἓν ἔχειν *acu fieri, ideòque faciem vnicam habere. Choscheb* εἶναι ἔργον ὑφαντοῦ καὶ διὰ τοῦτο δύο πρόσωπα ἔχειν *esse opus textile atque ideò duas facies habere*. Neque dubium est quin Italica vox *recamar* sit originis Hebraicæ. De ijs autem dicitur, quæ acu fiunt. Vetus Interpres vtramuis vocem modo *plumarium* promiscuè, modo *polymitum opus* vocat. Has voces vix apud alium scriptorem inuenias. Est mihi glossarium vetus MSS. Eius verba hîc referre non pigebit. *Plumario opere*, inquit, *in modum plumarum. Polimita, vestis multi coloris. Polimitum enim est textum multorum colorum. Isid. Polimita à rotunditate dicitur, quod est polus, Polimitarius, artifex vestimentorum holosericorum*. Hic autor errore constanti pro *poly* scribit *poli*. Vnde natus error Isidori à πόλος. i. à rotun-

Torniel. A. M. 2544 §. 62.

מעשה חושב מעשה רוקם

ditate, non à πλῆϑ à multitudine deducentis. Μίτος autem Hesychio est τάξις, ordo.

Lexicon Græcolatinum vetus, *Μίτος. Licia, Licium, Filum.*

Maris à Mose diffissi fama quædam ad Ichthuophages vsque persuasit, quam figmentis inuolutam ita B refert Diodorus. *Apud vicinum Arabico sinui littus incolentes Ichthuophages disseminatus est sermo à maioribus acceptam famam retinens; quod magno quodam refluxu exiccatus est totus huius sinus locus, habens loci viridem* C *aspectum, cum mare retrocessisset in aduersam partem. Cum autem apparuisset terra quæ est in fundo, redeuntem aduersum fluxum restituisse locum in priorem statum.* Vide, quàm callidè suum decus, infortunia sua dissimulare soliti sint Ægyptij, vt de sinus Arabici D exsiccatione nihil ab illis acceperit Diodorus, cum illis diu versatus, sed tantum ab ijs qui in Ichthuophagorum regionem nauigauerant.

Diod. Siculus, l. 3. ὅτι μεγάλης τινὸς γινομένης ἀμπώτεως ἐγγυράθη τοῦ κόλπου ξηρὸς πᾶς ὁ τόπος, ὁ τὴν χλωρὰν ἔχων τοῦ τόπου πρόσοψιν.

Eusebius Dionysij bis sub Mose meminit. Numero 505. vocat illum Semeles filium, Numero 520. monet non esse Semeles filium & meri- E tò. Hic igitur Dionysius filio Semeles antiquior dicitur numero 520. in Atticam venisse, & à Semachi filiabus exceptus sub traditione caprinæ pellis illas docuisse Cereris mysteria sanè capriciosa. Tertullianus. *Quod* F *tacent pudor est. Tota illa in adytis diuinitas, tot si paria portarum* (vel *suspiria epoptarum*, vt legit Scaliger) *totum signaculum linguæ simulachrum membri virilis ostentatur.* Pudendum hunc ritum à Chamo pudendorum osten-

Tert. aduers. Valentin. c. 1.

A tatore institutum diximus, A. M. 1778.

Eodem anno Amphictyon Deucalionis filius, pulso Cranao regnum Athenarum inuadit, regnatque annos decem. *Eusebius.*

Ab hoc Amphictyone Theopompus apud Harpacrationem dictos vult Am- B *phictyonas illos, qui summum in Græcia Synedrium ad Thermopylas habebant, cui duodecim populi respondebant Iones, Dorienses, Perrebi, Bœoti, Magnetes, Achæi, Phthiotæ, Melienses, Dolopes, Æníanes, Delphi, Phocenses.*

C

XXVI. VII.

A. M. 2504. Num. Eus. 521. Prom. 432. Ante Dn. 1496. Mosis LXXXII.

SEcundo anno à migratâ Ægypto, Moses erigit Tabernacu- *Exod. 40. 2.* D lum primi mensis, primo die. h. e. Martij XXII. feriâ tertiâ. Eo mense gesta sunt ea, quæ narrantur in Leuitico.

Mensis secundi neomeniâ numerantur Israelitæ Aprilis XXII. feriâ quintâ. Eiusdem mensis die XX. Maj E XI. feriâ tertiâ discedunt è Sinai deserto, euntque in desertum Pharan. Aliquantò post vindemiæ tempore mittuntur duodecim exploratores, qui terram Chananæorum perlustrent, inter quos Iosue Nunis filius, & Chaleb filius Iephunnæ, annos F quadraginta natus, & quia Israelitæ decem Sycophantis, quàm duobus fidis testibus & Deo fidem adhibere maluerunt, ideò denuntiat Deus futurum, vt in deserto maneant adhuc annos quadraginta, imperfectos sci-

Num. c. 1. 1. *c. 10. 11.* *c. 13. 2.* *Iosue cap. 14. 7.* *Num. 14. 33.*

licet. h. e. futurum vt quadragesimo demum post anno Iardenem traijciant.

Ios. l. 2. p. 60. Cùm igitur Iosephus hos Israelitas vocat, *ἀρχαίους ἀνθρώπους καὶ πονηρίας ἀπείρους, antiquum sapientes & malitiæ expertes*, næ ille sciens maioribus suis blanditur. Quid enim fuit aliud præfracta illa aduersus Deum & Mosem contumacia, rebellio, infidelitas, quàm mala mens, malus animus?

Ephes. 1. 4. Videlicet, non nos Deum, sed Deus nos eligit, non quod simus, sed vt fiamus sancti, inculpati.

Iudæi volunt exploratores missos Ab, siue quinto mense, teste Hieronymo in Zachariæ VIII. Mensis Ab neomenia incidit in Iulij XIX. Res à Mose sequentibus annis in deserto gestas, cùm certis annis non possimus assignare, non est, quod à nobis expectes. Meliùs eas ab ipso Mose disces.

II. XI.

A. M. 2508. Num. Eus. 525.
Prom. 436. Ante Dn. 1492.
Mosis LXXXVI.

EPaphus Ionis secundæ, *inquit Eusebius*, filius Memphin in Ægypto condit: *Huius loci cum innumeris alijs correctionem & illustrationem debemus Ios. Scaligero piæ memoriæ viro immortali laude dignissimo. Prima Io est Inachi filia. Secunda Ius atauus est idem Inachus. Has perperam plerique confundunt, vt supra monuimus N. E. 481. Hunc Epaphum quidam Apin esse dicunt, Apin, inquam, Aegyptium. Sed & fallitur Eusebius,*

A *qui Ionem cum Iside confundit. Nam ne Inachi quidem filia potest esse Isis Inacho multo antiquior, nedum hæc secunda Io Inacho multo posterior.*

VII. XVI.

A. M. 2513. Num. Eus. 530.
B Prom. 441. Ante Dn. 1487.
Mosis XCI.

AMphictyon, cùm decem aut duodecim regnasset annos, pellitur ab Erichthonio, qui & Erechtheus dicitur. Hic, quia spurius erat, meritò terræ filius dictus est. Hinc nata occasio fabulæ C *de Vulcani Mineruam inire cupientis semine in terram delapso. Regnauit autem Erechtheus annos quinquaginta. Lacedæmon ex Messeniâ oriundus condit vrbem Lacedæmonem. Is autem Taygetæ vel Electræ ex Ioue filius dicitur, Atlantis nepos. vt hæc caussa sit, quod de nomi-* D *ne matris Taygetum montem Spartæ imminentem nuncuparit.* *Eusebius. Apollodor. l. 3. Homerus Iliad. 2.*

VIIII. XVIII.

A. M. 2515. Num. Eus. 582.
Prom. 443. Ante Dn. 1485.
Mosis XCIII.

E

CRotopo defuncto succedit filius Sthenelus nonus Argiuorum rex, regnatque annos XI. dicitur & Sthenelas. Areas Calistûs ex stupro filius, eòque Ioui adscriptus Nyctimi, sub quo diluuium Deucalioneum contigit, filius, Lycaonis nepos, Pelasgorum potens factus F *Arcadiam à se nominat.* *Eusebius. Pausanias. Apollodorus.*

XI. I.

A. M. 2517. Num. Eus. 534.
Prom. 445. Ante Dn. 1483.
Mosis XCV.

Eusebius. *Quæ primùm Mitsraim & Aeria dicta fuerat, deinceps indigetari cœpit Ægyptus à rege suo, cui Sesostris, Rameses, & Ægyptus nomen fuit. Hieronymus in Genesim ait suo quoque tempore etiam* Cham *dici solitam à Chamo scilicet Noæ filio, Mitzraijmi patre. Scaliger.* Sesothis Iosephi est Sesostris Herodoti, & Sesoosis Diodori. Sesostris quoque dicitur Africano ex Manethonis Tomo secundo tertius rex Diospolitarum XII. Dynastiæ. Vt autem hæc omnia ad Argiuorum tempora accommodaret Eusebius, à XVIII. Dynastiæ regibus, ad illos transfuga se contulit, quos Iosephus ex alio tomo Manethonis collegit. *Vel hinc collige, cur Regum Ægypti seriem non contexuerimus. Quid enim in eâ certi, cùm Manetho, cuius authoritate Eusebium emendare conatur Scaliger, sit ipse fide indignissimus?* Scal. in Euseb. p. 33.

A B C D

XV. V.

A. M. 2521. Num. Eus. 538.
Prom. 449. Ante Dn. 1479.
Mosis XCIX.

Euseb. Tatian. *Dardanus Dardaniam à se dictam vrbibus instruit sub Sthenelo Argiuorum rege.*

E

XX. X.

A. M. 2526. Num. Eus. 543.
Prom. 454. Ante Dn. 1474.
Mosis CIV.

F

Euseb. Pausan. *Stenelo defuncto succedit filius Gelanor, decimus Argiuorum rex. Hunc regno pellit Danaus, qui & ipse ex Ægypto pulsus fuerat, idque ab Ægypto fratre, ideoque numeratur Danaus decimus Argiuorum rex, regnatque annos quinquaginta. Hic Danaus cum Ægypto fratre reconciliatione simulatâ, quinquaginta filias suas collocat totidem Ægypti filijs, addito clam mandato, vt singulæ suos maritos iugularent quod & præstiterunt omnes exceptâ Hypermnestrâ, quæ Lynceo patrueli & marito suo pepercit.*

Phlegon à Scaligero laudatus. Hippostratus, *inquit*, in libro quem de Mino scripsit, testatur Ægyptum ex vnâ Euryopâ Nili filiâ quinquaginta filios genuisse. Scalig. in Euseb.

XXIII. XIII.

A. M. 2529. Num. Eus. 546.
Prom. 457. Ante Dn. 1471.
Mosis CVII.

Euseb. Apollod. *Cum deos humanis hostijs placandos crederent Ægyptij, peregrinorum, quàm popularium suorum sanguinem fundere malebant. Hinc infames illaudati Busiridis aræ. Is erat Lybiæ ex stupro filius, eoque Neptuno adscriptus, Epaphi nepos, Iûs pronepos, Agenoris frater, Phœnicis & Cadmi patruus.*

V. IV.

A. M. 2539. Num. Eus. 556.
Prom. 467. Ante Dn. 1461.
Mosis CXVII.

Tat, *inquit Eusebius*, Hermetis Trismegisti filius his temporibus floruisse creditur. *Alijs Hermes ipse dicitur Taautus, Thouth, Thoth.*

CHANA-

CHANANÆA CONQVIRITVR.

VIII. VII.

A. M. 2542. Num. Euſ. 559. Prom. 470. Ante Dn. 1458. Moſis CXX.

Numer. c. 20. 1 & 33. 8. Deut. 2. 14.

בירקם
בקדם

INeunte quadrageſimo anno ab Exodo, menſe primo Iſraelitæ veniunt in deſertum Tſinis, & commorantur in Kades. Mirum, quî fiat vt in Venetâ, Complutenſi, Plantinianâ, Onkeli editione legatur *Birkam*, cum legendum videatur *Bekades*. Inibi moritur Maria ſoror Moſis annum CXXVI. agens, idque inquit Ioſephus, μηνὸς Ξανθικοῦ νεομηνίᾳ κατὰ σελήνην, i. menſis Xanthici neomeniâ, nouilunio, Martij XXIII. feriâ primâ. Paulò poſt, Iſraelitæ murmurant, quod iam deficeret eos aqua, quæ eos hactenus ſecuta fuerat, vt etiam Apoſtolus indicat 1. Cor. X. 4. Moſes ipſe diffidentiâ perculſus petram tangere iuſſus bis tangit. Quam ob cauſam Deus illi denuntiat futurum, vt Iordanum non tranſeat. Tum legatos Iſraelitæ mittunt ad Idumæos, rogaturi, vt liceret illis per Idumæam tranſire. Renuentibus Idumæis Iſraelitæ deflectunt in montem Hor, in quo mortuus eſt Aaron annos CXXIII. natus, idque, inquit Ioſephus, *Nouilunio, Neomeniâ menſis, qui Athenienſibus dicitur Hecatombæon, Macedonibus Lous, Hebræis Sabba*. Legendum

Ioſephus Antiquit. l. 4. c. 4.

A *Ab*. Conuenit tempus cum Iulij XIX. Sabbatho. Reliqua pars anni conſumpta eſt in debellandâ Chananææ parte trans Iordanum ſitâ, in quâ regnabant Og Baſanis, & Seon Eſebonis reges.

B IX. VIII.

A. M. 2543. Num. Euſ. 560. Prom. 471. Ante Dn. 1457. Ioſue I.

EXeunte quadrageſimo anno ab Exodo, menſis vndecimi, ſiue *Deut. 1. 3.*
C Schebat *die primo*, Ianuarij duodecimo, feriâ ſecundâ Moſes Deuteronomum pronuntiat. Commemoratis recapitulationis inſtar Dei in Iſraelitas beneficijs & mandatis, cùm adhuc corpore & animo vegetus eſſet, ſenſibus integris, tamen ſentiens
D ſibi paucas poſt horas moriendum eſſe, vltimum vale populo dicit, *Ego*, inquit, *hodie ſum natus annos centum & viginti*, &c. Iudæi volunt *31. 2.* Moſem & natum & mortuum Adar ſeptimo. Hic annus fuit embolimæus. Prioris Adar ſeptimus dies in-
E cidit in Februarij XVII: poſterioris in Martij XVIII. Deuteronomi caput *Deut. 34. 8.* XXXIV. non à Moſe, ſed vt videtur, à Ioſuâ, vel Eleazaro Aaronis filio, ſummo Sacerdote ſcriptum eſt. Iſraelitæ Moſem lugent dies triginta. Iudæi volunt exploratores interim
F Ierichuntem miſſos, luctum finitum Niſan ſeptimo. Eo die, Aprilis XVI. Ioſue populo dicit, *Intra triduum traiecturi eſtis*. Traijciunt ſiccatis fluuij aquis Niſan decimo, Aprilis XIX. feriâ ſecundâ. Poſtridie circunci- *Ioſua 1. 11. 3. 2. 4. 19. 5. 2.*

duntur omnes Israelitæ. Nam, in A deserto, cùm incertus semper esset profectionis dies, nemo circuncisus fuerat, siue impetratâ à Deo veniâ, siue pro cæterâ populi contumaciâ. Sed omnes isti rebelles in deserto perierant. Huius nouæ generationis obedientiam, & numinis prouiden- B tiam vide. Simeon & Leui circuncisos Sichemitas contrucidauerant. Circunstabant hostes. Et tamen neque quisquam circuncidi renuit, neque cuiquam id fraudi fuit. Triduo post, Nisan XIV. Aprilis XXIII. Paschalis agnus mactatur. Nisan verò C XV. Aprilis XXIV. Sabbatho festum Paschale celebratur. Postridie, Nisan XVI. Aprilis XXV. nouarum frugum manipulus ex præscripto Legis offertur Deo. Cùm ergò iam liceret Israelitis canescentes aristas demetere, cessat Man quadragesimo, post- D quam primò datum fuerat, anno *Exod. 16. 35.* exeunte. Tota cis Iardenem Chananæa sexennio debellatur. R. Iose *Iosue 6. 3. 10, 11.* vult Ierichuntem obsideri, & circuiri cæptam Nisan XXII. Sabbatho. Rectè. Conuenit id Kal. Maj. At quod Solem iussu Iosuæ stetisse vult E Tamuz tertio, die Solstitij, vero proximum erit, si per Solstitium intelligas octauum Cancri. Veteres putabant Æquinoctia & Solstitia fieri in octauis partibus signorum. *Hinc*, inquit author Seder Olam, *colligimus Nisan huius anni cæpisse ab* F *Æquinoctio*. Nisan huius anni cœpit Aprilis decimo, Arietis octauo, Sabbatho.

XI. X.

A. M. 2545. Num. Eus. 562. Prom. 473. Ante Dn. 1455. Iosuæ III.

Phœnix & Cadmus Agenoris filij, Lybiæ nepotes, Epaphi pronepotes, Ius abnepotes, Busiridis patrui odio an metu Thebas Ægyptias relinquunt, & in Syriam profecti circa Tyrum & Sidonem regnum aliquod obtinent abductâ secum Europâ sorore. Literam P, alij blæsiùs, alij firmiùs pronuntiant. Hinc est, quod vox Pinchaz *variè torquetur. Alijs Phineez, alijs Phœnix, alijs Pœnus dicitur. Hinc Phœnicia prouincia, Punica lingua, & pridem famosa Punica fides.* *Euseb. Apollod.*

Conueniunt rebus nomina sæpe suis. *Pinchaz est confidens, vultum in manu habens, quæ possunt quidem in bonam partem accipi. Sæpiùs tamen in malam accipiuntur.* פנחס

XII. XI.

A. M. 2546. Num. Eus. 563. Ante Dn. 1454. Iosuæ IV.

Echyreo vel si mauis Corono defuncto succedit Corax XVI. Sicyoniorum rex, Coroni filius, Chrysorthes nepos, Orthopolidis (quem diximus obijsse N. E. 458.) pronepos, regnatque annos triginta. Obscura sunt hæc nomina, non tantum ob antiquitatem, sed etiam ob exiguitatem regnorum, quibus fruebantur isti reguli. Quippe per hæc tempora, si non vltra, certè cis Euphratem singulis propemodum vrbibus singuli reges imperabant. Diodorus de suâ Siciliâ lo- *Euseb. Pausan.* *Diod. l. 5.*

quens. Olim, *inquit*, Sicani κωμηδὸν vicatim habitabant, in minutissimis collibus oppida extruentes propter latrones. Nec enim vni regi subiecta erat tota insula, sed in singulis vrbib. vnus erat Dynasta. Hæc ille. Sic in eâ Chananææ parte perexiguâ, sed perquam opimâ, quam debellauit Iosue, cis Iordanum, videmus vnum & triginta reges numerari, quemque à suâ, cui dominabatur, vrbe designatum. *Iosue. 12. 9.*

CAPVT IVBILEORVM.

XV. XIIII.

A.M. 2549. [a] Cler. I. Num. Eus. 566. Ante Dn. 1451. Iosuæ VII.

a Cler. b. e. Cleruchia Κληρουχία, κληρονομία, κληροδοσία.

CLeruchia, i. sortitò facta Chananææ ante annos 476. promissæ distributio tanti momenti nobis visa est, vt eius annos notare non piguerit. Tempus eius sic colligitur. *Num. 10. 11.* Anno secundo ab Exodo Moses miserat duodecim exploratores in Chananæam, atque inter cæteros Calebum Iephunnæ filium quadragesimum annum agentem. *Iosue cap. 14. v. 7. v. 10.* Decem iusto Dei iudicio perierant. *At*, inquit Caleb, *conseruauit me Deus hos annos quadraginta quinque. Et nunc, cùm agam octogesimum quintum annum, adhuc robustus sum.* Dixerat autem Deus, *Cum veneritis in illam terram* &c. *Leuit. c. 25. v. 2.* h. e. Cum in eius possessionem missi fueritis. *v. 2.* *Sex annos feres agrum tuum.* At hactenus Israelitis

A bello occupatis serere non licuerat. Sed fruges ab incolis satas ipsi decerpebant, tumultuariâ distributione, vt solet præda bello parta. Numerationis igitur initium ab eo Autumno arcessendum, qui terræ sortitionem proximè secutus est.
B Ita Tisri, siue September huius anni nobis erit caput Hebdomadum & Iubileorum, non autem, vt olim cum Torniello putauimus, septimus ante hunc Autumnus, cùm necdum quidquam possiderent Israelitæ cis Iardenem. Forte nec trans
C Iardenem agrorum distributio satis certa erat inter familias: licet duę tribus iam suos haberent limites.

Peractâ igitur agrorum distributione suum quisque agrum debuit colere, serere, metere sex continuos annos. *Septimo verò anno σάββατα ἀνά-* *v. 4.*
D *παυσις ἔσται τῇ γῇ* vertunt LXX. Meliùs dixeris, *σάββατον ἀνάπαυσεως* vel *ἀνάπαυσις σαββατώδης, Sabbathum cessationis, vel cessatio Sabbathica erit terra. Sabbathum*, inquam, *Domino. Agrum tuum non seres: vineam tuam non amputabis.* Τὸ αὐτόματον τοῦ θερισμοῦ σου οὐκ ἐκ- *v. 5.*
E *θερίσεις. Spōte nascentia messis tua non metes* &c. *Tum numerabis tibi septem Sab-* *v. 8.* *batha annorũ, annos quadraginta nouem Et transmittes* [a] *buccinatorem iubilationis mensis septimi die decimo; die propitiationum transmittes buccinatorem per totam terram vestram, anno* XLIX. Fa- *a bucinam i. Septimanæ.* *v. 9.*
F ctum id hoc anno, Tisri x. Octobris nono, Sabbatho. *Et Sanctificabitis* *v. 10.* [b] *annũ quiquagesimi anni. Et proclamabitis libertatem in terrâ omnibus incolis eius.* IOBEL *hic esto vobis. Et redibitis quisque ad possessionem suam. Quod si* *b. Pleonasmus.*

v. 20. *dicatis. Quid comedemus anno septimo, cum neque saturi simus, neque collecturi prouentum nostrum?*
v. 21. *Imperabo benedictioni meæ vestrâ causâ anno sexto, vt edat prouentum in tertium annum vel in tres annos.* Nam annus inchoatus sæpe numeratur pro absoluto. Vides singulis septennijs vnicum annum quieti destinari, nempe septimum, de vno tantum anno sollicitum esse populum: vni tantum anno, nempe sexto promitti duplicem prouentum. Quinquagesimus ergo annus vocatur Iubileus, quia ab vno Iubileo ad alterum sunt anni quinquaginta incluso vtroque termino.

Arabs Psalterij interpres, quoties *arietis* vox occurrit, retinet voces Hebræas כבש & איל. Sed secundo Iod si punctulum subducas, tum videri poterit vox deducta à *Iobel*. Vt vt sit, R. Akiba apud R. Dauid Kimchi. *Cum*, inquit, *in Arabiâ essem audiui arietem vocari Iobel.* Et passim Chaldæus Parapraſtes *buccinam Iobel* vertit *buccinam dakra*, h. e. arietinam. Hinc annus ἀποκαταστάσεως, restitutionis agrorum dictus est IOBEL, quia sanctificatio eius indicebatur buccinæ arietinæ clangore.

שופר יובל שפרא דקרא

Sed quemadmodum Sabbathum propriè quietem significat, eoque diem vel annum septimum, quieti vel cessationi destinatum: Synecdochicè verò septiduum aut septennium integrum. vt Leuitic. xxv. 8. vnde ortæ illæ phrases *primâ, secundâ Sabbathi*, i. septimanæ. Sic IOBEL, cum propriè sit annus restitutionis, sæpe sumitur pro toto interuallo annorum, quod intercedit ab vnâ restitutione ad alteram. Hoc spatium propriè est septem hedomadum, annorum 49. Sed ad numeri rotundationem Iubileo ὁλοσχερῶς & ἀκυρολόγως sumpto tribuuntur anni quinquaginta.

Matthæi 28. 1. Marc. 16. 9.

Ita Eusebius ab Adamo ad Abrahamum numerat annos 1950. Iubileos 39. & sic deinceps vsque ad Mosem.

Vbi autem non de compendiariâ per πεντηκοντάδας annorum numeratione, sed de reali Iubileorum obseruatione agitur, Eusebius ipse Iubileis tribuit tantum annos vndequinquaginta ab A. D. 205. vsque ad A. D. 303. Hæc minus cautè obseruata imposuerunt non tantum Christianis multis, sed & Iudæis quibusdam, ex quo Iubileos obseruare desierunt. Hinc est, quod R. Schelomoh Iarchi, qui post millesimum Christi annum vixit, scribit celebrandum fuisse, primùm remissionis, tum restitutionis annum. Atque ita fuisse duos Sabbathismos continuos. Hæc si fuisset Legis mens, profectò res tanti momenti merebatur, disertum verbis expressis mandatum de duobus continuis annis Sabbathismo destinandis & specialem promissionem de triplici prouentu dando anno XLVIII. qui duplicem Sabbathismum antecessurus erat. Horum nihil. Omnino igitur mens legis hæc est. Deus creato sex diebus toto orbe, die septimo quieuit. Eam ob caussam septenarium numerum sacrum & solennem esse voluit, septimum diem hominum quieti, septimum annum agrorum cessationi, septies septimum annum

Genes. 2. 3. Exod. 20. 11.

non tantum cessationi agrorum, debitorum remissioni, sed etiam possessionum omnium alienatarum restitutioni destinauit. Sententiam nostram confirmant, quæ notamus A. M. 2811. 3399. 3409.

Ante Iosuam & Mosem, neque dierum, neque annorum Sabbathismus obseruabatur: Fuisse tamen aliquam & dierum & annorum per hebdomadas distributionem probabiliter colligitur ex Iacobi apud Labanem seruitute per annorum hebdomadas designatâ, & ex duobus illis septennijs fertilitatis & sterilitatis, de quibus in historiâ Iosephi egimus. *Vide A. M. 2241. 2248. 2284. 2290. 2297.*

Sed vt homines cessarint, Deo sunt omnia præsentia. Is horas, dies, annos in numerato habet. Omnino igitur rationi consentaneum est, Deum pro suâ prouidentiâ prospexisse, vt Sabbathismus dierum, qui primùm in deserto obseruatus est, incideret in diem septimum non tantum à Mannæ collectione, sed etiam à primâ lucis creatione.

Sic etiam consentaneum videtur, vt Dei prouidentiâ ita digerente primus remissionis, primus restitutionis annus, siue primus Sabbathismus, primus Iubileus in eum incideret annum, qui esset septimus, septies septimus non tantum à sortitione terræ, sed & à primâ mundi creatione. Igitur peritus Chronologus post ἐλογισμῶν annorum aggregationem cùm passim annus inchoatus pro absoluto sumatur, rotundatus pro decurtato, tollendis his dubitationib⁹ suas rationes ita instituet, vt anni

A mundi, quibus vtitur, per septem, per quadraginta nouem diuisi dent annum Hebdomadis & Iubilei currentem. Hoc Scaliger, Caluisius, Meuschius, hoc & nos obseruauimus. Vide A. M. 392.

Tisri autem xv. Octobris xiv. feriâ quintâ, Tabernaculorum primo, exeunte remissionis anno inchoatur ex Mosis præscripto Pentateuchi lectio publica, toto populo πανδημεὶ circunstante, & audiente. Adstantibus, inquam, tam viris, quàm mulieribus, tam Israelitis, quàm peregrinis, & pueris, vt simul omnes Dei miracula recognoscant, Dei præcepta intelligant, Dei timorem addiscant. Factum id annis sex, mensibus septem, postquam id præceperat Moses. Peracto tabernaculorum festo, Tisri xxii. Octobris xxi. feriâ quintâ iniit primus Hebdomadis & Iubilei annus. *Deut. 31. 10.*

B C D

Torniellus hîc multa peccat. 1. ait Iubileos à trãsitu Iardenis inchoandos. 2. complecti spatium quinquaginta annorum. 3. vult annis 350. conuenire quinquaginta sex Sabbathismos. 4. Nunquam, aut fere nunquam obseruatos etiam ante Babylonicam captiuitatẽ. 5. Auerno, non Autumnali tempore inchoandos. *Torniell. A. M. 2584. §. 2. & seqq.*

E

De duobus primis iam egimus. Ad tertium, *Iubilei actu celebrati*, inquit, *nusquam mentio fit. Ergo fere nunquam celebrati*. Quorsum illud FERE? Dicamus simpliciter, *Ergo nunquam obseruati*, vel potiùs. Cùm nusquam prorsus omissos exprobret Scriptura, sequitur semper obseruatos, saltem cortice tenus. Sed *§. 3.*

F

2.Chron. c. vlt. v. 21. quia ἀφροντίσως ἔτεισ & infidè res fiebat, ideò Sabbathiſmos continuos annorum LXX. immiſit Deus.

Ad IV. *Sabbathiſmi*, inquit, *&* *Iubilei ad rem diuinam pertinent. Ergo à Niſan incipiunt*. Rectiùs dixeris. Quâ res diuinas ſpectant, à Niſan initium ducunt. Quâ Culturam & reſtitutionem agrorum ſpectant, à ſequente Autumno incipiunt. In Iudæa enim Autumnus tam culturam, quàm ſationem inchoabat. Sationem certè etiam apud nos inchoat. Poſſunt tamen etiam ab antecedente Niſan initium ducere Hebdomades & Iubilei, *Templum Apollinis à Phlegiâ inceditur*, inquit Euſeb. numero 566. Phlegyam autem Ixionis patrem aut fratrem fuiſſe volunt. Euſeb.

XXI. I.

A. M. 2555. Cler. 7. N. E. 572. Ante Dn. 1945. Ioſuæ XIII.

Euſeb. Appollod. *Sterius, vel, vt alij vocant, Xanthus Cretenſis regulus aut latro myoparone, cuius inſigne erat Taurus, in Phœniciam delatus, Europam Agenoris filiam, Cadmi ſororem rapit, & in Cretam abducit, ex eâque Minoem I. Rhadamantum & Sarpedonem gignit. Hinc nata fabula Europam à Ioue in Taurum mutato raptam. Hinc & occaſio capta confundendi huius Tauri cum Tauro Minois II. notario.* Auguſt. de ciuit. l. 18. c. 12.

XXVI. VI.

A. M. 2560. Cler. 12. Num. Euſ. 577. Ante Dn. 1440. Ioſuæ XVIII.

A *Idæ incendium contigit annis* XXIV. *poſt Deucalionis Diluuium. Huius autem incendij beneficio dicuntur Idæi ferri fodinas inueniſſe, & excoquendi ferri artem addidiciſſe. Euſebius hos Idæos annis* XXII. *ſeriùs collocat numero 599.* Clem. Strom. l. 1.

B XXVIII. VIII.

A. M. 2562. Cler. 14. Num. Euſ. 579. Ante Dn. 1438. Ioſuæ XX.

Rhadamanthus & Sarpedon in Lyciâ regnât. *Huius Rhadamanthi incorrupta auſteritas in cauſſa fuit, vt Poetæ fingerent eum in inferis quoque iudicis partes agere. Diodorus autem ait Minoem fratribus ſuis inuidiæ an ſuſpicionis oeſtro infenſum procul à ſuâ Cretâ eos ablegaſſe per ſpeciem honoris, quaſi ad ampliores & meliores ſedes quærendas*. Sed hęc paulò ſeriùs contigerunt. C D Euſeb. Diod. Sicul. lib. 5.

I. IX.

A. M. 2563. Cler. 15. Num. Euſ. 580. Ante Dn. 1437. Seniorum I.

E *Ioſue*, inquit autor Seder holam, *cum Iſraelitis celebrauit primum annum Schemithah, i. remiſſionis, ſecundum abſoluere non potuit, quia mortuus eſt, antequam abſolueretur*. Hoc à veteribus Iudæis rectè dictum, perperam, vt multa alia, accepit author maiuſculi Hebręorum Chronici, qui hinc ineptè colligit Ioſuam rexiſſe Iſraelem annos XXVIII. Saltem dixiſſet XXVII, vt alij Iudæi, quos ſequi ſe profitetur Euſeb. Sed F שמטה Vide A. M. 3382. & 2549.

&illi errant, quos sequitur Eusebius. Causam erroris aperit Seder Olam. *Israelitæ*, inquit, *cõsederunt in terrâ suâ annis octingentis quinquaginta. Quarto decimo post Hierosolymorum excidium anno, deportationis Jechoniæ* xxv. *factum est verbum Domini ad Ezekielem, quod ipsi dictum est initio Jubilei.* Hinc Iudæi colligunt caput Iubileorum non ante quatuordecim à transitu Iardenis annos arcessendum, & consequenter Iosuam obijsse xxvii. annis post Mosem. Et vtraque præmissarum, & vtraque conclusio falsa est. Illud verò, cur respuam non video, quod vetustiores Iudæi dixerunt, nempe Iosuam obijsse currente secundo remissionis anno. Scriptura docet eum centum & decem annos vixisse. *Israelitæ persliterunt in Dei cultu toto Josuæ tempore & Seniorum, qui post eum produxerunt dies, qui cognouerant omnia Dei opera*, h. e. qui paulò post Exodum, vel paulò ante nati fuerant. Nam eorum, qui ante Exodum nati fuerant, aut certè, qui primâ recensione numerati fuerant, qui tempore Exodi maiores erant annorum viginti, nemo Iordanum traiecit prçter Iosuam & Chalebum.

Iosu. 24. v. 29. — v. 31. — Iudic. 2. 7.

Pandion quintus Atheniensium rex, Erichthonij filius, Pater Procnæ & Philomelæ, regnat annos quadraginta. Huius Pandionis sororem Creusam Erichthonij filiam duxit Xuthus. Hellenis filius, Deucalionis nepos. Ex Xutho & Creusa nascitur Jon. Is cum auunculo suo Pandione, vel cum cognato suo Erechtheo tantam Athenis authoritatem obtinuit, vt Athenienses de nomine suo Ionas nuncuparit, forsan, quia vtrique

Euseb. — Apollodorus.

A *superstes ad summam senectutem peruenit. Jtaque Eusebius numero demum 682. ponit hæc verba*, Ion vir fortis ex suo vocabulo Athenienses Iones vocauit.

II. X.

B A. M. 2564. Cler. 16. Num. Euf. 581. Ante Dn. 1436.
Seniorum II.

Quia ex quinquaginta Danaidibus vna Hypermnestra, humanitatem exuere noluit, ideò Poetæ reliquas C *quidẽ ad inferos detrusas dixerũt. Hanc verò Iunonis beneficio in cœtum heroum admissam & in illius honorem ἡρῷον extructum. Hæc Hygenus. Eusebius verò Iunonis sacerdotio functam: quod minus verisimile est. Nam huiusmodi sacerdotes fere aut virgines aut cœlibes erant.* D *Lynceus autem Hypermnestræ maritus adhuc in viuis erat.* Hygenus.

XI. XIX.

A. M. 2573. Cler. 25. Num. Euf. 590. Ante Dn. 1427.
E Anarchiæ I.

Quia Scriptura non docet, quot annos vixerit Iosue, Iudæi suas rationes ita instituerunt. Ab Exodo ad conditum templi numerantur anni 480. 1. Reg. vi. 1. ac proinde 440, ab obitu Mosis. Igitur à quar- F to Salomonis anno, quo templum conditum est, retrò numerarunt annos Dauidis, Saulis, Samuelis, Heli & cæterorum Iudicum, ac compererunt exclusis omnium tyrannorum annis superesse tantum annos

xxvii. vel xxviii. vſque ad obitum Moſis. Hinc collegerunt neque Tyranni vllius, nec ἀναρχίας, nec Seniorum annos eſſe numerandos, ſed Ioſuæ dandos annos 27. vel 28. Nec aliter profectò rationes inire poterit, quiſquis fatebitur Ahodem annos octoginta præfuiſſe, & ſolos 480. annos fluxiſſe ab Exodo ad conditum templi.

Africanus contrà contendebat annorum, quos Scriptura Tyrannis tribuit, eſſe habendam rationem, ſed cùm ex Actorum xiii. 20. colligeret annos 450. numerandos ἀπὸ κληρουχίας, i. à diſtributione Chananeæ ſortitò factâ ad primum Samuelis annum, ſic diſtribuit tempus quod fluxit à morte Moſis ad primum Otonielis, vt refert Georgius Taraſij Patriarchæ Syncellus apud Scaligerum. Tribuit Ioſuæ annos 27. Senioribus triginta, Anarchiæ quadraginta, paci triginta.

Scalig. in Euſeb. p. 35.

De Pauli verbis Actorum xiii. 20. vide A. M. 2899. Ibi, vt & ſupra pag. 38. docemus nobis videri legendum ὡς ἔτεσι τε τριακοσίοις πεντήκοντα, nec plures annis 350. fluxiſſe à Ioſuæ ſeptimo ad Samuelis primum. Sed ne ſic quidem exhauriuntur omnes difficultates. Nam quo iure, inquient Africanus, Georgius, alij, nullam rationem habebimus annorum, quos Scriptura diſertè tribuit [a] Chuſani, [b] Egloni, [c] Iabini, & [d] Madianitis? Hi conficiunt annos quinquaginta tres.

Annos quadraginta [e] Philiſtinorum non eſſe numerandos ſeparatim perſpicuum eſt, quia Samſon non primo, ſed vltimo demum [f] anno ſui principatus Iſraelitis libertatem morte ſuâ repræſentauit. Ammonitæ quoque non dominati ſunt annos octodecim, ſed vexarunt Iſraelitas [g] *anno octodecimo* Iubilei ſcilicet. Superſunt illi quinquaginta tres anni Chuſanis, Eglonis, Iabinis & Madianitarum, quos, cur non numeremus, non video. Rurſus, quæ cauſſa eſt, cur nec [h] Iſraelitarum obedientiæ poſt Ioſuam, nec Iſraelitarum [i] licentiæ poſt obitum ſeniorum, qui Ioſuę ſuperſtites fuerunt, nullum tempus aſſignemus?

a Iudic. 3. 8.
b 3. 14.
c 4. 3.
d 6. 1.
e 13. 1.
f 15. 11.
g 10. 8.
h 2. 7.
i 18. 31. & 21. 25.

Vt hunc nodum planè Gordium ſoluam, puto Ahodi per hypallagen numeri tribui poſſe tantum annos octo, non octoginta, quod propriè ſignificat vox Hebræa. Ita poterimus & Chuſani, Egloni, Iabini, Madianitis annos quinquaginta tres tribuere, & habere reſiduos annos circiter quadraginta, quos Ioſuæ, Senioribus, & Anarchiæ quomodocunque diſtribuamus. Et Ioſuę quidem ex veterum Iudæorum ſententiâ tribuimus annos viginti. Senioribus vt tribuam decennium ſuadet Africanus, qui forſan ex veterum ſententiâ perperam intellectâ tribuit Senioribus annos triginta. Nos dicimus Seniores illos vitam produxiſſe triginta circiter annos poſt mortem, non Ioſuæ, vt interpretatur Africanus, ſed Moſis. Ita ſuperſunt anni decem Anarchiæ tribuendi.

A.M.

XIV. III.

A. M. 2576. Cler. 28. N. E. 593. Ante Dn. 1424. Ἀναρχίας IV.

Eusebius. CORACE sine liberis defuncto, regnum inuadit Thessalus. Epopeus decimus septimus Sicyoniorum rex regnat annos triginta quinque.

Lynceus vero vndecimus Argiuorum rex regnat annos vnum & quadraginta.

Hic erat Ægypti filius, Hypermnestræ maritus, Danai gener, Abantis pater, Acrisij auus.

XVI. V.

A. M. 2578. Cler. 30. N. E. 595. Ante Dn. 1422. Ἀναρχίας VI.

Eusebius. *PHœnix Agenoris filius Cadmi frater Coloniam in Bithyniam mittit, quæ prius Mariandyna dicebatur.*

Africanus, vt modo dicebamus, vult Israelitas annorum triginta pace potitos antequam à Chusane vexarentur. Hoc potuit à vetustis & probæ notæ scriptoribus hausisse. Sed quo iure ante Chusanem numerat post mortem Mosis annos 27. 30. 40. 30. quos Iosuæ senioribus, Anarchiæ & paci tribuat? Igitur vero propius est hos triginta pacis annos numerandos à debellatis Chananæis vsque ad ciuile bel-

A lum, quod inter Beniamitas & reliquos Israelitas exarsit. Annos vero quadraginta tribuendos, non Anarchiæ, sed interuallo, quod fluxit ab vltimo Mosis ad primum Chusanis annum. Itaque tricesimo circiter à debellatâ Chananæâ anno videtur Iudicum c. 19. 20. & 21.
B exortum bellum ciuile, quo tribus Beniamin sceleris horrendi propugnatrix ita attrita est, vt soli sexcenti mares euaserint.

XXI. X.

C A. M. 2583. Cler. 35. Num. Eus. 600. Ante Dn. 1417. Chusanis I.

CVm primò domatim, vt in Micæ familiâ, dein gregatim, vt in tribu Dan publicè vigeret Idololatria, Deus Israelitas castigat annos Iudic. 3. 8.
D octo per Chusanem Rischataimorum regem. Iudæi, Eusebius, & hos secuti plerique annorum, quos tyrannis Scriptura tribuit, rationem nullam habent, non senioribus, non ἀναρχίᾳ tempus vllum tribuunt. Nec aliter rationes inire poterit, quisquis
E Ahodi tribuet annos octoginta, quod propriè sonat vox Hebræa. 3. 30.
Sed si figuratè sumas, & Ahodi tribuas tantum annos octo, tum & tyrannis & senioribus, & Anarchiæ poteris suos annos restituere. Vide A. M. 2573. & 2657. Igitur Israeli-
F tæ vix hebdomadas quinque post κληρουχίαν Chananæâ potiti sextam hebdomadem feriunt.

N

IVDICES ISRAELIS.

I. XVIII.

A. M. 2591. Cler. 43. Num. Euf. 608. Ante Dn. 1409. Othonielis I.

Euseb. Apollod. *Corinthum, quæ prius Ephyra dicebatur, condit Sisyphus, non ille latro, qui dicitur Anticliam, cùm ad Laertem deduceretur, compreßisse: vnde Vlysses modo Laertis, modo Sisyphi filius dicitur. Sed Vlysse, ducentis circiter annis antiquior. Igitur Sisyphus Æoli filius, Hellenis nepos, Deucalionis pronepos, quia Ephyram forte nouo murorum ambitu & ornatu auctam Corinthum dici voluit, ideo Corinthum condidisse creditus est, de cuius conditu iam ex Eusebio diximus N. E. 498.*

Iudic. 3.11. Israelitæ post seruitutis sub Cusane toleratæ octennium ad Deum suspirant. Deus Othonielem liberatorem immittit. Is populum liberali manu asserit ineunte primo septimę hebdomadis anno. Iudęa sub Othoniele quiescit annos quadraginta.

III. I.

A. M. 2593. Cler. 45. Num. Euf. 610. Ante Dn. 1407. Othonielis III.

Apollod. Euseb. chron. & preparat. Harmonia à Cadmo rapta, & mox Thebarum arx Cadmea ab eodem cōdita. *Alij nuptias in ipsâ Cadmeâ celebratas volunt, præstantibus*

A *Deorum omnium, qui tum à Græcis colebantur, imaginibus, vnde nata fabula Deos cœlo relicto huic epulo interfuisse. Cadmus ex Harmoniâ genuit Polydorum. Antonoen, Inonem, Semelem, Agauen. Ex Semele & Ioue scilicet natus dicitur Bacchus, ex Agaue Pen-* Euang. l. 3. Diod. l. 3. & 4.

B *theus. Polydori stemma vide N. E. 797. Sed N. E. 610. vel 612. Cadmum obijsse, & in Cadmeâ conditum potius, quàm vxorem duxisse, aut Cadmeam condidisse crediderim, quia circa N. E. 627. iam Labdacus Polydori filius, Cadmi & Harmoniæ nepos à Nycteo tutore educa-*

C *batur. Cadmus videtur esse patriæ, potiùs quàm viri nomen proprium. Orientem enim significat vox kedem. Ab Oriente circa Phœniciam nauis in Græciam aduectus vrbi suæ nauis nomen imposuit, vt olim cham circa A. M. 1778.* קדם תבה

Diodorus aliam causam adfert, nempe Diod. Siculus l. 1.

D *Cadmum Thebis in Ægypto natum patriæ suæ nomen indidisse vrbi, quam condidit in Bœotiâ. Literarum quoque, quas in Phœniciâ didicerat, vsum Græcis tradidisse testatur Dionysius historiæ antiquæ scriptor apud Diodorum. Harmonia Cadmi vxor, dicitur Electræ fi-* lib. 3. lib. 5.

E *lia, Atlantis neptis, soror Iasionis & Dardani, qui Dardanum vrbem condidit, & regiam, iuxta quam postea Troja condita est. Idem dicitur Dardanios, qui supra Thraciam siti sunt, condidisse. Iasioni vero nupta Cybele, quæ Corybantas aliquot genuit, non tantum dijs an-*

F *numerata, sed & deorum mater dicta, eorum scilicet, quos Phrygij commenti sunt, qui cum Cretensibus, & Ægyptijs mixti densas historia tenebras offundunt.*

IV. II.

A. M. 2594. Cler. 46. N. E. 611. Ante Dn. 1406.
Othonielis IV.

Eufeb. MInos Europæ filius, regnat in Creta. *Hunc primum omnium legiſlatorem fuiſſe credebant Græci, quod ita verum eſſe poterit, ſi de Græciâ ſolâ aut etiam Cretâ loquaris, vt autem legibus ſuis pondus adderet, Spurius cùm eſſet, Iouis filium eſſe ſe dixit & à Ioue patre ſuas leges accepiſſe. Hunc ſub Lynceo Argiuorum rege floruiſſe memorant Clemens & Tatianus. Hic autem erat Lyncei annus vndeuiceſimus.*

V. III.

A. M. 2595. Cler. 47. N. E. 612. Ante Dn. 1405.
Othonielis V.

XXXIII. Pandionis anno, *inquit Euſebius*, Eleuſine Celeus regnauit, coæuus Triptolemo, quem Philochorus ait longa naui ad vrbes accedentem diſtribuiſſe frumenta, & ob id dediſſe ſuſpiciones quod nauis eius ſerpens pennatus fuerit. *Quid ſi nauis παράσημον fuit ſerpens? Triptolemum Argiui Trochili, Athenienſes Celei filium prædicabant. Ego duos Triptolemos fuiſſe credo primum Trochili filium, de quo N.E. 447. alterum Celei, qui ſub Pandione quidem vixit, teſte Euſebio, & Apollodoro, ſed, ni fallor, ſub Pandione ſecundo, potius quàm ſub primo, vt illi volunt. Vide N.E. 720*

VIII. VI. Iubileus II.

A. M. 2598. Cler. 50. N. E. 615. Ante Dn. 1402.
Othonielis VIII.

SEcundi Iubilei, ſiue ſecundæ annorum Pentecoſtes primus annus iniit Tiſri decimo, octobris ſexto, feriâ ſecundâ, vel Tiſri XXII. Octobris XVIII. cum primus Iubileus pro reſtitutionis anno ſumptus initium duxiſſet ab antecedẽtis Tiſri decimo, Octobris XVII. vel à Tiſri XXII. Octobris XXIX.

XII. X.

A. M. 2602. Cler. 54. N. E. 619. Ante Dn. 1398.
Othonielis XII.

IN Achaiâ vrbes extruit Achæus, *Ionis frater, Xuthi ex Creusâ Erechthei filiâ filius, Hellenis nepos, Deucalionis pronepos. Alteram Erechthei filiam Orithyam rapuiſſe dicitur Thraciæ regulus, Aſtræi filius, nomine Boreas, quem ventum fuiſſe fabulantur Poetæ. Vt Achaia ab Achæo, ſic Ionia ab Ione eius fratre dicta putatur, quia Græci nullum Ionem norant antiquiorem Xuthi filio. Sed Ioniæ vocabulum Xutho antiquius eſt. Quin potiùs, cùm olim plerique Græciæ populi dicerentur Iones à Iauan Iapeti filio, Noæ nepote, poſtea quidam Hellenes ab Hellene Deucalionis filio, quidam Achæi ab Achæo Hellenis nepote dicti ſunt. Quidam vetus nomen retinuerunt.* Euſeb. Apollod.

XIII. XI.

A. M. 2603. Cler. 55. N. E. 620. Ante Dn. 1397.
Othonielis XIII.

Eusebius. *Pandioni defuncto succedit filius Erechtheus sextus Athieniensium rex, regnatque annos quinquaginta.*

XX. XVIII.

A. M. 2610. Cler. 62. N. E. 627. Ante Dn. 1390.
Othonielis XX.

Pausanias p. 49. Scholia Apollonij. *Sicyonij hactenus perpetuâ, inde ab Ægialei temporibus, pace potiti bello vexantur à Nycteo Thebanorum regulo. Belli caussa haec fuit. Antiope Nyctei soror, Asopi filia, ex stupro grauida, patris iram metuens, ad Epopeum fugit. Is Antiopes pulchritudine captus benignè eam excipit. Nycteus sororem repetit, pernegat Epopeus. Hinc bellum, quo victus quidem est Nycteus. Sed Epopeus lethaliter sauciatus, vulnus, quod leuiculum videbatur, negligenter curans, tandem in morbum incidit, & non multo post obijt. Nycteus & ipse vulneratus Thebas reuersus, vltionem fratri Lyco* Apollod. *commendat & Labdaci tutelam. Hic Labdacus est Polydori filius, Cadmi nepos.*

XXI. XIX.

A. M. 2611. Cler. 63. N. E. 628. Ante Dn. 1389.
Othonielis XXI.

Euseb. Pausan. *Laomedon vel Lamedon Coroni filius, Chrysorthes nepos, Orthopoli-*

A *dis pronepos, Coracis frater, Epopeo defuncto regnum auitum recuperat regnatque annos XL. Is vt tranquillius regno frueretur, Antiopem Lyco fratri restituit. Dum Thebas reducitur Antiope, Amphionem & Zethum parit ἐπ' Ἐλευθερῶνι, h. e. ad ripas Eleutheronis fluuij.*
B *Eodem circiter anno* natus est Dionysius Semeles Filius, Cadmi nepos, *vt rectè notat Eusebius. Cùm Ægyptij dicunt apud Diodorum, suum Dionysium, h. e, Osiridem antiquiorem esse Alexandro plusquam decem annorum millibus, vel paulò minus viginti tribus* Diodor. Sicul. lib. 1. p. 13.
C *annorum millibus, omnino defectus est locus. Ægyptij dicebant suum Dionysium esse antiquiorem Semeles filio plusquam decem annorum millibus, Alexandro verò fere viginti tribus annorum millibus.*

Et Osiridem quidem natum diximus
D *A. M. 1778. vel filium eius Orum, annis fere h. e. mensibus tricenûm dierum XXIIIM. ante annum Nabonassari 417. quo Alexander Ægypti potens factus est. Dionysius vero Semeles filius natus est post Osiridem vel Orum plus quam annis I. mensibus τριακονθημέροις decies*
E *mille. Quod si Dionysius Semeles filius hoc anno praecisè natus est, medium interuallum erit annorum 833. mensium decem millium & octingentorum octoginta.*

XXIV. III.

F A. M. 2614. Cler. 66. N.E. 631. Ante Dn. 1386.
Othonielis XXIV.

EXpulso, *inquit Eusebius*, Cadmo, Amphion & Zetus regna-

uerunt. *Plurimum deceptus est is, quo authore Eusebius idin hunc annum retulit. Vero propius is, quo autore idem Eusebius eandem epochan duodesexaginta post annis refert. Qui enim poterant regnum alienum inuadere, qui vix à lacte depulsi erant? Hoc igitur anno non Amphion, sed eius pro auunculus Lycus nomine tutoris Labdaci regnum Thebanum sibi vendicare potuit, pulso non Cadmo, qui vicesimo circiter ante hunc anno periit, sed aliquo ex Cadmi stirpe.*

XXVII. VI.

A. M. 2617. Cler. 69. N. E. 634. Ante Dn. 1383. Othonielis XXVII.

Euseb. Apollod. Diod. Siculus l. 4.

P*Hryxus & Helle Athamantis liberi, nouercales insidias fugientes Colchidem petunt naui, cuius insigne erat aries. Erat autem Athamas filius Æoli, Hellenis nepos, Deucalionis pronepos. Lynceo defuncto succedit filius Abas, duodecimus Arginorum rex, regnatque annos XXIII. Hic videtur à Pausania dici Bias, cum ait Talaum Biantis Arginorum regis filium duxisse vxorem, Lysianassam, Polybi filiam, Sicyonis neptim. Polybus autem regnare cœpit N. E. 713.*

VII. XIV.

A. M. 2625. Cler. 77. N. E. 642. Ante Dn. 1375. Othonielis XXXV.

Clem. Stro. l. 1.

G*Anymedes Trois filius, Erichthonij nepos, Dardani pronepos à Tantalo Phrygiæ regulo rapitur annis* A *LXV. post Ida incendium. Eusebius hanc Epocham duodecim annis serius, quam par erat, ponit numero 654. Nos Clementis chronologum sequimur. Hinc autem ortum bellum inter Troem Ganymedis patrem & Tantalum, vnde prælij locus à multorum ruina Pessinuntis* B *nomen accepit. Quod si Tantalus circa hunc annum regnare cœpit; regnarit annos circiter quinquaginta quatuor, quibus exactis Tantali filius Pelops ex Phrygiâ in insulam, quam de suo nomine Peloponnesum dixit, delatus regnum obtinuit.*

C

XII. XIX.

A. M. 2630. Cler. 82. N. E. 647. Ante Dn. 1370. Othonielis XL.

Euseb. Scholia. Sophoclis. Scalig. in Euseb. Tatianus.

E*Leusinij ab Erechtheo Atheniensium rege bello petiti Eumolpum* D *Thraciæ regulum arcessunt. Eumolpus volentibus Eleusinijs propulsato Erechtheo Eleusine mansit, & ab eo orti posteri Eumolpidæ dicti, quorum hoc fere stemma est. Eumolpus I. Thrax, Ceryx, Eumolpus II. Antiphemus, Musæus* E *poëta, Eumolpus III. mysteriorum Eleusiniæ Cereris inuentor, vnde & eius posteri sacrorum illorum Hierophantæ fuerint. Plerique tertium hunc Eumolpum cum primo confundunt. Sed Scaliger meritò contendit tertio potius quàm primo Eumolpo tribuendam sacrorum Cereris* F *in Atticam introductionem, an interpolationem. Iam enim A. M. 2503. Dionysius quidam in Atticam inuexerat hæc sacerrima sacra, Eleusinia dicta, quod peregre aduecta essent, nempe ex Ægypto, vt Ægyptij contendunt apud*

Diodorum Siculum lib. 4.

XIII. I.

A. M. 2631. Cler. 83. N. E. 648. Ante Dn. 1369.
Eglonis I.

Euseb. *Melampus vates innotescit. Fertur is Proeti qui nouennio post Argis regnauit, filias à furore curasse.*

Iudic. 3. 14. Othoniele post annorum quadraginta principatum defuncto redeunt ad Idololatriam Israelitæ. Immissus in hos Eglon Moabitarum rex tyrannidem exercet annos duodeuiginti.

XIV. II.

A. M. 2632. Cler. 84. N. E. 649. Ante Dn. 1368.
Eglonis II.

Euseb. *IN Dardania regnant Tros & Ilus, à quibus Troes, Troas, Troia, & Ilium. Horum autem stemma est. Dardanus Electra ex strupro filius, Iouem patrem & Atlantem auum venditabat. Et sane Electra dicitur Atlantis filia. Sed Atlas antiquior est, quam vt potuerit esse Dardani auus. Atauus forsan aut tritauus fuit. Vt vt sit, Dardanus Samothrace relictâ in Asiam traijcit, Bateam Teucri filiam ducit, Dardanum vrbem condit, Teucro defuncto Dardaniam prouinciam vocat, Ilum & Erichthonium filios suscipit, Erichthonius Troem. Tros Cleopatram, Ilus Assaracum & Ganymedem. Itaque hoc anno regnare cœpit, Ilus potiùs quàm pater eius Tros. Ili filius Laomedon Tithonum & Priamum genuit. Vide A. M.* A *2757. Assaracus Capyn genuit Anchisæ patrem, auum Æneæ, qui A. M. 2824. obijt.*

Apollod. Diodor. l. 4.

XV. III.

A. M. 2633. Cler. 85. N. E. 650. Ante Dn. 1367.
Eglonis III.

B Phemonoe prima versibus Heroicis vaticinata dicitur. *Etiamsi autem sub Abante eam collocet Eusebius, tamen quia nec ipse, nec filius eius Proetus diu regnarunt, potuit ad Acri-* C *sij vsque tempora vixisse, vt vult Clemens.* Euseb.

XVII. V.

A. M. 2635. Cler. 87. N. E. 652. Ante Dn. 1365.
Eglonis V.

D Phrygas, qui prius Mæones dicebantur, regit Tantalus, *Hic cum Iouis filius dicatur,* aut pastor fuit, aut illud quod dicerere nolo. *Videtur autem regnare cœpisse decennio ante hunc annum. Tantali æquales era-* E *tit Tityus, & Latona Apollinis & Phœbes mater. Vnde & Tantalus fingitur conuiua deorum; eoq́ detrusus ad inferos, quod hac cum dijs familiaritate abusus sit. Auari quoque typus* Tantalus à labris Sitiens fugientia captat Flumina. Euseb.

F

XXII. X.

A. M. 2640. Cler. 92. N. E. 657. Ante Dn. 1360.
Eglonis X.

Euseb. Apollod. Clem. Strom. l. 1. Pindari Scholia.

ARgiuorum XIII. rex PROETVS, regnat annos septemdecim. *Is erat Abantis filius, Acrisij frater. Eodem anno celebrata sunt Glauci Isthmia annis quindecim post raptum Ganymedis. Hic Glaucus erat Sisyphi filius, Æoli nepos, Hellenis pronepos, Deucalionis abnepos, Bellerophontis pater, quem occidit Perseus Acrisij ex Danae filia nepos. Ludos autem illos fecit Glaucus in honorem patruelis sui Melicertæ, qui ex Athamante Sisyphi fratre & Inone natus est. Eusebius hos ludos quadriennio serius ponit, quàm Clementis Chronologus, quem sequimur.*

I. XVII. Iubileus III.

A. M. 2647. Cler. 99. N. E. 664. Ante Dn. 1353. Eglonis XVII.

D TErtius ἀπὸ κληρουχίας Iubileus, siue tertia annorum πεντηκοστοὺς incipiens ab Autumno.

III. XVIIII.

A. M. 2649. Cler. 101. N. E. 666. Ante Dn. 1351. Ahodis I.

Iudic. 3. 15.

ISraelitæ post annorum duodeuiginti seruitutem ad Deum confugiunt. Is Ahodum scæuolam suscitat, qui percusso Eglone, profligatis Moabitis pacem Israelitis peperit.

V. II.

A. M. 2651. Cler. 103. N. E. 668. Ante Dn. 1349. Ahodis III.

A LAmedonti defuncto succedit gener *Euseb. Pausan.*
Sicyon ex Attica oriundus, à quo vrbs & regio, quæ prius ab Ægialeo Ægiale dicebatur, Sicyonia indigetata est. Hic ergo numerari potest primus & XIX. Sicyoniorum rex, regnauit autem annos XLV. Sicyonem alij Marathonis filium,
B *Epopei nepotem, alij Metionis filium, Erechthei nepotem esse dicunt.*

VI. III.

A. M. 2652. Cler. 104. N. E. 669. Ante Dn. 1348. Ahodis IV.

C

Euseb.

ERechtheo *defuncto succedit filius Cecrops II. septimus Atheniensium rex, regnatque annos XL. Is ex Metiadusa Eupalami filia Pandionem genuit.*

XI. VIII.

A. M. 2657. Cler. 109. N. E. 674. Ante Dn. 1343. Iabinis I.

Iudic. 3. 30.

POstquam Ahod Eglonem occidit, *terra*, inquit Scriptura, *quie-*
E *uit Schemonim Schanah*. Omnes interpretantur *annos octoginta*. Et sanè hoc propriè sonant hæc verba. Et rectè, si nullius tyranni annos numeres.

Sed licebit cum Scripturâ Tyrannorum annos numerare, dum ad-
F mittas hîc enallagem numeri, vt dicas *Schemonim Schanah*, poni pro *Schemoneh Schanim*. Est hæc in Hebraismo mutua numeri hypallage. Est autem in omnibus linguis frequentissimum, vt numerus singula-

שמינים
שנת
שמנה
שנים

ris pro plurali ponatur & viciſſim. A Ita dicetur Ahod iudicaſſe tantum annos octo, ſolus videlicet, quomodo & Othoniel ſolus regnauit annos quadraginta non adnumeratis
Iudic. c. 4. v. 1. & 3. tyrannorum annis. Vt vt ſit, Ahode defuncto Iſrael ad ingenium redit. Deus excitat Iabinem Chananæorum regem. B Is mittit Præfectum Siſaram, qui Iſraelitas ſubegit & ſeruituti addixit annos viginti.
Vide A. M. 3206. Vt Iudicum, ſic Regum tribus Iuda ſeries poteſt duobus modis cõnecti, quorum alter ὁλοσχερὴς, alter ἀκριβὴς dici poteſt. Vterque ex ſcripturâ colligi- C tur. Plerique ſequuntur τ̃ ὁλοσχερῆ epilogiſmum, nos eum, qui nobis viſus eſt ἀκριβέστερος & hiſtoriæ accommodatior.

Euſeb. *Acriſius* XIV. *& vltimus Argiuorum rex regnat annos* XXXI. *Hic erat Prœti frater, Abantis filius, pater Da-* D *naes, Perſei auus.*

XXIII. I.

A. M. 2669. Cler. 121. N. E. 686. Ante Dn. 1331. Iabinis XIII.

Euſeb. D*Ionyſius qui & Liber Pater, aduerſus Indos dimicans, iuxta Indum fluuium Nyſſam vrbem condit. Poterat tum Dionyſius Semeles filius, Cadmi nepos eſſe ſexagenarius.*

XXVI. IV.

A. M. 2672. Cler. 124. N. E. 689. Ante Dn. 1328. Iabinis XVI.

AMphion, *inquit Euſebius,* Thebis regnauit, quem ferunt cantu citharæ ſaxa mouiſſe. *An tunc denique regnare cœperit Amphion, viderit Euſebius. Certe hoc anno ſexagenario maior erat. Vide quæ de eo diximus, N. E. 627. 628. 631.*

XXVIII. VI.

A. M. 2674. Cler. 126. N. E. 691. Ante Dn. 1326. Iabinis XVIII.

Clem. Strom. l. 1. TRoia, *inquit Clemens,* conditur, *h. e. nouis muris munitur & augetur,* annis triginta quatuor poſt Glauci Iſthmia. *Euſebius ſeptennio ſerius id refert.*

III. IX.

A. M. 2677. Cler. 129. N. E. 694. Ante Dn. 1327. Deboræ I.

Iudic. 4. 4. ISraelitæ poſt viginti ſeruitutis annos ad Deum conuertuntur. Is ad populi liberationem excitat Deboram Prophetiſſam ex Iſſacaris E tribu oriundam. Illa Barakum Nephtalitam ad hoc opus animat. Barak Dei auſpicijs, Deboræ ductu Siſaram Iabinis Chananæorum regis Præfectum debellat. Fugit Siſara ſolus in ædes Iahelis, quam temerè amicam putabat. Illa labore F feſſum ſuo tentorio excipit, lac propinat. Dormientis cerebrum pax illo transfigit. Iudæa pace fruitur annorum quadraginta ſub Deboræ principatu. 5. 31.

PELOPONNESVS.

V. XI.

A. M. 2679. Cler. 131. N. E. 696. Ante Dn. 1321. Deboræ III.

Euseb. Diod. Sicul. lib. 4. p. 191.

Pelops Tantali filius, Phrygiæ regulus filium aggreditur, à Dardano vel potius Ilo victus in Græciam fugere cogitur. Erat in peninsulâ, quæ tum Argos, hodie Morea dicitur, circa Pisam & Elidem regulus Oenomaus Arpinæ Asopi filiæ & Sacerdotis cuiuspiam filius, eoque Marti adscriptus. Is vnicam filiam Hippodamiam habebat.

Oenomaum monuerant vates Hippodamiæ nuptijs haud diu superstitem futurum. Quam ob causam procis Hippodamiam ambientibus pollicebatur se daturum eam, modo curru victores esse possint. Sin autem, temeritatis pœnam capite luituros. Cùm equos pernicissimos, aurigam peritissimum haberet, nemo audebat, vel impune poterat aleam subire. Pelops paterno regno spoliatus Hippodamiam ambit, aurigam auro corruptum, cursu superat, Hippodamiam obtinet ex pacto. Oenomaus, dum putat se periisse, præ metu perit. Pelops Pisæ potens factus totam peninsulam de suo nomine Peloponnesum dicit. Commodum accidit, vt Solstitium in Hecatombæonis Neomeniam incideret Iulij quarto. Igitur Hecatombæonis XV. Cancri XV. Iulij XVIII. Plenilunio inter Pisam & Elidem Agonem instituit Pelops in Iouis Olympici, quasi ab eo seruatus esset, honorem. Ab eo tempore regnat annos 58. Per idem fere tempus Æsculapius medicinam profitebatur.

B

XIV. I.

A. M. 2688. Cler. 140. N. E. 705. Ante Dn. 1312. Deboræ XII.

Acrisium Argiuorum regem imprudens occidit nepos ex Danae Perseus. Deinceps regnum Mycenas translatum. Stetit Argiuorum regnum annis 544. Mycenarum regnum inchoat Perseus, regnatque annos octo & quinquaginta, quos cur omiserit Eusebius dicemus N. E. 754. Ferunt Acrisium, antequam Perseus nasceretur, monitum caueret sibi, futurum vt à nepote occideretur. Acrisium omnibus modis operam dedisse, ne nepotem haberet, sed frustra fuisse. Videlicet hoc volebant Poetæ nullâ humanâ prudentiâ numinis prouidentiam irritam fieri posse, nihil esse tam munitum, quod non expugnet largitio. Hæc vt doceant, vide, quàm pulchrè deos suos traducant. Euseb.

C

D

Inclusam Danaen turris ahenea Horat. lib. 3. Oda 16.
Robustæque fores, & vigilum canum
Tristes excubiæ munierant satis
Nocturnis ab adulteris.

E

Si non Acrisium virginis abditæ
Custodem pauidum Iuppiter & Venus
Risissent. Fore enim tutum iter & patens
Conuerso in pretium Deo, *h. e. Ioue in imbrem aureum mutato,*
Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa, potentius Ictu fulmineo.

F

XIX. VI.

A.M. 2693. Cler. 145. N. E. 710. Ante Dn. 1307. Deboræ XVII.

Euseb. P*Andion II. octauus Athenienſium rex Cecropis II. filius, regnat annos* XXV.

XXII. IX. Quartus Iubileus.

A. M. 2696. Cler. 148. N. E. 713. Ante Dn. 1304. Deboræ XX.

Euseb. Apollod. S*icyoni defuncto ſuccedit nepos Polybus ex Chthonophyle filiâ viceſimus Sicyoniorum rex, regnatque annos* XL.

XXIII. X.

A.M. 2697. Cler. 149. N. E. 714. Ante Dn. 1303. Deboræ XXI.

Euseb. Apollod. L*Aius Labdaci filius, Polydori nepos, Cadmi pronepos, Chryſippum Pelopis ex Antiochâ concubinâ filium rapit amoris infamis œſtro percitus potius, quàm vt Atreo & Thyeſtæ gratificaretur, qui forte nondum nati erant,* *Tzetzes.* *niſi Atreo miram longæuitatem tribuere velimus. Ob hunc raptum ei reſpondit oraculum, futurum, vt à filio occideretur, quod & fecit Oedipus imprudens poſt aliquot annos.*

XV. XI.

A.M. 2717. Cler. 269. Num. E. 734. Ante Dn. 1283. Madianitarum I.

A D*Eborâ poſt annorum quadraginta principatum defunctâ rurſus in Idololatriam ruunt Iſraelitæ, quibus caſtigandis immittit Deus Madianitas, Ammonitas, & alios Orientis populos, qui toto ſeptennio quot annis ſata deuaſtent, pecudes abigant, obuia quaque rapiant.* B *Fuit hæc viceſima quinta, eaque miſerrimæ, ſed iuſtiſſimæ ſeruitutis hebdomas, quod non tantum verum Deum ſub imagine, ſed & Baalem colerent, obliti pœnæ maioribus ſuis irrogatæ, cùm Moſe viuente ab iis adoratus eſt* Baal peor. *Eſt autem* Baal, Beel, Bel, *Dominus: Diſtinctionis cauſâ addebant* C *epitheta, quædam magnifica, vt* Beelſam es *Dominus cœli Philone Byblienſi teſte apud Euſebium, quædam ridicula, vt* Baal peor *ὁ πεδεὺς interprete Hieronymo. Paar in genere ſignificat aperire. Beelzebub Dominus muſcarum, quomodo & Elienſes Ioui ἀπομυίῳ &* D *Romani Herculi ἀπομυίῳ ſacrificabant teſte Clemente. Huiuſmodi cognomina deorum ridicula occurrunt non pauca. Quippe apud eundem Clementem Argiui, & Lacones adorabant Venerem τυμβώρυχον, Spartani Venerem χελύτιδα. Eſt autem* E *χελύττειν βήττειν tuſſire. Arcades Ἄρτεμιν ἀπαγχομένην, Dianam ſtrangulatam, Lacones Artemin Podagram.* Πολέμων ᾗ κεχηνότος Ἀπόλλωνος οἶδεν ἄγαλμα. Polemo nouit idolum Apollinis hiantis, ὀψοφάγου, obſonantis, *Argiui Iouem caluum, Syracuſani Venerem καλ-* F *λίπυγον, aut vt Nicander vocat, καλλίγλουτον, Alij Dionyſium χοιροψάλαν, inſtar porci canentem colebant.*

בעל פער זבוב

Clemens Alexand. προτρεπτικῷ.

XVI. XII.

A.M. 2718. Cler. 170. N.E. 735. Ante Dn. 1282. Madianitarum II.

Euseb. Apollod. *Ægeus Pandionis II. filius nonus Atheniensium rex, regnat annos* XLVIII. *vel* LVIII. *idque patre adhuc viuente & à Metionis filijs vel nepotibus pulso. Pandion Megaram fugit, & à Pyla benignè excipitur, homine alioqui inhumano. Siquidem Pylus occiso Patruo Biante filiam suam Peliam iamdudum nubilem Pandioni dat, & ipsum Megaræ regnum. Ipse in Peloponnesum profectus Pylum urbem condit.* Philammon Delphius floret, qui primus apud Pythios choreas instituit. *Ita Hieronymus,* ὁ πρῶτος στήσας Πυθοῖ χορόν. *Scaliger vertit,* qui primus Delphis chorum instituit *Stephanus.* Πυθὼ, ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος πόλις. *Sic apud Clementem paßim* Πυθοῖ, *Interpres vertit* Pythone. *Meliùs vertisset,* Delphis.

IVDICES ISRAELITARVM.

XXII. XVIII.

A. M. 2724. Cler. 176. N. E. 741. Ante Dn. 1276. Gedeonis I.

Iudic. c. 6. 8. DEus populi sui misertus, Angelum mittit, qui primum Israelitas increpet, deinde Gedeonem excitet ad arma contra Madianitas sumenda. (c. 7. 7.) Gedehon mirificam liberationem, per trecentos homines obtinet aduersus Madianitarum innumerabilem multitudinem, regnum oblatum recusat, (c. 8. 21.) sed, vt reliqui, iudicis nomine populo præest annos (c. 8. 28.) quadraginta. (c. 6. 27.) At, qui Bahalis Idolum

A & lucum euerterat, ipse ex Madianitarum spolijs sculptile cōficit, quod ipsi & populo fuit offendiculo, licet (c. 8. 27.) in speciem nomini Iehouæ consecratum. Alioqui & strenuus & prudens, & seuerus fuit Gedeon. Ephraimitas vrebat, quod non primi ad

B prælium vocati fuissent, indignantes oratione prudenti placat: *Quantulum,* inquit, *præ vobis egi? An non racematio Ephraimitarum melior est Abiezeris vindemiâ?* (c. 8. 2.) At cùm à Succotæis ac Penuelitis cibum exercitui (8. 6.) reficiendo peteret, *An,* inquiunt,

C *Zebachi & Tsalmunai volam manu prehendis, vt exercitui tuo victum præbeamus?* Hi erant præcipui exercitus duces. Iam enim alios duces Orebum & Zeebum confoderat Gedeon. (7. 25.)

Hæc certè erat ὕβρις & quidem in-

D dignissima. Atqui aiebat ille, *Patior facile iniuriam, si est vacua à contumeliâ.* (Pacuuius v. 190.) Igitur, *Vbi Deus,* inquit Gedeon, *Zebachum & Tsalmunam in manus dederit, tum & carnes vestras spinis commolam, & turrim vestram deijciam.* (Iudic. 8. 7.) Et minas euentu firmauit.

E

XXIV. I.

A. M. 2726. Cler. 178. N. E. 743. Ante Dn. 1274. Gedeonis III

F CYzicus in Asiâ vrbem de nomine suo condit, *& aliquantò post à Minyis imprudētibus, cum Colchos peterent, orta de repentino altercatione, bello petitus, acie fusus & occisus est annis solidis 34. vel 35. post Ilij conditum. Troiam autem conditam vult Eusebius,* (Euseb. Pompon. Mela.)

numero 698. vel 699. Rectius forsan dixisset numero 691. ac proinde & Cyzici conditum forte melius adscripseris numero 725.

XXVI. III.

A. M. 2728. Cler. 180. N. E. 745. Ante Dn. 1272. Gedeonis V.

R. *Abraham Leuita Dauidis filius sibi persuadet Mosem defunctum anno æræ mundi Iudaicæ 2489. Adar septimo, Sabbatho. Id perinde est ac si dixisset defunctum ante Christi æram annis Iulianis 1271. diebus 294. Martij* XIII.

VI. XI.

A. M. 2736. Cler. 188. N. E. 753. Ante Dn. 1264. Gedeonis XIII.

Eusèb. Paus. *Polybo defuncto succedit Inachus vel potius Ianiscus* XXI. *Sicyoniorum rex* ἀπόγονος I. *nepos vel pronepos Clytij Laomedontis generi, regnatque annos* XLII. *Inter Polybum & Ianiscum, Adrastum, memorat Pausanias, qui tamen mox Sicyone relictâ Argos se contulit, & ibi regnum Argiuorum, ante annos circiter quinquaginta collapsum vtrumque instaurauit. Erat hic Talai filius ex Lysimachâ Abantis filiâ. Abas rex Argiuorum obijt, N. E. 657. Adrastus Alcestida Peliæ filiam vxorem duxit. Tempus conuenit.* Appollod.

VII. XII.

A. M. 2737. Cler. 189. N. E. 754. Ante Dn. 1263. Gedeonis XIV.

A *Pelops Tantali filius, quum regnasset annis duodesexaginta penetrat se ad plures, eique succedunt Atreus & Thyestes filij, quorum capitalibus & cruentis odijs plenæ sunt poetarũ fabulæ. Thyesti tandem superstes fuit Atreus, & regnauit omnino, siue cum fratre, siue* Euseb. Apollodorus.
B *solus annos* LXV. *Quia autem, quidam annos Atrei à Pelopis obitu, quidam ab Eurysthei demum morte, inchoant, quia tum denique cœpit totam Peloponnesum obtinere, ideo putauit Eusebius Eurystheum numero 754. vel 755. mortuum, in quo certe plurimum fallitur.*
C

ARGONAVTICA.

VIII. XIII.

A. M. 2738. Cler. 190. N. E.
D 755. Ante Dn. 1262.
Gedeonis XV.

Ab Argonautis in Cholcidem expeditio suscipitur annis LXIV. *post Ilij conditum, annis vero* LXXIX. *ante Ilij excidium. Eusebius* IX. *vel* XI. *annis* Clem. Strom. l. I.
E *prius id refert numero 744. & 746. Nos Clementis Chronologum secuti sumus.*

Æolus Hellenis filius, Deucalionis nepos, liberos multos habuit. Canacen & Calycen filias, filios septem, Sisyphum, Cretheum, Athamantem, Sal- Apollod. Eustathi. in Odyss. κ.
F *moneum, Magnetem, Perierem & Deionem. Iam Phryxum & Hellem Athamantis liberos in Cholcidem fugisse diximus N. E. 634. Eusebium autorem secuti, sed certe antiquiorem quàm par erat, epochen illam fecit Eusebius. Sal-*

meneo nascitur Tyro, cui ex stupro nascuntur Pelias Acasti & Alcestidis pater & Neleus Nestoris parens. Creteus Æsonem gignit. Æson Iasonem. Pelias propatruus sui Crethei regnum circa vrbem Iolcon, & Pelium montem occupat, & à Crethidis sibi metuens oraculum sciscitatur, à quo potißimum sibi cauendum sit. Respondet Apollo cauendum ab eo, quem viderit vno tantum pede calceatum. Aliquantò post Iason aliquò properans vestitus ac calceatus amnem traijcit. Nando calceorum alter ipsi excidit. Nihilominus, vt erat altero pede discalceatus, in Peliam incidit. Pelias oraculi memor Iasonem rogat, quid facturus sit, si quem sibi suspectum amoliri vellet. Ego, inquit Iason, Cholcidem amandarem. Tum Pelias, Tu ergo propere in Cholcidem nauiga, & aureum Phrixi vellus repete. Non recusat Iason, viros vndique colligit, nauem conficit, cui Argo nomen fecit, & Typhin nauclerum dedit. Res nouitas, &, vt tum Græcia res erant, difficultas nobilißimos quosque Græciæ iuuenes ad eam expeditionem inuitauit. Conuenerunt Zethes & Calais filij Boreæ cuius supra meminimus N. E. 619. Orpheus œagri, Castor & Pollux Iouis filij, i. nothi, Peleus & Telamon Æaci, Hercules Amphitruonis & Alcmenæ, Argus Phryx, &c. Apollodorus & alij Theseum filium Ægei addunt, quod verisimile vix est, vt qui septuagesimo demum post anno obierit. Ægeus tamen iam, viginti annos regnauerat. In transcursu Iason in Lemnon insulam delatus, Hypsipylem Thoantis filiam insulæ viris tum vacuæ reginam comprimit. Sed audi facinus maioris aboliæ. Nauis in Troadis littus

Diod. Sic. l. 4.

Diod. Sic lib. 4.

A *vi tempestatis impulsa videt virginem scopulo alligatam. Rogat Hercules, quisnam alligarit. Illa se dicit Hesionem esse, Laomedontis filiam. Neptunum olim Troiæ muros extruxisse condicto pretio. Laomedontem pretium negasse. Neptunum post aliquot aristas immisisse Balænam littus populantem, & pestem in*
B *vrbe grassantem. Consultum super eâ re Delphicum Apollinem respondisse, Neptuni placandam iram selectâ sortitò virgine, quæ belluæ obijciatur, Laomedontem, ne suam quidem familiam excipere ausum: sortem in caput suum incidisse.*
C *Extemplo Hercules Hesionem soluit, Laomedonti pollicetur se belluam occisurum, Equos tantum, qui inuicti dicebantur, poscit. His perpetratis Hesione liberatorem sequi parata domi manere iubetur ab Hercule; se in reditu tum equos, tum Hesionem assumpturum. Tum*
D *verò Laomedon accepti beneficij oblitus, nec filiam, nec equos Herculi dare voluit. Hercules iniuriam strenuè vltus est. Ita non defuerunt Satanæ apud Ethnicos mendacij miracula, quibus superstitionem confirmaret.*

E

XII. XVII.

A. M. 2742. Cler. 194. N. E. 759. Ante Dn. 1258. Gedeonis XIX.

Tyrus conditur annis ducentis quadraginta ante templi Hierosolymitani fundamenta à Salomone iacta teste Iosepho & Eusebio. Euseb. Ioseph. Ant. l. 4.

F

Temporibus Gedeonis, *inquit Timotheus Chronologus apud Eusebium,* floreabat Orpheus Thrax, Lyricus, Odrysius. Sapientissimus & cele- Euseb. Chron. Græc.

bertimus Poeta. *Hic Orpheus est scriptorum exoticorum, qui hodie extant, antiquissimus, & apud Græcos pro sapientissimo habitus, vt qui insipientissimæ Ethnicorum superstitionis esset peritissimus. Is suum cum Argonautis iter versibus eleganter & copiosè descripsit, tum deorum laudes, & gemmarum aliquot virtutes. Quod autem ex Orphei fabulis Trinitatis fidem expiscari conatur Timotheus, id frigidum est.*

XV. I. Quintus Iubileus.

A. M. 2745. Cler. 197. N. E. 762. Ante Dn. 1255. Gedeonis XXII.

Diod. Sic. lib. 5.

IOlaus ab Hercule patruo suo mittitur in Sardiniam & colonijs in eam deductis ad Herculem in Græciam redit. Hinc Diodori quoque tempore multa Sardiniæ prædia Iolaeia dicebantur. Quin vult Diodorus oraculum ab Apolline emissum, quod æternam ijs, qui societatis huius participes essent, libertatem spondebat, putatque veritatem huius oraculi ad sua vsque tempora illibatam perstitisse, quod, cùm, modo Carthaginienses, modo Romani Sardiniam subigerent, Iolai posteri in prærupt as rupes se reciperent, & antrorum ac paupertatis angustijs libertatem suam tuerentur.*

XIII. II.

A. M. 2746. Cler. 198. N. E. 763. Ante Dn. 1254. Gedeonis XXIII.

Eusebius.

PErseo defuncto succedit filius Sthenelus secundus Mycenarum rex, regnatque annos octo. Cur ab hoc anno, non vt Eusebius numero 705. annos Stheneli inchoemus, vide N.E. 814. Sthenelo succedit filius Eurystheus, regnatque annos quadraginta tres. Hic est ille Euristheus, cuius iussu dicitur Hercules tot agones exantlasse.

XXV. XI.

A. M. 2755. Cler. 207. N. E. 772. Ante Dn. 1245. Gedeonis XXXII.

Euseb. Diod. Sic. lib. 4.

BEllum Lapitarum & Centaurorum, quos Palæphatus scribit nobiles Thessalorum equites fuisse, circa hæc tempora contigit. *Diodorus hanc narrationem, vt & reliqua, quæ ad Herculis laudem pertinent, quantumuis fabulosa, copiose prosequitur.*

XXVII. XIII.

A. M. 2757. Cler. 209. Num. Eus. 774. Ante Dn. 1243. Gedeonis XXXIIII.

Euseb. Apollod.

HOc fere tempore decedit Laomedon Ili filius, Trois nepos, Erichthonij pronepos, Dardani abnepos. Succedit Laomedontis filius Priamus. Huius tempus si rectè notauit Eusebius, dicendus erit Priamus annos sexaginta regnasse.

Diod. Sic. lib. 4.

Aliquantò ante Laomedontis obitum Hercules dicitur illi infensus, ob negatos aliquot equos, quos vicesimo ante hunc anno promiserat, Troiam aggressus solis sex nauibus & pauculis hominibus, eamque expugnasse, ac diripuisse. Ita gloriatur Tlepolemus Herculis filius apud Homerum.

Ὅς ποτε δεῦρ' ἐλθὼν ἕνεχ' ἵππων Λαομέδοντος
Ἓξ οἴαις σὺν νηυσὶ, καὶ ἀνδράσι παυροτέροισιν
Ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν, χήρωσε δ' ἀγυιάς.

IVDICES ISRAELITARVM.

V. XIX.

A.M. 2763. Cler. 215. N. E. 780. Ante Dn. 1237. Abimelechi I.

Iudic. c.8. 28. GEdeon quadragesimo post victoriam de Madianitis partam anno moritur, eique succedit filius Abimelech ex concubina Sichemitide natus, occisis duodeseptuaginta fratribus, solo, eoque minimo Iotamo superstite. Ita regium nomen, quod Pater vltro oblatum recusarat, ipse per multa parricidia occupat annos tres, Fuit interim hoc iustum Gedeonis Idololatriæ stipendium, cui, cùm Scriptura tribuat tantum liberos LXX. tamen Abimelec dicitur occidisse fratres LXX. rotundatum pro more numerum vsurpans. Igitur vel Gedeon habuit filios 72. vel Abimelec occidit tantum fratres 68.

c.9. 5.

c.9.22.

VI. I.

A.M. 2764. Cler. 216. N.E. 781. Ante Dn. 1236. Abimelechi II.

Iud. 8. 33. ISraelitæ non contenti Dei cultum Idolis conspurcasse, sub Gedeone, eo defuncto etiam Bahaliticam Idololatriam adiunxerunt.

A Quam ob caussam Deus pro liberatoribus, quos antea dederat, impij parricidæ, dominationi eos subijcit, & mox intestinis inter regem & populum dissensionibus excitatis in vtrumque seuerissima exercet iudicia.

B

VIII. III.

A.M. 2766. Cler. 218. N. E. 783. Ante Dn. 1234. Tholæ I.

POst Abimelechum Israelitas iudicat Thola annos XXIII. Iud. 10.2.

C *Theseus Ægeo patre iam sene Athenienses per decem oppidula dispersos in vnam ciuitatem congregat, vnde institutum festum, quod* Μετοίκια, Συνοίκια, Παναθήναια *dicebatur, fiebatque Hecatombaeonis XVI. tertio quoque anno.* Euseb. & in eum Scalig.

D

IX. IV.

A.M. 2767. Cler. 219. N.E. 784. Ante Dn. 1233. Tholæ II.

CArthaginem à Zoro & Carthagine ducibus Tyrijs conditam annis
E *quinquaginta ante Troiæ excidium vult Appianus. Eusebius ab ijsdem quidem conditam refert, sed numero 804. h.e. annis triginta ante Ilij subuersionem. Quid autem fecerit Dido. Vide A. Cler. 578. & 413.*

F

X. V.

A.M. 2768. Cler. 220. N.E. 785. Ante Dn. 1232. Tholæ III.

ANdrogeos Minois filius Athenas venit Παναθηναίων συντελουμένων,

Ægeo regnante, cuius iussu per dolum interfectus est. Ita fere fit, ut ludicrorum cruenta sint hilaria, & Tragicorum certaminum semina.

XII. VII.

A. M. 2770. Cler. 222. N. E. 787. Ante Dn. 1230. Tholæ V.

Clem. Stro. l. 11. Tzetes Cedren.

Fabula Minotauri in hunc fere annum incidit, ut annis XXXII. *post Argonauticam expeditionem, annis* LVI. *ante Troiæ excidium dicatur Theseus ad Minoem missus, prout superiore anno decretum fuerat. Erat autem Taurus natione Cretensis, patriâ Gnoßius, Minois* στρατηγὸς, *vel Notarius, quem cùm amasset Pasiphae Minois filia, ex eo concubitu natus filius Minotaurus dictus est. Huic Minotauro castigandi dabantur adolescentes Athenienses Athenis sorte missi ob cædem Androgeo. Theseum autem liberauit Ariadne Minois filia, sororis exemplo impudico amori seruiens potiùs, quàm famæ* cuius apud molles minima est iactura cathedras. *Diodorus, ne quid Herculis gloriæ deesset, etiam Minotaurum ab eo debellatum memorat, mox eundem Theseo debellandum proponit, non tam obliuione, quàm studio memorandi ea omnia, quæ à veteribus quantumuis dissentientibus narrari videbat de his, quos Heroas & Deos putabat.*

Diod. l. 4. p. 155. & 184.

XVIII. XIII.

A. M. 2776. Cler. 228. N. E. 793. Ante Dn. 1224. Tholæ XI.

A *Theseus Ægei filius decimus Atheniensium rex, regnat annos viginti. Eusebius decimo ante hunc anno Thesei principatum inchoat & triginta annos ei tribuit. Nos decade vna deceptum credimus, quia sexennio ante Theseus nondum princeps erat, Si modo (lementi fidem adhibemus.* B *Vide N. E. 787. Itáque Eusebius ipse paucis annis ante bellum* τῆς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις *Thesei principatum inchoat.*

Euseb.

XX. XV.

C A. M. 2778. Cler. 230. N. E. 795. Ante Dn. 1222. Tholæ XIII.

Anisco defuncto succedit Phæstus XXII. *Sicyoniorum rex Herculis filius, regnatque annos octo. Spurius erat Phæstus. Nam cùm vna nocte quinquaginta* D *Thestij filias vitiauerit, innumeros liberos habuerit Hercules virginum compressor, potiùs, quàm monstrorum oppressor, tamen vergente demum ætate duxit vxorem Deianiram Oenei ex Althæâ filiam sororem Meleagri. Meleager apro Calydonio confosso præmium,* E *quod victori promißum fuerat, dat Atalantæ ex Arcadiâ oriundæ. Meleagri fratres præmium Atalantæ eripiunt. Hinc rixa tam atrox, ut fratres suos occidere non dubitarit Meleager. Mater Althæa filiorum obitum tam impatienter tulit, ut Meleagro, qui* F *vnus supererat, interitum imprecata sit.*

Euseb. Pausan.

Diod. Siculus l. 4. Clem. προτρεπτικῷ.

Ethnici Deum incusare non dubitant, Magnaque numinibus vota exaudita malignis. *Re verâ iustus Deus stultas impiorum preces irato animo nonnunquam*

numquam exaudit. Imprecationem matris secuta mors Meleagri. Mater Althæa votum suum exauditum dolens præ desperatione guttur laqueo fregit. Hos tragicos euentus Dianæ, quam contempserat Meleager, iræ tribuunt Poëtæ. Quantò iustiùs in Poetarum caput incidere deberent huiusmodi calamitates, cùm passim omnes Deos suos multò indigniùs habeant, quàm Meleager vnam Dianam. Deos scilicet istos præstat simul omnes offendere, quàm singulos. Oeneus amissâ vxore Althæâ ducit Peribœam Hipponoi filiam, quæ se grauidam ex Marte mentiebatur, ex eaque suscepit Tydeum patrem Diomedis, de quo rarum elogium dicitur, Tydides melior patre.

XXI. XVI.

A. M. 2779. Cler. 231. N. E. 796. Ante Dn. 1221. Tholæ XIV.

Paterculus. *ATreus Pelopi patri funebres ludos faciens Pisis quinquennale certamen instituit annis* MCCL. *ante* M. *Vinicij Quartini consulatum. Tempus conuenit annis solidis centum post ludicrum Pelopis. Vetus hæc est mundi insania, vt præcipua festorum solennia in nundinas aut ludicra conuertantur, adeò nihil minus nobis cordi est, quàm pietas. Hecatombæonis Neomenia videtur incidisse in Iulij decimum, Cancri octauum, vt iam tum octauus Cancri cœperit haberi pro centro Solstitiali, non minus quàm primus.*

XXII. XVII.

A. M. 2780. Cler. 232. N. E. 797. Ante Dn. 1220. Tholæ XV.

A *PRogeniem incestam tragica incestant excidia. Laij turpitudinem & exitium retulimus* A. M. *2997. Oedipus occiso patre Lajo, ex Iocastâ matre susceperat Eteoclem & Polynicem. Alter alterum regno circunscribit. Hinc bellum atrox, quo fratres ambo pereunt. Thebas obsidebant duces septem.* B *Eam ob caussam Sophocles Tragœdiam suam inscripsit,* οἱ ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις. *Belli tempus vetus chronologus apud Clementem notat decennio post Thesei in Minotaurum expeditionem, triginta septem ante Troiæ excidium.* C Diodor. l. 4. p. 186. Apollod. Clem. Strom. l. 1.

XXV. I.

A. M. 2783. Cler. 235. N. E. 800. Ante Dn. 1217. Tholæ XVIII.

D *VEtus Chronologus apud Clementem confert Herculis Agonem triennio post bellum Thebanum. Sed fuit hic vltimus Agon Herculis, quo defunctus, cùm annos duos & quinquaginta vixisset, in Phrenesim incidit, quâ lymphatus ardentem pyram insiluit. Exemplum hoc æmulati Hercule ipso* E *furiosiores Empedocles, Calanus, Peregrinus, & Indi passim. Hercule defuncto filij eius Burysthei metu confugiunt ad Ceycem regulum Trachinis, quæ forsan hanc ob caussam Heraclea dicta est.* Clem. Strom. lib. 1. Dicæarchus apud Clem. Protreptico.

Eurystheus legatis ad Ceycem missis iubet, vt Heraclidas omnes procul à suo F *regno abigat. Hinc expulsos iuuenes nulla alia ciuitas Eurysthei metu excipere audebat. Ita diu extorres incertis sedibus vagati sunt. Tandem ab Atheniensibus Thesei consilio excipiuntur. Atheniensium in Heraclidas hospitalitas ma-*

gna laude digna fuisset, nisi eam ipsi corrupissent Idololatricâ in Herculem adulatione, de qua A. M. 2803.

XXVIII. IV.

A. M. 2786. Cler. 238. N. E. 803. Ante Dn. 1214. Tholæ XXI.

Pausan. *PHastus oraculi monitu Sicyone relicta, in Cretam nauigat eique succedit Zeuxippus Syllidis naturalis filius, eoque Apollini nuncupatus. Zeuxippo verò defuncto, regnum auitum recuperat Hippolytus Ropali filius, Phæsti nepos. Agamemnon, qui circa N. E. 820. regnare cœpit, Hippolyto bellum infert. Hippolytus viribus inferiorem se sentiens, dat manus & iugum subit. Hippolyti filius Phalees à Tamphalce Temeni filio captus, in gratiam quidem Herculis, cuius Phalces abnepos, Thamphalces adnepos erat, viuus seruatus est, sed ita, vt Sicyonij Argiuis parerent, ac tum plane defecit Sicyoniorum regnum. Hæc Pausanias. Sed Eusebius, qui in Sicyoniorum regum serie ad Phæstum vsq; cum Pausania fere semper parta fecerat, aut ab eo non multum dissenserat, deinceps plane aliam seriem nectit, vult Phæsto successisse Adrastum* XXIII. *Sicyoniorum regem, & regnasse annos quatuor. Sed hunc Adrastum Pausanias ante Inascum regnasse vult post Polybum, & cum aliquandiu regnum Sicyonis tenuisset Argos migrasse atque inibi regnasse, vt supra diximus N. E. 753.*

III. VII.

A. M. 2789. Cler. 241. N. E. 806. Ante Dn. 1211. Iairis I.

THolæ defuncto succedit Iair, Galahadita, iudicatque populum annos 22. Tremellius & Iunius volunt hunc Iairem eum esse, qui dicitur Bedan διαχριτικῶς, vt distinguatur à Iaire, de quo Num. 32. Paraphrastes chaldæus & R. Dauid Kimchi volunt 1. Sam. XII. 11. ὑστέρων esse, vt *Bedan* sit idem quod *Ben dan* i. filius Danis. In eâdem sententiâ est Hieronymus in Genesim. Iud. 10. 3. 1. Sam. 12. 11.

IV. VIII.

A. M. 2790. Cler. 242. N. E. 807. Ante Dn. 1210. Iairis II.

EPigoni h. e. posteri eorum, qui bello Thebano perierant, decennio post, paternas iniurias vltum eunt. Adrasto vel potius Phæsto succedit Polyphides XXIII. *vel* XXIV. *Sicyoniorum rex, regnatque annos* XXXI. *Ad hunc nutrix Agamemnonem & Menelaum adhuc iuuenes deduxisse fertur teste Tzetze. Hui! quantò sæpiùs hæreditaria sunt vitia, odia, bella, quàm virtutes, amicitiæ, pax.* Diod. Siculus l. 4. p. 187.

VI. X.

A. M. 2792. Cler. 244. Num. Euf. 809. Ante Dn. 1208. Iairis IV.

EXpeditio Amazonum, nouem annis post Ludicrum Herculis, annis XXV. *ante Ili excidium. Sic vetus Chronologus apud Clementem. Nec multum abludit Eusebius, qui inter Amazonum bellum & Troiæ excidium statuit annos* XXIV. *Cæterum expeditio hac ab Amazonibus, suscepta est, non aduersus The-*

banos, vt multa exemplaria legunt, A *apud Eusebium & Pindarum, sed aduersus Athenienses, vt habent emendatiores Pindari codices, & Diodorus. Is docet Amazonas Græcis quidem omnibus infensas fuisse, ob Herculis in illas expeditionem, sed maximo Atheniensibus, quod illorum rex Theseus abduxis-* B *set Hippolytam. Theseus Hyppolytum ex eâ susceptum in aciem ducit, & Amazonas prælio superat. Quid caussæ est, cur viragines istas admirabūda prædicet antiquitas? Sexum exuebant, non vt virtutes, sed vt vitia virorum induerent. Atque adeò, quæ Amazonum fortitu-* C *do memoratur, brutus potiùs furor fuit, quàm virilis fortitudo.*

Cum pleræque maritos in bello amisissent, ne feliciores aliæ alijs viderentur, viros, qui domi remanserant, interficiunt. Vltionem cæsorum coniugum, excidio finitimorum D consequuntur. Tum pace armis quæsitâ, ne genus interiret, concubitum finitimorum ineunt. Si qui mares nascerentur, interficiebant. Virgines in eundem ipsis morem non otio neque lanificio, sed armis, equis, venationibus exercebant, in- E ustis infantum dexterioribus mammis, ne sagittarum iactus impediretur, vnde Amazones dictæ sunt. *Sedes earum iuxta Thermodontem amnem, in Themiscereis campis, Origo à Scythis. Tempus incertum. Nisi quod antiquiores hoc seculo fuisse constat, cùm* F *inter Herculis labores numeretur, quod Antiopam Amazonum reginam debellauit. Quod si etiam Alexander, vt ferunt, Amazonum reginam compressit, mille circiter annos Amazonas re-*

Iust. lib. 2. Diodor. Sicul. lib. 3.

gnasse dicendum erat. Sed de Alexandro, quod narratur, suspectum. Alioqui, quî fit vt septingentis ante Alexandrum annis de ijs historia plane conticescant?

X. XIV.

A. M. 2796. Cler. 248. N. E. 813. Ante Dn. 1204. Iairis IIX.

E*Vristheus sciens Heraclidas ab Atheniensibus, humaniter exceptos, bellum aduersus eos suscipit, Athenienses exercitum conscribunt, Duces instituunt, Theseum Ægei filium, regem suum, Hyllum filiorum Herculis ex Deianirâ vetustißimum, & Iolaum Hylli patruelem Iphiclis filium. Eurystheus prælio vincitur ac occiditur, cum regnasset annos* XLIII. *Atreus audita Eurysthei clade Mycenarum regnum occupat. Hyllus victoriam persequens ab Atreo repellitur. Prælium singulare ea lege committitur inter Hyllum & Echemum Tegeatarum regulum Eurysthei socium, vt si vinceretur Echemus, Hyllo Mycenarum regnum restitueretur. Sin vinceretur Hyllus, Heraclidæ annos quinquaginta procul à peninsula exularent. Hyllus victus est. Atreus victor totius peninsulæ potens ei patris nomen imposuit. Theseus interim Menesthei fraude regno spoliatur. Rem paulo aliter narrat Apollodorus. Ad tempus quod attinet, Eusebius Thesei obitū confert in numerum 813. & è regione numeri 816. notat* Atreus Argis regnat. *Idem primum Agamemnonis annum confert cum numero 821. Hæc non satis conueniunt. Pauculis mutatis restitui*

Eusebius. Diod. Sic. lib. 4.

potest συναληθεῦσαι, si primum Agamemnonis annum conferas cum numero 816. annis XVII. *ante Ilij excidium, vt notat Clemens. Argis vero regnare cœpit Atreus N. E. 813. eodemque anno pulsus est Theseus.*

XIII. XVII.

A. M. 2799. Cler. 251. N. E. 816. Ante Dn. 1201.

Iairis XI.

Diod. Sic. lib. 4. *HYllus Herculis filius, ab Echemo victus, Delphicum Apollinem consuluerat, vtrum aleam prælij rursus tentare debeat. Responsum ter nouos fructus prius percipiendos. Hyllus expectato triennio Peloponnesum iterum aggreditur, infelici successu.*

Clemens Strom. l. 1. *Atreo Pelopis filio defuncto succedunt Agamemnon & Menelaus Plisthenis filij, Atrei nepotes annis septemdecim ante Troiæ subuersionem, vt vult vetus Chronologus apud Clementem. Agamemnon Argos & Mycenas, Menelaus Lacedæmonem obtinuit.*

XVII. II.

A. M. 2803. Cler. 255. N. E. 820. Ante Dn. 1197.

Iairis XV.

Clemens Stromat. lib. 1. *QVi multa coaceruant, plerunque multa confundunt. Hoc Clementi contigit.* A Mosis, *inquit*, & Inachi principatu ad Deucalionis diluuium, secundam, inquam, inundationem, & Phaethontis incendium, quæ sub Crotopo contigerunt, numerantur generationes quadraginta. Centum autem annis tribuuntur

A tres generationes. *Hoc à vero alienissimum est. Sed vero proximum fiet, si dicas à Noæ diluuio ad Deucalioneum fluxisse generationes quadraginta, ita vt annis centum tribuas quinque generationes.*

Pergit Clemens. A Deucalionis diluuio ad Idæ incendium, ferri inuentionem & Idęos dactylos sunt anni septuaginta tres, vt inquit Thrasyllus, Ab Idę incẽdio ad Ganymedis raptum anni sexaginta quinque. Hinc ad Persei militiam quando Glaucus Melicertę Isthmia posuit, anni quindecim. Hinc ad Ilij conditum anni triginta quatuor. Hinc ad Argonautica anni sexaginta quatuor. Hinc ad Theseum & Minotaurum anni triginta duo. Hinc ἐπὶ τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας anni decem. Hinc ad olympicum agonem Herculis, quem Pelopi posuit, anni tres. Hinc ad Amazonum in Athenienses expeditionem, & Helenam à Theseo raptam anni nouem, Hinc ad Herculis apotheosim anni vndecim. Hinc ad Helenam ab Alexandro raptam anni quatuor.

E *In hac serie, quæ tota Thrasylli esse videtur, nihil video, quod meritò reprehendi possit. Itaque Scaliger passim hæc analecta laudat, tanquam optimæ notæ. Sed non est, quod credas Herculem quarto demum ante Helenam ab Alexandro raptam anno mortuum. Obijt eo* F *ipso, quo Agonem Pelopi posuit, anno. Menoetius Actoris filius Opuntios docuit Herculi tanquam Heroi sacrificare tauro, capro, ariete. Opuntios secuti sunt Thebani. Leuiculum hoc Atheniensibus visum. Sacrificarunt* Herculi, *tan-* Diod. Sic. lib. 4.

quam Deo, herculem ritu solenni Deum fecerunt, hoc, vt videtur, anno. Bene habet. Videndum, non vt cœlum homini, sed vt homo cœlo sit propitius. Sed quia aliquandiu intermissus fuerat præclarus ille mos faciendi Deos, ideò veteres illi, quibus, vt vino, pretium addebat ætas, ὡς τετίμηκε μῦθος ϗ χρόνος, vt eleganter ait Clemens προτρεπτικῷ, maiorum gentium dij sunt habiti. Reliqua deorum mendicabula minoribus gentibus aßignata sunt.

TROIÆ EXCIDIVM.

XXI. VI.

A. M. 2807. Cler. 259. Num. Euſ. 824. Ante Dn. 1192. Iairis XIX

T*Imæus apud Censorinum numerat annos quadringentos septemdecim ab Ilij excidio ad primam Olympiadem. Velleius Paterculus ait* Romam conditam Sexta Olympiade, poſt duo & viginti annos, quàm prima conſtituta fuerat. *Addit.* Id actum poſt Troiam captam annis CCCCXXXVII. *Hæc ita intelligenda sunt, Troiam obsideri cœptam annis 417. ante primam, annis 437. ante sextam Olympiadem. Vetus chronologus apud Clementem numerat ab* herculis Apotheosi *ad* helenam *ab Alexandro raptam annos quatuor. Igitur* Alexander, *qui & Paris, Priami & hecubæ filius à Menelao Lacedæmonis rege hoſpitio exceptus mercedis loco vxorem eius helenam non inuitam abducit. Menelaus & frater eius Agamemnon helenam repetunt.* Quid Paris? vt ſaluus regnet viuatque beatus cogi poſſe negat. *Hinc bellum, quo Troia decimo post anno subuersa est.*

XXV. X.

A. M. 2811. Cler. 263. Num. Euſ. 828. Ante Dn. 1189. Iephtæ I.

QVum Iſraelitæ proculcato veri Dei cultu circumiacentium populorum Deos omnes colerent, Deus Hammonitas & Philiſtinos immittit, qui populum protererát. Illi ergo *confregerunt & conquassarunt Jsraelitas hoc ipso anno decimo octauo* Iubilei ſcilicet. Sed eodem anno miſericors Deus liberatorem ſuſcitat eum, qui, cùm propter generis adulterini vitium & domo paternâ & Dei templo arceretur ex legis præſcripto, tamen & verâ fide & bellicâ virtute præcellens erat, nomine Iphtae ſiue Iephte. Huius egregia facinora maculauit voti temeritas, quod concepit ad bellum proficiſcens. *Quidquid, inquit, mihi redeunti obuiam fiet, erit Jehouæ, & offeram illud in holocaustum.* Quanquam hæc verba benignâ interpretatione emollit R. Ioſeph pater R. Dauidis Kimchi, dicens τὸ *&* hîc ſumi pro *aut*, vt *qui percusserit patrem & matrem* & ſimilia, q. d. ſi res apta ſit ſacrificio, offeram, ſin minus, quomodocunque Deo conſecrabo. Vt vt ſit, lubens ijs aſſentior, qui dicunt filiam à Iephte non immolatam, ſed Deo conſecratam, & perpetuâ virginitate, vitæque auſteritate hominum conſortio exemptam, vt velut vni Deo manci-

Iudic. c. 10. 6. — *c. 10. 8.* — *Deut. 23. 2.* — *Hebr. 11. 32.* — *Iudic. 11. 32.*

pata videretur, excepto quatriduo, quo licebat illi quotannis cum Israelitidis consolationis ergo sermones serere.

Hanc de Iiphtigeniâ (Græci Iphigeniam dixerunt.) i. Iephte filiâ narrationem Poetæ fabulis inuoluerunt, & suo Agamemnoni, qui per hæc tempora viuebat ac bellum Troianis inferebat, tribuerunt.

Iudic. c. 11. 34. c. 12. 1. Iephthe Hammonitas prospero prælio profligat, debellat. Ephraimitas victoriæ suæ inuidêtes & obloquêtes acriter castigat occisis XLIIM. quorum plerique ex sermone agniti sunt, quod, cùm *Schibboleth*. i. vadi transcundi copiam sibi fieri postularent, & Galahaditas se dicerent, pro *Schibboleth* dicebant *Sibboleth*, quo vitio etiam aliæ nationes laborarunt, maximè Græci, vndè fit vt pro *Schaul*, *Schilo*, &c. LXX. scripserunt *Saul*, *Silo*, & sic de omnibus alijs. שבולת

c. 11. 28. Anni trecenti, de quibus Iudicum XI. 28. ὁλοσχερῶς intelligendi sunt. Præcisè ducentesimus septuagesimus annus agebatur, ex quo Israelitæ possidebant, regiones trans Iardenem sitas, de quibus litem mouebant Ammonitæ.

c. 12. 7. Iephte iudicat Israelitas annos sex.

Quàm barbara esset tum Græcia, vel hinc colligas, quod ne Νόμος *quidem. i. legis nomen vsquam occurrit apud Homerum. Qui Titanomachiam scripsit, vult Achillis Pelidæ præceptorem Chironem primùm authorem fuisse iuuentutis bonis moribus imbuendæ.* Clemens Stromat. lib. 1.

Primùm videlicet in Græciâ—

— πρῶτος τι γὰρ ὄντος, *inquit*, Ἔς τε δικαιοσύνην θνητῶν γένος ἤγαγε, δείξας ὅρκον Δεί-

A ξας, καὶ θυσίας ἱλαρὰς, καὶ σχήματ' ὀλύμπου.
Quid ergo, inquies, Orpheus Chirone antiquior non fuit? Sed quæ modo memorabamus Orphei scripta re verâ Orphei non sunt, sed Onomacriti qui circa Olympiadem LV. florebat.

II. XV.

B A. M. 2816. Cler. 268. N. E. 833. Ante Dn. 1184.

Iephtæ VI.

Troia, cùm vi capi non posset, superstitionis machinâ expugnatur quadringentesimo octauo ante primam
C *Iphiti Olympiadem anno, inquit Solinus c. 2. ex veterum sententiâ. Plerique numerant tantum annos 407. Nos putamus veterum mentem fuisse, vt significarent annos solidos 408. Quamobrem licet Callisthenes, Eusebius, Scaliger in sequentem annum differant hunc ca-*
D *sum, nos putamus hoc potiùs anno contigisse.*

Quippe Ephorus apud Dionysium ait Ilium captum diebus septemdecim ante Solstitium æstiuum, Thargelionis XXIII. cùm superessêt post Solstitium dies viginti. *Scaliger Dionysium* Dionys. Halic. l. 1.
E *nugari contendit canonum lib. 3. Sanè malim dixisset Dionysius factum* id viginti diebus ante Solstitium, cùm superessent dies septemdecim post Solstitium vsque ad finem anni. *Facile fuit alterum pro altero scribere per numerorum inuersionem. Facile quoque*
F *fuit veteribus in Solstitij notatione triduo decipi. Sic cùm aliquis scripsisset factum id* septiduo ante Nouilunium, *Seruius, siue vitiosum codicem nactus legerit* post *siue nouè loquês dixit Ilium captum septimâ Lunâ. Sed tam incom-*

moda fuisset Græcis Luna VII. *διχόμηνος προτέρα, quàm commoda illis fuit Luna* XXIV. *διχόμηνος ὑστέρα.* A

Clemens Strom. l. 1. *Quidam captam Troiam dixerunt Targelionis* XII. *vt Dionysius Argiuus, & Hellanicus apud Clementem. Eâ die crediderim Mineruæ consecratum equum ligneum. Alij dixerunt* B *Troiam captam Scirrophorionis* XXIII. *nempe, quia volebant Neomeniam Hecatombæonis esse proximum æstiuo Solstitio nouilunium, quod verum est, si Solstitium voces cum veterum plerisque octauum Cancri diem. Sed Ilium captum est* XVII. *vel* XX. *diebus ante primum,* C *non octauum Cancri, nocte quæ media fuit inter Lunam* XXIII. *&* XXIV. *inter Iunij* XIII. *&* XIV. *Quamobrem Ephorus, Callisthenes, Damastes, Phylarchus apud Plutarchum notant ἑβδόμην φθίνοντος, Ægias, Dercylus, & qui res Atticas scripserunt, ὀγδόην φθίνοντος Θαργηλιῶνος apud Clementem.* D Plut. in Camillo.

Dum domuitionem parant.

Pacuuius. Periere Danai, plera pars pessundata est, *puta Menestheus Athenensium rex iuxta Melon insulam, cui succedit filius Demophoon, Menelaus in Phœniciam Hiramo regnante delatus est, vt* E *docent Menander & Latus apud Clementem, qui perperam putant hunc esse Hiramum Salomonis amicum. A Phœnicia in Ægyptum delatus est regnante Proteo. Dum Troiani bacchantes vigilabant ad mediam noctem vsque, Græcis à Tenedo ad vrbem accedentibus fa-* F *uebat cæcitas noctis, quam notat Virgilius,*

> Et iam Argiua phalanx instructis nauibus ibat
> A Tenedo, tacitæ per amica silentia Lunæ.

Vbi paulo post mediam noctem inuadenda fuit vrbs somno vinoque sepulta, Græcis fauebat exorientis Lunæ splendor, quam notat parua Ilias Νὺξ μὲν ἔην μεσάτα, λαμπρὰ δ' ἐπέτελλε σελάνα.

III. XVI.

A. M. 2817. Cler. 269. N. E. 834. Ante Dn. 1183. Abesanis I.

Iephta defuncto succedit Abesan Bethleemita, qui iudicasse quidem dicitur Israelem annos septem, Ahialon decem, Abdon octo, in libertatem vindicasse non dicuntur. Quamobrem anni quadraginta, quibus Philistini dominati sunt in Israelitas, possunt à quarto Abesanis anno inchoari, & in Samsonis obitu finiri. Iudic. 12. 7. 13. 1.

IX. III.

A. M. 2823. Cler. 275. N. E. 840. Ante Dn. 1177. Abesanis VII.

Lydi maris imperium obtinent, *annos nonaginta duos. Maris scilicet mediterranei, quod imperium antea obtinebant Cretenses Minoe regnante, cum interim Tyrrheni piraticam exercerent, myoparonibus suis, maritimas oras infestantes. Cumque nauium eius piraticarum vna inter cæteras nomine Scylla celeberrima esset, Vlysses tamen celeritate suæ nauis & venti oportunitate, Scyllæ insidias effugit, vnde locus fabulis innumeris apud Homerum & reli-* Euseb. Homeri Odyss. μ.

quos poetas. Jam autem Vlysses ab expugnatione Troiæ suam Jthacam repetens vi tempestatis 1. in Corcyram insulam Phæacum, 2. in Siciliam Cyclopibus fabulosis infamem, 3. in Æoliam insulam delatus fuerat, atque iterare cursus cogitans relictos, Dum sibi, dum socijs reditum parat, aspera multa Pertulit.

Horat. l. 1. epist. 2.

Jn Æoliâ tum regnabat Æolus Hippotæ filius, Lipari gener. Liparus Ausonis (à quo Italia Ausonia dicta) filius à fratribus vexatus coactus fuerat in insulam secedere, quæ de nomine eius Lipara dicta est. Æolus ex Cyanâ Lipari filiâ filios sex habuit Astyochum, Xuthum, Androclem, Pheramonem, Iocastam, Agathyrmem. Iocasta maritimas Italiæ oras obtinuit à Surrento Regium vsque. Pheremon & Androcles in Siciliâ sedes quæsiuerunt à Porthmo ad Lilybæum. Xuthus circa Leontinũ agrum. Quippe, cùm inter se disceptarent Sicani Occidentalem & Siculi Orientalem insulæ partem incolentes, Æoli filios controuersiarum suarum arbitros & Principes admiserunt. Agathyrmis Agathyrmim vrbem condidit. Astyochus in Liparâ substitit. Xuthi filius Dorus in Græciam traiecit, & in ea Doriensium illustre nomen fecit.

Diod. Sic. lib. 5. Homerus Odyss. κ'. & in eum Eustathi°.

X. IV.

A. M. 2824. Cler. 276. N. E. 841. Ante Dn. 1176.

Aialonis I.

Iud. 12. 11. Euseb.

A*Besani defuncto succedit Aialon Zabulonita, iudicatque populum decem annos.* Æneas Lauinium condit vltimo regni sui tempore, anno- A que sequente moritur, octo circiter annis post excidium Troiæ. Succedit ei filius Ascanius, qui regnauit annos XXXVIII.

Ægystus Clytemnestræ adulter, vbi Agamemnonem è bello Troiano præter spem reducem vidit, eum occidit, eiusque regno potitus est annos septem h. e. vsque ab hunc annum, Ægystum vero & Clytemnestram ipsam occidit filius Orestes paternæ necis vltor, regnoque potitur annos circiter septuaginta. Apud Eusebium legitur tantum XV. scribendum videtur LXV. vel LXX. Jn Oreste exemplum habemus illustre, ex quo discamus, quæ sit Satanæ fraus & conscientiæ vis. Apollo Delphicus Orestem ad parricidium impellit, & mox cruciat. Κείνῳ πιθόμενος τὴν τεκοῦσαν ἔκτανον Ἐκεῖνον ἡγεῖσθ' ἀνόσιον καὶ κτείνατε Ἐκεῖνος ἥμαρτ', οὐκ ἐγώ, *inquit Orestes apud Euripidem.*

Velleius Pater.

B C D *Rursus Orestes regnat. Non deerant adulatores, non pretextus, vt parricidium pietati deputari posset, & tamen furit,* Occultum quatiente animo tortore flagellum. *Erat Clytemnestra digna, quæ lege talionis plecteretur, sed non erat filius dignus, qui de matre supplicium sumeret.* E *Hinc nata occasio fingendi Furias, quæ de atrocioribus sceleribus pœnas exigerent. Cuius fabulæ vim malo Ciceronis verbis explicare, quàm meis.* Sic se res habet, *inquit,* magnam vim, magnam possidet religionem paternus, maternusque sanguis, ex F quo si qua macula concepta est, non modo elui non potest, verum vsque eo permanat ad animum, vt summus furor atque amentia consequatur. Nolite enim putare, quemadmodum in fabulis sæpenumero victoris,

Cicero pro Roscio Amerino.

detis, eos qui aliquid impiè scelerateque commiserint agitari & perterreri Furiarum tædis ardentibus. Sua quemque fraus, & suus terror maximè vexat: suum quemque scelus agitat, amentiaq; afficit: suæ malæ cogitationes, conscientiæque animi terrent. Hæ sunt impijs assiduæ, domesticæque Furiæ, quæ dies noctesque parentum pœnas à consceleratissimis filijs repetunt.

XIX. XIII.

A. M. 2833. Cler. 285. N. E. 850. Ante Dn. 1167.

Habdonis I.

Iudic. 12, 13. Aialoni defuncto succedit Habdon Pharhatonita, iudicatque annos octo. Series Iudicum maximè post Iephte corruptissimè habetur apud Clementem Alexandrinum Stromat. l. 1.

XXVII. II.

A. M. 2841. Cler. 293. N. E. 858. Ante Dn. 1159.

Samsonis I.

Iudic. 16, 31. Habdoni defuncto succedit Samson, iudicatque populum annos viginti. h. e. vigesimo sui principatus anno moritur.

Euseb. Pelasgo defuncto succedit Zeuxippus XXVI. Sicyoniorum rex, regnatque annos XXXII. *Zeuxippum Pausanias Agamemnone antiquiorem fecit. Eusebius vero* XXXIV. *annis posteriorem. Zeuxippus Eusebio est vltimus Sicyoniorum rex, Pausaniæ antepenultimus.*

I. IV. Iubileus VII.

A. M. 2843. Cler. 295. N. E. 860. Ante Dn. 1157.

Samsonis III.

Hectoris filij Nestoris filijs expulsis Ilium recuperant & vtcumque instaurant. Euseb.

V. VIII.

A. M. 2847. Cler. 299. N. E. 864. Ante Dn. 1153.

Samsonis VII.

Heraclidæ annos quinquaginta, post infælix Hylli cum Atreo prælium ex pacto à Peloponneso inuadenda abstinuerant, exacto vero hoc tempore, rursus Peloponnesum tentant Cleodæo duce, Hylli filio, Herculis nepote, annis triginta post Ilij excidium & quidem ijsdem conditionibus, & eodem exitu, quo antehac. Hæc caussa est, cur circa hunc annum quidam Heraclidarum κάθοδον ponant. Cleodæus ante pugnam Pythiam consuluerat, idemque responsum acceperat quod Hyllus ante annos quinquaginta (vt retulimus N. E. 816.) cum infæliciter pugnasset Cleodæus, de Pythiâ conquerens, responsum accipit. Non ego te, sed tu teipsum decepisti. Ego per tres καρποφορείας, tres τεκνογονίας, intellexi, tres, inquam, generationes, non tres æstates expectandas. Euseb. Apollod.

Eodem circiter anno Ascanius Æneæ filius Albam in Italiâ condit annis triginta post Troiæ excidium, quadringentis ante Romæ conditum. Dionys. Halic. l. 1. Strab. l. 5.

Moses, inquit Clemens, ex Ægypto egressus est annis trecentis quadra- Clem. Strom. l. 1.

ginta quinque ante periodum Sothiacam. *Hoc quid sit, quærendum. Olim Mesori mensis annum Ægyptiacum aperiebat. Huius neomenia hoc anno* CCCXLV. *ab Exodo contigit Maj nono, nouilunio, Thoth Iunij nono, nouilunio, sub ortum Sirij, quem Sothim vocant Ægyptij. Hic concursus Ægyptios inuitare potuit, vt ex Patulcio Clusium facerent mensem Mesori, principatumq; darent mensi Thoth. Ita prima post illam mutationem periodus Sothiaca contigerit anno* CCCXLV. *post Exodum.*

X. XIII.

A. M. 2852. Cler. 304. N. E. 869. Ante Dn. 1148. Samsonis XI.

Euseb. DEmophoonte Thesei filio, quum recuperatum patris regnum tenuisset annos LXIII. *vel* LXV. *defuncto, succedit Oxyntes* XIII. *Atheniensium rex, regnatque annos* XII.

XI. XIV.

A. M. 2853. Cler. 305. N. E. 870. Ante Dn. 1147. Samsonis XII.

Euseb. AMazones templum Ephesi incendunt, *inquit Eusebius, cuius sententiam confirmat Clemens Protreptico. Sed consecrasse, forsan & igni expurgasse videntur potius, quàm incendisse, & cùm alijs donarijs tum trunco* F *vlmeo, vt vult Dionysius ὁ περιηγητὴς, vel fagineo, vt censet Callimachus, ornasse. Quàm ob caussam ijdem, tum Pindarus, Solinus ac Mela conditum ab Amazonibus Dianæ Ephesiæ templum* A *crediderunt: quod tamen Amazonibus vetustius esse contendit Pausanias Messeniacis & Achaicis. Vide Scaligerum. Quid? tam celebri deæ truncus informis? Fuit hic seculi stupor. Sic & in Icaro Artemidis simulachrum erat* Clemens Alexand. ξύλον οὐκ εἰργασμένον, *lignum rude, & Ci-* προτρεπτικῷ. B *tharonia Iunonis Thespiæ* πρέμνον ἐκκεκομμένον *truncus succisus. Et Iunonis Samiæ* σανὶς, *tabula, & Romæ Martis* ξόανον *erat lancea teste Varrone.*

XVII. I.

C A. M. 2859. Cler. 311. N. E. 876. Ante Dn. 1141. Samsonis XIX.

PRimus Lycæorum Agon & sacerrimum sacrum, quo humano sanguine Ioui vel Pani litabatur, instituitur vel instauratur in Arcadiâ. Nam Euseb. D *in Phœniciâ pridem Chananæi, in Ægypto Busiris barbarum illum ritum vsurpabant. Carthaginienses quoque à Tyrijs edocti diutissimè se sacris istis horrendis impiarunt. An autem id Phœnix à Busiride, an à Chananæis didicerit, & Tyrijs tradiderit, an pridem introductum* E *retinuerit, in compertum.*

XVIII. II.

A. M. 2860. Cler. 312. Num. Eus. 877. Ante Dn. 1140. Heli I.

SAmsoni defuncto succedit Heli עלי summus Sacerdos, Iudicisque 1. Sam. c. munere fungitur quadraginta an- 4. v. 5. & nos, h. e. quadragesimo sui princi- 18. patus anno obit, vitæ suæ XCVIII. Africanus numerabat ab Adamo ad

Heli annos 4292. Eusebius 4044. Georgius Syncellus Tarasij Patriarchæ 4352. Hic quantò longiùs à vero discedit, eò propiùs accedit ad id quod Constantinopolitanæ vel Alexandrinę mundi ęræ conuenit. Nam Heli Sacerdotio fungi cœpit, anno huius Græcorum æræ 4369. Georgius XVII. annos minus dixit.

A

B

Samsonis amor docet, quanta sit amantium amentia, quàm perfricta meretricū frons, quàm infida mens. Samson tamen, quantumuis impudico amore Dalilæ excæcatus multis nominibus erat Christi typus, quod Nazaræus, quod supra humanæ naturæ modum robustus esset, maximè vero quod suâ morte quam vitâ plures hostes debellarit.

C

Itaque anni quadraginta Philistinorum in Israelitas imperij, de quibus Iudic. XIII. I. videtur in Samsonis obitu terminari, vt dicamus eos imperasse in Iudæâ cœpisse circa A. M. 2820. Abesanis quartum.

D

Sixtus Bibliotheca lib. I. Sixtus Senensis historiam Iudicum ait complecti annos trecentos & septemdecim à morte Iosuę (Mosem dicere debuit) ad mortem Samsonis. Error est calami. Mens enim Sixti fuit, vt Iosuæ tribueret annos 17. Iudicibus trecentos.

E

Iosephus l. 5. c. vlt. I. Reg. 2. 27. I. Chron. 6. 2. Hactenus Sacerdotium in Eleazari familiâ manserat annos 318. Cum Eleazaro successissent ordine Phinees, Abisua, Bukki, Ozzi. Hîc seriem substitisse vult Iosephus historicus. Forsan vsq; ad Zerachiam & Meraiothum peruenit. Vt vt sit, ab Eleazari familiâ translatum Sacerdotium vult Iosephus ad Eli ex Ithamaris familiâ oriundum, atque in eâ mansisse vsq; ad Abiatharem, quem Sacerdotio submouit Salomon, eique substituit Tsadokum ab Eleazaro oriundum. Clemens ait sub Deborâ principatum Sacerdotij fuisse penes Oziam filium Iesu. Legendum filium Bukki, nepotem Abiesu. *Clem. Strom. I.*

F

XX. IV.

A. M. 2862. Cler. 314. Num. Eus. 879. Ante Dn. 1138. Heli III.

Ascanio Æneæ & Creusæ filio, cum annos XXXVIII. *in Latio regnasset, &, aut nullos, aut adhuc ætate iuniores filios haberet, succedit tertius Latinorum rex Syluius Posthumus Æneæ ex Lauiniâ filius ideò dictus, quia post mortem patris in Syluis natus est, aut rure educatus, ab eoque reliqui reges Albanorum Syluij dicti sunt. Regnat autem hic annos* XXX. *Euseb.*

Polygamiam, licet à multis etiam præstantibus & sanctis viris vsurpatam, à Deo nunquam probatam vel hinc patet, quod nunquam impunita describitur. Elkana, Ierohami F. ex Arimathæâ regionis Sophim in montanis Ephraim sitæ duodeuicesimus à Kahato Leui filio quotannis Siluntem ibat cum totâ familiâ sacrificaturus Domino coram Arcâ, Tabernaculorum, vt videtur, festo. Iam tum Sacerdotalis ætatis & muneris erant Ophni & Phineez Eli iam sexagenarij filij senis iudulgentiâ & Sacerdotij cum principatu tum coniuncti potentiâ ad quæstus *I. Sam. I. I. 9. 5. I. Chron. 6. 33.*

flagitia impune perpetranda abu- A tentes.

Solebat Elkana in conuiuio, quod post Sacrificium Eucharisticum solenni ritu fiebat, Penennæ vxori, ac filijs ex eâ susceptis singulas partes dare, Annę autem alteri vxori, quam licet sterilem magis diligebat, dupli- B cem portionem assignare. Hinc iræ & rixæ Penennæ inuidentis & Annæ sterilitatem apud Israelitas propemodum infamem exprobrantis. Anna riualis suæ conuitijs irritata ad Deum confugit, vouet, si filium consequi possit, se eum Nazarea- C tu perpetuo insignem Deo consecraturum. Dumque gemens & alto suspiria pectore ducens labia frequentius ac vehementiùs mouet, Eli mutæ mulieris motus assiduos ebrietatis indicium interpretatus iubet facessere & alibi quàm in tem- D plo crapulam digerere. Annæ pietati ac modestiæ satis fuit crimen amoliri, & gemitus causam aperire nullo asperiore verbo in Dei Sacerdotem emisso. Eli viciſſim Deum orat, vt preces eius exaudiat. Hæc quo anno gesta sint, non constat. Sed verisi- E mile est circa initia principatus Eli contigisse.

XXII. VI.

A. M. 2864. Cler. 316. Num. Eus. 881. Ante Dn. 1136. Heli V.

Eusеb. *Oxynta defuncto succedit Aphidas* XIV. *Athenienſium rex, regnatque annum vnum.*

A. M. 2865. Cler. 317. Num. Eus. 882. Ante Dn. 1135. Heli VI.

Aphidantem occidit iunior frater Euseb. *& quidem spurius Thymætes* Athen. XV. *& vltimus Erechthidarum regum, regnatque annos octo.*

Circa hunc annum Anna Elkanæ 1. Sam. 1. vxor filium suum Samuelem abla- 24. ctatum in templum adducit, Eli summo Sacerdoti sistit, ac Deo, C prout vouerat, consecrat. Eli lubens admittit, & domi suæ educandum curat.

II. XIV.

A. M. 2872. Cler. 324. Num. Eus. 889. Ante Dn. 1128. Heli XIII.

Sicyoniorum regnum deficit, cum Euseb. *stetisset annos* DCCCCLIX. *vel* August. de DCCCCLXII. *triennio plus vel mi-* ciuit. l. 18. *nus. Succedunt Sacerdotes Carnij Apol-* c. 19. *linis, qui præfuerunt annos* XXXIII. *qua-* E *si principatum cum Sacerdotio iungentes, quomodo & apud Israelitas eodem tempore Heli & Samuel. Vox autem Carnius videtur esse Hebraicæ originis* קרן *& significare Dominum nostrum. Eodem anno, in Attica cessat Cecropidarum vel Erechthidarum regnum, cum* F *Melanthus Pylius Theopompi filius Thymœta per fraudem occiso regnum occupasset, quod & tenuit annos* XXXVIII. *Stetit vero Cecropidarum regnum annos quingentos & vndetriginta.* Ita, Vndam vnda trudit, *ruunt vrbes, transf-*

feruntur regna, auito solio deiecti reges, A
terræ filijs cedunt.

Horatius. Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Dei.

Ἀπατούρια ab ἀπάτη fraus. *Hæc ne Ethnicis quidem ignota erant. Sed Melanthus retibus suis, non vero Deo sacrificans festum instituit Athenis* B *Apaturia dictum, æternum fraudis suæ monimentum futurum, ac tantum non illud inculcans.* Dolus an victus quis in hoste requirat? *Eusebius ait intercessisse simultates inter Athenienses & Boetos, conuenisse vt duello inter duces inito bis transigeretur. Xanthum Bœotum conditionem admisisse, Thimœtham* C *Atheniensium regem, cum abnuisset, abdicatum, eique substitutum Melanthum, quod & aleam non detrectasset, & victoriam, licet dolo partam reportasset.*

VI. XVIII.

A. M. 2876. Cler. 328. Num. Eus. 893. Ante Dn. 1124. Heli XVII.

Thucyd. l. 1. B*Oeoti à Thessalis Arnâ vrbe pulsi, in Cadmeida terram inuadunt, eamque de suo nomine Bœotiam nuncupant, Sexagesimo post Ilij excidium anno.*

XXII. XV. Iubileus VIII.

A. M. 2892. Cler. 344. Num. Eus. 909. Ante Dn. 1108. Heli XXXIII.

Euseb. P*Osthumo Syluio defuncto succedit filius Æneas Syluius quartus Latinorum rex, regnatque annos* XXXI.

XXIV. XVII.

A. M. 2894. Cler. 346. N. E. 911. Ante Dn. 1106. Heli XXXV.

O*Restes cum Mycenis annos septuaginta regnasset, supremum diem obit. Huic succedunt filij Penthilus & Tisamenes, regnantque Penthilus annos tres, Tisamenes autem vel Tisamenus in Spartâ regnum obtinuit annos circiter quinque.* *Vellei. Paterc.*

XXVI. XIX.

A. M. 2896. Cler. 348. N. E. 913. Ante Dn. 1104. Heli XXXVII.

H*Yllum Herculis filium ab Echemo victum diximus A. M.* D *2796. Post cladem hanc percontatus Apollinem iussus fuerat tres nouos fructus expectare. Triennio & quinquaginta post annis Heraclidæ Peloponnesum pari infelicitate aggressi persuaserunt sibi non annos, sed generationes tres expectandas. Exactis igitur à prælio cum* E *Echemo tribus generationibus, annis centum Aristodemus Aristomachi filius, Cleodæi nepos, Hylli pronepos cum alijs aliquot Heraclidis Peloponnesum tentat felici successu. Alij circa Corinthum, ipse circa Lacedæmonem sedes figit.*

F I. III.

A. M. 2899. Cler. 351. N. E. 916. Ante Dn. 1101. Samuelis I.

HEli quadragesimo sui Sacerdotij anno defuncto succedit Samuel Sacerdotalis & ipse gene- *1. Sam. 4. 18.*

ris, trecentis & quinquaginta annis post κληρουχίαν. Quæ causa est cur Actorum XIII. 20. credam legendum, καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. Vetus interpres à Græco longiùs discedit, tria vocabula integra καὶ μετὰ ταῦτα expungens, & tamen ne sic quidem video, quàm historiæ sacræ veritati conueniat veteris interpretis lectio. Quod autem Africanus, Georgius Tarasij Syncellus, alij putant à Iosuæ septimo vel vltimo ad Samuelis primum numerandos annos 450. id non tantum pugnat cum 1. Reg. VI. 1. sed & longæuitatem ac ὀψιγονίαν affingit Dauidis maioribus, cuius post Abrahami tempora nullum exemplum vsquam extat in vllâ historiâ.

Vide A. M. 2909.

1. Sam. 5. 1. Arca à Phinistinis capta hostes suos triumphat, terrorem circunferens, & ficos, maris cas, ac id genus pestes, vrbibus, in quas inuehebatur, inferens.

II. IV.

A. M. 2900. Cler. 352. N. E. 917. Ante Dn. 1100. Samuelis II.

1. Sam. 6. 1. PHilistini sentientes, quæ damna illis attulisset arcæ temeraria contrectatio, sacerdotum & vatum suorum monitu arcam currui cum muneribus imponunt. Currum trahi iubent à duabus vaccis, quarum vitulos eodem die à lacte depulerant. Arcam ipsi sequuntur. Vaccæ, licet nullo præeunte, nullo regente, rectam viam ineunt Betsames vsq;. Factum id messis triticeæ tempore,

A mense Nisan aut Iiar, cùm septem ante mensibus, ineunte primo Hebdomadis anno arca capta fuisset. Bethsamitæ simul & Philistini sacris operantur. Philistinis ad sua reuersis ac stupentibus, Bethsamitæ horum exemplo nihilo sapientiores facti
B arcæ propiùs, quàm fas erat, succedunt, circunspiciunt, forsan & contrectatam introspiciunt. Deus domesticorum suorum quam exterorum temeritatem seueriùs vlciscens quinquaginta Bethsemitarum millia percutit.

C Bethsamitæ territi, nuntios Kiriat-ieharima mittunt, rogant vt arcam abducant. Eò deducta arca mansit inibi annos viginti. Israelitæ attoniti conueniunt primò Kiriat-ieharima, deinde Mitspam, fœdus cum Deo renouant, idola amouent, Dei
D cultum instaurant. Philistini hunc Israelitarum conuentum suspectum habentes, conueniunt & ipsi, concurritur, profligantur Philistini, coguntur que restituere ciuitates Israelitis ereptas, ac deinceps spiritus demittere *toto Samuelis tempore*, h. e. vs-
E que ad eam diem, quâ Israelitæ regem exigere cœperunt. *c. 7. 1.* *c. 7. 13.*

XI. XIII.

A. M. 2909. Cler. 361. N. E. 926. Ante Dn. 1091. Samuelis XI.

F

ION Xuthi filius, Hellenis nepos, Deucalionis pronepos pridem cum Achæo fratre Achaiam obtinuerat, & in eâ non contemnendam autoritatem hactenus conseruauerant eius posteri & ipsi 1

Jones dicti. At hoc fere tempore ab A *Achæis pulsi, à Melantho Athenienſium rege humaniſſimè excepti ſunt. Euſebius, qui paſſim vno aut altero quadriennio fallitur, in numerum 930. id differt quo tempore iam obierat Melanthus, quod abſurdum eſt.*

1.Reg.c.2. 12. & c. 6.1. Math.1.4. Rut 4.21. Annis ſeptuaginta tribus vel qua- B tuor ante iacta templi fundamenta à Salomone, naſcitur Salomonis pater Dauid Ieſſe fili⁹, Hobedi nepos, Bohozi ex Rut Moabitide pronepos, Salmonis ex Rahab meretrice abnepos. Rahab autem Dauidis abauia iam meretrix erat annis 366. ante- C quam Dauid naſceretur, h. e. A. M. 2543. ac proinde iam tum non poterat eſſe minor annis quatuordecim, vt dicamus eam natam circa A. M. 2529. Etiamſi autem demus eam puerperia vſque ad octogeſimum ætatis annum continuaſſe, tamen D Bohoz ex eâ & Salmone naſci non potuit poſt A.M. 2609. à quo ad Dauidis natiuitatem ſunt anni trecenti, quibus explendis tres tantum habemus generationes, vt Bohoz centenarius dicatur genuiſſe Hobedum circa A. M. 2709. Hobed centena- E rius Ieſſem circa A. M. 2809. Ieſſe denique centenarius Dauidem circa A. M. 2909.

Quod ſi Rahab non vltra quinquageſimum ætatis annum puerperia continuauit, Booz naſci non potuit poſt A. M. 2579. à quo ad Da- F uidis natiuitatem ſunt anni trecenti triginta, quibus explendis dicendus erit Booz genuiſſe Hobedum cum eſſet annorum decem & centum circa A.M. 2689. Eadem ætate Hobed genuerit Ieſſem A.M. 2799. Eadem denique ætate Ieſſe Dauidem genuerit A. M. 2909. Quod ſi Actorum XIII. 20. retinenda eſſet lectio in Græco textu recepta, tum præter difficultatem conciliandi eius loci cum 1. Reg. 6. 1. etiam hoc incommodum naſceretur, quod omnes Dauidis maiores ad Salmonem vſque dicendi eſſent liberos genuiſſe poſt annum ætatis 133. aut 143. cùm tamen tam ſeræ τεκνογονίας poſt Abrahamum, nullum vſquam extet exemplum.

XV. XVII.

A.M. 2913. Cler. 365. N. E. 930. Ante Dn. 1087. Samuelis XV.

QVo tempore cœperit Iſrael regem petere, non conſtat, neque quantum temporis fluxerit, inter petitionem Iſraelitarum, & Saulis inaugurationem. Nos methodi cauſſâ in hunc annum contulimus, qui eſt Sabbathicus exiens, vel primus Hebdomadis iniens. Samuel 1.Sam.c. 8. 5. primò reſiſtit, deinde annuit, ſed in aliud tempus, quod ſcilicet ab ipſo Deo deſtinandum erat, rem differt. Interim veluti ruptis à Deo repagulis, prorumpunt rurſus Philiſtini, ciuitates nouas occupant, ſtationes collocant in vrbibus aliquot, qua- c. 9. 16. rum fit mentio 1. Sam. x. 5. & XIV. 1. Dant operam ne deinceps, vllus faber inter Iſraelitas inueniatur, vt notatur c. XIII. 19. Hæc non video, quando contingere potuerint, niſi medio tempore inter petitionem re-

gis & Saulis coronationem. Vnde colligas interuallum illud fuisse aliquot annorum.

REGES ISRAELITARVM.

XX. III.

A. M. 2918. Cler. 370. N. E. 935. Ante Dn. 1082. Samuelis XX.

CVm iam non modo Philistini, sed & Hammonitæ Israelitas infestare cœpissent, vt colligitur ex 1. Sam. XII. 12. Samuel populum congregat, rebellionem ipsorum increpat, & hoc ipsum, quòd regem poscebant, defectioni imputat. Illis verò in incœpto perstantibus, Samuel sortes iacit. Sors in Saulem absentem, & inter impedimenta latitantem incidit. Saul humero tenus supereminens omnes, formâ præstanti insignis à multis probatur. Ab alijs propter tribus & familiæ paupertatem spernitur. Omnes externa spectant, pauci interna. Saulem autem annos XXI. regnasse tradit Eupolemus apud Eusebium de præparatione Euangelicâ lib. IX. Iosephus XXII. post Samuelis obitum. Error est. Post coronationem dicere debuit. *Ioseph. Antiquit. lib. 6. c. vlt.*

XXI. IV.

A. M. 2919. Cler. 371. N. E. 936. Ante Dn. 1081. Saulis I.

A NAchas Hammonitarum rex Galahaditarum vrbem Iabes obsidet. Pacem poscunt Galahaditæ. Nachas se ea lege pacem donaturum respondet, si prius singulis dextrum oculum suffoderit. Oppidani septem dierum inducias impetrant, B ad Saulem mittunt. Saul è vestigio mittit cursores, qui pœnæ capitalis interminatione Israelitas omnes conuocent. Populus confestim obsequitur. Septimo die Saul in Hammonitas impetum facit, omnes profligat, Gilgalem exercitum deducit, C denuò consecratur. *1. Sam. c. 11. 1.*

Iosephus perperam ait dextrum oculum Galahaditis effossum. Nam, quominus voti compos fieret Naas, obstitit Saul. *Ios. Ant. l. 6. c. 5. p. 157.*

XXII. V.

D A. M. 2920. Cler. 372. N. E. 937. Ante Dn. 1080. Saulis. II.

SAul seligit sibi tria Israelitarum millia vt essent duo millia penes se, mille autem penes Ionathanem. Percussitq; Ionathan stationem Philistinorum. E *Audientesque id Philistini conuenerunt.* Congregata sunt, inquam, triginta peditum, sex equitum millia. Saul verò, vt vt tubâ conuocaret populum, tamen etiam è selectis suis cohortibus, quotidie multos amittebat F paulatim diffugientes. Samuel autem olim inter cætera, quæ Sauli præscripserat, etiam hoc prænuntiauerat, futurum, vt Gilgale æstuans septiduum expectaturus sit aduentum suum. Saul autem cum videret populum *1. Sam. 13. 2.* *c. 10. 8.*

populum in dies diffluentem, Samuelis moras pertęſus, ipſo die ſeptimo, paulo antequam adueniret Samuel, ſacrificat ipſe: vix dum peregerat ſacrificium, cum aduenit Samuel, & Saulis impatientem diffidentiam increpuit. Supererant Sauli ſexcenti tantum viri, ijque inermes, quia cauerant Philiſtini, ne faber quiſquam ferrarius, inter Iſraëlitas inueniretur.

c.14.3. Tum autem Achijas filius Achitubi fratris Icabodi, filij Phinchazi, filij
c.14.18. Heli (qui Schilunte Iehouæ Sacerdos fuerat) geſtabat Ephod. Et arca Iehouæ erat cum Iſraëlitis. h. e. in
c.7.2. caſtris, non autem Kiriath ieharimis, vbi hactenus annos viginti manſerat. Atque hinc colligimus Saulem coronatum, annis vndeuiginti poſt arcam à Philiſtinis remiſſam. Saul, inquam, annis viginti poſt arcam Kiriat ieharimis collocatam, ſecundo ſui regni anno virtute Ionathanis & inſigni Dei miraculo pręclaram de Philiſtinis reportat victoriam, quantumuis iam infidelitatis ſuę edidiſſet argumenta.

EXPENDVNTVR NOVÆ CRIMINATIONES aduerſus veritatem Hebraicam.

DIxerit aliquis. Vnde colligis hæc ſecundo Saulis anno acta? Colligo ex 1. Sam. XIII. 1. בן שנה שאול במלכו ושתי שנים מלך LXX. & vetus interpres ita vertunt, vt non videam, quis ex illorum verſione commodus ſenſus elici poſſit. *Filius vnius anni erat Saul, cum regnare cœpiſſet; duobus autem annis regnauit ſuper Iſraelem.* Scaliger putat inter בן & שנה deeſſe numeri notam ſiue ל ſiue כ. Ego nihil muto. Sed locum hunc ita vertẽdum puto. *Filius vnius anni erat Saul, ex quo regnabat.* h. e. iam vnum annum regnauerat, *& ſecundum annum regnabat ſuper Iſraelem.* Cum iam quindecim huius hiſtorię folia typis edita eſſent, incidit in manus meas liber, quem Iacobus Gordonius Ieſuita tertio ante hunc menſe edidit. Is mihi manum inijcit. *Obſeruanda ſunt*, inquit, *quatuor Iudæorum diuerſa tempora. Primum erat illud, quod præceſſit Chriſtum, & toto eo tempore, quemadmodum apud Iudæos fuerat vera fides, & vera Eccleſia, ita fuerunt apud illos in corrupta Biblia*, &c. Male igitur P. Galatinus, qui codicum Hebræorum lectionem damnat, etiam in ijs locis, in quibus conſentiunt cum Gręcâ LXX. interpretum & cum Latinâ editione. Male etiam Gordonius ipſe, qui 2. Chron. XXVI. 7. ſollicitat lectionem in omnibus codicibus Hebraicis receptam, cùm confirmetur etiam Græcæ LXX. interpretum editionis authoritate. Male denique, qui 1. Sam. XIII. 1. affirmant vocem aliquam deeſſe tam in fontibus, quàm in riuis.

Scalig. ad uerſ. Pareum.

Gordon. controuerſiâ 1. c.9. edit. Auguſtoriti Pictonũ Kal. Auguſti 1612.

Pergit Gordonius. *Secundum tempus fuit ab Aſcenſione Domini, vſque ad tempora S. Hieronymi, & S. Auguſtini, quo, cùm Chriſtiani multa loca ex LXX. interpretibus obijcerent Iudæis, illi, vt his reſponderent, corruperunt ex induſtriâ non pauca, quâ de re conqueritur S. Iuſtinus contra Tryphonem. Nondum*

tamen aggressi erant Iudæi deprauationem Hebraici textus, quod iste ignotus fere esset Christianis. At quingentis annis post S. Augustini mortem multò ignotior erat Hebraica lingua Christianis, quam quadringentis ante eiusdem mortem annis.

Quàm multa, quàm iusta, & solida suæ suspicionis argumenta Iustinus habuerit, non est necesse disquirere. Potuit in quibusdam suis suspicionibus errare, & Hellenistis Alexandrinis tribuere, quod forte ortum erat ex commixtione versionum Græcarum, quæ tunc extabant. Potuerunt Iudæi credere sibi licere in riuulis tentare, quod in fontibus non audebant. Et falsationem hanc, si qua ab Hellenistis facta est, potuerunt Iudæi *ἑβραΐζοντες* insuper habere, cùm illis planè displiceret Græca editio, eiusque in Synagogis lectio, quam cùm abolere conarentur, necesse fuit Hellenistis Iudæorum Hebraizantium petulantiam cōprimere edicto Iustiniani Imp. edito A. D. 541. Basilio Cos, vt habetur Nouellâ CXLVI. Sed veritatis Hebraicæ fontibus subductam, aut insertam à Iudæis, vocem, vocalem, *κεραίας* vllam, quæ falsum & cum Christianâ fide pugnantem sensum Scripturæ affingat, hoc ego pernego, quidquid pertendat Gordonius. Primum igitur quoties Hebraicis codicibus Græci consentiunt, plus, ni fallor reuerentiæ debemus huic consensui, quàm cuiquam alteri versioni. Quoties ab Hebræis Græca dissentiunt, tum sicubi codices omnes tam Græci, quàm Latini repugnent Hebræis

A & cum fide Christianâ meliùs conueniant, quàm Hebræi, vt Psalmo XXII. 17. Esaiæ IX. 5. Ieremiæ XXIII. 6. tum ego non inuitus prætulerim interpretationum omnium consensum lectioni apud Iudæos receptæ. Quidni enim potuerit in illorum co-
B dices mendum aliquod irrepsisse, siue ignorantiâ, siue fraude Iudæorum?

Etiam in ijs, quæ fidem propriè non spectant, sicubi puncta Iudæorum discrepent à lectione, quam secuti sunt Apostoli, vnius Apostoli
C iudicium Massoretarum omnium sententiæ anteponendum non dubito, vt Genes. XLVII. v. vlt. Apostolus & LXX. vertunt *καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ*, vt perspicuum sit Cos legisse. *Al rosch hammattheh* Massoretæ verò legerunt *hammit-*
D *tha.* Quanquam vetus interpres Massoretis consentiat, vt & Chaldæus paraphrastes, nolim tamen propugnare Massoretarum lectionem, nisi fortè vtraque simul vera esse possit, vt vult Gordonius post Augustinum Confessionum l. XII. c. 31.

Hebr. 11.

על ראש המטה

Gordonius cōtrouersia 1. c. 15. 8. 10.

E Psalmo XXII. 17. Esaiæ IX. 5. Ieremiæ XXIII. 6. Iudæi puncta posuerunt, quæ sensum subobscurum reddunt, & Christo minus euidenter conuenientem. Tamen etiam illa puncta Christo conueniunt.

Vide supra p. 38.

Zacariæ IX. 9. 11. versio Græca,
F & Latina sensum præferunt Christo clariùs quadrantem, quàm lectio codicum Hebraicorum. Tamen, ne hæc quidem quidquam habet, quod non possit cum analogiâ fidei conuenire. Christus sane Seruator est,

ſed & ipſe brachio ſuo ſe ſeruauit, vt ipſe loquitur Eſaiæ LXIII. Rurſus, propriè quidem Chriſtus ſui Teſtamenti ſanguine emiſit captiuos è lacu cœnoſo, cùm tamen in Hebræo omnia hæc fœminino genere exprimantur, quaſi Prophetæ Eccleſiam alloquatur. Sed & generum enallagæ frequentes ſunt, & quæ capitis propria ſunt, ſæpe tribuuntur corpori. Græca & Latina tam maſculino, quàm fœminino generi coueniunt.

Iſaiæ LXII. II. B. Hieronymus ait, *Quid eſt quod iubentur magiſtri atque doctores Sion filiæ nuntiare?* Ecce Saluator tuus venit, *qui in Hebraico dicitur Ieſus*. Hîc Gordonius, *Iam mutatis punctis Iudæi legunt*, Ecce ſalus tua venit, *quam ſalutem referunt ad ipſum Deum patrem, non ad Chriſtum.* Sanè Iudæorum, vbi de Meſſiâ agitur, gloſſæ pleræque ſunt impiæ. Sed nec neceſſe eſt, nec veriſimile hoc loco puncta à Maſſoretis mutata. Gordonius putat olim ſcriptum fuiſſe *Ieſueca*. At hoc non patitur analogia Grammatica. Sed rectè, & eleganter ſcribitur *Iiſcheca*, h. e. *Salus tua*, quin & emphaſim Hebraiſmo conuenientem habet illa phraſis, quâ Chriſtus vocatur *Salus noſtra*. Rectè autem LXX. & Hieronymus vertunt *Saluator*, quia ſequentia docent hîc *Salutem* metonymicè ſumi pro *Saluatore*. Geneſ. XLIX. 10. LXX. legerunt שלה vt & hodie legitur, Vetus interpres putauit legendum שילוה. Cùm vtraque lectio Chriſto optimè conueniat, quo iure falſi Iudæos hîc damnat Gordonius?

Gord. controuerſia 1. c. 8. — ישועך — ישעך — *Gord. controuerſia 1. c. 10. § 4.*

Eſaiæ LIII. 8. *propter ſcelus populi* Negah lamo, *plaga eſt illi*. Gordonius. *Cum olim fuiſſet* LO *illi, iam eſt in Hebræo* LAMO *illis*. Imò LXX. cùm illis non placeret למו putarunt legendum למות, atque ita verterunt *ductus eſt ad mortem*. Hieronymus verò cùm legiſſet *lamo*, vertit *percuſſit eos*. Meliùs tamen vertitur, *plaga eſt illi*. Neque ideò neceſſe eſt diſcedere à receptâ lectione, cùm enallage tam generis, quàm numeri ſit frequens apud Hebræos. Series autem ſermonis docet *lamo* ſumi pro *lo*.

נגע למו — § 6.

Ierem. XXXIII. 16. vulgata verſio habet *Hoc eſt nomen, quod vocabunt eum, Dominus iuſtus noſter*. Hic Ieremias ſcripſiſſe videtur לה ſed ita vt legendum eſſet, LO, i. *eum* quomodo & LXX. & Chaldæus paraphraſtes legerunt. Maſſoretæ verò legerunt LA, i. *eam*, quod minus conuenit, & tamen poteſt in bonam partem capi. Nam ſi Eccleſiæ elogium ſit, *Iehoua eſt iuſtitia noſtra*, hinc ſequitur Chriſtum Eccleſiæ iuſtificatorem eſſe Iehouam, i. verum Deum.

Reliqua loca, quæ corrupta contendit Gordonius, non ſpectant pietatis myſterium. Itaque etiam ſi demus mendum aliquod irrepſiſſe in codices Hebræos, non tamen ſequitur ea loca continere ſenſum falſum, impium, Iudaicam infidelitatem redolentem. Multæ lectionum varietates occurrunt in nouo Teſtamento Græco, in vulgatâ verſione Latinâ, in Græcâ, in Chaldaicâ editione. Sed ita vt plerumque, vtraque verſio, vtraque lectio poſſit admitti, & habere ſenſum à fide Catholicâ minimè alienum verbi cauſſâ Pſal. XCV.

עם תועי לבב Gord. controuersia 1. c. 9. §. 9.

10. LXX. Apostolus Hebr. 3. 10. & vulgata versio habent, *semper errant corde*. Codices Hebræi λαὸς, ὅμιλος φρεσιβλαβῶν, *populus errantium corde*, vtrumq; verum est. *Iudæi*, inquit Gordonius, *transmutarunt literam Daleth, in literam Mem. Nam* עד *significat semper*, &c. Omnino עד in fine puta לעד vel לעולם ועד significat *semper*. Sed initio orationis nunquam ita legitur עד תועי לב pro *semper errant corde*. Igitur vero propius est Dauidem scripsisse עם *populus*, &c. Apostolum autem & LXX. expressisse τὴν διάνοιαν, potiùs quàm τὸ ῥητὸν verbatim. Iudic. XIX. 2. legitur ותזנה עליו. Vetus interpres legit ותזנח. *Et reliquit eum*. Sed vero propius est authorem scripsisse תזנה *scortata est*. Vtrumque n. crimen exprimitur scortatio & desertio. Scortationem κατ' εὐφημισμὸν

§. 10. exprimit Chaldæus interpres *&* *spreuit eum*. Itaque non est quod hîc codices Hebræos vexet Gordonius.

Iudic. XVIII. 30. vulgata versio sic habet, *posueruntque sibi sculptile, & Ionathan filium Gerson, filij Moysi & filios eius Sacerdotes in terrâ Dan*. Hîc

cap. 10. §. 10. Gordonius. *Iudæi interpositâ literâ Nun mutarunt nomen Moysi in nomen Manasśis, ne Moyses videretur habere impium nepotem. Porro deditâ operâ id factum ex circulo & situ literæ constat*. Imò hoc ipso fidem suam liberant Iudæi. Nam his notis designant varietatem lectionum, & optionem lectori faciunt, vtram malit, quanquam vt plurimùm ipsi malint eam,

§. 11. 12. 13. 14. quàm in margine ponunt. Hæc qui falsationes vocant, non tam Iudæis, quàm iudicio & existimationi suæ

A iniuriam faciunt. *Non dubium est*, inquit Gordonius, *quin in punctis collocandis omnia fecerint, quæ poterant contra Christum*. At vt nihil possent, fecit Dei prouidentia. Gord. cōtr. 1. c. 8. §. 3.

Neque sufficiunt loca à Gordonio producta ad infamādos, vt ipse vult,

B codices Hebræos. Plerisque eius argumentis ἐν παρέργῳ respondimus. Si quæ supersunt alicuius momenti, ea post hac, Deo faciente, suis locis expendentur. Euseb.

Non sunt contemnendæ versiones Chaldaica, Græca, Latina, non

C veteres, non nouæ Pagnini, Vatabli, Clari & aliorum. Suus cuique deferendus honor. Sed, si paucula hęc controuersa loca, de quibus egimus, excipias, reliqua eiusmodi sunt, vt historicæ, legalis, Euangelicæ veritatis mysteria multò puriùs, subli-

D miùs, luculentiùs habeantur in Hebraicis veteris instrumenti fontibus, quàm in vllâ versione, siue veteri, siue nouâ, vt meritò sanctissimi quique Patres, & nostro tempore peritissimi quique Doctores fateantur versiones omnes ad Hebraicæ veri-

E tatis amussim & obrussam esse examinandas.

XXV. VIII.

A. M. 2923. Cler. 375. N. E. 940. Ante Dn. 1077. Saulis V.

Amazones cum Cimmerijs Asiam incursant. Æneæ Syluio succedit Eusebius.

F *Latinus Syluius quintus Latinorum rex, regnatque annos quinquaginta*.

I. XII.

A. M. 2927. Cler. 379. N. E. 944. Ante Dn. 1073. Saulis IX.

SAulis res geſtas, ſuis, quaſque annis aſſignare non poſſumus. Dauidis [a] tamen ad Abimelechum fuga, in hunc annum conferri non incommode poteſt. Arcam Dei [b] diximus annos viginti manſiſſe Kiriath ieharimis vſque ad ſecundum Saulis annum, quo Gilgalem [c] in caſtra tranſlata eſt. Hinc videtur Nobam [d] deducta, & Noba [e] diruta Kiriath ieharima reducta, ibiq; manſiſſe rurſus annos viginti. Vſque ad octauum Dauidis annum, quo rurſus ſede mota fuit, vt hæc cauſſa fuerit, cur Iudæi, duas iſtas arcæ eodem loco ſtationes ſingulas vicenûm annorum in vnum confuderint. Vide A.M. 2947. Imprimis notatu digna eſt in hac hiſtoria ſingularis & fida Ionatanis erga Dauidem amicitia. *Amicus certus in re incerta cernitur.* At quàm certus hic? *Nam ſi nulla ſancta ſocietas nec fides regni eſt*, quæ fuit illa Ionatanis cōſtantia, qui regnum, cuius ſpem meritò conceperat, Dauidi deſtinatum videns ne minima quidem inuidiæ aura afflatur, ſed ſuum in Dauidem immerentem & Sauli immeritò exoſum amorem geminat? Amicus tamen vſque ad aras nihil in patrem inclementiùs facere aut dicere ſuſtinuit.

a 1. Sam. c. 21. 1.
b c. 7. 2.
c c. 14. 18.
d c. 21. 4.
e c. 22. 19.
Ennius.

IV. XV.

A.M. 2930. Cler. 382. N.E. 947. Ante Dn. 1070. Saulis XII.

PEloponnenſibus contra Athenienſes dimicātibus Codrus accepto oraculo eos victuros, quorum rex obiſſet, pro A patria ſe deuotat. *Poſt hæc deſierūt Athenis creari reges annis* CCCCLXXXVII. *poſt Cecropem.*

Euſebius. Polyænus lib. 1.

Hoc circiter anno Philiſtini Ceilam aggrediuntur. Erant Dauidi quadringenti circiter homines vndecunque profugi. Tamen, qui de pro- B pria ſalute ſollicitus erat, audet aliorum ſecuritati conſulere, conſulto priùs Deo per Abiatharem ſummum Sacerdotem, qui cum inſignibus ſacerdotalibus ad Dauidem confugerat. Horum elogium erat *Urim & Tummim*. LXX. vertunt δῆλος καὶ ἀλήθεια. C Hoc æmulati Ægyptij ſtatuerunt, Diodoro teſte, vt in rebus grauibus triginta iudicibus vndecunque ſelectis maximè ex Heliopoli, Thebis, & Memphi, præeſſet ἀρχιδικαστής. Ἐφόρει δὲ οὗτος περὶ τὸν τράχηλον ἐκ χρυσῆς ἁλύσεως ἠρτημένον ζώδιον τῶν πολυτελῶν λίθων, ὃ D προσηγόρευον ἀλήθειαν. *Gerebat hic implexam collo catenam, ex qua pendebat imago ex pretioſis lapillis contexta, quam nuncupant veritatem.* Fuerit hoc ſalutare documentum, vt officij ſui moneretur iudex. At Sacerdos Iudæorum os Dei conſulens non falſa, E non ambigua, ſed vera & perſpicua reſponſa accipiebat & dabat. Rogat igitur Dauid. *Inuadamne, percutiamne Philiſtinos?* Reſpondet Deus, *Ito, victurus es.*

1. Sam. 23. 1.
22. 10.
Diod. Sic. lib. 1.
Ælianus l. 14. c. 34.

Debellatis Philiſtinis cum Ceilam ſe reciperet Dauid, cum inibi aggre- F di cogitat Saul. Rurſus igitur Dauid Deum rogat. *Si Ceilæ maneam, nunquid me Sauli tradituri ſunt incolæ?* Reſpondet Deus ſine ambagibus, *Tradituri ſunt*. Itaque aliò ſe recipere cogitur Dauid.

A

V. XVI.

A.M. 2931. Cler. 383. N. E. 948. Ante Dn. 1069. Saulis. XIII.

Eusch. Ælianus lib. 8. c. 5. Pausanias.

Athenienses sublato regio nomine, Prætores perpetuos creant, quos Ἄρχοντας διὰ βίου *vocabāt, quorum primus Medon regnat annos viginti. Codro fuere filij tres, Medon veterrimus, sed claudus, Nileus, & Androclus vel Androcles: Nileus negat claudo dādum regnū. Pythius Apollo negat minorem maiori fratri præferendum. Athenienses neutri regium nomen tribuunt, sed tantum Præturam perpetuam eamque Medonti. Nileus, & Androcles Ionibus migrationum autores sunt, de quibus dicemus N. E. 954. 961. 968. 974.* Ephorus, *inquit Clemens*, ab Heraclidarum in Peloponnesum descensu ad Euænetum Prætorem, sub quo Alexander in Asiam traiecit, numerat annos septingentos triginta quinque. *Σφάλμα μνημονικὸν Clemētis potiùs quàm Ephori. Nam hic annorum numerus conuenit non ab Heraclidarum descensu, sed à primo Medontis anno, siue à Codri morte ad Euænetum.*

Clemens Strom. 1.

VIII. XIX.

A.M. 2934. Cler. 386. N.E. 951. Ante Dn. 1066. Saulis XVI.

Eusch.

Corinthiorum secundus rex Ixion regnat annos triginta septem.

X. II.

A.M. 2936. Cler. 388. N. E. 953. Ante Dn. 1064. Saulis XVIII.

B

Clemens Alexandrinus Stromatum l. 1. ait Samuelem biennio ante Saulem mortuum. Paulò post Samuelis obitum prope abfuit, quin Nabalem, & mox Saulem occideret Dauid. Deus obstitit, quo minus hoc cruore manus inficeret. *1. Sam. c. 25. & 26.*

XI. III.

C

A.M. 2937. Cler. 389. N.E. 954. Ante Dn. 1063. Saulis XIX.

Dauid tot errorum pertæsus ad Achischum Gathi regem iterum fugit, ab eoque benigne excipitur ac Siceleg ciuitate donatur, sub finem huius anni vel sequentis initium. Atque inibi mansit annum & quatuor menses. Nam id significat vox *iamim* adiectione numeri destituta. Iosephus dies xx. & menses IV. Sed numerum xx. de suo addit Antiquit. l. VI. cap. XV. *1. Sam. c. 27. 1. c. 27. 7.*

D E

Lesbos insula urbibus instruitur, & excolitur annos centum ac viginti post excidium Troiæ. Hanc coloniam Ionibus tribuit Ælianus l. VIII. c. 5. *Herodotus.*

XIII. V.

F

A.M. 3939. Cler. 391. N. E. 956. Ante Dn. 1061. Dauidis I.

Samuel & Saul simul præfuerunt annos XL. & quidem, vt videtur, *Act. 13. 21.*

1. Sam. 2. 10. quisque annos vicenos circiter. His exactis Saul & Ionathan in prœlio à Philistinis occiduntur. Succedit filius Isboset annos quadraginta natus. Tribus tamen Iuda Dauidem à
5.14. Deo pridem vnctum annos triginta natum suscipit. Is Chebrone regnat annos septem & semis. Caue putes scelesto additum integrum, quasi cæca sit Dei vindicta. Sed Saul ita scelerum pœnas luit, vt Ionathan Dauidi cedens in beatius regnum transferatur. Dauid toties promisso regno fruens ineluctabilis oraculorum diuinorum constantiæ fit documentum, & venturi Messiæ typus, qui cum sit princeps salutis nostræ, afflictionibus & ipse consecratus est.

XV. VII. Iubileus IX.

A. M. 2941. Cler. 393. N. E. 958. Ante Dn. 1059. Dauidis III.

2. Sam. 2.10. Annos iam duos regnauerat Isboset cum cõmissum est prælium cruentum inter Abnerem & Ioabum, quo etiam Hasael Ioabi frater ab Abnero occisus est.

Diod. Sic. lib.1.p.39. *Agis Eurysthenis filius, Aristodemi nepos Lacedæmone regnat annum vnum, eique succedit Echestratus. Per id fere tempus videtur obijsse Chembes vel Chemmis Ægyptiorum rex, qui centum viginti stadijs procul à Memphi extruxit prodigiosæ vastitatis Pyramidem,* cuius basis, *inquit Diodorus,* habebat in singula latera septena plethra latitudinis, altitudo plusquam sex plethrorum erat, ac paulatim coarctans

A se habebat in fastigio senos latitudinis cubitos, tota ex solido lapide structa, τὴν μὲν ἐργασίαν ἔχοντος δυσχερῆ, τὴν δὲ διαμονὴν αἰώνιον, qui difficillimè quidem cæditur, æternæ verò durationis est. Cùm enim non pauciores annis mille prætererint ad nostra
B vsq; tempora (vt verò quidam scribunt, plures ter mille quadringentis, manent huc vsque lapides illi, pristinam dispositionem & totam structuram incorruptam retinentes. *Hac Diodoro ostentabātur Olympiade* CLXXX. *A.M.3940. millesimo ante hunc anno.*
C *Numerat autem Diodorus septem generationes à Proteo, quem belli Troiani tempore floruisse scribit ad hunc Chemmin. Sed per generationes septem totidem reges intelligit. Mox enim Chemmin vocat octauum à Proteo regem. Sic Apriem ait regnasse quatuor generationibus post*
D *Psammiticum, cùm tamen ex Eusebio constet Apriem esse quartum à Psammitico regem. Chemmis regnauit annos quinquaginta. Reliqui septem denos circiter aut vndenos annos. Sed quia septem illi inter Proteum & Chemmin medij reges nihil memorabile gesserunt, ideò*
E *anni illi 3400. quos quidam numerabant, à Protei obitu possunt inchoari, eâ lege vt intelligamus annos dierum centum viginti, qui conficiunt annos Iulianos 1117. qui ab A. M. 3940. deducti desinent in A.M. 2823. circa quem perijsse potuit Proteus. Annus Ægyptia-*
F *cus propriè dictus erat quidem dierum 365. Sed præter hunc habebant Ægyptij annos menstruos dierum 30. quadrimestres, dierum 120. vt variâ hac & dolosâ annorum vsurpatione Græcos ludificaretur. Quadrimestrium annorum pau-*

ca occurrunt exempla. Meminit tamen eorum Diodorus, & causam docet, quod Ægyptij non in quatuor, sed in tres tantum partes annum partirentur. Huius fraudis exemplum consimile protulimus A.M.1931. Pyramidis huius moli extruendæ trecenta sexaginta hominum millia insudarunt annos viginti. Tot hominum myriades enecandæ erant, vt vnum hominem sepelirent, quod cùm iniquè ferret populus, non ausus est filius patrem in eo sepulchro condere, sed clam in ignobili & ignoto loco, neque tamen continere se potuit, quin & ipse pro virili parte patris insaniam imitaretur, Proximus huic longo sed proximus interuallo. *Secundæ enim pyramidis singula latera circa basim habebant latitudinis stadium, h.e. 120. passus, pedes sexcentos. Huius frater tertiam fecit, cuius basis habat in singula latera plethra terna, h.e. pedes trecenos.*

Plinius has tres pyramides aliter describit. Amplissima, *inquit*, octo iugera obtinet soli, quatuor angulorum paribus interuallis per octingentos octoginta tres pedes singulorum laterum, latitudo à cacumine pedes XXV. Alterius interualla singula per quatuor angulos pares DCCXXXVII. comprehendunt. Tertia minor prædictis, sed multò spectatior, Æthiopicis lapidibus assurgit CCCLXIII. pedibus inter angulos. *Vt Plinium Diodoro concilies dicendum. 1. Plinium loqui de pede Romano, Diodorum de Memphitico. 2. Plinium loqui præcisè. Diodorum vti numeris rotundatis. 3. Pedem Memphiticum æqualem fuisse pedi Hebraico, vt quatuor pedes Memphitici quinque Romanos æquent. Ita primæ py-*

Plin.l.36. c.12.

A *ramidis basis habebat in singula latera pedes Rom. 883. Memphiticos sex & septingentos. Diodoro satis fuit dicere plethra septem, h.e. pedes septingentos. Secundæ pyramidis basis habebat in singula latera pedes Rom. 737. Memphiticos 589. Diodorus stadium integrum po-*
B *suit, h.e. pedes sexcentos.*

Tertiæ pyramidis basis habebat in singula latera pedes Rom. 363. Memphiticos 290. Diodorus ponit integra plethra tria, h.e. pedes trecentos. Et plethrum quidem propriè capit centum pedes Atticos, stadium sexcentos. Sed Diodorus
C *non putauit operæ pretium inquirere esset ne longior pes Memphiticus Attico. Satis illi fuit rem ὁλοσχερῶς describere. Itaque analogicè vocauit plethrum centum pedes Memphiticos, stadium sexcentos. Is autem, ex quo suam descriptionem excerpsit Plinius, habebat secum pedis*
D *Romani mensuram, & ad eam suas dimensiones perfecit. Sed Plinius, de suo dum aliquid addit, turbat, vt cum pedes 883. vocat octo iugera. P. Belo dicit has tres pyramides adhuc extare, seque, cum diductis cruribus grandiret gradus, comperisse latus vnum maximæ pyramidis*
E *habere passus trecentos viginti quatuor, procul intuentibus montes videri. Lustrabat is Ægyptum A.D.1537. An prorsus integræ Pyrannides essent Diodori tempore, vt ipse testatur, viderit Diodorus. Certe Belo refert eam partem, quæ Septentrionem spectat, esse plurimum*
F *exesam. Quippe in Ægypto tam putridi sunt Etesiæ, quàm nobis Nothus.*

XVIII. X.

A.M. 2944. Cler. 396. N. E. 961.
Ante Dn. 1056. Dauidis VI.

Magnesia

Euseb. MAgnesia in Asia conditur. *Scaliger eam intelligi putat, quam Pactolus alluit ad radices, montis Sipyli sitam, cum altera sit ad Meandrum fluuium.*

Ælianus l. 8. c. 5. *Ælianus ait duodecim vrbes in oris maritimis & multas alias in continenti conditas ab Jonibus. Hæc vno anno fieri non potuerunt. Hæc caussa est, cur Jonicæ migrationis tempus varie assignetur. Philostratus authore Euphorbo numerat annos* CXXVII. *ab Ilij excidio ad Ionicam migrationem. Hoc conuenire potest Magnesiæ conditioni.*

XX. XII.

A. M. 2946. Cler. 398. N. E. 963. Ante Dn. 1054. Dauidis VIII.

2. Sam. 2. 5. ISbosetho per fraudem occiso Dauid parricidas capite plectit, ac deinceps solus toti Israeli imperat annos triginta tres.

Lesbos oppidatim habitari incipit annis centum triginta post Ilij excidium, teste Herodoto in vita Homeri.

XXI. XIII.

A. M. 2947. Cler. 399. N. E. 964. Ante Dn. 1053. Dauidis IX.

2. Sam. 5. 6. 1. Chron. 11. 5. D*Auid Sionem obsidet. Obsessorum tanta erat fiducia, vt dicerent.* Non ingredieris huc, quin amoueris cæcos & claudos. *Dauid indignatus ait,* Quisquis percusserit primus Iebuseum, is erit dux & princeps. *Rursus.* Quisquis percusserit Iebuseum, is attingat in illo emissario & A claudos & cæcos. *q. d. de rupe deijciat.* Quamobrem dictum est. *vel,* Quia dixerant cæcus & claudus non ingredietur in hanc domum. *Locus sane subobscurus est. Sed non si variant interpretes in eius interpretatione, ideò cum Gordonio affirmandum textum Hebraicum* B *esse corruptum.* Gordonius cōtrouersia 1. c. 9.

Dauid Sione Hierosolymorum arce Iebusæis captâ Arcam Dei Kiriath ieharimis amouet, vbi bis vicenos annos mansisse videtur, vt supra monuimus A. M. 2927. Obhuzzæ mortem relinquitur in domo Obe- C dis Idumæi: quarto post mense Sionem transfertur.

Myrina Æolidis in Asia ciuitas maritima conditur. Hanc quidam cum Smyrnâ Ionicâ confundunt, quia vtraque in Asia maritima, & ab Amazonibus condita vel instaurata. Smyr- D *nam Ionicam primò condiderat Tantalus, & Naulochum dixerat. Postea instaurauit vel occupauit Amazonum regina Smyrna & a se nomen fecit.* Euseb. Stephanus de vrbibus.

XXII. XIV.

A. M. 2948. Cler. 400. N. E. E 965. Ante Dn. 1052. Dauidis X.

QVia res gestas Dauidis certis annis non adscribit Scriptura, ideo deinceps singula fere bella singulis annis assignabimus, quam me- F thodum etiam id quod dicturi sumus A. M. 2989. Cler. 411. confirmabit. Hoc igitur anno videtur Dauid Philistinos & Moabitas debellasse. 2. Sam. 8. 1.

A

XXIII. XV.

A.M.2949. Cler. 401. N.E. 966. Ante Dn. 1051. Dauidis XI.

2.Sam.8.3 DAuid Syros, Idumæos, Hammonitas prælijs aliquot vincit.

Eufeb. *Cumas in Italia condunt Hippocles Cumanus & Megasthenes Chalcidensis Æolidc orti.*

XXIV. XVI.

A.M.2950. Cler. 402. N.E. 967. Ante Dn.1050. Dauidis XII.

2.Sam. 11.1. DAuid ineunte vere Hammonitarum regiam nomine Rabbam obsidet, neque multo post Betsabeam violat.

XXV. XVII.

A.M.2951. Cler. 403. N.E. 968. Ante Dn.1049. Dauidis XIII.

2. Sam. 12.1. Eufeb. Paufan. NAscitur primis Betsabeæ filius, & paulo post moritur. *Iones cum annos circiter* XLII. *in Attica mansissent, Androclum Codri, qui ante annos* XXI. *perierat, filium regem eligunt, & in Asiam profecti Ephesum, quam Leleges à Lydis oriundi, condiderant & obtinebant, occupant, pulsisque Lelegibus nouam coloniam condunt, &*

Eufeb. *vrbem ampliant. Medonti mortuo succedit Acastus, secundus Atheniensium Prætor perpetuus annos* XXXVI.

XXVI. XVIII.

A.M.2952. Cler. 404. N.E. 969. Ante Dn. 1048. Dauidis XIV.

B NAscitur alter Dauidis & Betsabeæ filius Ididia & Salomon dictus, eodemque anno videtur violata ab Ammone fratre Tamar Dauidis filia. Ne quarto decimo Dauidici regni anno natum credamus Salomonem, prohibere videtur ipse 2. Sam. 13.1.

C Salomon, qui post patris mortem vocat se puerum & paruum, cum tamen ex Epilogismo nostro tum natus esset annos XXVII. Sed meminerimus etiam Beniaminem annos triginta natum vocari *nahar* i. puerum Geneseos XLIII. 7. & XLIV. 30. 1. Reg. 3.7.

D 31.32.33.34. vterque ergo *puer, paruus* vocatur, quia fratrum suorum minimus erat. Quid? quod Roboam annos XL. natus vocatur *puer* ac *tenellus*? 1. Regum XIV. 21. & 2. Chron. XIII. 7.

E Cùm autem Salomon dicatur senium attigisse, quid mirum, si dicamus eum vixisse circiter annos sexaginta septem? Autor Constitutionum, quæ Clementi tribuuntur, & Eupolemus apud Eusebium de præparat. l. 9. aiunt, Salomonem *δωδεκαετῆ*, duodecim annorum cœpisse Clemens const. l. 2. c. 1.

F regnare. Sed vnde id colligitur? & quid opus est, vt fingamus Salomonem vndecimo ætatis anno gignere cœpisse? Certe enim Roboam erat annorum XLI. cùm regnare cœpit. 1. Reg. 14. 21.

XXVIII. I.

A.M. 2954. Cler. 406. N. E. 971. Ante Dn. 1046. Dauidis XVI.

2. Sam. 13. 23. ABsalon Dauidis filius Amnonem fratrem in conuiuio per fraudem occidit, biennio post sororem Tamarem ab eo violatam, eamque ob caussam patris iram metuens in Gessuriam fugit. Vide vt abyssus abyssum inuocet, & mala malis concatenata sint.

III. IV.

A.M. 2957. Cler. 409. N. E. 974. Ante Dn. 1043. Dauidis XIX.

2. Sam. 3. 13. & 14. 28. ABsalon post triennale exilium Ioabi beneficio reditum in patriam impetrat, sed ita vt biennio demum post Dauidem ipsi videre licuerit.

Euseb. Herod. Ælianus l. 8. c. *Iones Nileo Codri filio duce post multos circa Naxon & alias Cycladas errores, in Asiam traijciunt, & Miletum, Clazomenas, aliasque ciuitates condunt, in ea maxime Asiæ parte, quæ ab illis* Tatianus. *Ionia dicta est, idque annis* CXL. *post Troiæ conflagrationem, siue annis sexaginta post Heraclidarum reditum in Peloponnesum, vt diserte docent, cum alij, tum maxime Eratosthenes apud Clementem Stromatum, lib. 1.*

V. VI.

A. M. 2959. Cler. 411. N. E. 976. Ante Dn. 1041. Dauidis XXI.

A ABsalon vix, dum patri plene reconciliatus specie voti Deo reddendi coniurat aduersus Patrem *anno quadragesimo*. Hic non potest subintelligi vox iubilei, quia XL. iubilei annus incidit in secundum Salomonis annum. Nec potest esse B quadragesimus regni Dauidici annus, quia tum Dauid erat septuagenarius, effœtus, frigidus. In hoc verò bello adhuc vegetus ac viuidus. Est igitur annus XL. exiens æræ regni siue à coronatione Saulis, vt recte interpretatur. R. Iosue in Seder holam. C Ab epilogismo nostro non procul abest Torniellus, qui hæc confert in XXVI. Dauidis annum, quem vult esse quadragesimum à prima Dauidis vnctione. 2. Sam. 15. 7. c. 17. 8] Torniel. A. M. 3005. §. 1]

VI. VII.

D A. M. 2960. Cler. 412. N. E. 977. Ante Dn. 1040. Dauidis XXII.

BElla ciuilia Absalomi & Sebæ Bicritæ secuta est fames triennalis. 2. Sam. 21. 1.

E VII. VIII.

A. M. 2961. Cler. 413. N. E. 978. Ante Dn. 1039. Dauidis XXIII.

F QVidam hoc tempore Carthaginem conditam volunt annis CXLIII. post Ilij excidium. *Perperam igitur apud Eusebium scribitur hæc perioche numero 971. Cum enim Eusebius Ilij excidium conferat in numerum 835. hæc periodus conueniebat numero* Euseb.

978. vel 977. Cæterum cum Carthaginis tres fuerint partes, antiquißima condita videtur N. E. 784. Altera (quæ carhada, i. ciuitas noua teste Solino dicta est) N. E. 978. Tertia Byrsa corrupte dicta, pro Botsra N. E. 1143. Vel duæ sunt tantum vrbis conditiones prima annis CL. ante bellum Troianum N. E. 784. altera annis CXLIII. non post bellum Troianum, sed post conditum templi, vt docet Josephus N. E. 1143.

קי׳ חדש בצרא

IX. X.

A. M. 2963. Cler. 415. N. E. 980. Ante Dn. 1037. Dauidis XXV.

2. Sam. 21. 2.

CVm decurreret primus nouæ Hebdomadis annus & tamen pertinax cœli siccitas, famis continuationem, minitari videretur, tum denique Dauid Dei os interrogat. Respondet Deus placandos Gabahonitas, impiè contra Iosuæ iusiurandum à Saule vexatos. Gabahonitis dantur crucifigendi duo Saulis ex Ruspâ concubinâ filij & quinque nepotes ex Micale & Hadriele. Tam diuque sub dio relicti, quousq; pluuiam immitteret Deus. Tum demum crucibus detracta cadauera paterno tumulo condita sunt. Paulò post contigisse videtur populi numeratio, quam Ioab ipse videbat imperari, non tam ordinis, quàm ambitionis ergo: Ideoque & dissuasit, & cùm reluctari non posset, inuitus, perfunctoriè obsecutus est Ioab fortissimus & fidelissimus Dauidis seruus ac consobrinus. Etiam Abneri & Amasæ cædes, quæ toties illi à Scriptura exprobrantur, iusto dolori poterat imputari. Sed quia proditoria fuit, ideo meritò Scriptura detestatur cruenta hæc facinora. Etiam posteros eorum, qui simile quidpiam perpetrarant, ἐναγεῖς vocabant Ethnici, nec vllum scelus, vllum ἄγος magis piaculare censebant, quàm dolosum homicidium, Philo ἱεροσυλιῶν τὴν μεγίστην nuncupat.

In hac Ioabi recensione occurrit ἐναντιοφανὲς, quod sic conciliandum videtur. Dauid ex singulis tribubus vicena quaterna legionariorum millia conscripserat. Ioab insuper in tribu Iuda comperit quadringenta septuaginta virorum millia, quæ cum legionarijs coniuncta conficiunt 494000. pro quo Scriptura dicit quingenta millia. Tribum Beniaminis & tribum Leui non recensuit Ioab. In reliquis decem tribubus comperit octingenta virorum millia, quæ legionarijs iuncta conficiunt decies centena & quadraginta millia. Scriptura dicit, vndecies centena millia.

1. Chron. 27. 1. & 21. 5.

2. Sam. 24. 9.

Quippe in huiusmodi recensionibus Scriptura rotundatos numeros vsurpat. Quidquid delirant reges, plectuntur Achiui. Gad Propheta regi optionem offert vtrum malit triduanam pestem, trimestrem fugam, an triennalem famem, quæ cum proxime præcedente septennalem efficeret. Dauid in Dei, quàm in hominum manus incidere maluit. Pestis vno die absumpsit septuaginta virorum millia. Dauidis precibus datum, ne gladius vltrà sæuiret. Sequuntur aliquot Dauidis bella, quo-

2. Sam. 21. 15.

rum seriem nullis coniecturis fulcire possumus.

A

XIII. XIV.

A. M. 2967. Cler. 419. N. E. 984. Ante Dn. 1033. Dauidis XXIX.

B

Herodotus in Homeri vita.

Cuma Æolica, quæ & Phricotis appellatur, habitari incipit annis viginti post Lesbon insulam habitari cœptam, annis CL. post Troiæ euersionem.

XVII. XVIII.

A. M. 2971. Cler. 423. N. E. 988. Ante Dn. 1029. Dauidis XXXIII.

Euseb.

Ixioni defuncto succedit tertius Corinthiorum rex Agelaus, regnatque annos triginta septem.

XVIII. XIX.

A. M. 2972. Cler. 424. N. E. 989. Ante Dn. 1028. Dauidis XXXIV.

Iosephus in App. & Ant. l. 8.

Hiram (Εἴρωμος Iosepho dicitur) Tyriorum rex, regnare incipit annis vndecim solidis, anno, inquam, duodecimo, ante conditum templi Salomonici, regnatque annos XXXIV. vixit LIII. Eupolemo apud Eusebium constanter dicitur Σύρων, siue librariorum mendo, siue binominis fuit hic rex, vt Hiram & Suron diceretur.

Euseb. de prap. Euang. lib. 9.

XIX. I.

A. M. 2973. Cler. 425. N. E. 990. Ante Dn. 1027. Dauidis XXXV.

Æneæ vel Latino Syluio defuncto succedit filius Alba Syluius sextus Latinorum rex, regnatque annos XXXIX. Euseb.

XXIII. V.

A. M. 2977. Cler. 429. N. E. 994. Ante Dn. 1027. Dauidis XXXIX.

Echestratus Agidis filius cùm annos XXXV. Lacedæmone regnasset, moritur. Huius filius Labotes vel Leobotens regnat annos XXXVII. Euseb.

C

XXV. VII.

A. M. 2979. Cler. 431. N. E. 996. Ante Dn. 1021. Salomonis I.

D

Dauid, cùm vixisset septuaginta, regnasset quadraginta annos, supremum diem, placidus ac beatus obit. Succedit ei Salomon, filiorum Dauidis nouissimus, aut certe inter nouissimos, Adoniæ vetustiori à Deo prælatus, regnatque annos itidem XL. Cæterum anni Dauidis initium ducunt à mense Nisan. Anni Salomonis à mense Tisri. Dauid enim, primo regnauit annos septem & menses sex, deinde annos XXXIII. colliguntur anni XL. menses VI. 1. Reg. 2. 12.

E

F

Salomon autem Deum orans se puerum & paruulum vocat piâ modestiâ, cùm alioqui, si epilogismum nostrum admittas, iam esset annorum XXVII. cùm ad regnum accessit. Certe iam anno ante ex vxore Nahamâ Hammonitide genuerat Ro- 1. Reg. 3. 8.

1. Reg. c. 11. 1. bohamum. Cum autem ſeptingen- A
tas vxores & trecentas concubinas
habuerit Salomon, his omnibus prę-
c. 13. 1. lata eſt filia Pharahonis, quia ex po-
tentiore rege nata, & à Salomo-
ne iam rege ducta. Alioqui ab ip-
Pſalm. 45. 10. ſo Salomone vocatur *Schegal* quæ
vox propriè concubinam ſignificat, B
שגל forſan ob hoc ipſum, quia regi qui-
dem prima, ſed non ſimpliciter pri-
ma Salomoni nupſerat. Quia autem
ex Pharahonis filiâ liberos nullos
ſuſcepit, ideo regno ſucceſſit Robo-
ham filius Nahamæ, quæ ſimpliciter
prima Salomoni nupſerat.

Sixtus Senenſis vult duos libros
Sixt. Biblioth. l. 1. Regum ſiue Samuelis hiſtoriam
complecti annos centum & viginti.
Nos vno tantum anno minus inter-
uallum facimus.

TEMPLVM SALOMONIS.

I. XI.

A. M. 2983. Cler. 435. N. E.
1000. Ante Dn. 1017. E
Salomonis V.

3. Reg. 6. 1. SAlomon *iacit templi fundamenta
Ziu*, qui hodie Sivvan dicitur, *se-
cundo, annis quadringentis octoginta
post migratam Ægyptum*, Annis tri-
bus & menſibus circiter ſeptem poſt F
mortem Dauidis, ſiquidem cum
obijſſe diximus circa Tiſri. Tempus
conuenit cum Maij octauo, feriâ
quartâ, currente vltra medium anno
Sabbathico.

HOMERVS.

III. XIII.

A. M. 2985. Cler. 437. N. E.
1002. Ante Dn. 1015.
Salomonis VII.

DE Homeri tempore variè ſcri-
bunt authores. Herodotus im-
prudens ait natum annis 632. ante
Xerxis in Græciam tranſitum. Hinc
Crates apud Tatianum & Clemen-
C tem colligit natum circa vel ante He-
raclidarum in Peloponneſum redi-
tum, qui contigit annis octoginta
poſt Ilij ſubuerſionem. Clemens.
Homeri natiuitas contigit ſecūdum Phi- Clement
lochorum annis 180. poſt res Troianas, Stromat.
(numerus 28. videtur addendus) *poſt* lib. 1.
D *Ionicam tranſmigrationem*. h. e. Ho-
merus natus eſt anno CLXXX. poſt in-
choatum Troiæ obſidionem, XXIX.
poſt Ionicam tranſmigrationem,
quæ contigit annis CXL. *poſt res Troia-
nas, Ariſtarchus in Archilochijs mo-
nimentis ait eum in vtero geſtatum tem-
E pore Ionicæ tranſmigrationis, quæ conti-
git, &c.* Hæc verba ὅτε ἐγένετο, *quæ
contigit*, &c. pertinent ad antecedens
comma, cui adſcripſimus. *Apollo-
dorus ait eum vixiſſe annis centum poſt
Ionicam tranſmigrationem, ſub Ageſi-
lao Doryſſæi*, (Herodoto Δορύαγος di-
F citur) *filio Lacedæmoniorum rege, adeò
vt Lycurgus adhuc iuuenis cum eo collo-
cutus ſit.* Nempe quia centum am-
plius annos vixit Homerus. *Euthy-
menes in Chronicis ait eum in Chio na-
tum ſub Acaſto, floruiſſe cum Heſiodo*

circa ducentesimum ab Ilij expugnatione A
annum.

Non est verisimile Hesiodum ab Homero visum. Reliqua videntur à vero non aliena. *Tzetzes in Hesiodum p.21.* Tzetzes ait Homerum natum sub Arxippo. Nempe natus est eo anno, quo Arxippus vel Archippus Atheniẽsium Prętor perpetuus Acasto successit, B sub secundâ Ionum transmigratione, cùm Cumani Æoliæ populi coloniam deduxerunt, vt Smyrnam vrbem conderent. *Herodotus in Homeri vitâ.* Quippe Critheis Melanopi filia, Crithonis neptis, ex stupro grauida à tutore Cleanacte pudore culpæ ablegata, C & Ismeniç Boetio commissa in itinere iuxta fluuium Melesium peperit filium, qui primum à loco Melesigenes, dein Homerus dictus est, idque annis duodeuiginti post Cumæ Phricotidis conditum, *Ælianus l. 12. c. 48.* annis centum sexaginta octo post D Ilij subuersionem. Homeri versuum tanta dicitur fuisse celebritas, vt etiam Persæ & Indi poetuam eius in suam linguam transtulerint.

Antipater. Ἑπτὰ ἐριδμαίνουσι πόλεις διὰ ῥίζαν Ὁμήρου
Κύμη, Σμύρνα, Χίος, Κολοφὼν, Πύλος,
Ἄργος, Ἀθῆναι. E

Septem vrbes certant de vatis origine Homeri Cuma, Smyrna, Chios, Colophon, Pylus, Argos, Athenæ. *Ælianus l. 13. c. 22.* Ptolemeus Philopator Homero templum dicauit, & circa eius statuam solio insidentem pingi curauit septem illas vrbes, quæ Homerum sibi vindi- F cant.

VII. XVII.

A.M. 2989. Cler. 441. N.E. 1006.
Ante Dn. 1011. Salomois XI.

Templi ędificatio absoluitur, intra septennium, immo intra annos sex, menses totidem. *1. Reg. c.6.37.* Encænia celebrãtur mensis Etanim, qui nunc Tisri dicitur, die octauo, vsque ad Tisri xv. quo incipit festum Tabernaculorum, perduratque vsque ad *& 8. 2. Chron. c. 5 4. & 7.8.* Tisri XXII. Ita totos quindecim dies solemnia celebrauit populus. Nisan cœperat Martij vltimo, feriâ primâ, Tisri Septembris XXIV. feriâ tertiâ. Encænia cœperunt Octobris primo, populus dimissus est, Tisri XXIII. Octobris XVI. instante mense Bul, qui hodie Marcheschuuan dicitur. Quam ob caussam dicitur totum opus mense Bul absolutum, 1. Reg. VI.38. ineunte remissionis & restitutionis anno.

VIII. XVIII. Iubileus X.

A.M. 2990. Cler. 442. N.E.
1007. Ante Dn. 1010.
Salomonis XII.

Salomon absoluto templo domui regiæ extruendæ totos tredecim annos impendit, siue paulò lentiùs huius domus, quàm templi extructioni incumberet, siue suas ædes ipso templo magnificentiores, certè multò ampliores fecit.

XX. XII.

A. M. 3002. Cler. 454. N.E.
1019. Ante Dn. 998.
Salomonis XXIV.

Anno vicesimo ex quo substructiones suas inchoauerat Salomon, absoluit domum regiam annis *1. Reg. c.7.1. & 9.10.*

tredecim ædificatam, ac tum Salomoni rursus apparet Deus, benedictionum continuationem & incrementa promittens, modo persistet in fœdere, ac obedientiâ. Et hactenus quidem perseuerauerat. Sed non multò post à prodigiosâ suâ septingentarum vxorum & trecentarum concubinarum multitudine, cum earum plæræque ethnicæ essent, in Idololatriam abducitur.

XXIV. XV.

A. M. 3006. Cler. 458. N. E. 1023. Ante Dn. 994. Salomonis XXVIII.

Ioseph. in App. l. 1. *Hiramo defuncto, succedit filius Baleazarus Tyriorum rex, regnatq; annos septem, viuit* XLIII. *Nomen id significat Bahal auxiliarius. Archippo defuncto succedit quartus Atheniensium Prætor perpetuus Thersippus, regnatque annos* XLI. *Euseb.*

XXVI. XVII.

A. M. 3008. Cler. 460. N. E. 1025. Ante Dn. 992. Salomonis XXX.

Euseb. *Agelao defuncto succedit quartus Corinthiorum rex Prumnus, regnatque annos triginta quinque.*

II. II.

A. M. 3012. Cler. 464. N. E. 1029. Ante Dn. 988. Salomonis XXXIV.

Euseb. *Alba defuncto succedit Attius siue Ægyptus Syluius septimus Latinorum rex, regnatque annos* XXIV.

ASTAROTH.

III. III.

A. M. 3013. Cler. 465. N. E. 1030. Ante Dn. 987. Salomonis XXXV.

Baleazaro defuncto succedit filius Habdastartus, regnatq; annos nouem, viuit XXIX. *Nomen id significat* Seruus Deæ Astaroth. Hastaroth *autem numero multitudinis vel* Hastoret *numero singulari Græcis Ἀστάρτη, est Sidoniorum Dea Græcis Aphrodite dicta, quam & Salomon inter reliquos Deos coluisse dicitur,* 1. *Reg.* XI. 4. 33. *& Israelita Iud.* II. 13. *Ea fuit Pastorum Dea ab ouibus dicta. Nam ea vox ouem significat, Deut.* VII. 13. *Et* Haschtarot, i. oues gregis tui. *Vult autem R. Chasda Thalmudis tomo* V. *libro secundo, qui inscribitur CHolin Tau esse ἐπιβολικόν, dictamque vocem à locupletando, videlicet antiquorum opes in gregibus erant, unde & pecunia à pecude dicta. Græcis autem Pan deus, Romanis Pales dea pastorum dicitur.* Pele *Hebræis mirabile, Pan Græcis significat omne, Hebræis apparere. Ambrosius relationi Symmachi respondēs ep.* 31. *Quam Cælestem Aphri, Mitram Persæ, pleriq; Venerem colunt, pro diuersitate nominis, non numinis varietate.* *Ioseph. in App. l. 1.* עשתרת

IV. IV.

A. M. 3014. Cler. 466. N. E. 1031. Ante Dn. 986. Salomonis XXXVI.

Euseb. *Doryssus, Doryssaus, vel Doryagus Labotæ, siue Leobotei filius Lacedæmone regnat annos* XXIX. A

ECCLESIASTES.

VII. VII.

A. M. 3017. Cler. 469. N. E. 1034. Ante Dn. 983. Salomonis XXXIX. B

Circa hunc annum scripsisse videtur Salomon Ecclesiastem, quasi vanitatis suæ censorem ac pœnitentiæ testem, vt pote extremis C vitæ suæ temporibus scriptum, cum iam animum omni scientiarum, experientiæ, ac voluptatum genere ad satietatem vsque explesset, vnde nihil illi supererat præter mundi contemptum ac fastidium. Quia igitur 2. Chron. 11.17. vt Dauidis, sic & Salomonis prima D & vltima fuerunt laudabilia, ideò Scriptura, vbi primum Roboami triennium vult cõmendare ait tum ipsum & Israelitas ambulasse in vijs Dauidis & Salomonis.

Quod autem pœnitentia illa discertè non prædicatur hæc videtur fuisse E caussa, quia Idola, quæ erexerat, non sustulit, vt constat ex 2. Reg. 11. 13. siue per vitæ post resipiscentiam breuitatem illi non licuerit, siue vxorum amori & bono pacis id indulserit, vt peregrinæ cum essent, liceret illis patrios deos colere.

(∴) (∴)

(∴)

REGES IVDA ET ISRAELIS.

IX. IX.

A. M. 3019. Cler. 471. Num. Eus. 1036. Ante Dn. 981. Roboami I. Ieroboami I.

Salomone cum annos XL. regnasset, defuncto, Israelitæ tributorum ac vectigalium imminutionem postulant. Roboam Salomonis filius iam quadragenarius spreto Seniorum consilio superbè respondet & minas addit. Israelitarum decem tribus indignatæ deficiunt, & Ieroboamum regem eligunt. Cum Roboamo manent tribus Iuda, Beniaminis, & maxima Leuitarum pars. Roboam vixit annos LVIII. regnauit annos XVII. Ieroboam XXII. imperfectos, solidos XXI. Solus XX, vnum cum filio. Contigit hoc Schisma, regnique Salomonici dilaceratio currente primo Hebdomadis anno. Ἀπὸ χληρουχίας ad hoc Schisma fluxerunt annorum hebdomades solidę LXVII. 1. Reg. 11. 42. 2. Chron. 10. 1. c. 14. 20. 2. Chron. 12. 13.

Ieroboamo dicuntur adhæsisse decem tribus, Roboamo duę vel etiam vnica, quod ita videtur intelligendum, vt Ieroboamo Danis tribum adscribas propter vrbem Dan, quam F occupabat, & duæ tribus Manassis sectiones ita numerentur, quasi duas tribus efficerent, quanquam potuit & Simeonitas aliquot habuisse Ieroboam. 1. Reg. 11. 31.

Roboam verò τὸ δωδεκαφύλου fere

semissem aut trientem obtinebat, A puta maximam tribus Leui partem, tribum Beniaminis, Iudæ, Simeonis, & Danis; & tamen duas tantum partes obtinuisse dicitur, qui à tribus Leui numerari non solet in sortitione terræ. Simeonis autem & Danis tribus tribui Iudę imputabantur, B atq; adeo Beniaminis quoq; tribum aliquando vno tribus Iudæ vocabulo complectitur Scriptura, vt 1. Reg. XI. 13. 32. 35. & XII. 17. 20.

Regnum igitur Robohami à regno Ierobohami separabat Iordanus fluuius, torrens Cerith, montes C Ephraim, & torrens Gaal, ita vt meridiem obtineret Roboham, Septentrionem vero Ieroboham.

Cæterùm distinctionis causâ Roboami successores dicuntur reges Iuda, Ieroboami verò successores, reges Israel. Ita Scriptura loquitur D vt plurimum. Quam ob caussam 2. Chron. XXI. 2. & XXVIII. 19. LXX. & vetus interpres vocât Iosaphathum & Achazum reges Iuda. Sed cùm plerique codices Hebræi habeant *regis Israel*, quid caussæ est, cur Gordonius Iesuita clamitet corrupta à E Iudæis hæc loca, Achazum, Iosaphatum *contra omnem veritatem* dici reges Israelis? Quid? Iuda nonne tam ab Israele oriundus est, quàm Ephraim? Sæpius totum denominatur à maiori parte. Sed & non rarò denominatur à meliori parte. Iosa- F phathi ciues erant Israelis melior pars. Verè igitur Iosaphat, Achaz dicuntur reges Israel.

Iacobus Gordonius cōtrouersia 1. c. 9.

XII. XII.

A. M. 3022. Cler. 474. Num. Eus. 1039. Ante Dn. 978. Roboami IV. Ieroboami IV.

Leuitarum & Israelitarum quamplurimi toto triennio magno zelo Dei cultui & Roboami obsequio adherent. *2. Chron. 11. 16. & 12. 1.*

Post hæc etiam in tribu Iuda refrigescere cœpit zelus ille, ac peruerti cultus Dei, Hierosolymis non minus, quam inter Ephraimitas.

In Habdastartum Tyriorum regem insurgunt quatuor nutricis ipsius filij, quorum veterrimus regnum inuadit, ac tenet annos duodecim. *Iosep. in App.*

S E S A C.

XIII. XIII.

A. M. 3023. Cler. 475. Num. Eus. 1040. Ante Dn. 977. Roboami V. Ieroboami V.

Idololatriæ tribus Iuda castigandæ Deus Sesakum Ægypti regem immittit. Is currus M C C. equitum LX M. peditum innumerabilem multitudinem trahens, totam tribum torrentis instar inundat, diripit, peruastat. Hierosolymis thesauros tum regios, tum sacros expilat. Aurea Salomonis scuta capit, quorum loco ænea substituit Roboham. Quod in Schemahiæ prophetæ monitis ob- *2. Chron. 12. 2. 1. Reg. 14. 25.*

temperantes Hierosolymitani resipiscentiam spopondissent, iam tum de populo actum erat. Paucos tamen peccatorum seriò pœnituit. Roboham & populi maxima pars ad vomitum rediјt. Sed semen sanctum, quantumuis exiguum, ignotum, despectum ciuitatem statuminat.

Eusebius vult hoc ipso anno 4. numero MXL. cœpisse regnare in Ægypto Pseusennem, regnasseque annos XLI. Legendum forte an Seusecnes pro Sesak-nes.

XXIV. V.

A. M. 3034. Cler. 486. Num. Eus. 1051. Ante Dn. 966. Roboami XVI. Ieroboami XVI.

Eusebius. *HAstartus Tyriorum rex regnat annos duodecim teste Josepho in Appionem lib 1. Thraces Strymone traiecto Bithyniam occupant, quæ tum Bebrycia dicebatur.*

XXVI. VII.

A. M. 3036. Cler. 488. Num. Eus. 1053. Ante Dn. 964. Abiæ I. Ieroboami XVIII.

1. Reg. 15. 2. 2. Chron. 13. 1. ABia quartus rex tribus Iuda, Roboami filius regnat annos tres. Hic non proaui pietatem, sed patris impietatem imitatus est. Deus autem fœderis cum Dauide initi memor populi sui miserebatur, atque adeò Abiam ipsum ad meliorem, A frugem castigatione paternâ reuocauit.

Eusebius. *Attio defuncto succedit Capys octauus Latinorum rex, regnatq; annos XXVIII.*

XXVII. VIII.

A. M. 3037. Cler. 489. Num. B Eus. 1054. Ante Dn. 963. Abiæ II. Ieroboami XIX.

IEroboam octingeta Israelitarum millia aduersus Abiam armat. 2. Chron. 13. 3. Abia dimidiam eius partem vix colC ligit. Itaque precibus Deum, monitis Israelitas flectere conatur. Ieroboam viribus dolum adijcit, & dum concionatur Abia, copias eius indagine cingit. Deus tamen suorum preces audit, & Israelitas fraudibus ac viribus suis confidentes ita profliD gat, vt eorum quingenta millia perierint.

Fuit hoc horrendum ac pene incredibile, sed iustum tamen Israelitarum à Deo ac legitimo rege suo deficientium supplicium. Erat Abia tanto beneficio, tam illustri victoriâ E indignus. Sed erat Ieroboam hac clade dignissimus.

XXVIII. IX.

A. M. 3038. Cler. 490. N. E. 1055. Ante Dn. 962. Asæ I. F Ieroboami XX.

ASa Abiæ filius quintus tribus Iuda Rex regnat annos 42. 2. Reg. 15. 9. Hic amouit lupanaria, meritorios, 2. Chron. & stercoreos maiorum suorũ Deos, 14. 1.

Lucum & horrendam matris suæ statuam succidit, quin & ipsam matrem Mahacam Absalomi filiam autoritate regiâ abdicauit, deniq; quod rectum est, coram Deo fecit, nisi quod excelsa non sustulit. A sortitione terræ Chananæorum ad hanc Ecclesiæ instaurationem præterierunt hebdomades annorum septuaginta, iubilei decem.

I. X. Iubileus XI.

A. M. 3039. Cler. 491. Num. Eus. 1056. Ante Dn. 961. Asæ II.
Nadab I.

1. Reg. 15. 25.

NAdab II. Israelitarum rex Ieroboami filius, viuente, vt videtur, patre, rex inauguratur, regnatque annos duos imperfectos, h. e. secundo sui regni anno occisus est. Quod si post patris demum mortem regnare cœpit Nadab, tum dicendum Ieroboamo tribui annos XXII. imperfectos, cum tamen viginti tantum solidos annos & aliquot menses regnauerit. Prior sententia mihi potior videtur.

II. XI.

A. M. 3040. Cler. 492. Num. Eus. 1057. Ante Dn. 960. Asæ III.
Bahasæ I.

1. Reg. 15. 27.

NAdabo Gibbethonem oppugnanti bellum infert Bahasa filius Achijæ Issacaritæ Nadabum ac totam eius familiam funditus excindit, prout ab Achijâ Schiluntino prædictum fuerat.

V. XIV.

A. M. 3043. Cler. 495. Num. Eus. 1060. Ante Dn. 957. Asæ VI.
Bahasæ IV.

PRumni defuncto succedit quintus Corinthiorum rex Bacchis, regnatque annos triginta quinque. Ab eo reges Corinthiorum Bacchiadæ dicti sunt. Euseb.

Agesilaus Doryssai filius Lacedamone regnat annos XLIV.

VII. XVI.

A. M. 3045. Cler. 497. Num. Eus. 1062. Ante Dn. 955. Asæ VIII.
Bahasæ VI.

THersippo defuncto succedit Phorbas quintus Atheniensium rex, regnatque annos XXXI. Euseb.

VIII. XVII.

A. M. 3046. Cler. 498. Num. Eus. 1063. Ante Dn. 954. Asæ IX.
Bahasæ VII.

ASearto defuncto succedit frater Aserumus, Tyrique regnat annos nouem, viuit LIV. Ioseph.

X. XIX.

A. M. 3048. Cler. 500. N. E. 1065. Ante Dn. 952.
Asæ XI. Bahasæ IX.

2. Chron. 14. 1.

CVm iam Asa annos decem pace potitus, multa piè & prosperè egisset, Zerach Æthiopum, qui Arabiam desertam & Petręam incolunt, rex trecentos currus, armatorum decies centena millia in Iudæam ducit. Erant Asæ è tribu Iuda trecenta Scutatorum, & CCLXXX. Beniamitarum millia. Sed tota eius fiducia in Deo erat. Deus igitur Æthiopas funditus profligat. Asa Gerarum & reliqua Chusitarum vel Æthiopum oppida & mapalia occupat, diripit. Spolia opima Deo consecrat. Bellum hoc quatuor circiter annorum fuit, Asa videlicet victoriam acriter persequente.

XIV. IV.

A. M. 3052. Cler. 504. N. E. 1069. Ante Dn. 948.

Asæ XV. Bahasæ XIII.

2. Chron. 15. v. 1.

HAzarias Propheta Hodedis filius Asam docet victoriam de Æthiopibus reportatam Dei beneficio acceptam ferendam, Eius cultui sedulo incumbēdum. Asa populum congregat regni sui XV. anno, mense tertio, h. e. festo Pentecostes, Iunij XVI. feria IV. ex spolijs septingentos boues, septem ouium millia Deo immolat. Fœdus cum eo renouat. Obsequuntur alacri animo non modo tribus Beniaminis & Iuda, sed & ex tribu Ephraimis, Manassis, Simeonis, & reliquis Israelitis quamplurimi. *Excelsa quidem non amota sunt ab Israele. Attamen cor Asæ fuit syncerum omnibus diebus suis.* LXX. πλὴν καρδία Ἀσὰ τελεία ἦν &c. Vulgata versio, *Cor Asa fuit perfectum*. Hæc perfectio non defectui, sed fictioni opponitur, q. d. Etiamsi nec Israel Idola, nec Iuda sua excelsa amouerit, nec Asa sine vitijs esset, tamen, quod Idola amouit, quod Dei cultui se dedidit, fecit id animo minimè fucato.

v. 10.

v. 17.

שלם

XV. V.

A. M. 3053. Cler. 505. N. E. 1070. Ante Dn. 947.

Asæ XVI. Bahasæ XIV.

1. Reg. c. 15. v. 16. & 32. 2. Chron. 15. 16.

HOc anno videtur Asa Mahacę matri suæ Absalomi filiæ regiam autoritatem detraxisse, atque hæc fuisse causa cur hactenus pacificus Bahasa deinceps omnibus regni sui diebus Asam bello infestarit. Vt vt sit, *bellum non fuit vsque ad annum trigesimum quintum regni Asæ*. Ita vetus interpres & LXX. Ita quoque sonare videntur Hebræa. Atqui Baasa perijt anno XXVI. regni Asæ vt patet 1. Reg. XVI. 10. Caietanus, Iob. Lucidus de emendat. temp. l. 2. c. 9. Canus locorum Theologic. l. 11. c. 12. nodum cum soluere non possent, secare non dubitarunt, dixeruntque legēdum esse XXV. & XXVI. pro XXXV. & XXXVI. Saltem legissent XV. & XVI. potiùs quàm præter lectionis nouitatem etiam alia fingerent, quæ Torniellus meritò respuit, vt pote quæ totam historiæ seriem interuertunt. Et Torniellus quidem post Matthæum Beroaldum, Fr. Iunium, alios, quorum nomina constanter supprimit, ne quid illis debere videatur, rectè contendit hos 35. annos à Schismate inchoandos. Sed huic in-

Torniell. A. M. 3095. §. 2.

terpretationi non satis conuenit vulgata versio. Clariùs igitur & commodiùs verteris. *Et bellum non fuit regno Asæ vsque ad annum trigesimum quintum*, non tam regni Iuda (vt explicat Torniellus) quàm regni Israelitici. Propriè enim hic erat annus cxv. regni Iuda, ex quo Dauid ex tribu Iuda oriundus Chebrone tribui Iuda imperare cœperat. Sed certè hic erat annus xxxv. regni Israelitici à Ieroboamo inchoati. Non potuit autem suppleri vox *Iubilei*, quia secundus Asæ annus incidit in Iubilei primum.

XVI. VI.

A. M. 3054. Cler. 506. N. E. 1071. Ante Dn. 946. Asæ XVII. Bahasę XV.

2. Chron. 16. 1. 1. Reg. 15. 17. *Anno trigesimo sexto* regni Israelitici, *regnante Asa, ascendit Bahasa rex Israelis aduersus Iudam ædificaturus Ramam, ne sineret egredi aut regredi quenquam ad Asam regem Iudæ.*

Asa oblitus quantò tutius sit Deo quàm hominibus fidere, regios, & sacros thesauros exhaurit, vt ad regem Syriæ munera mittat, quibus eum persuadeat bellum Bahasæ inferre. Benhadad Tabrimmonis filiꝰ, Chezionis nepos Damasci rex fœdere, quod cùm Bahasā inierat, rupto tribum Nephtali incursat, vrbes plerasque diripit Danem, hijuntem, Abelem & alias. Bahasa inchoatam Ramæ munitionem deserit, Asa lapides & ligna aliò transfert ad muniendam Gibham & Mitspam. Hæc non vno anno gesta videntur.

XVII. VII.

A. M. 3055. Cler. 507. N. E. 1072. Ante Dn. 945. Asæ XVIII. Bahasæ XVI.

In Atserumum Tyriorum regem insurgit Pheles, regnatque menses octo, vinit annos quinquaginta. Ioseph. in App.

XVIII. VIII.

A. M. 3056. Cler. 508. N. E. 1073. Ante Dn. 944. Asæ XIX. Bahasæ XVII.

Chanani Propheta nomine Dei Asam increpat, quod Syrorum potiùs quàm Dei auxilium implorarit, potuisse Deum & Bahasam & Benhadadem non minus, quàm Zerachum debellatos ipsi tradere. Contra futurum, vt deinceps nouis bellis vsque vexetur. Asa excandescens Prophetam carceri mancipat, & obmurmurantes eo nomine non paucos è populo vexat. Adeò rara, mutila, fluxa est Principum erga Deum fides! 2. Chron. 16. 7.

Phelem Tyriorum regni inuasorem occidit Itobalus Dea Astaroth sacerdos. Is viuit annos LXVIII. *regnat* XXXII. *Is est Iezabelis pater, Achabi socer. Quod Græci dicebant σὺν θεῷ, Tyrij dicebant.* Et Bahal, *q. d.* Si Bahal dederit. Ioseph. in App. l. 1.

XXV. XV.

A. M. 3063. Cler. 515. N. E. 1080. Ante Dn. 937. Asæ XXVI. Elæ I.

1. Reg. 16.10. ELa quartus Israelitarum rex Bahasa filius regnat annos duos, h. e. secundo sui regni anno mortuus est.

XXVI. XVI.
A. M. 3064. Cler. 516. N. E. 1081. Ante Dn. 936.
Asę XXVII. Tibni I.

1. Reg. 16.15. ZImri quintus Israelitarum rex occiso Elâ, totâque eius familiâ penitus excisâ, regnat dies septem, quibus exactis obsessus ab Homri, domum regiam atque in eâ se ac suos incendit. Interim Tibni & ipse, regnum occupat, tenuitq; annos quatuor.

Eusebi. *Capy defuncto succedit filius Carpentus nonus Latinorum rex, regnatque annos* XII.

SAMARIA CONDITVR.

II. I.
A. M. 3068. Cler. 520. Num. Eus. 1085. Ante Dn. 932. Asæ XXXI.
Homri I.

1. Reg. 16.23. HOmri septimus Israelitarum rex, mortuo Tibni, solus regnat annos sex & menses aliquot, forsan octo vel decem.

Hactenus regni Israelitici metropolis fuerat Tirtza. Sed quia Tibni in ea vrbe potissimum regnauerat, Homri empto à Schemere duobus argenti talentis agro quodam accliui, vrbem inibi extruit, & Schomronem siue Samariam vocat. Ea deinceps fuit regum Israelis sedes, & vrbs regia. Pretium agri fuerat circiter bis mille aureorum, vel librarum sex millium. Hinc condita videtur æra, cuius caput arcessendum ab antecedente Tisri, ineunte primo hebdomadis anno. Vide A.M. 3108. שמרון

IX. VIII.
A. M. 3075. Cler. 527. N. E. 1092. Ante Dn. 925.
Asæ XXXVIII.
Achabi I.

AChab octauus Israelitarum rex, Homri filius regnat annos 22. 1. Reg. 16.29.

X. IX.
A. M. 3076. Cler. 528. N. E. 1093. Ante Dn. 924.
Asæ XXXIX.
Achabi II.

ASa podagra correptus medicorum opem, quàm Dei gratiam potiùs requirit. Sed frustra sunt medicæ manus, nisi Deus adsit. 2. Chron. 16.12.

Carpento defuncto succedit filius Tiberinus, decimus Latinorum rex, regnatque annos octo. Eusebi.

XII. XI.
A. M. 3078. Cler. 530. N. E. 1095. Ante Dn. 922
Iosaphati I.
Achabi IV.

IOsaphath sextus tribus Iudæ rex, Asæ filius, regnat annos 25. cum natus esset annos XXXV. Hic pia Da- 1. Reg. 22.41. 2. Chron. 17.1.

uidis atauí, & Asæ patris exempla secutus est, & quæ sub patre remanserant, lupanaria sustulit. A

Eusեb. *Phorbanti defuncto succedit Megacles sextus Atheniensium rex, regnatq; annos triginta. Sextus quoque Corinthiorum rex Agelas regnat annos triginta.*

B

XIV. XIII.

A. M. 3080. Cler. 532. N. E. 1097. Ante Dn. 920.
Iosaphati III.
Achabi VI.

2.Chron. 17.7. IOsaphat in omnes regni sui ciuitates Doctores mittit, qui populum Dei legem edoceant, ac fœdus renouent. Factum id ineunte anno Sabbathico. Deus autem Asæ & Iosaphati pietati adeò benedixit, vt & opib⁹ ac numero ciuium plurimum aucti sint. Cum enim Abia Asæ pater vix quadringenta virorum millia non ita pridem colligere potuisset, erant Iosaphato vndecies centena & sexaginta armatorum millia. C D

XVIII. XVII.

A. M. 3084. Cler. 536. N. E. 1101. Ante Dn. 916.
Iosaphati VII.
Achabi X.

Euseb. *AGrippa Syluius. Agrippa Tiberini filius* XI. *Latinorum rex, regnat annos* XL.

(∴) (∴)

(∴)

ELIAS.

XXI. I.

A. M. 3087. Cler. 539. Num. Eus. 1104. Ante Dn. 913. Iosaphati X.
Achabi XIII.

ELias prænuntiat siccitatem annorum trium & sex mensium, 1. Reg. 17. 1. Iac. 5. 17.
quorum initium Iudæi in Seder Holam maiore conferunt in XIII. Achabi annum. 1. Reg. 17. 7.
Durante autem fame pascitur Elias à coruis annum vnum. Torniellus confert, id in quartum Iosaphati annum. Nobis verisimilior videtur Iudæorum sententia.

Archelaus Agesilai filius Lacedæmone regnat annos sexaginta. Euseb.

XXII. II. Iubileus XII.

A. M. 3088. Cler. 540. Num. Eus. 1105. Ante Dn. 912. Iosaphati XI.
Achabi XIV.

E ELias apud viduam Sareptanam commoratur annum vnum, antequam moreretur filius eius. 1. Reg. 17. 15.

Ithobalo defuncto, succedit filius Badezorus vel Badehezarus, Iezabelis frater, regnatque annos sex, viuit XLV. Ios. adu. App. l. 1.

XXIII. III.

F

A. M. 3089. Cler. 541. Num. Eus. 1106. Ante Dn. 911. Iosaphati XII.
Achabi XV.

Elias

1. Reg. 17.7. Elias apud viduam Sareptanam commoratur annum alterum post excitatum à mortuis eius filium.

XXIV. IV.

A. M. 3090. Cler. 542. Num. Euſ. 1107. Ante Dn. 910. Ioſaphati XIII. Achabi XVI.

1. Reg. 18.1. Elias tertio cõmorationis apud viduam Sareptanam anno, redit ad Achabum, experimento certo demonſtrat Iehouam eſſe verum Deum, Bahalem falſum, Bahalis ſacerdotes CCCCL. iugulari iubet, pluuiam à Deo impetrat, nihilominus Iezabelis minis territus fugit. primo Beerſebahum, deinde in montem vſque Horeb, vbi à Deo iubetur ad Iſraelitas redire, & Eliſehum in prophetam vngere. Quod enim additur, de Chazaele & Iehu, factum id quidem Eliæ mandato, ſed poſt eius in cœlum aſcenſum.

BENHADAD.

XXV. V.

A. M. 3091. Cler. 543. Num. Euſ. 1108. Ante Dn. 909. Ioſaphati XIV. Achabi XVII.

1. Reg. 20.1. Benhadad rex Syriæ, vt vidit Iſraelitas, triennali fame exhauſtos, & pluuię beneficio eſſe in agris, vnde equos, homineſque paſcat, triginta duos reges ſecum adducit, qui A Iſraelitas opprimant. Achabo vix ſeptem hominum millia aderant. Sed Deus dominos quieſcere iubet, & famulos CCXXXII. armari, ab his inchoatum prælium tanto terrore Syros confudit, vt protinus in fugam ſe dederint, ac plerique perie- B rint.

XXVI. VI.

A. M. 3092. Cler. 544. Num. Euſ. 1109. Ante Dn. 908. Ioſaphati XV. Achabi XVIII.

C Benhadad XXXII. reges, ignauiæ damnatos abdicat, eorum loco XXXII. principes ſubſtituit, exercitum reparat, Iehouam montium tantum Deum eſſe dictitans, in planitie pugnam capeſſit. Deus verò D maiore, quàm anno ſuperiore, ſtrage Syrorum blaſphemias caſtigat. Ceciderunt in prælio centum Syrorum millia. Qui Apheeum fugerant, horum XXVII. M. murus de repentino corruens obruit. Benhadad Achabum pacem rogat. Achab non inui- E tus annuit, ideóque à propheta increpatur, quod blaſphemum hominem inultum abire paſſus eſſet. 1. Reg. 20.23.

XXVII. VII.

A. M. 3093. Cler. 545. Num. Euſ. 1110. Ante Dn. 907. Ioſaphati XVI. Achabi XIX.

F Iezabel Itobali filia, Achabi vxor Nabothum calumnijs opprimit, vt vineam eius, quam concupierat 1. Reg. 21.1.

Achab, iure fisci occupet, idq; triennio ante Achabi mortem. Hinc colligas nullum esse scelus tam horrendum, cuius ministros non inueniat tyrannis.

I. IX.

A. M. 3095. Cler. 547. Num. Eus. 1112. Ante Dn. 905.

Iosaphati XVIII.] [Achabi XXI.
Iorami I.] [Ochoziæ I.

Ioseph. in Ap. l. 1. *Badezoro defuncto succedit filius Mattenus Tyriorum rex, regnatque annos nouem, viuit* XXXII. *Huius amita erat Iezabel Achabi uxor.*

1. Reg. 22.1. Inter Israelitas & Syros fuit triennalis pax. Exeunte verò triennio recruduit bellum. Siquidem Benhadad pollicitus fuerat se redditurum Achabo ciuitates Israelitis ereptas, neque tamen reddebat, Galahaditarum vrbem nomine Ramoth. Hanc armis repetitum it Achab suadentibus cccc. pseudoprophetis, vno Micâ dissuadente. Ad id bellum etiam Iosaphatum pertrahit. Et vrbem quidem recuperasse videtur, sed in prælio cadit, cum attigisset XXII. regni annum incluso vtroq; termino. Vide A. M. 3109. Iosaphat singulari Dei prouidentia liberatur, sed veluti per ignem. Vrbem Ramoth, tum ab Achabo captam colligimus, ex 2. Reg. 8. 28. & 9. 1. Achabo succedit filius Ochozias, regnatque biennium, imperfectum. 2. Chron. 19.2. Iosaphatum in patriam reuersum increpat Iehu, Chanani prophetæ filius, quod cum impio Achabo societatem inijsset. Iosaphat his monitis excitatus rursus Dei cultum

A expurgat, iudices probos vndique constituit, & ad officium hortatur.

Dum peregre abest Iosaphath, Iudæam infestaturi copias colligunt 2. Chron. 20. Moabitę, Hammonitę, ϰαὶ οἱ ἐκ τῶν Ἀμμωνιτῶν, q. d. Hammonitani. Idumæos designari crediderim. Dum B numerosum exercitum instruunt, non ante Iosaphati reditum in Iudæam irruperunt versus Hengaddi. Deus in populi sui gratiam spiritu vertiginis hostes percellit vt rixâ de repente ortâ suo se gladio iugularint. Tam illustribus exemplis edo- 1. Reg. 22.50. C ceri non potuit Iosaphat, vt caueret ab impiorum societate, licet primò 2. Chron. 20.35. & aliquādiu recusatâ. Iosaphath igitur renouato ἐπιγαμίας iure seruos suos cum Ochoziæ ministris Ophirum mittit. Deus, qui non vult nos ἑτεροζυγεῖν per Elihezerē prophetam D testatur societatem illam sibi displicere, & irritam futuram hanc expeditionem.

II. X.

A. M. 3096. Cler. 548. Num. Eus. 1113. Ante Dn. 904.

E Iosaphati XIX. } Iorami I.
Iorami II.

Ochozias Achabi filius ex can- 2. Reg. 1.2 cellis quibusdam delapsus, in lethalem morbum incidit. Legatos Hakkaronem mittit, ad Behelzebub, i. τὸν μυιοσόβον θεὸν, sciscitaturos, עקרון בעל זבוב F num, ex illo morbo conualesceret. Elias Dei iussu legatis occurrit, iubet reuerti ac denunciare Regi, nunquam conualiturum. Ochozias impiè vesanus ter quinquagenos milites mittit, qui Eliam corripiant. Duę

primæ πεντηκοντάδες igne cœlitus delapso consumptæ sunt. Tertiæ dux flexis genibus veniam impetrat. A

Elias & subiectis parcit, & vltrò ad Ochoziam pergit, eademque præsens denunciat, quæ absens dixerat. Ochozias non multò post moritur, sine liberis. Succedit ei frater Ioram, B
1. Reg. 1. 17. 3. 1. Achabi filius, decimus Israelitarum rex, secundo primæ inaugurationis Iorami Iudaici anno, duodeuicesimo Iosaphati anno exeunte, regnatque annos duodecim, quorum initium à mense Tisri inchoandum.

2. 1. At Elias in cœlum rapitur currente C adhuc vt volunt Iudæi XVIII. Sed sane instante XIX. Iosaphati anno. Mirabilis huius ἀναλήψεως testis vnus fuit, sed omni exceptione maior Elizehus, super quem requieuit spiritus Eliæ, h. e. charismata. Alterum
Gen. 5.25. 2. Chron. 21. 12. ἀναληφθέντος εἰς οὐρανὸν exemplum ψιλοῦ D ἀνθρώπου vnicum fuit, idque ante diluuium. Nam & Enoch μετετέθη. Antequam in cœlum raperetur Elias, scripto consignatam reliquerat & alicui prophetæ commiserat interminationem propheticam aduersus Ioramum Iudæorum regem suo E tempore Ioramo tradendam. circa A. M. 3105.

ELISEVS.

אלישע 2. Reg. 2. 14. Deus vt doceret spiritu suo duci, vt nuper Eliam, Sic & Elisehū, F dat illi vim secandi Iordani, quam olim Iosuhę, & nuper Elię tribuerat, spectantibus id prophetarum filijs, i. discipulis. Illi tamen, quod spiritus afflatu futurum prædixerant, Elizeho rem gestam referenti non prius crediderunt, quàm toto triduo Eliam frustra quæsiuerunt. Elisehus Iericbuntis aquas sanat. Non videtur 2. 18. autem hic omnino contemnenda Midraschitarum alioqui vt plurimùm desipientium sententia, qui dicunt Ierichuntis aquas, Achabi demum temporibus amaras redditas, ex quo Hiel eius muros instaurarat. Nam cùm in Ierichuntis agro vnicus tātum fons esset, vt testatur tum hæc historia, tum Iosephus Antiquit. lib. XV. qui potuissent olim Amorręi & nuper Hiel, contra Dei mandatum, locum hunc eligere, quem vrbi extruendæ aut instaurandæ destinarent?

Eliseus Ierichunte Bethlehem proficiscitur atque ibi XLII. pueros caluitiem ipsi, contumeliosè exprobrantes, execratur. Deus, qui renes scrutatur & nouit, quo spiritu quisque ducatur, qui olim Ismahelis Isaako illudentis risum ab impuro infidelitatis fonte manare peruiderat, is quoque tum puerorum illorum impietatem intus & in cute exploratam habens, immitit duas vrsas, quæ blasphemum illum non tam in prophetam, quam in Deum cuius minister erat, risum seuerè vlciscantur. 2. Reg. 2. 23.

III. XI.

A. M. 3097. Cler. 549. Num. Eus. 1114. Ante Dn. 903.

Iosaphati XX. } Iorami II.
Iorami III.

Meschah Moabitarum rex, cum pecuariam ageret, & מישע 2. Reg 3. 4.

maximâ pecorum multitudine abun-
daret, iussus erat ab Israelitarum rege
Achabo, tributum pēdere, non auro,
sed pecore, puta centū agnorum, to-
tidemq; arietum millia, siue quot an-
nis siue quoties nouus aliquis rex Is-
raelitis exoriretur. Cum ergo post A-
chabi mortem nec Ochoziæ nec Io-
ramo tributum debitum penderent
Moabitæ, Ioram Iosaphatum rogat,
vt sibi aduersus communem hostem
bellum gesturo adsit, nec recusat Io-
2. Chron. saphat, oblitus eorum, quæ Iehu &
19. 1. & Elihezer prophetæ monuerant. As-
20. 35. sumit & tributarium suum Idumæo-
rum regem, atq; adeò per Idumæam
iter suscipitur. Deus, qui nos cum
impijs iugum ferre non vult, efficit
vt errore viarum, vel exortâ de re-
pentino siccitate septiduo maximâ
aquarum penuriâ laborarit exerci-
tus. At populum suum non succi-
sum, sed commonitum volens Deus
prouiderat, vt in castris etiam Eliseus
esset, regibus illis, nihil tale cogitan-
tibus. Vbi non procul abesse Eliseum
resciuerunt, tres illi reges, non arces-
sunt, sed ipsi adeunt prophetam &
opem rogant. Eliseus Idololatrâ Io-
ramo acriter increpito, iubet alueo-
los passim fieri, futurum vt etiam im-
bre nullo cœlitus decidente, aquis
impleantur, quantum exercitui esset
plus satis. Ab illis quoque & Moa-
bitam victum & Moabitidem totam
perditum iri.

Cum subrufum esset Idumeæ so-
lum. Moabitæ sub solis ortum rubi-
cundas aquas decurrere videntes, pu-
tabant idem tribus regibus contigis-
se, quod sibi biennio ante contige-

A rat, vt videlicet ortâ seditione suo
ipsi gladio perirent. Cruorem hunc
esse, non aquas. Ita non ad prælium,
sed ad spolia diripienda cæco impe-
tu feruntur. Vbi se spe deceptos vi-
derunt, attoniti magnâ strage turpi-
ter profligantur. Tota Moabitis pes-
B sum datur, prout ab Eliseo iussum
aut prædictum fuerat, donec Mes-
chah Moabitarum rex ad vltimam
desperationem actus, filium vnige-
nitum suis ἀποτροπαίοις dijs immolat,
hostibus inspectantibus. Hoc spe-
ctaculum omnibus tam horribile
C fuit, vt quasi re confectâ ad sua quis-
que discesserit.

IV. XII.

A. M. 3098. Cler. 550. Num.
Eus. 1115. Ante Dn. 902.

Iosaphati XXI. } Iorami III.
D Iorami IV.

HOc anno videtur Eliseus Sune- 2. Reg. 4.
mum venisse, & apud hone- 8.
stum aliquem ciuem diuertisse, qui
piæ vxoris precibus consultò cœna-
culum extruxit ad excipiendum pro-
E phetam, quoties rei diuinæ Sabba-
this aut nouilunijs faciendæ gratiâ
in vrbem veniret. Anno vero se-
quente Sunamitidi hactenus sterili
nasci potuit filius.

VII. XV.

F A. M. 3101. Cler. 553. Num.
Eus. 1118. Ante Dn. 899.

Iosaphati XXIV. } Iorami VI.
Iorami I.

HOc anno videtur Sunamitidis 2. Reg.
filius iam loqui, iam in agrum 4. 18.

cursitare incipiens, sed adhuc gestatilis, obijsse præ nimio Solis ardore, & mox ab Eliseo vitæ redditus. Videtur quoque hæc torrida æstas fuisse prima septem sterilium, quas prædixit Eliseus, & ob quas Sunamitis in Palæstinam secessit, septimo demum post anno in patriam reuersura ante Iorami Israelitarum regis obitum. Sed Scriptura vltimo demum anno, quo reuersa est Sunamitis, egressus illius ac septennalis sterilitatis meminit, licet ea, quæ à 2. Reg. 4. 38. vsque ad 2. Reg. 8. 3 narrantur, intra illud famis septennium acciderint. Cœpit igitur sterilitas æstate sexti anni, fames vero cœpit anno Sabbathico.

Iosephi. in App. lib. 1. *Matteno Tyriorum regi defuncto, succedit Pygmalion regnatq; annos* XLVII. *viuit* LVI.

2. Chron. 21. v. 5. 8. 20. Iosaphato, cum annos imperfectos viginti quinque regnasset defuncto, Idumæi hactenus tribui Iuda obsecuti, iugum excutiunt. Et Ioram quidem Iudæus Idumæorum aliquot percussit, & curruum præfectos profligauit. Idumæi tamen in defectione perstiterũt. Defecit quoque Libna. Hoc fuit primum Iorami, quia à Iosaphati vestigijs & puro Dei cultu desciuerat, supplicium.

2. Reg. 8. v. 16. *Anno quinto Iorami filij Achabi & Iosaphathi regis Iuda regnauit Ioram filius Iosaphathi regis Iuda.* His verbis Ioram videtur vocari filius Achabi & Iosaphathi propter affinitatis iura, quæ inter duas illas familias intercesserant. *v. 17.* *Annos triginta duos natus erat, quando regnare cœpit, & annos octo regnauit Ioram.*

VIII. XVI.

A. M. 3102. Cler. 554. Num. Eus. 1119. Ante Dn. 898. Iorami II. [Iorami VII.

Seruauerintne Israelitarum decem tribus annos Sabbathicos, nobis non satis constat. Sed etiam tum, cùm seruabantur, tamen proferebant, & arua & vineæ fructus aliquos, quos nemo sibi vindicare poterat. Cùm igitur huiusmodi spicas aliquot recentes cum gluma, & viginti panes ἀπαρχαίνς obtulisset aliquis Eliseo, is iussit eos centum prophetarum discipulis apponi: Ijque præter spem omnium suffecerunt, & reliquum aliquid superfuit. Hoc miraculum antecessit pultis quam iniectæ colocynthides infecerant, sanatio. Secuta est Nahamanis Syri curatio, & quæ non possumus certis annis adscribere, vsq; ad caput octauum secundi Regum. *Exod. 23. 11.* *2. Reg. 4. 42.* *4. 38.* *5. 2.*

LYCVRGVS.

De *Aristodemo Aristomachi filio, Cleodæi nepote, Hylli pronepote, Herculis abnepote diximus A. M. 2896. Charili, siue Charilai stemma sic legitur apud Herodotũ,* Aristodem⁹, Procles, Euryphon, Prytanis, Polydectes, *siue Pollux,* Eunomus, Charilus. *Apud Plutarchum sic,* Aristodemus, Patrocles, Sous, Eurythion, Prytanis, Eunomus, Polydectes, Charilaus. *Apud Pausaniam sic,* Aristodemus, Procles, Sous, Eurypon, Prytanis, Eunomus, Polydectes, Charillus. *Rursus Plutar-* *Plut. in Lycurgo.* *Pausanias p. 79. & 87.*

chus.Eunomus, *inquit*, ex priore vxore Polydectem habuit, ex posteriore Deianassa Lycurgum. *Rectè igitur Eutychidas apud Plutarchum ait Lycurgum fuisse sextum à Patrocle, vndecimum ab Hercule. Polluce, siue Polydecte sine liberis defuncto, succedit Lycurgus frater: aliquatò post Polydectæ vidua Lycurgum monet, se quidem grauidam esse, sed fœtum oppressuram, modo ipsi nubat. Lycurgus scelus auersatus, sed dissimulandum ratus, Immo, inquit, si mihi nubere cupis, fœtum diligenter asserua, ne tibi potius quàm fœtui noceas. Si mas nascatur, ego videro. Vbi puerperij tempus venit, mittit satellites, qui obseruarent, mas an fœmina nasceretur. Fœminam matri dari, marem ad se perduci iubet. Cum proceribus vrbis epulanti Lycurgo, adfertur Polydectæ filius. Hunc Lycurgus solio regio imponit. Hodie, inquiens, vrbis natus est rex. Ego regnum abdico, mihi tutoris munus sufficit, dum rex adolescat. Vos cauete, ne mater parricidium meditata, sit infantis nutrix. Exultantibus omnibus & Lycurgi pietatem laudantibus infanti Charilao nomen fecit, cum ipse regnasset menses octo. Dieuchidas Megaricorum libro quarto* (Clemens Strom. l. 1.) *apud Clementem ait Lycurgum floruisse circa ducentesimum nonagesimum ab Ilij excidio annum. Ab Ilij excidio ad hanc Lycurgi tutelam sunt anni 286.*

X. XVIII.

A. M. 3104. Cler. 556. Num. Euf. 1121. Ante Dn. 896. Iorami IV. Iorami IX.

(2. Chron. 21. 2.) IOram Iudæus in impietate perseuerans sex fratres suos, quos Iosaphat pater muneribus & vrbibus aliquot præsidiarijs contentos esse voluerat, occidit, tum quod paternæ pietatis hæredes essent, tum quia iniqua omnis potestas consortis est impatiens. Fratrum cædem cumulat principum aliquot, qui parricidium hoc execrabantur, strage.

XI. XIX.

A. M. 3105. Cler. 557. Num. Euf. 1122. Ante Dn. 895. Iorami V. Iorami X.

IOramo Iosaphati filio, offertur (4. Chron. 21. 12.) prophetia ab Elia, dum in terris ageret, scriptis consignata, cuius hęc erat summa. Quia Iehouam, & Iosaphati, Asæque vestigia deseruisti, fratres tuos occidisti, ecce Deus te morbo sæuissimo belloq; acerrimo percutiet, donec vxores ac filij in captiuitatem abducantur, & viscera tua vi doloris effundantur exacto biennio. Ad eam rem excitauit Deus Philistinos & Arabas, qui Iudæam depopularentur, & totam Iorami fa- (22. 1.) miliam, ac opes in captiuitatem adsportarent, filios etiam trucidarent excepto Ochozia.

SAMARIÆ OBSIDIO.

XII. I.

A. M. 3106. Cler. 558. Num. Euf. 1123. Ante Dn. 894. Iorami VI. Iorami XI.

2. Reg. 6.24. BEnhadad, nullis Iſraelitarum beneficijs, nullis Dei flagellis ſanabilis Samariam longa, puta quinquenali fame enectam obſidet. Iamque ad ἀνθρωποφαγίαν deuenerant, obſeſſi, cum Panico terrore perculſi Syri de repentino omnes, qua data via, in fugam ſe conijciunt, caſtris relictis, & abiectis paſſim in ipſa fuga impedimentis. Hinc rerum tanta mutatio facta eſt, vt cum pridie ſtercoris columbini logus, ſiue Kabi quarta, Sati XXIV. pars ſiclis quinque veniſſet, poſtridie tritici ſatum ſiclo comparari poſſet, hordei duo ſata, i. modij Romani tres tantidem, prout prædixerat Eliſeus. Et qui id fieri poſſe negauerat tribunus Regius, vidit, dumque ſtupens id ſpectat à populi concurſantis turba proculcatur, quod & prædixerat propheta. Hoc fuit primum ſeptennalis ſterilitatis leuamen.

8.3. Itaque anno ſequente ſterilitatis ſeptimo, Sunamitis in patriam redit.

XIV. III.

A.M. 3108. Cler. 560. Num. Euſ. 1125. Ante Dn. 892. Ochoziæ I. Ioram XII.

OChozias, qui & Ioachaz, & Azarias Iorami regis Iuda filius patri, cùm regnaſſet annos octo, ſuccedit duodecimo Iorami Iſraelitarum regis anno, regnatq; annum vnum. Erat autem natus annos XXII.

Vide ſupra p. 39. A. vt docetur 2. Reg. VIII. 26. Annorum XLII. ne pater quidem tum erat nedum filius. Igitur 2. Chronic. XXII. 2. videtur legendum XLII. pro XXII. Ita ſentiunt Cardinalis Caietanus, Scaliger, Torniellus, vel dicitur filius annorum XLII. quia regnare cœpit ineunte XLII. anno æræ Samaritanæ, de qua diximus A.M. 3068.

Eliſeus mandatum ante annos XVII. Eliæ denunciatum executurus Damaſcum venit. Iacebat in lecto Benhadad ſenio (iam enim annos amplius LIII. regnauerat) & cladis ſuæ dolore fractus. Audit aduenisſe prophetam. Ad eum mittit Chazaelem cum muneribus ſuper valetudine ſciſcitaturum. Reſpondet Eliſeus Chazaeli. *Dic. Non viues.* Vel *dices illi. Omnino viues.* Priorem interpretationem CHAZAEL malim. Deus, inquit, oſtendit mihi Benhadadem moriturum, te eius loco regnaturum, & Iſraelitas plurimis ac horrendis malis affecturum. Chazael ad dominum reuerſus, ſanitatem quidem pollicitus eſt, poſtridie vero iniecta veſte ſtragula palpitantis adhuc ſenis ſpiritum opprimit, eiuſque regnum inuadit.

1. Reg. 19. 5. 2. Reg. 8. 7. לא לו

XV. IV.

A.M. 3109. Cler. 561. Num. Euſ. 1126. Ante Dn. 891. Athaliæ I. Iehu I.

Euſeb. A*Thenienſium ſeptimus rex Diognetus, regnat annos duodetriginta. Corinthiorum quoque ſeptimus rex Eudemus regnat annos* XXV.

2. Reg. 8.28. Ioram Iſraelitarum rex, vbi audiuit Benhadadem è medio ſublatum adſcito Ochozia copias conſcribit,

siue ad inuadendam Galahaditarum vrbem, nomine Ramoth, siue, quum verisimile dixerimus, eam iam ante annos tredecim ab Achabo captam ad eam propugnandam aduersus Chazaelis incursus. Et tum quidem vrbem Ramoth recuperare non potuit Chazael. Sed magna tamen strage Israelitas adfecit, & Ioramum sauciauit. Ioram Isrehelem redit, vt à vulnere curetur. Ochozias domo quidem profectus fuerat ea mente, vt prælio interesset. Sed cùm seriùs aduenisset, institutum iter non abrupit, Isrehelem venit, vt Ioramum, quem sauciatum esse audiuerat, visitaret. Sed quod verisimile est, copias, si quas collegerat, dimisit. In exercitu vero Iorami remanet Iehu ad tutandam vrbem Ramoth. Eò mittit Eliseus ex suis discipulis aliquem. Is Iehu principibus aliquot stipatum in cubiculum interius abducit, & nomine Dei, vngit in Israelitarum regem, iubet excindi totam Achabi familiam, & parentelam, & cum dicto in fugam se proripit. Rogant principes, *quid sibi vult demens iste?* Sic prophetam vocitabant. Iehu, primò dissimulat. Instantibus fatetur quid dixerit. Protinus illi Iehu regem proclamant. Iehu portas vrbis Ramoth acribus excubijs custodiri iubet, & antequam huius rei fama peruulgaretur, citato cursu Ijzreelem petit. Forte pro porta stabant Ochozias & Ioram. Monet vigil aliquem aduentare. Mittit Ioram currum vnum, dein alterum. Hos retinet Iehu. Igitur eò it ipse Ioram & Ochozias. Ambos iugulat Iehu Io-

2. Chron. 22. 5.

2. Reg. 9. 1.

A ramum in Nabothi vineam abijci iubet, memor ita olim ab Elia prædictum. Ochoziam, quia Iosaphati filius erat, sepeliri patitur. Ijzreelem ingressus Iezabelem Itobali Tyriorum regis filiam, Achabi viduam de fenestra in plateas deijci imperat, ipse equorum suorum pedibus
B proculcat. Cadauer eius à canibus laceratum est. Ad Samaritanos proceres scribit Iehu, videant quem ex Achabi filijs (ij septuaginta erant) eligere velint. Samaritani rescribunt se nullum Achabitam electuros, sed Iehu
C mandatis parituros. Mandat Iehu, vt Achabitarum capita ad se deferantur. Mittuntur eadem nocte: Iehu reliquos Achabitas & Hamræos atq; adeò necessarios & sacerdotes eius trucidat, quotquot Ijzrehele inuenit. His peractis Samariam conten-
D dit. In itinere occurrunt ipsi XLII. Ochoziæ fratres, h. e. agnati. Nam Philistini trucidauerant iam Ochoziæ fratres. Hi nihil adhuc de rebus à Iehu gestis rescierant. Itaque rogati, quo pergant, profitentur se Ioramum & Iezabelem visitaturos, iter
E instituisse. Hos omnes correptos iugulat Iehu. Tum obuium Ionadabum Rechabi (à quo Rechabitæ dicti) filium secum assumit, testem futurum eorum, quæ Dei zelo facturus esset. Samariam delatus, profitetur se Bahalis cultum multò arden-
F tiùs amplecti velle, quàm vnquam Achab. *Hatzaram* indicit. Ea vox aliquando quodlibet festum significat. Sæpe vero peculiariter festum Tabernaculorum: vt Leuit. XXIII. 6. Num. XXIX. 36. Neh. VIII. 18. & 2. Chron.

Chron. VII. 9. Totum inquam octiduum, vel octauum, Tabernaculorum diem. Die igitur dicta Iehu Bahalitam mentiens, conuocat Bahalis sacerdotes omnes. Sacrificium longè maximum adornat. Dum sacris operantur, ad vnum omnes confodit, Bahalis ædem incendit, Idola eius proterit, ob eam causam à Deo laudatur. Sed Deum tamen is mox deseruit, & Ieroboami Idololatriæ adhæsit. Regnauit autem annos duodetriginta. Hatalia interim Hamri filia, Achabi soror, Ochoziæ mater, Iorami vidua, quidquid seminis regij à Salomone orti nancisci potuit, id totum exscindit, & regnum inuadit, idque annos sex tenuit.

Clemens Strom. l. I. Sosibius Lacon Homeri tempus confert in octauum annum regni Charilai Polucis filij. *Vt hoc verum esse possit, dicendum, 1. Homerum annos circiter centum viginti quatuor vixisse 2. Homerum obijsse hoc octauo anno vitæ Charilai. Quippe regni Charilai anni possunt à Natali eius incheari. Sed quia re vera tum demum regnare cœpit Charilaus, cum fuit maior annorum viginti quinque. Ideò Clemens annos tantum nonaginta numerat ab Homero ad primam Olympiadem.*

XVI. V.

A. M. 3110. Cler. 562. Num. Euf. 1127. Ante Dn. 890. Hataliæ II. Iehu II.

2. Reg. 10. 32. DVm Iehu in Hamræis siue Achabitis & Bahalitis, Hattalia in Salomonitis extirpandis, laborant, interim Chazael Syriæ rex, non modo controuersam Galahaditarum vrbem Ramoth recuperat, sed & Galahaditas omnes, & quidquid Israelitæ trans Iordanum possederant, sibi subijcit, horrendaque immanitate, in viros, pueros, ac fœminas grassatur, prout ab Eliseo prædictum fuerat. Hui! quam amari, quam horrendi sunt Idololatriæ fructus!

XXI. X.

A. M. 3115. Cler. 567. Num. Euf. 1132. Ante Dn. 885. Ioasi I. Iehu VII.

IOas decimus tribus Iuda rex, Ochoziæ filius, regnat annos quadraginta. Seruauerat hunc Iehosabhat amita, Iorami filia, Ochoziæ soror, Ioiadhæ summi sacerdotis vxor, hunc, inquam, anniculum, & adhuc à nutricis vbere pendentem furtum subductum abdiderat in remoto quodam conclaui annos integros sex. Septimo anno, cum iam septem annos natus esset Ioas, Ioiadah Leuitas omnes ex toto regno inuitat Hierosolyma, & quidem, vt verisimile est, ad solenne Tabernaculorum festum, quod eo anno incidit in Sabbathū, Octobris primum. Erant Aaronitarum viginti quatuor familiæ Sacerdotales, quę alternis suam queq; septimanā implebant. Eodem ordine, reliqui quoque Leuitæ, alternatim munere suo fungebātur. Festi solennitas duplex minus suspectum reddebat Leuitarum & populi frequentem concursum. Leuitarum igi-

2. Reg. 11. 1. 2. Chron. 23. 1. 1. Chron. 24. 1.

tur & Sacerdotum alij Sabbatho exibant, alij inibant vicem. Ineuntes Ioiadah trifariam diuidit. Trientem vnum iubet adstare portæ domus regię. Alterum trientem portę [a] cursorum siue postium [b]: tertium portæ SVR: i. egressus siue Orientali. Exituros iubet intra templum consistere, acie duplici regem vndique circumsistentes, ea lege, vt si quis septa perrumpere tentaret, capital esset. His arma præparauerat Salomonis scuta, & quæ vndecunque conuasare potuerat. His ritè ordinatis IOAS in medium producitur, diadema capiti imponitur, Dei lex ipsi proponitur. Fœdus cum Deo, rege, ac Salomonis stirpe renouatur: populus rem applausu confirmat. Eò accurrit rerum omnium ignara mater Hatalia, proditores inclamat, tum Ioiadhę iussu intra Leuitarum armatorum septa admittitur, atque ita sola è templo eijcitur, ac tum deniq; morte afficitur. Bahalis ædes subuertitur, idola confringuntur. Renouatur Ecclesiæ, regnique facies magno piorum gaudio. Cum autem dicitur Ioas regnasse annos quadraginta, omnino videtur poni numerus rotundatus pro decurtato 37. vel 38. Nam series historiæ docet eum occisum duodequadragesimo sui regni anno.

[a] רצים
[b] סכים

L Y C V R G V S.

XXII. XI.
A.M. 3116. Cler. 568. N. E. 1133. Ante Dn. 884.
Ioasi II. Iehu IIX.

A *Eratosthenes apud Clementem, apud Eusebium autem* ARISTODEMVS, *& Polybius aiunt, annis centum & octo, quadriennijs* XXVII. *ante primam Iphiti Olympiadem celebratum fuisse Elide Agonem Olympicum, ac proinde annis* 333. *post ludicrum Herculis. Si quadrien-* B *niorum seriem, quam olim secuti fuerant Pelops, Atreus, Hercules, tum obseruassent Græci, Olympias illis vno anno priùs fuerat celebranda. Cur in hunc annum ludicrum Olympicum comperendinarint Græci, caussa hæc esse videtur, quod hoc anno, interlunium incidit in* C *Cancri & Julij primum diem. Deinceps quadrienniorum ordo, non cum veteribus Herculis & Atrei ludicris, sed cum hoc recentiori semper conuenit.*

Euseb. Chronol. lib. 1. p. 216. editionis à Scaligero procurata.

Huic ludicro interfuisse atque adeò præfuisse Lycurgum, vel hinc colligi potest, quod discus Olympicus Lycurgi no- D *men præferebat. Atque hinc natus error eorum, qui Lycurgum Iphito, æqualem fuisse, & cum eo ludicrum Olympicum condidisse* συνακμάσαι ϗ συνθεῖναι τὴν ὀλυμπιακὴν ἐκεχειρίαν *dicebant.*

Plut. Lycurgo.

Eratosthenes, *inquit Clemens*, tempora ita describit. A Troià captâ ad E Heraclidarum descensum numerat annos octoginta. Hinc ad Ioniam conditam, annos sexaginta; Hinc ad Lycurgi tutelam annos cētum quinquaginta nouem. Hinc ad primam Olympiadem annos centum octo. *Lycurgi tutelam vocat secundam, quæ* F *hoc anno contigit non primam.*

Clemens Strom. 1.

Lycurgus abdicato regno quantum admirationis, & laudis apud bonos meruit, tantum inuidiæ sibi conflauit, apud regis infantis matrem & auunculum Leonidam ac reliquos, Charilai cogna-

tos. Quippe Leonidas dictitare Charilai matrem ideo calumnijs à Lycurgo appetitam, & parricidij suspicione adspersam, ut matris infamia in filium redundaret. Quin & filium à matris uberibus auulsum, ut, dum patruos sapit Lycurgus, & πρόδικον, i. tutorem agit, facilius infantem prodere, & sine suspicione è medio tollere queat. Harum calumniarum pertæsus Lycurgus, abdicatâ tutelâ, Spartâ relictâ, primò in insulam Cretam, dein in Ioniam nauigat. Quidam usque in Ægyptum, Hispaniam, atque adeò in Æthiopiam & Indiam usque nauigasse ferunt, ut mores hominum populorumq; leges, ritus & sacra pernosceret. Ut ut sit, post quatuordecim annorum peregrinationem in Græciam reuersus, hoc anno fuit Elidensibus autor instaurandi ludicri Olympici. Spartani, ubi Lycurgum non procul Lacedæmone abesse audiuerunt, ad eum mittunt, monent iam nullum esse suspicioni locum, redeat tandem & patriæ dissentionibus intestinis laborantis subueniat, perijsse iam inuidos eius obtrectatores, omnes reditum eius votis expetere, etiam ambos reges Charilaum Proclidam, & Archelaum Eurysthenidam.

Herod. p. 523. *Archelai stemma hoc fuit autore Herodoto, Musâ septimâ.* Hercules, Hyllus, Cleodæus, Aristomachus, Aristodemus, Eurysthenes, Hegesis, Echestratus, Leoboteus, Doryagus, Agesilaus, Archelaus. *Itaque ut Charilaus sic & Archelaus erat duodecimus ab Hercule, septimus ab Aristodemo.* Plutarchus Lycurgo. *Priusquam in patriam remearet Lycurgus, Delphicum Apollinem cõsuluit, num operæ pretium facturus sit, si quas animo proposuerat leges instituat. Sacer-*

A *dos auro corrupta (teste Polyeno) respondit probari consilium Apollini. Tum singulari confidentiâ maximæ molis opus aggreditur. Primum nouam agrorum omnium distributionem facit, totam Spartam in familiarum nouem millia* Xeno. de Lacedæm. politia. Polyenus lib. 1. *dispescit. Singulis eos agros aßignat, ex* B *quibus septuaginta medimnos colligere queant. Si qua esset familia, unicâ viduâ constans, huic agrum dat, ex quo duodecim tritici medimnos demetat. Hic erat, inquam, modus prouentus annui, quem ab Hilotis tanquam colonis ac villicis perpetuis percipiebant Spartiatæ. Siqui-* C *dem nec agriculturæ, nec ulli omnino arti ingenuos vacare voluit Lycurgus, sed totos esse in excolendâ disciplina militari ab ipsis cunis ad capulum usque.*

Tum auri, argenti, æris siue rudis, siue signati usum exterminat, tanquam malorum omnium irritamenta, & ani- D *morum pestes.*

Ædificiorum trabes solâ securi adornari iubet, portas, mensas, & id genus utensilia solâ dolabrâ exasciari.

Unicum in singulos annos vestiarium sufficere censet.

Omnes mares, pueros, adolescentes, vi- E *ros, certis horis ac locis simul κατὰ τραπέζας epulari quotidie voluit, ut unicuique mensæ adhiberentur quindeni plus minus conuiuæ. Conuiuia hæc συσσίτια & φιδίτια dicebantur à conuictu & parsimoniâ. Atq; hæc laudare poterit, etiam is qui imitari nolet. At cum furtum mo-* F *dò scitè factum permittit Lycurgus, cùm promiscuum uxorum usum probat, modo id inscio marito non fiat, cùm virgines simul ac pueros ἐν γυμνοπαιδίαις retecto corpore exerceri iubet, ut ipsa mulier masculum pectus gerat, & horridior sit glan-*

dem ructante marito, vt ideò solis Lacænis iussit viris imperare, quod solæ viros pariant, hæc sanè neque pius neque prudens quisquam laudabit. Hoc enim est non viros ac fortes puerperas, sed lupos ac lupas instruere. Meritò igitur Lycurgi leges mirati sunt omnes, æmulatus est nemo.

II. XIX.

A. M. 3124. Cler. 576. N. E. 1141. Ante Dn. 876.

Ioasi X. Iehu XVI.

Euseb.

Agrippæ, cum regnasset annos XL. *succedit* XII. *Latinorum rex Aremulus, regnatque annos* XX. *Dionysius* Ἀλλάδην *vocat. Sub Agrippâ floruisse Homerum testantur Apollodorus Grammaticus, Euphorbius Historicus, & Cornelius Nepos. Quia ergo Agrippa obijt centum annis ante primam Olympiadem*, CXXIV. *ante Catonianam* v. c. *æram. Ideò B. Hieronymus totidem annos numerat ab Homero ad primam Olympiadem & Romam conditam, sed scribit id primo Agrippæ anno, quod vltimo scribere debuerat. At Homerum Herodotus annis* CXL. *antiquiorem facit, vt supra monuimus A. M. 2985. Nos Herodoti sententiæ potiùs accedimus eò maxime argumento ducti, quod Lycurgum in peregrinatione suâ memorãt Ælian. & Plut. & incidisse in Homeri poëmata, quæ à posteris eius magnâ curâ asseruabantur, eaque Lycurgum maximo in pretio habuisse. Atq; adeò vereor vt Apollodori, ac proinde aliorum sententiam non satis intellexerit Hieronymus. Nam Apollodorus apud Tatianum ait Homerum, vixisse annis centum post Ionicam commigrationem, h. e. annis* CCXL. *post Ilij excidium, quod incidit in A. M. 3056. quo sane tempore florebat Homerus.*

V. III.

A. M. 3127. Cler. 579. N. E. 1144. Ante Dn. 873.

Ioasi XIII. Iehu XIX.

Dido, inquit Iosephus, Carthaginem condit Pygmalionis septimo, annis CXLIII. *mensibus octo post templum à Salomone conditum. Hæc non cohærent. Itaque videntur sic conciliandа. Dido Pygmalionem fugere cogitur annis* CXLIV. *post templum conditum. Arcem vero Carthaginis condit non* VII. *sed* XXVII. *Pygmalionis anno. Arcemque sua lingua dixit Botsram, Græci* βύρσαν, *vnde fabulæ locus de corio bubulo Æneid 1. Tempus conuenit septingentesimo quinto anno antequam subuerteretur Carthago, pro quo Solinus numero rotundato contentus septingentesimum tantum dixit.* Ioseph. in Appionem lib. 1. בצרא

Charilaus Pollucis filius Lacedæmonius hactenus sub tutoribus habitus, vbi annos viginti quinque attigit, suo nomine regnare incipit, regnatque annos sexaginta quatuor. Filius eius Nicander annos vndequadraginta, quorum tricesimus quartus incidit in primam Olympiadem. Sosibius apud Clementem Strom. l. 1.

XI. IX.

A. M. 3133. Cler. 585. N. E. 1150. Ante Dn. 867.

Ioasi XIX. Iehu XXV.

Eudemo defuncto, succedit octauus Corinthiorum rex Aristodemus, regnatque annos XXXV. Euseb.

XV. XIII. Iubileus XIII.

A. M. 3137. Cler. 589. Num. Euſ. 1154. Ante Dn. 863. Ioaſi XXIII. Ioachazi I.

2. Reg. 13. 1. IOachaz, duodecimus Iſraelitarum rex, Iehu filius, regnat annos 17. adnumeratis vt videtur duobus filij annis, vel regnauit annos ſolidos xv. inchoatos xvII.

Euſeb. *Athenis Ariſtodemo defuncto, ſuccedit octauus rex Phereclus, regnatque annos vndeuiginti.*

2. Reg. 12. 5. 2. Chron. 24. 5. Hoc, i. currente xxIII. Ioaſi anno, à iactis templi fundamentis centeſimo quinquageſimo quinto, vt notat Seder Holam, templum temporis vetuſtate, Sacerdotum incuriâ, & Bahalitarum proteruiâ, multis locis collabens inſtauratur, magna Ioaſi ſollicitudine, populi liberalitate, & quæſtorum fide. Ad pium hoc opus Ioaſum & populum inuitaſſe videtur Iubilei ſolennitas.

XXII. I.

A. M. 3144. Cler. 596. N. E. 1161. Ante Dn. 856. Ioaſi XXX. Ioachazi IIX.

A *Remulo defuncto, ſuccedit filius* XIII. *Latinorum rex Auentinus Syluius, regnatq; annos triginta ſeptem.*

XXV. IV.

A. M. 3147. Cler. 599. N. E. 1164. Ante Dn. 853. Ioaſi XXXIII. Ioachazi X.

A Euſebius numero 1167. Carthaginem, *inquit*, hac ætate quidam conditam volunt. *Timæus Siculus ait Romam à Romulo conditam annis* XXXVIII. *ante primam Olympiadem, eodemque tempore etiam Carthaginem conditam à Didone. Hæc ſunt ἄδηλα.*

B *Crediderim igitur Didonem circa N. E. 1164. mortuam, viginti annis poſt extructam Carthaginis arcem Botſram ſiue βύρσαν, eodemque circiter anno Auentinum Aremuli filium in Auentino monte caſtellum condidiſſe anno* LXXVIII. *ante primam Olympiadem.*

C *Teleclus Archelai filius Lacedamone regnat annos quadraginta.* Euſeb.

XXVI. V.

A. M. 3148. Cler. 600. Num. Euſ. 1165. Ante Dn. 852. Ioaſi XXXIV. Ioachazi XI.

D FErtur vetus Iudæorum ſcitum, cuius hæc videtur eſſe mens. *Quo anno mortuus eſt ædificator templi, eodem inſtaurator natus eſt.* Hoc ſi verum eſt, Ioiadah ſummus Sacerdos obierit hoc anno centeſimum triceſimum annum agens. 2. Chron. 24. 14. Seder Holam maius.

E Hoc obice perrupto, rurſus erumpit impietas & Idololatria, ſuadentibus id principibus, conniuente Ioaſo. Prophetæ contra inclamant, intonant, maximè Zacarias Ioiadhæ filius. 2. Chron. 24. 16.

F Huius piam libertatem tam impatienter tulit Ioas, vt lapidibus obrui iuſſerit eum, cuius patri vitam debebat, idque, ne quid ſceleri deeſſet, in ipſo templo. Euſebius his conuenientia docet, qui Zacariæ mor-

tem refert xxxv. Ioasi anno. De hoc agi credunt multi Matthæi xxiii. 35. quasi Ioiadah propter pietatem à Christo *Barachias* dicatur, i. *benedictus Dei.* ברכיה A

XXVII. VI.
A. M. 3149. Cler. 601. Num. Euf. 1166. Ante Dn. 851. Ioasi XXXV. Ioachazi XII.

2. Chron. 24.22. 2. Reg. 12. 17. EXacto post Zachariæ cędem anno Chazael Syriæ rex, nauibus Gatum delatus, Palæstinæ vrbem, hinc in Iudæam cum paucis hominibus erumpit. Sed suffecerunt illi castigandæ Israelitarum impietati. Res eò venit, vt principum ac popularium viribus attritis Ioas regiæ, vrbis ac templi thesauros exhaurire coactus sit, vt pacem redimeret. Paulò post videtur obijsse Chazael vltimis Ioachazi temporibus, quia Ioachaz dicitur infestatus à Chazaele, eiusq; filio Benhadade Syriæ regibus, & tamen Chazael dicitur Israelitas oppresisse omnibus Ioachazi diebus. Ioachazi eò vsque accisæ sunt res, vt superessent illi tantum, equites quinquaginta, currus decem, peditum xm. Tamen vbi Dominum inclamauit, refrigerium obtinuit. (c. 13.3. c. 13.22. c. 13.7.) C D E

I. VIII.
A. M. 3151. Cler. 603. N. E. 1168. Ante Dn. 849. Ioasi XXXVII. Ioasi I.

2. Reg. 13, 10. IOas decimus tertius Israelitarum rex, Ioachazi filius regnat annos 16. F

Iudęus vero Ioas à Syris exhaustus ac sauciatus, odium ac contemptum suorum incurrit, adeo vt Zabad & Iehozabad coniurationem in eum moliri ausi sunt, quæ tamen sequente demum anno erupit. *Zebed* Hebræis est δῶρον, dos. *Zebad* procus. *Iehozabad* Dei procus. Pridem est, cum homines impiam mentem pijs nominibus obtegunt. (12. 20. 2. Chron. 24.24.) B

II. IX.
A. M. 3152. Cler. 604. Num. Euf. 1169. Ante Dn. 848. Amatsiæ I. Ioasi II.

AMatsias vndecimus tribus Iuda rex, Ioasi tribus Iuda regis filius, annos xxv. natus, rex coronatur, regnatque annos vndetriginta, cum patrem eius Ioasum occidissent coniurati, in quos filius Amatsias, firmatis regni rebus, animaduertit, vltionem tamen in coniuratorum filios non extendit, præcepto legis obsecutus. (2. Reg. 14. 1. 2. Chron. 25. 1. Deut. 24. 16.)

V. XII.
A. M. 3155. Cler. 607. Num. Euf. 1172. Ante Dn. 845. Amasiæ IV. Ioasi V.

PHereclo defuncto succedit nonus Atheniensium princeps, vel Prætor perpetuus Ariphron, regnatque annos viginti. Sub hoc Ariphrone, inquit Eusebius, *solutum Assyriorum imperium omnes consitentur. At ipse Eusebius Sardanapali mortem refert sexennio* Eusebius.

post mortem Ariphronis. Igitur huius sciti mens haec est. Sardanapalum & Ariphronem fuisse συγχρόνους. Et sanè quatuordecim annos simul regnarunt.

A

X. XVII.

A. M. 3160. Cler. 612. Num. Euſ. 1177. Ante Dn. 840. Amatſiæ IX. Ioaſi X.

B

Seder Holam. IVdæi volunt Eliſeum obijſſe decimo Ioaſi anno, cum annos amplius ſexaginta prophetaſſet, præciſè LXIV. Euſebius perperam illi tribuit tantum annos quadraginta, & octauo Ioachazi anno mortuum refert. Quippe Eliſeum ægrotantem inuiſit Ioas, iubeturque ſagittas aliquot eiaculari. Tres emittit. Toties victoriam de Syris conſecuturum Ioaſum pollicetur propheta, quod & præſtitit Ioas, recuperauitque eas vrbes, quas Chazael vſurpauerat. *2. Reg. 13. 14.*

C

D

Hesiodus Ἔργων 5.

Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει

Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει,

Ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν, καὶ ἀγήνορα κάρφει

Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃ, ὑπέρτατα δώματα ναίει.

E

Deus, inquam, verus ac viuens ζῶν καὶ ζωοποιῶν ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Clemens ait Eliſeum obijſſe annis centum octoginta vno ἀπὸ βασιλείας Σολομῶνος, h. e. à primo Salomonis anno. Rectiſſimè hîc Clemens, cùm tamen aliàs ſæpe in his notationibus erret. *1. Petri 5. 6.* *Clemens Strom. l. 1.*

F

SARDANAPALVS.

XI. XVIII.

A. M. 3161. Cler. 613. N. E. 1178. Ante Dn. 839. Amatſiæ X. Ioaſi XI.

ASſyriorum triceſimus ſextus rex, Tonos concoleros, qui vocatur Græce Sardanapalus regnat annos viginti, *quorum initium ducit Euſebius numero 1178. ſiue mauis, annis ante Christi aram 839. annis circiter 280. ante Cyrum. At Scaliger ex Georgio Syncello Africanum authorem præferente vult eum regnare cæpiſſe annis 333. ante Cyrum, h. e. quinquaginta tribus annis ante hunc. Tornellus cōfert primum Sardanapali annum, cum Amaſiæ vndeuiceſimo, vultque Sardanapalum eſſe regem illum, quem Ionæ comminatio ad pœnitentiam commouit. Ego crediderim id Sardanapali anteceſſori potiùs conuenire, cuius regnum diuturnius, felicior exitus, fama minus infamis. Is eſt Ocrazapes, vel Acracarnes. Atque adeò, quo obſcuriùs fuit Ocrazapis regnum, licet annos duos & quadraginta regnarit, eo probabilius mihi videtur hunc eſſe Ionæ auditorem, potiùs quàm Sardanapalum. Fuit enim hoc apud Ethnicos aſtu Satanæ tralatitium, vt Dei miracula, & Prophetarum κατορθώματα, vel ſilentio ſupprimerent, vel fabulis inquinarent.* *Euſebius.*

XIII. I.
A. M. 3163. Cler. 615. N. E. 1180.
Ante Dn. 837. Amatsiæ
XII. Ioasi XIII.

Sedar Holam. D. Kimchi. 2. Chron. c. 17. 14. IVdæi volunt Amatsiam XII. sui regni anno expeditionem in Idumæos suscepisse. Dum ciues suos lustrat, comperit trecenta armatorum millia, cum ante annos LXXXII. quadruplo plures haberet Iosaphat.

c. 25. 5. Conscribit insuper centum mercenariorum Israelitarum millia, in eamque rem impendit centum talenta. Vetat propheta, ne fidelibus Idololatras admisceat, sed Israelitas dimittat. Hactenus obsequitur Amatsias, & victoriam de Idumæis consequitur. Sed inclementiùs victoriâ vsus in reprobum sensum datur, & victos Idumæorum deos adorat, prophetarumque reprehensiones insuper habens à Deo castigatur.

XIV. II.
A. M. 3164. Cler. 616. N. E. 1181.
Ante Dn. 386. Amatsiæ
XIII. Ioasi XIV.

2. Chron. 25. 13. CEntum illa Israelitarum millia, quæ diximus anno superiore ab Amatsiâ conscripta, & mox dimissa, contumeliam id interpretantur, Amatsiæ regnum incursant à Samariâ, vsq; ad Beth-choron tria circiter hominum millia occidunt, prędam multam abripiunt. Amatsias rebus in Idumæâ feliciter confectis, vltionem aduersus Ioasum spirat, ad prælium prouocat, frustra, vt saperet, monente Ioaso. Ita victus, ca-

A ptus, abductus temeritatis & Idololatriæ suæ pœnas dedit. Hierosolymitani muri quadringenti cubiti à portâ Ephraim ad portam angularem euertuntur. Omnes regis ac templi thesauri expilantur. Acta hæc anno Sabbathico ineunte.

B

XVI. IV.
A. M. 3166. Cler. 618. N. E. 1183.
Ante Dn. 834. Amatsiæ
XV. Ieroboami I.

IEroboam II. decimus quartus rex Israelitarum Ioasi filius regnat 2. Reg. 14. 25
C annos 41.

Is videtur Amatsiam à Ioaso captum, dimisisse. Vt vt sit, Amatsias XV. annis Ioaso superstes fuit. Ieroboami in Amatsiam clementiæ benedixit Deus. Dedit enim illi vim ad ea recuperanda, quæ maioribus ipD sius detracta fuerant à Syris aut alijs, ab ingressu Emath vel chamath vsq; ad lacum Asphaltitem, prout prædixerat Ionas Propheta, filius Amithai, quæ tamen propheria non extat, sed ea tantum quæ Niniuitas spectat. Ἀπὸ κληρουχίας ad hunc Ieroboa-
E mum fluxerunt annorum hebdomades solidæ duodenonaginta.

Ionas Niniuitis excidium denunciauit, sed sub conditione, nisi resipiscerent, Nahum absque conditione loqui videtur. Certè post Ionę prophetiam Niniuitas resipuisse le-
F gimus, post Nahum non legimus. Habuit ergo complementum suum, id quod prędixerat Nahum, licet Dei χρηστότης & φιλανθρωπία aliquid de suarum minarum acerbitate remiserit, aut earum partem aliquam in aliud

aliud tempus distulerit, sed & Complementum prophetiæ Ionæ potest referri ad expeditionem Arbacis aduersus Sardanapalum. Nahumi prophetia ad bella Scytharum aduersus Cyaxarem, & Cyaxaris aduersus Scythas & Assyrios. A

B

XVIII. VI.

A. M. 3168. Cler. 620. Num. Eus. 1185. Ante Dn. 832. Amatsiæ XVII. Ieroboami IV.

ARistodemo defuncto, succedit nonus Corinthiorum rex Agemon regnatque annos sexdecim. Corinthij Doricè loquebantur, & tota ferè Peloponnesus. Ἀγεμὼν pro ἡγεμὼν est dux. Huiusmodi nomina appellatiua Græcis erant propriorum nominum loco. Sed ijs maximè nominibus delectabantur, quæ principatum designant, vt Agemon, Agelas, Agelaus, Agesilaus, Hegesippus, Hegesistratus, Agis, Agenor, Agesipolis, aut victoriam, vt Nicolaus, Nicostratus, Nicander, Andronicus, Stratonicus, Laonicus, Nicanor, Nicodemus, Demonicus, aut gloriam, vt Polycletus, Cleodæus, Damocles, Procles, Patrocles, Agathocles, Nicocles &c. vt vel ipsa nomina testentur, quid potissimùm in votis haberent, nempe suam, non Dei gloriam, & ita quidem vt maximam gloriam in maximo imperio putarent. Libertas igitur, quâ gaudebant Græci, testatur animum, non ab ambitione alienum, sed impatientem obsequij. Et hoc est plerorumque hominum ingenium: nec imperare scimus, nec parêre: neque morbos nostros, neq; remedia pati possumus. C D E F

XXII. X.

A. M. 3172. Cler. 624. N. E. 1189. Ante Dn. 828. Amatsiæ XXI. Ieroboami VII.

EX Callimachi sententiâ celebratur Olympias annis sex & quinquaginta post eam Lycurgi, annis quinquaginta duobus ante primam Iphiti. Euseb. Chronol. Græc. l. 1. p. 216.

XXIV. XII.

A. M. 3174. Cler. 626. N. E. 1191. Ante Dn. 826. Amasiæ XXIII. Ieroboami IX.

ARiphroni defuncto, succedit decimus Atheniensium rex Thespieus, regnatque annos viginti septem. Euseb.

XXV. XIII.

A. M. 3175. Cler. 627. Num. Eus. 1092. Ante Dn. 825. Amasiæ XXIV. Ieroboami X.

SEptimò Phœnices mare obtinent, θαλαττοκρατοῦσι.

II. XVIII.

A. M. 3180. Cler. 632. Num. Eus. 1197. Ante Dn. 824. Interregni I. Ieroboami XV.

EX quo à Deo desciuit Amatsias, in eum coniuratio fieri cœpit. Sed intestinas dissensiones, interrupit bellum externum. Postquam ab Israelitis dimissus ac patriæ redditus filium habere cœpit, tum commodum visum est inchoatam pridem conspirationis telam redordiri. Fore 2. Chron. 25. 27. 2 Reg. 14. 19.

enim vt ipsi coniurati specioso tutorum nomine regiam potestatem obtineant. Hoc vbi rescivit Amatsias Lakischum fugit, atque inibi occiditur. Cùm autem Ieroboam regnare cœperit quinto decimo Amatsiæ anno, Amatsias occisus sit trigesimo sui regni anno ineunte, vel XXIX. exeunte, Ieroboami XV. vel XVI. & tamen Amatsiæ filius *Ozias* vel *Huzzias* septimo demum & vicesimo Ieroboami anno regnare cœperit, nihil videtur verisimilius, quàm quod M. Beroaldus ante annos circiter quadraginta monuit, nempe intercessisse interregnum aliquod annorum circiter vndecim inter Amatsiæ vltimum & Oziæ primum. Quod si admittamus, Ozias fuerit annorum circiter quinque, cum patrem amisit, quæ iusta esse potuit inter regni causa, cur parricidæ neque regium nomen vsurpare auderent, neque regni habenas committere puero, cuius patrem interfecerant.

2. Reg. c. 14 v. 1. 25. & c. 15. v. 1.

A *runt esse mallet, in dominum suum insurgit. Sardanapalus post aliquot infausta prælia igne in regiam iniecto, ardentem frigidus aulam insiluit, cùm in Asiâ regnassent Assyrij annos mille trecentos sexaginta, Sardanapalus viginti.* Chron.

Sardanapali corpus Anchialon translatum, B *sepulchroque eius incisa dicitur hæc inscriptio,* Ταῦτ' ἔχω, ὅσ' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος τέρπν' ἔπαθον. τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα, λέλειπται. Καὶ γὰρ ἐγὼ σποδός εἰμι, Νίνου μεγάλης βασιλεύσας. *Cicero sic vertit.* Hæc habeo, quæ edi, quæque exaturata libido Hausit, C at illa iacent, multa & præclara relicta. Quid aliud, *inquit Aristoteles,* in bouis, non in hominis sepulchro incideres? Hæc habere se dicit, quæ ne viuus quidē diutiùs habebat, quàm fruebatur. *Arbaces Niuinē solo æquasse dicitur, & Belesi Sacerdoti Babylonio* D *coniurationis socio Babyloniam dedisse. Arcem forte solo æquauit Arbaces. Vrbs ipsa non multò post si non prioribus æquales, certe magnos & potentes reges habuit à Belesi fortean oriundos. Arbaces in Mediâ pro Præfecto principem agit annos duodetriginta.*

Clemens Strom. l. 2.

Cicero Tuscul. l. 5.

SARDANAPALI MORS.

III. XIX.

A. M. 3181. Cler. 633. Num. Eus. 1198. Ante Dn. 819. Interregni II. Ieroboami XVI.

Eusеb. A *Ventino defuncto succedit filius Procas Syluius* XIV. *Latinorum rex, regnatque annos* XXIII.

Diod. Sic. l. 2. Iustinus. Eusеb.

Arbaces Mediæ præfectus auditâ Sardanapali mollitie indignum ratus viros ei seruire, qui se fœminam quàm vi-

E

IX. VI.

A. M. 3187. Cler. 639. Num. Eus. 1204. Ante Dn. 813. Interregni VIII. Ieroboami XXII.

F C*Aranus, Herculem tritauum præferens primus Macedonum rex regnat annos duodetriginta. Hæ voces* Κάρνος, *Caranus, Quirinus,* κύριος, κοίρανος *sunt Hebraicæ vel Syriacæ originis ac dominatum significant. Cyrus vero Persica* Euseb.

כרן

vox est & alimentum significat. Itaque cum Artaxerxes Cyrum fratrem in Lydiam mittens ait, Mitto Cyrum Caranum futurum eorum, qui ad Castolum congregantur, *idem est ac si dixisset, Dominum, præfectum aut quid huiusmodi.*

Euseb. *Alcamenes Telecli filius Lacedæmone regnat annos triginta septem. In eo subsistit Eusebius. Ideò Hieronymus posuit, post Alcamenis mortem Numero Eusebiano 1241.* Lacedæmoniorum reges defecerunt. *Deficiunt quidem in Eusebij Chronico. Sed Lacedæmone non magis defecerunt, quàm antea.*

XIII. X.

A. M. 3191. Cler. 643. N. E. 1208. Ante Dn. 809.
Huzziæ I.
Ieroboami XXVI.

1. Reg. 15.1. HVzzias duodecimus tribus Iuda rex sexdecim annos natus, regnat annos 52. Coronatus videtur circa Nisan, vt eius æra incipiat vel ab ipso Nisan, vel ab antecedente Tisri, cur ita credamus vide A. M. 3239. & 3241. *Quandiu requisiuit*
2. Chron. 26.5. *Deum, Deus eum prosperare fecit. Egressusque oppugnauit Philistinos, perrupitque murum Gathi,* siue *Geth,* &c. *& adiuuit eum Deus contra Philistinos, & contra Arabas, & habitantes in Gurbaal,* והמעונים LXX. καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς πέτρας, καὶ ἐπὶ τοὺς Μιναίους. Sequenti versu dicuntur insuper Ammonitæ appendisse munera Oziæ.

Vetus interpres sibi persuasit vtroque versu vij. & viij. de Ammonitis agi. Hîc Gordoni⁹ non dubitat erroris insimulare codices Hebræos. *Iudæi,* inquit, *mutarunt Ammonitas in Meunim vocem omnibus plane incognitam, vbi LXX. interpretes & vulgata editio habent Ammonitas.* Atqui LXX. tam in Complutensi, quàm in Basiliensi editione habent Μιναίους. Et qui sint Minæi, notum est ex historia Iosephi, qui non semel eorum meminit. Gordonius cötrouersia 1. c. 9.

XVI. XIII.

A. M. 3194. Cler. 646. Num. Eus. 1211. Ante Dn. 806.
Huzziæ IV.
Ieroboami XXIX.

HEsiodus insignis habetur. *Hoc idem repetit Eusebius numero 1255. & Tzetzes ait eum floruisse vndecimâ Olympiade, quod conuenit numero Eusebiano 1282. crediderim natum N. E. 1211. floruisse N. E. 1255. obijsse A. M. 3292. Hesiodus igitur & Perses eius frater Dij & Pycimedes filij paupertino genere nati sunt apud Cumam Æolicam, quæ circa Mitylenem sita est & Phricotis dicitur. Sed vrgente paupertate & ære alieno, Ascram Bœotiæ vrbem migrare coacti sunt loco hyeme & æstate pariter molesto ad radices montis Heliconis, sed fertili tamen. Itaque Ascram velut alteram patriam habuit Hesiodus,* [illegible] *docet eius Epitaphium.* Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήιος, *&c. Pythium Apollinem consulens prolixè laudatur, & monetur caueat Nemeæ lucum. Fugiens agitur Nemeam in Peloponneso sitam forte venit Oenoem in Locride sitam, quæ Ioui Nemeo sacra dicebatur, Inibi Ctemenem vitiat non inuitam, ex* Euseb. Tzetzes.

Y ij

eoque complexu natus est Stesichorus Poëta alius ab eo, qui fuit Phalaridi Tyranno Agrigentino apprime charus. Sed Ctemenes fratres Amphiphanes & Ganyctor stuprum sorori oblatum indignantes, correptum ex insidijs Hesiodum in mare deijciunt. Corpus primò Locris sepultum, dein oraculi cuiusdam iussu Orchomenum translatum. Ælianus, Homerus, *inquit*, sex Niobes filios esse ait. Lasus 14. Hesiodus 19. si modo Hesiodi sunt illi versus. Nam & alia multa falsò Hesiodo affinguntur.

Ælianus l. 12. c. 3.

XXII. XIX.

A. M. 3200. Cler. 652. Num. Eus. 1217. Ante Dn. 800. Huzziæ X. Ieroboami XXXV.

PHidon Argiuorum rex, mensuras & pondera primus instituit, *inquit Eusebius, atque adeò numismata, si Polluci credimus, idque, inquit, in Eubœâ Argolidos castello, vt videatur Euboicum talentum non ab Eubœâ insulâ, sed ab Eubœâ Argolidis dictum. Si tempus huius Phidonis ab Eusebio hic rectè assignatum est, senectutem non contemnendam attigerit necesse est, vt pote quem Pausanias dicat à Pisæis ἀγωνοθέτην adscitum Olympiade octaua annis post hunc quinquaginta duobus.*

XXIV. II.

A. M. 3202. Cler. 654. Num. Eus. 1219. Ante Dn. 798. Huzziæ XII. Ieroboami XXXVII.

POst Thespiea vndecimus Atheniensium Prætor perpetuus Agamestor, regnat annos viginti. Euseb.

Hoseas filius Beeri prophetauit diebus Huzziæ, Iotami, Achazi, Ezekiæ regum Iuda, & Hieroboami regis Israelitarum. Etiamsi autem demus eum biennio tantum ante Ieroboami obitum cœpisse, vsq; ad Ezekiæ secundum tertiumue, tamen septuaginta circiter annos prophetauit. Hosea 1.1.

XXVI. IV.

A. M. 3204. Cler. 656. N. E. 1221. Ante Dn. 796. Huzzię XIV. Ieroboami XXXIX.

PRoca defuncto succedit Iunior filius, XV. *Latinorum rex, Amulius Syluius, regnatque annos* XLIV. *Is Numitorem fratrem vetustiorem regno spoliauit, filiamque Numitoris inter Vestales virginitate damnauit. Sed nihilominus liberos & quidem vno partu geminos edidit, Rhea Syluia, idque non septimo, vt vult Hieronymus, sed* XXVI. *patrui anno, vt infra dicemus N. E. 1246. Forte pro septimo legendum vicesimo septimo, Amulijque æra inchoanda, ab anno superiore N. E. 1220.* Euseb.

XXVIII. VI.

A. M. 3206. Cler. 658. Num. Eus. 1223. Ante Dn. 794. Huzzię XVI. Interregni I.

A Ietoboamo defuncto, Israelitarum proceres Zachariæ filij Ieroboami infantiam spernentes, ipsi per se regnum administrant, atque ita Monarchia in oligarchiam aut potius anarchiam degenerauit annos circiter XXII. vel XXIV. vt in Iuda B paulò ante fuerat interregnum annorum XI. Huius interregni vel ἀναρχίας vestigia extare videntur apud Hoseam. *Hosea c. 1. 2.* Is enim sic Israelitarum proceres loquentes inducit. *Nunc certe rex non est nobis. Neque tamen reueremur Iehouã. Et ipse rex ecquid facturus esset nobis?* C Potest quidem etiam sine interregnis istis constare veritas annorum summæ ὁλοσχερῶς acceptæ à conditu ad excidium templi, si singulis tribus Iuda regibus totidem annos præcisè tribuas, quot in Scripturâ numerantur. *c. 10. 3.* Sed ex collatione D regum Iuda cum regibus Israelis vidimus plerisque regibus vnum, aut alterum annum, quandoque triennium tribui plus quàm par sit. Scripturâ suos epilogismos ita temperante, vt duabus rationibus summam annorum, quibus stetit templum, adipisci possis. E Prior est ὁλοσχερὴς, quam secuti sunt plerique. Posteriorem cum Beroaldo secuti sumus, quia nobis visa est ἀκριβέστερος & historiæ accommodatior. *Vide A. M. 2657.* Sic duplici viâ potes ex Scripturâ assequi summam annorum, qui fluxerunt ab Exodo ad cõditum templi. F Primam, quæ nobis πλατικώτερος visa est, secuti sunt omnes, quos hactenus legimus, Chronologi. Illam verò, quam secuti sumus, sitne accuratior, lectoris esto iudicium.

III. IX.

A. M. 3209. Cler. 661. Num. Eus. 1226. Ante Dn. 791. Huzziæ XIX. Interregni IV.

Alexandro defuncto vndecimus succedit Corinthiorum rex Telestes, regnatque annos duodecim. *Euseb.*

Arbaci quoque defuncto succedit secundus Medorum rex Sosarmus, regnatque annos triginta. Diodorus Siculus ex Ctesia inter Arbacem & Sosarmum ponit Μαδαύκην, eique tribuit annos quinquaginta. *Diod. lib. 2.* *Forte totidem dies regnauit, vt hac causa sit, cur ab Eusebio sit omissus ob regni breuitatem. At tam Eusebius, quàm Diodorus Arbaci tribuunt annos duodetriginta, Sosarmo triginta.*

VII. XIII.

A. M. 3213. Cler. 665. Num. Eus. 1230. Ante Dn. 787. Huzziæ XXIII. Interregni VIII.

Cum hactenus in Græciâ μονήρεις tantum & longæ naues in vsu fuissent, primi Græcorum Corinthij triremes fabricati sunt, siue illi inuenerunt, siue exemplum peregrinæ cuiuspiam puta Phœniciæ vel Ægyptiæ nauis Corinthum delatæ, secuti sunt, quæ videtur esse Eusebij sententia. Vide super ea re eruditissimam Scaligeri lucubrationem in hunc Eusebij locum de triremium forma. Per idem tempus Ægyptij post Phœnices mare obtinent. *Euseb.*

XII. XVIII.

A. M. 3218. Cler. 670. Num. Euſ. 1235. Ante Dn. 782. Huzziæ XXVIII. Interregni XIII.

2. Chron. c. 26. 1. HVzziæ vel Hazariæ, quamdiu, diuini cultus puritatem retinuit, ac pietatem professus eſt, nihil ad felicitatem deeſſe videbatur, præter liberos. Hoc anno natus eſt ei filius Iotam. Ante id tempus Huzziam leprâ affectum nemo prudens crediderit.
c. 27. 1.

Clemens Strom. l. 1. Clemens ait Eſaiam prophetare cœpiſſe ducenteſimo poſt Salomonem, i. Salomonis mortem anno. Hoc ſi ita eſt prophetarit annos circiter 86. Faſti Siculi dicunt vaticinatum annos nonaginta. Vide A. M. 3304.

REGES LYDORVM.

XV. II.

A. M. 3221. Cler. 673. Num. Euſ. 1238. Ante Dn. 779. Huzziæ XXXI Interregni XVI.

Euſeb. *TEleſte defuncto, duodecimus & vltimus Corinthiorum rex Automenes regnat annum vnum, quo exacto Corinthi regum loco πρυτάνεις eligi cœperunt, ijque annui ex regum ſuorum Bachiadarum genere.*

Quia autem Euſebius Teleſtem vltimum Corinthiorum regem & Ardyn Lydorum regem primum fuiſſe æquales
A *legerat, ideò poſt Corinthiorum demum reges ſublatos, inchoat Lydorum regum ſeriem. Sed quantum ex Herodoto colligere poſſunt numero Euſebiano 1238. adſcribendus erat non primus ſed viceſimus Ardyis annus, ſi modo tot annos regnarunt Lydorum reges ante Gygem,*
B *quot vult Euſebius.*

Euſebius Lydorum reges ſic recenſet.

Numero Euſebiano.	Anno Cleruchias.		
1239.	674.	*Ardys I.*	*36.*
1275.	710.	*Alyattes I.*	*14.*
C 1289.	724.	*Meles.*	*12.*
1301.	736.	*Candaules.*	*17.*
1318.	753.	*Gyges.*	*36.*
1354.	789.	*Ardys II.*	*37.*
1391.	826.	*Sadyattes.*	*15.*
1406.	841.	*Alyattes II.*	*49.*
1455.	890.	*Crœſus.*	*15.*
D 1469.	904.	*Capitur à Cyro.*	

Olympiade LVIII.

Herodotus Muſa II. à Gyge initium facit. Ex eius ſententia ſic ordinandos reges Lydorum cenſemus.

Numero Euſebiano.	Anno Cleruchias.		
E 1223.	658.	*Ardys I.*	*36.*
1259.	694.	*Alyattes I.*	*14.*
1273.	708.	*Meles.*	*12.*
1285.	720.	*Candaules.*	*17.*
1302.	737.	*Gyges.*	*38.*
1340.	775.	*Ardys II.*	*49.*
1389.	824.	*Sadyattes.*	*12.*
F 1401.	836.	*Alyattes II.*	*57.*
1458.	893.	*Crœſus.*	*14.*
1472.	907.	*Capitur à Crœſo vltimo.*	

Olympiadis LVIII. *anno. Seriem hanc confirmant ea quæ notamus A. K. 780.*

XVII. IV.

A.M.3223. Cler. 675. Num. Euſ.1240. Ante Dn.777. Huzziæ XXXIII. Interregni XVIII.

Euſeb. *AGameſtori defuncto ſuccedit filius Æſchylus duodecimus Athenienſium rex, vno ante primam Olympiadem anno. Regnat autem annos non* XXIII. *vt vult Euſebius, ſed* XVIII.

PRIMA OLYMPIAS, QVA STADIVM vicit Corœbus.

XVIII. V.

A.M.3224. Cler. 676. Num. Euſ. 1241. Ante Dn.776. Huzziæ XXXIV. Interregni XIX.

Lauret. lib. 7. c. 45. Meuſchius l. 3. c. 1. Copernicus reuolut. l. 3. c. 11. *APrimâ Iphiti olympiade vſque ad aram Christi Chriſtophorus Lauretus numerat annos Iulianos 772. dies 181. Theobaldus Meuſchius annos 774. Auguſtinus Torniellus annos 773. Nicolaus Copernic⁹ annos Iulianos 774. dies 187. Meliùs Ioſephus Scaliger, Sethus Caluiſius, Ioannes Georgius Heruuart, Ioh. Temporarius, qui numerant annos 776. præcisè ſunt anni 775. dies 178. Neomeniam primi Hecatombæonis Iphitei conferunt Copernicus quidem in Iunij* XXVIII. *Cyclo Solis* XIX. *Lunæ* XVI. *Lauretus in Iulij quartum, Cyclo Solis* XXI. *Lunæ octauo. Nos in Iulij ſeptimum. Cyclo Solis* XVIII. *Lunæ quinto, Carcinonis octauo, Nouilunio, quæ cauſa eſſe potuit, vt deinceps apud veteres octauus Cancri pro centro Solſtitiali fuerit*

A *habitus, vt ex Plinio & alijs conſtat. Sententiam noſtram confirmant multæ obſeruationes Aſtronomicæ, quas ſuis locis notamus. Sed imprimis illuſtre eſt, quod memorant Suetonius & Dio lib.* LX. *Quinto Claudij anno V.C.798. M. Vinutio Quartino II. & M. Statilio*
B *Coruino Coſſ. Aſtrologi monent Imperatorem Solis eclipſim in Kal. Auguſti imminere. Cum ea dies eſſet Claudij natalis, verendum, ne populus hoc velut infauſto omine turbetur. Vt id vitaret, publico edicto populum præmonuit. Lunæ latitudo tumerat graduum 271. 58'.*
C *6''. Hac eclipſis docet hunc annum fuiſſe quadrageſimum quintum æræ Chriſti, Cyclo Solis* XXVI. *Lunæ octauo.*

Biennio poſt Claudius ſeptimo ſui imperij anno, ſe IV. *& L. Vitellio III. Coſſ. ludos ſeculares celebrat, quod is eſſet octingenteſimus à conditu Romæ annus* Tacit. Annal. l. 11. Suet. lib. 5. c. 21.
D *ex ſententiâ Varronis.*

Biennio poſt, nono Claudij anno V.C. 802. ſecundum Varronem, 801. ſecundum Catonem notata eſt Olympias CCVII. *Solinus. c. 2.* Cùm, *inquit*, C. Pompeius Gallus, & Q. Veranius Nepos vrbis conditæ anno octin-
E genteſimo primo ſecundum Catonem fuerint Conſules, conſulatu eorum Olympias ſeptima & ducenteſima actis publicis annotata eſt.

Sententiam quoque noſtram confirmat, quod Euſebius primam Olympiadem componit cum numero 1241. Sed
F *Euſebius putat hunc eſſe quiquageſimum Oziæ vel Huzziæ, Cedrenus, ex Africano primum Iotami annum. Nos omnino cenſemus hunc eſſe* XXXV. *Huzziæ annum. Verum dicerent illi, ſi Nabopolaſſar Ptolemai eſſet Scripturæ Nabucho-* Vide A.M. 3375.

donosor, quod & nostro tẽpore multi putarunt. Sed illum huius esse patrem, & septemdecim ante filium annis regnare cœpisse docemus suo loco. Hinc quoque ortum videtur, quod cùm Samson mortuus sit anno æræ mundi Constantinopolitanæ 4369. Georgius Tarasij Syncellus mortuum dicat anno 4352.

Iam pridem Agones Olympicos instituerant Pelops, Atreus, Hercules. Obsolescentes instaurauerant Lycurgus A. M. 3116. Sed primus Iphitus Praxonidis filius, Æmonis nepos obtinuit, vt Olympionicarum nomina publicis actis inscriberentur, vt ab eius, qui stadium vicerat nomine, designaretur Olympias, vt ab Olympiadibus tempora notarentur. Cùm igitur hæc notatio sit veluti cynosura, fax, amußis historiæ exoticæ, nos ex Eusebio, Diodoro, Pausania & alijs, tum Olympiadas, tum eorum, qui stadium vicerunt, nomina singulis quadriennijs apposuimus.

Horum ludorum magna celebritas erat, magna populi, qui vanißima quaque maximi facit, frequentia, eoque magna incommoditas, vt ioculariter Chius quispiam seruo succensens, dixerit, non, Ego te in pistrinum detrudam, sed, Ego te Olympia mittam. Ælianus l. 14. c. 18.

XXII. IX.

Olympias II. Antimachus.
A. M. 3228. Cler. 680. Num.
Eus. 1245. Ante Dn. 772.
Huzziæ XXXVIII.
Zacariæ I.

2 Reg. 15. 8. POst interregnum annorum circiter duorum & viginti tandem Zacarias xv. Israelitarum rex Ieroboami filius annum forte xxvi. iniens regnum paternum obtinet menses non amplius sex, quorum initium circa Tisri inchoandum.

A

ROMVLI NATIVITAS.

B

ANnis circiter sexaginta ante beatum Christi in terras aduentum Roma iam orbis, vt sibi videbatur, domina, & adhuc libera indignum putabat suos & parentis sui Romuli natales in incerto esse. Vir doctißimus vndecumque Varro, *& Astronomorum sui seculi peritißimus Tarrutius rationem excogitarunt, quâ dubium omne tollerent: Varro comperit authores, vt vt in quibusdam varios, tamen in his ferè conuenire. 1. Romulum minorem annis viginti iecisse Vrbis fundamenta, 2. regnasse circiter annos duodequadraginta, 3. perijsse circa Olympiadem sextam decimam, 4. Solem defecisse tam die, quo conceptus, quàm quo mortuus est.*

C

D

Reliqua Tarrutij partes erant. Dixit igitur his ita positis necesse esse, vt Romuli mater Rhea Sylvia compressa sit ineunte primo Olympiadis secundæ anno, Chœac vicesimo tertio, perierit verò Romulus exeunte primo Olympiadis xvi. *anno, Chœac octauo. Plutarch⁹.* εὖ μάλα τεθαῤῥηκότως καὶ ἀνδρείως ἀπεφήνατο τὴν ἐν τῇ μητρὶ τοῦ Ῥωμύλου γεγονέναι σύλληψιν ἔτει πρώτῳ τῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος ἐν μηνὶ κατ' Αἰγυπτίους χοιὰκ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τρίτης ὥρας, καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἐξέλιπε παντελῶς. Plut. in Romulo. *Aduerbium illud* παντελῶς *potest esse Plutarchi, non Tarrutij. Chœac Ægyptiaci vicesimus tertius hoc anno incidit in Iunij vicesimum quartum. Colliges id*

E

F

ex

ex ijs, quæ notamus A. M. 2919. & 3253. Geminorum XXVII. *cum latitudo Lunæ esset eclipsis, sed non totalis, capax, vt pote graduum 283. 38'. 28".*

Liber Iuchazim. fol. 136. *Epilogismo nostro suffragatur autor libri Abraham Zachut.* Anno XXXVIII. *inquit*, Cziæ Amulius expulit fratem suum, maximum natu, & occidit filium fratris sui, & filiam eius fecit Vestæ Sacerdotem, quæ scortata peperit Remum & Romulum.

XXIII. X.

A. M. 3229. Cler. 681. N. E. 1246. Ante Dn. 771.

Huzziæ XXXIX.

Menachemi I.

2. Reg. 15. 13. SChallum XVI. Israelitarum rex, occiso Zachariâ regnat mensem. MENACHEM, XVII. Israelitarum rex, occiso Schallumo, regnat annos decem solidos & aliquot menses.

Plutar. Romulo. *Tarrutius dicebat Romulum natum primo secundæ Olympiadis anno Thoth* XXI. *h. e. Martij* XXV. *vel* XXIV. *diebus 273. post eius conceptionem, siue post eclipsim, quæ dicebatur contigisse eo die, quo Romuli mater compressa est. Sed non semper infans dies 273. in vtero matris latet.*

Igitur, cùm destitueret Tarrutium naturalis Astronomia, a iudiciariâ auxilium petyt, cuius præceptis cõfisus & Romuli & vrbis natalẽ ausus est designare. Sic enim teste Plutarcho ratiocinabatur. Eiusdem artis est deprehenso natiuitatis tempore, vitam prædicere, & cognitâ vitâ tempus natiuitatis indagare. *Non annum, non mensem, sed anno, mense dato diem, horam, momentum indicare. Neutrum potest vanißima scientia, nec die, horâ; momento natiuitatis dato potest quisquam vitam prædicere: nedum poßit vitâ cognitâ, & dato anno, mense, circa quem quis natus est, diem, horam, minuta natiuitatis cuiusquam hominis, quanto minus vrbis, definire. Meritò igitur Cicero;* O vim maximam erroris, etiamne vrbis natalis ad vim stellarum & Lunæ pertinebat? Fac in puero referre, ex quâ affectione cœli primum spiritum duxerit, num hoc in latere, in cæmento, ex quibus vrbs effecta est, potuit valere? Cicero de diuinat. l. 2.

Sed quid plura quotidie refelluntur? *Videtur legendum;* Quid? quod plura quotidie refelluntur? *quasi dicat. Sæpius deprehenduntur mentiti, quàm vera dixisse.* Quàm multa ego Pompeio, quàm multa Crasso, quàm multa huic ipsi Cæsari à Chaldæis dicta memini, neminem eorum nisi senectute, nisi domi, nisi cum claritate esse inoriturum?

Pronominum δεικτικῶν *geminatio docet hæc scripta paulò post Iulij Cæsaris mortem anno V. C. 710. Atque hæc omnia verißimè Cicero. Nemo potest nimis, nemo satis seuerè castigare mendacißimæ artis vanitatem. At si confidentior fuit Tarrutius in definiendâ die & horâ natiuitatis Romuli, non propterea nobis ea respuenda sunt, quæ ex legitimæ Astronomiæ principijs hausit, cùm tempus definijt eclipseos Solaris, quam Annales memorabant contigisse eâ die, quâ Rhea compressa est. Cæterum ex ijs, quæ notamus A. M. 2919. Collegis hoc, id*

est 3229. mundi anno Thoth cœpisse Martij quinto, vel quarto. Idem colligis ex ijs quæ notamus A. M. 3253. Nam si anno Iphiti XXIX. Thoth cœpit Februarij XXVI. certe annis ante hunc viginti quatuor, anno Iphiti quinto Thoth cœpit Martij quarto, & consequenter vicesimus tertius dies proximè præcedentis mensis Chœac inciderat in Junij XXIV. vt suo loco diximus A. M. 3228.

XXVI. XIII.

Olympias III. Androclus.

A. M. 3232. Cler. 684. Num. Euſ. 1249. Ante Dn. 768. Huzziæ XLII. Menachemi IV.

Euseb. *Abaris ex Hyperboreis legatus in Græciam venit. Eumelus Poëta, qui Bugoniam & Europam, & Arctinus, qui Æthiopidam composuit, & Ilij Persim, agnoscuntur.*

I. XVI. Iubileus XV.

A. M. 3235. Cler. 687. Num. Euſ. 1252. Ante Dn. 765. Huzziæ XLV. Menachemi VII.

Iohan. Georg. Chronol. c. 107. *IOannes Georgius Hervvart censet Solis Eclipsem, quam cum Romuli conceptione concurrisse tradit Tarrutius, contigisse anno 765. ante Christum Februarij decimo, cùm sol esset in Aquarij gradu 14. 18'. 38". Erat sane latitudo Lunæ eclipsis capax, vt pote graduum 278. 37'. 28". Sed Eclipsis hæc nihil ad Tarrutianam. Tarrutiana conuenit cum quinto, hæc cum vndecimo Iphiti anno.*

A *Tarrutiana conuenit cum Chœac XXIII. Junij XXIV. hæc cum Februarij decimo, Mesori decimo quinto. Sed lenticulum Georgio visum est paradoxum, quo perpetuum modo quinquennij, modo decennij, modo centum octoginta annorum errorem. Fastis Consularibus affingit,* B *nisi affirmaret Belum, quem ex veterum sententiâ diximus floruisse annis ante Christi æram 2178. vel 2218. vix septingentis octoginta ante Christum annis natum, eundemque esse famigeratum Babyloniorum Belum, cum eo, qui in Scriptura dicitur Phul Assyriorum rex,* C *à quibusdam Phul Belochus dictus. Ita Belus ex Georgij sententiâ natus est annis circiter mille quadringentis seriùs quàm hactenus omnes putarunt.*

II. XVII. PHVL.

Olympias IV. Polychares.

D A. M. 3236. Cler. 688. Num. Euſ. 1253. Ante Dn. 764. Huzziæ XLVI. Menachemi VIII.

E QVo anno regnare cœperit Phul Assyriorum rex, nobis non constat. Ab hoc anno, si lubet, eius æram inchoemus Olympiade quartâ, Hecatombæonos primo, pridie Solstitij. Phul Assyriâ non contentus incursat agrum Israeliticum, ambitioni quidem suæ litans, 2. Reg. 15. 19. F sed Deo militans aduersus Idololatram & contumacem populum. *Manahem* siue *Menachem* Israelitarum rex, cùm viribus hostem amoliri non posset, auro placandum putauit. Itaque nouum tributum populo impo-

nit, quinquagenorum in singulos potentes Siclorum. Atque ita mille talenta argenti confecit, quibus donatis Phul in Assyriam redit.

Cæterum occiso Sardanapalo, Arbaces quidem Mediam sibi vindicauit. Sed in regionibus circa Euphratem sitis potuit esse interregnum aliquod quasi Arbace ijs libertatem, quam eripere non poterat, largiente. Post annos circiter quinquaginta quinque Assyrij longo annorum 1360. vsu ad seruitutem comparati passi sunt Phulem nomen & authoritatem regis vsurpare. Sed quia Phul nec à Belo ortus, nec cum Belidarum potentiâ comparandus erat, ideò Græci Sardanapalum vltimum Assyriorum regem faciunt. Quippe, quod vnus Sardanapalus tenebat, id vix obtinebant Arbacidæ in Mediâ, Phulidęq; in Assyriâ, Nabonassaridæ post septemdecim annos orti in Babyloniâ.

III. XVIII.

A. M. 3237. Cler. 689. Num. Eus. 1254. Ante Dn. 763. Huzzię XLVII. Menachemi IX.

2. Chron. c. 28. 1. IOtamo Huzziæ filio vicesimum annum agenti nascitur Achaz, siquidem Achaz annos viginti natus regnare cœpit.

c. 26. 16. Per id fere tempus Huzzias cum sibi ad regiæ potestatis stabilimentum nihil deesse crederet, iam filio, iam nepote auctus, Sacerdotale munus vsurpat, & ad altare Dei suffi-

A tum facit. Fuit hoc capularis senis delirium potiùs quàm iuuenis νεανίευμα, lasciuia. Simul id audijt Hazarias & ipse senex, vt qui nonagenario minor esse non posset, Huzziam regem acriter increpat. Cumque is Sacerdotis monita contemneret, à Deo
B leprâ percussus, eóque vehementiùs ab Hazariâ templo eiectus est, & ipse iam incumbentem sibi Dei manum sentiens fugam capessebat. Neque verò à templo solum, sed & à domo regiâ, & regni administratione deiectus reliquum vitæ tem-
C pus priuatus & solitarius egit in domo semotâ, filio eius Iotamo iam ad eam ætatem prouecto, vt regni gubernaculis admoueri posset. Cæterum Hazarias Ioiadæ ante nonagesimum annum defuncti filius videtur extremâ patris senectâ natus, &
D habuisse fratrem aliquem, qui Ioiadæ ἀμέσως successit, cuius tamen in serie Pontificum nulla fit mentio, quod liberos nullos reliquerit.

V. I.

E A. M. 3239. Cler. 691. N. E. 1256. Ante Dn. 761. Huzziæ XLIX. Pekachiæ I.

MEenachemo mortuo successit filius PEKACHIAH siue 2. Reg. 15. 23.
Phaceia XVII. Israelitarum rex, re-
F gnatq; annos 2. Videtur autem coronatus circa Tisri, cum decurreret ad medium vndequinquagesimus, vel initium duceret quinquagesimus Huzziæ annus. Vide supra A. K. 643. & 693.

Sosarmo defuncto succedit tertius Medorum princeps, qui Eusebio dicitur Medidus, Ctesiæ apud Diodorum Artæus. Huic Diodorus tribuit annos quinquaginta. Crediderim mendum esse. Ita que nos authore Eusebio tribuimus illi tantum annos quadraginta.

EPHORI.

VI. II.

Olymp. V. Æschines.

A. M. 3240. Cler. 692. Num. Euſ. 1257. Ante Dn. 760. Huzziæ L. Pekachiæ II.

Euseb. Suidas. *Theopompus Lacedæmoniorum rex, siue Reipublicæ bono consulens, siue Polydori collegæ potentiam frænare cupiens suadet, vt deinceps Ephori quinque instituantur, qui Regibus sunt à consilijs, atque adeò Regum quasi censores sint. Horum quinque Ephororum primarius annum signabat, adeò vt diceretur* ἐφορεύοντος τοῦ δεῖνα, *vt colligere est ex Xenophontis Hellenicis, Thucydide & alijs. Primus Ephorus* ἐπώνυμος *dicitur fuisse Elatus. Sequentium pauci sunt, quorum nomina hodie extent. Eusebius autem ita agit, ac si deinceps Lacedæmone reges esse desierint, quod non ita est.* *Plut. Lyc. p. 79.* *Plutarchus ait factum id sub Theopompo Lacedæmonum rege annis CXXX. post Lycurgum. Vero propius dixisset 124. vel 135. Interim Theopompum senem fuisse necesse est. Siquidem nepos erat Charilai, qui ante annos 135. natus est.*

(.·.)

VII. III.

A. M. 3241. Cler. 693. Num. Euſ. 1258. Ante Dn. 759. Huzziæ LI. Pekachi I.

Pekach XVIII. Israelitarum rex occiso Pekachiah, regnat annos viginti incunte LII. vel currente ad medium LI. Huzziæ anno. Vide A. K. 643. & 691. Itaque & Eusebius primum Pekachi quem Phacee vocat, annum cum LI. Huzziæ anno comparat. *2. Reg. 15. 27.*

Hoc anno credimus Alcmæonem XIII. & vltimum prætorem perpetuum Atheniensium Æschylo successisse, licet Eusebius id quadriennio serius referat, qui solidi quadriennij error, deinceps totos annos LXXII. in Chronologiam eius diffunditur. Huiusmodi quadriennij vnius σφάλμα *sæpe alias apud Eusebium occurrit.*

VIII. IV.

A. M. 3242. Cler. 694. Num. Euſ. 1259. Ante Dn. 758. Iotami I. Pekachi II.

Huzziæ quinquagesimo secundo sui regni anno, defuncto, succedit filius IOTAM XIII. Iudæorum rex, annos XXV. natus, regnatque annos sexdecim solus, h. e. regnum cum filio communicauit XVI. sui regni anno. *2. Reg. 15. 32. 2. Chron. c. 27. v. 1. & 8.*

(.·.)

IX. V.

A. M. 3243. Cler. 695. Num.
Euſ. 1260. Ante Dn.
757. Iotami II.
Pekachi III.

ATheni enſes regibus vſque ad Codrum vſi, poſteros eius Ἄρχοντας *quidem* διὰ βίου, *ſiue Prætores perpetuos eſſe paßi ſunt, ſed ea lege, vt* ὑπεύθυνοι *eſſent. Perſeuerauit hæc poteſtas annos plus minus* CCCXIII. *Deinceps Magiſtratuum ſuorum licentiam magis ac magis frænaturi decennali poteſtate contentos eſſe voluerunt. Fueruntque huiuſmodi* Ἄρχοντες δεκαετεῖς *ſeptem, quorum primus fuit Charops, ſub quo Romam conditam rectè contendunt Euſebius & Dionyſius Halicarnaſſenſis, licet in eius anno non conueniant, & meâ quidem ſententiâ vterque fallitur, ſed ita vt propiùs à vero abſit Euſebius, quàm Dionyſius. Nos Pauſaniam autorem ſecuti ſumus. Vide A. K. 709. & 778.*

ROMÆ CONDITVS.

X. VI.

Olympias VI. Æbolas.
A. M. 3244. Cler. 696. Num.
Euſ. 1261. Ante Dn.
756 Iotami III.
Pekachi IV.

QVia Roma condita eſt paulo poſt Olympiadem ſextam, intra quadriennium Olympiadis ſextæ, quidam ab ipſa Olympiade ſextâ, Romæ annos arceſſebant. Ita accipiendum, quod Vel-

A *leius Paterculus ait,* à quo tempore, *nempe ab Vrbe condita,* ad vos Coſſ. ſunt anni DCCLXXXV. Id actum poſt Troiam captam annis CCCCXXVII. *Alloquitur autem Vinutium Quartinum, qui cum Caßio Longino Conſulatum iniit anno V. C. Varroniano 783.*
B *annis 785. poſt Olympiadem ſextam, quæ celebrata eſt annis 427. poſt eum annum, quo plerique Troiam captam putant, vt diximus A. M. 2817.*

ANNVS ALBANVS.

C ### XI. VII.

A. M. 3245. Cler. 697. Num.
Euſ. 1262. Ante Dn.
755. Iotami IV.
Pekachi V.

D *ALbæ natus Romulus & ab Albanis oriundus anni deſultorij formam ab Albanis accepit. Eius hæc fuiſſe videtur ratio, vt triennium complecteretur Syzygias, vnam & triginta, ſexennium ſexaginta duas, dies 1830. vel 1831. Quam ob cauſam neceſſe fuit annum eſſe nonnunquam dierum 305. 306.*
E *forſan & 307. ſæpiùs tamen dierum 304. Macrobio ſatis fuit id memorare, quod ſæpiùs vſurpabatur.* Ann⁹, *inquit,* à Martio incipiebat & conficiebatur menſibus decem, diebus CCCIV. vt ſex quidem menſes Aprilis, Iunius, Sextilis, Septembris, Nouember, *Macrob. Saturn. l. 1. c. 8.*
F December tricenûm eſſent dierum, quatuor verò Martius, Maius, Quintilis, October tricenis & ſingulis expedirentur. *Cùm anno tribuendi erant dies 305. vel 306. tum Sextili Decembri dabantur dies 31. quo modo nunc qui-*

que totidem dies habent. Quatuor mensibus illis, qui iam tum semper habebant dies 31. mansit priuilegium, quasi prisci moris monimentum.

Sex Maius Nonas, October, Iulius, & Mars.
Quatuor at reliqui. Dabit Idus quilibet octo.

Ita, licet, nec annus lunaris esset, nec menses, tamen triennia singula à nouilunio incipiebant. Forsan alternis, modo ἀπὸ φάσεως, modo ἀπὸ συνόδου τῆς σελήνης, puta Lustrum Albanum hoc anno cœpit Albani, siue Romulei Martij primo, Octobris Iuliani tertio decimo, Nouilunio, vt docet sequentis anni series.

XII. VIII.

A. M. 3246. Cler. 698. Num. Eus. 1263. Ante Dn. 754. Iotami V. Pekachi VI.

TAnta fuit Achazi luxuria, vt vix decennis liberis operam dare cœperit. Huiusmodi lasciuiæ ætatem superantis exempla habes A. M. 2292. Ex hac tamen tam præcoci pessimi parentis luxuria natus est optimus Ezekias, vt qui A. M. 3270. xxv. annorum esset.

Vide & A. M. 3454.

ROMA CONDITVR.

CVm *Albani siue Romulei Martij Kalendæ superiore anno in Octobris Iuliani XIII. incidissent, hoc anno inciderunt in Augusti XIV. & consequenter Aprilis Romulei dies vicesimus primus, quo prima Palilia celebrauit, & vrbis suæ fundamenta iecit Romulus, in-*

A cidit in nonum Ægyptiaci Pharmuthi diem, Octobris Iuliani quartum. Itaque Plutarchus vtrumque dicit.* Romam, *inquit*, conditam esse vndecimo Kal. Majas inconfesso est. *Idem authore Tarrutio dicit conditam Pharmuthi nono. Velleius Paterculus.* Sexta Olym-
B piade post duo & viginti annos, quàm prima constituta fuerat, Romulus Martis filius vltus iniurias aui Romam vrbem Parilibus in palatio condidit, à quo tempore (*imò à sexta Olympiade*) ad vos Consules anni sunt DCCLXXXV. *Solinus cap. 2.* Romu- *Vide A. M. 3244.*
C lus auspicatò fundamenta murorum iecit, duodeuiginti annos natus XI. Kal. Majas, horâ post secundam, ante tertiam, sicut L. Tarrutius prodidit Mathematicorum nobilissimus, Sole in Tauro, Lunâ in Librâ constitutis. *Nunquam ita desipuit Tarrutius,*
D *vt hæc diceret. Scripsit igitur* Sole in Libra, Lunâ in iugo constitutis. *Cicero.* L. Tarrutius Firmanus familiaris noster imprimis Chaldaicis rationibus eruditus vrbis etiam nostræ natalem repetebat ab ijs Parilibus, quibus eam à Romulo conditam ac- *Cicero de diuinat. lib. 2.*
E cepimus, Romamque cùm in iugo esset Luna, natam esse dicebat, h. e. Nouilunio. *Manilius ex Tarrutij procul dubio sententiâ.*

Hesperiam sua libra tenet, qua condita Roma. *Manil. Astron. lib. 4.*
F Et proprijs frenat pendentem nutibus orbem,
Orbis & imperium retinet, discrimina rerum (premitq;
Lancibus & positas gentes tollitq;
Quâ genitus cum fratre Remus hanc condidit vrbem.

Tarrutius Romulum & Remum, gemini cum essent, in Geminis natos dixerat, Romam verò condidisse, cùm Sol in Librâ, Luna in iugo esset, auspicatò videlicet & certo consilio, vt vrbs illa orbis æquilibrium obtineret, & gentibus iugum imponeret. Hoc spectauit, si non Romulus, certè Tarrutius. Tarrutij quoque mens fuit, vt primum Vrbis conditæ annum inchoaret à Ianuarij & Capricorni primo, Nouilunio, tribus mensibus post iacta fundamenta. Quidam verò Tarrutij mentem non intelligentes aram Vrbis conditæ inchoarunt à Kalendis Ianuarijs, quæ Parilium primorum celebrationem proximè antecesserant. Sic passim Paulus Orosius, vt lib. VII. *c.* 30. 31. 32. *Eò pertinet, quod Plinius lib.* XIV. *c.* 4. *ait L. Opimium Consulem factum natali vrbis* DCCXXXIII. *quod Eutropius lib.* VIII. *refert* Domitianum perijsse anno octingentesimo & quinquagesimo ab vrbe conditâ, Vetere & Valente Coss. *Eò pertinet inscriptiones, quæ Seruij Fuluij Flacci & Q. Calpurnij Pisonis consulatum comparant cum anno V. C.* DCXX. *Vt autem Aprilis Romulei vicesimus primus, quo Romulus vrbis suæ fundamenta iecit, incidit in Octobris Iuliani quartum, sic Quintilis Romulei quintus, quo Romulus perijt, & Sol deliquium passus est, incidit in Iuliani Maj vicesimum sextum. Plutarchus, quasi ex Tarrutij sententiâ ait Solem eo ipso die, quo Romulus vrbis fundamenta iecit, defecisse. Videlicet, quia Tarrutius dixerat Lunam tum in iugo fuisse. Iugum autem strictè sumptum nodum eclipticum designat. Sed laxo modo iugi vocem accepit Tarrutius. Defecit quidem Sol eo ipso anno, sed Tybi nono,*

A *Iulij sexto, cum Lunæ latitudo esset graduum 283. 20′. 10″. & rursus Payni sexto, Nouembris vltimo, cùm Lunæ latitudo esset graduum 76. 41′. 19″. Pharmuthi vero mense deficere non potuit, neque id Tarrutius ignorauit.*

B

LVSTRA ROMVLI.

Anno. Iphiti.	V. C.	Cyclo Lunæ.	*Epactis.*	*Octobr.*
22.	0.	7.	9.	13.
27.	4.	12.	4.	18.
C 32.	9.	17.	29.	23.
37.	14.	3.	25.	27.
				Nouemb.
42.	19.	8.	20.	1.
47.	24.	13.	15.	6.
52.	29.	18.	10.	11.
57.	34.	4.	6.	15.
D 62.	39.	9.	1.	21.

Si Romulei Martij Kalēdæ quæ mortem Romuli proximè secutæ sunt, inciderunt in Nouembris Iuliani XXI. *Quintilis Romulei quintus, quo Romulus perijt, incidit in Maj Iuliani* XXVI. *quo Sol defecit.*

E

ÆRA V. C. VARRONIANA.

XIII. IX.

A. M. 3247. Cler. *699.* Vrbis conditæ 1. Ante Dn. 753. Iotami VI. Pekachi VII.

F

Eusebio cum historiâ nostrâ componendo deinceps sufficit Olympiadum notatio. Quamobrem omissis numeris

XXII. XI.

Olympias CVII. Smicrinas.

A. M. 3648. Perſ. 188. V. C. 402. Ante Dn. 352. Ochi X. Philippi IX. Pr. Ariſtodemo.

Diod.l.16. *Phayllus deficientibus militibus ſtipendium ingeminat, neque multo poſt φθινάδι νόσῳ. i. tabe correptus miſerè perit. Succedit Phalæcus Onomarchi filius adhuc puer ſuadente tutore Mnaſea, Mnaſeas ipſe non multo poſt perit. Phalæcus ſæpe ſuperatus nullis verberibus ſapere diſcit.*

Philippus Lycophrone debellato, Pheræis libertatem reddit, magnam apud omnes Theſſalos gratiam init.

Thebani Phocenſi bello fracti Artabazo deſerto ad Ochum transfugiunt, ab eoque trecenta talenta expiſcantur. Eidem aderant Aſiatici Græci, Argiui, & Athenienſis Phocion, quin & Euagoras Cyprius. Aduerſus Ochum pugnabant Aegyptij, Cyprij & Sidonij. Cyprum caſtigat Cariæ Dynaſta, Phocionis potiſſimum conſilio vtens. Sidonios Mentor ac Tennas Ocho produt. Sidonij vbi Ochum in vrbem ingreſſum videre, ſuis ipſi manibus vrbem incendunt, eoque igne, ſe ſuaſque vxores, ac liberos conſumunt. Periere ea clade hominum XLM. Erant Ocho peditum CCCM. equitum XXXM. triremes CCC, naues onerariæ D. Thebani mille, Argiuorum tria millia, Græcorum Aſiaticorum ſex millia. Athenienſes & Lacedæmonios pudnit ob ſocietatem nuper cum Aegyptijs initam aperto Marte aduerſus Aegyptios pugnare, Ocho militare. Tamen & fœdus cum A *Perſis renouarunt, & paßi ſunt quoſdam ex ſuis Ocho potiùs quam Aegyptijs ſeruire. Quamobrem Phocion, vt diximus in Cypro pro Ocho pugnabat.*

XXIII. XII.

B A. M. 3649. Perſ. 189. V. C. 403. Ante Dn. 351. Ochi XI. Philippi X. Pr. Theſſalo.

Cum Phocion & Euagoras vrgerent Protagoram Salaminis regem, is tandem Ocho ſe dedens veniam impetrauit & regnum. Euagoræ, qui Cypri C *regnum recuperaturus venerat, Satrapiam donat Cypro ampliorem, ſed Euagoræ minus gratam, Euagoras. dum ſe miſerum putat, miſerum ſe reddit. Quippe in Cyprum regreſſus, & captus vltimo ſupplicio affectus eſt.* Diod.l.16.

Ochus in Aegyptum pergit, cuius rex D *Nectanebos habebat ex Græcia mercenariorum militum XXM. ex Lybia totidem. Ægyptiorum LXM. Erat & Ægyptus aggeribus, Nili deductionibus, & vrbium munitiſſimarum copia inſtructiſſima. Sed hæc omnia inutilia reddidit ſtoliditas & ignauia. Ita Nectanebos ne* E *prælij quidem vnius aleam tentare auſus primo Memphim, dein in Æthiopiam fugit. Ochus tota Ægypto non magno labore recuperatâ opima ſpolia Babylonem refert. Diodorus hæc quidem duo bella Phœnicium & Ægyptiacum biennio geſta refert. Sed biennium iſtud confert in* F *hunc & ſequentem annum. Nobis conuenientius viſum eſt conferre in hunc & proximè præcedentem annum. Diſcrimen eſt vnius anni.*

XXIV. XIII. Pythias LIX.
A. M. 3650. Perſ. 190. V. C. 404. Ante Dn. 350.
Ochi XII. Philippi XI.
Pr. Apollodoro.

REx Perſarum, cui nupſit Eſter, ab Hebræis dicitur Achaſchueroſch. Vulgo Aſſuerus, à LXX. interpretibus, Ioſepho & alijs Artaxerxes. Vtrumque nomen conuenit Artaxerxis Mnemonis filio. Nam pater huic Ocho nomen fecerat Perſicè *Achaſch*. Ipſe dici voluit de nomine patris Artaxerxes. Nihil igitur conuenientiùs videmus, quàm vt is ſit, cui nupſit Eſter. Adde quod Epiphanius libro de menſuris & ponderibus, R. Azarias in Seder Holam & alij docent librum Eſter eſſe vltimum veteris Teſtamenti librum Canonicum. Nehemias hiſtoriam ſuam perduxit vſque ad vltima Darij Nothi tempora. Eſter vixit ſub eius nepote Ocho vel Aſſuero. Ita conuenit tempus & nomen.

Eſter 4.1. Aman igitur in ſummam potentiam ab Ocho euectus ægre ferens ſe ab vno Mardochæo non adorari, Mardochæo quidem ſuſpendium, Iudæis vero omnibus vltimum exitium parat, cumque dubitaret, quàm potiſſimum diem huic facinori deſtinaret, rem ſortibus committit. Sors 4. 7. iacta eſt, duodecimo Ochi anno, menſe Niſan. Sors vero incidit in tredecimum diem menſis Adar. Niſan cœpit Martij XII. feriâ tertiâ. Adar XIII. incidit in Februarij XIII. anni ſequentis. Sed malum conſilium

A conſultori peſſimum & excidium Iudæis deſtinatum in Amanis & Amanitarum caput ſingulari Dei Opt. Max. prouidentia recidit. Rem tam memorabilem ab exotico ſcriptore nullo attingi non eſt quod miremur. Nam qui Ochi hiſtoriam deſcripſerit, B neminem habemus præter Diodorum Siculum, qui res Perſicas non vltra attingit, niſi quâ Græcis cohærent rebus.

Sed ne id quidem apud exoticos legere memini Perſarum edicta fuiſſe prorſus inuiolabilia. At refert C Ælianus aliud Perſarum inſtitutum illo non minus à ratione alienum. Si Rex ſemel ſententiam dixiſſet, & regno vel regi pernicioſam quiſpiam putaret, tum licebat illi laterem aureum conſcendere, & ſuam ſententiam aperire, ſi vera dixiſſe cenſeretur, D præmij loco laterem accipiebat, ſed nihilo minus flagris cædebatur, quod regi contradicere auſus eſſet. *Ælian. lib. 12. c. 61.*

Quod autem Aſſuerus, maluit regnum ſuum cruore complere, quàm temerarium edictum abrogare, id Ochi moribus conuenit. Valerius. E *Apertior*, inquit, *& tetrior alterius Ochi cognomine Artaxerxis crudelitas, qui Ocham ſororem, atque eandem ſocrum, viuam capite defodit & patruum cum centum amplius filijs, ac nepotibus vacua area deſtitutum iaculis confixit; nulla iniuria laceſſitus, ſed quod in his* F *maximam apud Perſas probitatis & fortitudinis laudem conſiſtere videbat.* Sane Perſarum, forſan & Ochi ſpurcities ac ſæuitia ea fuit, quam deſcribunt Græci, eoſque ſecuti Romani. Suſpectum tamen eſt hoſtis de hoſte *Val. Max. l. 9. c. 2.*

testimonium. Cùm igitur Assuerus Græcis quâ Persâ Ægyptijs, quia Apim immolauit, & toti regno, quia Iudæis tantum licentiæ dedit, odiosus fuerit, verendum, ne hominem alioqui sæuum, inuidiâ & confictis criminibus onerarint, suppressâ interim præcipuâ odij caussâ.

XXV. XIV.

A. M. 3651. Pers. 191. V. C. 405. Ante Dn. 349. Ochi XIII. Philippi XII. Pr. Callimacho. L. Furio Camillo App. Claudio Crasso Coss.

Ester 9.1. ETiam si perijsset Aman, eique substitutus fuisset Mardochęus, tantus tamen fuit Amanitarum furor, vt dictâ die Adar XIII, Februarij XIII, feriâ quintâ, in Iudæos impetum facere ausi sint. Sed Dei virtus, Mardochæi autoritas, ac Ochi Diplomata Iudæos ita confirmarunt, vt hostes suos non magno negotio debellarint, & internecione deleuerint non modo Susis, sed & in toto Ochi regno ab India vsq; ad Æthiopiam. Ad perpetuam huius mirificæ liberationis memoriam institutum est festum, quod hodieque à Iudæis obseruatur Adar XIII. Nisan sequens cœpit Martij vltimo, feriâ tertiâ. Anno æræ mundi Iudaicæ 3412. Iudæi vero siue δι' ἀμεθοδευσίαν, siue prudentes hanc epocham confundunt cum instauratione templi. Siquidem templum sub Dario absolutum censent anno mundi 3412. atque ita à sexto Darij anno ad æram contra-

A ctuum numerant tantum annos XXXVII. quod est absurdissimum, cum re verâ sint anni ducenti & quatuor. At certè à XIII. Ochi anno ad æram contractuum siue Seleucidarum sunt anni præcise XXXVII. Harum epocharum (cum ambæ sint il-
B lustrissimæ) alteram cum alterâ confundere facile fuit Iudæis Persicæ atque adeò totiùs exoticæ historiæ ignaris. Cum igitur ambiguum esset, cuinam Persarum regi nupserit Ester, inter reliquas coniecturas etiam hęc visa est non contemnenda, quæ tam
C crassi Iudęorum erroris fontem aperiebat. Quanquam & aliam insuper viam conciliandæ mundi æræ Iudaicæ cum verâ docebamus A.M. 1653. Ester 9. 16.

Iudæorum cum Hamanitis toto Persico regno pugna necessariò fuit cruentissima. Interfecerunt Iudæi
D hostium suorum LXXVM. Atque hęc caussa esse potuit, cur Ægyptij in suis hieroglyphicis pro Ocho pingerent gladium: quam ob caussam etiam Plutarchus Ochum Persarum omnium truculentissimum & terribilissimum vocat. Eundem adhuc vi-
E uentem sub asini figurâ pinxerant Ægyptij, quem inter omnia animalia maxime execrantur, quod rufus sit, vt & olim Typhon. Plut. de Iside p. 355. p. 363.

Id resciens Ochus, At hic asinus, inquit, Apim vestrum κατευωχήσεται, i. deuorabit. Itaque misit, qui bo-
F uem Apim dictum ad se perducerēt & immolatum mensæ apponerent, quo nomine Ægyptijs magis ac magis inuisus fuit. Hæc Ocho, qui Iudæis fauebat, optimè conueniunt. Namque & Iudæos imprimis ode-

tant Ægyptij eamque ob caussam Iudam & Hierosolymum Typhonis filios fabulabantur. Quidquid enim βλαβερὸν, ἢ φθαρτικὸν, noxium putabant, id Typhoni adscribebant. *pag.369. & 371.*

M. Valerio cum Gallo certamen singulare ineunti auxiliatot adfuit coruus Gallum rostro & vnguibus petens. Hinc consternatio non hunc tantum sed & reliquos Gallos occupauit, quam secuta est insignis Romanorum victoria. Hinc Valerius Coruini cognomen & anno sequente Consulatum obtinuit. Factum id annis duodecim post Gallorum in Romanos irruptionem, de qua diximus A. M. 3639. *T.Liu.l.7. Polyb. l.2. p.106.*

XXVI. XV.

Olympias CVIII. Polycles.

A. M. 3652. Perſ. 192. V. C. 406. Ante Dn. 348. Ochi XIV. Philippi XIII. Pr. Theophilo. M. Popilio Lænate IV. M. Valerio Coruo Coſſ.

Athenæus. Laertius. *Plato tanto in Theologicis Aristotele sublimior, quanto Aristoteles in Logicis ac Physicis Platone subtilior, obiit Olympiade* CVIII. *Prætore Theophilo, qui Callimacho successit, vt recte Athenæus. Quod autem Laertius ait* ἐπὶ Στρατοκλέους, *est* σφάλμα μνημονικόν. *Et forte sequentem annum designabat, quo Prætor fuit Themistocles vel Stratocles, Philippus Olynthum & Toronem vrbes proditione captas subuertit frustra obmurmurante Demosthene, & obnitentibus Atheniensibus.*

Horat. Aurum per medios ire satellites
Et perrumpere amat saxa, potentius,
Ictu fulmineo.

Ignauiam Atheniensium his verbis increpat Demosthenes Olynthiaca III. Cum, *inquit*, iam perijssent Lacedæmonij, Thebani occupati essent, reliquorum nullus existeret, qui nobiscum de primatu posset contendere, cum liceret nobis nostra in tuto habere, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν & aliena præmij loco obtinere, *vel* aliorum iura moderari regione nostra spoliati sumus & amplius M D. talenta prodegimus εἰς οὐδὲν δέον in sumptus minimè necessarios. *Illud vero festiuum* οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. *Idem* pauciora peccauimus annis LXX nostri principatus, pauciora Lacedæmonij annis XXX sui primatus, quàm his XIII annis, postquam Phillippus cœpit regnare & nobis insidiari, & tamen πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως, καὶ οὐδ᾽ ἔστιν ἐπὶ τῶν πασῶν λοιπῶν, πλὴν ἡ ἡμετέρα, vrbs nostra Democratiâ regitur reliquarum omnium firmissimâ. *Habet igitur etiam validissimè fulta Democratia suos næuos.* *Demost. de pace f.32. Philippica 3 f 69. Philipp. 4. f.79.*

Centenariorum ludorum series postulabat, vt anno superiore celebrarentur. Bellum Gallicum in causa potuit esse, cur in hunc annum differrentur. Vt vt sit, hoc demum anno factos M. Popilio Lænate IV, L. *Cornelio Scipione Coſſ. refert Zozimus lib. 2. Censorinus hos ludos omisit, & quatuor insuper alios, si modo credimus lapidi, cuius inscriptionem refert Ioh. Georgius Heruuart, his verbis.* MEMORIÆ SEX VIGELLI *Georg. Chron. c. 230.*

AQVINATIS QVI ANNVM ATTIGIT CENTESIMVM IS ALTERVM ET NONAGENSIMVM PERPETVO INOFFENA VALETVDINE EXEGIT RELIQVOS VII. ET DIES XIIX. DECVBVIT ET OCCVBVIT NATVS LVD. SAEC. VII. OBIIT SEQVENTIBVS. *h. e. quantum ex ludorum sacularium collatione colligere possumus, natus est hoc anno V. C. 406, mortuus anno V. C. 505. Hinc colligas ante hunc annum factos tres ludos saculares centenarios, nempe anno V. C. secundum Pictorem centesimo, ducentesimo, trecentesimo, secundum Varronem ann. V. C. 105, 205, 305. Duos verò ludos* ἑκατονταετηρικούς *ann. V. C. secundum Varronem 188. & 298, quibus adde Valerij Publicolæ ludos saculares extra ordinem factos anno V. C. 245. Ita qui hoc anno facti sunt ludi saculares, rectè dici poterunt septimi, quibus natus Sex. Vigellius obijt sequentibus, cùm centesimum iniret annum. Huius longæuitatis admiratio inuitat nos ad transcribenda Plinij* περὶ μακροβίων *verba, tum ad ea confirmanda, quæ de Ezdræ, Iadduæ, & maiorum Esteris longæuitate diximus, tum ad illustrandam & firmandam fastorum Consularium seriem.*

Arganthonio Tartessiorum regi tribuunt annos centum quinquaginta decimestres, qui conficiunt Iulianos 125. Itaque Asinius Pollio tribuebat illi CXX, *vel* CXXX *annos. Alij cùm quadragesimo ætatis anno regnare cœperit, octoginta regnasse dicunt, qui vera, quàm stupenda narrare malunt. Idem forte censendum de Epimenidis annis* CLVII. *vel potius* CXLVII. *Addit Plinius.* Massinissam sexaginta annis regnasse, indubitatum est. Gorgiam Siculum centum & octo vixisse. Q. Fabius Max. Augur sexaginta tribus annis augur fuit. M. Valerius Coruinus centum annos impleuit: cuius inter primum & sextum Cõsulatum XLVI anni fuere. Idem sella curuli semel ac vicies sedit, quoties nemo alius. Æquauit huius vitæ spatium Metellus Pontifex. Et ex fœminis Liuia Rutulij XCVII annos excessit: Statilia Claudio principe ex nobili domo nonaginta nouem. Terentia Ciceronis CIII. Claudia Officij CXV. hæc quidem etiam enixa quindecies. Luceia Mima centum annis in scena pronuntiauit. Galeria Copiola & Boliaria reducta est in scenam, Cn. Pompeio, Q. Sulpitio Coss. ludis pro salute diui Augusti votiuis, annum centesimum quartum agens: quæ producta tyrocinio à M. Pomponio Ædili plebis, C. Mario Cn. Carbone Consulibus, ante annos nonaginta vnum: & à Magno Pompeio magni theatri dedicatione, anus pro miraculo reducta. Samulam quoque centum decem annis vixisse, auctor est Asconius Pedianus. Minus miror Stephanionem (qui primus togatus saltare instituit) vtrisq; secularibus ludis saltasse, & diui Augusti, & quos Claudius Cæsar Consulatu suo quarto fecit, quãdo LXIII. non amplius anni interfuere quanquam & postea diu vixit. In Tmoli montis cacumine, quod vocant Tempsin CL. annis viuere, Mutianus auctor est. Totidem annos censum Claudij Cæsaris censura T. Fullo-

Plin. l. 7. c. 48.

nium Bononiensem : idque collatis censibus, quos ante detulerat, vitæque argumentis (etenim id curæ principi erat) verum apparuit. *Quàm cruda, viridisque Massanissæ fuerit senectus vide Ciceronem de Senectute, & Valerium. Is inter cætera ait eum post sextum & octogesimum annum generasse filium cui Metimnato nomen fuit.*

XXVII. XVI.
A.M. 3653. Perſ. 193. V. C. 407. Ante Dn. 347.
Ochi XV. Pilippi XIV.
Pr. Themiſtocle.

Diod.l.16. *Dionysius Syracusas recuperat decimo postquam pulsus fuerat anno, eiecto Hiceta.*

Phocenses cum Bæotis vario successu pugnant. Tandem quingenti à Bæotis fugati cùm in quoddam Apollinis templum se recepissent quod totum palea substractum erat, obortus ignis & templum Dæmonis & sacrilegos concremauit.

XXVIII. XVII. Pythias LX.
A.M. 3654. Perſ. 194. V. C. 408. Ante Dn. 346.
Ochi XVI. Philippi XV.
Pr. Archiâ.

Diod.l.16. Æſchines aduerſ. Cteſiph. p. 63. *Thebani Phocensi bello fracti simul à Philippo & ab Atheniensibus opem petunt. Erat Philipp⁹ Thracico bello implicitus. Thebanis tamen pollicebatur se quamprimum adfuturum, & Atheniensibus se velle cum ijs societatem quàm firmissimam inire. Dum Thracicum bellum magno Atheniensium damno vrget, ope Philocratis Hagnusij credulos*

A *Athenienses promissis lactat, adnitentibus etiam oratoribus, quos auro corrumpebat Philippus, inter quos Æschines contendit fuisse & Demosthenem.* Vide anno V.C. 333. *Prima pacis consilia inita sunt Elapheboliónis octauo, ὅτε ἦν Ἀσκληπιῷ ἡ θυσία. i. Asclepij festo. Pax sancita est Elapheboliónis*

B *XVIII, & XIX. εὐθὺς μετὰ τὰ ἐν ἄστει Διονύσια. i. continuo post vrbana Liberalia, Prætore Themistocle. Demosthenes contendit non se, sed Æschinem huius infidæ pacis architectum fuisse, sed vbi sancitam vidit, tum denique suasisse, vt quamprimum Philippo denuntiaretur, ne Philip-* Demoſt. de Corona f. 6.

C *pus pro more tempus terens, noua Atheniensibus damna inferret, se, inquam id suasisse Hecatombæonis ἕνῃ καὶ νέᾳ, i: vltimo, φυλῆς πρυτανευούσης Πανδιονίδος. Sed Atheniensium legati ad omnia conniuentes, quandiu Philippo libuit, morati sunt, dum ipse res pro arbitrio gerit in*

D *Thraciâ, & mox in Phocide, vbi tantâ celeritate bellum confecit, vt licet pace nuper factâ, tamen Athenienses sibi metuentes iusserint omnia in vrbem transferri Mamacterionis vicesimo, Prætore Mnesiphilo, quem Diodorus Archiam vocat.* f. 8.

E *Philippus Phocensium omnes vrbes euertit, euersarum muros instaurari vetat, iubet in pagis quinquagenarum ædium habitare, quotannis LX talenta Apollini pendere, donec omnia restituerint. Hæc ex sententia Amphictyonum sancita, quorum albo Philippus inscribi*

F *voluit.* Secundos, *inquit Censorinus,* ludos ſæculares Antias vult anno poſt vrbem conditam quinto trecenteſimo factos : vt verò in commentarijs quindecim virorum ſcriptum eſt, anno octauo & quadrin- Cenſorin. de die natali c. 17.

gentesimo M. Valerio Coruino iterum C. Pœtilio Coss. *Hac non pugnant. Primi XV virales ludi post annos decem & centum celebrandi facti sunt anno V. C. 298. Secundi 408. Ludi verò facti anno V. C. 305. Censorino quidem sunt secundi, sed magis propriè sunt tertij in ordine centenariorum.*

Vide anno V. C 245. & 406.

I. XVIII.

A. M. 3655. Perſ. 195. V. C. 409. Ante Dn. 345. Ochi XVII. Philippi XVI.

Diod.l.16. *SYracusij olim condiderant Corinthij, Hipparinum Dionysij II filium Syracusis eiecerat Hicetas, Hicetam Dionysius II, Dionysium II rursus Hicetas eijcere conabatur, vtrumque Pœni ab Hiceta tamen acciti. Superuenit Timoleon vix mille viros habens, à Corinthijs missus, libertatem Syracusanis redditurus. Insulam tenebat Dionysius, vrbem Hicetas. Portum Pœni, quibus naues erant CL, peditum LM, currus trecenti, bigarum duo millia, armorum & tritici magna copia. Adranitæ libertati inhiantes opem ab Hicetâ petunt. Eò ducit Hicetas peditum VM. Timoleon celeritate vsus Hicetam nec opinantem à tergo adortus fugat, Adranitas liberali manu asserit, fugientem Hicetam insequitur, tantâ diligentiâ, vt etiam in vrbem irrepserit.*

II. XIX.

Olympias CIX. Aristolochus.

A. M. 3656. Perſ. 196. V. C. 410. Ante Dn. 444. Ochi XVIII. Philippi XVII. Pr Lyciſco.

A *SYracusas quatuor exercitus infestabant quorum minimus erat Corinthiacus. Sed Timoleonti opem ferunt Catanenses & Tyndaritani. Pœnos timor Panicus ab vrbe fugat.* *Diod.l.16*

III. I.

B A. M. 3657. Perſ. 197. V. C. 411. Ante Dn. 343. Ochi XIX. Philippi XVIII. Pr. Pythodoro.

ERrant Dionysio arma, quæ LXXM. hominum sufficerent. Hac vocabat C *adamantina tyrannidis vincula. Sed erant illi duo tantum armatorum millia, & forte vir nullus. Certè ipsi vis deerat & animus. Itaque Timoleontis insperato successu territus dat manus, imperio abdicat, & cui olim fuerant naues CCCC, tum leui cymbâ Corinthum deducitur,* D *inibi ludimagister futurus, & pueros virgâ castigaturus. Plutarchus ait Dionysium deditionem fecisse quinquagesimo postquam Timoleon in Siciliam aduenerat die. Ex Diodoro vero propius dixeris mense, quam die quinquagesimo. Dionysium Corinthi docentem nactus Dio-* E *genes,* Non bene, *inquit,* doces. *Huic Dionysius.* Humane facis, qui sortem nostram doleas. Imò, *inquit Diogenes,* dolet mihi, quod ἀλυθειάζεις, & saluus es, quem ob scelera terrâ marique perpetrata pridem perijsse oportuerat. *At non videbat maledicus* F *Diogenes Dionysium igne lento tabescentem, illustrius ac diutius pœnas dantem, quàm si statim fuisset confossus. Vrbem adhuc obtinebat Hicetas. Is sibi diffidens Pœnorum opem iterum implorat ac totum se illis tradit. Venit Mago naues CL*

Diod.l.16. Plutarch. Timoleonte p. 440.

p. 443.

Diogenes Eugnesio epist. 8.

rum vanissima gens, odio praesentium, & ingenij mobilitate rebus nouandis quàm gerendis semper aptior fuit. Sed mox praedae cupidine & hostium cõtemptu incautiùs oberrans cum suis omnibus caesus meritas geminatae perfidiae pœnas luit.

Alexandro totius Phœnices iam potenti Tyrus quoque non maligna subministrabat auxilia, sed ita vt societatem potiùs quàm obsequium offerre videretur. Alexandrum, ne in Dario quidem societatis nomen ferentem irritabant potius haec officia, quam demerebantur. Itaque Tyriorum animos ampliùs tentare cupiens scribit, sibi in animo esse, Herculi Tyrio sacra, quae pridem vouerit, peragere. Tyrij, quid hoc sibi vellet, satis agnoscentes, respondent esse foris Herculis fanum ἐν παλαιτύρῳ, vbi sacra, quae lubebit, peragere liceat. Id sophismatis Alexander in sui contumeliam interpretatus feciales mittit, qui bellum denuntient, nisi iussis propere pareant. Eos Tyrij, quasi petulantius, quàm legatos deceat, insolescentes, in mare praecipitant, cùm Alexander, tum suae dignitatis ac famae, quâ maxime bella constant, tum violati gentium iuris vindex futurus, toto impetu in vrbis obsidionem incumbit. Tyrij inaccessis, vt putabant, vrbis suae munimentis, & praesentibus copijs, quibus totum illud mare obtinebant, confisi putabant magnam se & apud Darium gratiam, & apud posteros gloriam consecuturos si, dum Darius nouas colligit copias; ipsi interim exundantis huius torrentis impetum infringerent. Erat vrbs insulae instar: a terra, quâ minimum, stadijs quatuor disiuncta. Muri centum quinquaginta pedes alti. Virorum animo & robore, artificum

A industriâ praestantium, copia erat quàm maxima. Carthaginenses a Tyrijs oriundi, per legatos certa pollicebantur auxilia. Sed ipsos inexpectata calamitas auxilia sibi conquirere priùs coegit, quàm alijs praestare. Ita cùm proxima quaeque sui nominis famâ conterruisset Alexan-
B der, vnicam Tyrum tum oppugnandam habens, quantumlibet situ loci munitam, & ab incolis quàm fortissimè propugnatam, tamen expugnauit tandem septimo obsidionis mense. Ἐπ' Ἀνικήτου, Q. Curt.
μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος τῇ τετράδι, Iulij Arrianus.
XXI. Armatorum, etiam post vrbem Plutarch.
C captam peruicaciter obsistentium, sex millia trucidata sunt, duo millia cruci affixa. Quindecim millia à Sidonijs, cognationis memoriâ commiserantibus clam subducta. Triginta millia sub hastâ venierunt, ἡ παλαίτυρος, ne vestigia quidem remanserunt, cum omnia eius rude-
D ra in mare cõportari iusserit, Alexander, vt Tyrum ex insulâ Chersonnesum faceret. Hanc nouam vltrix flamma populata est. Ita vtrinsque Tyri luxus à Deo seuerè sed iustè punitus. Nihilominus haud multo post instaurata tantas in breui opes adepta est, vt sedecim post annis Anti-
E gono totius Asiae potenti resistere ausa sit. Gazenses suis fidentes mœnibus, &, quod à litore longiùs, quàm Tyrus, nempe viginti stadijs, dissiti essent, & Batis Gazae Satrapa eximiae in Darium fidei, Alexandrum ab Isthmiorum ludicro cum reliquis Graecis celebrando repule-
F rant ineunte videlicet vere, cum adhuc Tyrum obsideret Alexander. Sed quo longiùs à terra distabat Gaza, eo minus liberum mare obstabat, quo minus agger quantumlibet amplus, circumquaque duci possit. Itaque Alexander, cui ba-

tulorum, quanta lubebat, copia abunde suppetebat, vrbem vndique aggere cingit, cuius latitudo, duorum stadiorum erat, altitudo pedum ducentorum ac quinquaginta. Ita velut ex continente, vrbs arietibus & cuniculis acerrimè oppugnata, multo facilius quam Tyrus capta est. Nam Tyrus septem, hæc duobus tantum mensibus obsessa est, ac proinde circa Kal. Octobris capta. Viri omnes etiam post captam vrbem acriter pugnantes aduersis vulneribus suo quisque loco ceciderunt. Pueri ac fœminæ mancipata. Agis Lacedæmoniorum rex, nescio quid in Græcia tumultuatur, Cretam Macedonibus eripere moliens, sed irrito successu. Iam nimiæ felicitatis modum Alexander ferre non poterat. Itaq; & Dario totam Asiam ad Euphratem vsque, filiam & decies mille talenta offerenti, longè insolentiùs, quàm par erat, respondit, & Batin Gazæ Satrapam, cuius fidem ac constantiam admirari & colere debuerat, viuum per plateas raptari iussit, hoc modo Achillem proauum suum imitari se gloriatus. Hoc solo nomine excusandus, quod bilem mouerat geminum vulnus in illa obsidione acceptum.

Iosephus Antiq. l. 11. c. 8.

Sannaballathus, qui Darij aduentum latus exceperat, sperans futurum vt Alexandro deuicto, voti facile potiretur, vbi Darium victum & in Persidem reuersum vidit, ad Alexandrum transfugit, secum octo millia hominum ducens, licet iam senio confectus, lætantem Alexandrum rogat, vt sibi liceat in monte Garizim templum extruere. Id è re Alexandri futurum, Iudæorum quippe vires diuisas infirmiores futuras. Alioqui, si vniti maneant, non raro præpotentes & regibus graues esse. Probante consi-

A *lium Alexandro opus impigrè aggreditur, neque multo post obit. Pacta hæc, quo tempore Tyrum obsidebat Alexander. Is interim quaqua versus legatos mittebat, qui à ciuitatibus iusiurandum & auxilia exigerent. Missi igitur etiam Hierosolyma feciales eadem flagitantes.*

B *Respondet Iaddua sibi societatem iureiurando sancitam esse cum Dario, quamdiu ille viuat, sibi non licere fidem violare. Hoc responso exacerbatus Alexander Hierosolymitanis excidium minabatur, simulac Tyrum & Gazam subegisset. His peractis Hierosolymam in festo exercitu petit.*

C *Iamque vltima metuebat Iaddua, & vrbs tota, cum in somnis visio offertur Sacerdoti, bono animo esse iubens. Eat modo obuiam infulatus cum supplicum Leuitarum ac populariuum turba. Vbi accedentem turbam vidit Alexander, hactenus ignem ac sanguinem*

D *spirans, protinus in genua concidit & Iadduæ supplicat. Stupentibus omnibus, & quid hoc rei esset roganti Parmenioni, vt qui à Principibus adoraretur, ipse reum supplicem adoraret.* Non hunc, *inquit*, adoro, sed Deum cuius est Sacerdos. Mihi enim iter in Asiam

E meditanti in somnis apparuit vir huic consimilis, qui me ad iter cohortatus est, & fausta sperare iussit. *Tum Iaddua etiam Danielis prophetiam indicauit, qui prædixerat à Græciæ rege deuictum iri Persidis ac Mediæ regem.*

F *Hæc Alexandrum permouerunt, vt non modo Iudæis parceret, sed & immunitatem anno Sabbathico largiretur, αὐτονομίαν concederet, & quæcunque sub Persis habuerant, priuilegia confirmaret. Neque multò post defuncto Iaddua succedit filius Onias.*

Diodorus. Arrianus. *Ægyptij tum propriâ leuitate, tum Persicæ tyrannidis odio, iugum Alexandri non inuiti subeunt. Alexander non cupidine, sed spe maiora iam consecutus, deinceps immortalitatem maximè ambiebat. Primò igitur in Ægypto sui nominis urbem maritimam amœno & salubri loco condere gestiens Pharon eligit.* Q. Curt. Ioseph. belli Iud. l. 2. c. 16. *Insulam iuxta Canobicum Nili ostium sitam, quam triginta stadiorum longitudine, decem latitudine, vel octoginta stadiorum ambitu, & vicorum Etesijs excipiendis congruenti dispositione quàm ornatissimam perficere satageret.* l. 5. c. 10. *Diodorus vrbis ambitum paulo aliter definit, vult enim fuisse quadraginta stadiorum longitudine, & Plinius ait hanc XV millia passuum laxitate sua insidere, vterque notat eam Macedonicæ chlamydis instar, circularem formam imitari, & in angulos prominentes hinc inde procurrere. Dein per arenosas ac propemodum inaccessas Lybiæ solitudines Iouis Hammonis oraculum inuisit, præmissis, qui sacerdotes monerent, quid maxime in votis rex haberet. Itaque primò Alexandro accedenti pro* χαῖρε παιδίον *ficto linguæ errore dixit Sacerdos* χαῖρε παῖ Διὸς, *tum roganti, num patris interfectores satis pro officio vltus esset. Respondit patrem Alexandri nullius parricidio violari posse. Philippi manibus plus satis parentatum. Cæterum pergeret confidenter, terrarum orbis imperium ipsi portendi. Rogantibus aulicis, Num ipsis liceret diuinos honores regi deferre. Responsum. Rem hanc Hammoni fore gratissimam. Itaque deinceps pro Deo se palam ostentauit, & adorari iussit, licet apud Græcos paulo timidiùs quàm apud barbaros. Ac licet conscientia ipsi passim*

A *veras voces exprimeret, vt cum læsus dixit. Atqui hoc est* Αἷμα καὶ οὐκ ἰχὼρ ὅσπερ μακάρεσσι θεοῖσι. *Tamen audito tonitru Aristarcho roganti* Μὴ σύ τι τοιοῦτο, ὁ τοῦ Διὸς. *Non puduit respondere.* Nolo ego amicos terrere. *Porro Hammon arietis supernè, infernè hominis specie adora-* Vide A. M. 1778.
B *tus omnino videtur esse Cham à Noacho patre maledictus. Vt ergo filius Hammonis, voluit* κερασφόρος ἀναπλάττεσθαι πρὸς τῶν ἀγαλματοποιῶν, τὸ καλὸν ἀνθρώπου ὑβρίσαι σπεύδων κέρατι, cornutus fingi à statuarijs, pulchritudinem hominis belluino cornu dehonestans. Clemens Alexand. προτρεπτικῷ.

C *Mittit igitur in Græciam, iubens vt publico decreto Deus agnoscatur. Pleriq; per adulationem plura tribuerunt, quàm postularat. Lacedæmonij vesaniam regis hoc risu traducendam putarunt.* Quandoquidem Alexander vult Deus esse, Deus esto. *Athenis autem Dema-* Ælian. l. 2. Idem l. 5. c. 12.
D *des suadet maiorum gentium dijs annumerandum, ac tertium decimum vocandum. Athenienses Demadem impietatis damnatum centum talentis mulctarunt. Dixerat Demades.* Videte, ne dum cœlum custoditis, terram amittatis. *Demadem meritò castigarunt A-* Val. Max. lib. 7. c. 2.
E *thenienses, sed cùm ijdem deorum albo Philippum Alexandri patrem quinquennio ante inscripserint, satis apparet eos id fecisse, non vllâ in numen reuerentiâ, sed odio in Alexandrum. Cùm autem Alexander matri ita scripsisset.* Gell. l. 13. c. 4. Alexander Iouis Hammonis filius
F Olympiadi matri S. *Tum illa festiue.* Amabo, *inquit,* mi fili, quiescas, neque deferas me, neque criminere aduersum Iunonem. *Interim Dei patientiam adora, qui huic impietatis ac superbiæ monstro, orbis flagello, inter vastas*

arenarum Syrtes oberranti, & siti male pereunti, opportuna ventorum flamina, imbres extra ordinem, non quidem temporis (agebatur n. hyems, Sole Capricornum aut Aquarium occupante) sed loci ratione effusos, & miraculo ab incolis ipsis imputatos, ac coruos itineris praeuios largitus sit. Miremur & sapientissimam Dei operum οἰκονομίαν, qui sub ipsis Cancri ardoribus, ducentorum stadiorum ambitum veluti Insulam horrendis Syrtibus vndique circumclusam, tanta cœli temperie, salinis, fontium amœnitate, fructiferarum arborum multitudine, ac terrae vbertate, donarit, nihil vt à vicinis mendicare cogatur. Quid memorem Solis fontem propter Hammonis templum Meridie gelidissimum, media nocte feruentissimum, sub crepuscula tepidum, has vices inuariabili ordine constanter seruantem? Haec cùm intueris, potes tibi quidquam arrogare putredo & vermis? Alexander ab Hammonis oraculo in Aegyptum reuersus, dum ver aduentat, rebus suis cum otio prospicit. In defunctorum ducum locum nouos substituit, & alios insuper instituit.

XV. XIII.

A. M. 3669. Persi. 209. V. C. 423. Ante Dn. 331. Darij VI. Alexandri VI. Pr. Aristophane.

Arr. l. 3. Diod. l. 17.

Lacedæmonij rebus nouis studentes, Graecos excitant ad vindicandam libertatem, sed Antipatri, quem Alexander moderatorem Graeciae reliquerat, virtute ac prudentiâ repressi, vltro pacem petere & imperatas pacis conditiones accipere coacti sunt. Huius tu- (Curtius. Iust. l. 11.)

A *multus tempus sic definit Curtius. Hic fuit exitus belli, quod repente ortum, prius tamen finitum est quàm Darium Alexander apud Arbelam superaret.* (Plutarch. Alex.)

Alexander, ineunte vere, Nilo circa Memphim & alios ipsius alueos pontibus strato, Phœniciam petit, & Tyri rursus B *Herculi sacra ac gymnica Musicaque certamina concelebrat. Illic τὴν Ἀθηναίων Πάραλον, eorumque legatos benignè excepit, ac cùm caetera postulata concessisset, tum hoc maximè, quod primò negauerat. Vt qui ad Granicum capti fuerant Athenienses, sine pretio dimitterentur.* (ἅμα τῷ ἦρι ὑποφαίνοντι. Arrian.)

C *Dum varias per prouincias iam bello partas praefectos ordinat, eos potissimum his muneribus ornans, quos Philippus, dum Alexandro & Olympiadi infensus Eurydicem nouercam superinduxit, in exilium quasi suspectos ablegauerat. Tandem vbi credidit his rebus satis prospe*D*ctum Thampsacum progreditur μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος ἐπὶ Ἄρχοντος Ἀθήνῃσιν Ἀριστοφάνους. Ibi comperit Alexander duos pontes, sed ambos imperfectos, & à Mazaeo mutilatos versus eam ripam cui custodiendae Mazaeus a Dario praefectus fuerat. Sed tanta fuit Mazaei vecordia, vt* E *simul ac Alexandrum aduenisse audiuit, protinus arreptâ fugâ, ripam sibi commissam deseruerit. Ita nullo negotio refectis pontibus Alexander Euphratem exercitum transducit, & mox Tigrim trayeit nemine obsistente, ac tum Luna deficit primo magnorum Cereris Mysteriorum* F *die Boedromionis XVI. Septembris vicesimo, vndecimo die ante pugnam, quae ad Arbela commissa est Boedromionis XXVI, Septembris vltimo.* (Plutarch. in Alex. & Camillo.)

Quatuor, post Tigridis transitum diebus Alexander, cum Tigrim à laua,

Sogdianos montes à dextrâ habens pro- A grederetur, incipit animaduertere præcursores aliquot Darij equites, puta circiter millenos, ex quibus aliquot occisi, aliquot capti docuerunt Darium non procul

Q. Curt. Iustinus Diodor. Q. Curt. Iustinus. Diodor. Arrian.

abesse, secum adducentem equitũ XLVM. aut etiam quadringenta millia. Peditum ducenta, vel decies centena millia, currus falcatos ducentos, elephantes quindecim. Darius ergo memor superiore prælio plurimum suis copijs explicandis nocuisse Ciliciæ angustias, tum castra metatus est iuxta Gaugamela loco maxime plano sexcentis stadijs ab Arbelis distantia, ad Bumadum (Iustinus perperam ydnum C vocat, Arrianus Bumalum) fluuium Alexander hoc audito sexto ab Ecclipsi die & ipse castris communitis, quatriduum otiosus mansit, interspirandi spatium militibus suis dans, vt ex itinerum labore reficerentur. Dein secundâ noctis vigiliâ progressus, eductis tantum ijs, D qui ad pugnandum maximè idonei videbantur, aciem instruit, quasi sub Solis ortum pugnam conserturus, cum inuicem distarent castra sexaginta circiter stadijs. Sed Parmenionis consilium secutus illâ die nondum pugnauit Alexander ratus consultius fore, si prius circumiacentia E vndique loca accuratè circumspicerentur. Ne forte vel caueæ vel murices solo suffixi laterent, atque ideo tum quoque noua sed præcipitantius elaborata castra metatur non procul à castris Darij. Ne noctu quidem prælium inire decorum aut etiam tutum censuit. Tandem vndecimo ab Ecclipsi die pugnam commissurus F Alexander, patentibus vndique campis, cum non nisi septem equitum, quadraginta peditum millia haberet, veritus ne a Persis circumueniretur, ita

σκόλοπας καταπεπηγότας ἀφανεῖς. Arr.

Arrianus. ἀμφίστομος φάλαγξ. Diodorus ἐπικάμπιος τάξις.

exercitum instruxit, vt quoquo versus versatilis Phalanx ora posset obuertere. Sed Indi & Persæ latius exspatiantes, in priora Alexandri castra, in quibus impedimenta erant, impetu facto, aliquandiu castris potiti certam victoriam sibi spondebant. Quin & ab alia parte B Persarum equites dextrum cornu occupantes, Alexandri sinistrum cornu tantâ animi contentione, oppugnarunt, vt prope abfuerit, quin victoriam sibi vindicarint. Sed iam Alexander in ipsum Darium inuectus sibi oppositos hostes procul fugauerat, quo agnito, cæteri Persæ, C tandem omnes fugam præcipitem adornarunt. Ita Alexander non modo sua castra recuperauit, sed & Darij castris opulentissimis potitus est. Postero die victoriam acriter sequens Arbelam petit sexcentis ab hinc stadijs distantem. De sexcentis stadijs, si cui forte mirum videa- D tur, meminerit bis ab Arriano repeti l. 3. atque iterum l. 6. Merito ergo tum Arrianus, tum Plutarchus monent pugnam, hanc ad Gaugamela proprie nuncupandam, sed quia Gaugamela vicus erat exiguus & obscurus, ideo pugna à proxima insigni ciuitate dicta. Cæterum E Gaugamela nomen accepit ob sepulta eo loco Cameli intestina. Arrianus pugnatum ait Aristophane Prætore, mense Pyanepsione, quia instabat Pyanepsion. Alexander Arbelis Babylonem petit, atque hinc Susas. Susis Pasitigrim (Diodorus Tigrim vocat) fluuium petit, quo F traiecto in Vxiorum fines transijt. Erant inter Vxios agrestes quidam ac rupicolæ, locorum situ tantopere feroces, vt ab ipsis Persis pro transitu tributum exigerent, nedum Dario tributum vllum penderent. Cum eâdem ferociâ in Alexan-

drum uti cogitarent, iubet Alexander paratos stare, ut statuta tributa pro transitu acciperent. Ita in custodiendis angustijs negligentiores facti. Alexander interim alia nec usitatâ viâ quam à Susianis acceperat in eorum fines ingreditur. Quin & Craterus itinerum ordinariorum iuga occupauit. Atque ita utrimq; circumclusi Vxij in oppidum munitissimum confugiunt. Sed cum id quoq; iam iam perrupturus esset Alexander, mittunt qui veniam deprecentur, quâ negatâ ad Sysigambim matrem Darij confugiunt. Haec regionis praefectum affinitate contingens, Alexandrum supplex orat, ut saltem vitam sororis suae genero condonet. Alexander in Sysigambis gratiam & huic genero, & toti urbi pepercit, quin & ciues à tributis immunes factos testatur Curtius. Sed rectius Arrianus, qui ait ab ijs quidem pecuniam nullam, tributi nomine, exactam, sed equorum ac pecorum, quibus solis abundant, copiam non exiguam. Superatis Vxiorum campis peruenit πεμπταῖος ad Susidas Petras aut Pylas, quas Ariobarzanes cum viginti peditum millibus, & septem equitum millibus insidebat. Itaque primò Alexander cum damno ac pudore repulsus, tandem à Lycio quodam olim à Persis capto, quique diu circa montes illos pecora pauerat, & tum ab Alexandro captiuus tenebatur, deductus est per angustos, abruptos, & niuibus obsitos colles, sed ita ut euaserit, & Ariobarzanem nihil tale cogitantem a tergo aggressus, in fugam verterit. Tum Tiridates mittit ad Alexandrum mature properet antequam vel auxilia concurrant, vel Gaza regia diripiatur. Citatis ergo itineribus quamprimum accurrens Alexander Persepolim petit. In itinere offertur triste spectaculum. Graeci octingenti vel quater mille, puta viri octingenti sed cum foeminis ac infantibus quater mille, quos pridem Persica saeuitia extremis membrorum partibus truncauerat, hunc naso, illum auribus alium pede aut manu prout Barbaricae feritati collibitum fuerat, ac tandem quò diutiùs miseri essent, viuos conseruauerat. Hi tum Persepoli egressi Alexandro se offerunt, solatium aliquod ab ipsius liberalitate expetentes. His primò reditum in patriam offert, dein prae pudore renuentibus singulis terna drachmarum millia, quinas vestes, quinquagenos frumenti medimnos largitur. a Diod. & Iustinus. h. Q. Curt.

Haec feritas pridem Persepoleos ruinam expetentem Alexandrum denuo exacerbauit. Itaque docet, iam tempus esse, ut & militibus suis opima spolia largiatur, & iniurias à Dario & Xerxe Graecis illatas ulciscatur. Ergo, quae antea opibus & luxu magnificentior, eò tum miserabilior Persepolis tota ardet, & insolentis exercitus saeuitiae exponitur, virorum vita, & foeminarum pudor. Solam sibi Gazam regiam reseruat Alexander. In ea inuenta sunt, centum viginti talentûm millia iam inde à Cyri temporibus accumulata, εἰς ἀργυρίου λόγον ἀγομένου τοῦ χρυσίου. Verisimile est ergo intelligi Talenta Attica. Id efficit circiter quadraginta auri milliones. Accessere ad hanc pecuniae summam captis Pasargadis sex millia talentorum, h. e. tres milliones. Q. Curtius videtur innuere totam fere praedam non multò post consumptam. Sed profectò de praedâ Pasargadis (ubi Cyri sepulchrum erat) captâ id intelligendum est. Alioqui testatur ipse Curt. & Diodorus.

Curtius octoginta talentûm millia Ecbatana delata, quæ à Parmenione custodirentur, & magnam auri copiam in castris deferri solitam constat ex oratione Hermolai, quam tamen immani hyperbolâ plurimum à vero recedentem credo. Triginta, *inquit*, mulorum millia tibi captiuum aurum vehunt, *&c. Sic ipse Curtius, non satis sui memor, & qui in orationibus confingendis, dum liberiùs exspatiatur, & eloquentiæ indulget, aliquando ne τὸ πρέπον quidem seruare meminit. Ut tamen Hermolai verbis, aliquam veri speciem affingamus, intelligenda sunt non de auro tantum & argento signato vel rudi, sed de quauis Alexandri suppellectile, cui vehendæ forsan aliquot mulorum millia opus erãt. Hinc sub ipsum virgiliarum sydus Interiora Persidis & Mardorum gentem belluinâ feritate in montium lustris habitantem petit, & vbi hos quoque perdomuit, in Persepolis regiam redit hyeme iam sæuiente, atque ibi quatuor mensium* Plutarch. *spatio hyematus exercitum suum delicijs fregit potius quàm à labore recreauit. Inter cætera Alexandri temulentiæ facta, hoc quoque commemoratur, quod cum Attica Thais meretrix vino incaluisset, cœpit exclamare.* Tutelaribus Græciæ Dijs non satisfactum vrbe Persepoli incensâ: in Arcem potissimum hanc vltionem exercendam. *Hoc celeusmate veluti Megeræ cuiuspiam æstro perculsus Alexander è mensâ exiliens arreptam tædam in regiam iaculatur. Hunc secuta est Thais, & mox reliqui omnes. Ita superbum illud palatium Persicæ potentiæ decus, tot annorum opus, tot Regum domicilium vno momento meretricis vnius proterua subuertit ebrietas.*

XVI. XIV.

A. M. 3670. Perſ. 210. V. C. 424. Ante Dn. 330.

Darij VII. Alexandri VII.

Pr. Ariſtophonte.

Isocrates orator Atheniensis sex & centum annos natus obit. Diod. l. 17. *Darius, quantumuis pauca ipsi superessent copiæ, tamen virtutem in prœlio multitudine longe potiorem esse exemplo suo edoctus, nihilominus prœlium instaurare conatur. Erant ipsi, si Arrianum audiamus,* Arr. l. 3. *equitum tantum tria, peditum sex, talentorum septem millia. Sed vero propiora dicere videtur Curtius, qui ait ei tum adfuisse quatuor Græcorum, triginta Barbarorum, Talentorum* XXVI *(forte legendum* XXVII*) millia. Inter quos Bessus Bactrianorum Satrapa & regis agnatus cum Nabarzane (in Diodoro male legitur Ναβάρνης) nefarium init consilium, ut Darium captiuum in Bactra abducerent,* Curtius. *vt vel illius capite gratiam ab Alexandro inirent, vel eo occiso prouinciarum residuum inter se partirentur, quin & Alexandro scilicet iam parta eriperent quasi non militum sed Regis culpa amissa.* Plutarch. *Hac cùm audisset Alexander tam* Arrianus. *rabido cursu Persarum exercitum insequitur vt vndecim diebus stadiorum tria millia ac trecenta, quin & vna nocte quadringenta stadia confecerit, assequi sperans antequam Darius à parricidis istis interfectus esset. Bessus primò Da-* Iust. l. 11. *rium catenis aureis reuinctum, plaustro* Plut. Alex. *inclusum ducebat. Factum id notat Iu-*

stinus in vico Parthorum Thara. Vbi audiuit Alexandrum aduentare, Darium confodit.

Hic fuit Darij finis & imperij Persici, cui Nabarzanes apud Curtium tribuit annos ducentos triginta. Nos numeramus tantum annos 210, quia regnauerat Cyrus annos viginti, antequam euerso Babylonico imperio nouam sui imperij æram ordiretur, quomodo & Alexander sex annos regnauerat, antequam nouam Alexandrei imperij æram inchoarent Græci. Itaque à Darij morte initium ducit prima Calippi Cyziceni periodus complectens quatuor Lunæ Cyclos, annos 76. Hecatombæonis neomeniâ, Iunij XXVIII, *Cancri tertio.*

Hactenus historiæ series. Sequuntur Paralipomena quædam.

DE CVBITIS HEBRÆORVM.

A. M. 3653. p. 30. & 34. QVod primario Hebræorum cubito pedes tres tribuimus, non video, cur sententiam mutem. Sed quod pedes illos Atticos dixi, ampliùs disquirẽdum. Villalpandi commentarios in Ezechielem libros comparare mihi nondum licuit. Adeò immensæ molis est opus. Is forte me docebit ea, de quibus nunc dubito. Interim dicam, quod sentio. Esse duos Hebræis cubitos quorum alter altero sit duplo maior, & maiorem esse trium pedum, omnino mihi persuadent ea quæ diximus.

p. 30. Sed crediderim tres illos pedes esse communes potiùs quàm Atticos, ita quidem vt sex pedes huiusmodi,

A quos communes dicimus, faciant Atticos quinque. Ita quatuor erunt Hebræis cubiti, pedes duo. Minorem pedem distinctionis causâ dicemus Atticum. Maiorem Persicum, quia maiorem Persæ, minorem Athenienses ab Hebræis mutuati sunt.

B Quatuor itidem Hebræorum cubiti nobis erunt distinctionis causâ epithetis insigniendi.

Minimus videtur is esse, quem I.
Scriptura virilem vocat. Huic da- Deut. 3. 11.
mus palmos communes sex, Atticos quinque, quia virorum communis
C proceritas est quidem pedum com- Vide A.
munium sex, sed qui vix longiores M. 3352.
sunt Atticis quinque. De hoc agi putamus Num. XXXV. 5. & 2. Chron. III 15.

Cubitus suppellectilis siue vaso- II.
rum Mosis à Iudæis distinctionis
D causâ dictus est palmorum Hebraicorum quinque, Atticorum sex. R.
Iuda. *Cubitus constructionis est sex pal-*
morum, cubitus vasorum est quinque בערכים Cap 1 f 4.
palmorum. Hebraicorum scilicet. ובטבו-
Rabbi verò Meir ait omnes Mosis רות
cubitos esse medianos præter cubi- Cap 17. f.
E tum altaris aurei. Adeò ne in his qui- 27 b. &
dem inter se consentiunt Iudæi. De f 67. b.
hoc cubito intelligimus non tantum ea quæ dicuntur de Mosis tabernaculo, Exodi XXVI, sed & quod 1. Reg. VII, tribuitur Luteribus Salomonis diameter cubitorum qua-
F tuor, vt caperent batos quadraginta.

Cubitus medianus recte R. Mose III.
Maimonis filio in Talmudem *est pal-* R. Moses
morum sex. Palmus digitorum quatuor, בטהרות
estque hic cubitus Mosis. Idem ibidem Cap 7. § 9. fol.
ait 27. b.

ait R. Schelomoh Iarchi. Quos digitos, quos palmos intelligant potius illi, quàm Hebraicos? De hoc cubito sunt intelligenda Georgica præcepta, quæ supra recensuimus ex Ariâ Montano, quibus illud à Montano omissum addas licet.

A M. 1653. p. 33.

בטהורות Cap. 17. f. 67. b.

Centum cubiti sunt domus satorum ארבעים *quadraginta*, legendum ארבעה quatuor. Docet id res ipsa, & RAMBAM in hunc locum. *Centum, inquit, cubiti in quinquaginta cubitos capiunt duo sata. Centum cubiti in centum cubitos capiunt sata quatuor.* R. Iohannan. *Arcæ cubiti erant senum palmorum. Itaq; arcæ longitudo erat cubitorum duorum & semis. Ergo quindecim palmorum. Arcæ latitudo erat sesquicubitalis, eoque nouem palmorum.* Hęc R. Iohannan. Contra R. Iuda cubitis arcæ dat tantum palmos quinque, atque ita longitudinem arcæ definit palmis duodecim & semis. Ego R. Iudæ sententię potiùs accesserim. Sic de mediano, sex palmorum Hebraicorum cubito intelligendum videtur quod Talmudistæ dicunt. *Vicus, cuius altitudo est cubitorum viginti parum est altus, R. Iuda ait. Non necesse est, vt sit altior. Quod si sit latus cubitos decem, parum est.*

בשקלים Cap. 6. fol. 10. a.

בערובין Cap. 1. f. 1.

IV. Cubitus primarius est duplo maior virili, eoque palmorum Atticorum decem. De eo intelligo, quod suburbijs Leuitarum tribuuntur cubiti mille, Salomonici tẽpli columnis duabus cubiti octodecim, quod arcæ Noæ altitudini tribuuntur cubiti triginta &c. ac deniq; quod maris ænei diametro tribuuntur cubiti decem, vt capiat plures duobus millibus, pauciores tribus batorum millibus. Quod antequam explico, soluendus occurrit nodus.

1. Reg. 6. 2. 2. Chron. 3. 3. Num. 35. 4. 1. Reg. 7. v. 15. 23 Genes. 6. 15.

Susis vrbe regia, inquiunt Talmudistæ, *erant duo cubiti, vnus ad Orientale & Septentrionale cornu, alter ad Orientale & Meridionale cornu. Septentrionalis cubitus erat maior Mosaico dimidio digito. Meridionalis erat maior Septentrionali semisse digiti. Ita compertus est Meridionalis esse digito maior Mosaico.* Hîc R. Moses Maimonis filius & R. Schelomoh Iarchi testantur Susarum nomine intelligi vnam ex portis montis domus, h. e. templi, quod reges Persarum, vt sui timorem incuterent Hierosolymitanis, templi portæ insculpsissent typum suæ vrbis regiæ, ideoque portam illam dici solitam *Susan habbirah.* Sed neuter explicat, quinam essent illi cubiti, multoque minus, sitne mendi suspicio in hoc loco. Nos cùm non semel deprehenderimus tam mendis, quàm mendacijs obnoxios Talmudis libros, vix puto pictos tres cubitos tam similes, vt alter alterum vix vno digito superaret. Igitur crediderim pro אצבע *digitus* legendum טפח *palmus*. Ita Septentrionalis cubitus semisse sui palmi & pauxillo plus maior Mosaico erit cubitus Babylonius. Meridianus vero cubitus erit cubitus Susianes prouinciæ propemodum æqualis cubito primario, cuius quãtitatem non aliunde quàm ex maris ænei capacitate colligere potui.

בטהרות Cap. 17. §. 9. fol. 27. b.

שושן הבירה

Æneum mare sic describitur. *Fecit Salomon mare fusile decem cubitorum à labio vsque ad labium, rotundum vndiquaque. Quinque cubitorum erat*

1. Reg. 7. 23. 2. Chron. 4. 2.

eius altitudo. Et filum triginta circiter
cubitorum ambibat illud vndiquaque.
Et sculpturæ sub labio eius vndique ambibant illud, decem cubiti sculpturarum *ambibant mare vndiquaq;. Duûm ordinum* erant *sculpturæ fusa in fusurâ eius*. Erant enim sculpturæ boum & colocynthidum, alternis, an implexæ. Hæc omnino conueniunt figuræ sphæricæ, vt rectè contendit Torniellus. Cùm autem ambitus huius hemisphærij esset sexdecim fere cubitorum, decem tantum erant sculpti, remanebantque terni fere cubiti ad labium vsque glabri, qui respondebant duobus circiter cubitis altitudinis. Hæc fuisse videtur Talmudistarum, siue veterum Iudæorum sententia, sed à Dauide Kimchi perperam accepta, qui sibi persuadet æneum mare fuisse supernè rotundum, infernè quadratum, quod, haud scio, an cuiquam persuaserit. Batum Torniellus ait capere centum viginti libras Romanas aquæ. Meliùs dixisset, vini. Batus enim teste Iosepho capit Sextarios Romanos septuaginta duos. Sextarius Romanus capit vncias Romanas olei octodecim, vini viginti, vt docent Galenus, Dioscorides, Cleopatra. Æneû mare habebat decem cubitos axis, circumferentiæ triginta vnum cum tribus septimis, amplitudinis ducentos sexaginta duos. Si cubiti illi essent sesquipedes Hebræorum, mare caperet tantum batos 1179. Si primarij, & cubito porimariodes tres pedes Hebræorum, mare caperet batos 9432. Superest, vt dicamus cubitum primarium esse duplo lon-

Torn. A. M. 3030.

Iosephus Antiquit. lib. 8. c. 2.

A giorem non Hebraico sesquipede, sed Attico pygone, siue cubito virili. Atque ita maris axis habebit pedes Atticos 25, capacitas pedes Atticos cubicos, siue quadrantalia vel Ceramia Attica 4092, quæ capiunt batos 3031.

B Scriptura numero rotundato contenta dicit mare capere batos ter mille, LXX. & vetus interpres rectè vertunt Metretas. Sed vt plurimùm duo tātum batorum millia mari infundebantur, vt dicitur 1. Reg. VII. 26. vbi LXX. male vertunt Χόες congios. Nam
C batus, vnus vndecim fere congios siue Χόες Atticos capit, Romanos duodecim. Vetus interpres verterat *bis mille batos*, sed cùm aliquis ex 2. Chron. IV. 5. posuisset *ter mille metretas*, nota marginalis in textum irrepsit, cuiusmodi glossemata complu-
D ria in vulgata versione repetiri notabamus ad A. M. 1689, qualia & Critici quotidie notant in exoticis scriptoribus, etiam vetustissima. Vide Scaligeri in Manilium Prolegomena. Nicandri interpres ait *Metretam capere septuaginta duos sextarios*. Ro-
E manos scilicet. Batus totidem capit, vt ex Iosepho diximus. Rectè igitur batus [a] vertitur metreta. Quod autem alibi [b] vertitur congius, vel hinc colligas LXX. operas inter se partitos, vt alius Regum historiam, alius Paralipomena verterit, alius librum
F alium.

Esaiæ v, 10. Vetus interpres Batum vertit *laguncalam*. Meliùs LXX. *Ceramium*. Nam licet Batus Ceramio sit amplior, tamen analogicè Batus dici potest Ceramium, quia Cera-

2. Chron. 4. 5.

a 2. Chron. 4. 5.

b 1. Reg. 7. 26.

mium mellis teste Dioscoride pendet libras Romanas centum viginti, siue mauis vncias Romanas 1440, Parisinas 1260. Batus vini totidem vncias pendet. Verisimile est autem aquam ex ore boum profundi solitam, vt hæc causa sit, cur Ethnici ineptâ æmulatione fluuios boum specie pinxerint, puta *Stymphalij Erasinum, Lacedæmonij Eurotam, Sicyonij & Phliasij Asopum, Argiui Cephisum βοῶν εἰκάζον, i. bobus assimilabant.*

Ælian. lib. 2. c. 33.

1. Reg. 6. 2. 2. Chron. 3. 3. Ezech. 41. 2.

Salomonici templi latitudo erat cubitorum primatiorum viginti, longitudo sexaginta, altitudo triginta, Sancta Sanctorum, siue Sanctuarium intimum erat quadratum, habebatque viginti cubitos primarios latitudinis, totidem longitudinis, pedes Atticos quinquagenos.

Exod. 26.

Mosis autem tabernaculum complectens, vtrumque sanctuarium habebat pygonas Hebraicos, siue sesquipedes Atticos longitudinis triginta, latitudinis decem, h. e. pedes Atticos longitudinis 45, latitudinis quindecim.

1. Reg. 8. 4.

Facile ergo potuit Salomon totum Mosis tabernaculum in suum intimum Sanctuarium immittere, atque ita, vt superessent vtrimque pedes Attici bini cum semisse, vt vndiquaque posset lustrari. Ex his colligi potest dimensio arcæ Noæ, paulò aliter, quàm supra.

(.·.) (.·.)

(.·.)

ARCA NOÆ.

	Cubiti primarij.	*Pedes Attici.*
Altitudo	30	75
Latitudo	50	125
Longitudo	300	750
Amplitudo	450000.	7031250

Vide plura Talmudis tractatu, qui inscribitur Middoth.

IVDAICI ANACHRONISMI TALmudis ipsius authoritate confutati.

Talmud Babylonium est Augiæ stabulum paucula tritici grana multo fimo obtuēs. Sed veritas nullis sordibus inficitur. *Merses profundo, pulchrior euenit.* Vtrumque Chronicon Hebræorum Latinitate donauit Genebrardus, Kalendarium Munsterus & Scaliger. Hæc cuiuis obuia sunt. Talmud non item. Quin eius glossæ textu non multò clariores & nihilo meliores sunt. In ijs R. Schelomoh Iarchi numerat annos 2108 ab Adamo ad natum Iacobum. *Iacob*, inquit, *annos 130 natus descendit in Ægyptum. Israelitæ manserunt in Ægypto annos 210. Ab Exodo ad conditum templi sunt anni 480. Templum primum stetit annos 410. Captiuitas Babylonica fuit annorum 70. Templum secundum stetit annos 420. Colliguntur anni 3828.* Ita quoque reliqui Iudæi in suis Chronicis ac Kalendarijs. Re vera templum primum stetit annos

בסנהדרין Cap. 11. fol. 97. a.

428, secundum 588. Annos vero A 420, quos secundo templo tribuunt Talmudistæ, sic ipsi distribuunt. *Regnum Persarum*, inquit R. Iose, *stetit coram templo annos triginta quatuor. Regnum Iauan annos centum octoginta. Regnum Asmonæorum tres & centum. Regnum Herodianorum totidem.* Re vera B sunt anni 34 vel potiùs 37 ab Amanitarum cæde ad æram Seleucidarum. Simon iugum Macedonum excussit anno Seleucidarum 170. V. C. 611. Ab eo tempore regnarunt Asamonæi annos 103 vsque ad annum V. C. 714, quo Herodes rex à C Senatu declaratus est Cn. Caluino & C. Pollione Coss. vel potiùs regnarunt annos 106. vsq; ad annum V. C. 717. M. Agrippa & L. Gallo Coss, quo Herodes Hierosolyma cœpit. A quo tempore vsque ad annum V. C. 822, quo templum conflagrauit, D sunt anni 105. His anachronismis opponimus dictum dom[*] Eliæ, quo vocabulo videtur intelligi schola Ioh. Baptistæ, quem Christus post Malachiam vocat Eliam. Vt vt sit, hoc dictum laudatur ab ipsis Talmudistis de Synedrio cap. XI. fol. 97. a. & de E Idololatria cap. I. fol. 9. a. *Sex millia annorum durabit mundus. Duo millia deputantur TOHV, duo millia Legi, duo millia diebus Messiæ.* Hactenus domus Eliæ. Talmud addit. *Sed propter iniquitates nostras, quæ multa sunt, exierunt de illis, qui exierunt anni.* Ibidem lau- F datur R. Salla Chasidæus, qui vt vult Talmud, numerabat ab Adamo ad Messiam Iubileos [a] 85. Sed cùm hoc nullo modo verum esse possit, quidni possit esse mendum? Si R. Salla numerauit ab Adamo ad Messiam Iubileos [b] 81, verissimè dixit.

Zacar. XII. 10. in editione LXX interpretum legitur καὶ ἐπιβλέψονται πρός με, ἀνθ' ὧν κατωρχήσαντο. Ita Complutensis codex. Quidam ex Iohan. XIX addidit εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. Itaque vtramque lectionem habet codex Basiliensis. Sed perspicuum est eum, qui ex LXX interpretum numero vertit Zacariam, legisse *Rakadu*, quod significat ὀρχεῖσθαι, saltare potiùs quàm κατορχεῖσθαι, insultare. Iudæus aliquis hunc locum interpretatus fuerat. *Fruentur beatâ facies mea visione, cùm transfixerint* ietser rah, *peccatum originale.* Hunc meritò reprehendit Talmud. *Quorsum enim*, inquit, *vacarent luctui, cùm figmentum malum non ampliùs illis dominabitur? Atqui lex dicit viros seorsim plancturos, fœminas seorsim.* Et paulò post. *Pax sit illi, qui dixit hæc de Messia Iosephi filio, qui occisus est, intelligenda esse.* Vix quidquam in toto Talmud leges notatu dignius. Ita enim habes eum, quem ipsa Virgo, & Natanael vocant Iosephi filium, quem Iudæi morti tradiderunt, esse Messiam, eumque natum circa quater millesimum mundi annum, currente Iubileo LXXXII.

בעבודה זרה Cap. 1. fol. 9. a.

Vide A. M. 2003.

[a] פה

[b] פא

יצר רע

בסוכה Cap. 5. fol. 52.

Iohan. 1. Luc. 2.

HISTORIAE SACRAE ET EXOTICAE LIBER TERTIVS.

IMPERIVM ALEXANDRI.

XVII. XV.

A. M. 3671. V. C. 425. Ante Dn. 329. Alexandri VIII. Pr. Cephisonte.

Diod. l. 17. ALEXANDER PETIT HYRCANIAM. POST Darij mortem Alexander tripertito agmine Hyrcaniam petit, vt expeditior iter illud susciperet, igne in sarcinas suas iniecto, reliquis quoque, idem vt facerent, exemplum dedit. In itinere Nabarzanes Darij Chiliarcha & *Arr. l. 3.* Phradaphernes Hyrcaniæ & Parthorum Satrapa & alij multi Alexandro se dedunt. Maximè vbi Hyrcaniam attigit, peregrinorum militum dux Tapurorum Satrapa Autophradates nomine, Artabazus hactenus Da- *Curtius.* rio fidelissimus, & Persarum illustrissimi quique Alexandro se subijciunt

A Εἶναι δ' ἐλέγοντο Græci peregrini ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους, inquit Arrianus & Diodorus.

Hinc Mardos sibi debellandos censet Alexander ob ferociam & egestatem hactenus intactos διὰ τὴν δυσχωρίαν. Sic Diodorus, Curtius & MARDOS. B Arrianus. At iam antea, continuo post Persepolis oppugnationem, Mardos itidem ferocissimos debellatos memorauerat Curtius. Ergo vide, ne, vel duplices sint Mardi, vel primus ille locus mendosus sit. Quinto die post subactos & ferarum instar C in suis ipsorum lustris, indagine deprehensos Mardos, Alexander in castra, vnde ad illam expeditionem excurrerat, in Hyrcaniâ, sita reuertitur ZADRACARTA. ac tandem Zadracarta vel Zeudracarta Hyrcaniæ metropolim peruenit, vbi quindecim dies commoratus est. AB AMAZONIB. VISITATVS DICITVR. D Maxime propter Amazonum reginam Talestrim, regionibus inter Thermodontem & Phasim sitis, im-

perantem, quæ tertio post regem die in vrbem cum trecentis Amazonibus aduenisse fertur, reliquo suo exercitu in finibus Hyrcaniæ relicto, atque iter hoc suscepisse robore formaque corporis insignis regina, tum videndi, tum liberos ex tanto rege procreandi cupidine, tredecim aut quatuordecim dies in obsequium huius desiderij absumpsisse. Alexandro iam se totum fastui Persico ac luxuriæ tradente, & eorum quos ipse vicerat, luxum, superbiam, & animi insolentiam induente, assumpserat iam inquit Diodorus ῥαβδούχους ἀσιαγενεῖς, δορυφόρους ἐπιφανεστάτους, quibus præfecerat Oxyathrem Darij fratrem. Tum Persicum Diadema, albam tunicam, Persicam Zonam & reliqua πλὴν τῶν ἀναξυρίδων καὶ τοῦ κάνδυος, præter bracas, & sagum. Pellices dierum anni numero pares, h. e. trecentas & sexaginta, vt docet Curtius. Sic Cilices quot annis trecentos & sexaginta equos dabant regibus Persarum pro numero dierum anni. Inquit Herodotus l. 2. p. 227. Quippe dies intercalares quinque immunes erant, & ὑπεράριθμοι.

Hesychius. Κάνδυς χιτὼν Περσικὸς, ὃν ἐμπορποῦνται οἱ στρατιῶται. Ἀναξυρίδες, φημινάλια, βρακία βαρβαρικὰ, ὑποδήματα βαθέα ἢ βασιλικά.

Alioqui Persis Curtius ipse testatur annum fuisse dierum CCCLXV. Ceterum sunt qui dicant Alexandro postea Tigridis oram legente in reditu oblatas adhuc centum Amazonas captiuas. Sed Arrianus testatur neq; Ptolemæum nec Aristobulum nec vllum alium fide dignum autorem huiusmodi Amazonum mentionem facere, nec sibi probabile videri, vllas omnino Alexandri seculo Amazonas fuisse. Cum ne ante Alexandrum quidem quisquam probatus historicus testetur se eas vidisse. Xenophon maxime qui inde à Phaside ad Thermodontem totam oram percurrit & diligenter describit, nusquam illarum Amazonum ne per somnium quidem meminit. Itaque licet nolit Arrianus affirmare, nullas vnquam vsquam fuisse Amazonas tamen recte credere videtur, mulieres illas, siue captiuas Alexandro oblatas, siue quæ se vltrò ipsi Alexandro obtulerunt, fuisse barbaras quasdam viragines Amazonum habitum & originem mentitas.

SVSPECTVM ID.

PETIT ARIOS.

Hinc Parthyenem & Arios sibi adiungit, Arijsq; Satibarzanem Satrapam relinquit. Sed Satibarzanes hoc tantum sategerat vt Alexandrum à se abduceret, eoq; remoto per otium copias colligeret, quibus cum Besso coniunctis Alexandrum oppugnaret. Itaque Alexander hoc audito, etiamsi iam viæ plurimum emensus copiarum parte in castris cum Cratero relictâ, ipse Arios aggressus prius præuaricatorem Satibarzanem triginta dierum spatio oppressit, quàm copias idoneas colligere potuerit Ariorumque metropolim Artacoana Curtio, at Diodoro Χορτάκανα, quin & arcem ipsorum in abruptis ac syluestribus locis longe munitissimam expugnat. In ea expeditione duobus diebus confecta sexcenta stadia testatur Arrianus.

DRANGAS.

Hinc Ζαραγγαίους (Curtius Drangas, Diodorus τὰ βασίλεια Δραγγινῆς vocat) aggreditur. Horum Satrapa Βαρσαέντης (Diodorus Βαρξάεντα, Curtius Nabarzanem vocat) necis Darij sibi conscius sceleris con-

scientiâ vecors continuò in Indiam profugit, sed ab Indis correptus & Alexandro traditus meritas luit pœnas. Hanc Alexandri felicitatem interrupit calamitas inopinata, Macedo quidam Dymnus (λίμνον solus Plutarchus vocat) coniurationis alicuius in regem conscius rem cum Nicomacho amasio suo communicat. Nicomachus licet fidem silentij iureiurando pollicitus tamen fratri Ceballino negotium dat, vt rem totam regi aperiat. Sed Ceballinus cum regis adeundi potestas non fieret, Philotæ, qui erat quasi magister equitum, rem patefacit, Philotas siue quod & ipse sceleris conscius, siue per incuriam sibi commissa regi non significat. Sub vesperam rogatus à Ceballino, an mandata peregisset, negat sibi id per otium licuisse. Sequenti diluculo iterum à Ceballino commonitus, vt id impigrè præstaret, ne tum quidem munere defungitur. Itaq; Ceballinus iam Philotam suspectum habens Memnoni rem aperit, iubens vt quamprimum eam ad regem perferat. Alexander eo audito protinus omnes comprehendi & interrogari iubet Ceballinum, inquam, & Nicomachum delatores, tum Dymnum eiusque conscios, & Philotam. Et Dymnus quidem sibi ipsi manus violentas adfert. Ceballinus deierat se Philotæ mandasse vt rem regi significet. Philotas id non negat, sed affirmat se non præuaricatione, sed per incuriam id omisisse, & quod res nihili videretur. Rex primo quasi fidem Philotæ haberet, negligentiæ crimen ipsi cōdonat. Dein

OPPRIMIT CONIVRATOS

Curtius. Diodor. Arrian. Plutarch.

DYMNVM.

A B C D E F

communicato cum proceribus consilio de reliquis captiuis, Craterus ptidem Philotæ æmulus monet Philotam innocentem esse non posse, nunc verò conscientiâ pariter & ignominiâ vrgente nunquam cessaturum, donec cogitata perpetrarit. In eandem sententiam cæteri quoq; pedibus eunt. Itaq; denuo correptus Philotas sub equuleo siue vera, siue, vt tormentis se eriperet, falsa confessus, cum cæteris à Dymno notatis & læsæ maiestatis conuictis more maiorum lapidibus obruuntur. Additur & Lyncestas Alexander tertio ante anno captus. Aberat interim Parmenio Mediæ Præfectus & regis Thesauros, hoc est centum aut octoginta talentorum millia Ecbatanis asseruans. Mittit ergo Polydamantem & duos Arabas Dromadarijs impositos, qui citaris itineribus, literas ad Cleandrum, Sitalin & Menidiam Mediæ duces perferrent, quorum operâ, iussu regis Parmenion per fraudem occideretur. Milites quamdiu Philotam & Parmenionem tanti sceleris suspectos habebant, inclamabant tollendos esse de medio parricidas. Postquam occisos viderunt, ira in misericordiam & indignatio ab accusatis in accusatores & Iudices versa est. Hoc vbi animaduertit Alexander, vt singulorum animos pernosceret, monuit se propediem in Macedoniam missurum. Viderent ergo, si quid ad agnatos mandatum vellent. Conscribit quisq; securâ libertate animi sui sensa. Tum tabellarios literis onustos & iam ad iter accinctos ad se reuocari iubet, ita ex

PHILOTAM.

LYNCESTAM.

PARMENIONEM.

FACTIOSOS.

singulorum literis perspectâ cuiusq; voluntate, quos ad seditionem parātiores esse cognouit, in vnum agmen omnes congregat, idque nuncupat ἀπόκλητον τάγμα, ne cæteris immixti innoxios quoque corrumperent. Hi vbi se detectos & quasi notatos viderunt, tantò acrius dederunt operam, vt proditionis suspicionem fortitudine diluerent. Tandem Alexander, vt exercitus ocio lasciuientis vitia negotio discuteret, iter pronuntiari iubet in Agriaspas, vel, Arimaspos olim dictos, sed à Cyro Euergetas nuncupatos, quod ipsi in Scythiam pergenti, per deserta oberranti, & ciborum penuriâ ad ἀνθρωποφαγίαν vsque redacto, triginta carrorum cibis onustorum millia aduexissent. Huius beneficentiæ recordatione, non modo apud omnes Persarum reges, sed & apud Alexandrum, omnem à tributis, immunitatem obtinuerunt, propterea quod & ipsi cum barbarorum feritate nihil commune habentes, non indigni maiorum gloriâ viderentur. Cumque audisset Satibarzanem iterum Arios ad rebellionem incitare, sex peditum millia, equites sexcentos mittit, qui perduellem illum compescerent, dum ipse apud Euergetas sexaginta dierum spatio commoratus omnia vndequaq; ordinat. Tum Arachosiis subactis Memnonem præficit, quatuor peditum millibus, & sexcentis equitibus in præsidium relictis.

SANAT. — ADIT EVERGETAS. — a Q. Curt. Arianus. b Diodor. — ARACHOSIOS.

Hoc anno, vt sæpe alias *L. Aimilius Mamercus & Cn. Plautius Calendis Quintilibus magistratus inierunt*, & quidem, vt videtur, Iunij Iuliani XIX. cum Pompilianæ Ianuarij Kalendæ initium duxissent ab antecedentis Decembris Iuliani XXIV. nouilunio, biduo ante brumam. Romanos autem *nondum perfunctos curâ Priuernatis belli, tumultus Gallici fama atrox inuasit, haud ferme vnquam neglecta patribus. Extemplo igitur noui Coss. eo ipso die, quo magistratus inierunt, comparare inter se prouincias iussi: & Mamercus, cui Gallicum bellum euenerat, scribere exercitum sine vllæ vacationis veniâ. Quin opificum quoque vulgus & sellularij, minime militiæ idoneum genus, exciti dicuntur. Veiosque ingens contractus exercitus, vt inde obuiam Gallis iretur. Longius discedi, ne alio itinere hostis falleret ad Vrbem incedens, non placuit. Paucos deinde post dies satis exploratâ temporis eius quiete à Gallis, Priuernum omnis cōuersa vis.* Tum videtur ictum cum Gallis illud fœdus cuius meminit Polybius, quodque ait seruatum annos triginta, vt monuimus A. M. 3664. vtque confirmant ea, quæ dicturi sumus A. M. 3701. & 3705. Deinceps videntur Consules Kal. Quintilibus magistratum iniisse soliti vsque ad annum V. C. 532. Vide A. M. 3777. V. C. 531.

Liu. lib. 8. — BELLVM GALLICVM.

XVIII. XVI. Olympias CXIII.
A. M. 3672. V. C. 426. Ante
Dn. 328. Alexandri IX.
Pr. Eutychrito.

Alexander Agriaspis siue Euergetis relictis, vt in Bactra regrederetur, necesse habuit emetiri montis Paropamisi latitudinem. Is mons

Diod. l. 17. Arr. lib. 4.

ALEXANDER PETIT PAROPAMISVM.

mons totam Asiam quasi perpetuo (A) iugo premens alibi alia sortitus nomina, à quibusdam vbiuis Caucasus vocatur. Eratosthenes monet hanc Caucasi nuncupationem ab Alexandri militibus confictam adulationis ergo, vt videretur etiam Caucasum (B) superasse. In illis montium angustijs *Iust. l. 12.* Aristobulus testatur nihil nasci præter τέρμινθον & σίλφιον.

Incolas horum montium Curtius vocat Paropannisadas, alias Paropannissum montem, Diodorus παροπαμισάδας. Vt vt sit, Alexandro non nisi cum niue, glacie, frigore, (C) sed maximè penetrabili & adurente certamen fuit. Ideò Curtius, *Septentrionis*, inquit, *axem magna ex parte spectant*. Diodorus ait *regionem sub ipsa Arcto sitam esse*, i. sub ipso polo Arctico. *Diodorus, κεῖται ὑπ' αὐτὰς τὰς ἄρκτους.* Nugæ. Frigoris vehementiam efficit montium altitudo, non (D) Septentrionis vicinitas, atque adeò, si Ptolomæo credimus, ipsa Gallia tota hoc Paropamiso Borealior est. Sed Æschini aduersus Ctesiphontem & Demosthenem declamanti parum videbatur, si diceret Alexandrum ipsum Septentrionem attigisse, (E) sed ἔξω τῆς ἄρκτου, inquit, καὶ τῆς οἰκουμένης ὀλίγου δεῖν μεθειστήκει, i. *vltra Arctum & ipsum pene dixerim orbem penetrauit*. Paropamiso superato excêperunt Alexandrum loca non ob niues, sed ob arenas sterilissima.

DESERTVM HORRIDVM.

Adde quod, si quid frugis natura profert, (F) altâ tellure ab incolis conditum non nisi ab eo qui defodit inueniri potest. Et mentiebantur incolæ frumenta à Besso consulto consumpta, quod & partim verum esse poterat.

(A) Itaque Sesami succus ipsis olei vicem supplebat, vt passim Ægyptijs teste Dioscoride. *Diosco. l. 2. c. 121.* Huius succi amphora væniebat drachmis (denarios vocat Curtius) ccxl. Vini trecentis, Mellis cccxc. tritici nihil aut admodum exiguum reperiebatur. Tandem tamen in Bactrianorum fines (B) peruenit Rex.

BACTRIANOS.

Horum quoque regio, licet multis locis fœcunda, & fontibus irrigua, tamen habet & ipsa suas arenarum Syrtes longe periculosissimas. Bactrianorum agrus peragratu in Susitana deserta incidit rex, in quibus per quadringenta stadia, ne modicus quidem humor existit. (C) *Arenas vapor æstiui solis accendit, quæ, vbi flagrare cœperunt, haud secus quàm continenti incendio cuncta torrentur. Caligo deinde immodico terræ feruore excitata lucem tegit, camporumque non alia, quàm vasti & profundi æquoris species est.* (D) *Nocturnum iter tolerabile videbatur, quia rore & matutino frigore corpora leuabantur. Cæterum cum ipsa luce æstus oritur, omnemque naturalem absorbet humorem, siccitate ôra visceraque penitus vruntur.* Miraculum id eiusmodi visum est, (E) vt non piguerit ipsa Curtij verba transcribere. Nam, quod notes, hæc loca modo memorato Paropamiso Borealiora sunt. Et similia quidem refert M. Paulus Venetus, de Ormo ciuitate. Sed ea Tropico Cancri proxima est. Idem, in Asiâ, Climate fe- (F) re eodem cum Susitano, sed viginti circiter gradibus Orientaliore, collocat desertum Caracoram, quod affirmat esse dierum quadraginta & aliud triginta dierum Lop dictum à proximâ ciuitate, quam alluit Oxa-

tres, siue Tanais Asiaticus, hodie *Chesel* dictus. Tandem ad Oxum fluuium accedit Alexander. Hoc iter cum describit Arrianus ait Alexandrum peruenisse Drapsaca. Hinc ἐπ Ἄορνος τε καὶ Βάκτρα. potentissimas Bactrianorum ciuitates. Sed vereor, ne Arrianus dormitans ὕστερον πρότερον admiserit, ac dicendus sit Alexander perijsse primo Bactra, tum Aornos, & Drapsaca, & tamen ne sic quidem Geographicis Ptolemæi chartis omnia conueniunt. Cæterum Bessus, quandiu procul aberat Alexander, rapto regno superbus, temeritatem iuuenis, & Macedonum paucitatem ludibrio habebat, vbi sensit paulo propius accedere, tum sui oblitus, traiecto Oxo in Sogdianorum fines quàm longissimè fugit. Nauesque omnes, quæ ad Oxi ripam stare solebant incendit. Ita præside destituta Bactriana, vltro se Alexandro tradidit. Sed cum ligna, quibus conficerentur nouæ naues Oxo traijciendo quam longissime petenda essent, moræ impatiens Alexander, pelles sub quibus milites in tentorijs degebant, aut vtres sarmentis refertos quamplurimos colligari & quam accuratissime committi iubet, atque ita quinque dierum spatio amnem traijcit, nemine in aduersa ripa obstante.

OXVM TRAIICIT.

Postquam traiecto Oxo, Sogdianorum fines attigit Alexander, Sitamenes & Dataphernes hactenus à Besso inter optimos amicos habiti, tum, partim metu, partim promerendæ gratiæ cupidine, specioso vlciscendæ Darij necis prætextu sum-

BESSVM CAPIT.

A pto Bessum corripiunt, & nudum ac vinctum ad Alexandrum perducunt, Alexander Bessum Oxyatri Darij fratri tradit, vt eum pro arbitrio habeat, dum vltimo supplicio afficiatur, eo ipso loco, vbi Darium interemerat. Alexandro quoque se tra-

B dunt. Branchiadæ à Milesijs orti, qui olim Miletum Xerxi tradiderant. Alexander, specie pietatis, veterem vlturus iniuriam, Branchiadas Macedonum sæuitiæ exponit. Ita misera & incauta vrbs tota direpta & subuersa est, viri fœminæque iugulatæ.

BRANCHIADAS INCAVTOS IVGVLAT.

C Non impune tulere Macedones. Mox n. ijdem hactenus inuicti, dum ad prædandum liberiùs exspatiantur, à Barbarorum xx vel xxx millibus turpiter profligantur. Et Alexander ipse grauiter sauciatur. Deus tamen, hoc flagello adhuc vti vo-

Curtius. Arrianus.

D lens, iram temperat, & barbaros licet victores eò adigit, vt vltrò pacem & veniam ab Alexandro petant. Ita Maracanda peruentum est, LXX. stadia murus vrbis complectitur, forte ea est, quam Paulus Venetus Samarchand nuncupat, Chartæ vul-

PETIT MARACANDAM

E gatæ Maracandam citra Oxum statuunt, cum collocanda videatur intra Oxum & Oxantem vel potius Oxyartem ab Alexandri militibus Tanaim dictum, qui hodie *Chesel* dicitur, horum fluuiorum vterque in Caspium siue Hyrcanium mare de-

Curtius. Arrianus.

TANAIM ASIATICVM.

F labitur. Itaque Tanais iste alius plane est ab eo, qui Europam ab Asiâ disterminans in Mœotidem paludem delabitur. Sed Macedones, vt omnia Alexandri opera in maius extollerent, hunc Tanaim cùm altero con-

fundebant, & Scythas trans fluuium illum incolentes Europæos mentiebantur, scientes proculdubio & Alexandro gratificantes, vt rectè monet Eratosthenes. Sed Curtius fraudis ignarus ita agit, ac si reuera Europæi fuissent, illi Scythæ, quibus cum Alexandro negotium fuit. Quid quod etiam peragratâ Asiâ in Babyloniam reuersus naues in Hyrcania confici iussit, exploraturus vtrum Ponto Euxino an Indico Oceano sese consocier, Hyrcanum siue Caspium mare? Hæc cum tum adhuc ignoraret, qua tandem via poterat ad Tanaim & Europæos Scythas penetrasse? Ad huius Oxyartis ripam vrbem sexaginta stadiorum ambitu de suo nomine dictam extruxit, tanta celeritate, vt XVII die, qua munimenta excitata erant, tecta quoque vrbis absoluerentur. Non multò post, Scythæ licet antea legatos pacem petentes ad Alexandrum misissent, congregantur, vt Alexandriam hanc quasi frenum sibi impositum euerterent. Ea res Sogdianos & Bactrianorum aliquos ad defectionem excitauit, instigantibus ijs ipsis, qui Bessum occiderant. Itaque Alexander defectionem mature compescendam ratus ipse Gazam, Craterus Cyropolim aggreditur. Gazâ captâ viros omnes occidit, mulieres & infantes mancipat. Hinc, alijs vrbibus quinque, biduo captis, Cyropolim petit, cæteris longe munitiorem, tum murorum altitudine, tum fluminis profunditate, tum quod adessent octodecim armatorum millia. Sed Alexander animaduerso fluminis alueum tum magna parte siccatum, dum Craterus ab altera parte vrbem aggreditur, ipse traiecto torrente incautos à tergo adortus facile occupat, nisi quod tum Craterus, tum Alexander ipse grauiter vulnerantur.

Arr. l. 7.

ALEXANDRIAM EXTRVIT

CAPIT GAZAM, & CYROPOLIM.

A

B Tum Orxantem partim ratibus partim vtribus mira fortitudine traijcit, licet obniterentur Scythæ in aduersa fluminis ripa stantes, quin & Scythas ipsos, in fugam datos cogit ad pacem rursus, idque maiori quam antea submissione, petendam. C Hanc Alexandri felicitatem temperauit bis mille Macedonum iactura, quos Spitamenes insidijs interceptos iugulat omnes. Hanc cladem sedulitate sarcire cogitans, mille quingenta stadia triduo emensus Maracanda petit. Spitamenes verò protinus fugit. D Itaque vacuos custodibus agros & oppida quam sæuissimè peruastat Alexander Macedonibus occisis barbarorum strage parentans. Maracandæ ac finitimis regionibus Clytum (Arrianus κλεῖτον vocat) præficit. Erat Clytus Dropidæ Macedonis filius, E frater Hellanices (perperam apud Arrianum legitur Λανίκην) quæ Alexandro vbera perrexerat, vetus Philippi miles, multisquè bellicis operibus clarus. Forte contigit, vt die Dionysio consecrari solito Alexander non Dionysij, sed Διοσκύρων festum celeF braret solenni conuiuio, in quo iam vino incalescens non modo sua facta, in maius extollere, sed & Philippi res gestas deprimere, aut eorum maximam partem ac præcipuam gloriam sibi ipsi arrogare cœpit. Tum

VINO CORREPTVS.

Clytus & ipse non sobrius excandescere, non modo Philippum tueri, sed & Alexandro multa exprobare.
CLYTVM CONFODIT. Ita exacerbatis vtrimque animis iræ iam impotens Alexander è conuiuio prosilit, lanceâque correptâ Clyti latus confodit. Vbi verò merum & ira deferbuit. prope abfuit, quin pœnitentiâ in desperationem abreptus, vel eâdem lanceâ vel obfirmato iciunio sibi necem intulerit. Tandem superstitione & adulatione elusus est dolor. Mentiuntur vates non tam Alexandri culpâ, quàm Deorum irâ perijsse Clytum propter omissa Dionysij sacra. Anaxarchus Sophista impiâ adulatione monet ideò iustitiam Ioui assidentem fingi, quia nostrum est, vt Iouis sic & διηγείων Regum facta placitaq; pro iustis & sanctis habere. Itaq; Alexāder ἀπολύτως in omne imperatis genus impune erupit. Tum decem diebus maxime ad confirmandum pudorem apud Maracanda consumptis cum parte exercitus Hephęstionem in regionem Bactrianam misit commeatus, in hyemem paraturum. Quam Clyto autem destinauerat prouinciam, Amyntæ dedit. Ipse Xenippa peruenit. Scythiæ
XENIPPIS SVBACTIS. confinis est regio. Ex his colligere est hæc Dionysia, de quibus in Clyti cæde agitur, illis respondere quæ Athenis mense Posideone celebrabantur.

Xenippis non magno labore subactis ad hyberna redijt Alexander, vnde non nisi tertio post mense vel ἁπλῶς tertio mense puta Elaphebolione mouit exercitum. Interim Spi-
DAHAS OCCVPAT. tamenes bis perduellis post multos errores variasque clades ad Dahas profugerat, vxorem, cuius amore insaniebat, secum trahens, illa tot calamitatum pertæsa, & in posterum peiora pertimescens maritum monet, vt clementiam quàm iram Alexandri experiri malit. Ille proditoribus implacabilem Alexandrum esse sciens, iubet vxorem tacere. In consilio perstantem gladio districto fugat, & mox prout erat vxorius reuocat. Illa noctu iacentem diuidit medium & caput ad Alexandrum perfert. Alexander licet hoste perempto gaudens, tamen cruentum barbaræ fœminæ animum aduersans iubet hanc procul abigi. Dahæ Spitamenis cæde comperta, Dataphernem defectionis eius participem vinctum Alexandro seque dedunt.

XIX. XVII.

A.M. 3673. V.C. 427. Ante Dn. 327. Alexandri x. Pr. Chremete.

Alexander ineunte vere Sogdianam Petram aggreditur, huius altitudo triginta, ambitus centum quinquaginta stadia complectitur. Hanc Arimazes Sogdianus cum xxx millibus armatorum obtinebat, alimentis ante congestis quæ tantæ multitudini, vel per biennium suppeterent, Fons quoque superne & specus aquas affatim prębebat. Cum ergò Cophem Artabazi filium misisset Alexander rogaturum, num petram tradere vellent, Arimazes superbè, vicissim interrogat. Num etiam volare Macedones possint. Huius

Arr. l. 4. ALEXANDER CAPIT PETRAM SOGDIANAM. Diod. l. 17. Iust. l. 12.

scommatis contumeliâ perculsus A- A
lexander trecentos ex toto exercitu
Curtius. iuuenes seligit pernicitate pariter &
animi robore præstantes. Hos vt
non laudum modo aculeis, sed &
præmiorum magnitudine incitaret,
Plut. præmium proposuit ei, qui primus
Alex. ascenderet, Talenta decem, inquit B
Curtius. Lege ex Arriano duodecim,
qui secundus, vndecim &c. qui duo-
decimus talentum vnum, siue tre-
centos Daricos qui tertius decimus
totidem, qui decimus quartus Dari-
cos 299. qui decimus quintus Dari-
cos 298, &c. qui vltimus omnium C
Daricos duodecim siue drachmas
trecentas. In ascensu periere viri tri-
ginta duo, quorum corpora niuibus
obruta ne reperiri quidem ad sepul-
turam potuere. Quod si reuerà ei,
qui vltimus ascendit, dati sunt Dari-
ci duodecim, penultimo tredecim, D
&c. ei vero qui primus ascendit ta-
lenta duodecim, secundo vndecim,
tum inferioribus 256. Dati sunt Da-
rici 32828. siue talenta nouem &
centum cum Daricis 118. Duodecim
vero Coryphæis talenta data sunt
duodeoctoginta. Barbari viam vni- E
cam quæ sola permeabilis videba-
tur, custodiebant. Reliqua omnia
explorantes Iuuenes tandem cuneis,
paxillis, & funibus, alter alteri opem
ferentes fastigium petræ superant.
Alexander, vbi ex imperato signo
agnouit milites suos in fastigium pe- F
træ conscendisse, rursus fecialem ad
rupicolas mittit, qui moneat, vt sibi
maturè prospiciant. Hi subridentes
se id facturos inquiunt, vbi Mace-
donas volantes viderint. Tum, in-

quit præco, ecquinam ergo sunt illi,
qui fastigium rupis insident. Tum
rupicolæ numerum eorum qui con-
scenderant, ignorantes admiratione
in stuporem versâ deditionem pro-
tinus pollicetur. Alexander, vbi con-
sternatos barbarorum animos sen-
sit, negat deditionem admissurum,
nisi sanniones aliquot ac rebellionis
autores plectantur. Itaque Arima-
zes cum aliquot primoribus, sub ip-
sis petræ radicibus cruci affixi sunt.
Prodijt hinc Oxyartis Satrapæ ab-
sentis filia Roxane pulchritudine
tam insignis, vt eam legitimo matri-
monio sibi copulare non indignum
censuerit Alexander. Id resciens
[a] Oxyartes postea lubens prouin- [a] אחש
ciam suam seque Alexandro tradi- ארת
dit. Huius rupis oppugnationem se-
quitur altera. Ea apud Nauros sita in PETRAM
altitudinem viginti stadia eminens NAVRO-
circiter sexaginta complectebatur. RVM.
Dux arcis Arriano χειλώνης, Curtio
[b] Sysimetres, Plutarcho Σισιμίθρης
duobus ex sua matre filijs genitis, [b] שישי
quippe apud eos parentibus stupro מתרי
coire cum liberis fas est. Duo millia
armatorum intra petram sepserat.
Præter fluebat à fronte torrens rapi-
dissimus, à tergo vallis profundissi-
ma. Sed quantumuis altam voragi-
nem, impleuit Alexander. Tum de-
mum barbari videntes nihil Mace-
donibus arduum, nihil inaccessum
esse, Alexandro se tradunt. Is & ar-
cem & prouinciam prioris Satrapæ
fidei committit, is vicissim gratiam
referens cum audisset non multo
post Alexandrum inter auia depre-
hensum vehementiâ frigoris, & ine-

diâ propemodum cõsumptum, confestim accurrens ex Apothecis suis congesta cibaria tam multa deprompsit, vt toti exercitui in bimestre spatium sufficerent, gloriatus insuper nondum decimam suorum cibariorum partem consumptam. Alexander Chorieni opulentiam pariter & liberalitatem admiratus Sacis erepta pecorum triginta millia Chorieno dono dedit. Tum ne quid à tergo relinqueret circa Bactra rebellantes adhuc Haustanem & Catanem comprimit & ex omnibus prouincijs triginta iuniorum millia legi iussit, & ad se armata perduci, obsides simul habiturus & milites. Dum hæc Bactris agitat, Callisthenis, cui pridem infensus erat Rex, mors superuenit. Cum, n. Alexander in luxum, fastumque Persicum effusus pridem à Persis, alijsque barbaris adorari se pateretur, ægerrimè ferebat, quod Macedonum nullus idem officium ipsi præstaret. Nec deerant vitiorum incentores ex ipsâ Græciâ Agis pessimorum carminum post Choerilum conditor Argiuus & Cleo Siculus tum ingenij sui, tum nationis vitio adulator, qui nouum hunc Deum etiam priscis Dijs anteferrent. Callisthenes contra patrij moris acerrimum vindicem sese ferebat, ob eam rem Alexandro maxime inuisus. Erant Macedonum regibus, nobiles aliquot pueri, munia non multum à seruilibus ministerijs abhorrentia præstare soliti, quibus tamen licebat sedentibus cum Rege vesci. Et videntur hi in septenarium numerum ita distributi fuisse, vt septeni vel plures alternis suo quique hebdomadis die vicem obirent, ita tamen vt non semper ijdem eosdem socios haberent, sed perpetuis mutationibus vices reciprocarent. Inter hos erat Hermolaus Sosippi filius, qui cum in venatione Aprum, quem Rex ferire destinauerat, telo occupasset, iussu eius verberibus affectus est. Hanc ignominiam Sostratus, qui eum infami amore deperibat non minus ægrè tulit, quàm Hemolaus ipse. Hi ergo Regis occidendi consilio sumpto, quinque alios sceleris sui socios assumunt, tantâ silentij pertinaciâ, vt dum expectant, donec simul omnes vicem obirent, duo & triginta dies elapsi sint. Sed tum quoque facinori ipsorum obstitit *Conuiuium ad lucem vsque productum: quippe alios oportebat in stationem prima luce succedere, ipsorum post septem dies rediturâ vice*. Hæc sunt Curtij verba. Quin & vero simile est, ex illis septem non nisi sex potuisse simul proximam vicem obire: Epimenes ergo cum videret se proximo die subducendum, & suis cœptis numen obstare sentiens, seu proprio metu, seu sceleris conscientia perculsus rem totam Eurylocho fratri aperit. Ad id quoque inuitauerat regis comitas, qui cùm vidisset iuuenes istos perpetem noctem pro foribus excubasse L. Sestertia, h. e. quingenos Daricos singulis dari iusserat. Eurylochus continuò fratrem manu prehensum ad regem vix dum in lecto iacentem perducit, ad salutem regis id pertinere contestatus, & Philotæ exemplo commonitus.

SACAS POPVLATVR.

CALLISTHENI SVCCENSIT.

Arrianus. Q. Curt.

CONIVRATIONEM DETEGIT.

Rex condonata Epimeni venia, & datis Eurylocho quinquaginta talentis, cæteros coniuratos comprehendi iussit. Et quamuis horum nemo Callisthenem accusaret, tamen rex causatus, non potuisse tantum scelus nisi magistro & impulsore Callisthene horum iuuenum animum subire, hanc occasionem damnandi Callisthenis lubens arripuit, tam pace vitiosus, quàm bello fœlix. Tum Bactrianam prouinciam Amyntæ regendam tradit, & ad eam tutandam peditum decem, equitum tria millia & quingentos. Ipse adulto vere Caucaso decem diebus superato Alexandriam peruenit, quam ipse apud Parapamisadas exstruxerat, & priori Satrapa submoto Nicanorem substituit, qui ad Cophenem vsque fluuium sitos populos regeret. Hinc Nicæam petit, & mox Cophenem amnem, à quo iam Indiæ nomen inchoat. Procedunt obuiam Taxiles Indus & alij non pauci cum amplis muneribus. Alexander secum centum viginti armatorum millia ducebat, & ne luxu ab Indis vinceretur, omnium arma auro vel argento adornari iusserat. Non satis inter se conueniunt Curtius & Arrianus, & neuter cum Ptolemæo in describendo Alexandri itinere. Dicam ergo quod vero propius videbitur. Alexander primo Arasacos, tum Aspios, & Thureos vel potius Gureos adijt & non inuitos sibi adiungit. Hinc traiecto non sine difficultate Choa fluuio Pencelotin prouinciam primam subigit, inuitam ac renitentem expugnata & funditus

CALLISTHENEM OPPRIMIT.

COPHENEM TRAIICIT.

Arrianus.

A euersa Metropoli. Quin & incutiendo cæteris terrori, vrbis incolas omnes internecioni tradidit, & in ipsa tecta sæuijt. Andaca minus obluctata mitius quoque habita sunt. Hinc ad Euaspla fluuium pergit vbi erat Aspiorum (vel Euaspliorum) præfe-
B ctus, quos obnitentes vi perdomuit, quanquam non sine periculo. Nam cum putaret sibi cum paucis esse negotium ex improuiso à xxx hominum millibus circumuentus animi constantiâ ferociam barbarorum repressit. Tandem ad Indum peruenit,
C cui traijciendo nauibus opus fuit, & quia plura deinceps flumina superanda erant, sic iunxit naues vt solutæ plaustris vehi possent, rursusque coniungi. Interim aliæ Alexandri copiæ Agyræum ad Choam fluuium sitam obsident, & incolas adeo
D exterrent, vt vrbe desertâ & incensâ ad proximum montem cõfugerint. Hinc petitur Nysa eidem fluuio insidens, sub radicibus montis, quem incolæ Meron appellant. Vrbs obsidione tentata tandem se tradidit, eo facilius veniam consecuta quod à Li-
E bero patre se conditam esse diceret. Hinc progressi Macedones traiecto Choa Dædalam prouinciam populantur. Alij rursus tranato Choaspe Acadera transeunt, vsta & destituta incolentium fuga. Ijdem Beziram obsident. Alij Ptolemæo duce Ma-
F zagas oppugnant, quam Cleophe Assacani nuper defuncti mater cum triginta peditum millibus tutabatur, non situ solum, sed etiam opere munitam Arrianus regionis huius incolas Assacanos vocat, atque triginta

EVASPLIOS SVBIGIT.

CAPIT. AGYRAEVM.

Q. Curt. Arrianus.

NYSAM.

quidem millia hominum prouinciæ tutandæ adfuisse. Sed in ipsa vrbe quam Massagam vocat, fuisse tantum septem peregrinorum millia. Vrbis murus triginta quinque stadia ambitu suo complectitur, cuius inferiora saxo, superiora partim crudo latere, partim duro lapide cæmentoque validissimo sunt structa, & vndique vel amni prærupris rupibus salebroso vel præaltis voraginibus cingitur. Et Beziræ quidem obsidione omissa ad Massagas Alexandri præsentia opus fuit. Is per Guræos eò profectus in ipso aduentu sagitta vulneratus, tamen non prius in castra redijt, quam omnia circumspexisset, & quæ fieri vellet mandasset, quæ tanta diligentia peracta sunt, vt intra nonum diem immanes cauernarum abyssos cópleuerit miles alacritate maxima. Et iam turres mobiles & catapultaria missilia admoueri incipiebant. Cum regina opera hæc non conuenire mortalibus suspicata, deditionem spondet, & veniam impetrat. Arrianus tamen mercenariorum perfidia factum ait, vt & vrbs subuersa sit, & milites omnes occisi, Polyperchon Oram vrbem nullo labore subigit. Tum Bezirenses hactènus superbientes vrbu deserta, in Aornon petram sese recipiunt. Huius ambitus est ducentorum, altitudo vndecim, vt minimùm stadiorum. Sed in metæ modum erectæ rupis fastigium radicibus longe angustius est. Superest tamen ambitus vtcunque spatiosus, fons perennis ager fœcundus, & qui fruges mille hominibus nutriendis idoneas ferre

MASSAGAM.

AORNON PETRAM.

A possit. Hanc tanto lubentiùs aggressus est Alexander, quod incolæ ferebant ne Herculem quidem eam aggredi ausum. Indus hanc ab Oriente alluit. Cætera communiunt immensæ voragines. Dum ad longam obsidionem se parat, mittit interim alios, B qui Orobatim, alios qui Embolima vrbes occupent. Ipse petram duplici via aggreditur. Primum, n. ex incolis quispiam viam aperit, qua non multi, sed saltem aliquot eniti possent, & veluti prominulum petræ dentem occupare. Ea cura Ptolo- C mæo Lagi filio demandata. Sed cùm ne id quidem sufficeret Alexander pro more ingenti terræ lignorumq; copia aggesta voraginem complanauit ad eum vsque locum quem insidebat Ptolemæus. Tum barbari simulata deditione fugæ consilium ca- D piunt. Id Alexander suspicatus vijs diligenter obseptis fugientium plerosque trucidauit, & petræ potens factus est.

XX. XVIII.

A. M. 3674. V. C. 428. Ante E Dn. 326. Alexandri XI. Præt. Anticle.

Alexander Acassani quoq; fratre perdomito tandem ad Indum nauibus pridem ad id paratis accedit, eique iterum obuiam fit Ta- F xiles. Is talenta ducenta, elephantos triginta, boum tria, pecudum decem millia, & suam vrbem Taxylam, huicque adiacentem prouinciam inter Indum & Hydaspem sitam Alexandro donat, quam Plutarchus refert

Diod. l. 17. Arr. l. 5.

ALEXANDER INDIAE PARTEM DONO ACCIPIT.

refert quosdam ita celebrare, quasi Ægypto amplitudine nihilo inferiorem. Huic proprium nomen erat Omphys. Commune regum illorum Taxiles. Alexandro igitur post Taxilem *Abiasar*[a] vel *Ambisar* se dedit. Taxilis egressus Alexander Hydaspem petit. In aduersa ripa habebat Porus Elephantos Curtio LXXXV (lege CLXXXV. Arrianus, n. ait ducentos) currus trecentos, triginta peditum, equitum quatuor millia. Disperserat quoque præsidia per varia fluminis loca, ijs interuallis, vt inuicem se videre & exaudire possent. Indum Ctesias ait vbi angustissimus est, quadraginta, vbi latissimus, centum stadia in latitudinem diffusum. Sed meritò Arrianus Ctesiæ testimonio diffidit. Alij quadraginta stadiorum latitudinem Indo tribuunt, vbi moderato quodammodo cursu defertur. At vbi profundus, præceps, & vicissim angustior est, tum quindecim minimum stadia occupare. Hydaspem Arrianus ait ex quo Alexander cœpit in eo nauibus vehi, nusquam inuentum minoris quam viginti stadiorum latitudinis.

Iust. l. 12. Curtius. Plutarch. Alex.

[a] אבישר *pater princeps.*

LATITVDO INDI.

HYDASPIS.

Curtius verò Hydaspi quatuor tantum (forte legendum viginti quatuor) stadiorum latitudinem tribuit, profundo alueo, & nusquam vada aperiente, tum maximè, cùm inchoantis æstatis, i. veris ardore resolutis Paropamisi niuibus aquę fluminum Indiæ pro more excreuerant, præcipites pariter & latissime stagnantes. Hyeme contra Hydaspes & præter Indum ac Gangem plerique Indiæ fluuij vadosi fiunt. Ale-

A xander igitur certus hyemem potius expectare, tamen interim tentabat, si qua transitum veluti suffurari posset, ἦν γ̀, inquit Arrianus, ὥρα ἔτους ᾗ μετ̓ τροπὰς μάλιστα ἐν θέρει τρέπεται ὁ ἥλιος, *i. Erat tempus anni, quo Sol ad æstatem vergit.* Illud autem μετ̓ τροπὰς, solet
B quidem de solstitialibus metis intelligi. Sed Arrianus καταχρηστικῶς id intelligit de carceribus Æquinoctialibus, de verno, inquam, Æquinoctio, vt & lib. VII. cùm ait Euphratem hyeme vadosum, præaltum verò ac exundantem ἦρος ὑποφαίνοντος
C ὑπὸ τὰς τροπὰς, ἅς τινας τοῦ θέρους ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει. Nam vt Thucydidi sic Arriano θέρος æstas ab Ariete siue vere initium ducit, non à Cancro. Erat in medio flumine pręgrandis insula, eaque syluosa, excipiendis & contegendis multis hominibus armatis
D idonea. Hac Alexander transire statuens, quò facilius hostem falleret, ab hac insula castra sua quam longissimè remouit, puta vsque ad centum quiquaginta stadia. Cumque singulis noctibus circa castra, aut etiam quouis alio loco potiùs quàm circa
E insulam fingeret magno clamore sublato se transitum tentare. Porus quoque è regione castrorum Alexandri sua fixerat castra, & ijs potissimum locis inspectores ac custodes apponebat, quibus transitum tentari viderat. Interim Alexander relicto
F in Castris Cratero à ripa quàm longissimè recedens, ne ab hostib⁹ conspici posset, insulam petit, cum curribus nauigia pellesq; sarmentis plenas deuehentibus. Alexandrũ primo impediebat, mox iuuabat, nox illu-

ALEXANDER INDVM TRAIICIT.

FFf

nis, caliginosa, procellosissima. Ita n. imbrium tonitruumq; fragor obstabat, quo minus transeuntium strepitus posset exaudiri à Pori speculatoribus aduersam ripam vndiq; obseruantibus. Et dabat operam Alexander, vt quàm minimo fieri posset murmure res peragcretur. Ita insulam & attigit & prætergressus est, ac iam aduersam ripam contingebat, priusquam à speculatoribus forte tum negligentioribus animaduerti potuerit. Equites primi traiecere, tum pedites. Porus serò cum copijs accurrens castra mouet. Et Craterus vicissim promouens, eadem, quâ Alexander viâ, traijcit. Porus aciem hac fere ratione ordinauerat. Stabāt cxxx circiter elephanti per singula iugera dispositi, vacua interstitia à tergo complebāt pedites. Vitruuius peditibus tribuit quaternos pedes. Demus quinos propter admixtos Elephantos. Ita habebis à fronte bis mille ducentos pedites, quaterdenos ordines. In vniuersum peditum xxxmdccc. Supererunt ducenti octoginta pedites vltimum elephantum stipaturi. Hi in duas partes distributi dabant vnicuique extremorum centenos & quadragenos pedites qui vltimos elephantos stiparent. Peditatum stipabat equitatus, equitatum currus. Alexander, tum, quia peditatum Pori validissimè munitum videbat, suum verò itineris labore fatigatum, tum quia equitatu longe potior erat, ipse prior sinistrum cornu aggressus hostis equitatum eo facilius perrumpebat, quod Cœn⁹ etiam à tergo adortus bifrontem pugnam inire coegit. Tamen ad elephantos suos quasi valida propugnacula recurrentes strenue resistebant. Et primò quidem elephanti quantumlibet densum Macedonum agmen facile perrumpebant obuios quosque peditibus obterentes. Sed vbi Macedones mature cedendo ordines nihilominus conseruare didicerunt, & rectorum aliquos occiderunt, tum belluæ rectoribus destitutæ, & tum labore enectæ, tum vulnerum dolore exasperatæ, in fugam ruentes Indis deinceps quàm Macedonibus plus damni inferebant. Craterus cùm recenti milite traiecto anne superueniens certam Alexandro victoriam dedit circa finem Munychionis, Aprilis xvii.

Copiae Pori. Pvgna. Alexander vincit.

Alexander eo fere, quo vicerat loco, Nicæam vrbem extruxit, & ab ea non procul Bucephalam in memoriam Bucephali eo prœlio mortui equi, non vulnere, sed æstu & labore, cuius iam propter senium impatiens erat. Erat enim si Arriano & Onesicrito apud Plut. credimus, triginta fermè annorum. Dum vrbibus extruendis occupatur Craterus, Alexander, Glausas vel Glaucanicas adit. Hi xxxvii vrbes, quina aut etiam dena incolarum millia habentes Alexandro tradunt. Alexander vicissim hæc Poro donat, Taxilemque Poro conciliatum ad sua remittit. Abissares quoque, Porus alter, & Indi αὐτόνομοι ad Alexandrum legatos mittunt. Interea nuntiatur Assacenorum defectio, ad quos compescendos mittitur Philippus. Hinc Alexander Acesinem fluuium transit, cui Ptolemeus Lagi filius quindecim stadiorum latitudinem tribuit. Qui

Condit Nicaeam. Bvcephalam. Acesinem traiicit.

pellibus vsi sunt, traiecerunt sine periculo. Nauigia verò in asperas ac frequentes cautes impacta multa perrupta sunt. Atqui meritò censet Arrianus, selectum ab Alexandro locum, quo latissimus, & minus abruptus esset Acesimus. Tum Porum illum, qui falsâ societatis specie Alexandrum deceperat, insequẽs ad Hydraotem peruenit, & ipsum Acesine quidem pacatiorem, sed latitudine nihilo minorem, quo traiecto incolarum alios per vim, alios non reluctantes sibi adiunxit. Oxydariasque, Mallos, Cathæos, populos, eorumque primarias vrbes, Pimprama, bidui, Sangala, tridui itinere, ab Hydraote distantes. Et Sangala quidem tam ampla erat vrbs, vt cùm post aliquot prœlia, tum extra, tum intra muros vi caperetur, occisa sint septendecim, capta vero septuaginta hominum millia, cùm tamen Alexander vix centum homines amiserit. Tum iniecto terrore reliquis, qui inter Hydraotem & Hyphasin amnes habitant, Hyphasin ipsum, cuius latitudo erat septem stadiorum, altitudo sex ὀργυῶν traijcit, commissâ Poro curâ earum prouinciarum, quas à tergo relinquebat. Cumque rogasset quænam vltra regiones essent, responsum est, [a] vndecim aut [b] duodecim dierum iter esse vsq; ad Gangem per vastissimas solitudines.

ET HYDRAOTEM.

CAPIT SANGALA.

TRAIICIT HYPHASIM.

a Curtius.
b Diodor.

Gangis latitudinem XXXII stadiorum, altitudinem vlnarum centum esse, vltrà Gangem imperare Aggrammem vel Σανδράμην, sordido quidem genere natum, & scelere patris ad id fastigium euectum, sed prę-

A potentem, huic esse quadrigatum [c] duo, vel [d] sex: elephantorum octo, [e] tria vel [f] quatuor: equitum viginti [g] vel octoginta: [h] peditum, [i] centum viginti, vel [k] ducenta millia ex [l] Gangaridis collecta & Parrhasijs, [m] Γανδαρίδας & ταβρεσίους, alij [n] Γανδαρίτας & πραισίους vocant. Hæc, quo B fide maiora videbantur, tantò acriùs appetebat insatiabilis glorię cupido. Sed Macedones itinerum labore, belloque fracti, vulneribus exhausti neque blanditijs, neque munerum aut gloriæ stimulis, neque minis vnquam C flecti potuerunt, vt vltra pergeret. Itaque, quamlibet fremens Alexander, pedem referre coactus est. Conquerebantur Alexandri milites inter cætera se septuaginta dierum continuis procellis, & horrendis fulgurum, tonitruumque fragoribus D miserè vexatos. Priùs tamen aras duodecim quinquagenum cubitorum expeditionis suæ testes futuras erigit, & lectos statuasque veris maiores collocat, posteritati fallax miraculum præparans, castra cinxit fossa, cuius latitudo erat quinquaginta, E altitudo quadraginta cubitorum, iussit peditum vnum quemq; binas spondas quinum cubitorum, equites insuper bina præsepia solitis duplo maiora apponere, & alia omnia ad eundem modum. Tum eadem fere, quâ venerat viâ retrogrediens F Acesinem fluuium & Hydaspem petit, atque ibi naues, quàm plurimas fabricandas curat. Alexandro superueniunt ex Græcia equitum sex, peditum triginta millia, arma, quantum viginti quinque hominum mil-

c Curtius.
d Diodor.
o. Plutar.
p. Plutar.
e Curtius.
f Diodor.
g Curt.
Diodor.
h Plutar.
i Plutarch.
k Curt.
Diodor.
l Curtius.
m Diod.
n Plutar.

REGREDITVR INVITISSIMVS.

libus sufficere poterant. Sic Diodorus. Curtius, *arma, & equites* totidem, peditum septem tantum millia. Sed videtur legendum viginti septem. Non fit enim verisimile totidem propemodum pedites, quot equites adductos, Diodorus addit aduecta *φαρμάκων ἰατρικῶν* centum talenta. Cæterum intra Hydaspem & Hyphasim fluuios, præter eos, quos memorauimus populos, Diodorus *Σωπίτου*, Curtius Sophitis regnum memorat, in quo inspectores publici omnium liberos nascentes obseruare iubentur, & edicere sintne tollendi vel enecandi, quod & Lacedæmonijs in vsu fuisse testatur Plutarchus Lycurgo. Diodorus quoque Catharos recenset, inter quos ait vxores cum maritis defunctis concremari solitas, propterea quod olim contigit, vt vxor quæpiam suum maritum pharmaco necauerit. Alexander, postquam aliquamdiu iam subactas Indiæ prouincias perlustrauit, Naues vndique congregat in vniuersum [a] mille, vel etiam bis [b] mille. Earum aliæ Hydaspi, aliæ Acesimi fluuio impositæ. Vbi ad eam regionem peruentum est, in qua Hydaspes Acesini committitur, hinc decurrit in fines [c] Iborum vel [d] Sobiorum, qui se ab Herculis exercitu oriundos esse memorabant, dictoq; fidem faciebant, quod illis pelles ferarum pro veste, clauæ pro telo erãt. Hinc excursione facta CCL. stadia processit. In ripa tria equitum, quadraginta peditum millia (*ἀγαλασσεῖς* vocat Diodorus) se opposuerunt, quos in fugam versos, & in vrbem

PETIT SOPHITAS.

CATHAROS.

a Diodor. b Arrian.

c Diodor. d Curtius.

A reuersos cum ipsa vrbe cœpit. Puberes interfecti, cæteri væniere. Hinc alteram vrbem aggreditur, quam Curtius ait à tribus fluuijs allui. Acesine, Hydaspe, & Indo quod sane à ratione alienum est. Sed erat forte vrbs eo loco sita, quo Hydaspes A-

B cesinem iam trahens in Indum vel potius in Hydraotem illabitur. Oppidani numero vicies mille, desperatâ salute ignem subijciunt tectis, seque ac liberos coniugesque incendio cremant, quod cum Macedones extinguerent, ipsi contra ferinâ ra-

C bie augebant, cum tamen superesset ipsis arx, à ter millibus hominum custodita, longeque munitissima, cui captæ Alexander præsidium imposuit. Fluminum tot sese inuicem collidentium concursus, duas naues omnium maximas submersit, & pro-

D pe abfuit, quin Alexander ipse in idem periculum inciderit. Inde postquam triginta stadia processit, ventum est in regionem Oxydracarum & Mullorum, quos aliàs bellare inter se solitos tunc periculi societas iunxerat. Nouem millia iuniorum

E peditum in armis erant, præter hos equitum decem millia nongentæque quadrigæ. Sic Curtius. Sed omnino pro nouem legendum triginta vel quadraginta nouem. Nam Arrianus ait *πλῆθος ὄντες ἐς πέντε μυριάδας*, Diodorus verò etiam octoginta pe-

F ditum, decem equitum millia numerat. Barbari, non expectato prœlio seditione coortâ, alij alio dispersi sunt. Plerique in proximam (Syracusas nuncupare videtur Diodorus) vrbem se recepere trans Hydraotem

OXYDRACAS.

SYRACVSAS.

sitam teste Arriano. Nam & Hydraotem traiecisse barbaros testatur, vt in illam vrbem se reciperent. Malli ergo, quorum hæc vrbs est quasi metropolis, eò vsque porriguntur, vbi Hydraotes Hydaspem & Acesinem fluuios secum trahit. Huius vrbis obsidio, quia cæteris aliquanto mirabilior, à scriptoribus tam variè exagitata est, vt, quid potissimum sequaris, in incerto sit. Hoc vnum cōstare videtur, Alexandrum ipsum muris scalam apposuisse, & primum conscendisse. Cumque regem plures, quam par esset, sequerentur, scala perrupta est, cùm iam rex muri fastigium attigisset. Ita solus vrbem armatis plenam insiluit, & aliquamdiu se arboris & clypei obiectu tutatus est, donec vi vulneris, effugiente sanguine exanimis prope procubuit. Tandem Peucestas & Leonnatus, qui Alexandrum proximè sequebantur, murum & ipsi conscenderunt, & subinde alij atque alij, donec irruentibus vndique Macedonibus, eò maiore impetu, quod regem occisum putabant. Vrbs capta, direpta, subuersa est, & omnes tum viri, tum impuberes iugulati. Ne fœminis quidem pepercit furor militum. Dum Alexander vulneri curando intentus aliquantulum conquiescit, Gymnicos Agones instituit in quibus inter cætera Dioxippus Atheniensis nudus & oleo perfusus stipite tantum ac pallio armatus Choragum Macedonem clypeo, hastâ, lanceâ, gladioque instructum strenue debellat & arietat. Sed tanta fuit Macedonum & Alexandri ipsius inuidia, vt Dioxippus per calumniam furti insimulatus Macedonum probra iam ferre non sustinens, sibi violentas manus intulerit. Tandem curato vulnere, eò peruenit Alexander, vbi Hydraotes in Indum illabitur. Hic Arrianus ait Acesinem hucusq; nomen retinere, primò Hydaspem, secundò Hydraotem, postremò Hyphasim in Indum secum trahere. Et sanè fieri potest, vt idem fluuius aliter atque aliter nuncupetur. Sed, qui antecedentis historiæ seriem attentiùs inspiciet, comperiet, id potius rationi conuenire, vt dicatur Hydaspes Acesinem, Hydraotes Hyphasim & mox Hydaspem in Indum perducere. Indus tot fluminum accessione auctus ita excrescit, vt, antequā in Delta diffundatur, stagnans eius aqua ad centum vsque stadia latitudinem suam exporrigat. In hoc fluminum cōcursu aliquamdiu substitit Alexander Perdiccam expectans, vt coniunctis copijs Abastanos populos subigeret. Hìc verò Alexandro se offerunt centum Indorum αὐτονόμων legati, inter quos, Abastanos illos fuisse vero simile est. Omnes imperata se facturos pollicebantur. In eo numero proculdubio erant & ij, quos Diodorus Sambastas vocat, quibus ait fuisse sex equitum, sexaginta peditum millia. Currus quingentos. Tum Sodras & Massanos. Hinc in eum locum defertur Alexander, vbi Etymandrus fluuius in Indum illabitur. Alexander Etymandrum quoq; perlustrare volens, ad dextram deflectit, cumque aliquantum promouisset, Craterum

LEGIT ORAM ACESINIS.

INDI.

in Arachosios ad dextram sitos immittit. Ipse ad sinistram flectens Sogdios adit & [a] Musicanos vel [b] Musicani regum. Cumq; omnes illi populi vltrò se Alexandro traderent, Craterus ad Alexandrum reuersus in Musicanorum regione vrbem extruere iubetur. Hinc Præstos dicto non audientes subigit duabus vrbibus captis, & [c] Oxycano vel [d] Porticano ipsorum rege occiso vel capto. Dein audita Sambi primùm, tum Musicani Regis vel Musicanorum defectione retrogressus hos tumultus facile compescuit. Etsi in Sambi regno octoginta armatorum millia acie cæsa testatur Diodorus. Et Musicani (quanquam Diodorus id à Brachmanis circa Harmateliam vrbem factum commemorat) terrorem incusserunt barbari sagittas veneno illinentes. Ita n. lethalis fiebat quæuis plaga, donec in somnis Alexandro ipsi apparuit Draco herbam commonstrans, quâ primùm Ptolemæus Lagi filius, tum quilibet miles facile sanatus est. Ita spe frustrati barbari deinceps pacatos se præbuerunt. Alexandro Indum repetenti obuiam se offert Pattalorum regulus Indicum Delta & sua omnia Alexandro tradens. Tum & Alexander Craterum, Attalum, & alios cùm magnâ copiarum parte per Arachosiam & Drangianam vel Ζαραγγαίων in Caramaniam mittit. Hephæstionem ab vnâ, Pythonem ab alterâ Indi parte pedestri itinere subsequi iubet. Ipse naui vectus in Attalos defertur, quorum regulus Mœris mutato consilio iam defecerat, & in

a Curt. b Arrian. Diodor. c Curt. d Diod.

A montana profugerat. Alexander, postquam eò peruenit, vbi Indus in duo ostia diffinditur, eam partem eligit, quæ ad Orientem maxime spectat. Hac iter faciens incidit in vrbem ad sinistram sitam ad Indi ripam Hyala dictam, cuius politica administratio Spartanam æmulari videbatur. Nam & ex duabus diuersis familijs, sed ab eâdem stirpe oriundis eligebantur duo Reges, qui rebus bellicis præessent. Domesticas verò regebat Seniorum consessus. Intra ipsum Delta tellus erat fœcunda, gens maximè barbara, & tam vicini maris prorsus ignara. Audito igitur Alexandri aduentu, nec armis, nec precibus confisi tam præcipiti fugâ in auia ac deserta dispersi sunt, vt vix vllos itineris duces comprehendere potuerit Alexander. Atque hi ipsi rogati, quantum à mari abessent, quid omnino sit mare, ignorare se profitebantur. Sed non ita procul inueniri nescio quam ingratam & amaram aquam. Macedones tandem Oceanum conspicati, primò maxima lætitiâ perfusi sunt. Mox lætitia in pauorem versa est. Nam fluminis & æstus marini collisio, nautarumq; ignorantia, multis nauibus exitio fuit. Tum, vbi recedens Oceanus naues in sicco destituit, simul & belluas aliquot, in littus abiecit horrendæ magnitudinis, quid hoc monstri esset, ignari Deorum iram & vltimam perniciem portendi sibi arbitrabantur. Rursus redeunte mari non defuere naues, quædam minus commode locatæ, quæ ab Oceano subuersæ ac submersæ sunt, tum si

PETIT HYALA. INDI DELTA. OCEANVM.

quis pedes aut eques extra naues oberrabat, nec satis maturâ fugâ sibi consuluit, is interitu suo reliquis terrori fuit. Tandem agnitâ fluxus ac refluxus marini constantiâ rediјt securitas. Quin & quadringentis stadijs à littore recedentes insulas aliquot perlustrarunt. In quibus, cum nihil magnopere expetendum vidissent, tandem decreuit Alexander retrorsum vela dare, & alterum Indi ostium petere, quod ab Orientali distare compertum est stadijs mille octingentis. Curtius ita agit, ac si sub hyemis finem eo aduectus Alexander Vernum tempus expectarit, quo tum ipse terrâ, tum Nearchus & classis mari tempestiuiùs nauigaret. Sed disertè contra contendit Arrianus. Illud mare non alio tempore cōmodiùs nauigari, quàm sub hyemis initium. Itaque cum tunc Etesiæ spirarent, sed à Meridie, non vt in Græciâ, à Septentrione spirantes, iussit Nearchum hyemis initium & commodum nauigationis tempus expectare. Ipse interim terra iter instituit. Notat autem Plutarchus τὴν διὰ τοῦ ποταμοῦ πρὸς τὴν θάλατταν ὑπαγωγὴν μηνῶν ἑπτὰ χρόνον ἀναλῶσαι. Rursus Curtius. *Nonus*, inquit, *Castris, in regionem Arabitarum inde totidem diebus, in Gedrosiorum regionem peruentum est. Liber hic populus consilio habito dedidit se, nec quicquam deditis præter commeatus imperatum est. Quinto hinc die venit ad flumen, Arabum incolæ appellant. Regio hanc deserta & aquarum inops excipit, quam mensus Alexander in Horitas transit.* In his Curti. verbis, si nullum est mendum, necesse est sta-

GEDROSIOS.

tuatur triplex Gedrosia. Prima inter Arabum (Arabium Arrianus vocat) fluuium & Indum, secunda & tertia inter eundem fluuium & Caramaniam, sed altera sterilissima & latissimè expansa, altera fertilis, in qua est Metropolis Pura. Arabitas Diodor⁹ ἀμβείτας vel ἀβείτας vocat, Horitas Arrianus Ὠρεῖ & Ὠρείτας. Nisi forte Ὠρεὶ Metropolis est. Diodorus ὠρείτας, & νωρείτας. Regionē νωρεῖτιδα, perperam ναλτειδα legitur, & alibi ὀρείτας vel ὀρεῖνς. Hos ergo ὠρεῖνς, ὠρείτας, vel νωρείτας ait tam barbaros esse, vt ipsi nudi suorum propinquorum cadauera vestita in proxima deserta deferant, tum vestes cadaueribus detractas ipsi induunt, atq; ita domum redeunt, non aliam sepulturam conuenientiorem arbitrātes, quam ferarum corpora. Alexander simulac Arabium fluuiū traiecit, Hephæstionem cum maxima exercitus parte à tergo relinquit, qui oppidulum Rambaciam dictum extrueret & circumiacentis regionis res componeret. Leonatum cum leui armaturâ in Oritas immittit, ipse cum Argyraspidibus & Agrianis subsequitur. Oritæ primò resistunt, mox superueniente Alexandro, dein Hephæstione magna strage profligantur.

ORITAS.

Tum ad res ampliùs componendas relinquitur Leonatus, cui aliquantò post cum octo peditum millibus, & quingentis equitibus fuit confligendum. Alexander cum Hephæstione Gedrosiam adit, quam cum desertissimam & arenosissimam comperisset, rursus ad sinistram versus mare flectens incidit in populos

GEDROSIAM STERILEM.

adeò barbaros, vt neque pilos nec A
vngues vnquam ſecarent, nec agros
excolerent. Sed piſcibus ab Oceano
in littus abiectis veſcerentur. Eorundem
coſtis, quarum quędam octodecim
cubitorum longitudinem æquabant,
ceu tuguriorum ſuorum tignis
vtebantur. Tum ſquamis & conchy- B
lijs lateris loco domos contegebant.
Itaque hîc quoque inediâ confectus
Alexandri exercitus Gedroſiam rurſus
tentauit, propterea quod ferebatur
eſſe quædam Gedroſiæ pars fœcunda.
Sed antequam fertilem illam
Gedroſiam attingere potuerit, fame, C
ſiti, &, ſi Curtio credimus, peſte tantopere
vexatus eſt, vt Arriano & Plutarcho
teſte, ſexageſimus caſtris ab
Oris Pura Gedroſiæ metropolim
profectus plus laboris pertulerit, &
damni acceperit bimeſtri illo ſpatio,
quam hactenus totâ reliquâ expe- D
ditione. Fame enim miſerè pereuntes
equos, & iumenta deuorare, tum
ſarcinas abijcere, & pedibus iter facere,
atque ita ſitim, tanto intolerabiliorem
perferre coacti ſunt, ita vt
ex centum viginti peditum, quindecim
equitum millibus vix quarta E
pars ſuperſtes euaſerit. Et id ſatis prę-
uiderat Alexander ab incolis præmonitus,
antequam ſterilem illam Gedroſiam
ingrederetur, ſed tanta erat
ambitionis ipſius veſania, vt cum audiſſet
olim Semiramim, tum Cyrum
illac progreſſos totum exercitum F
amiſiſſe, aut vix cum ſeptem aut
octo equitibus euaſiſſe: tantò ardentiùs
ipſe expeditionem illam exoptauerit,
vt hunc ſuæ gloriæ cumulum
adijceret, ſi diceretur Alexander illac
quoque tranſiſſe, ſed exercitus ſui
maximam partem incolumem perduxiſſe.
Gedroſiæ Metropolim Pura tandem
delatus, & ne illic quidem
diu moratus Caramaniam petit. Gedroſiam
Arrianus Γαδρωσίαν, Diodorus
κεδρωσίαν vocat. Barbaros illos,
quos diximus maritimos, Curtius
Indos maritimos vocat. Diodorus
& Arrianus nullo certo nomine.
Ptolemæus Ἰχθυοφάγους nuncupat. Et
ſane Indi maritimi videntur rectius
collocari intra Arabium fluuium &
Indum. Vt ſi non Indus ſaltem Arabius
aut Tomerus fluuius Indiæ ſit
limes. Nec enim quiſquam Indiam
citra promouet. Alexandro, vbi in
opimis Caramaniæ campis exſpatiari
licuit, eò inſolentiùs, exultare cœpit,
quo maiora erant pericula, quæ
modò euaſerat. Itaque, cùm hactenus
nouas vſque prouincias adijſſet,
tum demum iam partam prouinciam
repetens fabuloſum Dionyſij
triumphum æmulandum ratus, ſeptem
continuis diebus ipſe cum toto
exercitu, alias atque alias vrbes
bacchantium ritu adibant, per proteruiam
ac temulentiam omnia ſuſque
deque habentes. Hanc iuuenilem
laſciuiam meritò Ptolemæus &
Ariſtobulus ſilentio potius obruendam,
quam commemoratione dignam
cenſuerunt. Et facile crediderim
ab alijs Alexandri facta, nunquam
ea ſimplicitate, quæ veritatem
decet, narrantibus multa, vt
alias ita & hîc in maius aucta. Sed
cum Plutarchus, Curtius & Diodorus
huius petulantiæ meminerint,
æquum non videtur, vt vni⁹ Arriani
autoritate

GEDROSIAM FERTILEM.

גיא דרש vallis exquiſita.

CARAMANIAM.

autoritate aut diffidentiâ ducti, narrationem hanc à vero prorsus alienam credamus. Tandem vbi excussâ insaniâ sapere, & rebus serijs animum aduertere cœpit Alexander, omnium prouinciarum suarum legatis aurem præbet, & de cuiusque merito ac causâ cognoscens, si quem repetundarum aut sacrilegij conuictum, populumue expilasse, aut durius quàm par est habuisse comperisset in hunc seuerissimè animaduertens dabat operam, vt tam dissitas prouincias armis ac virtute subactas æquitatis famâ in officio contineret. Id metuēs Harpalus Babyloniæ præfectus peculatus ac vitæ luxuriosissimè & insolentissimè actæ sibi conscius in Græciam fugit cum militibus VI M. talentis VM. & primò dimissis circa Tænarum militibus, in Atticam fugit, deinde reposcentibus eum Antipatro & Olympiade, corruptis auro oratoribus, redit ad milites; atq; hinc in Cretam enauigans, à Thymbrone, qui se amicum eius dicebat, insidijs occisus est. Id temporis Athenas regere cœpit Demetrius Phalerius, Phanostrati filius, Theophrasti discipulus, orator insignis, tanta apud ciues charitate, vt principis instar Remp. administrarit annos decem, & intra trecentos dies statuas æneas CCCLX. obtinuerit.

HARPALVS. *Diod.l.17. pag. 510.*

Diogenes. Laertius. Plin.l.34. c.6. DEMETRIVS PHALEREVS.

XXI. XIX.

A. M. 3675. V. C. 429. Ante Dn. 325. Alexandri XII. Præt. Soficle.

Diod.l.17. Arr.l.6.

Alexander, cum audisset Nearchum expectatâ, vti iussus fuerat, hyemis opportunitate, nauigationem aggressum, & in transcursu assumpto Leonnato iam ad Agradæ fluminis ostium circiterue progressum, ipse cum toto, qui ex Gedrosiæ desertis euaserat exercitu Pasargadas vrbem adit, atque ibi aliquamdiu moraturus Hephæstionem cum maxima exercitus parte, ad Nearchum mittit, præcipiens, vt simul omnes per Tigridis vel Euphratis ostium Babyloniam vel per Elæum fluuium Susiorum fines petant. Se quoque illic opportuno tempore adfuturum. Diodorus ait Alexandrum Salmuntem in littore sitam vrbem profectum, ibidem offendisse Nearchum nuper aduentantem. Sed vereor, ne id Hephæstioni potius ab Alexandro misso, quàm ipsi Alexandro conueniat. Pasargadas vrbem Persicæ gentis esse memorat Curtius. In eâ erat sepultus Cyrus cum hoc elogio. *O Homo, ego sum Cyrus Cambysis filius, qui imperium Persis constitui & Asiæ imperaui. Ne igitur sepulchro meo inuideas.* Et quia Orsines cruci affixus est, quasi sepulchrum illud Cyri violasset, ideò varia fuerunt de hac Orsinis morte iudicia, & historicorum testimonia maxime pugnantia. Nam Curtius innocentissimum & maximis virtutibus præditum Bagoæ calumnijs circumuentum prædicat. Arrianus ex Aristobulo testatur sepulchrum Cyri proculdubio expilatum & Orsinem multorum aliorum sacrilegiorum conuictum. Forte res ita se habet. Orsines (ὀρξίνην Arrianus vocat) defuncto eo Persidis Satrapâ, quem Alexander

Curtius. Iust.l.12. Plut. Alex.

ALEXANDER PETIT PASARGADA.

ORSINEM DAMNAT

אורשנם DJ

constituerat, non expectato Alexandri imperio, siue propter nobilitatem generis, vt pote ab ipso Cyro oriundus, siue propter opum potentiam, ab ipsis Persis fuerat electus Satrapa. Erat imprimis munificus ac liberalis, & fieri potest, vt cum opes propriæ largitioni non sufficerent, aliquot templa clanculum expilarit, & fraude circumuentos quosdam optimates suis opibus spoliarit. Alexandro Pasargadas venienti, ipsiusque aulicis omnibus, vnico Bagoâ spadone, qui Regi erat à delitijs excepto, dona obtulit supra quam quisquam antea magnificentissima. Nam præter gemmas, vestes purpureas, & aurea magni ponderis vasa, argenti signati dedisse dicitur talentum quatuor millia, siue proprio ingenio ad liberalitatem propensus, siue sacrilegio quæsita hac largitione tueri satagens. Bagoam cur inhonoratum omitteret, rogatus respondit amicos se regis, non scorta colere. Nec moris esse Persis mares ducere, qui stupro effœminarentur. Bagoas hac contumeliâ irritatus, nullam omisit occasionem, quo siue falsis siue veris criminationibus Orsinem opprimeret. Commodum se obtulit Cyri sepulchrum, quod quidem expilatum esse constabat. Nam & ipsa ossa disiecta iacebant, & vrna aurea lecticæ infixa, cum auelli tota non potuisset, frustulatim disrupta fuerat, & testatur Aristobulus sibi totius sepulcri resarciendi curam à rege esse commissam. Cum verò magi pridem sepulcri custodiæ adhibiti torquerentur, vt confiterentur à

QVASI TYMBΩΡΥΧΟΝ.

A quonam hæc expilatio facta esset, ipsi constanter pernegarunt id se vel perpetrasse, vel quidquam resciuisse. Plutarchus ait crimen id admissum à Pellæo quodam nobili nomine Polymacho. Tum Bagoas apud Alexandrum vrgere dubitari non posse, B quin hæc imperio & fraude eius Satrapæ facta essent, quem videret tot vndiq; sacrilegiorum ac latrociniorum accusari. Ita damnatus Orsines à multis quasi innocens, & nobilitate pariter ac virtute illustris desideratus est. Generosa certe refertur Orsi- C nis morituri vox ad Bagoam ipsi insultantem. *Audieram*, inquit, *in Asia olim regnasse fœminas: hoc vero nouum est, regnare castratum.* Neque dubitatur, quin Alexander modò huic impuro Caramito gratificans, modò seueritatis famam captans, quin & D suspicaci Zelotypiâ quæuis delicta cum Maiestatis crimine ac Tyrannidis affectatione coniuncta esse sibi facile persuadens in sæuitiam tantò propensior fuerit, quò antea indulgentior visus fuerat. *Sic scilicet* ait Curtius *res secundæ valent commutare* E *naturam.* Quid si ingenium hominis produnt potius quam immutant? Orsinis loco Rex Peucestem corporis sui custodem Persidis Satrapiâ donauit. Is continuò regi pariter ac Persis gratificaturus vestes moresq; Macedonicos Persicis commutauit. F Ibi Calanus Indus Sophista inanis gloriæ affectatione spectante Alexandro ac toto exercitu viuum se cremandum curauit. Idem Athenis alter Indus fecit spectante Cæsare. Alexander Pasargadis Persepolim at-

PETIT SVSAS. que hinc Susas petit, atque ibi Persicis delicijs ac nuptiarum pompis totus se tradit. Octoginta minimum Persicas virgines selectas sibi ac suis aulicis matrimonio copulat habitu & more Persarum vno eodemque die ac loco omnes. Tum vt luxus inuidiam munificentiâ dilueret, non modo his octoginta, sed & alijs decem virginum Persicarum millibus, quæ Macedonibus nupserant, dotem ipse certam assignauit, & maritorum debita persoluit, atque in eam largitionem decem aut etiam viginti talentum millia impendit, præter alia immensa munera, quæ pro suo cuique merito largiebatur. Sic verò potest Arrianus cum Curtio & Plutarcho conciliari, si dicamus Alexandrum vt ære alieno milites liberaret, decem talentorum millia tantum impendisse, adeoque superfuisse talenta centum & triginta, ita n. legendum apud Curtium suadet Plutarchus. At si conuiuij, cui Plutarchus docet mille conuiuas interfuisse, & singulis Phialam auream datam sumptus adnumeres tum facile consurgent talentum viginti millia, vt volunt Arrianus & Iustinus. Sed nihil Macedonibus victoriarum titulo superbientibus & luxu perditis satisfaciebat, propterea quod videbant Alexandrum Persis quoque plurimùm gratificari, & id satagere, vt ipsorum Macedonum, si vellent, aut, si quid ipsi molirentur, operâ carere posset. Nam & triginta Persarum peditum millia Macedonicis armis & disciplinâ instruxerat, & Bactrianorum, Sogdianorum & A aliorum populorum quam plurimos in amicorum [a] equitatum assumpserat. Interea Nearchus cum classe Susas aduenerat. Alexander Tigridis ostium videre cupiens, Hephæstione cum maximâ exercitus parte præmisso naues ingreditur. Tigris ab B Oriente, Euphrates ab Occidente Mesopotamiam disterminantes tandem concurrunt, & mox dissiliunt, sed ita quidem vt Euphrates pacatior & plerunque ripæ, quàm alluit altitudinem exæquans in multos alueos ac flumina diffindatur, modò C vltrò, modò arte eorum, qui huius fluminis portiunculam in suos agros diductam cupiunt, quia propter imbrium raritatem, agros suos irrigare sæpissimè coguntur. Hinc fit, vt in minima segmenta diffissus in mare vadosus ingrediatur. Atq; hæc causa D est, cur hodie non possimus assequi, quinam sint ij fluuij, qui Mosi dicuntur Phison & Gihon. Tigris verò, rapidior maiori impetu solum premens altas supra se ripas relinquit; atque ideò in nulla segmenta disrumpitur, nisi quòd magno labo- E re deducta fossa in Eulæum fluuium aliquem immittit; quo quassatæ naues in Tigridem deuectæ sunt. Alexander cum velocioribus in Oceanum ingressus postea Tigridem petijt. Eo quia Persæ, ne quisquam mari aduerso flumine delatus Babylo- F niam infestare posset, multis cataractis Tigridis cursum interruperant. Alexander cautionem hanc subsannans cataractas omnes æquari iubet, vt hac Babyloniam petere posset. Opin vrbem, vbi attigit, aliquandiu

TALENTVM XXM PRODIT. a *Curtius.* *Plutarch.* b *Arrian.*

a *εἰς τὴν ἵππον τὴν ἑταιρικὴν κατελοχίσατο. Arrianus.*

PETIT TIGRIDIS OSTIVM.

SEDITIONEM REPRIMIT.

interquiescens, coortam seditionem, magna virtute ac prudentia compescit. Cum n. ipsis gratificaturus veteranis ac senio confectis honestam missionem offerret, Macedones id ita interpretati, ac si maxima Macedonum parte dimissa totum se Persis tradere vellet, obfirmatis animis simul omnes missionem petunt, quam cum post multa probra ipsis obtulisset, tandem ad pœnitentiam conuersi ac veniam deprecantes testantur se imperata facturos. Dimittuntur ergo, emeritorum Macedonum decem millia, quibus cum præter stipendia ad diem vsque futuri reditus numerata, talentum singulis largitus esset, per Craterum tuto deduci iubet, Antipatro mandata dans, vt totidem alios ætate florentes ad se adduceret, relicta Cratero totius Græciæ cura; hanc permutationem necessariam arbitratus, propter continuas & irreconciliabiles inter Olympiadem & Antipatrum simultates. Craterus tamen non satis certum, quas ob caussas in Cilicia substitit, vsque ad Alexandri mortem. Alexander Opide egressus Tigridis oram legens pagos Caras dictos petit. Hinc quartis castris Sittam & mox Sambane; tum tertiis castris Celonas, vbi Boeotorum coloniam olim à Xerxe deductam inuenit ad Choaspis oram. hinc Bagistanam regiunculam perlustrat, tandem incidit in cāpum herbosissimum, quem Herodorus Nesæum vocat, contestans illic CL, aut etiam CLX. Nesæarum equarum millia à Persarum regibus ali solita. Tum vero reliquis à

Arrianus. Diodorus.

ADIT CARAS.

BAGISTANES.

NESSAEOS.

A prædonibus abactis non nisi tertia pars, h.e. L. vel LX. millia supererant. In ijs agris, triginta dies commoratus, septimis castris Ecbatana Mediæ metropolim peruenit. Septimo postquam Ecbatana peruentum, die, Hephæstion obijt, quem rex mirum in B modum luxit, & vt Heroa coli voluit, ac in eius funere plusquam decem alii etiam duodecim talentum millia consumsit. Sed & illud notandum quod addit Plutarchus, iussisse vt muli tonderentur ac equi, & circumiacentium vrbium pinnæ detra- C herentur. Ecbatanorum ambitum testatur Diodorus esse ducentorum & quinquaginta stadiorum. Vt Alexander luctui nimium indulgens ad seria diuerteretur, commodum se obtulit Cossæorum Vxis finitimorum defectio, quos licet & locorum D asperitas, & hyemis tum maxime rigentis sæuitia tutari, & inaccessos reddere videretur, nihilominus intra quadragesimum diem perdomuit Alexandri virtus, cui nihil inuium, nihil inuictum.

Arrianus. Curtius.

ECBATANA.

Arrianus. Plutarch. Curtius. Diodorus. Iustinus.

COSSAEOS.

E XXII. I.

Olympias CXIV. Micinas.

A. M. 3676. V. C. 430. Ante Dn. 329. Alexandri XIII.

Præt. Hegesia.

F Alexandro Cosseis subactis Babyloniam petenti occurrunt quamplurimi gentium non deuictarum legati Afri, Hispani, Carthaginenses, Scythæ Europæi, &c, si Aristo ac Asclepiadæ credere volumus, Romani. Sed, cum neque Ptolemæus

BABYLONIAM.

Diod. l. 17. Arr. l. 7.

nec Aristobulus, nec Romanorum
historicorum vllus id testetur, meri-
Iust. l. 12. tò commentum istud reijcit Arria-
nus. Impugnat Liuius. Sed parum
erat id comminisci, nisi etiam de fu-
Curtius. turo Romanorum imperio vaticina-
tus fingeretur Alexander. Alexandro
à Babylone trecentis circiter stadijs
Plutar. distanti offerunt se vates & Chaldæi
Alex. rogantes, ne Babylonem ingredere-
tur. Alioqui fore ipsi infaustam Ba-
bylonem. Ille siue felicitatis suæ re-
cordatione securus, siue suspicans
per fraudem id consilij sibi dari, licet
alioqui superstitiosis istis artib⁹ plus
satis addictus, Babylonem nihilomi-
nus magnâ pompâ ingreditur, &
aliquantò post ad perlustranda vici-
na loca egressus, fato se defunctum
putans ac deinceps securus Babylo-
ni exornandæ animum intendit. In
vrbem regressus offendit Peucestem
viginti Persarum, Tapurorum, Cos-
sæorum, aliorumque circumiacen-
tium populorum millia ipsi addu-
centem. Hos ita distribuisse refert
Arrianus. *Distribuit*, inquit, *eos in*
Macedonicos ordines, vt Decadarches
quidem imperaret decadi, isque Macedo
esset, ac sub eo duo Macedones διμοιρίτης
& Decastaterus à stipendio sic dictus,
quod merebatur, minus quidem, quàm
Dimærita, maius vero quàm gregarij
milites. Sequebantur duodecim Persæ,
& postremus decadis, siue tergi dux Ma-
cedo & ipse Decastaterus, vt decas com-
plecteretur duodecim Persas, quatuor ve-
ro Macedonas, tres quidem stipendio ma-
iore, quartum decadis imperio præcel-
lentem. Hæc siue librariorum vitio
siue nonnullâ Arriani oscitantiâ vi-
A dentur non satis sibi constare. Res
videtur ita se habere. Quemadmo-
dum hodie decimas colligere dicun-
tur, etiam qui non nisi decimum ter-
tium aut etiam XVII. manipulum
exigunt, ita Macedonibus δεκὰς di-
cebatur manipulus sedecim homi-
B nes complectens, ex quibus erant
duodecim Persæ vel Barbari. XIII
verò Macedo idem quidem cum
Persis stipendium merens, sed quasi
τῆς δεκάδος περιττός. Supra hos erat δεκα-
στάτηρος, paulò amplius quam reliqui
stipendium obtinens. Credo igitur
C horum militum stipendium diur-
num fuisse senos obolos, siue drach-
mam Atticam, stipendium men-
struum, tricenas drachmas, δεκαστατή-
ρου, verò drachmas quadragenas. Se-
quebantur διμοιρίται duo duplò plus
quam gregari⁹ miles accipiẽtes, h. e.
D sexagenas drachmas. Alexãder exuli-
bus Græcis gratificari cupiens & vr-
bium Græciæ vacillantium fidem si-
bi firmare, in ludis Olympicis (Iusti-
nus in mercatu Olympico) præsen-
te vniuersâ Græciâ, per ὀλυμπιονίκην
pronuntiari iubet *liberum omnibus*
E *exulibus* πλὴν τῶν ἐναγῶν, (Iustinus *præ-*
ter cædis damnatis) *in patriam reditum.*
Erant exulum plusquam viginti mil-
lia. Dederat autem Antipatro man-
data, vt si qua vrbs recusaret exules
admittere, ad id vi cogeretur. Ac re-
liquæ quidem ciuitates exules suos
F non inuitæ susceperunt. Ætoli vero
& Athenienses id ægerrimè tule-
runt, sed tulerunt tamen Alexandri
metu. Theophrastus Ephesius Me- *Diogenes.*
lanthi fullonis filius, cùm in patriâ *Laertius.*
Leucippi, Athenis Platonis, dein

THEOPHRASTVS. Aristotelis auditor fuisset, Aristotele Chalcidem profecto, ipse quadragenarius succedit Olympiade CXIV. Is Tyrtamus primò vocabatur, sed Aristoteles Theophrastum διὰ τὸ τῆς φράσεως θεσπέσιον μετωνόμασε. Vixit annos LXXXV. Scholam tenuit annos XXVI.

XXIII. II.

A.M. 3677. V.C. 431. Ante Dn. 323. Pt. Lagidæ I. Pr. Cephisodoto.

Diod.l.18. Ælian.l.3. Arr.l.7. Val. Max. lib.1.c.7. ALEXANDRI MORS. Alexander Cassandri fraude & ingenito vitio perijt, veneno scilicet & crapulâ, cui semper addictus, ex quo Babylonem reuersus est, totum se tradidit mense Dæsio cuius neomenia incidit in Maj XII. Igitur Dæsij quinto apud Eumæum, septimo & XV, apud Perdiccam epulatus sequentes dies somno dedit, vt Ælianus ex diarijs Alexandri refert. Addit, παρὰ Βαγώᾳ δὲ ἐδείπνησε τῇ τετράδι μετ᾽ εἰκάδα, τῇ δὲ τρίτῃ ἐκάθευδε, legendum πέμπτῃ, vel epulatus est apud Bagoam τετάρτῃ φθίνοντος, τῇ δὲ τρίτῃ ἐκάθευδε, Dæsij XXVII, sequenti obdormijt simul & obijt. Arrianus ex ijsdem diarijs ait in morbum incidijsse Dæsij XIIX. Sequenti die nihilominus apud Thessalum Medium (Iustinus medicum perperam vocat) Dæsij XX apud Nearchum potasse, ac tandem Dæsij XXVIII perijsse. Addit. *Mortuus est Olympiade* CXIV, *Prætore Hegesiâ. Vixit annos duo & triginta & tertij menses octo. Regnauit annos duodecim, & hos octo menses*, h. e. mortuus est exeunte primo Olympiadis CXIV anno, cùm adhuc superessent Hege-A siæ Magistratui dies XXXII. Et quia Macedones annum ab Hyperberetæo inchoant, ideò Arrianus authore Aristobulo dicit Alexandrum vixisse annos 32, menses 8, regnasse annos 12, menses 8. Eandem ob caussam Albategnius Æram ab Alexan-B dri morte inchoat à sequenti Tisrin, h. e. Octobris primo, feriâ primâ. Ptolemæus verò & Censorinus eandem æram inchoant à sequentis Thoth die primo, Nouembris duodecimo, feriâ primâ, annis Ægyptiacis post Nabonassarum 424, qui C conficiunt annos Iulianos 423, dies 259, vt rectè numerat Lucas Gauricus.

Theon commentario sexto in magnum Ptolomæi opus. *Ægyptiacis*, inquit, *Nabonassari annis* MCXII. *detrahimus annos* CCCCXXIV, *quæ in A-D lexandri morte finiuntur, supersuntque anni Philippici* DCLXXXVIII. Hieronymus in Danielis caput nonum. *Mortuus est*, inquit, *centesimâ tredecimâ. Olympiade, anno ducentesimo trigesimo sexto, regni Persarum quod cœperat primo anno quinquagesimæ quintæ Olym-E piadis, quo tempore Cyrus Babylonios superauit.* Mendum hîc manifestum est. Nam pro *tredecimâ* legendum *quartâ decimâ*. Iosephus in Appionem lib. I. *Omnes fatentur Alexandrum obijsse Olympiade centesimâ decimâ quartâ.* Sed & Cyrus regnare qui-F dem cœpit primo Olympiadis LV anno exeunte, sed in Perside, non Babylone.

Alexandrum tantopere viuum suspexit & dilexit, defunctum desiderauit Sysigambis Darij mater, vt

cum post octoginta fratrum ab Ocho interfectorum cædem, post vnicæ filiæ mortem, post filium regno simul & vitâ spoliatum viuere sustinuerit, auditâ Alexandri morte consternata, inediâ mori decreuerit, & reuerâ quinto post die, non tam inediæ, quàm doloris vi oppressa perierit. Alexandro vicissim tanta fuit animi magnitudo, vel in suos ἀστοργία, & in omnes inuidia, vt rogatus, quem regni successorem eligeret, cùm haberet fratrem Aridæum, Herculem filium, & Roxanem vxorem grauidam, tamen respondere maluerit, *Dignißimum*, tantum non glorians, quod hac voce veluti iacto discordiæ malo, & classico dato præuideret Macedonas multorum hominum strage sibi parentaturos. Postea, cùm iam in ἀγωνίαν incidisset, forte an mutato consilio, detractum sibi annulum Perdiccæ digiro inseruit. Itaque post Alexandri mortem, post aliquot inter equites ac pedites iurgia tandem propter Herculis infantiam & Aridæi insanabiles morbos Perdiccam regni ἐπιμελητὴν instituerunt Macedones, Aridæo vero regis nomen imposuerunt.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ I. PERDICCAS.

Perdicca igitur ex Macedonum consilio à Babylonia quidem Orientem versus singulas Satrapias eo reliquit loco ac statu, quem Alexander instituerat. At à Babyloniâ versus Occidentem omnia mutauit. Nam & Antipatro Macedonia reddita, Cratero vero Cilicia, Cassandro Caria, Ptolomæo Ægyptus, Laomedonti Syria, Eumeni Paphlagonia & Cappadocia cum circumiacentibus

A gentibus nondum deuictis, Antigono Pamphylia, & Phrygia maior, Meleagro Lydia, Leonato Phrygia Hellesponto propior, Lysimacho Thraciæ datæ sunt. Græci aliquot per Colonias distributi audita Alexandri morte res nouas moliuntur.

B Ad hos comprimendos Pithonem mittit Perdicca adiecto mandato, vt omnes isti perduelles internecioni tradantur, & spolia Macedonibus diuidantur. Pithon contra Græcorum beneficio putabat res suas augere, itaque conatur eos ad se allicere

C potiùs quàm vincere. Sed allectos & captos Macedones neglecto Pithonis iureiurando, contrucidarunt omnes, & spolia inter se partiti sunt. Athenienses, cùm exules suos inuitissimi suscepissent, auditâ Alexandri morte, recuperandæ libertatis

ATHENIENSIVM TEMERITAS.

D spem recipiunt, reliquosque ad vindicandam Græciæ libertatem cohortati multos ad se alliciunt, ac Leosthene duce Argiuis, Ætolis, Thessalis & alijs in societatem pertractis, octo emeritorum Alexandri militum millia conducunt, ipsi quinque

E politicorum peditum, duo mercenariorum millia armant, & quingentos equites. Æschines ab Atheniensibus in exilium ante decennium pulsus Rhodi agebat calamitatem suam æquo animo ferens ac tantum non sibi gratulans, quod tranquilliùs

Æschines epist. 1. 5. & 11.

F quàm pridem in patria ageret. Ille quantumuis iniquè à ciuibus acceptus tamen fidele consilium dare ausus est, ne ad hoc bellum accingerentur. Eos tanto oneri plane impares esse. Demosthenes cõtrà, licet & ipse

Demosth. epist. 1.

tum abſens, tamen per literas ſpecioſius quàm vtilius conſilium dabat.

Fruſtra fuit Æſchines. Surdæ erant ad ſana conſilia Athenienſium aures. Et primò felix viſa eſt temeritas. Athenienſibus, adiungũt ſe alij quamplurimi. Antipater tredecim Macedonum millia & ſexcentos equites Athenienſib⁹ militum numero præpollentibus opponens vincitur & Heracleam vel potius Lamiam fugere ac ibi ſe aliquandiu continere cogitur. Leoſthenes Lamiam obſidens perſtrenuè, ac tantum non obtinens, ab Ætolis domum redire cupientibus deſeritur, & in excurſione quadam ab Antipatro factâ generoſe pugnans occiditur. Leonnatus Antipatro opem laturus ex Macedonia colligit peditum viginti, equitum duo millia & quingentos. Antiphilas Leoſtheni ſubſtitutus, cum ipſi adhuc ſupereſſent, peditum viginti duo, equitum fere quatuor millia obſidionem tamen ſoluere coactus, vt Leonnato obuiam iret, prœlio congreſſus, Leonnatum fortiter pugnantem occidit. Sed continuò poſt Antipater obſidionis tædio liberatus & profugas Leonnati copias aſſecutus in Macedoniam ſe recipit Antiphilo propter locorum aſperitatem, inſequi non audente. Sed Eetion CLXX nauibus Atticis Clytum CCXL naues Macedonicas regentem aggredi auſus bis prœlio nauali vincitur circa Echinadas inſulas. Simul & Ptolemæus Lagi filius ab Ægyptijs propter æquitatem lubentiſſimè exceptus & Soter dictus,

Iuſt. l. 13. Diod. l. 8.

Plutar. in Phocione.

FACTIONES INTER SVCCESSORES ALEXANDRI.

A ſed à Perdicca ſibi metuens, cum Antipatro ſocietatem inijt. Nec non & Lyſimachus Thraciam obtinẽs, tum propter locorum viciniam, tum propter barbarorum metum. Perdicca Ariarathem Cappadocum regem, qui ne Alexandri quidem ad alia properantis iugum ſuſceperat, B triginta peditum, quindecim equitum millibus armatum viuum capit & cruci affigit. Cæterum etiamſi Ptolemæus Lagi filius Soter dictus ſeptimo demum ac decimo poſt anno regis nomen aſſumpſerit, tamen, C quia eo ipſo, quo Alexander obijt, anno Ægyptum obtinuit, ac deinceps ad obitum vſque retinuit, ideo ab eodem anno Pt. Lagidæ ſiue Soteris annos inchoamus.

XXIV. III.

D A. M. 3678. V. C. 432. Ante Dn. 322. Pt. Lagidæ II. Pr. Philocle.

Craterus cum hactenus in Cilicia manſiſſet, auditis Græciæ tumultibus, in Macedoniam pergit, E ſecum ducens peditum tredecim millia, equites mille quingentos, Antipatroque lubenter cedit. Ita colliguntur peditum grauis armaturæ quadraginta, ſagittariorum tria, equitum quinque millia. Cum iam τοῖς Ἑλληνίζουσι ſiue Græcis ſupereſſent F tantum peditum viginti quinq; millia, equites ter mille; reliquis iam per ſtolidam ſecuritatem ad ſua dilapſis. Prœlio περὶ Κράννωνα, commiſſo ceciderunt Macedones CXXX, Græci quingenti. Sed maior quàm pro clade conſter-

Diod l. 8. Iuſt. l. 13.

ATHENIENSIVM FACTIO DISSIPATA.

consternatio Græcorum Ἀπλωζόντων
animos occupauit, adeò vt Antiphi-
lus & Menon præcipui duces coacti
sunt ad Antipatrum mittere, qui de
communi pace agerent. Ille respon-
dit se cum singulis ciuitatibus seor-
sim acturum, interim infirmissimas
quasque ciuitates vltimi excidij me-
tu adigebat ad pacem seorsim postu-
landam. Atque ita paulatim vniuer-
sæ priuatim veniam deprecantes si-
bi quæque pacem obtinuerunt. A-
thenienses hoc modo destituti, coa-
cti sunt eas pacis conditiones admit-
DEMOCRATIA SVBLATA. tere, quæ victori placerent. Antipa-
ter tamen, clementiùs quàm ipsi pu-
tabant, victoriâ vsus, hoc vnum exe-
git, vt præsidium susciperent, vt De-
mocratia in Aristocratiam commu-
taretur. De Samijs exulibus res Re-
gibus committeretur. Perdicca om-
nes reuocari iussit, & bona postlimi-
nij iure restitui post exilium anno-
rum XLIII. Reip. administratio A-
thenis nemini commissa, qui non vt
minimùm, duo drachmarum millia
possideret. Hi κληματικοὶ vocaban-
tur, quorum inuenta sunt nouem
millia. Reliqui δημοτικοὶ dicti à Reip.
administratione exclusi, vt pote qui-
bus bellum pace vtilius videretur.
Quidam etiam in Thraciam abdu-
cti, numero plures quam vicies &
bis mille. Ita Lamiaco bello finis im-
positus. Plutarchus in Phocione non
nisi duodecim hominum millia me-
morat, qui à Reip. administratione
prohibiti fuerint.
PERDICCAE SAEVITIA EXOSA. Perdicca Larandam & Isauriam
Pisidiæ vrbes propter ea quod ad-
huc viuente Alexandro defecerant,

A funditus perdere cogitat, & Laran-
dam quidem facile subuertit. Isaurij
vbi viderunt se vim Perdiccæ effu-
gere non posse, se liberosque suos,
omnes communi incendio perdide-
runt. Antigonus quoque Perdiccæ
sæuitiam metuens ad Antipatrum
B confugit, eumque docet, quàm sit
dubia Perdiccæ fides, & quænam
eius mens ac studium inuadendæ Ty-
rannidis, repudiatâ Nicæâ Antipatri
filia & ductâ Cleopatrâ Alexandri
sorore. Hæc causa fuit cur Antipa-
ter vltimum Ætolis excidium ma-
C chinatus in commodius tempus di-
stulerit, atque ita cum Cratero pepi-
gerit, vt ipse quidem Europæ, Cra-
terus vero Asiæ, Ptolemæus Africæ
imperium sibi vendicarent. Nam
Ptolemæus etiam Cyrenaicam pro-
uinciam intestinis dissentionibus la-
D borantem armis Ophellâ duce sibi
adiunxerat.

XXV. IV.

A. M. 3679. V. C. 433. Ante
Dn. 321. Pt. Lagidæ III.
Pr. Philocle.

E

ARidæus Alexandri frater cum *Diod. l. 18.*
biennium propemodum con-
sumpsisset in funeris apparatu, tan-
dem ad iter institutum se accingit
ineunte vere, corpus Alexandri,
prout ipse iusserat in templum Iouis
F Hammonis deportaturus. Erat cor- *Iust. l. 13.*
pus inclusum pheretro aureo super-
ne, de plaustro dependebat σκηνίς, in ALEXANDRI FVNVS.
qua recondita erant arma Alexandri.
Plaustri fornix erat ex squamis au-
reis & lapillis pretiosis extructa. Cu-

ius latitudo erat octo, longitudo duodecim cubitorum. Sub fornicis tecto pheretri lateri adiacebat thronus aureus quadrangularis innumeris ornamentis instructus, in quibus materiam superabat opus. Tantam molem vehebant exquisitissimi muli sexaginta quatuor. Aridæo obuiam occurrit Ptolomæus pompæ curam susceptutus, sed itineris tædium caussatus, Alexandriæ substitit, & in augustissimo templo corpus Alexandri recondidit. Perdicca forte hoc prætextu sumpto in Ptolomæum quasi perduellem & maiestatis reum arma mouet. Alcetæ fratri, Eumeni & Neoptolemo, Asiam aduersus Antipatrum & Craterum tutari iubet. Erant Antipatro Macedonum peditum viginti, equitum duo millia. Eumeni peditum vndique collectorum viginti, equitum quinque millia. Neoptolemus ad Antipatrum odio Eumenis transfugit, sed prius ab Eumene victus & castris ac peditatu spoliatus est. Prœlio commisso Craterus dextrum agmen agens, equo delapsus prætereuntium pedibus proculcatur. Neoptolemus cornu sinistrum regens ab Eumene occiditur. Ita equites vtroque cornu in fugam versi. Pedites equitum clade consternati veniam secedendi ab Eumene deprecantur. Sed vbi primum cibo sumpto vires colligere licuit, rum contra fidem ad Antipatrum redeunt, qui non tam socijs orbatum, quam æmulis imperij liberatum se reputans, tantò acriùs & alacriùs bellum inceptum persequitur. Neue Macedones iu-

PERDICCA BELLUM MOVET IN ANTIPATRUM.

A iurisiurandi violati relligio timidiores redderet, non iam in Eumenem sed in ipsum Perdiccam arma conuertit. Contigit hæc pugna decem diebus post eam, qua Neoptolemus desertionem moliens ab Eumene detectus & victus fuerat. Perdicca B in Ægyptum iam mouerat & primò oppidulum frustra aggressus, tum circa Memphim Nilum traijcere conatus, magnam suorum militum partem amittit. Cum enim iam non pauci non sine labore ac periculo traiecissent, supra aquam vix mento C tenus extantes, tandem paulatim equorum peditumque pedibus cedente ac subsidente sabulo reliquis traijciendi fluminis facultas omnis adempta est. Ita Perdicca cum equitibus remeare, & eos qui iam traiecerant pedites deserere coactus est. D Hæc calamitas totum exercitum tantopere exacerbauit, vt tum quidem immerentem Perdiccam, sed pridem propter fastum pariter ac sæuitiam exosum impetu facto contrucidarint. Mox, qui virtutem incolumem oderant inuidi, sublatam E ex oculis nec quicquam desiderarunt, tanto lugubriùs, quod biduo post accepta est illustrissima Eumenis de Cratero ac Neoptolemo occisis victoria. Ita Perdicca cum fere triennium imperasset, strenuus quidem, sed impius pari cum crudelitate F perfidiâ captatam tyrânidem amisit. Quin artibus Antipatri continuo post recruduit ira in Perdiccam tantâ atrocitate, vt illustrissimi quique Perdiccæ amici, quasi totidem perduelles, & maiestatis manifesti Ma-

IN PTOLEMAEVM.

OCCIDITVR.

CVM SVIS.

cedonum omnium sententiâ capite A damnarentur. Ita obuijs quibusque confestim iugulatis, in absentes bellum indictum, puta in Alcetam, Eumenem & alios.

MORS ARISTOTELIS. Eodem anno ἐπὶ φιλοκλέους obijsse Demosthenem, & Aristotelem testatur Diogenes Laertius. Et Aristote- B les quidem vixit annos LXIII. vt pote natus primo Olympiadis XCIX. anno, V. C. 370. Platonem audire cœpit ἑπτακαιδεκαέτης. V. C. 386. eumque audijt annos viginti vsque ad primum Olympiadis CVIII. annum ἐπὶ Θεοφίλου. V. C. 406. quo Plato mortuus, C quarto eiusdem Olympiadis anno V. C. 409. Mytilenem profectus est. Alexandrum πεντεκαιδεκαέτη docere cœpit secundo Olympiadis CIX. anno V. C. 411. ἐπὶ Πυθοδότου. Athenas redijt secundo Olympiadis CXI. anno V. C. 420. In Lycæo docuit D annos tredecim vsque ad tertium Olympiadis annum V. C. 432. quo Chalcidem profectus est, vt pote impietatis ab Atheniensium Hierophantâ damnatus, ibique non multo post obijt.

Eusebius. Chron. ONIAS. *Iudæorum Pontifex maximus Onias* E *Iaddi filius clarus habetur.* Ita Iadduam vocat Eusebius, hanc Sacerdotum successionem paulò negligentiùs referens. Pridem enim obierat Iaddua.

XXVI. V. Olympias CXV. F
A. M. 3680. V. C. 434. Ante Dn. 320. Pt. Lagidæ IV. Pr. Apollodoro.

ÆTOLORVM AVDACIA. Ætoli Perdiccæ, quem occisum ignorabant, gratificari cupientes, cum duodecim peditum millibus, equitibus quadringentis in Thessaliam irrumpunt Alexandro *Diod. l. 18.* duce, & Polyclem Antipatri ducem acie fundunt, atque ita Thessalos multos conterritos sibi adiungunt, adeò vt aliquantò post peditum viginti quinque millia collegerint, equites mille quingentos. Sed ab A- REPRIMITVR AB ACARNANIBVS. carnanibus inueterato odio Ætoliam deprædantibus ad sua tutanda pedem referre coacti sunt, relicto Menone, qui Thessaliam tueretur, *Iustin. l. 13.* quem Polysperchon ex Macedonia adueniens nullo negotio profligauit. Perdiccâ amoto Pithon Aridæo ἐπιμελείας collega datus, cum videret se ab Eurydice reginâ muliebri impotentiâ iniquè exagitari, vltrò abdicat. Antipater aliquantò post adue- ANTIPATER ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ. niens in Pithonis locum ἐπιμελητὴς substitutus. Eurydicem etiam tum tumultuantem partim iniecto metu, partim blanditijs placat. Acta hæc Triparadisi vrbe superioris Syriæ. Tum Antipater nouam prouinciarum sortitionem instituit. Babyloniam Seleuco, Antigono Susianam committit. Ptolemæo tamen Ægyptus, Laomedonti Syria relicta, quam non multo post Ptolemæus inuasit & incredibili diligentiâ ac felicitate breui temporis momento totam occupauit. Antipatro Perdiccæ ANTIGONI OPERA. cædes tam accepta fuit, vt Antigono, qui primus in eum impetum fecit, præter Susianam totius exercitus regij præfecturam commiserit,

EVMENEM ADORITVR.

vt his copijs armatus Eumenem debellaret. Supererant Eumeni peditum fere viginti, equitum quinque millia. Antigonus non nisi peditum decem, equitum duo millia penes se habebat. Sed plerique Macedones erant, ijque lectissimi. Præterea Apollonidem largitione corruptum eò impulit, vt in ipso prælij conflictu nec opinantem à tergo adortus facile oppresserit. Ita proditus Eumenes, cum paucis amicorum intimis numero vix sexcentis in arcem munitissimam Nora dictam confugit, summâ laborum & inediæ patientiâ, morumque dulcedine, integritatis fiduciâ, ac prudentiâ singulari milites & amicos in officio continens, satis sibi persuadens non posse diu res eodem loco stare, cùm & vana reges nomina præferrent, & præfecti pariter omnes proprium sibi quisque regnum adstruentes, omnia susque deque haberent. Interim anni integri obsidionem sustinuit, cum aqua quidem sal & frumentum ipsi non deesset, sed præterea nihil suppeteret.

A B C D

XXVII. VI.

A. M. 3681. V. C. 435. Ante Dn. 319. Pt. Lagidæ V.

Diod. l. 18. Iust. l. 14.

ALCETAS.

Alcetas auditâ fratris Perdiccæ nece, Antipatrique potentiâ & coniuratione in omnes Perdiccæ amicos, Pisidiam prouinciam viris strenuis instructissimam, & locorum situ munitissimam statuit omni beneficiorum ratione sibi demereri, idque tanta industria præstitit, vt prouincialium maximè iuuenum omnium animos sui quam studiosissimos reddiderit. Antigonus Eumenis à se fugati copijs auctus relicto idoneo ad obsidionem Noræ arcis præsidio, in Alcetam eiusq; socium Attalum classis præfectum iter suscipit, tantâ celeritate, vt licet elephantos quamplurimos, peditum quadraginta, equitum septem millia secum duceret, tamen septem diebus bis mille ac quingenta stadia confecerit, à Cappadocia in vrbem vsque Pisidiæ Cretensium dictam. Hoc modo Alcetam nihil tale cogitantem imparatum deprehendit & Pisidiæ aditus alioqui inaccessos nullo obsistente pertransijt, & edito ac tuto loco castra metatus est. Alcetas licet viribus impar, cui nongenti tantum equites, peditum sexdecim millia adessent, tamen prœlij aleam tentare sustinuit. Sed Antigonus ex edito loco pugnans & viribus longe superior Attalum occidit, Alcetæ copias facile profligauit & mox impunitatis ac munerum pollicitatione suis adiunxit, Pisidæ tamen omnes numero sexies mille Alcetæ fidem seruarunt, & incolumem Termessum perduxerunt. Sed senes primò verbis temeritatem iuuenum castigare, qui in vnius Macedonis gratiam, patriam perditam velint, dein, vbi se monitis nihil proficere vident, clam ad Antigonum mittunt polliciti se Alcetam siue viuum siue mortuum ipsi tradituros. Accederet tantum & Termessum obsidione tentans iuuenum animos crebris velitationibus extra vrbem alliceret.

AB ANTIGONO VINCITVR.

A PISIDIS CONFODITVR.

E F

Dum id facit Antigonus & Termessi iuuentus audaciùs quam prudentiùs Antigoni milites fugam simulantes identidem longiùs insequitur, Senes Alcetam ad custodiam ac regimẽ vrbis in præsidio manentem aggressi, confodiunt, eiusq; cadauer ad Antigonum mittunt, quod Antigonus indignis toto triduo affectum cõtumelijs tãdem insepultum abiecit. Iuniores hoc audito in tantam iram exarserunt, vt prope abfuerit, quin patres suos cum totâ vrbe concremarint. Tandem ira in hostem versa, quia iusto bello non poterant, Antigoni prouinciam latrocinijs infestant. Antipater cum reges in Macedoniam perduxisset, & se morbo senioq; confici videret, dedit operam vt regum tutela ac regni administratio [a] Polysperchonti committeretur. Cassandro vero filio quem ob ætatem nondum tanto oneri parem censebat, præter Cariam Chiliarchi munus tum nobilissimum traderetur, neque multo post moritur.

POLYSPERCHON ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ.

a Iust. l. 14. & Plutar. Phocione. Diodor. lib. 18.

Antipatro defuncto Cassander indignatus Polysperchonta sibi prælatum, & inique se à patre habitum clam apud suos contestatus, inito cum Ptolomæo & Antigono fœdere aduersus Polysperchonta coniurat. Antigonus vicissim tot hostibus debellatis, tot virium accessione auctus, vtpote cui adessent elephanti triginta, equitum decem, peditum sexaginta millia, totius Asiæ imperium sibi vendicare statuit, excusso regum ac tutorum iugo. Ad eam rem Eumenem pari cum fortitudine prudentiâ præpollentem anni inte-

INVISVS CASSANDRO.

ANTIGONO.

A gri obsidione fatiscentem, & iam vltima metuentem restitutâ Cappadociæ Satrapiâ sibi conciliat, & totius Asiæ satrapas, qua minis, qua promissis sibi adiungere aut subuertere tentat Arridæum (alium, vt credere par est, ab Alexandri fratre) Hel-
B lesponti Satrapam, & Clytum Lydiæ præfectum aperto bello adoritur. Caussatus Arridæum Cyzicum Græcam vrbem immerentem inique obsedisse, & Arridæo Clytum opem tulisse, Ephesum in transcursu occupat, atque ibi sexcenta talenta, quæ
C ad reges ab Æschilo Rhodio perferebantur.

XXVIII. VII.

A. M. 3682. V. C. 436. Ante Dn. 318. Pt. Lagidæ VI.

D

Pr. Archippo.

Polysperchon, vt aduersus Cassandrum Ptolomæi & Antigoni societate iam palam ferocientem se tutaretur, veritus, ne Græcarum vrbium præfecti ab Antipatro instituti
E in filium ipsum Cassandrum propensiores essent promulgato regum nomine edicto omnes Oligarchias post Alexandri in Asiam transitum institutas subuerti, omnia præsidia deijci, omnia in eum statum restitui iubet, qui sub Philippo & Alexandri
F primordijs erat. Idque intra τὴν τοῦ Ξανδικοῦ μηνὸς τετράδα, h. e. intra Aprilis XVIII. Polysperchon præterea scribit ad Eumenem, cogitet, quàm hostiliter ab Antigono habitus sit, quàm parum tutò Cassandro ob ve-

Diod. l. 18. Iust. l. 14.

POLYSPERCHON OLIGARCHIAS ABOLET.

EVMENEM SIBI CONCILIAT.

tus Antipatri odium cõfidere queat. A Maturè igitur sibi prospiciat, & regibus potiùs, quàm infidis perduellibus fidem & obsequium præstet. Nec abnuit Eumenes honestiorem ac tutiorem sibi fore ratus sub regibus, quàm sub prædonibus militiam. Neque verò erat, quod metueret, B ne periurij ipsum incusaret Antigonus. Eumenes n. consultò in iurisiurandi formula, qua fœdus cum Antipatro inijt, dixit se eosdem habiturum hostes, & amicos, quos Antigonus, Olympias ac Reges, & quia absente Antigono Hieronymus C Antigoni loco fœdus illud inibat, verebaturque ne formula hæc Antigono ingrata esset, Eumenes, ne ad Antigonum res referretur, dixit se non alia iurisiurandi formula vsurum, quàm, quæ à Macedonibus, à quibus obsidebatur, probaretur. D Itaque Macedonum suffragijs comprobatam formulam admittere coactus est Hieronymus, quæ postea Antigono plurimum displicuit. Sed iam euaserat cum suis Eumenes, Antigonoque meritò diffidens securitati suæ consulebat. Mandata con- E tinuò Ciliciæ Satrapæ, ac Regijs quæstoribus, vt Eumeni tradantur omnes Argyraspides, numero ter mille, & quingenta, immo & plura, si opus sit, talenta ad milites conscribendos. Ad Olympiadem quoque, quæ pridem Antipatri odio ac metu F in Epirum secesserat scribit Polysperchon, redeat secura, & nepotum curam, administrationemque regni saltem ex parte suscipiat. Sed Olympias ægrè ferens Polysperchonti tu-

EVMENES ASIAE DVX.

toris nomine Regem agenti se subijcere, honestas ad Eumenem scribit literas, vnum ex fidis Alexandri amicis superesse, tanti imperij administratione regumque tutela dignum, veniret ergo opem filijs & sibi laturus. Eumenes Asiam nondum posse deseri contestatus, monet interim in Epiro maneat, dum paulo tranquilliore loco res esse possint. Ipse licet à Polysperchonte & Olympiade Asiæ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ denuntiatus, tamen memor, vnde euaserat, inuidiam ingenij moderatione temperandam ratus Argyraspidum se non ducem, sed commilitonem præferens omnium animos tantò sibi deuinctiores & obsequentiores reddidit, quò imperium modestiùs recusabat. Sed & modestiam suam commento communijt. Cum enim videret Tentamum & Antigenem, non lubenter domum suam inuisere, nec æquum esset, vt ipse in illorum ædes se conferret, finxit noctu sibi visum Alexandrum imperantem, vt sibi ædes & statua throno aureo insidens consecraretur, ibi se suo numine ad futurum & illorum consilijs præsidem futurum. Res ab omnibus plurimum probata. Atque ita primatus controuersia sublata omnia, quasi ipsius Alexãdri auspicijs gesta, etiam gregarijs militibus longe augustiora videbantur. Sed artibus Antigoni rursus in summum discrimen coniectus est. Nam legatum Philotam ac triginta Macedonas ad Argyraspidas mitit, qui primò ducum & præcipuorum militum animos priuatim tentarent, si forte largitione aut mu-

AB ANTIGONO OPPVGNATVS.

nerum pollicitatione induci possent ad insidias aduersus Eumenē struendas. Et reliqui quidem præmia perfidiæ generosè recusarunt. Tentamus primò corruptus Antigenem quoq; ad suas partes perducere conatur. Antigenes contrà monet nec honestum nec vtile esse id consilium. Antigonum n. generis ac potentiæ fiducia imperium sibi & amicis adstruere. Itaque mox non modo promissa denegaturum, sed ea ipsa detracturum, quæ iam possideant. Eumenem verò, tum quia peregrinus, tum quia fidei obseruantissimus, tale quidpiam nec audere, nec cupere. Vbi Philotas cuniculos nil profuisse videt, tum arietem adhibiturus conuocat milites, literas Antigoni ad exercitum legit, quibus dictatoria confidentia imperabat, vt Eumenem Macedonum sententia capite damnatum, quam primum morte afficiant, sin minus, omnes quamprimum meritas perduellionis pœnas luituros. Exterruerunt Argyraspidas hæ minæ, cumque modo reges, modo Antigonum extimescentes velut inter sacrum & saxum animo fluctuarent, superuenit Eumenes, qui laudum aculeis, & orationis eloquentia collabentes animos in tantam fiduciam erexit, vt metu in iram verso Regibus ac Eumeni longè quàm antea fideliores & in Antigonum efferatiores facti sint. Post hæc Phœniciam petit naues, quamplurimas posset, instructus. Sed cùm hinc Antigonus, inde Ptolemæus vrgeret, coactus est ad Seleucum in Babyloniam confuge-

AD SELEVCVM FVGIT.

A re, vt inde copias arcesseret. Atque hoc ipsum iter non sine maximis periculis perfecit. In Græcia quoq; Polysperchon modo truculentis amicorum Antipatri cædibus multorum animos exasperans, modo stolida cunctatione multa è manibus effluere B sinens odium simul & contemptum excitauit sui. Nam & Megalopitas Cassandro palam studentes, nec quicquam obsedit. Et Athenienses per ignauiam coegit propemodum ad Cassandrum deficere. Quippe Cassander, vbi patrem Antipatrum C resciçuit regum tutelam Polysperchonti commisisse, continuò Nicanorem Antipatri nomine Athenas misit, qui Menylli loco Munychiam tutaretur. Demadem verò (quem sciebat ab Antipatro nummos plurimos expiscatum & nihilo D minus ad Antigonum scripsisse in Macedoniam trajceret, à vetere & putrido filo pendentem) cum filio crudeliter occidit. Athenienses, vbi resciuerunt Antipatrum defunctum, non tam in Cassandrum, quam in Phocionem excanduerunt, quasi coE gnitam sibi Antipatri mortem dissimulasset. Phocion verò pro sua prudentia in hoc vnum incubuit, vt Nicanor imperio moderato contentus à rapinis abstineret. Vbi Diploma regium Athenas peruenit, continuò Nicanorem circumsistunt ciues roF gantes, vt confestim Munichia discederet. Ille moras nectens, & Cassandro fidem præstare satagens, etiam Pyræum occupat. Rursus Athenienses in Phocionem quasi fraudis conscium commouentur. Polysper-

chon Athenas non tam in libertatem vindicare, quàm Cassandro eripere, & sibi adiungere cupiens Alexandrum filium cum exercitu mittit, qui Atheniensibus opem ferat. Sed Cassander cum nouis viribus adueniens, huius adolescentis conatus facile elusit.

Gell.l.11. c.9. & 10.

DEMADIS, ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ.

Quod apud Gellium Critolaus Peripateticus Carneadis æqualis tribuit Demostheni, C. verò Gracchus Demadi, id Demadi potius conuenire videtur. Orauerat is aduersus Milesios & die sequenti oraturus erat, ac plura grauioraque dicturus. Milesij silentium pretio emercantur. Orator in forum quidem prodit, sed lanâ fauces ac colla reuinctus, quasi συνάγχην pateretur. Tum vnus è populo exclamauit, Non esse hanc συνάγχην, sed ἀργυράγχην. Fuit sanè Demades tam δωροφάγος, quàm Phocion ἀδέκαστος, cùm vtrumque complecteretur Antipater impensissimé. Demosthenes videtur in populo reprehendo liberior & παῤῥησιαστικώτερος fuisse, quàm vt auderet tam apertè δωροδοκεῖν.

I. VIII.

A. M. 3683. V. C. 437. Ante Dn. 317. Pt. Lagidæ VII. Pr. Demogene.

Diod.l.18. Iust.l.14.

POlysperchon Athenas cum toto exercitu regio iter suscipere cogitur. Sed priùs mittit, qui moneant non posse se Atheniensibus succurrere, nisi & ipsi dent operam, vt à proditoribus, quos ipse designabat, liberentur. Ita optimi quique ciues Phocion, Nicocles, Thudippus, Hegemon, Pytholes comprehensi, indicta caussa damnati, & cicutam bibere iussi sunt. Idque tam præcipiti festinatione, vt cum in solenne festum incidissent, ne vnius quidem diei dilationem distulerint, adeò exarserat in Phocionem innocentissimum hominem ira plebis, quasi ille vnus Comitiorum ius pauperibus eripuisset. Factum id Aprilis XXVI, Munychionis XIX, qua prodire solebant equites vt pompam Ioui mitterent. Sed nihil profecit Polysperchon hac tam iniqua cęde: Cum n. frumenta non supperterent, vnde exercitum suum aleret, coactus est in Arcadiam arma conuertere, vt Megapolitas obsideret, idque, vt diximus, irrito conatu. Itaque Athenienses nihil iam à Polysperchonte sperantes coacti sunt Cassandro se dare, & Phocionis mortem seriò sed serò lugere. Vixerat is annos quinque & septuaginta tam inculpatè, vt χρηστοῦ cognomen adeptus sit. *Virtutem incolumem odimus sublatam ex oculis quærimus inuidi.* Cicutam bibiturus rogatur ab amicis, nunquid filio mandatum velit. Ἐπισκήπτω, inquit, αὐτῷ μηδὲν Ἀθηναίοις μνησικακεῖν ὑπὲρ τῆς φιλοτησίας, ἧς νῦν πίνω. *Veto meminisse philtri, quod ab Atheniensibus mihi propinatur.*

Plutar. in Phocione. PHOCIONIS MORS.

Ælian.lib. 3.c.vlt. & l. 12.c.49.

Phocionem Antipater tanti faciebat, vt omnia, quæ Atheniensibus largiebatur, in Phocionis gratiam se gratificari testaretur. Cumque idem profiteretur sibi duos potissimum Athenis esse clientes, Phocionem, & Demadem, Phocionem, inquit, nunquam

nunquam inducere potui, vt quidquam acciperet: Demadem vero muneribus nunquam explere potui. Idem Phocion ab Alexandro vrbem vnam, & talenta centum, ab Harpalo ſeptingenta talenta oblata generoſè recuſauit. Alexãdrum ne ſpernere videretur, petijt, vt tres captiuos dimitteret, Echecratidem, Athenodorum Himerçum, & Demaratum.

Ælian. l. 1.

Diod. l. 19. AGATHOCLES.

Agathocles ex abiectiſſimis principijs ad ſummam potentiam euectus Syracuſis Tyrannidem occupat, hoc circiter vel antecedente anno, annis octingentis ſexaginta ſex poſt Ilij excidium. Erat Agathocli Carcinus pater figulus, patriâ Reginus. Is exul primò Thermas fugere compulſus eſt vrbem Siculam tum Carthaginenſibus ſubditam, in quâ & vxore ductâ, in ſomnijs terrebatur, ob quæ Delphos cùm miſiſſet, reſpondit Apollo, naſciturum ipſi filium, Siculis pariter & Carthaginenſibus multa damna illaturum. Cum ergo partum decreuiſſet abijcere, mater clam ſubductum infantem, apud fratrem Heraclidem educandum curauit, & de aui materni nomine Agathoclem nuncupauit. Poſtquam ſeptennium attigit, Carcinus apud Heraclidem inuitatus ſpectabat puerulum eximiâ formâ ac venuſtate. Admiranti reſpondit mater. Atqui huiuſmodi fere eſſet filius noſter, ſi tu eum educari paſſus fuiſſes. Tum ingemiſcenti patri res detecta. Is gaudio collachrymatus, atque interim Pœnos veritus, quibus notum erat oraculum, Syracuſas ſe confert, quo tempore Timoleon, victis Pœnis ciues vndique conquirebat circa annum V. C. 415. Tum à Syracuſano quodam locuplete Damâ nomine adamatus noua indies munera fœdi ſeruitij præmia expiſcabatur, quibus rem familiarem paulatim augebat patre iam defuncto. Dein defuncto Damâ viduam ipſius vxorem duxit, atque ita iam inter locupletes cenſeri cœpit. Bello quoque ſtrenuus & facundus, magnam apud milites & populum inijt gratiam. Sed tum Syracuſas exploſâ Democratiâ regebãt homines ſexcenti, quorum facile princeps erat Soſiſtratus Agathocli, quem popularem auram captare videbat, maximè infenſus. Itaque Soſiſtrati artibus in exilium pulſus Agathocles, varijſq; procellis hinc inde vexatus, tandem reuocatur eorum operâ, quibus Oligarchia erat odioſa. Aliquantò poſt exorto belli cuiuſpiam externi metu Agathocli duci electo conſcribendorum militum copia facta eſt. Conſcribit ergo peregrinorum fortiſſimos quoſque ac ſibi iam prœliorum aut latrociniorum ſocietate coniunctiſſimos. Ciuium verò pauperrimos quoſque ac locupletibus per inuidiam maximè infenſos. Tum conuocatis ſexcentis Oligarchis, & apud milites ac populum, inſidias ſibi ſtrui mentitus plebeios tantopere exacerbauit, vt exclamauerint, videret ipſe, ac reipublicæ conſuleret. Tum dato claſſico impetus factus, in ſexcentos, primùm in Senatu congregatos, tum in locupletiſſimorum quorumq; ædes tantâ feritate, vt pluſquam ſex hominum millia fugam arripuerint,

plusquam quatuor virorum millia trucidata sint, virgines violatæ, domus direptæ, templa sacrilegijs, incestis & cruore conspurcata horrendum in modum. His perpetratis, rursus populum conuocat Agathocles, commemorat, quàm multas à sexcentis Tyrannis contumelias perpessi sint. Nunc vrbem Tyrannis vacuam & quasi pulchrè expiatam. Hoc vnum superesse, vt Remp. ipsi capessant. Se quidem Magistratu cedere, & deinceps inter priuatos rusticum otium exoptare. Hæc ille versipellis specie recusantis Tyrannidem flagrantissimè concupiscens. At consceleratissimus quisque latrociniorum & cędium sibi conscius talionis pœnam veritus, si alius dux eligeretur, exclamare. Remp. desertam nolit, nunc vel maximè tanti ducis operâ indigentem. Tum ille, vbi se vrgeri ac tantum non cogi vidit, quasi studio plebis acquiescens, respondit se velle vel priuatum agere, vel sine collega ducem, ne cogeretur collegarum culpam præstare ipse innoxius. Ita palam dux omnium & αὐτοκράτωρ electus deinceps operam dedit, vt deriuatum in alios sæuitiæ tantæ ac immanitatis odium omnibus comitatis ac beneficentiæ officijs elueret. Hic est ille Agathocles, quem cum Castrucio, Borgia, & id genus monstris suo Principi commendat Florentinus Achitophel.

Machiauel in Principe.

Scelera, inquit, *fulminis instar feriant, aut torrentis in morem obuia quaque vno eoque cæco impetu deijciant. Ita prius ἀναλγησίαν ex stupore & metu induxeris, quam indignationem commoueris, vbi leonem exueris, beneficia sensim instillanda, pensiculatè distribuenda.* Hæc est lolligo mera, hæc pestifera lues, quâ principum animos inficit Dęmon meridianus. *Et peccare docentes Fallax historias monet*, Aretino populari suo consimillimus, qui lenonias artes seriò & prolixè tradit.

A B

OLYMPIAS EVRYDICEM.

Eurydice Philippi Aridæi vxor, mariti socordiâ vel valetudine abutens Macedoniam diuexat turbulentissimis factionibus, Cassandri auxilium aduersus Polysperchontem implorans. Polysperchon iam administratoris dignitatem aduersus Eurydices artes tueri non sustinens vrget Olympiadem, maturè adueniat, priusquam Eurydice omnia pessum dederit. Eurydice contrà cum armatis hominibus Olympiadi, quam itidem armati comitabantur, obuiam it de Imperij summâ prœlio dimicatura. Sed Macedones Alexandri recordatione Olympiadis maiestatem venerati Eurydicem deserunt, & Olympiadi se tradunt, quæ muliebri impotentiâ insolescens non Eurydicem modo, sane non immerentem, sed & Aridæum, non alio magis quam ignauiæ crimine infamem tetro carcere crudelissimè excarnificatos tandem confodi iussit, cum regnassent annos sex & menses quatuor. Contigit ergo id circa mensem Δῖον, siue Octobrem. In Asiâ Eumenes primum Seleucum Babyloniæ, tum Pithonem Mediæ Satrapas rogat, vt regibus aduersus Antigonum auxilium ferant. Illi regibus quidem opem se non denegaturos respondent, Eumenis vero Macedonum

C D E F

OPPRIMIT ET ARIDAEVM.

EVMENIS ERRORES

ſententiâ capite damnati iugum nunquam ſubituros. Rogant ergo Argyraſpidas, faceſſant hominem, nec patiantur ſe à peregrino & capite minuto regi. Sed Antigenes Argyraſpidum dux primarius, nunquam induci potuit, vt quidquam in Eumenem inclementius diceret. Eumenes ergo in vlteriora penetrare cogitur. Seleuco non aperta quidem via, ſed cuniculis plurimum ipſi negotij faceſſente. Tandem vbi Perſidem attigit, reliquos in Indiam vſque Satrapas eò æquiores habuit, quod omnes iam Pithonem & Seleucum ſuſpectos habebant, quaſi maiora ſemper acquirendi cupidine inſatiabiles. Sed moleſta rurſus erat inter multos vtcumque pares de primatu contentio, quam tamen Eumenes pro ſua prudentia ſedauit. Inſtituta quaſi Ariſtocratiæ ſpecie, cui præeſſet Alexandri thronus, vt ſupra monuimus. Seleucus his cognitis Antigonum monet, accurrat maturè, priuſquam Eumenes maiores ex Oriente copias arceſſat, quod & quàm maxima potuit diligentia præſtitit.

II. IX.

Olympias cxvi. Dinomenes.

A.M. 3684. V.C. 438. Ante Dn. 316. Pt. Lagidæ viii.

Pr. Democlidâ.

Diod. l. 19. ANtigonus, cum in Meſopotamia hyemaſſet, ineunte vere Tigrim traijcit, Seleuco ac Pithone opem ipſi ferentibus. Eumenes ſe recipit in eam Tigridis alteri* (quem

A Paſitigrin Plutarchus, Curtius & Diodorus ipſe poſtea vocat) ripam, quæ Orientem reſpicit, vt illic diſpoſitis copijs Antigonum aditu prohiberet, mandatis Xenophilo Suſianæ arcis præfecto datis, ne vllas pecunias Antigono illuc accedenti ſuppeditaret. *Iuſt. l. 14.* *Plutarc. Eumene.*

B Antigonus ad Copratem fluuium, qui in Paſitigrim influit, accedit. Eumenes, cùm ſciret eum quoque fluuium quatuor iugera latitudine ſua complectentem non niſi magno labore traijci poſſe, tranſmittit copias, & in eos, qui iam traiecerant, adhuc inordinatos impetu *EVMENES ANTIGONVM SVPERAT SEMEL.*

C facto, multos occidit, & quatuor millia capit. Itaq; deſperato fluminis Copatris tranſitu retrogreditur Antigonus ad Bagadem ſiue Badacem vrbē ſitam ad Eulei fluminis ripam. Hæc περὶ κυνὸς ἐπιτολάς acta, quo tem-

D pore Paſitigris ſolito impetuoſior exundare, & arua circumiacentia intolerandis feruoribus æſtuare ſolēt. Antigonus Bagada Ecbatana profecturus non Regia via, propter ea quod & immodico calore, & quadraginta dierum longitudine moleſta erat, ſed per Coſſæos iter inſtituit

E via breuiore & frigidiore. At Coſſæi anguſtijs occupatis, plurimum negotij, copijs Antigoni faceſſiuere. Nihilominus ἐνναταῖος, i. nonis caſtris in exculta Mediæ loca peruenit. Poſtquam Perſepolim peruenit Eu-

F menes, huic inuidens Peuceſtes militum fauorem frequentibus compotationibus demulcebat.

Eumenes viciſſim, ne primatu ſuo ſpoliaretur, confingit literas ob Olympiade & Regibus ad ſe ſcriptas, *ATQVE ITERVM.*

quibus & autoritas ipsius confirmaretur, & Polysperchontis cum copijs aduentus in Asiam promitteretur. Tandem, cum diceretur Antigonus aduentare, Eumenes it obuiam, secum ducens triginta quinque peditum, equitum sex millia, elephantos CXIV. In Antigoni vero exercitu erant duodetriginta peditum, equitum nouem millia, elephanti LXV. Antigonus autem prœlio commisso, licet amisisset peditum fere quatuor millia, totidemque superessent sauciati, Eumenes vero nonnisi quingentos amisisset pedites, equitesque perpaucos, vulneratos vero nonnisi nongentos haberet, tamen, quia Eumenem collegæ coegerunt ad castra sua reuerti, Antigonus cadauerum potẽs factus, præcipuam victoriæ partem sibi arrogabat, & tamen cladis acceptæ sibi conscius tutiùs cẽsuit ab Eumene quam longissimè posset recedere. Neq; potuit ob itinerum difficultates & ciborum inopiam Eumenes Antigonum discedẽtem insequi. Hyberna tamen sua collocarunt non longiùs quàm nouem stathmorum itinere inuicem distantia.

Antigonus cum sciret, vt suos sic & Eumenis milites in diuersa oppida frumentationis caussâ dispersos esse, adeò vt quidam quinque imò & sex dierum itinere inuicem distarent, decreuit circa Brumam breuissimâ, sed & asperrimâ & scabrosissimâ viâ iter facere, vt incautos & dissipatos sine periculo opprimeret. Sed speculatores in montibus dispositi Eumenem monuerunt adesse Antigonum cum toto exercitu. Peucestes censebat in vltima vsque oppida recedendum, vt omnes copias dispersas in vnum colligeret. Eumenes id parum honestum & intutum esse monens Antigonum hoc stratagemate delusit. Nam quos habebat penes se milites, iubet ignes quamplurimos accendere, & locis inuicem distantibus stare, vt septuaginta stadiorum ambitum implerent, quò procul spectantibus videretur esse iustus exercitus. Antigonus itaque, cum ex suorum speculatorum relatione colligisset Eumenem cum toto exercitu castra metari, se ab aliquo proditum credens non ausus est compositos & integros ipse fessus & itineris labore fractus adoriri. Itaq; aliquantulum secedere cogitur in cultiora loca, vt exercitum recrearet, dum interim Eumenes suos vndique colligebat. Tandem totis castris non longiùs quam quadraginta stadiorũ interuallo distãtibus prœlium paucis post diebus commissum est. Erant Antigono peditum XXII, equitum nouem millia, elephanti LXV. Eumeni peditum XXXVI M DCC. equitum VI M L. elephanti CXII. Cum ergò Eumenes quidem peditatu, Antigonus verò equitatu præstaret. Peucestis ignauiâ factum, vt equites ab Antigono facile profligati sint. Quin & Antigonus initio prœlij, præmissis duobus equitum millibus Eumenis castra diripuit. Itaque Eumenes ipse à Peuceste desertus, & Argyraspides licet multa strage editâ, tandem secedere coacti sunt. Sub vesperam, vbi castra direpta videre Macedo-

TANDEM A SVIS DESERITVR.

nes, primum in Peucestis socordiam debacchantur, dein agnoscentes necquicquam hæc probra spargi, clam ad Antigonum mittunt. Eumenis vnius capite liberos, vxores & suppellectilem suam totam redempturi. Quod & præstitit Antigonus. Atque ita præter spem totius exercitus potens factus Eudamum Indiæ Sattrapam, Antigenem Argyraspidum ducem, & Eumenem occidi iubet. Reliquis parcit. Hunc exitum vitæ habuit Eumenes in Thracica Chersoneso πατρὸς ἀπόρου καὶ τυμβαύλου patre paupere & siticine natus, à Philippo inter captiuos abductus, propter ingenij amœnitatem dilectus, & inter regios scribas accensus, ab Alexandro verò eo pretio habitus, vt primò eum inter corporis sui custodes Peucestis loco assumpserit, tum Barsinem vxoris suæ Roxanis sororem ei desponsarit. Post Alexandri mortem, Cappadociæ Sattrapiâ donatus, sexcentis laboribus periculisque defunctus, tum demum oppressus est, cum ex prœlio victor potiùs quàm victus & hoste suo viribus longè superior dici posset. Macedonum proditionem tãtopere detestatus est Antigonus ipse, vt Argyraspidas omnes plusquam sexagenarios, quosdam etiam plusquam septuagenarios in Arachosiam ablegarit, per varia præsidia dispergendos & atterendos, ne eorum quisquam in Macedoniam redire aut Græcum pelagus intueri vnquam posset, in quo etsi iniquus fuit Antigonus, tamen hoc supplicio dignissimi erant Eumenis proditores, & orbis prædones.

ET OCCIDITVR.

Ælian. l. 12. c. 43.

A Xenocrates Philosophus Olympiade CXVI. obit. Huic succedit Polemo Atheniensis Philostrati filius.

Laertius. POLEMO.

Olympias sublato Philippo Aridæo eiusque vxore Eurydice etiam Iollam Antipatri, quem infensissimè exosa fuerat, filium occidit, idemque B exitium parabat in Iollæ fratrem Cassandrum adiuta copijs cognati sui Epirotarum regis, cuius maiores omnes ad Neoptolemum vsq; Achillis filium Epiri regno se potitos gloriabantur. Epirotis adeò displicuit Olympiadis sæuitia, vt regem suum, quod Olympiadi C suppetias ferret, exauthoratint adnitentibus Æacidis, quod antehac nunquam contigerat. Tegeam obsidebat Cassander, sed proprio metu coactus est obsidionem soluere, & in Olympiadem arma conuertere. D Neq; multò post hanc sui vlciscuntur mores, desertam à plerisque muliebrem impotentiam detestantibus.

Diod. l. 19. OLYMPIAS A SVIS DESERITVR

AEACIDAE.

III. X.

A. M. 3685. V. C. 439. Ante E Dn. 315. Pt. Lagidæ IX. Pr. Praxibulo.

Pithon Antigoni gloriæ inuidens plerosque ipsius milites sibi adiungere conatur. Antigonus vnicum insidiarum remedium in dis- F simulatione ratus passim profitetur sibi in animo esse totum Orientem Pithoni committere simul & ad Pithonem in extremis Mediæ finibus hyemantem scribit literas honorificentissimas, quibus & insignibus En-

Diod. l. 19. Iust. l. 15. ANTIGONVS PITHONEM OCCIDIT

comijs eum attollit, & ampla virtutis præmia pollicetur, rogans interim, vt ad se veniat, de totius imperij summâ cum ipso consilium habiturus. His pollicitationibus inescatus Pithon meritas præuaricationis insidæ & ineptæ credulitatis pœnas luit. Meleager verò, Menoetas, & reliqui coniurationis Pithonianæ conscij, non ita multò post, comprehensi & occisi sunt. Ita Antigonus quasi iam totius Asiæ potens Satrapias distribuere cœpit, ita tamen, vt priores Satrapas ijs locis (puta in Caramaniâ, Bactrianâ, Paropamisadis, & Arachosiâ) reliquerit, vnde putabat auelli facile non posse. At certe Persidem Peucesti ereptam Asclepiodoro tradidit, & Euagoram Ariæ, & Orontobatem Mediæ præfecit. Thesauros verò sibi asseruauit quàm potuit plurimos. Ecbatanis quidem quinque, Susis verò quindecim, aliunde verò ex spolijs alia quinque talentum millia. In Macedoniâ Olympias Pydnam fugere coacta est, ibique diutissime obsessa, & ad extremam inediam adacta, adeò vt etiam cadauera deuorarint Pydnæi quidam. Tandem Cassandro se tradit, & duos, qui soli ipsi supererant filios, Monimum Pellæ & Aristonum Amphipoleos præfectum iubet Cassandro parere. Cassander Macedonum in Alexandrum fidem & mulieris artes veritus Olympiadem & Aristonum confodi iubet per eos, quorum agnatos Olympias iugulari præceperat. Ita deiectus est fæuissimæ simul & insolentissimæ mulieris stemmatum gloria supra modum su-

CASSANDER OLYMPIADEM OCCIDIT.

A perbientis fastus.

Cassander imperium sibi stabiliturus Roxanem eiusque filium Alexandrum Amphipoli arcta custodia haberi iubet. Supererant Polysperchon in Ætolia, Alexander ipsius filius in Peloponneso cum copijs non B contemnendis. Cassander igitur Græcorum & Macedonum animos iam plus satis exulceratos vtcumque sibi conciliaturus Thessalonicem Alexandri sororem vxorem ducit. Philippum & Eurydicem honorificentissimè sepelit. Olynthum à Philip- C po, Thebas ab Alexandro ante viginti annos dirutas instaurari permittit. Et Olynthijs quidem Macedones, Thebanis Athenienses, & plurimæ Græciæ vrbes manus socias præbuerunt. Ipse Peloponnesum petit. Antigonus Occidentem repe- D tens Babyloniam petit, vbi à Seleuco magnificis epulis cum vniuersis copijs exceptus est. Sed post conuiuiorum ludicra, vbi seriò agi cœptum est. Regem agens à Seleuco Babyloniæ prouentuum rationes exigit. Seleucus primò negare id E æquum esse, vt Babyloniæ, quæ sibi à regibus ob egregia in Alexandrum merita tradita esset, vlli nisi regibus ipsis rationem redderet, deinde memor, quid Pithoni contigisset, cum equis triginta fugam capessit in Ægyptum. Antigonus primo lætari, F quod non coactus Seleuco amico vim inferre ἀναιμωτὶ ϗ ἀκονιτὶ Babyloniam obtineret, dein Magorum responsis exterreri & ad Seleucum fugientem mittere. Sed serò & frustra. Interim Ciliciam petit, & occupatis

ROXANEM CAPIT.

GRAECOS SIBI CONCILIAT.

ANTIGONVS SELEVCVM FVGAT.

xm talentûm, quæ Quindis asseruabantur milites in Hiberna Ciliciæ dispergit. Naues quinque diuersis locis fabricandas curat. Tyrum ad id auxilium negantem, quindecim mensibus obsidet, ac tandem inito potius fœdere, quàm vi capit. Seleucus Ptolemæum docet, quid Antigono consilij esset, illustrissimos quosque Macedonas varias ob caussas & confictis criminationibus circumscriptos opprimere. Sic Eumenem, Pithonem, Peucestem è medio sublatos. Maturè igitur sibi prospiciat, priusquam latiùs serpat malum, iam plus satis diffusum. Ptolemæus ad Cassandrum & Lysimachum legatos mittit hęc eadem docens & societatem renouans. Mittunt ergo simul omnes ad Antigonum legatos, qui iubeant Seleuco quidem Babyloniam reddi, Ptolomæo totam Syriam tradi, Cassandro Cappadociam & Lyciam, Lysimacho Phrygiam Hellesponto proximam. Spolia inter se diuidi ex æquo & bono. Antigonus legatis cum ludibrio dimissis ad bellum se accingit. Ad Polyspercontem mittit legatos, qui doceant se Eumenem quidem ideò insecutum, quod Macedonum sentētiâ capite damnatus esset. Cæterum Asiam se Regi seruare, & iam nunc societatem cum ipso inire. Cuius pignora sunt talenta mille, quę mittit in communis aduersus Cassandrum parricidam belli sumptus. Aristodemus ergo hæc mille talenta ferens à Lacedæmonijs impetratâ veniâ militum octo millia conscribit, & Polyspercchonta Peloponnesi præfectum in-

COLLEGAS IRRITAT.

CVM POLYSPERCHONTE FOEDVS INIT.

A stituit. Alexandrum vero Polysperchontis filium in Asiam ad Antigonum mittit, de totius belli summâ acturum. Mittit quoque Antigonus quędam ex suis ducibus Ptolemęum nomine, qui minoris Asiæ res componat, quod & feliciter ac strenue

B præstitit. Vbi vero Alexander Polysperchontis filius aduenit, tum ex eius & Macedonum sententiâ decretum sancitur, quo iuberetur Cassander Olynthum, Cassandriam & Thebas euertere, Roxanem & Herculem liberos dimittere, Ex omnibus

C Græciæ vrbibus præsidia subducere, vt sic Græcia vere esset ἐλεύθερος, ἀφρούρητος, καὶ αὐτόνομος, iubetur quoque Cassander in omnibus Antigono ceu στρατηγῷ αὐτοκράτορι, i. summum imperium obtinenti duci obsequium præbere. Sin autem, hostis

D & parricida denunciatur. Tum in Græciam Alexandrum cum quingentis talentis dimittit, qui decretum istud vndique spargat. Cassander Peloponnesum aliquandiu populatus & Nemeis apud Argiuos peractis in Macedoniam redit, atque

E hinc misso legato, quod pręsens non potuerat, absens obtinuit, vt Alexandrum ab Antigoni societate diuulsum in suas pertraheret partes, donatâ ipsi Peloponnesi pręfecturâ. Seleucus circa Rhodum Theodotum Antigoni Nauarchum insigni

F stratagemate delusum cum omnibus nauibus capit. Agathocles multâ perfidiâ simulac sęuitia subuertit aut occupat multas Siciliæ vrbes.

IV. XI.

A. M. 3686. V. C. 440. Ante Dn. 314. Pt. Lagidæ x. Pr. Nicodoro.

Diod. l. 19. Iust. l. 15. ARistodemus Alexandri defectione audita Ætolorum beneficio, multas Græciæ vrbes in officio continebat. Sicyonium vero Alexium muneribus corruptum impulit, vt ipsum Alexandrum occideret. Sed Cratesipolis Alexandri vidua, militum nihilominus fidem retinet, Sicyonem occupat, & coniurationis in maritum conscios triginta cruci affigit. Cassander Acarnanum beneficio Ætolos infestat, Leucadios sibi conciliat, Glauciam Illyriorum regem prœlio victum postea inito fœdere sibi adiungit. Antigonus Demetrium filium viginti duos annos natum Syriæ præficit, datis ipsi quatuor consiliarijs, & peditum tredecim, equitum quinque millibus. Ipse Asiam minorem petit, & Tauro non sine magna suorum militum strage propter hyemis sæuitiam transmisso, milites suos in Phrygiæ hyberna spargit. In Sicilia Acragantini exulum Syracusanorum commiseratione bellum aduersus Agathoclem decernunt. Acroratum Cleomenis filium Lacedæmonum regem ducem petunt. Is luxuria, perfidia, furtis, & sæuitia sua omnia pessum dedit, adeò vt coacti sint Agrigentini Hamilcaris beneficio fœdus cum Agathocle inire ea lege, vt Pœni ea, quæ prius, retinerent. Reliquæ Siciliæ vrbes Græcæ liberæ essent, sed

A Syracusanos duces agnoscerent. Ita dimittunt exercitus suos Agrigentini & Amilcar. Sed Agathocles audiens Amilcarẽ à Pœnis damnatum ob pacem iniussu suo sancitam, copias suas retinet amplissimas, earumque beneficio Siciliam rursus deprædatur. B Theophrastus insignis Physicus scribebat circa annum V. C. cccCXL, inquit Plinius. Et fortasse ille ipse est, qui anno sequente Præturam Athenis gessit. *Plin. l. 15. c. 1.*

V. XII.

C A. M. 3687. V. C. 441. Ante Dn. 313. Pt. Lagidæ xi. Pr. Theophrasto.

ANtigonus Thracas, Scythas, ac circumiacentes barbaros, *Diod. l. 19.* D aduersus Lysimachum incitat, se quoque in tempore ad futurum pollicitus. Sed dum varijs implicitus curis auxilia paulò serius mittenda curat, Lysimachus singulari virtute ac diligentia barbaros singulos adortus prius oppressit, aut veniam deprecari E coegit, quàm in vnum coire potuissent. Quin & ipsa Antigoni auxilia tam feliciter ac strenuè repulit, vt in fumum abierint omnes istæ molitiones fraudulentæ. In Peloponneso per Telesphorum paulò feliciùs tumultuatur Antigonus. Sed Phi- F lippus vicissim Cassandri nomine Æacidem Epirotarum regem & Ætolos plurimum vexat. At in Asia Antigonus Cassandrum alium ab Antipatri filio Cariæ Satrapam sibi adiungit, ea lege vt Græcis vrbibus

libertas

libertas concederetur. Sed mox Cassandro ingenij leuitate rursus ad Ptolemæum deficiente, Miletum, Cannum, & Iason vrbes vi capit.

VI. XIII. Olympias CXVII.
A. M. 3688. Seleuci I. V. C. 442. Ante Dn. 312.
Pt. Lagidæ XII. Pr. Polemone.

Diod. l. 19. Antigonus ducem suum Ptolemæum in Græciam mittit cum hoc mandato, vt vndecunque posset ex vrbibus Græcis Cassandri præsidia subduceret, ne frustra vel dolose videretur Græciæ libertatem pollicitus. Sic Chalcidem, sic Athenas, & Thebas in casses pertraxit suos, etiam inuito Demetrio Phalereo, qui tum Athenis plurimum poterat.

Ptolemæus vero Ægypti rex, certe Dux Cyrenenses & Cypri regulos duos defectionem molitos acriter reprimit, & seuerè castigat. Hinc Mallum Ciliciæ vrbem excursione factâ occupat, ac militibus diripiendam tradit. Hac victoriarum dulcedine illectus, Seleuco instigante cœpit Syriaco bello acriùs incumbere. Itaque in Ægyptum reuersus Pelusio traiecto, peditum octodecim, equitum quatuor millia in Syriam ducit. Demetrius contra peditum vndecim, equitum sex millia, elephantos XLIII. Prœlium iuxta Gazam commissum. Demetrius ætate iuuenis, & peditatu inferior aduersus veteranos & peritissimos Alexandri milites pugnans, fortiter tamen restitit, nec nisi vltimus fugere cœpit. Sed tanta fuit Ptolomæi Seleucique virtus, vt hostes in fugam datos insecuti Gazam vsque, Gazam ipsam cum toto fere, qui supererat, exercitu ac impedimentis omnibus occuparint. Demetrius tamen CCLXX stadia emẽsus circa mediam noctem Azotum peruenit. Ceciderunt in acie ex Demetrij militibus [a] quingenti vel [b] quinque millia. Ptolemæus in victoriâ tam facile partâ noluit insolens aut durus esse, sed totam Demetrij suppellectilem, & præcipuos eius amicos gratis dimisit, non cauponari, nec auro, sed ferro bellum cernere volens. Tum victoriam impigrè persequens Sidonem quidem non inuitam sibi adiungit, Andronicum Tyri custodem inuitat ad tradendam sibi arcem, ille non contentus, negare se velle vel posse rem sibi commissam prodere, etiam conuitia addidit, quib⁹ exasperati milites & Andronicum & Arcem Ptolemæo tradunt. Sed Ptolemæus non tam conuitijs irritatus, quam Andronici fidem admiratus, Andronicum non absoluit modo sed inter amicos habuit. Ptolemæus verò Antigoni dux, tam virtute, quàm dignitate inferior Telesphoro Antigoni quoque duci inuidens ab Antigono deficit, Elidemque occupatam communit. Iouis Olympici templum spoliat, ac quinquaginta argenti talenta diripit. Telesphorus verò Antigono tantò fidelior Elidem recuperat, arcem subuertit, argentum direptum templo restituit. Cassander verò per Lyciscum prosperè bellum in Epiro gerit, & Alcetam regem ab Epirotis

Margin notes: PRAELIVM INTER PT. LAGIDAM ET DEMETRIVM. — a Diodor. l. 19. b Plutar. Dem. — PTOLOMAEI MODESTA VICTORIA.

electum prœlio victum sibi conciliat. Ipse vero Apolloniam iuxta Adriaticum littus sitam obsidere cogitans re infectâ cum damno ac probro recedere propter hyemis sæuitiam cogitur, & Alcetas ipse cum filijs non multo post ab Epirotis occiditur. Seleucus vbi videt iam magnam Syriæ partem Ptolemæo cedere, Ptolemæum rogat, sibi ducentos equites, pedites octingentos committat, tantam animi fiduciam præ se ferens, vt tantillas copias sibi sufficere crederet, ad totam Mesopotamiam, Babyloniamque recuperandam. Nec verò spe excidit. Nam Babylonij memores quantò æquiùs olim Seleucus, quàm tum Antigonus ipsos rexisset, cum viderent Antigonum quidem procul absentem, Demetrium vero victum, non inuiti se suaque Seleuco tradunt eiectis præsidiarijs Antigoni militibus. Sed ne tum quidem Seleucus plures quàm quadringentos equites, pedites verò ter mille habebat, Nicanor vero Mediæ, & Euagoras Persidis Satrapæ equitum, septem, peditum decem millia secum ducentes, in Babyloniam irrumpere cogitabant, nascentes adhuc Seleuci spes oppressuri. Seleucus, quod aperto Marte non poterat, astu perficere tentans milites suos in syluis abscondit. Nicanor igitur Seleucum nusquam comparere videns, negligentiùs castra metatur. Tum Seleucus noctu impetu in castra facto Euagoram occidit, Persas Antigono infensos sibi conciliat, Nicanorem exterritum fugere cogit. Hac victoriâ

SELEVCVS BABYLONIAM RECVPERAT.

ET MVLTA TRANS EVPHRATEM.

A tam moderate Seleucus vsus est, vt longè lateque diffusâ fortitudinis ac clementiæ suæ famâ Susianam, Persidem ac Mediam nullo labore sibi conciliarit. Ipse à victoriarum amplitudine Nicanor dictus est. Ab hoc anno Olympiadis CXVII primo B Seleuci Nicanoris æram inchoat Eusebius. Ab & Hecatombæonis primo, Iulij nono. Quin & ab huius anni Nisan, Martij tredecimo, initium ducit æra Seleucidarum, quâ vtitur Iosephus & autor primi Machabæorum libri. Vterq; *annos Græ*-C *corum* vocat. Iosephus semel *annos Assyriorum*. Antiquitatum lib. XIII. Iudæi in suo Kalendario æram Contractuum vocant & ab Adamo ad eam numerant annos 3448 absolutos. Quidam forsan hanc Æram inchoant à primo Tisri & Hyperberetæi, D Septembris sexto, feriâ quintâ. Quidam anno integro serius. Vide Scaligerum de emendatione temporum passim & canonum Isagogicorum lib. 3. pag. 293. Nos distinctionis caussâ æram Seleucidarum ab hoc anno initium ducentem Iudai-E cam vocabimus. Eam verò, quæ à sequente anno incipit, Chaldaicam nuncupabimus. Huius Seleuci Nicanoris tempore vixit Megasthenes, qui de Iudaicis & Indicis rebus multa scripsit.

AERA SELEVCIDARVM IVDAICA

Clemens Strom. I.

F

VII. XIV.

A. M. 3689. Sel. 2. V. C. 443.
Ante Dn. 311. Pt. Lagidæ
XIII. Pr. Simonide.

Diod.l.19.

ANTIGONVS SYRIAM RECVPERAT.

PTolomæus prudentior quàm audacior sua potius conseruare, quàm aliena inuadere satagens Antigonum cum magnis copijs aduentare audiens, quibus ipse in alieno solo impar videretur in Ægyptum reuertitur, præsidio nudatis plerisque vrbibus, quas in Syria occupauerat, puta Acc, Samariâ, Ioppe, Gaza. Terruit Ptolemæum, quod Cillem ducem suum incautiùs castra metantem à Demetrio cum omnib⁹ copijs captum audierat. Et Plutarchus docet septem hominum millia capta, & Demetrium Ptolomæo parem retulisse gratiam, impedimentis quibusdam & præcipuis Ptolomæi amicis sine pretio dimissis. Ita Antigonus totâ Syriâ nullo labore recuperatâ ad Nabatæos Arabas subigendos tradit Athenæo pedites pernicitatis eximiæ sexcentos, equitum vero quatuor millia. Is ex Idumæâ profectus, & tribus diebus, totidemque noctibus (sed vt verisimile est etiam duodecim insuper diurni temporis horis) confectis stadijs bis mille ducentis, circa noctis initium aut medium accessit ad petram loci quidem situ propemodum inaccessam, sed nullâ arte, nullis muris munitam, in quam Arabes vxores, liberos, & supellectilem suam solebant recipere. Athenæus ergo his omnibus non magno labore occupatis, continuò post discedit, ducentisque stadijs confectis, incuriosiùs castra communit. Tum itineris labore fessos milites etiam inuitos opprimebat somnus. Hæc Arabes ex aliquot captiuis fugâ elapsis edocti cum octo millibus hominum in Athenæi castra irrumpunt, & pedites equitesque propemodum omnes trucidant, suaque cum lucro recuperant. Tum Antigono scribunt Athenæum quidem auaritiæ incusantes, suam verò necessariam defensionem excusantes. Et Antigonus quidem barbaros delusurus fictis laudibus extollere, Athenæum verò etiam acriùs quàm Arabes ipsi damnare, paucis post diebus Demetrium filium in eos mittit, cum quatuor peditum millibus equitibusque totidem. Hi assumpto in multos dies commeatu, ad petram eandem accedunt, & noctem integram, diemque sequentem frustra adorti tandem à barbaris secedere persuadentur, acceptis muneris loco septingentis camelis, quod Antigono maxime displicuit. Idem Asphaltitem lacum toto bitumine spoliare conatus ab irruentibus Arabibus cum ignominia ab incepto desistere coactus est. Tandem edoctus quid rei Seleucus gessisset, dum eum procul Orientem versus, abesse scit, Demetrium mittit cum equitum quatuor, peditum quindecim millibus. Et is sanè Mesopotamiam milite destitutâ nactus in Babyloniam vsq; facile peruenit & duarum arcium alteram occupatam militibus suis diripiendam tradit, imposito septies mille militum præsidio, quorum beneficio alteram quoque arcem oppugnaret. Ipse, prout iusserat pater, versus mare iter instituit. Sed militum Demetrij deprædationes Babyloniorum animos multò magis quàm vnquam

ARABAS VINCIT.

MOX AB IIS VINCITVR.

anrea in Antigonum infensiores, & A in Seleucum propensiores reddidere. Aliquantò post intercessit iterum aliquot fœdus, quo interim dum Alexander Roxanis ex Alexandro filius adolescat, Lysimacho quidem Thracia, Cassandro vero reliqua Europa, Ptolomæo Ægyptus. Antigo- B no vero Asia cederet. Sed Seleuci, cuius nulla mentio fiebat, & trium priorum Antigoni potentiæ inuidentium artibus, fœdus illud continuò post abruptum est.

CASSANDRI PARRICIDIVM.

Et Cassander Alexandrum iam pubescentem extimescens per Glauciam custodem C cum Roxane matre confodi iubet. Ita cæteris quidem Regis olim omnia innouaturi metu detracto rem gratissimam fecit, sibi verò vni æternam execrandi parricidij infamiam contraxit. Hactenus ergo Satraparum, ducum, administratorumue D nominibꝰ prouincias inter se discerpserant Cassander, Lysimachus, Antigonus, Seleucus, & Ptolomæus, deinceps nulla neque Philippi, nec Alexandri mascula sobole superstite confidenter nomina, & absolutam regum autoritatem arrogare sibi E non dubitarunt.

AERA SELEVCIDARVM CHALDAICA.

Itaque ab huius demum anni Tisri, Septembris XXVI, feria quinta Seleucidarum æram inchoat secundus Machabæorum liber. Ptolemæus verò à sequente Thoth Nouembris nono, Sabbatho; hancque æram Chaldæorum F vocat. Vide anno V. C. 509. 517. 525. 586.

Hieron. in Dan. c. 9.

Hieronymꝰ. *A Cyri imperio ad Seleuci primum supputantur omnes anni ducenti quadraginta octo*, h.e. Æra Seleuci secundum Chaldæos initium ducit anno CCXLVIII à primo regni Cyri anno.

Diod. L. 19.

AGATHOCLIS SAEVITIA IN MESSENIOS.

Agathocles Messenios iam semel deceptos, vi tamen armorum eò adigit, vt iterum se ipsius fidei committerent. Ille primò nihil aliud postulare, nisi vt exules Syracusanos eijce- B rent, exules verò Messenios susciperent, tum eo impetrato, omnes eos, quos sibi plurimum aduersari didicerat, numero sexcentos ad se conuocat, ac simul omnes iugulat, & in posterum Messenios ita sibi mancipat, vt ad libertatem ne aspirare qui- C dem auderent. Eadem sæuitia in Centuripinos & Galaritanos defectionem molitos vsus Syracusas redit. Carthaginenses CXXX triremibus imponunt tredecim armatorum millia, adiunguntque ducentas onerarias naues Hamilcare duce. Sed exor- D ta tempestas triremes sexaginta, naues onerarias ducentas absorpsit. Hamilcar nihilominus cum reliquis nauibus in Siciliam appellens conterritos sociorum animos sua virtute confirmat, & ex tota Sicilia colligit peditum quadraginta, equitũ quin- E que millia, & primo impetu viginti Syracusanas naues in ipso propemodum portu cum omnibus militibus ac nauris capit.

IN GELOOS.

Agathocles ad sui cõseruationem tantò acriore disciplina, & belli neruo pecunia indigere se ratus Gelam milites paulatim irre- F pere iubet. Vbi sensit iam milites ciuibus esse potentiores, tum ipse Gelam accedit, & Geloos proditionis accusat, siue fictum id erat crimen, siue paucorũ culpam toti vrbi imputabat. Capitis ergo damnatos plus-

quam quater mille Geloos confodit, eorumque bona omnia proſcribit. Quin & reliquis imperat, vt omne ſuum aurum & argentum ſiue rude, ſiue ſignatum in ærarium conferant. Qui vel vnciolam ſubduxerit, capitis pœnam indicit. Ita ingentem pecuniæ vim corradit, atque ita quaſi probè re geſtâ ad prælium accingitur, caſtris iuxta Himeram fluuium poſitis. Stabant Carthaginenſes in alterâ fluminis ripâ ad prælium licet multo numeroſiore exercitu non ſatis confidenter parati. Terrebat Pœnos pariter & Siculos vetus neſcio quod & ambiguum oraculum, quo ferebatur ingens hominum ſtrages olim eo loco edenda. Et tum flagrans Sirius ſegniora ad bellicos labores corpora reddebat. Agathocles, quaſi non Carthaginenſes modo, ſed & oraculum ipſum eluſurus, inſidijs opportuno loco diſpoſitis, abactâ trãs flumen prædâ Carthaginenſium aliquot equites ad pugnam allicit. Hi paulò incautiùs excurrẽtes & in inſidias prolapſi terga dare coguntur. Dum his reliqui Carthaginienſes auxilium ferre cogitãt, commouetur totus exercitus ad iuſtum prœlium, ſed Siculis & Agathocli huic veluti prædæ pridem inhiantibus facile fuit ordines legitimos conſeruare, & Pœnos confuſiùs procurrentes exterrere ac tandem profligare. Fugientibus inſtat Agathocles, & iam ipſa caſtra tantum non occupat, eò ferociùs, quod hoc vno prœlio non opimam modo prædam, ſed bellum ſibi confectum ſperabat. Et verò iam defetiſcentes & animo conſternati ſpem omnem abiecerant Pœni, cum ecce nihil tale cogitantibus opportuniſſimum occurrit auxilium claſſe recens aduectum. Tum ergo alternans victoria Pœnorum ſpolia iam ſpe deuorantem Agathoclem fruſtratur, & in fugam adigit eò periculoſiorem, quod & procul diſtabant caſtra quadraginta ſex ſtadijs, & ſiti ac labore iam enectos Siculos integri Pœni facile profligabant. Deſiderarunt Pœni quidem quingentos, Agathocles verò ſeptem Græcorum millia. Prudenter tamen cladem tantam moderatus Gelam ſe recipit, vt hoſtes expugnationis ſpe illectos diſtineret, dum Syracuſani meſſem ſuam colligunt, vt ſaltem duo hæc oppida ſibi integra poſſet aſſeruare. Nam cætera prope omnia ſatis agnoſcebat ſuæ crudelitatis odio continuò ad Pœnos defectura: quod & ſanè contigit.

VIII. XV.

A. M. 3690. Scl. 3. V. C. 444.
Ante Dn. 310. Pt. Lagidæ
XIV. Pr. Hieromnemone.

AGathocles omnium Sicilię regulorum conſceleratiſſimus, & perditiſſimæ, ſi quiſquam vnquam audaciæ, cùm videret ſe à Pœnis acie victum, à Siculis vndique deſtitui, facinus aggreditur prodigioſæ temeritatis & confidentiæ. Nec n. precibus, aut humanitatis in poſterum pollicitatione quenquam

Diod. l. 20. Iuſtin. l. 23. AGATHOCLIS RAPACITAS

deliniret dignatus, ijs artibus imperium facile retineri arbitratus, quibus initio partum est, delicta vetera nouis sceleribus expiat. Syracusis tutores omnes iubet pupillorum pecunias in ærarium conferre. A locupletissimo quoque etiam inuito pecuniam fœnore accipit, Mattonis mundum muliebrem & ornamenta omnia detrahit. Tum conuocato populo incipit suam ac Reipublicæ vicem dolere, quod immensis suis pro Rep. laboribus, tam iniquam fortunam expertus sit, se periculis ac sudoribus assuetum quæuis discrimina reipublicæ causa facile subiturum. Sed eos se potissimum commiserari, quibus huiusmodi laborum noua esset facies. Itaque vltrò suadere se, vt si cui sit animus minime bellicus, vitæ ac securitati suæ prospiciat, vtilius extra quàm intra pereunti patriæ consulturus. Honesta & popularis oratio visa benigno omnium applausu, & fictis laudibus excepta est. Itaque locupletissimi quique die dictâ non tam Pœnorum quàm Agathoclis ipsius metu & odio discessum parant. Vbi aliquantulum ab vrbe abesse sensit sub noctem milites immittit, qui eos omnes quasi desertores trucident. Ipse eorum bona proscribit. Hac arte coaceruatis nummis milites conscribit, classemque adornat, quasi Siculam aliquam vrbem adorturus aut piraticis excursionibus bellicos sumptus sustentaturus. Naues partim conscripto milite, partim locupletissimo quoque ciuium implet, fratres à fratribus, filios à parentibus auellens, vt etiam

SAEVA PERFIDIA.

PERDITA AVDACIA.

A inuictissimi charitate mutua alter alteri fidem seruarent. Syracusas Antandro fratri & idoneo militum numero custodiendas tradit. Ipse verò Africam petit, Pœnos nihil tale cogitantes, longæ pacis securitate luxuriantes, & victoriæ recentis gaudio
B exultantes ex improuiso adorturus. Pœni cum audissent Agathoclem classem instruere, & ipsi classem suam Syracusis admouent longe numerosiorem ac instructiorem. Et forte tum accidit, vt onerariæ naues frumentum deuehentes ad vrbem
C accederent. Has intercipere conantur Pœni. Agathocles contra quasi defensurus obuiam procedit. Pœni ergo classem suam quasi ad nauale prœlium instruunt. Agathocles leuiter declinans ab insequendis nauibus onerarijs ad se allicit. Ita & one-
D rariæ naues in vrbē illapsæ, & ipsum fuga velox ac nox superueniens periculo eripuit. Insequenti die Sol deliquium passus magnam superstitionem Siculorum animis iniecit. Incidit hæc eclipsis in Augusti XV, cùm Lunæ latitudo esset graduum 271.
E 33'. 23".

Sed Agathocles, qui pridem non modo superstitionem, sed omnem pietatis sensum exuerat, docet hæc deliquia rerum sanè mutationes portendere. Sed hoc ipsum Siculis fausti instar ominis esse, vt pote quibus
F libertas, Pœnis vero seruitus inexpectata significetur. Iustinus id confert in septimum Agathoclis annum quasi huius Æram ab Olympiade CXVI inchoans. Septimo post die Punicæ naues Siculas insecutæ iam

tergo imminebant & ad teli iactum accesserant, cum Agathocles iam littori proximus omisso prœlio in Africam delabitur. Sequenti nocte, impedimenta omnia ex nauibus subducit, milites epulo solenni exceptos inebriat. Vbi iam vino hilariores videt, confricto mendacio docet se, cùm à Pœnis vrgeretur, Cereri ac Proserpinæ vouisse si in littus saluus euadere posset, Naues suas in illarum honorem incensurum.

Iam ergo persoluenda Deabus vota. Tum quispiam ex composito facem ardentem offert, hanc ille in suam nauem inijcit, eiusque exemplum cæteri milites insequuti quasi procaci ex temulentiâ lasciuiâ. Vbi vinum deferbuit, tum, quid actum esset, reputantes animum prope despondebant. Sed hoc ipsum spectabat Agathocles, vt omnem ipsis fugæ spem eriperet. Ille tristitiam negotio discussurus iubet iram in hostem conuertere. Primæ se offerunt vrbes Megalopolis & Tunes. Has incustoditas & vix muro cinctas facile occupat, & militibus diripiendas tradit, tam opimis spolijs exiguam nauium iacturam compensatur. Hinc recta Carthaginem petit. Vrbs primò tam inexpectato casu propemodum exanimata, quia persuadebat sibi Agathoclem profligatis in Sicilia Pœnis omnibus victoriam impigrè persequi. Postquam classis aduentu contra esse compertum est, metus in contemptum vertit. Successit quoque ira in Nauarchos, qui per ignauiam passi sint certam prædam è manibus effugere.

FELIX TEMERITAS.

A Itaque his abdicatis aut etiam pro more cruci affixis duos alios substituunt Hannonem & Bormilcarem, ברחמלכר h. e. Amilcaris filium. His ducibus traduntur peditū quadraginta, equitum duo, curruum item duo millia Agathocli vix erant in vniuersum B duodecim militum millia, inter quos plerique scuti loco vacua scutorum opercula præferebant ad speciem magis quàm ad vsum. Itaque Pœni ad supplicij spectaculum potiùs quàm ad prœlium accincti viginti manicarum millia secum attulerant. C Agathocles vt suos aliquo solatio demulceret, magnum noctuarum numerum in hunc vsum pridem apparatarum repente emitti iubet. Hæ è manibus & cauea custodum elapsę militum galeis, & scutis insidere conspiciuntur. Id fraudis ignaris optimi D augurij loco visum plurimum animi militibus alioqui turbatis indidit. Hanno singulari in patriam caritate & propria virtute stimulatus & sacrę cohortis dux fortissime pugnans occiditur. Bormilcar non tam ignauia quam præuaricatione, audita collegæ E morte signū receptui dat in proximum colliculum, quasi hinc tutius ex superiore loco in hostes excursurus. Sed id minus ordinatè factum fugæ speciem præbuit. Itaque tantò audétius insecutus Agathocles viam præcludit, qua ad castra regredi poterant. F Ita castris hostium potitus, non in præsens modo spolijs opimis, sed magna in posterum spe militum animos impleuit. Ceciderunt Siculi ducenti, Pœni mille aut secundum quosdam sexies mille, Pœ-

STOLIDA POENORVM CONFIDENTIA.

nos vero tanta ſubijt conſternatio, vtinanibus votis Deos ſuos fatigaturi, non modo immenſa munera & bellicis ſumptibus plurimum profutura ad Herculem Tyrium (cui olim prouentuum ſuorum decimas offerre ſolebant) quaſi compenſationis loco miſerint. Sed & cum pridem pro ciuibus peregrinos adoleſcentes pretio emptos Saturno immolarent, tum illuſtriſſimi quique ciues numero ducenti ſorte electi ſunt: alij verò inſuper ſe vltrò offerentes trecenti liberos ſuos Saturno immolandos, & igne cremandos obtulerint. Tandem, non votis, neque ſupplicijs, ſed vigilando, agendo, benè conſulendo res magnas geri recordati, ſtratagema non ineptum excogitant. Mittunt ad Amilcarem qui iubeant pereunti quidem patriæ protinus opem ferat. Metum tamen diſſimulet, & famam in vulgus ſpargat, Agathoclem cum tota claſſe perijſſe. Amilcar mandata prudenter exequēs, mittit in vrbem qui cladem Agathoclis annuntient, nauium incenſarum fertamenta commonſtrent, ciues ad deditionem cohortentur. Tum ingens luctus, pauor, ſeditio totam vrbem occupat eo ipſo acerbior, quod eorum, qui deditionem ſuadebant, octo millia vno die in exilium pulſa ſunt. Reliqui tanto magis infenſi vel animo fracti inopes conſilij, & iam vltima metuentes diuexabantur. Iam etiam Antandro ipſi Agathoclis fratri non diſplicebat deditio. Sed Erymaon Ætolus Antandro quaſi conſiliarius datus pernegauit quidquam innouandum quin cer-

ANOPΩΠΟΘΥΣΊΑ.

ARS ARTE DELVSA.

A tiora aliunde quàm ab hoſte docerentur. Et Agathocles ſanè prouidus hoc ipſum metuens τριακοντόρους duas opere tumultuario fabricandas & diuerſis itineribus Syracuſas quam primum mittendas curauerat. Portum Syracuſanum obſidebat Pœnorum B claſſis. Nec fefellit illos ſenſim irrepens nauicula. Tamen ſingulari Dei prouidentia ſpectantibus & inuitis Pœnis miſella ratis in portum illabitur. Ad hanc accurrunt ſuſpenſi omnes & vero comperto præ gaudio in lachrymas effuſi portum cateruatim C adibāt tam optati nuntij ſingula minutatim percontantur. Id conſpicatus Amilcar non dubitans, quin muri defenſorib⁹ vacui tum eſſent, ſcalas admouet, & iam non pauci in vrbem euaſerant cum equites pro more mœnia obambulantes, id conſpi- D cati claſſicum dederunt. Totus ergo populus turmatim è portu in Pœnos irruens facile iam captas turres reciperat, & hoſtes vel intra vrbem iugulat, vel de muro præcipitat. Tandem Amilcar vrbis occupandæ ſpe depoſita ab obſidione diſcedit, & E quinque hominum millia Carthaginiſem mittit. Agathocles interim torrentis inſtar omnia raptabat. Primò Tunetum occupat, tum Adrymettum obſidet. Dum Adrymettum obſidet, Pœni viciſſim Tunetū obſidione cingunt. Hoc audito Agathocles F noctu edito loco caſtra locat, vnde, tum ab Adramyttenis, tum à Pœnis Tunetum obſidentibus cōſpici poſſet, & incenſis ignibus quamplurimis, vtriſque terrorem inijcit, quaſi noua ipſi auxilia adueniſſent. Ita Pœni ab

TORRENTIS RAPIDITAS.

ni ab obsidione vrbis discedunt, Adramytteni Agathocli se tradunt. Hinc Thapsum & ducentas alias vrbes in Africâ, minis, blāditijs, varijsq; stratagematis occupat, partim inuitas excidij metu, sæpiùs volentes, & in Pœnos odio. Dum paulò longius excurrit, Carthaginem perueniunt Siciliæ auxilia, quibus recreati Pœni Tunetum rursus obsident. Agathocles eo audito confestim redit, & vbi ducentis tantum stadijs Tuneto se distare sensit, substitit ad noctem vsq;. Tum ineunte nocte Tunetum vsque excurrit & primo diluculo incidit in Pœnos securè palantes, atq; ita, vt erant, inordinatos aggressus, duo millia occidit, sicq; rursus spem Pœnorum deijcit.

HERCVLES ALEXANDRI SPVRIVS. In Macedoniâ Polysperchon Cassandri viribus impar, cum hactenus Hercules Barsinis ex Alexandro filius pro Spurio habitus, & Pergami neglectus esset, tum sublatâ omni legitimâ Philippi stirpe, Herculem hunc iam septendecim annos natum arcessit & Græcis aduersus Cassandrum obijcit. Ætoli Cassandri odio opem suam alacres pollicentur. Ptolemæus Ægypti rex, cum audisset Nicoclem Paphi regem defectionem moliri, mittit, qui eum corripiant ac mori iubeant. Axiothea, vbi coniugem suum Nicoclem mortem sibi consciuisse audijt, ipsa filias suas iugulat, tum sorores suas hortatur, vt exemplum suum sequantur, quod cum audissent earum mariti, & ipsi sibi manus intulerunt. Ita cum de vno Nicocle tollendo mandata dedisset Ptolemæus, tota ipsius domus

ΑΥΤΟΧΕΙΡΊΑ.

A proditionis conscia, tragicum exitum sortita est.

IX. XVI.

A. M. 3691. Sel. 4. V. C. 445.
Ante Dn. 409. Pt. Lagidæ V. Prætore Demetrio Phalereo.

B

Diod. l. 20. PTOLOMAEVS.

Ptolemæus Ægypti rex, cùm audisset plerasque Ciliciæ vrbes, quas pridem cœperat ad Demetrium deficere, ipse eò delatus multas recuperat, & nouas in Lyciâ occupat. C Ptolemæus Antigoni dux & consobrinus Ptolemæo regi se tradit, sed cum pro ingenij sui subdolâ leu tate res nouas moliretur, comprehensus cicutam bibere iubetur. Cassander veritus, ne Macedones cùm rerum nouarum studio, tum D prisco in Alexādrum amore ad Herculem ipsius filium deficerent, clam ad Polysperchontem mittit, qui moneat, quam parum sibi consulat, qui vltrò sibi dominum arcessiuerit, cum possit ipse αὐτοκράτωρ esse. Priscas potiùs simultates exuant, san-E ctum fœdus ineant, & oppresso hoc adulterino partu pax certa pereunti Græciæ restituatur. Nec abnuit Polysperchon vecors pariter ac perfidus, qui à latrone parricidij, quàm à Rege virtutis certius aut amplius præmium expectarit. Sed ita ferro F exscindenda erat familia illa, cuius ambitio tot vrbes, tot populos ferro cruentauerat.

HERCVLES OCCIDITVR.

Cleomenes Lacedæmoniorum rex cùm regnasset annos vnum & sexaginta obit, relicto Aretâ nepote,

SPARTAE TVTA OBSCVRITAS.

qui regnauit annos XLIV. Quis non Spartanorum per illa tempora obscuritatem demiretur? At mihi quidem tum tranquillâ longęuitate, tanto fœliciores videntur, quanto irrequietis prædonibus abiectiores videbantur. Hic Aretas vel potius Areas dicitur Plutarcho Areus, Iosepho Ἄρῃος. Huius Arei hoc stemma refert Plutarchus in vitâ Agidis & Cleomenis. Pausaniæ, qui ad Platæas pugnauit A.V.C. 275. filius fuit Plistonax, Plistonactis Pausanias II. Huius filij fuere duo Agesipolis & Cleombrotus, cui itidem nascuntur filij duo Agesipolis II. & Cleomenes, qui regnare cœpit anno V. C. 384. & hoc anno obijt V. C. 445. Cleomenes quoque duos filios habuit Cleonymum & Acrotatum, quorum neuter regnauit. Sed opiter Areus Acrotati filius, Arei nepos, Cleonymi filius Leonidas Arei patruelis is est, qui Agidem ab Agesilao Magno ortum occidit.

AMILCARIS, PRAECEPS SECVRITAS

Amilcar Syracusas maiore exercitu quam antea obsessurus, centum ac viginti peditum equitum quinq; millia ex totâ Siciliâ colligit vrbemque paulò ante messem obsidione cingit, tum indicta die scalas admouet eo quem incustoditum putabat loco, inuitatus vel maxime vatis prędictione, qui die crastini Syracusis cænaturum affirmauerat. Itaque tumultuaria militum turba ad prędam potiùs, quàm ad prœlium procurrebat. Sed Syracusani siue moniti, siue quidpiam huiusmodi præsagientes vltrò locum deserunt, & silentio suo securam hostibus confidentiam inijciunt, vbi vident in vrbem iam exultantes euagari, ex insidijs prorumpût, & incautos ingenti strage contrucidant, Amilcaremque ipsum viuum capiunt, quem audito vatis oraculo cœna quidem excipiunt. Sed mox indignis affectum contumelijs securi percutiunt, eiusque caput ad Agathoclem mittunt. Quin & excursione factâ conturbatos hostes adorti castra diripiunt, & in vrbem spolia ampla referunt. Hostes tam fœdè profligatos alia excipit clades. Nam Amilcaris loco Barbari Pœnum hominem, Græci Dinocratem ducem eligunt. Agrigentini verò Xenodico duce spem liberandæ Siciliæ concipiunt, quo vexillo semel erecto Erbessus, Enna, Gela & aliæ multæ ciuitates à Pœnis deficiunt. Et Agrigentini diu contempti tum Syracusanis pariter & barbaris formidini erant. In Africâ Tuneti Archagathus Agathoclis filius Lyciscum non obscurum militem sed tum procaci temulentiâ in Agathoclem probra iacienrem hastâ confodit. Milites, qui olim tot ciuium cædes impune perpetrari sustinuerant, tum commilitonis vnius necem non prorsus iniustam, tam iniquo animo ferunt, vt infensis animis ad Agathoclem procurrant. Archagathum ad pœnas exigunt, ipsi Agathocli, si abnuant, necem intentant, stipendia exigunt, scelera exprobrant, denique factionibus omnia miscent, quarum fama ad Catthaginenses vsque defertur. Hi continuò per legatos omnia stipendia pollicentur, & amplissima insuper præmia. Aga-

SICVLIA POENIS DEFICIVNT.

SEDITIO CALLIDE REPRESSA AB AGATHOCLE.

thocles inter ſacrum & ſaxum conſtitutus dignum audaciâ ſuâ conſilium capit. Exutâ purpurâ habitu priuato in Prætorium procurrit. Mirantibus cunctis orationem pręſenti fortunæ congruentem habet. Monet, quid hactenus egerit, quoties pro ipſorum ſalute morti ſe obiecerit, ſe nunc quoque, ſi ita ipſis expediat, mortem non detrectare. Tum exerto gladio in mucronem incumbit. Sed clamore protinus ſublato milites ferrum abijcere, purpuram induere iubent, crimina omnia diluunt, obſequium pollicentur. Agathocles cõtinuò hac occaſione vtendum ratus milites in hoſtem ducit.

POENORVM STVLTA CREDVLITAS. Pœni ex compoſito captiuum Agathoclem adduci credentes iam lætum Pæana concinebant. Græci hactenus quieto agmine progreſſi, vbi propiùs acceſſere, protinus elata voce in hoſtem procurrunt, eumque rei nouitate conterritum facile profligãt. Ducenti tamen ex maxime factioſis militib⁹ ad Pœnos deficiunt.

X. XVII. Olympias cxviii.

A. M. 3692. Sel. 5. V.C. 446.
Ante Dn. 308. Pt. Lagidæ
xvi. Pr. Charino
P. Decio Mure II. Q. Fabio
Maximo III. Coſſ.

Diod. l. 20. FASTI CONSVLARES. Deinceps Romanos Conſules adſcribere viſum eſt, quia Diodorus poſt multos annorum quinque vel ſex ἀναχρονισμοὺς eoſq; continuos in Athenienſium ἀρχόντων cum Romanis conſulibus comparatione

A tandem eò delapſus erat, vt vno tantum anno à vero deſciſceret. In eoq; aliquandiu perſeuerauit. Nunc demum omiſſo ſuperiore anno, quo ſine Conſulib⁹ Papitius ſolus Dictator Reip. præfuit (quem annum Liuius quoque tranſcendit & Reuſne-

B rus) recte atque ordine Prætores Athenienſium cum Conſulibus componit. Ita deinceps in ſerie cõſulum vſque ad Auguſtum atque adeò vſq; ad Philippum Imp. Faſti Conſulares Onuphrij tam exacti ſunt, vt ne vnum quidem par conſulum demi

C vel addi poſſit. Recte igitur Diodorus Olympiadem cxviii. celebratam & Charinum Athenis Prætorem factum docet P. Decio, & Q. Fabio Coſſ. Græcæ vrbes cum viderent, neque Caſſandrum, nec Antigonum libertatem toties promiſſam ipſis ſe- GRAECI FRVSTRA LIBERTATI INHIANT.

D riò procurare, ad Ptolomæum adeunt fideliorem reliquis reputantes, & ille quidem cum exercitu aduenit, & aliquot vrbes liberat. Sed cum videret Græcos auxilia ſibi promiſſa denegare, cum Caſſandro redit in gratiam ea lege, vt quiſque ſemel

E parta retineat.

Antigonus Cleopatram Alexandri magni ſororem eius verò Alexandri, qui Italiam tentauit, viduam ambit. Differentem & indies procraſtinantem Sardibus aſſeruari iubet. Po- CLEOPATRA OCCIDITVR

F ſtremò indignantem, quod quaſi captiua detineretur, per fraudem interfici iubet, veritus ne effugeret, & cuipiam alteri nuberet. Sæua hæc zelotypia eò fœdior erat, quod Antigonus iam octogenarius erat. Agathocles in Africa Nomadas aliquot

Iust. l. 23. INFIDELITAS NOMADVM. sibi conciliat. Pœni contra accurrunt, vt eos in fide & officio contineant. Committitur prœlium. Nomades post aliquas velitationes manus temperant, expectantes, penes quem futura sit victoria. Stabant à Pœnis aliquot Græci, hi acerrimè omnium Agathocli resistebant. Tandem tamen vincit Agathocles, Græcos mille captiuos abducit, & non multo post, cum animaduertisset eos effugere conatos, comprehensos iugulat omnes, castra Pœnorum diripit. Nomades interim in Agathoclis longiùs absentis castra inuolant, eaq; diripiunt, Agathocles mittit, qui Nomadas insequantur. Sed plerique cum præda iam euaserant.[a] Ophellas vel [b] Opheltas, qui Ptolomæi auspicijs Cyrenem subegerat, & suo quàm alteriùs nomine eam regere malebat, res nouas moliebatur. Agathocles legatum ad eum mittit, rogat auxilio adsit, si Pœnos communibus opibus debellare possit, Africam totam ipsi traditurum, Sicilia contentum. Ophellas imperij proferendi cupidine ac spe illectus colligit equites sexcentos, conscriptorum peditum decem millia, quos sequebantur totidem alij voluntarij cum vxoribus ac liberis. Octodecim diebus tria stadiorum millia per horrida tesqua ac serpentibus infesta deserta emensus vix tandem ad Agathoclem peruenit. Agathocles pro sua calliditate blandè salutat, & omni honore excipit. Deinde siue id primò decreuerat, siue ex conuictu agnouit non satis aptum suis consilijs hominem, apud amicos de Ophella conqueritur, fingit insidias sibi structas. In Ophellam concurritur. Ille rei nouitate territus arma tamen capit, & impigrè se tuetur. Sed tempus captauerat Agathocles, quo pleriq; Ophellę milites frumentandi causa procul aberant. Itaque vel ipso hostium numero obrutus occiditur. Eo sublato Agathocles milites ipsius consolatur, mira pollicetur, ad id se coactum mentitur. Denique consilij inopes in tam alieno solo, seu volentes, seu inuitos ad se allicit. Neq; verò tum Pœnis licebat ad alia intentis hac alioqui opportunissima ad opprimendum Agathoclem, aut Cyrenenses sibi conciliandos occasione vti. Erat n. Bormilcar tam securus eorum, quæ in castris fierent, quàm Agathocles ignarus eorum, quæ in vrbe gerebantur. Bormilcar Tyrannidi pridem inhians tandem amandatis ad Numidicum bellum plerisque militibus præter coniurationis conscios, hoc ipso, quo Ophellas iugulatus est, die cum coniuratis regis nomen arripit. Obuios quosq; reclamantes iugulat. Plateas omnes ciuium cruore conspurcat. Fœda totius vrbis facies visebatur, plerisque eo magis attonitis, quod putabant has cædes ab Agathocle perpetrari. Vbi verò agnitum lanienam hanc à Bormilcare cum paucis sicarijs exerceri, vires suas recognoscit ciuitas, & animos acuente ira in Tyrannum acriter insurgit. Tyrannus cum suis sese dedere coactus est impunitatem stipulatus. Et cæteris quidem fides seruata. Bormilcar vnus fidei beneficio

Marginalia: a Diodor. b. Plutar. in Dem. — OPHELLAE. — AGATHOCLIS. — BORMILCARIS. — Section letters: A, B, C, D, E, F.

indignus visus est.

XI. XVIII.

A. M. 3693. Sel. 6. V. C. 447. Ante Dn. 307. Pt. Lagidæ XVII. Pr. Anaxicrate App. Claudio Cæco L. Volumnio Flammâ Coss.

Plutarc. Demet. DEMETRIVS ATHENIS.

ANtigonus, vbi videt Cassandrum & Ptolomæum liberandæ Græciæ consilium omisisse, ipse tantò lubētiùs id aggreditur. Tradit igitur Demetrio filio quinque talentum argenti millia, naues CCL, quo id strenue aggrederetur velut & ad gloriam illustrissimum & ad captandam popularem gratiam vtilissimum. Initium ab Athenis quasi orbis speculâ fieri iubet. Demetrius ex Asiâ tam secundo vectus est vento, vt priùs in Pyræo conspectus sit, quàm de eius aduentu quidquam auditum &, quæ erat populi supinitas, Ptolomæi nomine excipiebatur. Vbi agnouere Demetrium Athenienses, primò quidem quasi hostem repellere conabantur, mox potentiori cedere coacti sunt. Simulac Piræum ingressus est, per præconem pronuntiari iubet, Bonis auibus aduenire se patris Antigoni iussu Atheniensibus primò, tum Græcis omnibus vrbibus libertatem daturum, & non modo præsidia Macedonum eiecturum, sed ipsas Tyrannidis sedes subuersurum. Exceptus est mirò populi totius applausu. Tum eiecto Dionysio eiusque præsi-

LIBERTATEM PROMVLGAT.

A dio, quod Cassandri nomine Munychiam obtinebat, Athenienses in Demetrij laudes effusi, altare ipsi extructum σωτήριον vocant. Σωτήριον quoque nuncupant Thargelionis XXVI. quo Demetrius in vrbem appulerat. Is hoc anno incidit in Maj

FOEDIS ADVLATIONIB. EXCIPITVR.

B XIV. Quo loco, inquit Clemens, ex equo descenderat, templum condunt, καταιβάτου Δημητρίου. Altaria vbique, coniux Minerua destinatur. Demetrius neglecto simulachro veteri verum ac florens scortum Lamiam in templum Mineruæ ducit. Tum

Clemens προτρεπτικῷ.

C ipsi & Antigono statuas & coronas ducentorum talentum pretium excedentes consecrant. Athenienses, Decem tribubus duas adijciunt Δημητριάδα & Ἀντιγονίδα. Quin & Μουνυχιῶνα Δημητριῶνα, ἕνην καὶ νέαν Δημητριάδα, & Dionysia Δημήτρια nuncupa-

D runt, postremò legatos, qui ad illos quotannis mittendi, erant non πρεσβευτὰς, sed θεωροὺς, prout solebant eos nuncupare, quos Πυθοῖ & Ὀλυμπίαζε mittebant, suadente hæc omnia impuro adulatore Stratocle. Antigonus vicissim præter libertatem polli-

E citus est se daturum illis triremes centum & centum quinquaginta medimnûm frumenti millia. Acta hæc annis quindecim post pugnam περὶ χαιρῶνα commissam, à quâ ad hunc annum Oligarchiæ nomine, Monarchiæ speciem erexerat Demetrius

F Phalareus, tum propriâ virtute, tum Cassandri gratiâ inter Athenienses plurimum pollens, tunc infidam populi leuitatem extimescens primò Thebas, tum Alexandriam ad Ptolomæum se confert.

Antigonus, cùm putasset Atheniensibus libertate redditâ reliquas Græciæ ciuitates vno agmine ad libertatis vexillum concursuras, postquam paulò segniùs procedentes videt, Demetrium reuocat ad bellum Cypriacum. Ptolemæus Cyprum tuendam dederat Menelao fratri. Demetrius eò ducit equites quadringentos, peditum quindecim millia. Menelao erant equites octingenti, peditum duodecim millia, ita Menelaus animo & viribus inferior facile victus est. Occisi milites mille. Capta tria millia. Ptolemæus eo audito veritus, ne amissâ Cypro reliqua quoque periclitarentur, ducit ipse naues longas, centum quadraginta, στρατιωτικὰ πλοῖα ducenta, in quibus erant peditum decem millia. Menelao verò supererant naues sexaginta. Hunc Salamine obsidebat terrâ marique Demetrius quàm acerrimè omnis generis catapultis & arietibus. Quin & excogitata noua machina, quam ἑλέπολιν nuncupauit. Huius vtrumque latus erat, quadraginta quinq;, altitudo nonaginta cubitorum. Ea in nouem ordines distincta, quatuor rotis imposita (quarum altitudo erat octonum cubitorum) inambulantis propugnaculi speciem præferebat, sed cum id totum ligneum esset, Menelaus iniectis nocte lignis aridissimis & facibus ardentibus non machinam modo sed & milites quamplurimos incendio consumpsit. Dum noua subsidia comparat Demetrius, supeperuenit Ptolemæus. Huic obuiam it Demetrius secum ducens septiremes, quin-

CYPRVM INVADIT

HELEPOLIM EXCOGITAT.

A quetemes, aut etiam quadriremes [a] centum & octo, vel [b] octoginta, relictis nauibus decem, quæ ex angusto portu vetarent sexaginta Menelai naues soluere. Sed tanta Demetrij virtus aut felicitas fuit, vt Ptolemæus vix cum octo nauibus inte-

B gris euaserit. Plutarchus ait captas naues septuaginta, reliquas submersas. Diodorus verò capta πλοῖα centum, in quibus erant hominum octo millia, naues longas quadraginta captas, submersas octoginta. Vt vt sit, is fuit huius prœlij exitus. Vt An-

C tigonus Diadema, nomenque regium, quod hactenus assumere non ausus fuerat, assumpserit. Ptolemæus, etiamsi Cypri conseruandæ spem abiecisset, Diadema nihilominus & ipse assumpsit, itidemque Lysimachus. Seleucus quoque, qui

D hactenus à Barbaris tantum rex appellatus fuerat, deinceps etiam à Græcis Rex salutari cœpit. In Europâ Macedones & Græci Cassandrum quoque regem deinceps nuncuparunt. Ipse tamen non aliter, quàm antea nomen suum literis inscripsit.

E Quin & Agathocles tum regium nomen assumpsit, licet coronam pro more sacerdotalem, non diadema gestaret. Cæterum Vticam defectionem molitam recuperat, & internecione delet, Hipponem paulò mitiùs habet. In Siciliâ Xenodochus

F ab Agrigentinis Sicilię in libertatem asserendæ dux electus aduersus Syracusanos decem peditum millia armat, equites mille. Leptines Syracusanus contra peditum octo millia, equites mille quingentos. Agrigen-

a Diod.

b Plut.

PTOLOMAEVM FVGAT.

NOVI REGES.

AGRIGENTINORVM INFOELIX GENEROSITAS.

tini prœlio victi & mille quingentis ciuibus orbati à præclaro suo liberandæ Siciliæ incepto generosiùs quàm prudentiùs inito desistunt. Agathocles vbi videt se tum vrbibus in littore sitis, tum sociorum Africanorum numero ipsis Pœnis non inferiorem esse, Archagathum filium Africani belli ducem relinquit. Ipse in Siciliam reuertitur, & primo Selinuntem aduectus Heracleotas, qui libertatem sibi arrogauerant, rursus iugum subire cogit. Thernitas Pœnis eripit, Apolloniatas vi captos iugulat omnes. Hæc sæuitia Siculas ciuitates ad capessendam tantò acriùs libertatem excitat Dinocrate duce. Is continuo colligit peditum viginti millia, equites mille quingentos. Agathocles viribus multò inferior, aperto prœlio non ausus dimicare. Sed leuibus velitationibus, Siculos modo hac, modo illac ex improuiso aggredi, vt Dinocrates quidem Syracusanus exul bellum inferre, Agathocles rex latrocinium exercere videretur.

DINOCRATES FOELICIOR.

XII. XIX.

A. M. 3694. Sel. 7. V. C. 448. Ante Dn. 306. Pt. Lagidæ XVIII. Pr. Corybo. Q. Martio Tremulo P. Cornelio Aruinâ Coss.

Diod. l. 20. Iust. l. 23.

ARCHAGATHVS INFELICITER AGIT.

Archagathus Eumacho duce ad subigendas Africæ vrbes aliquandiu prospere vtitur. Nam, τωκὰς, φελλίνην, Μεσχέλαν, Hipponem alteram, πιθηκούσσας à Simiorum, quos

A adorant, multitudine dictas, numero tres subigit aut conciliat sibi. Tandem Carthaginensium Senatus, suo damno recta consilia edoctus, bellum impigrè aggreditur. Trifariam igitur exercitum partitur, decem hominum millia ad marinas ciuitates

B mittunt, totidem ad mediterraneas totidemque ad superiorem Lybiam. Idemque Archagathus facere coactus. Hanno mediterranea sortitus Æschrionem insidijs interceptum adortus tanto impetu impellit, vt equites ducentos, peditum quatuor

C millia & ipsum ducem confoderit. Himilco verò in superiore Lybiâ fictâ fugâ Eumachum inordinatius insequentem ad vrbem allicit, ex quâ aliâ portâ nouæ integræq; copiæ ordinato agmine prorumpunt, Eumachum cum omnibus copijs, concidunt, adeò vt ex octo peditum mil-

D libus, & octingntis equitibus, vix pedites triginta, equitesque quadraginta euaserint. Hac duplici clade conterriti Agathoclis socij propemodum omnes ad Pœnos deficiunt, & Archagathus ipse Tunete se continens iam obsidebatur, cum hæc in

E Siciliam perlata sunt, Agathocles continuò licet hactenus in Sicilia minus prosperè rebus gestis, tamen naues septemdecim extrui iubet, cumque è portu soluere dubitaret, imminentibus ex propinquo triginta Pœnorum nauibus, ecce duode-

F uiginti, ex Hetruria aduectæ naues, noctu in portum Syracusanorum illabuntur. Agathocles cōtinuò hanc occasionem stratagematis contexendi arripit. Nam è portu soluens Tyr-

AGATHOCLES ALIQVANTO FOELICIVS.

rhenos monet, ne priùs exiliant, quàm Pœnos iam inordinatos à tergo commodè adoriri possint, quod ita opportune factum, vt quinque nauibus captis, ipse Pœnorum dux sibi mortem consciuerit. Ea res Syracusanos aliquantulum recreauit. Hactenus n. inopia frumenti laborantes deinceps liberiùs mari merces suas aduehere cœperunt. Tum Leptinem mittit, qui Xenodochum Agrigentinum iterum ad pugnam alliceret. Et Xenodochus quidem viribus imparem se sentiens recusabat primò. Vbi verò vidit se à ciuibus ipsis scommatis peti, & ignauiæ incusari, in aciem progressus, quingentos pedites amittit, equites quinquaginta. His victorijs exhilaratus Agathocles ad conuiuiorum licentiam rursus effunditur, non tam potandi studio, quàm, vt cuiusque mentem post ebrietatem liberiùs sese patefacientem deprehenderet. His artibus, vbi vanâ libertatis specie populum delusit, quingentos ciues sibi maximè suspectos ad conuiuium inuitat, & vbi vino iam incalescentes animaduertit, per satellites suos iugulat omnes. Ac tum demum, quasi sacris ritè peractis, ex Siciliâ in Africam redit. Tunetum Pœni castris validissimis circumclusi obsidione cingebant, cogitantes se sine prœlio eos ad inopiam adacturos. Agathocles id metuens hostes identidem ad prœlium prouocat, tandem paulò vlteriùs prouectus à Pœnis numero & loci situ potentioribus repulsus, in castra sua fœdè se recipit, amissis tribus hominum millibus, quorum

SED VSQVE TRVCVLENTVS.

REDIT IN AFRICAM.

A plerosque captiuos Pœni crudeliter excarnificaturi ignes accendunt, in quos captiuos inijciant. Deus hanc immanitatem improbans ventos excitat, qui vastos flammarum globos in proxima quæque tentoria impellunt, eaque horrendo consumunt in- B cendio. Dum in his attoniti occupantur Pœni, Nomades quingenti ab Agathocle ad Pœnos victores defectionem cogitantes ad castra accedunt. Pœni Agathoclem castris conturbatis imminere arbitrati cæco impetu alij in Nomadas irruunt, alij in C fugam se proripiunt, perque noctis tenebras & locorum abrupta, alij alios vel confodiunt, vel de rupibus præcipitant. Nomades, quid hoc monstri esset, ignari ad Agathoclis castra se recipiunt. Huius milites hinc flammarum horrore, illinc Pœ- D norum fragore & Nomadum aduentu conterriti, & ipsi quaquauersum confugiunt, & alij alijs occursantes sese mutuo contrucidant. Huiusmodi Panico terrore, vix dum exoriâ luce sedato periere Pœnorum quidem quinque millia. Agathoclis autem E militum quatuor millia. Agathocles res conclamatas iudicans neque sperans se posse totum exercitum nauibus impositum in Siciliam traijcere, cogitat de fugâ seorsim cum iuniore filio faciendâ, Archagathum grandiorem iam suspectum habens. Ar- F chagathus id persentiscens cum aliquot ducibus rem communicat. Ij militibus exasperatis Agathoclem corripiunt, & manibus post terga reuinctis carceri includunt. Tum noui rursus terrores Panici militum animos

PANICIS TERRORIBVS AGITATVR.

FVGIT.

mos conturbant, vt alij huc, alij illuc fœda fuga disiecti vagarentur. Interim Agathocles elapsus solus in Siciliam se proripit. Milites verò pauore in iram verso ambos Agathoclis filios confodiunt, & cum Pœnis fœdus ineunt. Diuina vero in Agathoclem vindicta, eò euidentiùs eluxit, quod actum id eodem mense ac die (circa Pleiadum occasum) quo Agathocles Ophellam perfidè necauerat, & hanc prouidentiæ cælestis vltionem agnoscit ipse Diodor⁹. *Quod rei caput est*, inquit, *Deus, tanquam bonus legislator duplex ab Agathocle supplicium sumpsit. Cum enim vnum amicum iniquè occidisset, duobus filijs orbatus est.* Monstrum verò hominis Agathocles, Dei flagellum iacturam hanc nouâ sæuitiâ sarcire cogitans Segestanos quidem astu deprehensos, exquisitissimis quibusque tormentorum generib⁹ excarnificat, vt non patentes modo, sed & in terrâ defossas opes exprimat, simulque oculos hoc spectaculo pascat. Tum ad Antandrum fratrem scribit, vt eorum, quos in Africam duxerat, parentes, cognatos & affines, viros, fœminas, & infantes omnes confodiat. Ita Segesta non opibus modò, sed & viribus omnibus exhausta. Syracusis ipsum mare pereuntium cruore, litus cadauerum abiectorum fœda facie conspurcatum, tanta totius vrbis consternatione, vt ne collachrymati quidem aut gemere quisquam auderet proprij periculi metu. Agathocles deficientibus ad Dinocratem aut Pœnos vndique copijs cogitur à Dinocrate pacem petere,

LIBERIS ORBATVR.

SOLATIVM A SAEVITIA PETIT.

PACEM PETIT A DINOCRATE.

A libertatem Syracusanis & reliquis, quas adhuc obtinebat Siculis vrbibus offerre, modo ipsi duo oppidula vtcumque munita traderentur, in quæ se reciperet. Dinocrates verò iam assuetus viginti peditum, tribus equitum millibus imperare, nihil B minus cogitans, quàm id, quod maximè prætexebat, nempe reditum in patriam, vt Syracusis priuatus ageret, pacem quouis exilio magis auersabatur. Itaque diem de die ducens seruiles Agathoclis deprecationes varijs procrastinationibus frustraba- C tur. Tum Agathocles agnito & Græcis, quantum potuit, demonstrato Dinocratis consilio ad Pœnos se confert, pacem illis offerens eâ lege, vt ipsis restituerentur, quæ hactenus ipsis erepta fuerant. Pœni bello fracti, & Agathoclis ingenium exti- D mescentes non modo pacem oblatam libenter suscipiunt, sed muneris insuper loco trecenta, vel, vt vult Timæus, centum quinquaginta talenta mittunt, & centum viginti medimnûm frumenti millia.

À POENIS

Antigonus Cypro in potestatem E redactâ occupandæ Ægypti spem concipit. Ad eam rem filio Demetrio tradit naues longas centum quinquaginta, bellicas centum. Ipse terra ducit peditum octoginta, equitum octo millia, elephantos octoginta tres, medimnûm frumenti F centum triginta millia. Ptolemæus parta tueri quàm quærere doctior aditus omnes summa diligētia communit. Deus inexpletam Antigoni ambitionem damnans Nilum solito tumidiorem reddit, mare tempesta-

ANTIGONVS TENTAT AEGYPTVM.

tibus infestum. Ita Antigonus re in-
fecta in Syriam reuerti cum probro
Ælian.l.2. & damno cogitur. Demetrium au-
daciùs & violentiùs subditis vten-
tem Antigonus his verbis increpat.
*Nescisne, ô fili, regnum nostrum esse δου-
λείαν ἔνδοξον gloriosam seruitutem?*

XIII. I.

A. M. 3695. Seleuci 8. V. C. 449. Ante Dn. 305.

Pt. Lagidæ XIX. Pr. Xenippo.
L. Posthumio Megello
T. Minutio Augurino Coss.

Diod.l.20. Plutarch. Dem. DEMETRIVS RHODVM OBSIDET.

ANtigonus conceptam pridem
in Rhodios iram euomit. Erat
Rhodus longâ pace florens ab Ale-
xandro multis beneficijs & honori-
bus exculta, post Alexandrum ab
omnibus eius successoribus magni
habita. Et Rhodij quidem pro sua
prudentia licet propensioribus in
Ptolemæum animis essent, propter-
ea quòd præcipua eorum commer-
cia in Ægypto fiebant, tamen studio-
sè cauerant, ne partis vllius rixis im-
miscerentur. Sed, quantum in ipsis
erat, pacem æqua lege cum omni-
bus coluerant. Itaq; Antigono clas-
ses aliquot in Cypriacum bellum im-
peranti, quam potuerant modestis-
simè recusarant. Id in sui contume-
liam interpretatus Antigonus in op-
portunum tempus dilatam vltio-
nem nunc demum aggreditur, &, vt
alias, sic tum quoque rem Demetrio
committit, vt potè iam octogenario
maior. Primum ergò Demetrius per
Piratas Rhodiorum naues incursat.
A Rhodij non modo se tuentur, sed &
Demetrij naues vici[illegible]m deprædan-
tur. Cumque incidissent in nauem,
in qua Philla vestes & literas ad De-
metrium maritum suum mittendas
curabat, Rhodij nauem hâc captam
ad Ptolomæum mittunt. Ea res De-
B metrium supra modum exacerba-
uit, quanquam Diodorus id narrat
post obsidionem inchoatam. Itaque
omissis Piraticis excursionibus iusto
bello Rhodios aggreditur. Erant ipsi
naues longę ducētæ, ὑπηρετικαὶ CLXX,
ἰδιωτικὰ πορεῖα mille, multis vltrò, qua-
C si non ad prœlium, sed ad prædam
confluentibus. Rhodijs erant tan-
tum sex ciuium armatorum millia,
peregrini mille, & aliquot serui bo-
næ frugis, quos à Dominis emptos
& manumissos ciuitate donarant.
Reliquam conuenarum aut senum
D inutilem turbem aliò amandāt. Stre-
nuè pugnantibus præmia, morituris
honores, & eorum liberis stipendia
honoraria decernunt. Nec quid-
quam omittunt, quod ad inflam-
mandos serio tuendæ libertatis stu-
dio ciues faceret. A Ptolomæo, Cas-
E sandro & Lysimacho auxilia postu-
lant. Cum Demetrio transigunt, vt
captiui omnes redimi vtrimque pos-
sent, liberi quidem millenis, serui
verò quingenis drachmis. Ita ma-
gno vtrimque apparatu, & animo-
rum contentione Rhodus oppugna-
F tur pariter & propugnatur aliquan-
diu rebus pro more alternantibus,
donec auxilia licet exilia & serò su-
peruenientia Rhodios recrearunt.

Dinocrates militum vndique ad se
confluentium numero superbiens AGATHOCLES DI-

NOCRATEM VINCIT.

A speciosum libertatis publicæ titulum ambitioni suæ prætexens Agathoclem cum contemptu aggreditur. Deus, qui & fastuosam Dinocratis hypocrisin punire, & Agathocle, ceu pistillo ad contundendam adhuc Siciliam vti volebat, hominum expectationem hîc plurimum fefel- B lit. Erant Dinocrati peditum viginti quinque, equitum tria millia. Agathocli nonnisi equites octingenti, peditum quinque millia. Sed in ipso prœlio transfugarum duo millia Dinocratis copias, ac si maxima exercitus pars ad Agathoclem deficeret, C exterruerunt, & non difficilem Agathocli victoriam præbuerunt. Agathocles, cui non alia, quàm in sæuitia ac perfidia spes ac fiducia erat, primò quidem milites suos ab insequendis longiùs hostibus cohibet. D Tum ad pedites, qui numero septies, aut, vt vult Timæus, quater mille in colliculum quempiam euaserant, præconem mittit, qui eos fide data ad deditionem cohortetur. Deinde hos sese dedentes & exarmatos confodit omnes. Tum comperto Dinocratem E Democratiæ iuratum hostem, & iam populis inuisum non minus quàm seipsum esse, suis deinceps consilijs aptum ratus sibi conciliat, & maximis quibusque rebus præficit.

SIBI CONCILIAT.

XIV. II.

Olympias cxix. Andromenes.
A.M. 3696. Sel. 9. V.C. 450. Ante Dn. 304. Pt. Lagidæ xx. Pr. Pherecle. P. Sempronio Sopho P. Sulpitio Sauerio Coss.

HELEPOLIS. Diod. l. 20. Plutar. Dem.

Demetrius in obsidione Rhodi perseuerans ἑλέπολιν extruit Cypriaca validiorem. Namque & laminis ferreis totam obtegit, & ad angulos, ferro præfixo, plurima munimenta adhibet, & infernè validiorem, supernè angustiorem efficit. Plutarchus ei tribuit altitudinem cubitorum sexaginta sex. Diodorus de altitudine nihil dicit, latitudinem pariter & longitudinem vterque docet fuisse circiter quinquagenûm cubitorum, κλινῶν 43. Paulatim vero in conum ita assurgebant contignationes numero nouem, vt suprema contignatio esset κλινῶν nouem, cubitorum decem. Κλίνη erat circiter palmorum septem. Cuiusque contignationis altitudo circiter cubitorum septem. Vnicuique contignationi binæ scalæ erant attributæ, quarum altera descendentibus, altera ascendendibus inseruiret. Huic machinæ mouendæ inseruiebant hominum tria millia quadringenti. Rhodijs iam fatiscentibus mittit Ptolomæus auxilij loco allia & trecenta artabarum frumenti millia, hoc est trecenta septuaginta quinque medimnûm Atticorum millia cum multis leguminibus omnis generis. Cassander decem. Lysimachus quadraginta medimnûm frumenti millia, totidemque hordei. Quin & Piraticam in Demetrij naues exercent, & F excursionibus nocturnis Demetrium fatigant, eiusque machinas adurunt. Et aliquanto post Ptolemæus frumenti quidem iterum tantundem misit ac prius, & homines insuper mille quingentos. Multæ legationes

RHODVS LIBERATVR. interim apud Demetrium pro Rhodijs deprecantur. Cnidiorum primùm, tum Atheniensium, postremò Ætolorum. Cùm ergo paulò antè Ætolorum aduentum Antigonus Demetrium monuisset, vt quamprimum cum Rhodijs cōponeret, Demetrius, quasi in gratiam Ætolorum cum Rhodijs ita transigit, vt Rhodijs libertas integra conseruaretur & annui prouentus. Rhodij societatem Antigoni susciperent aduersus quosuis præterquam aduersus Ptolemæum. Ita vrbs annum integrum obsessa tandem liberatur. AGATHOCLIS SACRILEGIA. Agathocles Liparenses confœderatos ex improuiso adoritur, exigitque quinquaginta talenta, cum ea exsoluere non possent, diripit ea, quæ Æoli & Vulcani nominibus erant consecrata. Naues vndecim, quæ ad aurum illud diripiendum missæ fuerant in PVNIVNTVR. reditu confringuntur. Hinc stolida superstitio commota est, vt non tam Dei prouidentiam, quàm Æoli, quasi ventis imperantis diuinitatem agnoscerent, eodemque referebant, quod postea igne perijt Agathocles, quasi vt Æolus sic & Vulcanus suam quisq; vindictam exigere voluisset.

XV. III.

A. M. 3697. Sel. 10. V. C. 451.
Ante Dn. 303. Pt. Lagidæ
XXI. Pr. Leostrato Ser.
Cornelio Lentulo L. Genutio
Auentinensi Coss.

Diod. l. 20. Plutarch. Demet. Demetrius ad pristinum liberandæ Greciæ institutum cum trecentis triginta nauibus reuersus Ptolomæi præsidium Sicyone depellit, DEMETRIVS GRAECIAE LIBERTATI INCVMBIT. & vrbis maximam partem diruit, vt eam tum ad belli, tum ad pacis vsum opportuniore loco instauraret. Corinthum quoque vrbem occupat, eiusque duo præsidia Sisyphium & Ἀκροκόρινθον, in quo tamen eiecto Cassandri duce consentientibus Corinthijs præsidium retinuit. Butan vero, Scyum, Ægium aliasque vrbes plurimas capit & liberat. CLEONYMI FASTVS. Tarentini bello aduersus Lucanos, & Romanos impliciti à Spartanis ducem petunt Cleonymum cum auxilijs. Is circa Tænarum quinque, tum in ipsa Italia quindecim peditum millia & equitum duo millia colligit, Lucanos ad societatem allicit, Metapontinos ex improuiso adortus cogit sexcenta talenta exsoluere, quæ in luxum impenderet à prisca Laconum frugalitate plurimùm degenerans, Corcyram quoque similiter occupatam ad prestanda tributa adigit. Demetrium pariter & Cassandrum societatem postulantes superbè respuit. Tarentinos ipsius fastum iam exosos cogit iugum subire. Triopum quoque ciuitatem subigit. REPRIMITVR. His victorijs superbientem barbari ex improuiso aggressi nonnihil repriment. Sed maxime exorta tempestas, quæ naues ipsius viginti pessum dedit.

XVI. IV.

A. M. 3698. Sel. 11. V. C. 452.
Ante Dn. 302. Pt. Lagidæ
XXII. Pr. Nicocle. M. Liuio
M. Aimilio Paulo Coss.

Diod.l.20. Plutarc. Demet.

VELITATIONES DEMETRII.

CAſſander primò pacem à Demetrio petit. Demetrius recuſat, niſi pacis conditiones ipſius arbitrio committantur. Tum ad Lyſimachum, Ptolomæum & Seleucum confugit, monet nunc tandem tempus eſſe, vt aduerſus communem hoſtem, & omnibus omnia rapere ſatagentem bellum ſeriò ſuſcipiant, & ij quidem omnes acriùs quàm hactenus huic negotio incumbunt. Interim poſt aliquot velitationes ſuas copias, ſimul omnes in hyberna ſpargunt. Demetrio vlteriùs ſemper pergẽte, & iam Heracleam vſq; progreſſo, cum etiam ſex Macedonũ millia ad Demetrium nuperrimè transfugiſſent, tentat prælio rem decernere. Erant Caſſãdro peditum vndetriginta equitum duo millia. Demetrio vero equites mille quingenti, peditum Macedonum transfugarum octo, peregrinorum quindecim, Græcorum viginti quinque, quin etiam latronum ad prædam concurrentium octo, in vniuerſum peditum quinquaginta ſex millia. Cum reſtitaret Caſſander, vt pote viribus longe inferior, ſuperueniunt Antigoni mandata iubentis Demetrium quam primum in Aſiam omni exercitu reuerti, vt illic veluti de tota belli ſumma dimicaretur aduerſus Seleucum & Lyſimachum. Demetri' igitur mandatum patris diſſimulans, cum Caſſandro fœdus init, ea lege vt irritum ſit fœdus, niſi Antigonus id ſanxerit. Interim libertate fruerentur omnes Græcæ vrbes. Hæc ille, ſatis ſciens fœdus hoc ab Antigono improbatum iri, ſed eo conſilio, ne diſceſſus

A ipſius fugæ ſpeciem præferret. Is ergo in Aſiam traijciens, Epheſum, Lampſacum, & aliquot interiacentes vrbes recuperat, eoque facto copias in hyberna diſtribuit. Caſſander interim in Aſiam & ipſe viginti duo peditum millia mittit ad Lyſima- B chum, & equites quingentos, Pleiſtarcho duce, qui trifariam partitus copias vix in Aſiam incolumis cum dimidia exercitus parte peruenit. Caſſander nihilominus cum copijs, quas ſibi reliquas fecerat, Græciam quidem intactam reliquit ex pa- C cto, Theſſaliam verò, qua poteſt, peruadit & ſubigit. Ptolemæus, dum in Aſiam minorem vndique confluunt copiæ, tum Antigoni & Demetrij, tum Seleuci, Lyſimachi & Caſſandri, Ipſe Cœlen Syriam Antigoni præſentia deſtitutam aggreſ- D ſus, pleraſque vrbes occupat. Dum Sidonis obſidionem tentat, falſum Sidonij rumorem ſpargũt prœlium in Aſia commiſſum, & Antigonum victorem cum omnibus copijs aduentare. Hanc famam paulo faciliùs, quàm par erat, pro verâ acci- E piens Ptolemæus quadrimeſtres inducias cum Sidonijs init, & in Ægyptum reuertitur. Hactenus Diodori Siculi τὰ σωζόμενα. Deinceps abſq; Polybio foret, fragmenta tantum hiſtoriæ Græcæ haberemus ſparſim ex Plutarcho, Pauſania & alijs colligen- F da. Sed & Polybij pleraque perierunt, & ex tanto opere vix quidquam ſupereſt præter apparatum & pauculos pragmaticæ ipſius hiſtoriæ annos. Et hæc ipſa λείψανα multùm Is. Caſaubono debent viro ad lite-

CASSANDRI.

PTOLOMÆI.

CVM DIODORO DEFICIT HISTORIA GRÆCA.

rarum & historiæ instaurationem A nato. Ita cum Diodoro & Polybio propemodú intercidit historia Græca. Contra in Romanorum rebus gestis huc vsque deformia potiùs cariosæ antiquitatis rudera habemus, quàm ædificium vllum historiæ nomine dignum. Sed quemadmodum B historiam sacram excipit Græca, sic Græcam Romana. Caussa discriminis est, quod antehac Romani vel aratro incumbebant, vel tumultuaria cùm vicinis prœlia inibant: rem facere, quàm animum disciplinis imbuere malentes, & fer- C rum quàm linguam aut calamum expolire, Græcis interim tam ignoti, quàm rerum Græcar. ignari. Postquam Græcis per bella vel societatem innotuerunt, Græcos præcones nacti sunt Polybium Megalopolitanum, Dionysium Halicarnassensem, D & Diodorum Siculum, & ipsi à Græcis scribere didicerunt, & res suas recognoscere ac stylo ornare.

SVCCEDIT ROMANA.

XVII. V.

A. M. 3699. Sel. 12. V. C. 453. Ante Dn. 301. Pt. Lagidæ XXIII. Q. Fabio Maximo M. Valerio Coruo Coss.

Plutar. Demet. DEMETRII PROTERVIA REPRIMITVR.

INgentis in Asiâ prœlij fit apparatus. Erant Antigono peditum septuaginta, equitum decem millia, F elephanti LXXV. In aduersa acie erant peditum sexaginta quatuor, equitum decem millia & quingenti, elephanti quadringenti, currus centum & viginti. Demetrius tum numero, tum robore militum superiorem se credens tam proteruè hostibus insultabat, vt eos anserum instar vel solo strepitu in fugam acturum se gloriaretur. Antigonus contra suspensus & præter morem taciturnus ipso die prœlij pronus in terram decidit, quo casu territus deos rogauit victoriam aut citam ante cladem mortem, quod & obtinuit. Nam & Antigonus in prœlio occisus, & totus ipsius exercitus profligatus, & Demetrius vix cum quinque peditum, quatuor equitum millibus elapsus, Ephesum primo, tum Athenas confugit, nullum sibi certius propugnaculum Atheniensium beneuolentia arbitratus. Sed Athenienses tum Græca leuitate, tum Cassandri victoris metu, tum ira in Demetrium, qui pridem sua in illum beneuolentia insolentiùs abutebatur, vxorem quidem & liberos honorificè Megaram deducunt. Vrbis autem aditu se cuiuis regi interdicturos testantur. Nihil Demetrio grauius accidit hac tam indigna & inexpectata Atheniensium inconstantia. E Sed eandem in reliqua tota Asia expertus est, quæ confestim tribus regibus veluti victoriæ præmium cessit & miserè discerpta est, præter Tyrum, Sidonem & paucas in Hellesponto vrbes, quæ in Demetrij fide perstiterunt. De prædæ distributione quomodo inter victores conuenerit, satis non constat. Seleucidæ post annos octuaginta contendebant sibi Syriam & Asiam vniuersam decreto victorum attributam. Ptolemæi Cœlem Syriam & Phœ-

Polyb. l. 5. pag. 410.

nicem suis armis quæsitam sui quoque iuris factam. Reliquam Asiam Seleuco concessam. Vnde colligi videtur Europam Cassandro & Lysimacho ita relictam, vt in Asia sibi nihil arrogarent.

XVIII. VI. Olymp. cxx.
A. M.3700. Sel. 13. V. C.454.
Ante Dn.300. Pt.Lagidæ
xxiv. Q. Appulio
Pansa M. Valerio
Coruo Coss.

Plut. Dem. DEMETRIVS IN SPEM ERIGITVR. INter Europæos Cassandrum ac Lysimachum & Asiaticos Seleucum ac Ptolomæum exortâ dissensione de herciscunda præda, quàm Antigono nuper defuncto, eiusque filio Demetrio rapuerant, præter omnium expectationem noua spes affulget Demetrio vltimæ desperationi proximo. Seleucus ex Apama Perside filium Antiochum susceperat. Ea defuncta mittit legatos ad Demetrium, Stratonicem eius ex Philla filiam vxorem postulat. Vicissim Ptolemæus filiam suam Ptolemaida Demetrio dat. Paulò post Antigoni mortem Plistarchus Cassandri frater Ciliciam occupauerat, hanc recuperat Demetrius.

Eusebius. SIMON IVSTVS. *Judæorum Pontifex Maximus, Simon Oniæ filius clarus habetur, cui cognomen fuit iusto propter felicitam in Deum religionem & in ciues suos pronam clementiam.* Hic Simon iustus, siue maior, ille est, quem celebrat Siracides Ecclesiastici capite quinquagesimo. Cæterum aliquantò ante Oniæ mortem scripta fuit ad eum ab Ario Lacedæmoniorum rege epistola illa, cuius fit mentio 1. Macabæorum XII. 7. & apud Iosephum Antiquit. l. XII. cap. V. Iosephus autem & post eum Eusebius perperam putant ad tertium Oniam scriptam epistolam, quæ ad primum necessariò scripta est, vt rectè monet Scaliger Isag. l. 3. p. 332. & in Eusebium p. 128.

XIX. VII.
A. M.3701. Sel. 14. V. C. 455.
Ante Dn.399. Pt. Lagidæ
XXV. M. Fuluio
Pætulo T. Manlio
Torquato Coss.

Plut. Dem. LACHARES. SEleucus Ciliciam, Tyrum & Sidonem à socero Demetrio repetit. Demetrius generosè responsat, & parta tuetur. Lachares Athenis tyrãnidem inuadit. Occasionem hanc arripit Demetrius supplicij de Atheniensibus sumendi. Sed oborta tempestas impetum eius remoratur. ARCESILAVS. Arcesilaus Seuthi filius Pitanæus ex Æolide prim° mediam Academiam inchoauit circa Olymp. cxx. vixit annos LXXV. Scholam tenuit circiter annos LVIII. *Laertius.*

HIERO. *Pausanias Eliacis l. 2. p. 189.* Agathocles Syracusarum tyrannus tandem iusto Dei iudicio flammis extinguitur. Hiero Hieroclis filius paulatim viam sibi ad tyrannidem sternit, quam & obtinuit ac multò clementiùs habuit quàm Agathocles. Hieronis potentiæ initia confert Pausanias cum secundo Olympiadis cxx anno. Hieronis filius Gelo Nereidem Pyrrhi Epirotarum

regis filiam duxit. Fuit hoc non minimum Hieronis potentiæ munimentum. Triginta iam annos pacem cum Romanis constanter seruauerant Galli, cùm Transalpinis arma in ipsos mouentibus, bellum pauescentes, quod perniciosum fore arbitrabantur, qua largitione munerum, qua generis communione allegata hostis iam concitati impetum à se amoliti, in Romanos eundem irritarunt, atque adeò expeditionis comites ipsi fuerunt. Per fines Etruscorum, nam & ipsi expeditionis participes erãt impressione facta, magnam quidem auerterunt prædam: finibusque Romanorum sine periculo excesserunt. Verum in patriam reuersi, mutua rerum captar. cupiditate ad seditionem impulsi & prędæ & exercitus sui bonam partem amiserunt. Interim Etruscis vicem rependit T. Manlius Cos. moxq; ex equo delapsus occidit, eique substitutus M. Valerius Etruscorum agros impune populatur, villas diripit, incendit, nemine contra procedere auso.

Polyb. l. 1. p. 107. GALLORVM IN ROMANOS EXCVRSIO.

Liu. lib. 8.

XX. VIII. Pythias LXXII.
A. M. 3702. Sel. 15. V. C. 456. Ante Dn. 398. Pt. Lagidæ XXVI. L. Cornelio Scipione Cn. Fuluio Maximo Coss.

Eusebius. Iust. l. 16. Plut. Dem.

MOrtuo Cassandro Macedonum rege succedunt filij Antipater (Antigonum vocat Eusebius) & Alexander, regnantque annos quatuor discordes ac æmuli. Dum ad concordiam eos hortatur mater Thessalonica, Antipater suspicatus matrem iuniori fauere, litem parricidio dirimere sperans, in matrem insurgit, eamque quamuis per vbera materna vitam deprecaretur, occidit. Alexander aduersus fratrem parricidam omnes animat. Accurrit Pyrrhus Epirotarum rex, & auxilij præmium Macedoniæ partem obtinet. Parricida ad Lysimachum socerum se recipit.

ANTIPATRI PARRICIDIVM.

XXI. IX.
A. M. 3703. Sel. 16. V. C. 457. Ante Dn. 397. Pt. Lagidæ XXVII. Q. Fabio Maximo IV. P. Decio Mure III. Coss.

Plut. Dem. DEMETRIVS ATHENAS OBSIDET. *Laertius.*

DEmetrius Athenas obsidet annum integrum. Vrbs ampla, populosa, ac tum ab omni commeatu imparata, breui ad summam inopiam redacta est. Salis quidem medimnus non vltra XL drachmas væniisse dicitur. Sed tritici modius trecentis drachmis venditus est. Tritico deficiente leguminibus vitam sustentabant locupletes, inter quos Epicurus paucas fabas inter amicos quotidie distribuebat. Ferunt in horreo patrem & filium simul muribus insidiantes conspexisse muris cadauer. Protinus accurrunt ambo & vnguibus disceptant, vter mure potiretur.

(.·.) (.·.)
(.·.)

XXII.

A

XXII. X. Olympias CXXI.
A.M.3704. Scl. 17. V.C.458.
Ante Dn. 296. Pt. Lagidæ
XXVIII. App. Claudio
Cæco II. L. Volumnio
Flamma II. Coss.

Plutar. Dem. DEMETRII CLEMENTIA.

LAchares, qui specie charitatis tyrannidem Athenis inuaserat, auxilia vndique conquirens naues CL. à Plolomæo impetrauerat, sed cum essent Demetrio naues trecentæ vrbis iuuandæ spem omnes abijciunt. Statim initio obsidionis Athenienses iram Demetrij extimescentes lege cauerant, capital futurum, si quis pacem suasisset. Sed ingens telum necessitas coegit antiquatâ lege Demetrio manus dare. Demetrius inermem populum in concionem vocat, circumstante magnâ militum vltima minitantium coronâ. Postquam satis exterruisse visus est, diducta fronte blandis verbis castigat Atheniensium leuitatem beneficiorum suorum immemorem. Magistratus dat, quibus meliores ne ipsi quidem eligere poterant. Tritici medimnûm centum millia donat, præsidium coercendæ leuitati imposuisse contentus, insperatæ humanitatis admiratione attonitos relinquit.

Eusеb. *Demetrius rex Asiæ cognomento Poliorcetes Samaritarum vrbem vastat, quam Perdicca ante construxerat.* Hæc Eusebius Olympiade CXXI. quæ potius conueniunt Olympiade CXVIII vel CXIX.

(∴) (∴)
(∴)

XXIII. XI.
A. M. 3705. Scl. 18. V. C.
459. Ante Dn. 295.
Pt. Lagidæ XXIX.
Q. Fabio Maximo V. } Coss.
P. Decio Mure IV.

B

Plut. Dem. DEMETRIUS ASIA SPOLIATUR.

DEpresso Atheniensium fastu Lacedæmonios aggreditur Demetrius, iamque Archidamum iuxta Mantineam, & in ipsius Spartæ pomœrijs profligatum tanquam caueæ inclusum tenebat, cum adfertur nun- C tius, suas in Asia vrbes à Lysimacho, Cyprum à Ptolomæo occupatas, vnicam in Cypro superesse Salaminem vrbem, in quâ mater eius ac liberi à Ptolomęo obsidebantur. Hoc fulmine ictus Demetrius Lacedæmonem intactam relinquit ipse con- D filij inops. Nicocles regendæ Cypro à Demetrio prefectus stationem turpiter deserit, Salaminij deditionem faciunt. Ptolomæus Demetrij matrem ac liberos omnibus humanitatis officijs prosequitur. Nicoclem desertorem ita exterret, vt ipse mor- E tem sibi conscisceret. Hanc mercedem retulit Demetrius suæ in Athenienses moderationis.

Ptolem. lib. 7. cap. 3. LUNA SUB SCORPII FRONTE.

Timocharis apud Ptolemæum ait *se anno* XXXVI. *primæ secundum Calippum Periodi Posideonis* XXV. *horâ deci-* F *mâ obseruasse Lunam attingentem boreali suâ extremitate eam stellam, quæ est in Scorpij fronte. Erat*, inquit Ptolemæus, *annus 454 à Nabonassaro, Paophi* XVI. *sequente* XVII. *tribus horis post mediam noctem, cùm Sol esset in 26. gra-*

dis sagittarij, in quâ horâ Lunæ centrum distabat ab autumnali æquinoctio gradibus 31. Tempus conuenit cum Decembris XXI. Quarto post incursionem quam A. M. 3701. descripsimus, anno conspirant inter se Galli & Samnites & primò quidem ad Clusium, quod Camars olim appellabant, L. Scipionem proprætorem ac legionem Romanam internecione cædunt. Dein Samnites aduersus Fabium, Galli aduersus Decium Coss. toto impetu pugnant. Decius vbi suos in fugam agi vidit, patris (qui ante annos XLV. aduersos Latinos pugnãs id excogitauerat) exemplum secutus præeunte Liuio Pontifice Talluri ac Dijs manibus se deuouet, tum veluti terrorem ac diras secum circunferens in medios hostes se confert. Decij milites, dum se victuros sperant, ad prœlium è fugâ redeunt. Gallos contra primo impetu feroces longo certamine residere suetos, inexpectatus Romanorum reditus exterruit. Fabius vicissim, qui hactenus cunctando potiùs quam pugnando Samnitium impetum fregerat, vbi defetiscentes animaduertit, viribus totis in hostem effunditur. Ita insignis sed non incruenta parta victoria est. Cecidere Romanorum octo, hostium XXV millia, capta octo.

Polyb. l. 2. p. 107. Liu. lib. 8. GALLI VICTI. *Val. Max. lib. 5. c. 6.*

(·.·) (·.·)

(·.·)

A B C D E F

XXIV. XII. Pythias LXXIII.
A. M. 3706. Sel. 19. V. C. 460. Ante Dn. 394.
Pt. Lagidæ XXX.

L. Posthumio Megello II. } Coss.
M. Attilio Regulo }

ALexander Cassandri filius Demetrij rerum ignarus, iamque Pyrrhum suspectans Demetrium accessit. Vbi aduentantem cum amplo exercitu audijt, nouo metu perculsus Demetrio obuiam it, grates agit ingentes, docet armis iam opus non esse. Demetrius agnoscens in eâ oratione plus artis, quam veritatis esse, omnia circumspicit, ambo foris comitate certant, intus diffidentiâ cruciantur. vtrimque suspiciones augent delatores. Tandem Demetrius Macedoniæ inhians, an persuasus parari sibi insidias, Alexandrum præuenit. *Multi, dum timent falli, fallere docuerunt & ius peccandi suspicando fecerunt.* Interim dum ambitioni litat Demetrius, huius Alexandri nece filiorum magni Alexandri a Cassandro interemptorum manibus iusta facit. Tum honestâ oratione Macedonum animos demulcet, scelus suum necessitati imputat patris in ipsos beneficia commemorat, vicem eorum luget, neminem superesse, à quo regantur, pręter parricidam parricidæ filium. Tum Macedones non inuiti se & sua Demetrio offerunt. Ita Demetrius in Macedoniâ regnat annos sex aut septem.

Timocharis scribit se Alexandriæ ob-

Eusebius. Plut. Dem. DEMETRIVS SCELERE MACEDONIAM INVADIT. *Seneca.*

Ptolem. lib. 7. c. 3. LVNA SVB SPICA VIRGINIS.

seruasse anno XXXVI periodi primæ Calippicæ Elaphebolionis XV. Lunam attingentem spicam Virginis. Et erat, inquit Ptolemæus, *annus 454. à Nabonassaro Tybi V. sequente VI. tribus horis ante mediam noctem. Sol erat in XV. gradu piscium, Luna centrum in XXI. gradu virginis.* Tempus conuenit Martij nono, paulo post plenilunium.

XXV. XIII.

A. M. 3707. Sel. 20. V. C. 461. Ante Dn. 293. Pt. Lagidæ XXXI.

L. Papyrio Cursore } Coss.
Sp. Caruilio Maximo }

Plut. Dem. Val. Max. l. 5. c. 7. ANTIOCHI AMOR VESANVS.

Iam Seleucus ex Stratonicâ Demetrij filiâ filiolum susceperat, cum Antiochus filiorum Seleuci veterrimus infrunito amore correptus nouercam deperire cœpit, sed insaniam comprimente pudore ac metu *est mollis flamma medullas. Quoque magis tegitur, tanto magis æstuat ignis.* Iamque inediâ mori destinauerat, cum Erasistratus medicus gestus, vultum, oculos ægrotantis attentiùs introspiciens morbum detegit. Pater etiam sanguinem profundere paratus, filij vitam incesto redimit, & Stratonicem Antiocho vxorem donat, cum regno τῶν ἄνω τόπων, h. e. ni fallor, regionum trans Euphratensium. Tanta fuit Thebarum celebritas, vt etiam, postquam, ab Alexandro euersæ fuerant, instauratæ vires non contemnendas intra decennium recuperarint, atque adeò Demetrio tot vrbium expugnatori,

THEBÆ BIS VICTÆ.

A eamque ob caussam Poliorcetæ dicto bis resistere ausa vrbs aliquamdiu substitit, animos dante Cleonymo Spartano, bis iugum suscipere & victoris clementiam experiri cogitur. Demetrio constanter satagente, vt crederetur.

B *Parcere subiectis & debellare superbos.*

Plin. l. 7. c. 60. SOLARIVM.

Princeps Romanis Solarium Horologium statuisse dicitur ante duodecim annos, quam cum Pyrrho bellatum est ad ædem Quirini. Lucius Papyrius cursor, cum eandem dedicaret à patre suo votam à Fabio Vestali proditur. In scriptura prima

C horologij solarij mentio est in Ezekia, in cuius historiâ memoratur horologium Achazi, qui regnare cœpit annos quadringentos quinquaginta antequam Roma Solarium vidisset.

XXVI. XIV. Olympias CXXII.

D A. M. 3708. Sel. 21. V. C. 462. Ante Dn. 392. Pt. Lagidæ XXXII.

Q. Fabio Maximo Gurgite } Coss.
D. Iunio Bruto Scæua }

Euseb.

E *Legati Alexandrini à Ptolemæo primum Romam missi amicitias impetrauerunt.* Hæc Eusebius hoc vel superiore anno Olympiadis CXXI. quarto.

Val. Max. l. 4. c. 1. & l. 5. c. 6.

Gurgitis pater quinquies Consul quàm potuit constanter cum populo egit, vt Consulatus vacationem

F aliquando Fabiæ genti daret, Ego quidem, inquit, filij virtuti non diffido, sed videndum, ne maximum imperium in vnâ familiâ contineretur. Sed & Gurges Consul maiorum virtutibus inferior aduersus Samnites

Orosius. Eutropius. SAMNITES VICTORES.

pugnans turpi fugâ in vrbem se recipit. Senatus de eo amouendo deliberans à patre rogatur, vt sibi filij legato esse liceat. Annuente Senatu ad hostes redit Gurges cum patre, fugæque ignominiam illustri morte emaculaturus in Pontium Samnitium ducem præceps insilit. Iamque hostium telis conclusus videbatur, cum pater filio opem ferens in medium agmen sese infert. Romanum militem puduit ambos duces deserere. Tantâ igitur contentione pugnât duces pariter & milites, vt cæsis Samnitium viginti millibus quatuor millia cum rege suo cæperint. Hoc prælio fere debellati Samnites post continuas & acerrimas annorum circiter quinquaginta pugnas.

VICTI.

XXVII. XV.

A.M.3709. Sel.22. V.C.463.
Ante Dn. 291. Pt.
Lagidæ XXXIII.

Posthumio Megello III. } Coss.
C.Iunio Bruto Bubulco }

Eusebius.

SEleucus in eas vrbes, quas extruxerat, Iudæos transfert, ius eis ciuium & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens.

MENANDER. *Scalig. in Euseb. pag. 121. Gell. l. 17. c. 4. & 21.*

Extat Romæ vetus inscriptio Græca, quam refert Scaliger. Huius hæc est sententia. *Menander Diopithus filius populo Cephisiensis natus est Archonte Sosigene, obijt annorum* LII. *Archonte Philippo, anno* XXXII. *regni Ptolemæi Soteris*. Gellius Menandrum obijsse ait annis 52 vel anno LII. antequam L. Liuius Andronicus Ro-

A mæ fabulam ageret. Hic *Menander noua comœdiæ autor erat Strabo, ingeniose luxuriosus. Scripsit comœdias* CVIII. *& multas ad Ptolemæum epistolas.* *Suidas.*

Cùm instaret bellum atrox & Samnitum metus, fortes Consules in sequentem annum designandos videbant sapientes. Ambibat Consulatum Rufinus bellator bonus, manu strenuus, & disciplinæ militaris admodum peritus, sed furax homo & auaritiâ acri. Hunc morum causa oderat Fabricius Luscinus. Is tamen summâ ope adnisus est, vt Consulatus Rufino deferretur. Gratias agenti Rufino, quod se homo inimicus Consulem fecisset. *Nihil est*, inquit, *quod mihi gratias agas, si malui compilari, quàm vænire.*

A. Gell. l. 4. c. 8. Cicero de Oratore lib. 2. NOBILES INIMICITIAE.

XXVIII. XVI.

Pythias LXXIV.

A.M.3710. Sel.23. V.C.464.
Ante Dn. 290. Pt.
Lagidæ XXXIV.

P. Cornelio Rufino } Coss.
M. Curio Dentato }

TOt victoriis consecuto Demetrio non dubitarunt tamen Ætoli aditus occludere in Phocidem, quasi ad Pythia celebranda venienti. Ille dissimulatâ irâ Athenas venit, atque inibi Pythia celebrauit hactenus inaudito ritu (Delphis enim, non Athenis Pythia fiebât.) Tum in Macedoniam regressus aliâ viâ Ætolos aggreditur, dein Pyrrhum Epirotarum regem, à quò non semel lacessitus fuerat. Cum alter alterum quæreret, tamen Pyrrhus in Pantanchum

Plut. Demet. DEMETRII EXPEDITIONES IRRITAE.

incidit, eumque ita profligauit, vt quinque hominum millia ceperit, cùm Demetrius rusticos, tantum aut ægros obuios habuerit, in quos sæuiret.

CVRII VIRTVS. *Cicero in Catone. Liu. l. 10. c. 5. Frontinus.* Samnites Curium Coss. auro corrumpere conantur. Ille respondet malle se aurum habentibus imperare, quàm aurum habere. Tum adnitentibus Sabinis rursus Romanos vi apertâ irritant. Curius mittit, qui Sabinorum agros & vicos incendio populentur. Sabini ad restinguendum ignem refugiunt. Samnitas non grauatim debellat Curius & ad fœdus pangendum adigit.

I. XVII.

A. M. 3711. Sel. 24. V. C. 465. Ante Dn. 289. Pt. Lagidæ xxxv.

M. Valerio Coruino, Q. Cædiuio Noctua Coss.

Euseb. *Demetrio in morbum lapso Pyrrhus bonam Macedoniæ partem inuadit. Sed vbi conualuit Demetrius, amissa breui recuperauit.*

II. XVIII. Olympias cxxiii.

A. M. 3712. Sel. 25. V. C. 466. Ante Dn. 288. Pt. Lagidæ xxxvi.

Q. Martio Tremulo II., P. Cornelio Aruina II. Coss.

Plutarc. Demet. & Pyrrho. DEMETRIVS MACE- DEmetrius Macedoniâ non contentus de Asiâ recuperandâ cogitans magnam classem instruit, qualem post Alexandrum nemo. Contin-

A nuò Lysimachus, Ptolemæus, & ipse Demetrij gener Seleucus, quasi in communem hostem arma inferunt, & antequam in Asiam traijceret, Ptolemæus Peloponnesum: Lysimachus & Pyrrhus Macedoniam inuadunt. Demetrius non tam sæuitiâ, DONIA SPOLIATVR.

B quàm fastu, Macedonum ac Græcorum animos alienauerat. Dum ergo vetetur, ne si Lysimacho obuiam eat, ad eum milites deficiant, in Pyrrhum se conuertit. Sed tantò lubentiùs defecit miles, quo maiora de Pyrrho, quàm de Lysimacho sperabat.

C Ita Macedoniâ spoliatur Demetrius septimo anno postquam eam per scelus occupauerat. Pyrrhus vero vix septem mensibus rapto potitus, & à Lysimacho eiectus est Macedonibus regum suorum perfidiam strenuè imitantibus. Nam Lysima- CASSANDRI FAMILIA EXCINDITVR.

D chus ne genero quidem Antipatro fidens, Macedoniæ rex esse maluit, quàm regis socer, Antipatrumque occidit, non, cùm à cæde matris adhuc cruentas manus habebat, sed cùm resipuisse, aut supplicium euasisse videri poterat. Ita Cassandri,

E qui stirpem Alexandri exciderat, familia stirpitus excinditur.

Iudæorum Pontifex Eleazarus frater Simonis suscipit templi ministerium filio Simonis Oniâ paruo admodum derelicto. *Euseb.* ELEAZAR. Hic Simon iustus Oniæ filius, Iadduæ nepos, duos fratres reliquerat

F Eleazarum & Manassem.

Strato Arcesilai filius Lampsacenus Physicus subtilissimus & orator eloquentissimus Pt. Philadelphi, à quo octoginta talentis donatum ferunt, præceptor Theophrasto præ- *Laertius.* STRATO.

ceptori suo succedit Olympiade CXXIII, Scholamque tenet annos sedecim.

III. XIX.

A. M. 3713. Sel. 26. V. C. 467. Ante Dn. 287. Pt. Lagidæ XXXVII.

M. Claudio Marcello } Coss.
C. Nautio Rutilo

Plutarch. Demet. DEMETRIVS RESPIRAT. DEmetrius nuper ad institas redactus paulatim spem & vires recuperat, Athenienses Pyrrhi societatem amplexos obsidet, & meliora pollicentes rursus clementer habet à Cratete persuasus, & videns clementiam quàm seueritatem rebus adhuc afflictis vtiliorem. *Iust. l. 17.* *Per idem tempus in Hellesponto & Chersonesi regionibus terræ motus fuit, maximè tamen Lysimachia vrbs ante duos & viginti annos à Lysimacho rege condita euersa est.* LYSIMACHI SCELERA. *Quod portentum dira Lysimacho, stirpique eius, ac regni ruinam, cum clade vexatarum regionum portendebat. Nec ostentis fides defuit. Nam breui post tempore Lysimachus Agathoclem filium suum, quem in successionem regni ordinauerat, per quem multa bella prospere gesserat, non solum patrium, verum etiam humanum vltra morem perosus, ministrâ Arsinoe nouercâ, veneno interficit.* Fuit hic amoris incesti fructus. *Pausanias p. 7. & 9.* Siquidem Lysimachum iam depontanum non puduit vxoris Lysandræ viuentis, ex qua filios aliquot susceperat, sororem Arsinoem sibi matrimonio copulare. Arsinoe vicissim incestum à Lysimacho edocta priuignum Agathoclem ijs oculis spectat, quibus olim Phædra Hippolytum. Tantum flagitium detestantem Agathoclem odio nouercali prosecuta Arsinoe apud Lysimachum criminatur quasi *Filius ante diem patrios inquirat in annos*. Tum Lysandra sibi quoque metuens cum liberis & fratribus in Asiam fugit, ipsa quidem ad Seleucum cum filijs, fratres verò ad Ptolemæum.

IV. I. Pythias LXXV.

A. M. 3714. Sel. 27. V. C. 468. Ante Dn. 286. Pt. Lagidæ XXXVIII.

M. Valerio Potito } Coss.
C. Ælio Pæto

SErapis Rufino dicitur, quasi σορὸς Ἄπιδος, loculus Apidis. SERAPIS. *Rufinus hist. lib. 2. c. 23.* Apidem illum fuisse quidam dicunt locupletem hominem; qui tempore famis Ægyptum sustentarit. Hanc ob causam huius capiti modium imponi, & bouem apponi ἀρότηρα, fœcunditatis insigne. Hinc Christiani quidam colligebant hunc Apidem esse Iosephum. Sane Iosephum boues à Pharaone insomnis visæ monuerunt, quomodo fami ingruenti prospiciendum esset. Quod si Iosephus est Serapis, dictum crediderim, quasi *Sar-Ophim*, i. principem pictorum. סר אופים Rufini sententiæ non conuenit Clemens. *Clemens Alex. Protrept.* Sinopenses fame laborantes Pt. Lagidæ siue Soteris liberalitate plurimum recreati fuerāt, vt gratiam illi referrent, mittunt Idolum Plutonis, qui apud Ægyptios

Serapis dicitur, siue potiùs veteris numinis nouum fuerit hoc Idolum. Hæc Clemens sub Pt. Philadelpho, Tacitus sub Lagida, Eusebius secundo Olympiadis cxxiii. anno, forsan exeunte. Tacitus rem longe aliter enarrat. Cæterum epigramma illud ἑπτά με φωνήεντα θεὸν μέγαν ἄφθιτον αἰνεῖ. Hesychius videtur explicare de Serapide. Sed Serapis est quidem ἑπταγράμματον, vnum verò vni⁹ Dei Opt.

יה יהוה Max. nomen κωνᾶ ιᾶ dici potest constare septem vocalibus ijsq; solis.

Epitome Liuij l.11. Plin. l.16. Romæ tribuni plebis nouas tabulas ac χρεωκοπίαν promulgant. Intercedunt Consules in gratiam creditorum. Plebs in Ianiculum secedit. Ad eam placandam mittitur Q. Hortensius. *Zonaras.* Is verbis plebem demulcet, & promissis futurum vt deinceps plebis scita legum vim obtineant.

A ipse Pergamum ad Caycum sitam occupat initâ cum Seleuco societate primò præfecti, dein regis nomine regni posthac non contemnendi fundamenta iacit.

Pt. Soter Lagi filius videtur hoc anno obijsse, vel proximè sequenti. AERA DIONYSII.
B Huic succedit Pt. Philadelphus, in cuius gratiam æra noua à Dionysio Astrologo condita, quam Claudius Ptolomæus inchoat ab antecedentis mensis Thoth die primo, Nouembris tertio, feriâ quartâ, ineunte anno Nabonassari 464. Forsan &
C Dionysij mens fuit, vt suam æram inchoaret ab antecedentis anni Æquinoctio verno, Martij xxv, Tybi xxiv, feriâ quintâ, Arietis primo, Nouilunio. Eusebius autem æram Pt. Philadelphi inchoat ab anno sequente, ineunte Olympiade cxxiv.

D

V. II.

A. M. 3715. Sel. 28. V. C. 469. Ante Dn. 285. Pt. Lagidæ xxxix.

C. Claudio Caninæ, M. Aimilio Lepido } Coss.

VI. III. Olympias cxxiv.

A. M. 3716. Sel. 29. V. C. 470. Ante Dn. 284. Pt. Philadelphi I.

C. Seruilio Gemino, L. Cæcilio Metello } Coss.

E

Plut. Dem. Demetrius Seleuci clementiam experiri cogitur, sed dum Seleucus nimium sibi consulit, & de Demetrio diffidit, impellit eum ad tentandam rursus præliorum an latrociniorum aleam, cuius varij successus sæpius tamen Demetrio infelices fuerunt. *Pausanias p. 7. & 9.* PERGAMI REGNVM. Philetærus Paphlago Eunuchus opum Lysimachi custos cum videret plerosque Lysimacho deserto ad Seleucum transfugere &

Deinceps vsque ad C. Iulij Cæsaris tempora omnes Ægypti reges Ptolemæi dicti sunt, vt olim ante Cyrum omnes Pharaones dicebantur.

F Et Lagidæ quidem æquitas ac sapientia fecit vt Soteris siue liberatoris epitheto videtur non prorsus indignus. Reliquorum ij fuerunt mores, vt nihil minus illis conueniret quàm cognomina, quibus gloria-

bantur. Per idem fere tempus perit Demetrius ab vrbium expugnatarum numero Poliorcetes dictus: sed multò laudabilior quod animum, quàm quod mœnia nosset vincere.

PHAROS. Sostratus Cnidius Pharum in Alexandria cõstruit turrim celsissimam, quæ periculoso per illos tractus mari nauigantibus facem præberet. Achæorum primus rex fuisse dicitur Tisamenus Orestis filius circa A. M. 2899. vltimus Gyges, cuius filijs expulsis in libertatem se vindicarunt magnâ concordiâ vsque ad tempora Alexandri magni cuius & successorum eius opera magna eos incessit discordia. Vix tandem circa Olympiadem CXXIV. Dymæi, Patrenses, Pharæenses cœperunt populares suos ad concordiam ineundam & libertatem capessendam cohortari, tantâque cautione omnem primatus suspicionem vitarunt, vt ne columnam quidem vllam extare voluerint harum vrbium consensus testem.

Polyb. l. 2. p. 129. ACHÆORVM RESP.

Itaque perfectissimæ Democratiæ ideam fuisse vult Polybius hanc Achæorum Rempublicam, adeò vt vniuersis & singulis nihil aliud fuerit propositum præter salutem ac libertatem publicam. Ne priuatos quidem quantumuis multis ac præclaris facinoribus editis aliud præmium bene nauatæ operæ cupiuisse præter commune totius Peloponnesi bonum, quibus artibus tandem totam Peloponnesum suis partibus adiunxerunt, tam arcto vinculo consociatam vt ijsdem legibus, ponderibus, mensuris, nummis vtens, omnia communia habẽs vrbs vna videretur, idque potissimum LXIIII. post hunc anno.

Decem solidis vel vndecim annis post eam pugnam quam A. M. 3705. descripsimus, Galli Senones magnâ belli mole Arretium obsident. L. Cæcilius Cos. Gallis obsistens in prœlio cadit. Huic sufficitur M. Curius Dentatus. Manius legatos ad Gallos de captiuorum redemptione mittit. Galli legatos per temulentiam occidunt. Romani tantò actiùs instant, Arretium liberant, Senas occupant, ac primam in Gallia coloniam faciunt. Gallis eiectis tota Senonum ditione potiuntur, quam Padus & Adriaticum mare alluunt. Boij idem metuentes ab Etruscis auxilium petunt infausto successu. Quamobrem & ipsi manus dare coguntur triennio ante Pyrrhi in Italiam aduentum, quinquennio ante Delphicam Gallorum cædem. Acta hęc hoc & sequente anno. Pacem Galli cum Romanis seruarunt annos 45. vel 47.

Polyb. l. 2. p. 107. GALLI SENONES A ROMANIS VICTI.

VII. IV.

A. M. 3717. Sel. 30. V. C. 471. Ante Dn. 283. Pt. Philadelphi II.

P. Cornelio Dolabella }
Cn. Domitio Caluino } Coss.

EX successoribus Alexandri duo tantum supererant Lysimachus LXXIV. Seleucus LXXVII. annos nati, sed senili in corpore feruebat adhuc iuuenilis ambitio. Nec deerant qui oleum incendio adderent. Lysimachus

Iust. l. 17. LYSIMACHI MORS.

chus ergo amissis iam ante varijs casibus xv. liberis cum Seleuco, congredi ausus strenue pugnans occiditur & postremus suæ domus ruinæ cumulus accessit. Adeò non ætas, non orbitas, non calamitas vlla dementiæ nostræ fibulam potest imponere. Lysimacho succedit Ptolomæus Ceraunus regnatque menses nouem.

Ptolem l. 7. c. 3. *Timocharis anno* XLVII. *primæ periodi Calippicæ, Nabonassari 465. Anthesterionis octauo, Athyr* XXIX. [a] *obseruat Lunam circa mediam Virgiliarum partem triginta gradibus procul ab Æquinoctiali, Sole in septimo Aquarij gradu existente. Eiusdem periodi anno* XLVIII. *Nabonassari 466. Pyanepsionis* XXV. *Thoth septimo* [b] *obseruat Lunam sub Spica gradibus* LXXXI. *ab Æquinoctio distantem cum Sol esset in medio Scorpij.*

a Ianuarij 30.

b Nouembris 8.

VIII. V. Pythias LXXVI.
A. M. 3718. Sel. 31. V.C. 472. Ante Dn. 282. Sel. Soteris I. Pt. Philadelphi III.

C. Fabricio Luscino } Coss.
Q. Aimilio Papo }

Pausanias. Iust. l. 24. Lysimacho supererant filij duo ex Arsinoe. Lysimachus sedecim & Philippus tredecim annos nati. Arsinoe Pt. Lagidæ & Eurydices filia, Antipatri neptis duos adhuc fratres habebat Philadelphum, & Ceraunum filios Berenices. Philadelphus Ceraunum in Macedoniam mittit, qui specie tutoris Græciam obtineret. CERAUNI MORES. Ceraunus Arsinoes nuptias ambit. Illa non incestum, sed fraudulentum & truculentum fra-

A tris ingenium auersata etiam aspectum fugiebat. Sed Ceraunus tot tamque diris exsecrationibus deierauit se bona fide agere, vt Arsinoe verita sit peruicaci diffidentiâ fraternæ crudelitatis rabiem prouocare. Vbi Cassandream admissus est, fratris filios cupidè & vltra modum verè B affectionis amplectitur. Eosdem postridie inter matris nequicquam eiulantis amplexus trucidat. Tantum scelus expiarunt non Macedones, sed Galli exundanti multitudine sedes ferro quærentes. Hi in Ma- MORS. C cedoniam delati hunc parricidam, qui se belli κεραυνὸν fulmen dictitabat, amoliuntur.

Euseb. Iust. l. 17. *Seleucus solum se de cohorte Alexandri remansisse, victoremque victorum extitisse, non humanum opus, sed diuinum munus gloriabatur, ignarus prorsus* D *non multo post fragilitatis humanæ se ipsum exemplum futurum. Quippe post menses admodum septem post Pt. Cerauni mortem à Ptolemæo* Philadelpho *cuius sororem Lysimachus in matrimonio habuerat occiditur.* Huic succedit filius Antiochus Soter regnatque an- E nos viginti. Ita intra triennium vel quadriennium circa Olympiadem CXXIV perierunt Pt. Lagi filius, Demetrius, Lysimachus eiusque successor Pt. Ceraunus, & Seleucus. Polyb. l. 2. pag. 128. & 155.

IX. VI.
F
A. M. 3719. Sel. 32. V.C. 473. Ante Dn. 281. Soteris II. Pt. Philadelphi IV.

L. Aimilio Barbulâ } Coss.
Q. Marcio Philippo }

OOo

Eusebius. Iust. l. 24.

SOSTHENES.

GAllorum totam Macedoniam raptantium impetum reprimit Sosthenes Macedo sed obscuris parentibus ortus, regnoque Macedoniæ biennium fruitur, ducis tamen nomine contentus regijs insignibus abstinuit.

Orosius. Zonaras.

TARENTINI BELLI OCCASIO.

Tarentini Romanorum incrementa pertimescentes Samnitibus clam fauerant, cum Romanis palam societatem fouebant. Forte L. Valerius classis præfectus Tarētum quasi sociam vrbem aduehitur. Tarentini sibi male conscij Valerium quasi hostili animo accedentem aggressi fluctibus suis immergunt. Senatus L. Posthumium mittit de hac iniuria conquesturum. Is audaciùs loqui visus cum acerbo responso dimittitur, atque adeò vrina per fenestram ieciā respergitur. Bellum igitur aduersus eos decernitur & L. Aimilio Cos. mandatur. Is tamen tum quoque conatur Tarentinos verbis ad sanitatem reuocare. Sed diffidentia perfidiæ filia & iuuenum temeritas sanis consilijs aures occluserunt.

X. VII.

Olympias cxxv. Ladas.

A. M. 3720. Sel. 33. V. C. 474.
Ante Dn. 280. Ant. Soteris
III. Pt. Philadelphi V.

L. Valerio Læuino
Ti. Coruncanio Nepote } Coss.

QVi Olympiade cxxv ὀλυμπιονίκης fuit Ladas, is esse videtur, de quo auarus apud Iuuenalem ait,

--- pauper locupletem optare podagram

A *Ne dubitet Ladas.*

Polyb. l. 2. pag. 129.

ACHAEORVM INCREMENTA.

Ægienses eiecto Macedonum vel reguli cuiuspiam præsidio Achæorum Reip. se adiungunt, quinto postquam constituta fuerat anno. Secuti dein Burij occiso tyranno suo. Simile quidpiam metuens Iseas
B Caryneæ tyrannus Marco Carynensi impulsore sponte abdicat & Caryneam conuentui Achæorum adijcit.

Gell. l. 17. c. 21.

PYRRHI VANAE SPES.

Jam fama virtusque felicitatis Romanæ apud exteras gentes enitescere incæptabat, inquit Gellius. Primus Græcorum expertus est Pyrrhus. Taren-
C tini Pyrrhum aduersus Corcyrenses iuuerant. Eò liberiùs auxilium ab eo aduersus Romanos petunt. Pyrrhus Epirotarum rex Alexandri, quem affinitate contigebat, victorias & Occidentis imperium somnians totius orbis vires vnius vrbis modulo
D metiens lubens inuadendæ Italiæ occasionem arripuit. Deus in ipso limine vanas eius spes accîdit immissâ tempestate, quæ classis eius maximam partem disiecit ac perdidit. Tarentum tamen delatus de confidentiâ nihil remittit pro socio domi-
E num se gerens & grauiora Tarentinis onera imponens, quàm à Romano victore metuerant. Vbi ad pugnam ventum est, Læuini Consulis exercitum maximè exterruit elephantorum, quos Italia nondum viderat, moles & barritus. Vicit ergo
F Pyrrhus, sed ita vt de se actum fateretur, si rursus eo modo vinceret. Itaque licet recedente Læuino in Etruriam vsque excurrerit, tamen nec Capuam, neque Neapolim, neque secundi prœlij aleam tentare ausus

eſt infauſta auguria prętexens eò maximè territus, quod Romanis hydrę inſtar vno capite exceſto plura ſuccreſcere animaduertit.

XI. VIII.

A. M. 3721. Scl. 34. V. C. 475. Ante Dn. 279. Antiochi Soteris IV. Pt. Philadelphi VI.

Prær. Anaxicrate
Pt Sulpitio Sauerrione } Coſſ.
P. Decio Mure

Pauſan'as. Phocicu. Iuſt. l. 24. BRENNI BREVIS FELICITAS.

Brennus Gallorum dux in Macedoniam irrupturus ab Athenienſibus Thermopylarum anguſtias inſidentibus aditu prohibetur. Sed inuentâ aliâ viâ, quam olim Ephialtes Xerxi monſtrauerat, Soſthene Macedonum duce profligato & occiſo Macedoniam peruaſtat. Hinc Phocidem petit Delphicum templum ſpoliaturus. Sed quamuis execrandum Idolum Delphis coleretur tamen cum pro Deo haberetur à Gallis, tāquam ſacrilegi à vero Deo meritò caſtigātur immiſſo terræ motu, fulgetris & id genus oſtentis, quæ multos Gallos obtriuerunt, omnes profligarunt, vt pauci tentati vel perpetrati ſacrilegij pœnam euaſerint.

Euſebius. ANTIGONVS GONATAS.

Soſtheni defuncto ſuccedit Antigonus Gonatas regnatque in Macedonia annos triginta ſex is erat Demetrij Poliorcetæ filius, καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν περὶ ἑκατοστὴν (adde εἰκοστὴν) καὶ πέμπτην ὀλυμπιάδα, καθ᾽ ἣν Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν, h. c. circa Olympiadem CXXVI, vt in Arati

A vita legitur, regnabat iam tum Pt. Philadelphus, Gonatas autem tum demum regnare cœpit. Antigonus igitur Philam vxorem ducturus ad nuptiarum ſolennia cum multos alios inuitat, tum maximè Perſium Philoſophum, eiuſq; diſcipulum A-

ARATVS SOLENSIS

B ratum Athenodori filium, natione Cilicem, patriâ Solenſem, cuius extant Phænomena tam eleganter ſcripta, vt ea Latini verſibus ornare, non piguerit Ciceronem, Germanicum Cæſarem, & Feſtum Auienum. Euſebius Aratum floruiſſe ait Olympia-

C de CXXVII. Fuit autem σύγχρονος Nicandri Colophonij Mathemathici, ſed duodecim Olympiadibus antiquior Nicandro Colophonio, qui Theriaca ſcripſit.

Zonaras. PYRRHI CLADES.

Pyrrhus aduerſus Sulpitium & Decium Coſſ. pugnans vincitur qui-

D dem & ſauciatur amiſſis viginti virorum millibus, cùm Romani non amplius quinque millia deſiderarint. Sed Sulpitius amiſſo collega Decio maluit in hyberna ſecedere, quàm victoriâ vti.

VERSIO LXX. INTERPRETVM.

Verſionem LXX. interpretum Ire-

E næus ait procuratam à Pt. Lagi filio, Anatolius à Lagidâ & Philadelpho. Plerique à Philadelpho poſt mortem patris. Euſebius id refert ſtatim initio Philadelphi, quia videlicet annum præciſè neſciebat. Epiphanius factum id refert annis ducentis vnde

F quinquaginta ante Cleopatram, anno Philadelphi XVII. Non cohærent hęc. Legendum igitur VII, non XVII, vt dicamus factum id ſeptimo poſt Lagidæ mortem anno, annis 249 ante mortem Cleopatræ.

XII. IX. Pythias LXXVII.

A. M. 3722. Sel. 35. V. C. 476. Ante Dn. 278. Antiochi Soteris V. Pt. Philadelphi VII.

C. Fabricio Luscino II. } Coss.
Q. Aimilio Papo II. }
Pr. Democle

Iust. l. 25. ANtigonus Gonatas Gallos Macedoniam tertiò populantes iamque in spolijs diuidundis insolentius lasciuientes ex improuiso adortus profligat, *tantaque cædes Gallorum fuit, vt Antigono pacem opinio huius victoriæ non à Gallis tantum, verum etiam à finitimorum feritate præstiterit. Quamquam Gallorum eâ tempestate tanta fœcunditatis iuuentus fuit, vt Asiam omnem velut examine aliquo impleuerint.* Pausanias Gallorum in Asiam transitum confert in hunc annum Olympiadis cxxv. tertium, cum Athenis Prætor esset Democles.

Pyrrhi medicus Nicias ad Fabricium Cos. venit pollicitus se Pyrrhum dolo interfecturum. Fabricius *A. Gellius l. 3. c. 8.* perfidiam hanc aduersatus scribit ad Pyrrhum, vt sibi à Nicia caueat. Ita Quadrigatius Annali tertio. Sed An- *Val. Max. l. 6. c. 5.* tias Valerius Timocharidem vocat, & Pyrrhum quidem ait monitum vt à veneno sibi caueret, cæterum Timocharidis nomen suppressum. Fabricium auro corrumpere vel de repentino in cubiculum intromissi elephanti aspectu terrere frustra tentauerat. Fortitudinem igitur & integritatem Romanorum admiratus captiuos sine pretio dimittit, pacem postulat. Iubetur prius ex Italiâ egredi quàm de pace agatur. Is specie obsequij in Siciliam secedit, pacem impetrat sperans se feliciùs aduersus Pœnos pugnaturum, quàm in Italiâ aduersus Romanos. Et sane non infeliciter prima processerunt. Sed in suscipiendis quàm ingerendis bellis animosior turpiùs ex Siciliâ quàm ex Italiâ pulsus est.

XIII. X.

A. M. 3723. Sel. 36. V. C. 477. Ante Dn. 277. Ant. Soteris VI. Pt. Philadelphi VIII.

P. Cornelio Rufino II. } Coss.
C. Iunio Bruto II. }

TArentinorum temeritas & Pyrrhi aduentus multos Italos ad defectionem pertraxerat. Romani à moto Pyrrho defectores quàm hostes priùs castigandos rati Samnites bello adoriuntur infelici successu. Crotonem quoque frustra vi oppugnarat Rufinus, nisi simulatâ discessione securam iam & vacuam vrbem ex improuiso aggressus occupasset. *Zonaras.* CROTON A ROM. CAPITVR

Pyrrhus, cùm Romanorum virtutem debilitare nequiuisset, beneuolentiam emercari studens per legatos pene totum regiarum opum apparatum Romam mittit. Illi, cùm & magni pretij & varij generis, tam virorum, quàm feminarum apta vsui munera circa domos ferrent, nulla cuiquam domo ianua patuit. Quam vrbem in toto Christiano orbe da- *Val. Max. l. 4. c. 3.* ROMAE CONTINENTIA.

bis, in qua tale quidpiam ſperare A auſis?

Liu. l. 14. Gell. l. 17. c. 21. Plutarch. in Sylla. Val. Max. l. 2. c. 9.

Romanorum per hæc tempora ea fuit pauperies & frugalitas, vt Rufin⁹ Conſularis & Dictatorius criminis loco accuſatus ſit, quod decem pondo argenti facti haberet, eamque ob cauſſam Senatu motus à Fabricio & B Papo Cenſoribus, *Priuatus illis cenſus erat breuis Commune magnum. Dentatus, cùm Italiâ Pyrrhum regem exegiſſet, nihil omnino ex præda regiâ, quæ exercitum Vrbemque ditauerat, attigit. Decretis autem à Senatu Septenis iugeribus agri populo, ſibi autem quinquaginta, popularis aſsignationis modum non exceſsit.*

Val. Max. l. 4. c. 3.

c. 4.

C. Fabricij tota ſupellex argentea fuit ſalinum & patella pediculo corneo ſuſtentata. Hæc cùm hæreditatis nomine accepiſſet, Q. Aimilius Papus, religionis cauſa abalienanda D non putauit. Denique, quos pericula Reip. Imperatores aſſerebant, anguſtiæ rei familiaris bubulcos fieri cogebant.

Pluarc. de adulat. p. 60.

PT. PHILADELPHI MORES.

Pt. Philadelphus is eſſe videtur, de quo Plutarchus loquitur. *Cum videretur,* inquit, *Ptolemæus diſcendi ſtudioſus eſſe, de linguæ idiomate, de verſiculo, aut hiſtoriâ pugnantes ad mediam vſque noctem pertendebant aulici. Si quid creduliter, ſi quid contumelioſè ageret, ſi quem excarnificaret, inhibebat nemo.* Nempe illic vbi nihil opus eſt, libertatem mentitur adulator, vbi F opus eſt, ignauiam ſuam prodit. Philarchus apud Athenæum narrat. *Ptolemæum ſecundum Ægypti regem, omnium ſui ſeculi principum grauiſsimum, & , ſi quis alius, humaniorib. tinctum diſciplinis, ac eruditum, ſic dementatum ac perditum importuno luxu, vt ſempiternam vitam ſibi futuram ſomniaret, ſtulte iactitans à ſe ſolo repertam fuiſſe immortalitatem. Mox cum per multos dies articulari pedum morbo afflictatus eſſet, vbi conualuit per feneſtras Ægyptios intuitus ad fluuium prandentes, & ijs, quæ forte aderant, veſcentes. Me miſerum, inquit, quod non ex illis vnus ſum.*

Athen. l. 12.

Pauſan.

Idem literarum amantiſſimus, in ciues, in exteros munificentiſſimus domi eo modo Philadelphus fuit, quo Poëtæ Parcas, & Eumenidas dictas volunt. Duos enim fratres ex Eurydice natos occidit, mores eorum exoſus, an conſortis impatiens. Contra ſororem ſuam Arſinoem non fraterno, ſed inceſto amore dilexit, & vxorem duxit. Non eſt igitur, quod gnatonibus eius Poetis omnia in maius extollentibus fidem in omnibus adhibeamus. In eo numero Theocritus Siculus Poeta elegantiſſimus ad laudes eius nihil reliquum facit. Potentiam ita deſcribit, vt dicat eum imperare Ægypto, Phœniciæ, Arabiæ, Syriæ, Lybiæ, Æthiopibus, Pamphyliæ, Ciliciæ Cariç, Lyciæ, Cycladibus. Poſſidere vrbes 33339. neue quid mendacio deeſſet, θάλασσα τε πᾶσα καὶ αἶα καὶ ποταμοὶ κελάδοντες ἀνάσσονται Πτολεμαίῳ. Hieronymus in Dan. xi. *Narrant*, inquit, *hiſtoriæ habuiſſe eum peditum* CCM, *equitum* XXM. *currium duo millia, elephantos, quos primus eduxit ex Æthiopia, quadringentos. Naues longas quas nunc liburnas vocant* MD. *alias ad cibaria militum deportanda, mille: auri quoque & argenti grande pondus: ita vt*

POTENTIA.

Theocrit. Idyllio xvij.

Ponto.

de Ægypto per singulos annos XIVMDCCC A
talenta argenti acciperet, & frumenti artabas, quæ mensura tres modios & tertiam modij partem habet, quinquies & decies centena millia. Potentiæ effrenis plerumque comes est impotentia. Cùm ergo Philadelphi cum Arsinoe sorore incestum increpans Sotades dixisset, εἰς οὐχ ὁσίαν τρυμαλιὰν τὸ κέντρον ὠθεῖς, Philadelphus Sotadem carceris pædore male perire iussit haud prorsus immerentem, vt qui tam luxu perditus, quàm maledicus esset. Itaque, qui antea Ionici, postea Sotadici dicti sunt versus molles simul & Satyrici.

SOTADES. *Plut. περὶ παίδων ἀγωγῆς. Athenæus lib. 14.*

B, C

XIV. XI. Olymp. CXXVI.

A.M.3724. Sel.37. V.C.478. Ante Dn.276. Ant. Soteris VII. Pt. Philadelphi IX.

Q. Fabio Maximo II. } Coss.
C. Genutio Clepsina }

ERatosthenes Cyrenæus Aglai vel Ambrosij filius nascitur Olympiade CXXVI. Fuit hic discipulus Aristonis Chij Philosophi, Lysaniæ Cyrenæi Grammatici, & Callimachi Poëtæ. Athenis arcessitus est à tertio Ptolemæo, vixitque vsque ad tempora quinti Ptolemæi vixit enim annos octoginta. Romanorum feram ociam castigat Deus immissa graui in homines & pecudes pestilentia, cuius amoliendæ, vel claui figendi causa videtur delata Dictatura L. Cornelio Rufino bis Consuli.

Suidas. ERATOSTHENES. *August. de ciuitat. l. 3.* PESTIS.

E, F

XV. XII.

A.M.3725. Sel.38. V.C.479. Ante Dn.275. Ant. Soteris VIII. Pt. Philadelphi X.

M. Curio Dentato II. } Coss.
L. Cornelio Lentulo }

M. Curius Cos. cùm delectum subito facere cogeretur, & iuniorum nemo responderet, coniectis in sortem omnibus tribubus, Polliæ, quæ proxima exierat, primum nomen citari iussit. Cùm ne tum quidem, qui citatus erat parere vellet, Curius præfatus Reip. non opus esse eo ciue, qui parere nesciret, & bona eius & ipsum vendidit.

Val. Max. l. 6. c. 1. CVRII SEVERITAS.

D Tarentini, Lucani, Samnites à Romanis vrgeri se videntes Pyrrhum in Italiam reuocant. Pyrrhus in Sicilia res male gerens maluit videri Italis succurrere, quàm ex Sicilia fugere. Sed cùm Romanis tertiò congressus, victus, vulneratus, in Epirum redit, quasi nouas ibi copias conscripturus.

Zonaras. PYRRHVM FVGAT.

XVI. XIII.

A.M.3726. Sel.39. V.C.480. Ante Dn.274. Ant. Soteris IX. Pt. Philadelphi XI.

Ser. Cornelio Merenda } Coss.
M. Curio Dentato III. }

PYrrhus in Græciam reuertens Milonem ducem reliquerat, qui

Zonaras.

ſpecie ſubſidij Tarentinos in officio A contineret. Tarentini, vbi viderunt ſe foris à Romanis vrgeri, intus à prę́ſidiarijs militibus grauari vix tandem agnito errore in Milonem inſurgunt & à Romanis veniam ac pacem petunt, ſed non impetrant.

XVII. XIV.

A. M. 3727. Sel. 40. V. C. 481. Ante Dn. 273. Ant. Soteris XI. Pt. Philadelphi XII.

C. Fabio Dorſone Licino }
C. Claudio Canina } Coſſ.

Zonaras. Epitome Liuij l. 13. Val. Max. l. 4. c. 3. ROmani Pyrrho victo etiam Ptolemæis innoteſcere ac formidini eſſe cœperunt. Philadelphus Pyrrho prudentior Romanos amicos quàm hoſtes habere maluit. Is D Romam legatos miſit inuictæ Romanorum fortitudini congratulaturos. Romani viciſſim Q. Fabium Gurgitem, Cn. Fabios Pictores, Q. Ogulnium Alexandriam mittunt. Hos Ptolemæus non tantum humaniſſimè excepit, ſed etiam liberaliſſimè E donis onuſtos dimiſit. Illi Romam reuerſi dona, quæ priuatim acceperant, priuſquam ad Senatum legationem referrent, in ærarium detulerunt: de publico ſcilicet miniſterio nihil cuiquam, pręter laudem bene adminiſtrati officij, accedere debere F iudicantes. Senatus viciſſim legatis dona reſtitui iuſſit.

(∴) (∴)
(∴)

XVIII. XV. Olymp. CXXVII.

A. M. 3728. Sel. 41. V. C. 482. Ante Dn. 272. Ant. Soteris XI. Pt. Philadelphi XIII.

B L. Papirio Curſore II. }
Sp. Caruilio Maximo II. } Coſſ.

STrato Lampſacenus XVII poſt Theophraſtum anno moritur, Olympiade CXXVII teſtamentoque ſucceſſorem deſignat Lyconem A- *Laertius.* LYCO.
C ſtyanactis filium Troadenſem virum eloquentem, & *περὶ παίδων ἀγωγῆς ἄκρως συντεταγμένον* inſtituendis pueris maximè idoneum. Is ſcholam Academicam tenuit annos quadraginta. vixit LXXIV.

Anno Nabonaſſari 476. Philadelphi tertio decimo vltra medium decurrente Meſori XVII. ſequente XVIII. Timocharis exactè obſeruauit ſtellam Veneris obſcurantem oppoſitum præuindemiatrici, circa extremitatem Auſtralis alæ Virginis. Tempus conuenit cum Octobris XIII. *Stella vero Martis obſeruata eſt ſub Scorpionis fronte, Caprinionis* XXV, *Athyr* XX *ſequente* XXI. Tempus conuenit cum Ianuarij XVIII. *Ptolem. l. 10. c. 4. c. 9.*

Pyrrhi morte audita dux ipſius Milo adhuc Tarentum obtinebat, eò acriùs quod ſuo quàm legati nomine malebat imperare. Tarentini nec à Romanis pacem impetrare poterant, nec Milonem amoliri. Ad Carthaginienſes igitur confugiunt, opem flagitant. Erant illi Romanorum in ſpeciem ſocij, ſed æmuli eo- *Zonaras.* TARENTINI DOMITI.

que hostibus quàm amicis propiores. Milo vbi se tribus hostibus imparem sensit, cum Papirio Cos. paciscitur, vt sibi cum suis tutò liceat discedere. Arce capta Fabricius nullo negotio vrbe potitus est, muros diruit, & Tarentinos sapere docuit.

XIX. XVI.

A.M.3729. Sel. 42. V.C.483. Ante Dn. 271. Ant. Soteris XII. Pt. Philadelphi XIIII.

C. Quinto Claudo
L. Genutio Clepsinâ } Coss.

Polyb. l. 1. p. 6. ROMANOR. IN SVOS SEVERITAS

Rhegini auxilium à Romanis impetrauerant Pœnorum & Pyrrhi metu. Romani præsidiarios milites quater mille miserant. Hi, cùm viderent se à Rheginis ita excipi, vt ciues summam potestatem penes se retinerent, inito cum Mamertinis consilio iniussu Senatus ciuitatem sociam pessimè tractant, ciuium alijs occisis, alijs in exilium pulsis. Hæc vbi resciuit Senatus tantam perfidiam ac immanitatem detestatus, mittit, qui Rheginos liberali manu asserant. Genutius Consul vrbem captam liberat, & perfidos illos milites, quotquot supererant, (supererant autem circiter trecenti) Romam mittit. Ij à Prætoribus flagris cæsi ac securi percussi sunt, vt fides apud socios labefactata horum supplicio in integrum restitueretur.

(∴) (∴)
(∴)

A

XX. XVII.

A.M.3730. Sel. 43. V.C.484. Ante Dn. 270. Ant. Soteris XIII. Pt. Philadelphi XV.

B

C. Genutio Clepsina II.
Cn. Cornelio Blasione } Coss.

Eusebius. CRATES.

Polemo *Philosophus moritur: post quem Arcesilas & Crates clari habentur.* Quod si docere cœpit Polemo Olympiade CXVI. vt vult Laer-
C tius, sequitur, vt scholam tenuerit annos XLVI.

Polybius.

Aratus Cliniæ filius Sicyone Peloponnesi vrbe nascitur septennio antequam Sicyone tyrannidem inuaderet Abantidas.

D

XXI. XVIII.

A. M. 3731. Sel. 44. V.C.485. Ante Dn. 269. Ant. Soteris XIV. Pt. Philadelphi XVI.

E

C. Fabio Pictore
Q. Ogulnio Gallo } Coss.

Is. Casaubonus contendit hoc demum anno Hieronem Syracusarum regem declaratum. Vt vt sit, agebat tum annum circiter XXXVI, regnauitque ab hoc tempore annos
F quinquaginta quatuor.

Plin. l. 33. *Zonaras.*

Q. Fabio Consule argentum Romæ signari cœptum annis quinq; ante bellum Punicum. Argenti copia ex Samnitici cuiusdam castelli expugnatione comparata. Ita cum æneis nummis antea

antea vterentur Romani, argentei denarij percuti cœperunt.

XXII. XIX. Olymp. CXXVIII.

A. M. 3732. Scl. 45. V. C. 486. Ante Dn. 268. Ant. Soteris XV. Pt. Philadelphi XVII.

P. Sempronio Sopho } Coss.
App. Claudio Crasso Cæci filio

Romanos iam tum Græcari solitos docent cognomina, quibus pro Furijs & Sapientibus Clepsinas & Sophos per ludibrium suos concinnabant.

APOLLONIATES. Apolloniates Romam legatos mittunt societatis ineundæ caussâ. Hos ortâ contentione Q. Fabius & Cn. Apronius Ædiles pulsant. Id vbi resciuit Senatus, Ædiles legatis dedi iussit, & Quæstorem addit, ne à deditorum cognatis violarentur. *Valer. l. 6. Liuij Epit. l. 15.*

Florus Frontinus. Stabant in acie pugnaturi Picentes & Romani, cum exortus terræ motus vtrosque exterruit. P. Sempronius Cos. ædem Telluri vouet, & suos cohortatur, vt hac ipsa occasione vtantur ad Picentes superstitione territos debellandos. Pugnauit & voti compos factus est.

XXIII. I.

A. M. 3733. Scl. 46. V. C. 487. Ante Dn. 267. Ant. Soteris XVI. Pt. Philadelphi XVIII.

M. Attilio Regulo } Coss.
L. Iulio Libone

A Brundisium tam commodo portu instructum erat, vt eodem vento ad portum accedere & è portu soluere liceret. Tantò auidiùs à Romanis appetitus est opportunus in Græciam traiectus. Itaque Brundisinis & Calabris crimini datum, B quod Pyrrho quàm Romanis æquiores fuissent. Apolloniates Ionicum sinum incolentes Romam rursus legatos mittunt. Q. Fabius Senator, eorum, qui Apolloniatibus deditus fuerat, cognatus legatos contumelia afficit. Senatus vt in ipsa Græciâ C paratam ianuam haberent, hunc quoque Senatorem Apolloniatis dedit. Illi, ne litem lite sererent, Fabium incolumem Romam remiserunt. *Zonaras.* BRVNDISIVM.

XXIV. II.

D A. M. 3734. Scl. 47. V. C. 488. Ante Dn. 266. Ant. Soteris XVII. Pt. Philadelphi XVIII.

N. Fabio Pictore } Coss.
Q. Ogulino Gallo

E Vulsinij Etruscorum opulentissimi quandiu Romanis hostibus vsi sunt, foris arma strenuè capessebant, domi Remp. optimis legibus regebant. Postquam specie societatis Romanis subditi esse cœpe- F runt, securitas in desidiam vertit. Ita otio se dantes seruos temere manu mittebant & per libertos omnia administrabant. *Zonaras.* VVLSINII.

Liberti dominorum facilitate & opibus abusi pro seruis heros se ge-

runt. Dominos ignauæ credulitatis suæ serò pœnituit, cum iam ne hiscere quidem auderent. Romam igitur clam mittunt, rogantque vt Senatus in ædibus priuatis sibi detur. Sed sic quoque legatio detecta, & legati domum reuersi à seruis excarnificati. Bellum igitur, in seruos decernitur, quod anno sequente à Decio Cos. confectum est exciso oppido & indigenis aliò translatis. Adeò remedia sæpe ipso morbo molestiora sunt.

XXV. III.

A.M.3735. Sel. 48. V.C.489. Ante Dn. 265. Ant. Soteris XVIII. Pt. Philadelphi XX.

Q. Fabio Maximo Gurgite IV. L. Mamilo Vitulo } Coss.

SPARTA. Diod. l. 20. Plutarc. in Agide & Cleomene p. 1461. Pausanias p. 17.

AReus Lacedæmoniorum rex Acrotati filius, Cleomenis nepos cum post auum Cleomenem regnasset annos XLIV. circa Corinthum pugnans occumbit, & Acrotatum filium relinquit. Is quoque in pugnâ iuxta Megalopolim Arcadiæ vrbem ab Aristodemo tyranno occiditur relictâ vxore grauidâ. Ea posthumum peperit. Leonidas Cleonymi filius, Cleomenis nepos, Arei patruelis huius posthumi primò tutor fuit, deinde successor, cùm infra pubertatem obijsset, octauum annum iniens.

Ptolem. lib. 9. c. 10.

Anno XXI. secundum Dionysium, Nabonassari 484, Scorpionis XXII, Thoth XVIII, sequente XIX. Mercurius matutinus paulum distabat à fronte Scorpij. Tempus conuenit Nouembris XV. Itaque videtur legendum *Scorpionis* XX. Tunc enim Sol Scorpionem ingrediebatur, circa Octobris XXVII.

Polyb. l. 1. p. 9. MAMERTINI.

Romani Rheginis ante sexennium liberatis etiam à Mamertinis, qui illos oppresserant, pœnas reposcere meditabantur. At ecce Hiero societate cum Pœnis initâ Mamertinos obsidet. Horum alij à Pœnis, alij à Romanis opem petendam censent, dum hi Pœnorum perfidiam, illi sceleris sibi conscij Romanorum iram metuunt, *Scinditur incertum studia in contraria vulgus.* Pœni interim arcem sibi traditam occupant. Oppidani nihilominus Romam mittunt legatos veniam ante actorum deprecaturos, & opem imploraturos.

XXVI. IV. Olymp. CXXIX.

A.M.3736. Sel.49. V.C.490. Ante Dn. 264. Ant. Soteris XIX. Pt. Philadelphi XXI.

App. Claudio Caudice M. Fuluio Flacco } Coss.

ZENO. Euseb. Suidas.

ZEno Stoicus moritur, cui succedit Cleantes. Hic Zeno fuit natione Cyprius, patriâ Citieus, discipulus Cratetis Cynici, Polemonis Atheniensis, & alterius Zenonis Sidonij qui & ipse Stoicus dictus est & qui discipulus fuerat Diodori, cui Saturno siue Crono cognomen erat. Sed Zeno secundus gloriâ suâ primi memoriam obscurauit. Floruit sub Antigono Gonâta circa Olympiadem

cxx (lege cxxx vel cxl) vixit annos xc, cum morbum nullum sensisset. Fuit hic fructus sobrietatis & abstinentiæ singularis. Tandem vitæ tædio inediâ vitam finijt.

TIMÆVS Polyb. l. 1. Liu. lib. 31. Timæus historicus desinit in Olympiade cxxix teste Polybio lib. 1. qui indidem suum historiæ apparatum inchoat. Liuius ab V. C. ad Appium Claudium Consulem num erat annos solidos quadringentos lxxxviii.

Polyb. l. 1. p. 10. PRIMA ROM. IN SICILIAM EXPEDITIO. Romæ diu deliberatur num Mamertinis ferédum sit auxilium, dum alij iniquum censent perfidos perduelles vltima commeritos iuuare, cumque ciues suos vltimo supplicio affecerit populus, barbaros eiusdem sceleris complices ab exitio liberare. Alij contendunt hoc ipsum gloriosum futurum, si Romani dicantur suorum, quàm alienorum censores seueriores esse. Præstare Messanam seruari, quam Hieronis & Pœnor, manu perire. Non esse ferendum, vt Pœnorum potentia iam nimia & Italiæ imminens hoc incrementum accipiat futurum veluti pontem & traiectum in Italiam. Vicit vtilitas. Mittitur Claudius Cos. in Siciliam. Is licet copijs Hieronis impar præsentissimum periculum præsenti animo superat. Messenem appellit, Hieronem acie vincit, & fugat. Fugiunt & Pœni. Fugientib. instat Claudius & patentis campi potens Syracusas ipsas obsidet. Hæc fuit prima Romanorum extra Italiam expeditio, & primi belli Punici initium anno, inquit Gellius, V. C. ccccxc. Gell. l. 17. c. 21.

XXVII. V.

A. M. 3737. Sel. 50. V. C. 491. Ante Dn. 263. Ant. Soteris xvii. Pt. Philadelphi xxi.

Manio Valerio Maximo Messala Manio Otacilio Crasso } Coss.

Siciliæ pleræque ciuitates Hieronis infirmitatem despicatæ & Pœnorum perfidiam exosæ Romanis vt potentioribus ac fidelioribus accedunt. Hiero quoque tutiorem & illustriorem sibi cùm Romanis quàm cum Pœnis futuram societatem arbitratus mittit qui pacem petant. Pœnos vt maris potentes metuebant Romani, eoque libentius cum Hierone pacti sunt, eâ tamen lege, vt captiuos omnes gratis dimitteret, & centum talenta penderet. Ab eo tempore tutus & securus regnauit Hiero regulorum, qui per id tempus Græcis imperitabant, splendidissimus. Eusebius hæc breuius describens secundo Olympiadis cxxix anno. *Romani*, inquit, *Syracusas capiunt.* Polyb. l. 1. p. 15. HIERO ROM. SE DEDIT.

Sicyon, vt & pleræque Peloponnesi vrbes, pridem solutâ Aristocratiæ harmoniâ perditissimi cuiusque, qui tyrannidem inuadere audebat, præda erat. Respirationem aliquam & meliorem in posterum spem dederant Timoclidas & Clinias, qui occiso Cleone Tyranno virtute quàm potentiâ reliquis ciuib[9] præstare malebant, cùm Timoclidas fato fungi- Plutar. in Arato. ABANTIDAS SICYONEM OCCVPAT.

tur. Hoc custode remoto Abantidas Pasiæ filius in Cliniam affinem suum insurgere non dubitauit. Eo occiso tyrannidem occupat annos tredecim. Cliniæ filius septennis Aratus patris percussores fugiens forte in Prophanti patrui sui ædes illabitur. Soso Prophanti vidua Abantidæ soror erat, sed bonis moribus. Ea Dei ductu in manus suas incidisse Aratum credens, ingenui vultus puerum, ingenuique pudoris abscondit & proximâ nocte Argos deducendum curat, quo etiam multi Sicyonis exules aut vltrò Abantidæ sæuitiam fugientes se receperant. Inibi Aratus à paternis amicis & hospitibus comiter exceptus liberaliter educatur, bonis moribus, honestis artibus, quin & palæstrâ ac bellicis exercitamentis imbuitur.

ARATVS EVADIT.

Primus Romanis Solarium dederat Lucius Papyrius Consul A.V.C. 461. post annos triginta Marcus Valerius Messala Consul, capta in Sicilia Catana, nouum deportauit teste Marco Varrone apud Plinium, *nec congruebant ad horas eius lineæ: paruerunt tamen eis annis vndecentum*, h. e. vsque ad annum V.C. 590.

SOLARIVM. *Plin. l. 7. c. 60.*

Callimachus Poeta apud Ptolemæum (Philadelphum scilicet) celebratur haud multò post inchoatum primum bellum Punicum teste A. Gellio lib. XVII. c. 21.

CALLIMACHVS.

XXVIII. VI.

A.M. 3738. Sel. 51. V.C. 492. Ante Dn. 262. Ant. Thei I. Pt. Philadelphi XXII.

L. Posthumio Megello
Q. Manlio Vitulo } Coss.

Consules Agrigentum obsidét, omnium Siculorum, quæ à Pœnis tenebantur, vrbium amplissimam. Erant hominum circiter quinquaginta millia, quibus præerat Annibal. His oppugnandis duas legiones cum copijs auxiliaribus sufficere rati Consules, instabant operi. Ad inediam redigebatur vrbs, & quotidianis excursionibus exhauriebatur. Mittitur Hanno cum nouis copijs. Is Erbessum proditione capit. Romanos incursionibus fatigat, & obsessores obsidet. Iamque Romanos haud minus vrgebat fames quàm Agrigentinos. Neque Romanis commeatus aut auxilij spes vlla affulgebat, cùm Annibal impatientiùs auxilium expostulans eò Hanonem egit, vt aggrederetur castra Romanorum, quibus fames iram, ira fortitudinem acuerat. Ita repulsus Hanno magna strage. Dum spolia diuidunt & incautius castra custodiunt, hoc ipsum suspicatus Annibal minimo minus castra cœpit. Romanis saluti fuit disciplinæ militaris austeritas, apud quos stationem deserere capitale est. Et Deus ita opportune adfuit, vt qui bis terque vltimo exitio proximi fuerant, repulso Annibale etiam Agrigentum occuparint post mensium circiter quinque obsidium. *Nicomedes rex Bithyniæ Astacum vrbem amplians Nicomediam nuncupauit.*

Polyb. l. 1. p. 19. AGRIGENTVM A ROM. CAPITVR.

NICOMEDIA. *Eusebius.*

Antiocho Soteri cum regnasset annos viginti succedit filius tertius Syriæ rex Antiochus, quem parasiti ΘΕΟΣ.

ANTIOCHVS.

impiâ adulatione Deum nuncupa-
t unt, regnatque annos ſedecim.

I. VII.

A.M. 3739. Scl. 52. V. C. 493. Ante Dn. 261. Antiochi Thej II. Pt. Philadelphi XXIV.

L. Valerio Flacco
Ti. Otacilio Craſſo } Coſſ.

Polyb. l. 1. p. 20. CORVVS NAVTICVS.

MAritimæ ciuitates Siciliæ pleræque à Pœnis obtinebantur. Mediterraneæ non paucæ à Romanis. Cum igitur rei marinæ ignari fuiſſent Romani, Pœni verò pridem peritiſſimi, imperio mediterranei matis ſine controuerſiâ fruerentur, auſi Romani tum primùm naues conficere, & rei nauticæ periculum facere, in ipſo artis meditamento nouum inſtrumentum (coruum indigetarunt) commenti ſunt.

II. VIII. Olympias CXXX.

A.M. 3740. Scl. 53. V.C. 494. Ante Dn. 260. Antiochi Thej III. Pt. Philadelphi XXV.

Cn. Cornelio Scipione
Aſinâ C. Duillio Nepote II. } Coſſ.

Polyb. l. 1. p. 22. POENORVM VARII SVCCESSVS.

CN. Cornelius Conſul rei nauticæ imperitia in anguſtias redactus Pœnis ſe tradit. Eò inſolentiùs Annibal in alterum Conſulem Duillium impetu facto quaſi ad prędam non ad prœlium iret, corui nuper a Romanis inuenti nouitate ter-
A ritus fugatur, quinquaginta naues amittit, & mox aliquot alias circa Sardiniam. Ob hæc Carthaginem reuerſus cruci affigitur familiari Pœnorum in ſuos duces ſæuitia. Amilcar audito Siculos Romanis ob prædæ diuiſionem diſcordes ſeorſim ca-
B ſtra metari derepente in Siculos impetu facto quatuor millia occidit.

III. IX.

A. M. 3741. Scl. 54. V. C. 495. Ante Dn. 259. Ant. Thej IV. Pt. Philadelphi XXVI.

L. Cornelio Scipione
Q. Aquilio Floro } Coſſ.

L. Scipio [a] Coſ. in Sardinia & Corſica aduerſus Hannonem Pœnorum ducem feliciter pugnat, Hannonem [b] in Olbię oppugnatione occiſum amplo funere effert. Hamilcar [c] Pœnus totam Siciliam ſubacturus videbatur, niſi fortiter obſtiſſet alter Coſ. Florus. Ambo [d] igitur Coſſ. de Pœnis triumphant. Polybius tamen nihil ab illis geſtum ait, quod ſit memoria dignum.

a Eutrop. Epit. Liuij l. 17. *b Valer. l. 5.* *c Zonaras.* *d Tabula Capitol.*

IV. X.

A.M. 3742. Scl. 55. V.C. 496. Ante Dn. 258. Ant. Thej V. Pt. Philadelphi XXVII.

A. Atilio Calatino
C. Sulpitio Paterculo } Coſſ.

Polyb. l. 1. p. 25.

ROmani in Sicilia Panormum oppugnant, Hippanam, Mutiſtratum, Camarinam, Ennam &

aliquot alia oppidula Pœnis eripiunt. Autor de viris illustribus ait Calatinum Cos. paucis nauibus superasse magnam Amilcaris classem.

V. XI.

A. M. 3743. Sel. 56. V. C. 497. Ante Dn. 257. Ant. Thej VI. Pt. Philadelphi XXVIII.

C. Attilio Regulo
Cn. Cornelio Blasio } Coss.

Polyb. l. 1. p. 26. C. Attilius Cos. prælio nauali victus & mox victor animos Rom. adijcit ad rem nauticam toto studio capessendam.

VI. XII. Olympias CXXXI.

A. M. 3744. Sel. 57. V. C. 498. Ante Dn. 256. Ant. Thej VII. Pt. Philadelphi XXIX.

L. Manlio Vulsone Longo
Q. Cædicio } Coss.

Polyb. l. 1. p. 26. REGVLVS VICTOR. CÆdicio in Consulatu defuncto substituitur. M. Attilius Regulus. Is armat naues trecentas triginta, instructas trecenis remigibus, propugnatoribus centenis ac vicenis. Colliguntur hominum fere CXLM. Hi Freto Siculo traiecto Syracusas, Pachynum, Ecnomum appellunt, hinc toto impetu in Africam traiecturi. Carthaginienses contra quiduis priùs tentandum statuunt, quàm vt in Africam traijci patiantur. Mittunt igitur aditum occlusuras naues CCCL, hominum CLM.

A Hinc Hanno & Amilcar, illinc ambo Coss. magnâ vtrinque contentione pugnant. Primus Amilcar post longum ac triplex certamen in fugam se dedit. Perierunt Romanæ naues XXIV, Pœnorum XXX. Captæ LXIII. Romanus victoriâ vtendum B ratus Africam rectâ petit, Clupeam, Adim, Tunetum occupat. Hac occasione commodum oblatâ Numidæ ab aliâ parte Pœnos hostiliter inuadunt. Compulsos Carthaginem rusticos fames vexat, & magna vndique perturbatio. Pacem poscunt C Pœni. Iniqua expostulat Attilius. Conturbatos recreauit Xantippus A POENIS Lacedæmonius ingentem mercenariorum à Pœnis è Græciâ conductorum manum secum adducens. Neq; tam saluti fuit militum aduectorum robur, quàm Xanthippi solertia, qui D errores à ducibus in proximis prœlijs admissos indicans tantum fidei apud conterritos & vltima metuentes. Pœnos inuenit, vt summæ rei præfectus sit. Tum restitutâ Carthagine CAPIVTR. militari disciplinâ mox compertâ militum alacritate cum Romanis prœlio decernere ausus legiones, E quæ inuictæ videbantur, profligauit, magnaq; strage editâ Regulum Consulem nuper Pœnis insolentiùs inequitantem cum quingentis cepit. Eusebius historiam hanc quinquennio prius & ὑπερβολικώτερον quàm par F sit referens. *Romani*, inquit, *Carthaginienses nauali certamine superant, & centum Lybiæ vrbes capiunt.* Hæc quarto Olympiadis CXXIX anno. Primo vero Olympiadis CXXXI. anno. *Antigonus*, inquit, *Athheniensibus liber-*

tatem reddit.

Gell. l. 6. c. 5. SERPENS IMMANIS.

Dum in Africa pugnabat Attilius Regulus Cos. castris ad Bagradam positis prœlium grande atque acre fecisse refert Tubero apud Gellium, *aduersus vnum serpentem in illis locis stabulantem, inusitatæ magnitudinis: eumque magna totius exercitus conflictatione ballistis atque catapultis diu oppugnatum: eiusque interfecti corium longum pedes* CXX *Romam misisse.*

VII. XIII.

A. M. 3745. Sel. 58. V. C. 499. Ante Dn. 255. Ant. Thej VIII. Pt. Philadelphi XXX.

M. Aimilio Paulo Ser. Ful. Pætiuo Nobiliore } Coss.

MANASSES.

IVdæorum, inquit Eusebius, *Pontificatum post Eleazarum auunculus eius* (immo Oniæ) *Manasses accepit.* Sed nec commode Hieronymus auunculum vocat, qui patruus erat, Græca vox θεῖος vtrumque significat. Græca igitur Eusebij sic habent. Ἰουδαίων ἀρχιεράτευσεν μετ᾽ Ἐλεάζαρον Μανασσῆς ὁ θεῖος τοῦ Ὀνίου. Sed cum Onias esset maior annorum XXXIII. cur adhuc patruum tutorem patitur? propter ingenij stuporem. Itaque tum adhuc puer censebatur. Decimo post anno Ioseph⁹ auunculum apud Euergetem excusaturus eum decrepitum vocat, & vitio ætatis iam delirantem, vsurpans prouerbiale illud *Bis pueri senes.*

ONIAS. *Iosephus Ant l. 12. c. 4. p. 359.*

Aimilius & Sulpitius Coss. nauibus CCCLX Siciliam petunt, atque

Polyb. l. 1. p. 37.

A inibi prœlio nauali prospere facto CXIV Punicas naues capiunt. Africam tamen peruicaciter tueri non placuit. Quin potiùs reliquijs militum, qui Clupeæ erant, assumptis Italiam repetunt. Monentur à nautis tempestatem inter Orionis & Canis B exortum nauigationi non esse aptam, litus Siciliæ quod Africam spectat importuosum. Aut quiescendum, aut in Italiam recto itinere properandum. Consules, victoriæ Siculis ostentandæ studio quasi tam facile sit cœlo quàm hominibus le- C ges dare, consilio nautarum insuper habito Camarinam pergunt. At in ipso propemodum portu excipiuntur à procellâ tam atroci vt è nauibus CCCLXIV solæ octoginta reliquæ factæ sint. Deo nimirum docente, quàm facile sit illi insolescentium D hominum fastum contundere. Inter Africam & Siciliam medius parallellus est graduum XXXV, quo nostro seculo Sirius oritur Leonis tertio. Tum gradibus XXV priùs ac proinde cancri XVII, Iulij XIII oriebatur.

CONSVLVM FASTVS.

NAVFRAGIO PVNITVR.

E

VIII. XIV.

A. M. 3746. Sel. 59. V. C. 500. Ante Dn. 254. Ant. Thei IX. Pt. Philadelphi XXXI.

F Cn. Cornelio Scipione Asinâ II. A. Atilio Colatino II. } Coss.

ROmani cedere nescij naues CCXX fabricant quæ cum reli-

Polyb. l. 1. p. 39.

quis LXXX quæ euaſerant, iunctæ Panormum Punicarum in Siciliâ vrbium metropolim oppugnant, expugnant.

l. 1. p. 130. MARCVS. Marcus Carynenſis annis demum quinque & viginti poſt procuratam Carynenſibus libertatem fit Achæorum Prætor ſolus, cum antea bini quotannis crearentur.

Polyb. l. 4. p. 365. Prætores autem ſuos creabant Achæi circa Pleiadum ortum, inquit Polybius. Ætoli vero ſex, ſeptem ante menſibus ſtatim ab Æquinoctio autumni. Pleiades autem eo ſeculo in Ætoliâ oriebantur circa Crionis finem. Et quia plerique omnes Græci anno Lunari vtebantur, videntur Achæi annum inchoaſſe ab eo nouilunio quod Pleiadum ortui vel Tauronis neomeniæ proximum erat. Ætoli vero ab eo nouilunio quod autumnalis æquinoctij epocham proxime ſequebatur.

Secunda periodus Calippica ab hoc anno initium ducit, cum prima cœpiſſet ab anno V. C. 424. Cœpit, inquam, Hecatombæonis primo, Iunij XXIX. Cancri quinto.

IX. XV.

A. M. 3747. Sel. 60. V. C. 501. Ante Dn. 251. Ant. Thej X. Pt. Philadelphi XXXII.

Cn. Seruilio Cæpione
C. Sempronio Blæſo } Coſſ.

Polyb. l. 1. p. 40. CONſules Africam rurſus adoriuntur, neque quidquam memorabile agunt: dum varia ſubinde A litora tentant, locorum imperitia iuxta Lotophagorum inſulam, quæ Meninx dicitur, in Syrtes incidunt, in quibus non niſi iacturâ factâ idq; præter ſpem ſeſe expediuerunt. Panormum reuerſi atq; hinc Romam regredientes naufragium iterum pa- MARE ROM. INFAVSTVM. B tiuntur, amiſſiſque CL. nauibus reliqui vix ſoſpites euadunt. Ita ſubacta ad tempus Romanorum contumacia à marinis expeditionibus deſtitit ſperantium ſe terra quàm mari feliciùs & tutiùs acturos.

C X. XVI. Olympias CXXXII.

A. M. 3748. Sel. 61. V. C. 502. Ante Dn. 252. Ant. Thej XI. Pt. Philadelphi XXXIII.

D C. Aurelio Cotta
P. Seruilio Gemino } Coſſ.

ROmani naufragiorum metu maris imperio Pœnis cedentes Polyb. l. 1. p. 40. ne terra quidem cum illis pugnare auſi ſunt hoc anno, adeò exterruerat illos elephantorum robur E ac numerus, quos ſciebant ante quadriennium victoriæ cauſſam fuiſſe, & peditum ingentem numerum obtriuiſſe.

XI. XVII.

F A. M. 3749. Sel. 62. V. C. 503. Ante Dn. 251. Ant. Thej XII. Pt. Philadelphi XXXIV.

L. Cæcilio Metello
Cn. Furio Pacilo } Coſſ.

Conſules

Polyb. l. 1. pag. 41.

Consules in Siciliam aduecti ne hoc quidem anno audebant cum Pœnis acie congredi, non male secum actum iri putantes, si parta tuerentur. Rebus in Siciliâ compositis Furius cum parte copiarum in Italiam redit. Cæcilius Panormi excubias agebat. Asdrubal deprehensâ Romanorum timiditate copias Panormum ducit hostem ad pugnam prouocaturus. Cæcilius, vbi agnouit audaciam in temeritatem vertisse, tantò magis metum adsimulat, in oppido se continet, fruges maturescentes corrumpi patitur. Asdrubal quasi latitantem serpentem in ipso antro oppressurus Panormitani agri angustias superat, fluuium vrbi proximum copias transducit. Tum denique Cæcilius voti compos suos educit sub ipsis mœnibus vrbis pugnaturus, eâ mente vt etiam opifices militibus pugnantibus subministrare, & ipsi de muro iacere tela quàm densissima possent in elephantos, quos potissimùm formidabat. Reliqua quoque ordine conuenientissimo disposuit. Bestiæ primò terribiles postquam vndique se telis transfigi senserunt in fugam ac furorem versæ deiectis ductoribus in suos iram vertunt, omnia proturbant, plurimos pedibus proterunt. Asdrubalem fugientem insequens Cæcilius magnam stragem edit, elephantos omnes aut occidit aut capit. Ita Romanis cedit in præcordia virtus, & beluarum in posterum contemptus.

CAECILIVS. STRATAGEMATE. POENOS SVPERAT

(∴)

XII. XVIII.

A.M. 3750. Sel. 63. V.C. 504. Ante Dn. 250. Ant. Thej XIII. Pt. Philadelphi XXXV.

C. Attilio Regulo II. L. Manlio Vulsone II. } Coss.

His Coss. Antiochi & Seleuci fratrum Seleuci Nicanoris non pronepotum, vt vult Iustinus, sed nepotum discordiâ Parthis impunitatem defectionis dedit, quippe dum sibi inuicem eripere regnum volunt, persequi defectores omiserunt. Eodem fere tempore Theodotus mille vrbium Bactrianarum præfectus deficit, regemque se appellari iubet. Hoc exemplum secuti & alij Orientales, i. trans Euphratem siti populi à Macedonibus deficiunt.

Iust. l. 41. SELEVCIDARVM IMPERIVM LABASCIT.

Consules bonæ in posterum spei pleni non elephantorum modo, sed etiam maris deposito metu classe nauium CC in Siciliam proficiscuntur. ἔτος γὰρ ἦν τῷ πολέμῳ τεσσαρεσκαιδέκατον, i. annis quatuordecim ab inchoato bello Punico. Duæ omnino Pœnis in Siciliâ supererant vrbes Lilybęum & Drepana. Et Lilybæum quidem promontorij nomen est & vrbis vicinæ, munitissimæ situ & arte. Hanc præter ciues tutabantur peregrinorum militum decem millia duce Himilcone. Drepanis præerat Adherbal XVM passuum à Lilybæo distans. Lilybæum priùs obsidere placuit. Magna vtrimque contentione vrbs oppugnata & propugnata. Audacia

Polyb. l. 1. p. 43. LILYBAEVM OBSIDETVR.

ad temeritatem vſque facinora multa ab vtriſque perpetrata, eamq; ob cauſſam ad ſequentem vſq; annum continuata obſidio.

Plutarch. in Arato p. 1880. ARATVS SICYONEM LIBERAT.

Abantidas Sicyonis tyrannus Philoſophicis exercitamentis animum recreare ſolitus Diniam & Ariſtotelem Dialecticos lubenter audiebat. B Illi nihil Philoſophiâ dignius arbitrati quàm Tyranni cæde de patriâ bene mereri diſcipulum ſuum confodiunt. Abantidæ pater Paſias cruda adhuc viridique ſenectute non dubitat tyrannidem retinere. Hæc meditantem dolo occidit Nicocles, C ſed ita vt maluerit ipſe tyrannus eſſe, quàm tyrannicidæ laudem reportare. Vix dum quatuor menſes regno potitus erat, cùm Aratus Cliniæ filius annos viginti natus cum amicis Argiuis & Sicyonijs exulibus cõmunicato conſilio ſcalis admotis Sicyo- D nem occupat & in Nicoclis ædes impetu facto tyranni cuſtodes comprehendit primo diluculo. Et Nicocles quidẽ per cuniculos euaſit, ſed ſatellites eius tantâ induſtriâ & opportunitate correpti ſunt, vt ne gutta quidem ſanguinis Sicyonijs conſtiterit E libertas, & exulum amplius quingentorum (quorum quidam annos quinquaginta extorres fuerant) in patriam reditus.

Sed exulibus ſatis non erat in patriam redire, niſi etiam erepta ſibi bona poſtliminij iure recuperarent. F Neque poterant omnia omnibus reſtitui, neque tutum erat quidquam à poſſeſſoribus bonæ fidei aut temporis præſcriptionem aliudue quidpiam prætexentibus extorquere.

A Cùm ergo hinc nouas ſeditiones, tum Antigoni libertati vrbium inſidiantis vim metueret Aratus, autor fuit ciuibus, vt Achæorum Reip. ſeſe adiungerent, quarto poſtquam Marcus Carynenſis Præturam obtinuerat anno. Arati multæ fuerunt virtutes, multa ab eo præclare geſta. Sed exitus docuit eum non tantum amore patriæ & immenſa laudum cupidine flagraſſe, ſed hoc etiam vitio laboraſſe, quod cum pleriſq; omnibus ambitioſis maximam gloriam in maximo imperio putabat. Cumque illud imperium validiſſimum eſſe ſciret, quo obedientes gaudent, indicto tyrannis exoſis bello hoc maxime ſatagebat vt volentibus imperando ſatellitio cuſtodum non indigeret. *Polyb. l. 2. p. 130.*

XIII. XIX.

A. M. 3751. Sel. 64. V. C. 505. Ante Dn. 249. Ant. Thej XIV. Pt. Philadelphi XXVI.

P. Claudio Pulchro } Coſſ.
L. Iunio Pullo }

CVm Lilybęi incolarum ignes & ventorum impetus Romanorum machinas conſumpſiſſet, depoſita vrbis vi capiundæ ſpe, quod ſupererat, decernunt Romani oppidanos ad inediam adigere. Cum in eo ſtatu res eſſet, P. Claudius, ſimul eò delatus eſt, ſtratagemate vtendum ratus, priuſquam Adherbal eius aduentum reſciſceret, ſubductam noctu claſſem Drepana du- *Polyb. l. 1. p. 51.* CLAVDII TEMERITAS.

cit, quasi vrbem vel ex improuiso occupaturus, vel obsidione cinctu-rus. Adherbal, quamuis tam inopinato hostium aduentu territus, tamen præsenti animo suos ad pugnam cohortatus, consilioque sub manu capto locorum peritia, nauium velocitate, remigum industria tam dextrè vsus est, vt Romanis omnia, quibus pollere videbantur, aduersa reddiderit. P. Claudius diu sed frustra resistere conatus, cum triginta nauibus turpi fuga euadit, grauesque sed meritas temeritatis suæ pœnas Romæ luit. Adherbal nauibus XCIII potitus est. Mox ipse classi, quæ Lilybęum obsidebat, plurimum incommodauit, inde in alterum Consulem L. Iunium, qui Messana Syracusas aduentabat, conuersus coegit in loca importuosa se recipere, in quibus superueniente tempestate tota Iunij classis penitus confracta est. Iunius ex naufragio elapsus dedit operam, vt tot clades aliquo strenuo facinore leuaret. Erycen igitur Veneris templum & oppidum proditione occupat, sperans futurum id aditum ad Drepana vicina capienda. Sed fuit hoc leuissimum tot infortuniorum solatium & imbelle telum. Præcipuam horum infortuniorum causam affingebat superstitio auspiciorum cõtemptui, quod, cum pullarius nuntiasset pullos è cauea non exire, P. Claudius eos in mare abijci iusserit, dicens. *Quia esse nolunt, bibant.* Hic Claudius erat Appij Cæci filius.

CASTIGATA.

Val. Max. l.1.c.4.

Plut. in Arato p. 1885.

Aratus placandis exulibus bona sua reposcentibus magno sumptu opus esse videns ad Pt. Philadelphum adire statuit. Nauem ventus asper in pelagus Hadriaticum trahit ad littus vrbis quam insidebant Antigoni Gonatæ milites, quos Aratus fugiens aliquandiu in syluis latitauit: donec prætereuehentem Romanam nauim (quæ in Syriam nauigabat) conspicatus oblato pretio primùm in Cariam, dein in Ægyptum post multos mari perpessos labores propemodum nudus enauigat. Tantò magis magnanimitatem eius & præclaras ingenij dotes admiratus Philadelphus pollicitus est illi centum quinquaginta talenta, quibus amicos regi compararet. Horum beneficio Sicyoniorum exulum paupertatem leuans ab omnibus eligitur arbiter controuersiarum inter exules & eos qui bona eorum possidebant. Is ad eam rem assumptis XV viris tanta arte rem peregit, vt omnibus propemodum satisfecerit, & magnam apud optimos quosq; gratiam inierit.

ARATI PERICULA.

VIRTUS.

Tertij ludi Sæculares fuerunt, Antiate, Liuioque authoribus P. Claudio Pulchro C. Junio Pullo Coss. aut, vt in libris quindecim virorum scriptum anno quingentesimo duodeuicesimo. Secundi ludi centenarij vno anno exorbitauerant, hi in orbitam redierunt.

Censorinus c. 17.

XIV. I. Olymp. CXXXIII.

A. M. 3752. Scl. 65. V. C. 506.

Ante Dn. 248. Ant. Thej XV. Pt. Philadelphi XXXVII.

C. Aurelio Cotta II. } Coss.
P. Seruilio Gemino

Polybius lib. 1.

ROmani à Pœnis terra marique male tractati aliquantisper subsistunt sua defendere potiùs quàm aliena inuadere satagentes.

XV. II.

A. M. 3753. Sel. 66. V. C. 507. Ante Dn. 247. Ant. Thej XVI. Pt. Philadelphi XXXVIII.

L. Cæcilio Metello II. } Coss.
N. Fabio Buteone

Dan. 11. 6. Hieron.

PT. Philadelphus & Antiochus belli tædio societatem ineunt, eamque ἐπιγαμίας vinculo confirmãt. Philadelphus filiam Berenicem cum ingenti dote dat Antiocho, ea lege D vt Laodice, ex qua Callinicum & Antiochum filios susceperat Antiochus, repudiata aut concubinæ loco habita, Berenice vxoris ac reginæ dignitatem obtineret neq; multò post obit Pt. Philadelphus, eiq; succedit filius Pt. Euergetes. Amilcar XVIII E belli Punici anno Nauarchus à Carthaginiensibus electus primùm Locrorum ac Brutiorum fines populatur. Deinde montem commodo portu instructum & fecundissimis totius Siciliæ agris circundatum inter Panormum & Erycem situm oc- F cupat, & munit, hinc tanquam ex belli arce Romanos terra mariq; continuis excursionibus fatigans & ab ijs vicissim vexatus. Iesus Siracides in Ecclesiastici sui præfatione ait se

Polyb. l. 1. p. 57. AMILCAR.

SIRACIDES.

A in Ægyptum venisse ἐν τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει ἐπὶ Εὐεργέτου βασιλέως, h. e. vt ego interpretor, ieunte primo Euergetæ anno, exeunte duodequadragesimo anno æræ Dionysij Astronomi, de qua diximus anno V. C. 470. Clemens Stromatum lib. 1. tri-
B buit Philadelpho annos viginti septem. Error est vnius decadis. Regnauit annos 37. qui in hoc anno desinunt. Eusebius tamen ab anno sequente Olympiadis CXXXIII tertio æram Euergetæ inchoat.

C

XVI. III.

A. M. 3754. Sel. 67. V. C. 508. Ante Dn. 246. Sel. Callinici I. Pt. Euergetæ I.

M. Otacilio Crasso II. } Coss.
M. Fabio Licino

APpij Cæci filia à ludis, quos spectauerat, rediens turba vndique confluentis fluctuantisque populi iactata est, atque inde egressa, cùm se male habitam diceret. Quid enim in me tunc factum esset, inquit, quantoque arctiùs pressiusque conflictata essem, si P. Claudius frater meus nauali prælio classem nauium cum ingenti ciuium numero non perdidisset? Vtinam reuiuiscat frater, atque istam multitudinem perditum eat, quæ me male nunc miseram conuexauit. Hoc vbi resciuerunt Ædiles plebei, multam dixerunt ei grauis æris XXV millia.

Ateius Capito apud Gellium l. 10. c. 6.

Antiochus Atheus, qui se Θεὸν ostentabat, vbi socerum fato functum vidit, submotâ filiâ Ptolemæi

Dan 11. 6. Hieron. in Dan.

Berenice primam suam vxorem Laodicem reuocat. Laodice verò contumeliæ quàm beneficij memor, simul inconstantiam mariti verita commentitium illum Deum veneno propinato descendere iubet in cœlum. Tum Berenicem eiusque ex Ptolemæo filium adhuc in cunis vagientem & qui cum ea ex Ægypto venerant, è medio tollit, regnumque filio suo Seleuco tradit, cui Callinico nomen fecit, quasi pręclaram de suis hostibus victoriam consecuto. Dicebatur etiam Seleucus Pogon teste Polybio sub finem libri II.

Eusebius. Iosephus Ant. l. 12. c. 4. ONIAE STVPOR. Horum motuum occasione Onias Simonis filius defuncto Manasse patruo sacerdotium tandem adeptus non dubitauit negare tributum viginti talentorum, quod Sacerdotes Ptolemęis exoluere solebant de suo. Mittit igitur Pt. Euergetes legatum Athenionem qui tributum expostulet. Iamque Onias, tam stolidus, quàm auarus duriore responso Athenionem exacerbauerat, cùm soror Oniæ, velut altera Abigail, filium Iosephum arcessit, monetque, quantum vrbi periculum immineat, nisi maturè Athenionis & Euergetę ira placetur. IOSEPHI PRVDENTIA. Iosephus igitur & Oniam auunculum & Athenionem tam prudenter affatur, vt spem fecerit se breui regi satisfacturum. Neque multò post mittitur ipse Iosephus ad Euergetem persolutoque tributo, nouis muneribus oblatis, & honesta oratione regem non modo placat, sed & sibi amicum reddit.

Forte tum subhastabantur Syriæ vectigalia, aderantque redemptores

A quamplurimi. Neque tamen plura quam octo talentorum millia offerebant. At ego, inquit Iosephus, duplum offero, & insuper bona proscriptorum. Sed quem, inquit Euergetes, vadem profers? Duos, inquit ille, locupletissimos & optimos. Te

B ipsum, & reginam Cleopatram. Placuit regi ingenua hæc vrbanitas. Neque minus animi quàm ingenij fuit Iosepho ad ea exequenda quæ sponderat. Itaque, cùm alij redemptores annui esse solerent, Iosephus duo & viginti annos totius Syriæ,

C Phœniciæ & Samariæ vectigalia tenuit vsque ad obitum. Obijt autem eo tempore quo Asiam regebat Seleucus Ceraunus frater Antiochi Magni, pro quo Iosephus imprudens dixit Seleucum Soterem filium Antiochi Magni. Obliuio hęc est. Fra- *Vide A. M. 3776.*

D trem enim non filium Antiochi magni hunc esse docet historię series.

XVII. IV.

A.M. 3755. Sel. 68. V.C. 509.
Ante Dn. 245. Sel. Callinici II. Pt. Euergetę II.

E

M. Fabio Buteone
C. Attilio Bulbo } Coss.

Mercurij stella deprehenditur superior boreali fronte Scorpionis anno sexagesimo septimo æra Seleucidarum *secundum Chaldæos, Nabonassari quarto & quingentesimo Thoth* XXVII. *sequente* XXVIII. *cum Sol medius esset in Scorpionis gradibus 24. 50. idque quinto die mensis Apellæi.* Conuenit tempus Nouembris XIX. *Ptolem. lib. 9. cap. 7.*

F

Plutar. in Arato p. 1890.

Abœocritus Bœotarcha cum decem Bœotorum millibus in Ætoliam excurrit sperâs ab Achæis auxilia. Sed Ætoli prius ad pugnam adegerunt Bœotos quàm aduenissent Achæi atq; ita prœlio prospere facto Abœocritum & mille Bœotos occiderunt. Aratus tamen Achæorum Prætor inuitis Ætolis Locrida populatus est. Ex illo magna fuit Arati apud Achæos autoritas adeo vt παρ' ἐνιαυτὸν, i. tertio quoque anno Prætor fieret. Hæc igitur cum exeunte primâ Arati præturâ contigissent, anno interiecto iterum Prætor electus est.

XVIII. V. Olymp. cxxxiv.
A. M. 3756. Sel. 69. V. C. 510.
Ante Dn. 244. Callinici
III. Pt. Euergetę III.

A. Manlio Torquato
C. Sempronio Blæso II. } Coss.

Plutarc. in Agide p. 1461. LEONIDAS SPARTA PELLITVR.

CIrca hoc tempus regnare cœpit Lacedæmone Agis Eudamidæ II. & Agesistratæ filius, Archidami II, & Archidamiæ nepos, Eudamidæ pronepos, Archidami I. abnepos, Agesilai magni (qui obijt A. M. 3638) adnepos. Is videns Spartam luxu diffluere Lycurgi exemplum æmulatus Lysandrum ephorum inducit ad rogandam legem, quâ nomina omnia aboleantur, & agrorum noua fiat distributio. Obstitit rex alter Leonidas, & Seniorum maxima pars pridem luxu fracta & paupertatis impatiens. Leonidæ Lysander obijcit ortum degenerem, nefas esse ex peregrinâ natum Sparta-

A nis imperare. Affingit etiam patriæ superstitionis nescio quod τέρασμα, quod nono quoque anno corniculante Lunâ obseruari solebat.

Præsto esse Cleombrotum Leonidæ generum, Heraclidarum certam progeniem, Spartanâ matre natum,

B & regno dignũ. Nec puduit Cleombrotum per soceri contumeliam regnum ambire. Leonidas regno & patriâ pellitur. Sequitur hunc filia Chilonis patris insontis exilium iniqui mariti regno anteponens. Quin & fuere qui percussores immitte-

C rent. Agis id resciens misit qui Leonidam monerent & tutò Tegeam perducerent.

D

XIX. VI.
A. M. 3757. Sel. 70. V. C. 511.
Ante Dn. 243. Callinici
IV. Pt. Euergetæ IV.

C. Fundanio Fundulo
C. Sulpitio Gallo } Coss.

Plut. in Arato p. 1892. ARATVS CORINTHVM LIBERAT.

ANtigonus Gonata, vt Aratum aut ad suas partes pelliceret, aut Achæis & Pt. Philadelpho

E suspectum redderet, modo munera ad illum mittebat, modo de illius amicitiâ gloriabatur. Sed Antigoni gloriationem pulchre refellit Aratus. Obtinebat Antigonus Acrocorinthum valido præsidio munitum, veluti lupatum toti Græciæ iniectũ.

F Inibi Diocles Syrus inter præsidiarios milites erat, habebatque fratres Erginũ & Dionysium in vrbe commorantes. Erginus subductos ex Thesauro regio nummos aliquot apud Ægium Sicyonium trapezi-

tam deponebat, & forte excidit illi A vox esse locum, quà commode posset adiri arx. Confestim Aratus id resciens LX. talenta pollicetur, si dictis euenta respondeant. Erginus fratres in partes pellicit, & die dictâ Aratum cum quadringentis militibus

Polyb. l. 2. p. 130.

ANTIGONI MORS.

Euseb. Chron.

in arcem deducit. Ita deiecto Mace- B donum præsidio Corinthij libertate donantur & Achæis adiunguntur ab Arato secundùm Prætore anno ante Pœnorum in Sicilia cladem. Corinthiorum exemplum sequuntur Megarenses, Trœzenij, Epidaurij, adeò vt Achęis in Atticam vsq; excurrere C liceret, neque multo post obit Antigonus Gonata cum XXXVI annos in Macedonia regnasset. Huic succedit filius Demetrius, regnatque annos

Plutarchus in Arato p. 1906.

decem. Confestim Aratus adhuc Prætor Atticam rursus incursat & à Bithye Demetrij duce repellitur vs- D que adeo vt peruaserit fama perijsse Aratum, tanta Græcorum vanitate, vt Arato & Achæis ipsis iam insultarent Athenienses & alij credulam ipsorum leuitatem secuti.

Plutarchus in Agide

ARATVS ΚΡΕΩΚΟΠΙΑΝ INSTITVIT.

Lacedęmone pulso Leonida nouus ephorus Agesilaus diues agris sed E magno ære alieno Agidi incauto persuadet, nimis arduum esse duo simul exigere debitorum abolitionem & agrorum diuisionem. Illud priùs postulandum, eo impetrato etiam alterum posthac non grauatim impetratum iri. Annuit Agis. F Cleombrotus non repugnat. Applaudit obæratissim⁹ quisq;. Ita productæ ex Archiuis syngraphæ omnes ac creditorum tabulæ palam incenduntur exclamãte Agesilao splendidiorem flammam sibi nunquam conspectam. Interim Ætoli Achæis inuidentes & ex aliena iniuria crescere studentes per Megarensium agros in Peloponnesum irruptionem facturi nuntiantur. It obuiam Aratus Prætor & Lacedæmonios tum Achæorum socios rogat, suppetias veniant aduersus communem hostem.

AGIS.

Missus eò Agis tenella adhuc ætate magnam modestiæ, virtutis, & prudentię suæ admirationem apud optimos quosque concitauit. Arato seniori cedens & vtilia potiùs suadens quàm quæ ineuntis ætatis feruori conuenire videbantur. Repulsi Ætoli astu potiùs quàm vi ad suos remearunt. Agesilaus interim insigni morum improbitate magnum apud omnes odium sibi conciliauit. Huic amoliendo absente Agide reuocatur Leonidas. Accurrit Agis quasi restincturus incendium. Sed iam potentior erat Leonidæ pars, quàm vt adhibẽdo remedio par esset Agis. Agesilaus fuga & filij innocentis precibus periculo ereptus est. Fugiunt ambo reges Cleombrotus in Mineruæ, Agis in Neptuni ædem. Pro Cleombroto deprecatur vxor Chilonis, & quantumuis nocentem maritum in exilio comitatur.

LEONIDAE REDVCIS.

IVSSV CONFODITVR.

Agis ita in Neptuni fano se continebat, vt sæpe ad balnea prodiret, suorum satellitio fidens, à quib⁹ tandem proditus & in carcerem pertractus atque inibi indicta caussa strangulatus est. Accurrunt Agesistrata mater & Archidamia auia. Indignum facinus clamitant. Obstrepentibus laqueo silentium imponitur.

Nihil indignius vnquam Lacedæmone contigiſſe ex quo vrbs condita fuerat, memorant ſcriptores. Nequid tamen contumeliæ deeſſet Agiatis Agidis vidua opibus præpotens, forma & caſtitate pręſtans Leonidæ filio Cleomeni puero nubere iubetur. Sed Cleomenes Agidi interempto quam patri ſimilior puerilib. blandimentis vxorem, quam deperibat, facile conſolatus eſt. Archidamus Agidis frater Meſſenem fugit, à Niſagora humaniſſime excipitur, aliquantoque poſt à Leonida, vt ex Polybio colligi videtur, reuocatur & regni conſortio donatur. Ætoli hactenus Macedonibus aduerſus Achæos opitulati deinceps à Demetrio laceſſiti aduerſus eum cum Achæis fœdus ineunt.

Polyb. l. 4. p. 383.

Polyb. l. 2. p. 130.

XX. VII.

A. M. 3758. Sel. 71. V. C. 512. Ante Dn. 242. Callinici v. Pt. Euergetæ v.

C. Lutatio Catulo
A. Poſthumio Albino } Coſſ.

Polyb. l. 1. p. 60.

LVTATIVS FIT REI NAVTICAE PERITVS.

POeni cùm viderent Romanos maris imperio ceſſiſſe ſecuriùs & ſegniùs rem nauticam exercebãt, atque adeò ſumptui parcentes claſſem ex Sicilia ſubduxerant contenti pedeſtribus copijs quibus Amilcar Romanos in Sicilia vexabat. Romani contra cùm Amilcaris audaciam, quàm maris ſęuitiam magis extimeſcerent, ſtatuunt ſibi rurſus tentandam maris aleam. Ceperant ante octennium in Lilybæi oppugnatio- A ne nauem Rhodiam expeditiſſimam, quæ inſignem operam Pœnis diu præſtiterat vidente & inuita claſſe Romana vltro citroq; commeans Carthagine Lilybæum & Lilybæo Carthaginem.

Ad huius nauis exemplar claſſem B integram inſtruunt, à Rhodijs quoque nauis huius captiuis rem nauticam addiſcunt. Poſtquam omnia ſibi probe inſtructa vident, Lutatium Coſ. in Siciliam mittunt. Is cum nauibus ducentis ineunte ęſtate profectus proximos Drepano & Lilybęo C portus improuiſus occupat, & confeſtim opera ad Drepani oppugnationem neceſſaria molitur. Cognito Romanę claſſis aduentu Carthaginienſes tam inopinato nuntio conterriti ilicò claſſem tumultuaria opera adornant, remiges & milites vnde D vnde conquirunt pleroſque nauticę & bellicę rei ignaros. Lutatius interim quotidianis exercitamentis ſuos militaris ac nauticæ rei diſciplina imbuebat. Hanno claſſi Punicę pręfectus Hieronneſum delatus aliquantiſper ſubſtitit explorans quonam E modo poſſet clam Romanis ad Amilcarem irrepere, vt exoneratis commeatu nauibus & melioribus nautis ac militibus aſſumptis inſtructior eſſet ad prœlium nauale. Hoc ipſum veritus Lutatius obuiam it, claſſem in proxima inſula Æguſa colF locat certus omnia priùs experiri, quàm pati vt Hanno Amilcari iungatur. Superuenit tempeſtas. Lutatius tamen videns procellam onuſtis Pœnorũ nauib⁹ quàm ſuis moleſtiorem eſſe Hannonem vento ſecundo plenis

HANNONEM FVGAT.

plenis velis in Siciliam properanti obuius fit, manus conserit, naues L submergit, LXX. capit, ac Pœnorum fere CCIↃↃ. Hannonem in Sacram insulam reuerti cogit. Hannonis fugæ commodùm fauit subita venti mutatio. Fuit hæc catastrophe primi belli Punici, cui Plutarchus duo & viginti annos tribuit in Marcello.

XXI. VIII.

A. M. 3759. Sel. 72. V. C. 513. Ante Dn. 241. Callinici VI. Pt. Euergetæ VI.

A. Manlio Torquato II. Q. Lutatio Cercone } Coss.

Diogen. Laertius. LACYDES Lacydes Alexandri filius, Cyrenæus nouæ Academiæ princeps Arcesilai discipul⁹ & successor scholam tenuit annos circiter XXVI, cùm cœpisset quarto Olympiadis CXXXIV anno.

Polyb. l. 1. p. 63. & l. 3. p. 182. POENI SICILIA SPOLIANTVR. Cùm Romani maris circa Siciliam imperio siue cõtrouersiâ vnius victoriæ beneficio fruerentur, nec ei recuperando pares essent Pœni, de Siciliâ retinendâ animum despondentes atque adeò grauiora metuentes pacem petunt. Erat illis in Sicilia Amilcar Barca, vt fortitudine, sic & consilio præstans. Huius prudentiæ pacis negotiationem commiserunt Pœni. Is sciẽs quàm pridem damnosa fuerit Pœnis inuadẽdæ Siciliæ cupiditas non inuitus huic ambitioni renuntiauit. C. Lutatius vicissim memor quàm male cesserit Regulo, quod iniquis petitionib⁹ hostem ad

A desperationẽ fortitudinis cotem adegisset, nihil amplius exegerat, nisi vt totâ Siciliâ cederent, & in posterum abstinerent, captiuos omnes gratis dimitterent, & intra annos viginti talenta Euboica duo millia & ducenta penderent. Id primò improbauit B Senatus, postea missis ad eam rem Xviris non multa addidit, puta vt etiam insulas intra Siciliam & Italiam sitas dimitterent, & vt mille talenta statim, bis mille ducenta intra decennium exoluerent. Ita finis impositus primo bellum Punico anno C XXIV postquam inchoatum fuerat. Fuit hoc bellorum omnium, quæ antehac vsquam gesta fuerant, iudicio Polybij grauissimum ac diuturnissimum, maximè si nauticum apparatum spectes. Nam bello Peloponnesiaco triremibus tantum pugnaba-D tur. Pœni hoc bello quingentas, Romani septingentas quinqueremes amiserant, & tamen toties prœlio victi, naufragijs attriti laboris improbitate & pugnandi pertinaciâ effecerunt, vt bello victores existerent.

ATTALVS *Liu. l. 33.* Attalus Pergamenus diuitijs pru-E denter & magnifice vtendo effecit primùm vt sibi, deinde vt alijs regno non indignus videretur, quod paulatim auxit ac tenuit annos XLIV.

XXII. IX. Olympias CXXXV.

A. M. 3760. Sel. 73. V. C. 514. F Ante Dn. 240. Callinici VII. Pt. Euergetæ VII.

C. Claudio Centhone Cæci F. M. Sempronio Tuditano } Coss.

L. LIVIVS *Gell. l. 17. c. 21.*

L. Liuius Andronicus Poeta primus fabulam Romæ agit his Coss. anno antequam Ennius nasceretur. Ita Gellius & Atticus apud Ciceronem in Bruto. Sed ex Accij sententiâ videtur Liuius hoc anno natus potiùs, quam fabulam egisse. Vult enim Accius Liuium anno demum V. C. 545. à Q. Fabio V. Cos. Tarenti captum & primam fabulam ab eo Romæ C. Cornelio Q. Minutio Coss. actam V. C. 557.

Polyb. l. 1. SEDITIONEM MILITVM.

Cum in Siciliâ bellum gererent Pœni, militibus quidem multa largiebantur, plura pollicebantur. Afros vero sibi subiectos iniquis exactionibus tyrannicè opprimebant, vt haberent vnde belli sumptus tolerarent. Bello finito Gisco Amilcari succedens prudenter mercenarios non simul omnes sed disiunctos in Africam dimittebat, militiæ præmia excepturos. Carthaginienses militem rogant vt aliquid de iure suo remittat, vrbem sumptibus exhaustam non esse soluendo. Negat miles honestam esse hanc orationem. Pœni, quasi ab vniuersis quàm à singulis id facilius impetrari posset, expectant dum omnes redierint, atque interim in oppidum Carthagini proximum eos amandant cum vxoribus & liberis. Vbi adunatos se vident, rerum gestarum gloriâ tumentes, non modo de stipendijs nihil remittunt, sed & promissa honoraria expostulant, & vbi pauidos oppidanos senserunt, in dies majora flagitant seditionis faces suggerentibus Spendio & Mathone. Postremo apertè deficiunt, suoque exemplo totam A fere Africam ad defectionem trahunt.

Hanno in illos missus in copijs quidem conscribendis solers & impiger, vbi manus conserendæ erant, ignauus & in felix res Pœnorum afflictas propemodum pessum dedit.

AMILCAR AEGRE COMPESCIT.

B Huic substitutus Amilcar Barca prudenter, & strenuè rem agit, prœlioque prosperè facto captiuos omnes clementissimè habuit. At Spendius & Matho sibi metuentes clementiam Amilcaris fraudem interpretabantur, vt spe impunitatis illectos C circumscriberet: deniq; ita egerunt, vt Gisconem & quingentos amplius captiuos crudelissimè excarnificarent, facto decreto eodem modo tractandos, quotquot hostes viuos cepissent. Hac vesaniâ percitus coactus est Amilcar talionis vicem in poste- D rum rependere. Ita implacabili odio irritatis animis bellum omnium sæuissimum exardescit tres amplius annos.

Sardinia quoque Afrorum exemplum secuta in Pœnos insurgit. Romani primò bellis & ipsi ciuilibus E impliciti æquitatem suam eò vsque commendarunt, vt Afris auxilium postulantibus negarint. Pœnis concesserunt: mox ciuili bello defunctis Sardiniam occupare religio non fuit. Carthaginienses primò exasperati bellum in Sardos eorumque so- F cios decernunt, mox Romanorum metu & imbecillitatis suæ conscij Sardiniâ cedunt, & decreti sui temeritatem mille ac ducentorum talentorum mulctâ expiant. Amilcar post multos labores factiosos eò inediæ

adegit, vt ipsi sese vorare cogerentur: dein deditionem deprecatos & mox tumultuantes internecione deleuit omnes ad quadraginta amplius millia. Africæ ciuitates postea non magno labore ad officium reuocatæ sunt.

XXIII. X.

A.M.3761. Sel. 74. V.C. 515.
Ante Dn. 239. Callinici
VIII. Pt. Euergetæ VIII.

C. Manilio Turrino
Q. Valerio Falto } Coss.

ENNIVS. *Gell. l. 17. c. 21. Lucretius.*

His Coss. M. Varrone authore apud A. Gellium Q. Ennius Poeta nascitur, qui Romam

---primus amœno
Detulit ex Helicone perenni fronde coronam.

Vixit annos septuaginta. Obijt A.V.C. 585, vel 586.

XXIV. XI.

A.M. 3762. Sel. 75. V.C. 516.
Ante Dn. 238. Callinici
IX. Pt. Euergetæ IX.

T. Sempronio Graccho
P. Valerio Faltone } Coss.

CLEOMENES. *Plutar. in Cleomene p. 1508. Polyb. l. 4. p. 383.*

Leonidæ Lacedæmoniorum regi defuncto succedit filius Cleomenes, regnatque annos sedecim. Liuius eum vocat Spartæ tyrannorum primum, sed si mores spectes, habuit Sparta reges Cleomene deteriores. Si genus, regio sanguine ortus ab Heraclidis originem ducebat. Archidamus Agidis frater à Leonidâ A ad regni consortium, vt quidem ex Polybio colligi videtur admissus Leonidâ defuncto metu Cleomenis rursus exulare cogitur, & à Nicagorâ eadem, quâ pridem humanitate excipitur.

Postea Cleomenes Archidamum B absentem quàm præsentem magis metuens reditus spem Archidamo facit Nicagorâ reconciliationem hanc magno studio procurante, & fœderis pignora postulante. Vbi satis prospectum securitati censuit Archidamus Spartam repetens in ipso C itinere à Cleomene obtruncatur. Nicagoræ, reliquisque Archidami socijs parcit Cleomenes. Nicagoras, qui mos est à principe discedetium, Cleomeni, quod sibi pepercisset, grates agit. Interim manet altâ mente reposita indignatio & sæuæ Cleo- D menis perfidiæ detestatio post octodecim annos eruptura.

XXV. XII.

A.M.3763. Sel. 76. V.C. 517.
Ante Dn. 237. Callinici
E X. Pt. Euergetæ X.

L. Cornelio Lentulo
Q. Fuluio Flacco } Coss.

GALLI. *Polyb. l. 2. pag. 109. Zonaras.*

Galli legatione ad Romanos missa agrum Ariminensem repetunt, negantibus ereptum armis F eunt. Conatus eorum dissipat coorta dissensio tam atrox, vt etiam reges suos Atem & Galatum occiderint. Romani alijs curis impliciti satis habuerunt, quod viderunt hostes suis ipsorum armis perire.

Polyb. l. 1. p. 90. & l. 3. p. 165. IVSIVRANDVM INOFFICIOSVM.

Amilcar Barca confecto ciuili bello ac rebus in Africâ cōpositis ægerrime ferebat, non tam Siciliæ quàm Sardiniæ amissionem. Quippe Siciliam iusto bello ab hostibus captam. Sardiniam contra fœdus à Romanis calamitati Pœnorum insidiantibus interceptam. Sed non erat is Punicarum rerum status, vt tùm exerceri cum tam potente hoste inimicitiæ possent. Dum tempus opportunum expectat dolorem alta mente premens filium suum Annibalem vix nouem annos natum in Hispaniam deducit. Et forte sacris peractis cùm perlitasset, amotis arbitris filium iubet ante aram iureiurando polliceri se æterno & implacabili odio Romanos prosecuturum. Tum filium studijs militaribus imbuens in Hispaniâ toto nouennio Pœnorum arma quàm latissime potest extendit in Hispaniam aduenit Annibal cum patre trigesimo sexto ante secundi belli Punici finem anno.

Ptolem. l. 9. c. 7.

Mercurij stella deprehenditur in quartodecimo Libræ gradu anno LXXV *æra* Seleucidarum *secundum Chaldæos, Nabonassari 512, Thoth nono sequente decimo, Dij mensis* XIV. *cum Sol esset in Scorpionis gradibus 5. 10.* Tempus conuenit cum Octobris XXIX.

Plin. l. 2. c. 87.

Inter Cycladas enatæ dicuntur insulæ duæ Thera & Therasia quarto Olympiadis CXXXV anno, quomodo pridem antea Delos & Rhodos, Anaphe, Nea. Inter easdem post annos CXXX Hiera, quæ & Automare.

(∴) (∴)

(∴)

A

XXVI. XIII. Olymp. CXXXIV.

A. M. 3764. Sel. 77. V. C. 518.

Ante Dn. 236. Callinici XI. Pt. Euergetæ XI.

B

P. Cornelio Lentulo
C. Licinio Varo } Coss.

Arsaces, sicut incertæ originis, ita virtutis expertæ solitus latrocinijs & rapto viuere acceptâ opinione Seleucum Callinicum à Gallis in Asiâ victum solutus regis metu

C

cum prædonum manu Parthos ingressus præfectum eorum Andragoram opprimit, sublatoque eo imperium gentis inuadit. Non magno deinde post tempore Hyrcanorum quoque regnum occupauit, atque ita duarum ciuitatium imperio præ-

D

ditus, grandem exercitum parat, metu Seleuci & Theodoti Bactrianorum regis. Sed citò, morte Theodoti metu liberatus, cum filio eius & ipso Theodoto fœdus ac pacem fecit: nec multo post cum Seleuco rege congressus victor fuit, quem

E

diem Parthi exinde solennem, velut initium libertatis obseruant.

Iust. l. 41. ARSACES

Tertij ludi Sæculares Romæ fuerunt, vt in libris quindecim virorum scriptum est, anno quingentesimo duodeuicesimo P. Cornelio Lentulo, C. Licinio Varo Coss. Hi re verâ sunt tertij ludi quin-

F

decimuirales, quorum series post decem & centum annos recurrebat. Primi quidem facti videntur anno V. C. 188. regnante Ser. Tullio, postulante id Dæmone. Horum exemplo XV virûm iussu primi facti sunt

Censorinus c. 17. III. LVDI SAECVLARES.

anno V. C. 298. Secundi A. V. C. 408. Tertij hoc anno, vt vult Censorinus. Vide & quæ diximus A. V. C. 406.

XXVIII. XV.

A.M. 3766. Sel. 79. V.C. 520.
Ante Dn. 234. Callinici
XIII. Pt. Euergetæ XIII.

L. Posthumio Albino } Coss.
Sp. Caruillio Maximo

Val. Max. l. 2. c. 1. I. DIVORTIVM ROMAE. *Repudium inter uxorem & virum vsque ad vicesimum & quingentesimum annum nullum intercessit. Primus autem Sp. Caruilius uxorem sterilitatis causa dimisit. Qui quanquam tolerabili ratione motus videbatur, reprehensione tamen non caruit: quia nec cupiditatem quidem liberorum conjugali fidei preponi debuisse arbitrabantur.* D

Gell. l. 17. c. 21. Gellius ait Sp. Caruilium Rugam de amicorum sententiâ hoc fecisse anno post Romam conditam quingentesimo vndeuicesimo, eodemq; anno C. Neuium Poetam fabulas apud populum dedisse.

I. XVI.

A. M. 3767. Sel. 80. V.C. 521.
Ante Dn. 233. Callinici
XIV. Pt. Euergetæ XIV.

Q. Fabio Maximo M. } Coss.
Pomponio Mathone

Eusebius. Plutarch. ANTIGONVS. Demetrius rex Macedoniæ moriens filium Philippum impuberem relinquit. Huius tutelam suscipit patruelis Antigonus ὁ Δώσων dictus, quod cum nihil daret, magnifica tamen semper polliceretur & iam iamque daturus videretur. Hic igitur Antigonus tutoris nomine regiam potestatem obtinuit annos XV. vel potius vndecim bona fide & magnâ cum laude. Demetrium anno B superiore functum memorat Eusebius Olympiadis CXXXVI tertio. Contra Polybius videtur innuere vno aut altero anno seriùs obijsse cùm ait obijsse circa primam Romanorum in Illyricum traiectionem Eusebij tamen epilogismus certior videtur. ΔΩΣΩΝ. *Polyb. l. 2. p. 131.*

C

II. XVII. Olympias CXXXVII.

A. M. 3768. Sel. 81. V.C. 522.
Ante Dn. 232. Callinici
XV. Pt. Euergetæ XV.

M. Aimilio Lepido } Coss.
M. Poblicio Malleolo

Iudæorum Pontifex Maximus Simon II. Oniæ II. filius clarus habetur. In Græco Ἀρχιερατεύς, i. Pōtificatu fungitur. *Sub quo Jesus filius Sirach sapientiæ librum componens, quem vo-* E *cant* PANARETVM *etiam Simonis in eo facit mentionem.* Hæc Eusebius. Sed verba Siracidę satis testantur agi de Simone defuncto, non de viuo, ac proinde de primo, non de hoc secundo. *Eusebius.* SIMON II. *Vide A. M. 3753.*

C. Flaminius Tr. pleb. popula- F rem auram captans pessimo consilio & exemplo suadet, vt ager Picenus Gallis senonibus ereptus populo diuidatur. Boij, qui inuitissimi Romanis iugum subdiderant, etiam cùm de imperio tantum ageretur, *Polyb. l. 2. p. 109.* GALLI GAESATAE.

vbi de focis & aris agi viderunt, cum Insubribus & alijs Gallis, qui intra Rhodanum & Alpes habitant (Gæsatos vocant) communicato consilio multos aduersus Romanos animant. Quippe Galli rerum nouarum & imperij promouendi cupidi. Gæsatę verò potissimum ingentem prędę vim sibi pollicebantur. In huius belli apparatu septem circiter anni consumpti sunt. Plutarchus in Marcello mercenarios istos pagina 545 Geratas, pag. 547. Gessatas vocat. Polybius Gæsatas & à mercede dictos vult. Vero propius est à Gæso (id teli genus est) nomen accepisse.

Plut. in Arato, p. 1906. ACHAEIS SE ADIVNGVNT ATHENAE.

Athenienses audita morte Demetrij, spretâque Philippi pueritiâ & tutoris eius Antigoni senectâ ad libertatem adspirant. Iam pridem illis hoc beneficium procurare tētauerat Aratus. Tum verò memores virtutis & beneficiorū Arati, quem ante vndecim annos pro hoste repulerant, huius auxilium implorant. Præturam tum obtinebat Lysiades, & in lecto æger decumbebat Aratus. Iussit tamen se lecticâ Athenas deferri, quodque armis non poterat, comitate & promissis impetrauit. Piręum, Munychiam, Sunium & Salaminem insulam Macedonum nomine obtinebat Diogenes. Hæc vt proderet, Athenienses, cxxx, Aratus de suo viginti talenta offert.

ARISTOMACHVS.

Tum Aristomachus Argiuorum tyrannus Aratum conuenit, docens se quoque velle Argiuis libertate donare & Achiuis adiungere. Monet Lysiades Aristomachum, ab Arato Tyrannorum irreconciliabili hoste sibi caueat. Se Prætor cùm sit, faciliùs & meliùs eam rem posse perficere. Mittit Aristomachus legatos ad Achiuos, qui Lysiadæ beneficio negotium peragant. Tum Aratus Achiuos monere, à tyranno sibi caueant. Iamque re infectâ discessum parabant Aristomachi legati, cùm moniti sunt ad Aratum adire. Protinus Aratus palinodiam canens Achiuos docet sibi rem propiùs intuenti persuasum Aristomachum bonâ fide agere. Ita receptus est Aristomachus & Aratus quidem tertio quoque anno Prætor fieri solitus Lysiædæ successit. Arato vero Aristomachus.

III. XVIII.
A.M. 3769. Sel. 82. V.C. 523.
Ante Dn. 231. Callinici xvi. Pt. Euergetæ xvi.

M. Pomponio Mathone } Coss.
C. Papyrio Masone }

Polyb. l. 2. p. 131. GRAECORVM LIBERTATI INCVMBIT ARATVS.

MAcedones libertatem Græcorum suæ maiestatis imminutionem interpretantes in singulis propemodum Peloponnesi vrbibus regulos ac tyrannos vel instituerant vel fouebant, quorum beneficio totam Græciam sibi subijcerent. Id potissimum procurarat Demetrius. Eo defuncto Aratus singulas Peloponnesi vrbes perlustrat, ad libertatem capessendam hortatur, Tyrannis impunitatem & præmia pollicetur, si sponte abdicent, sin autem, bellum æternum & certum exitium. Plerique omnes parere coacti, vt Aristomachus Argiuorum, Xenon Hermionensium, Cleonymus Phliasio-

rum tyranni, passique sunt suas vrbes popularis Achæorum status communione donari. Huic præclaro Achiuorum consilio & prosperis successibus remoram attulit Ætolorum inuidia & Cleomenis Lacedæmonum regis ambitio. Ætoli cuniculis & proditione, Cleomenes aperto Marte rem agere, vt qui etiam Spartæ regium statum tyrannico propalam mutasset.

OBSTAT CLEOMENES.

A

B

IV. XIX.

A. M. 3770. Sel. 83. V. C. 524. Ante Dn. 230. Callinici xvii. Pt. Euergetæ xvii.

C

M. Aimilio Barbula
M. Iunio Perâ } Coss.

Polyb. l. 2. p. 96.

TEVTAE LATROCINIA.

Teuta Agronis Illyriorum regis vidua lucri dulcedine illecta patiebatur ciues suos piraticis incursionibus vicinorum omnium rebus incommodare, agros populari, vrbes expilare, omnia obuia raptare. Cùm de Illyriorum rapinis Itali sæpe Romæ conquesti essent, mittuntur ad Teutam legati C. & L. Coruncani de suis iniurijs expostulaturi. Teuta respondet curæ sibi futurum, ne qua populo Rom. ab Illyrijs publicè fiat iniuria, quid priuat faciant, Reges non præstare. *At nos*, inquit Lucius, *priuatas iniurias publicè persequimur, breuique, Deo volente, cogemus te regia ista iura emendare.*

D

E

F

Teuta muliebri impatientiâ percita dissimulatâ in præsens ira mittit percussores, qui Lucium redeuntem confodiant. Romani ius gentium à fœminâ violari non inulti passi sunt. Hæc legatio forsan vno aut altero ante hunc anno contigit.

Aristomachus Achæorum Prætor, primò dissuadente, postea etiam adiuuante Arato in Lacedæmonios arma mouet. Tamen, simulac Cleomenem prœlium poscentem vidit, quantumuis Aristomachus & Lysiades pugnandi studio arderent, noluit tamen Aratus iuuenis feruentis vim experiri multum indignante, & Arati timiditatem sugillante Lysiada.

Plut. in Arato p. 1908.

V. I.

A. M. 3771. Sel. 84. V. C. 525. Ante Dn. 229. Callinici xviii. Pt. Euergetæ xviii.

A. Posthumio Albino II.
Cn. Fuluio Centumalo } Coss.

Romani, vt non tam suis quàm alienis sumtibus iniurias ab Illyrijs acceptas vlciscerentur, ostentant se Græcis, quasi non suas, sed alienas iniurias vltum irent. Primi occurrunt Corcyrenses nuper à Teuta subacti, crudo adhuc vulnere ad libertatem ereptam adspirantes. Simul Demetrius Pharius, quem Corcyrensibus Illyrij præfecerant, monitus se criminationibus apud Teutam petitum, maluit proditor esse, quàm videri. Ita ciues sponte Demetrij præsidium Illyriorum Romanis tradunt, initaque cum Romanis societate in libertatem sese asserunt. Consulibus quoque sese tradunt Apollonia, Oricum & mox Dyrrachienses quorum obsidionem soluere coacti

Polyb. l. 2. p. 98.

ILLYRIS A ROM. OCCVPATVR.

sunt Illyrij audito Romanorum aduentu.

Exemplum id secuti sunt certatim Ardyæi, Parthini, Atintani Illyriorum odio, & Romanorum metu. Quippe peditum viginti, equitum duo millia ducebant Consules. Quędam vrbes vi captæ. Teutacum oppidò paucis Rizonem fugit. Fuluius cum maiori copiarum parte Romam reuertitur. Posthumius ex vrbibus quæ deditionem fecerant, nouum conscribit exercitum.

Ptolem. lib. 11. c. 7. *Saturni stella sub australi Virginis humero obseruatur anno octogesimo secundo Seleucidarum secundum Chaldæos, Nabonassari 519 Tybi XIV. Xanthici quinto. Sole in sexto gradu Piscium existente.* Thoth antecedens cœperat Octobris vicesimo, feriâ quartâ. Tybi Februarij XVII. feriâ quintâ. Videtur igitur legendum Tybi XIII. sequente XIV. Ita tempus conueniet Februarij XXIX. feriâ tertiâ, Ætate Lunæ VI. Sequens Martius capit Ætate Lunæ VII. Xanthici VII. ineunte Cyclo Lunæ primo, Epactis quinque.

RHODVM VASTAT. Polybius de Rhodijs ea narrat quarto Olympiadis CXL anno, quæ potiùs quarto Olympiadis CXXXVII. anno conueniunt, quia Rhodi euersionem cum eius instauratione vno ductu recenset. *Polyb. l. 5. p. 428.* Rhodiorum ea fuit industria & virtus, vt omnium fere regum ac populorum beneuolentiam sibi conciliarent. Cùm ergo, vt fieri amat, prudentiæ suæ nimis fiderent, Deus immisso terræ motu insolentiam eorum castigauit deiecto colosso, & maximis quibusque eius (TERRAE MOTVS.) vrbis ac insulæ ornamentis & munimentis. Cum eum casum lugubriter quidem sed moderatè ferrent, dum quisque patriæ potiùs quàm suam vicem deflet, & publicis potiùs ædificijs, quàm suis ædibus instaurandis incumbunt, tantam sortis suæ commiserationem apud omnes commouerunt, vt regibus ac populis vicinis certatim donaria mittentibus intra duodecim plus minus annos longe meliora & plura reposuerint. (INSTAVRANT VICINI.) Dedit illis Ptolemæus argenti talenta trecenta, artabarum decies centena millia: æneæ pecuniæ mille, æris rudis tria millia talentum, & alia quamplurima, vt pote liberalis princeps eamque ob caussam Euergetæ nomen sortitus. Antigonus argenti centum, picis mille, ferri tria millia talentum, ligni copiam immensam. Seleucus Callinicus pater Antiochi frumenti ducenta medimnûm millia, materiæ, resinæ, talentum aliquot millia, & Rhodijs omnibus immunitatem. Hiero Syracusanus argenti talenta centum. Vnica mulier Chryseis tritici medimnûm centum millia, plumbi talentûm tria millia. Consimilia his Prusias, Mithridates, Lysanias, Olympicus, Limnæus & alij qui in Asia dominatum aliquem obtinebant. Liberas quoque ciuitates huius liberalitatis incessit æmulatio, vt breui tempore damna sua cum multo fœnore sarciuerint Rhodij.

(.·) (·.)

(·.·)

A

VI. II. Olympias cxxxviii.

A. M.3772. Sel. 85. V. C. 526. Ante Dn. 228. Callinici xix. Pt. Euergetæ xix.

Sp. Caruilio Maximo II. Q. Fabio Maximo II. } Coss.

B

Polyb. l. 2. p. 100. TEVTA SE DEDIT.

PRimo vere Teuta veniam deprecatur, pacem expostulat. Pacis conditiones fuerunt, vt iniuncta tributa penderet, intra præscriptos eosque exiguos fines se contineret, vltra Lissum non plurib⁹ quàm duobus lembis inermibus nauigaret. Ita castigata mulieris impotentia & Illyriorum rapacitate, totam Græciam, quam illi offenderant, sibi obligarunt Romani, publicę libertatis vindices audire cupientes: fuitque hæc prima Romanorum in Græciam traiectio apprime gloriosa.

C

D

Polyb. l. 2. p. 91. & l. 3. p. 166. ASDRVBAL.

Amilcar Barca cum nouem annos in Hispania multa præclare egisset, obit decennio ante secundum bellum Punicum. Cumque filius eius Annibal vix duodeuicesimum annum attigisset, huius loco Asdrubal Amilcaris gener Hispaniam regit annos circiter octo nihilominus Romanis infensus quàm Amilcar ipse. Sed consilium odiumque dissimulans interim id satagebat, vt totam Hispaniam Pœnis adiungeret. Horum successibus inuidentes Romani animum & ipsi dissimulant. Sed quasi socios in Hispania haberent, fœdus cum Pœnis renouant ea lege ne Iberum copias transducant.

E

F

VII. III.

A. M. 3773. Sel. 86. V. C. 527. Ante Dn. 227. Callinici xx. Pt. Euergetæ xx.

P. Valerio Flacco M. Atilio Regulo } Coss.

Plutarch. in Arato p. 1908. ARATI AΓΟΣ.

ARatus inuitissimo Lysiada ἀυδέκατον (legendum δέκατον) ἡρέθη στρατηγὸς, i. decimùm prætor factus est. Neque multò post cum Cleomene congressus & fugatus etiam pro mortuo habitus, hac occasione vtendum ratus in Mantinenses improuisus inuadit, & vrbem capit. Postea Megalopolitanis suppetias missus cum Cleomene decertare non audet. Lysiades æstuare, furere, postremò cum suis in hostem impetum facere, & prosperè cessisset eius audacia, nisi Aratus æmulo inuidens peruicaciter in incepto permansisset. Ita cecidit Lysiades magno Achæorum desiderio & Arati probro, cui eludo non multò post Cleomenem iam digressum sciens in Laconiam impetu facto trecentos capit Lacedæmonios atque in his Megistonum Cleomenis vitricum. De numero Præturarum Arati. Vide A. M. 3789.

VIII. IV.

A. M. 3774. Sel. 87. V. C 528. Ante Dn. 226. Sel. Ceraunı I. Pt. Euergetæ xxi.

M. Valerio Messala L. Apustio Fullone } Coss.

Euseb.

SEleuco Callinico, cum annos xx regnasset defuncto, succedit filius Sel. Ceraunus, quintus Syriæ rex, regnatque annos tres. A

Polyb. l. 2. p. 110. BELLI GALLICI APPARATVS.

Cùm omnium Italorum animi in Gallici belli expectatione essent, & Romani à socijs vndiq; auxilia conquirerent, milites conscriberent, commeatus colligerent, magnus vtrimque factus est apparatus. Iam Sicilia, iam Italia tota Picenum vsq; potiebantur, Sardiniam tenebant, Illyrici partem subegerant. Quam ob caussam Veneti & Cenomani Romanor. quàm Gallor. societatem amplecti maluerunt. Boij cum totis viribus in Italiam irruere cogitarent coacti sunt magnam copiarum suarum partem domi retinere: Itali non quasi pro Romanorum imperio sed pro sua salute dimicaturi magno animo ad bellum se accingebant. Conquirût Romani militaris ætatis tabulas, vt scirent quot ipsi, quot socij viros ferendis armis idoneos habeant. Militiæ nomina dedere peditum septingenta, equitum septuaginta millia, ex quibus septima circiter pars in armis erat, reliqui domesticis curis ita incumbebant, vt velut in statione essent. B C D E

Plutarc. in Agide p. 1481.

Cleomenes rerum gestarum gloria elatus redempto Megistono Spartam reuertitur, Ephoros nec opinantes confodit, nouam agrorum distributionem instituit, cum primùm ipse & Megistonus vitricus agros suos diuidendos obtulissent, vtque inuidiam leuaret, fratrem Euryclidam consortem imperij facit, tyrannidisq; suspicionem comitate amoliri studet reuocata Lycurgi frugalitate & parsimonia, non tam legibus, quàm exemplo suo. F

IX. V.

A. M. 3775. Sel. 88. V. C. 529.
Ante Dn. 225. Sel Cerauni
II. Pt. Euergetæ XXII.

L. Aimilio Papo } Coss.
C. Attilio Regulo

Polyb. l. 2. p. 113. GALLI.

GAlli peditum quinquaginta, equitum & essedariorum viginti millia Alpes transducunt. In Sardinia quoque motus erant, quibus sedandis præficitur C. Atrilius. Alter Cos. Gallicum bellum sortitus Ariminum mittitur ad tutádam maris Adriatici oram. Prætorum vni decreta Etruria est. Galli per Etruriam itinere facto iam Clusium triduo à Roma distantem vrbem peruenerant, cum audiunt Prætorem à tergo instare. Tum & ipsi obuersa fronte ad Prætorem pergunt. Sub vesperam exercitum conspicati paulùm subsistunt: castrisque positis mox proximum collem Fæsulanum occupare statuunt. Quamobrem tota nocte quàm minimo strepitu pedites eò feruntur relicto in castris equitatu. Primò diluculo equites & ipsi fugæ speciem præ se ferentes Fæsulanum collem petunt. Prætor incautiùs insequens à Gallis profligatur & in proximum collem fugit. Quod si Galli victoria vti scissent, confectus erat ille exercitus. Sed dum itineris labore fessi in sequentem diem rem differût superuenit L. Aimilius Cos. Quanquam ne Aimilij quidem co-

VICTORES.

piæ Gallorum viribus pares erant. Gallorum duo reges erant. Concolitanus etiam cum Aimilio pugnandum censebat. Aneroestus prædæ (quæ immensa erat) consulendum. Interim ex Sardinia per Liguriam superuenit alter Consul C. Attilius. Ita vtrinque conclusi Galli quantumuis fortiter dimicantes & ad præsentem necessitatem optimè instructa bifronti acie Gæsatarum potissimùm, qui nudi in aciem processerant, temeritate victi sunt. Occisi ad XLM. Capta XM. Præda, quam auerterant, legitimis dominis restituta. Et plurima insuper spolia abducta. Concolitanus captus. Aneroestus sibi manus intulit. C. Attilius Cos. in prœlio strenuè pugnans occubuit.

VICTI.

Cum hactenus Aratus tertio quoque anno Præturam Achæorum gessisset, hoc anno Præturam pro more sibi oblatam recusat, perficitque vt ea Timoxeno deferretur, in quo non tam modestiam suam commendauit, quàm ignauiæ crimen incurrit, quod periculosissimo Reip. tempore gubernaculum sibi commissum respueret.

Plut. in Arato

X. VI. Olymp. CXXXIX.

A. M. 3776. Sel. 89. V. C. 530. Ante Dn. 224. Sel. Cerauni III. Pt. Euergetæ XXIII.

T. Manlio Torquato II. } Coss.
Q. Fuluio Flacco II.

IOsephus historicus sibi & Eusebio persuasit Iosephum Simonis Iusti θυγατριδοῦν, i. nepotem obijsse regnante Seleuco fratre Antiochi Epiphanis. Sed series historiæ, ni fallor, docet id conuenire Seleuco fratri Antiochi Magni cum adhuc regnaret Euergetes. Hic igitur Iosephus ex vxore legitima genuerat filios septem, cum in Pt. Euergetæ aula conspicatus meretricem eleganter saltitantem, rogauit Solymium fratrem, vt sibi lenoniam operam præstaret. Solymius meretricis loco filiam suam substituit. Iosephus cum fratris filia iam sæpe consueuerat, cum errorem cœpit agnoscere. Miranti, & quid hoc rei esset, roganti Iosepho. Ego, inquit Solymius, tuū dedecus meo redemi. Malui filiæ meæ stuprum à patruo offerri, quam te alienigenæ contactu macular. Factum fratris probauit Iosephus, ac deinceps fratris filiam vxoris loco habuit. Ex ea nascitur Hyrcanus generosus quidem ac ingeniosus, sed perditus ganeo, qui bonam patris viuentis opum partem dilapidauit, vt spurium esse non dubitares. Quamobrem à patre exhæredatus à fratribus & à Simone II. Pontifice in exilium pulsus in Arabiam secedit, inibique rapto viuit belli an latrocinij specie, donec Antiochi (non Epiphanis, vt vult Iosephus, sed Magni) iram metuens mortem sibi consciuit. Septem circiter post patris obitum annis.

Iosephus Ant. l. 12. c. 4. p. 360.

Ambo Consules Boios circumpadanos numeroso exercitu infestantes cogunt eos in fidem Romanorum se permittere.

Polyb. l. 2.

Aratus ἔτη τριά κὶ τριάκοντα στρατηγήσας lege ἔτη τριῶν δέοντα τριάκοντα, h. e. anno

Plutarchus in Agide p. 1488.

ARATI IN CLEOMENEM INVIDIA

septimo & vicesimo post liberatam Sicyonem, sustinere non potuit, vt tot annorum semetim iuuenis Spartanus Cleomenes vna æstate demeteret. Rogarat primò Cleomenes, modica, dein gliscente potentia aliquantò maiora, sed quæ tamen Achęis vim eius extimescentibus non iniqua videbantur. Vt vt sit, tolerabilius & minus ignobile futurum seruitium sub Heraclidis & Lacedæmonijs pristinum decus recuperare cupientibus, quàm sub Macedonibus potentioribus & barbaris.

A

B

Aratus verò Cleomeni diffidens an inuidens & luxui iam assuetus Laconum frugalitatem pati indocilis, quiduis experiri priùs statuit, quàm vt Cleomeni cederet. Cleomenes Corinthum dedentibus oppidanis occupat. Domo Arati parcit, thesauros ipsius amicis commendat. Quin & duodena quot annis talenta offert, cum à Pt. Euergeta sena tantum acciperet. Maluit tamen Aratus à Pt. Euergeta, cuius hactenus stipendiarius fuerat, deficere, & ad Antigonum, cui semper infensissimus hostis fuerat, confugere, quàm ei cedere, quo se meliorem putabat. Igitur, qui Macedonas vsque oppugnarat, suadet Achæos vt Macedonum armis Cleomenem debellent, & Antigonum reddito Acrocorintho sibi demereantur.

C

D

GRATIAE EXITIOSA.

E

Plut. in Agide.

Antigonus mari terraque dux Græcorum ab Achæis pronunciatus dotis ac pignoris instar Acrocorinthum habere voluit. Simul id obtinuit Achæorum sponte, & Arati consilio, Argiui Cleomeni, quod promissam χειροτονίαν non præstitisset, infensi Aratum arcessunt. Corinthum vrbem & Isthmi aditus tenebat Cleomenes Antigono non parum negotij facessens. Aratus tamen cum MD. Argos euadit. Simul id audiuit Cleomenes, Megistonum vitricum cum péditibus bis mille eò mittit. Megistonus fortiter pugnãs cum multis occiditur. Accurrit ipse Cleomenes & diu resistit. Sed vbi Antigonum cum magnis copijs aduentantem audijt (quippe reserato Isthmo eò contendebat) cum suis sospes Lacedæmonem repetit. Argiuorum exemplum pleræque vrbes secutæ. Ita Cleomenes Peloponnesum momento conquisitam momento perdidit. Antigonus milites in hyberna mittit, & cum Achæis hilaria agit, custodes amoliens, & maximam regiæ pompæ partem, vt populari comitate Græcorum animos sibi conciliaret.

F

XI. VII.

A. M. 3777. Sel. 90. V. C. 531.
Ante Dn. 223. Ant. Magni I.
Pt. Euergetæ XXIV.

C. Flaminio Nepote / P. Furio Philo } Coss.

Plutarc. in Marcello.

CVm sanguine pluisse, tres Lunas conspectas angures retulissent, idque portentum Consulibus ominosum esse, plebs lymphata mandat Coss. vt quamprimum redeant & magistratu abdicent. Flaminius prius reuerti noluit, quàm augurum vaticinia vanitatis conui-

cisset. Quam ob caussam prope fa- A
ctum est, vt populus his augurum
nænijs addict meritum triumphum
Flaminio denegarit. In eo certe per-
stitit, vt magistratum abdicare coge-
ret. Igitur prius quàm Romam re-
uerteretur, quam maxima diligentia.
Polyb. l. 2. p. 119. C. Flaminius, Anamuros, qui non B
proculà Massiliâ sedes habent, sibi
conciliat: tum per eorum fines Insu-
briam ingreditur; assumptis etiam
vicinis Cenomanis. Insubres, pri-
mò pacem deprecati, dein vbi pu-
gnandi necessitatem impositam vi-
GALLI A FLAMINIO VICTI. dent, fortiter dimicant. Sed quam- C
uis numero longe superiores pru-
dentiâ Romanorum & armorum ge-
nere vincuntur. Quippe Gallorum
gladij cæsim tantum feriebant, idque
semel atque iterum, mox hebescen-
tes. Tribuni igitur triariorum hastas,
qui in postremis ordinibus collocari D
solent primis cohortibus diuidunt:
dein, vbi hastis obtruncandis Gallo-
rum gladios hebetatos animaduerte-
runt: strictis ipsi gladijs ingentem
stragem faciunt.

Polyb. l. 4. p. 279. Inter Macedonas, Achæos, Epi-
rotas, Phocenses, Bœotos, Arcadas, E
& Thessalos Arato suasore fit socie-
tas, cuius dux constituitur Antigo-
nus eâ lege vt huic societati neq; po-
pulus neque vrbs vlla posset inscri-
bi à quoquam populo priuatim, nisi
consulto prius rege Macedonum ac
reliquis socijs. Factum id hoc circi- F
ter vel superiore anno.

Plutarc. in Cleomene. CLEOMENIS VICTORIA. Megalopolitanorum potissimùm
precibus Achæi inducti fuerant, vt
Arati consilio obtemperantes Anti-
gonum arcesserent. At his potissi-
mum inutilis fuit Antigoni aduen-
tus. Quippe Cleomenes sciens An-
tigoni copias in hyberna dispersas,
Megalopolitanos securiùs agere, ex-
cursione facta noctu vrbem Lacedę-
mone nihilo minorem inuadit. Re-
pentino hoc casu consternati pleri-
que fugam capessunt. Pauci obsi-
stunt, non alio fructu, quàm quod
interim omnis fere inermis turba
Messenem euadit. Lysandridas ca-
ptiuorum vnus suadere audet, vt vr-
bem Megalopolitanis reddat ac ami-
cis impleat. Annuit Cleomenes. Sed
Philopœmen Cleomenis humani-
tatem sinisteriùs interpretatus effecit
vt Megalopolitani beneficio oblato
Achæorum societatem anteposue-
rint. Tum denique Cleomenes vr-
bem expilat, incendit.

Sciens quoque Antigonum [illegible]
Argiuis deliciari alioqui copijs non
satis instructum, eò vsque excurrit
ac circumquaque populatur, Anti-
gono multa exprobrans vt eum ad
pugnam alliceret. Neque modestius
se gerebant Argiui impatienter suo-
rum agrorum vastationem ferentes.
Antigonus rumores ante salutem
non ponens domi se continet. Inse-
quenti vere adunatis copijs in Laco-
nicum vsque agrum vicissim excur-
rit. Quod si Cleomenes Antigoni
cunctationem imitatus dies aliquot
prœlium distulisset, poterat bello vi-
ctor videri. Sed quia belli neruus pe- IVGA.
cunia ipsi deerat, omnia in armis po-
sita credens cum XXM aduersus XXXM
pugnare cogitur. Et Macedones non
tantum numero, sed & armorum ge-
nere superiores erant. Itaque Cleo-

menes diu fortiterque prœliatus tandem fugere cogitur. Lacedæmonem delatus ne cibo quidem sumpto statim excedit ac petito portu Alexandriam euadit. Antigonus Lacedæmonem ingressus humanissime habet, leges ac libertatem restituit, posteroque die literas accipit in Macedonia omnia bello ardere. In remunerandis ijs qui in prœlio fortiter pugnauerant præcipuam laudem tribuit Philopœmeni Megalopolitano adhuc iuueni. Plutarchus modo *μειράκιον* vocat, modo triginta annos natum dicit, quot re vera natus erat.

ANTIGONI MORES.

Antigonus rebus in Peloponneso pro tempore compositis Argos petit sub ipsum Nemeorum tempus, in quibus nihil ad fœdam adulationem reliqui fecerunt Græci, non modo regios sed & diuinos honores ei deferentes, qui virtute quidem & sapientia præstabat, cæterum cadauerosa facie, phthisi tabescens sceleto inambulanti quàm viro viuenti propior erat. Nemea celebrata sunt circa Iulij XXVI. Panemi XII.

MORS.

Simul in Macedoniam reuersus est, Illyrios aliosque barbaros eam populantes prospero prœlio profligat, sed dum senio taboque confectum corpusculum nimis fatigat, venis abruptis sanguinem effundit & moritur vndecimo tutelæ suæ anno fidi tutoris, boni regis & strenui ducis laudem adeptus.

PHILIPPVS.

Succedit ipsi priuignus Philippus Demetrij filius, Antigoni Gonatæ nepos, Demetrij Poliorcetæ pronepos, Antigoni I. abnepos decimum septimum ætatis annum agens, regnatque annos quadraginta quatuor.

SELEVCI CERAVNI POTENTIA.

Seleucus Seleuci Callinici siue Pogonis filius Laodicem matrem eiusque fratrem Andromachum, & Andromachi filium Achæum singulari cura complectebatur. Seleucidæ totam Asiam ab Hellesponto siue mari Ægeo ad Indum vsque sibi arrogabant. Occupauerant tamen Ptolemæi Cœlem Syriam, Mithridates Cappadociam, Prusias Bithyniam, Attalus Pergamum. Et Attalus quidem paulatim ita creuerat, vt maximam Asiæ cis Taurum sitæ partem sibi vindicaret.

Id non ferendum ratus Seleucus Hermiæ quidem Cari nequissimo regni administrationem relinquit. Ipse assumpto Achæo cognato futuro consiliorum socio ad bellum accingitur, & forte tum territandis hostibus Cerauni, i. fulminis nomen accepit.

MORS.

Sed eò ridiculosior factus à Nicanore & viro sui nominis Apatutio per dolum occiditur vix dum Taurum transgressus.

ANTIOCHVS.

Succedit illi frater Antiochus Seleuci Callinici filius adolescentulus. Quamobrem Hermias tutoris, proregisue nomine omnia susque deque ferebat.

MITHRIDATIS FILIAM.

Ex septem illis principibus qui cum Dario Hystaspidâ Magos interfecerunt. A. M. 3444. V. C. 198. Vnus præmium virtutis prouinciarum, quæ Ponto Euxino adiacent, perpetuam Satrapiam obtinuerat: quam vbi hæreditariam reddiderunt eius posteri, etiam regni nomine auxerunt, ac continuata successione retinuerunt vsque ad A. M. 3937. V. C. 691. annos fere quingentos. Ab his Cappa-

SVCIT. dociæ Satrapis an regibus oriundus Mithridates filiam Laodicem habebat, quam Antiochus vxorem ducere volens magno apparatu obuiam it, & Antiochiæ salutari reginam iubet.

XII. VIII.

A. M. 3778. Sel. 91. V. C. 532. Ante Dn. 222. Antiochi Magni II. Pt. Philopatoris I.

Cn. Cornelio Scipione Caluo M. Claudio Marcello } Coss.

Liuius. IDVS MARTIAE. C. Flaminius Kal. Quintilibus Consulatum auspicatus VI. Id. Martias de Gallis triumphat. Sequenti die magistratu abdicato Interregem nominat. Is Scipionem & Marcellum Coss. inaugurat Idibus Martijs. Ita deinceps Idus Martiæ Magistratibus inchoandis solennes fuerunt vsque ad annum V. C. 600. cùm antea Kal. Quintiles hoc priuilegio gauderent inde ab anno V. C. 363. vel 425. Videntur autem Idus Martij Pompiliani incidisse in Martij Iuliani XXII. triduo ante Æquinoctium.

Plut. in Marcello p. 548. BRITOMARTVS. Britomartus Gallorum dux Alpes transgressus cum triginta Gæsatarum millibus ad Acerras castra posuerat. Nec procul hinc aberant ambo Coss. Mediolanum obsidentes. Cum pugnandi copia non fieret, Britomartus cum XM. peditum populabundus excurrit. Tum Marcellus assumptis equitibus DC. & peditib⁹ aliquot expeditis in Britomartum inuadit. Cum numero immane quantum superiores essent Galli, negligentiùs rem gessere. Britomartus Marcellum sua manu ferire cupiens ipse Marcelli manu cadit. Extemplo Gallorum fuga præceps, & strages magna. MARCELLI MANV CADIT. Quin & illi, qui circa Acerras substiterant, audito sui regis obitu & Marcelli reditu fugam capessunt. Mediolanum Insubrum Metropolis fidei Romanorum se committit. Triumphum Marcelli illustrauit, quod ipse tertius & vltimus opima spolia Ioui Feretrio tulit. Ea autem opima dicebantur, cùm dux ducem suâ manu interfecerat.

Cleomenes Alexandriam delatus ita supplicem egit, vt regem non exueret. Atque hæc tanta solertia temperauit, vt Pt. Euergetes Cleomenis industriam ac generositatem admiratus ingemuerit, quod passus esset tantum virum ab Antigono vinci. Adeò pluris fugitiuum præsentem faciebat, quàm nuper regem absentem. Pollicetur in posterum naues, viros, equos, & quot annis XXIV talenta, queis regnum & pristinum decus recuperet. Consilia eius intercipit mors, cum regnasset annos Eusebio quidem XXVI. Epiphanio XXIV. Clementi XXV. Succedit filius Pt. Philopator haud multò post Olympiadem CXXXIX. vt docet Polybius l. 2. & 4. Polyb. l. 5. pag. 381. Plut. in Cleomene p. 1503. EVERGETAE SVCCEDIT PHILOPATOR.

IGNAVVS Philopator Antiochi & Philippi pueritiam despiciens, res bellicas atque adeò seria omnia insuper habens, totus in Venerem, iocos, psaltrias, & id genus ludicra ac fœda

ruens promissum Cleomeni ab Euergeta commeatum, neque dare volens neque negare sustinens diem de die ducebat ac Cleomenem varijs procrastinationibus ludificabatur.

SAEVVS. *Polyb. l. 5. p. 382. Plutarchus in Cleomene p. 1504.* Pt. Philopator patris exemplum secutus fratrem Magam & sororem Beronicam siue mauis Berenicem velut æmulos & suspectos amoliendos statuit, autore Sosibio, qui tum Philopatoris nomine regnum obtinebat. Sosibius rem cum Cleomene communicat tremens & à peregrino potissimùm milite male metuens. Tum Cleomenes, Honestius, inquit, regi foret multos fratres optare, quàm nullum. Sed si stat sententia. Bono animo esto. Nam peregrinorum militum Syri quidem imbelles sunt: Græci verò ampliùs ter mille mihi ita beneuoli, vt vel nictu oculi possim eos, quo velim, impellere. Confidenter igitur rem aggreditur & perpetrat Sosibius. Mox Philopator tam sæuus & infidus quàm ignauus Cleomenem suspectiorem habere cœpit quàm pridem Magam, sed veluti lupum auribus tenens nec dimittere, nec inuitum detinere audens, quid consilij caperet, aliquandiu in incerto fuit.

Polyb. l. 4. p. 317. Cum Achæus Attalum Pergami muris sese tuentem obsideret, Byzantini pridem cum Attalo societate iuncti monent Achæum consultiùs facturum, si cum Attalo conciliatus cogitet de tutando ac firmando nouo regno aduersus Prusiam & Antiochum. His rationibus motus Achæus cum Attalo pacem facit, sed infidam, eoq; non diuturnam. Regiones trans Euphratem sitas obtinebant duo fratres Molo Mediam, Alexander Persidem Antiochi nomine. Hi Antiochi adolescentiam despicati, & tutoris eius Hermiæ impotentiam exosi, perfidiam veriti à rege deficiunt sperantes idem quoque facturum Achæum. Sapienter suadebat Epigenes vir consilio bonus & manu promptus, vt Antiochus ipse præsentiæ suæ maiestate exorientem nubem dissiparet. Hermias periculosiorem futuram militiam ratus trans quàm cis Euphratem, contendit perduellibus debellãdis suffecturos Xenonem & Theodotum Hemiolium, i. *sesquialterum.* Regis præsentiam nobiliori bello destinandam. Esse pro foribus Cœlem Syriam à Pt. Lagida ante octogesimum annum occupatam. Huius recuperationem regis dignitati apprimè conuenire. Hæc ille id satagens vt regi quàm plurimis curis implicito necessarium se redderet, & omnibus timendum. Epigenis sententiam cõfirmauit euentus. Quippe Molo Xenone & Theodoro profligatis Media non contentus Apolloniaticum agrum inuasit & circa Ctesiphontem hybernauit. HERMIÆ CONSILIVM INFIDVM.

XIII. IX.

A. M. 3779. Sel. 92. V. C. 533.
Ante Dn. 221. Antiochi
Magni III. Pt. Philopatoris II.

P. Cornelio Scipione Asinâ M. Minutio Rufô } Coss.

Phigalea,

Polyb. l. 4. p. 172.

DORIMACHI LATROCINIA.

Phigalea, quæ & Phialea Arcadiæ vrbs Messenæ vicina Eleorum & Ætolorum societate gaudebat. Eò mittitur ab Ætolis Dorimachus Græciæ statum exploraturus. Comperit Græcos bello fractos pace nuper sancitâ securè fruentes. Messenij verò etiam Cleomenico bello cùm neutri stetissent longæ pacis otio bellicum animum exuerât & magnas opes comparauerant. Eò magis iniuriæ obnoxij Dorimacho visi sunt. Submittit igitur piratas, qui furtiuis incursionibus eos infestent. Querentibus Messenijs Dorimachus modo risum tollere, modo negare, modo captiosis responsis omnia eludere. Erat Messenæ impurus quidam sannio nomine Babyrtas Dorimacho tam similis vt vix internosci possent. Infrementibus atque Dorimacho minitantibus Messenijs confidenter respondet Dorimachus rem illis non cum Dorimacho, sed cum Ætolis futuram. Tum Sciron Messeniorum Ephorus. Tune, inquit, Babyrta, censes aut te aut minas tuas nos curare? Hoc scommate perculsus Dorimachus abscedit & in Ætoliam reuersus Scopam Ætolorum Prætorem docet Messenios imbelles, opulentos, sociorum subsidio destitutos posse magno lucro & nullo periculo incusari. Illico Scopas prædæ inhians ne consultis quidem Ætolorum Apocletis aut concilio ea molitur, quæ totam Græciam Ætolis infensam reddiderunt. Quippe blandiente lucri cupidine non Messeniorum tantum sed & Macedonum, Acarnanum & obuij cuius-

A que rebus piraticis suis populationibus incommodabat. Et quia id primò prosperè cessit, Ætolis rapto viuere assuetis fuit gratissimum.

Eutrop. Orosius. Zonaras.

ISTRI SVBACTI.

Dum Romani cum Gallis bellum gerebant, mittebant naues, quæ mari Hadriatico frumentum subueherent, atque exercitui suo necessaria
B subministrarent. In has incidentes Istri latrocinijs assueti prædam opimam lubenter corripuerant. Hanc iniuriam vlturi Romani ambos Consules in Istriam mittunt, qui barbaros non magno labore castigarunt.
C Dum bello transmarino detinentur Consules, comitiorum caussâ Dictator creator Q. Fabius Maximus & C. Flaminius Magister Equitum. At huius dignitati obstrepens mus electionem irritam fecit. *Occentus*, inquit Valerius, *soricis auditus Fabio Ma-*
D *ximo dictaturam, C. Flaminio magisterium equitum deponendi caussa fuit.* Hanc vecordiam quis Democritus pro merito sugillarit?

Plut. in Marcello, & Val. Max. l. 1. c. 1.

Polyb. l. 3. p. 71.

Hos Istros vult Polybius Illyriorum populos fuisse, & Demetrij Pharij sponte impulsos ad violan-
E dum fœdus cum Romanis initum, quo cautum erat ne pluribus quàm duobus lembis Lissum amnem superarent, cum hi quinquaginta amplius lembis Hadriaticum Ioniumque mare & Cycladas insulas piraticis incursionibus infestarent, quo-
F rum latrociniorum particeps erat Demetrius Pharius beneficiorum à Romanis acceptorum oblitus, iamque suas spes in Macedonum regibus repositas habens.

Defuncto Asdrubale milites suffi-

Polyb. l. 3. p. 168. ANNIBALIS PRIMORDIA. ciunt Annibalem Amilcaris Barcæ filium, Asdrubalis affinem, vtriusq; præceptis militaribus ab ineunte ętate imbutum. Et Carthaginiensibus perplacuit militum sententia. Annibal fratris & patris vestigijs insistens in id incumbit vt reliquam Hispaniæ partem Pœnis adiungat, eam potissimum, quam mare mediterraneum alluit. *p. 191.* Nam ea Hispaniæ pars, quæ oceano contigua est, Pœnis & Romanis tum fere ignota & barbara egestatem ac fęritatem morum pro munimento habebat. Hoc anno Holcadas & Althæam vrbem debellauit Annibal.

Polyb. l. 4. p. 306. BYZANTINVM BELLVM. Byzantini opportunissimo loco siti, si maris commoditates spectes, etiam agrum fœcundissimum incolentes à vicinis Thracibus grauissima damna perpetiebantur. A quorum vexationibus vt se redimerent, sæpe quina, dena, vicena, aliquando & octuagena quotannis talenta tributi nomine pendere cogebantur. Vt hos sumptus tolerarent, tributum & ipsi à nauigantibus portorij nomine exigebant. Hoc cùm alijs, tum Rhodijs potissimum graue & molestum erat, quod Rhodij nauigandi peritissimi per ea loca maris principatum sibi quodammodo vindicabant. Prusiam igitur Bithyniæ regem conueniunt indignum facinus clamitantes vnius vrbis tyrannide mare totum infestari.

Prusias Byzantinis succensebat, quod pacis inter Achæum & Attalum sanciendæ autores fuissent. Byzantini contra Attali & Achæi societate freti Rhodijs & Prusiæ pares se A putabant. Ita inter illos excitatur bellum biennio circiter post Seleuci Cerauni mortem.

Antiochus auditis Molonis successibus indignatur, quod aduersus eum ipse non ierit, prout sapienter suaserat Epigenes. Sed Hermias per- *Polyb. l. 5. p. 391.* HERMIAE PERFIDIA. B uicaciter infidus pernegat regis maiestati conuenire, vt ipse præsens cum furciferis perduellibus manus conserat. Regi cum rege Philopatore de Cœle Syriâ pugnandum. Quippe Philopatoris ignauiam perspectam habens ignauus ipse malebat C cum eo iniquum, quàm cum fortibus iustum bellum suscipere.

Et Antiochus inuitus quidem sed ab Hermiâ fascinatus eò dementiæ venit, vt cùm sua tutari non posset, aliena inuadere cogitaret. Sed vanas, & iniustas Hermiæ spes irritas D reddidit Theodotus Ætolus Syriæ præfectus. Xenoetas autem Achęus Hermię consilio aduersus Molonem missus suâ temeritate & socordiâ regis res pessum dedit. Molo profligato Xenoetæ exercitu totius Babyloniæ ac Susianæ potitur. Persidem au- E tem Alexander Molonis frater sine controuersia obtinebat. Ita Antiocho trans Euphratem & cis Taurum nihil supererat.

Cùm in incepto perstaret Hermias, vix tandem Antiochi autoritate adduci potuit, vt omissâ Syriâ fa- F teretur Epigenem bene sentire. Sed Epigenis sententię accedere coactus peruicit, vt eius autor ac fidus regis monitor specie honoris aliò amandaretur: cùm Hermias amicos regis territando, militibus indulgendo su-

premam autoritatem ad se trahit tam ambitiosus, quàm ignauus, adeoq; scæuus, vt regē, regnum, seq; ipsum perditum ire mallet, quàm pati vt quisquam rebus gerendis idoneus apud regem gratiâ polleret. Veritus itaque ne reuocatus Epigenes suis luminibus officeret, fingit literas quasi à Molone ad Epigenem scriptas, tum per seruum, Epigenis scedis eas admiscet, Zeuxidiq; mandat audisse se Epigenem cum Molone literarum commercio vti. Inquirat, & si rem ita se habere deprehenderit, confestim occidat. Eâ re perpetratâ Zeuxis ipse cohorrescere ac scelus Hermiæ suspectare. Eademque suspicio multorum animos incessebat, mutire tamen audebat nemo.

XIV. X. Olympias CXL.

A.M.3780. Sel. 93. V.C.534. Ante Dn.220. Antiochi Magni IV. Pt. Philopatoris III.

L. Veturio Philone }
C. Lutatio Catulo } Coss.

Polyb. l. 1.

INitium scriptionis, inquit Polybius, nobis erit Olympias CXL. &c. initium inquam, eius historiæ, quam Polybius πραγματικὴν vocat, quæ erat annorum trium & quinquaginta. Hoc anno rursus in Istriam missi Consules citra pugnam multos sibi adiungunt.

Polyb. l. 3. p. 169. SVCCESSVS.

Annibal primo vere expeditione in Vacçeos suscepta Salmanticam repentina inuasione occupat, vt iam præter Saguntinos nullus esset po-

A pulus, qui contra Carthaginienses oculos attollere auderet. Tanto acriùs instare Saguntini & Romanos monere, vt ambitiosissimi & odio in Romanos furentis iuuenis conatibus mature obsistant. Romani legatos ad Annibalem mittunt, qui prolatis

ANNIBALIS.

B fœderis tabulis vetent Iberum traijcere. Annibal feroci responso odium non dissimulauit. Tāto actiùs putabant Romani Illyrico bello incumbendum, vt eo confecto toti in Hispanico bello essent. Sed consilia eorum anteuertit, & longe aliò,

C quàm putabant, transtulit Annibal.

Ætoli ineunte vere Rhium delati per Patræensium & Pharæensium agros Phigaleam copias suas ducunt non sine damno. Messenios verò iam non occulto lattocinio, sed quasi iusto bello populantur. Achæi co-

Polyb. l. 4. p. 276.

ÆTOLORVM.

D mitiorum tempore Ægium conueniunt. De Ætolorum iniurijs cōqueruntur Patræenses & alij. Sed maxime Messenij ius societatis & auxilium postulantes. Achæi negant se Messenios iure societatis donare posse nisi consultis reliquis socijs &

E maxime Philippo Macedone. Opem tamen pollicentur. Eamque curam Timoxeno Prætori mandant. Timoxenus eam rem lentiùs procurabat. Id ægrè ferens Aratus Prætor Designatus quinque diebus ante legitimum Præturæ suæ diem à Timo-

F xeno Sigillum publicum exigit, & Prætoria autoritate, copias conscribit circa Aprilis decimum. Eo audito Ætoli receptui canunt. Aratus quia copiæ conscribebantur, non lacessendis Ætolis, sed propugnādis Mes-

A fenijs, quasi re confecta, maximam copiarum partem effluere patitur, & mox sui oblitus Ætolos insolentiùs reditum facientes copijs imparibus & iniquo loco adortus, multos milites desiderauit magno suo probro, & Achæorum dolore, quos tamen eloquentiæ suæ vi & præteritorum B meritorum commemoratione facile placauit. Hæc paulo ante Olympiadem CXL. acta incunte Arati apud Achæos, & currente ad medium Aristonis apud Ætolos prætura. Et Ætolorum quidem proteruiam omnes primò damnare, stupere, mox, C quia nihil alienum à moribus suis fecisse visi sunt, cum admiratione desijt indignatio. Quin & Lacedæmonij ex morum similitudine, Messenij grauiora metuentes occulta cum illis inicre fœdera.

Polyb. l. 4. p. 286. ILLYRIORVM. Interim Dercyllaidas Illyrius, & D Demetrius Pharius iussa Romanorum insuper habentes, ille XL, hic L nauibus Ægeum & Ionium mare latrocinijs infestum reddebant. Pylum frustra adorti, Demetrius Rhodum versus excurrit. Dercyllaidas quasi in Illyricum remeans Amynam E Athamanum regem affinem suum adit, eiusque beneficio cum Ætolis societatem init, cùm sese illis offert noua & pergrata latrocinandi occasio. CYNÆTHENSIVM IVSTVM EXITIVM. Arcades rigente solo & crasso aere nutriti ærumnosam vitam magno F labore sustentantes ingenij sui toruitatem musicæ studio emollire conabantur. Soli in Arcadia Cynæthenses non tam Musicam quàm omnem ingenij expolitionem respuentes ferum animum diritate morum in dies exasperabant. Ita omnibus inuisi inter se discordes perpetuis dissensionibus conflictabantur. Non ita pridem trecentis ciuibus pulsis in exilium ab Achæis præsidiarios milites vrbi tutandæ impetrauerant. Exules culpam deprecati reditum exorant, simulatâque concordiâ persuadét inutile iam & onerosum ipsis esse Achæorum præsidium. Eo dimisso Ætolos ad prædam inuitant vindictæ studio & spoliorum participandorum spe. Ætoli vrbe potiti primos proditores confodiunt, reliquos, simul arma posuerunt, vrbe pellere & bonis omnibus spoliare contenti. Cynæthenses exitio suo dignissimos nemo miseratus est: sed quoquouersus confugerent statim vrbe abscedere iubebantur. Adeò omnes eos quasi fulmine tactum bidental auersabantur, vsque eo vt Mantinenses propere facessere iussis Cynæthensibus vrbem insuper suam quasi aduentu ipsorum impiatam lustrauerint.

Lacedæmonios domi tumultuantes ac defectionem molientes Philippus Tegeam vsque delatus terrere quàm castigare & sanguinem suffundere quàm effundere maluit. Polyb. l. 4. p. 293. CONIVRATIO IN ÆTOLOS. Hinc Corinthum profectus sociorum omnium synedrium conuocat. Ibi auditæ innumeræ aduersus Ætolos expostulationes: decreti summa hæc fuit, Ætolis intra diem dictam sui purgādi copiam fieri: si renuant, hostes denuntiati. Ætoli quasi remedium ab eo, qui vulnus fecerat sperantes Scopæ, qui belli caussas fecerat, Præturam restituunt ineunte

Autumno. Dercyllaidæ regi Illyriorum spoliorum ex Cynæthensium direptione partorum partem negant, quæ iniuria Dercyllaidam ab Ætolis alienatum Philippo consociauit. Mittuntur quoquouersus legationes ad eos, qui de Ætolis queruntur, velintne bellum illis indicere. Acarnanes generosè annuunt, quamuis Ætolis vicinis longè infirmiores. Epirotæ palam Ætolis succensent, clàm cum ijs cōsilia ineunt. Messenij hiscere non audent. Lacedæmonij stolidè feroces sine responso socios dimittunt. Paulò post & quidem, vt videtur, sub brumam creantur noui ephori quibus fœderis cum Macedonibus & Achæis initi violatio displicebat.

Polyb. l. 5. pag. 383. Plutar. in Cleomene p. 1505. IN CLEOMENEM. Nicagoras Messenius Alexandriam delatus à Cleomene prope portum ambulante salutatur. Ecquid vero noui, inquit Cleomenes, quæue te caussa in has oras compulit? Tum Nicagoras. *Equos*, inquit, *venales adduco eosque præstantes ac Ptolemæo dignos*. Huic Cleomenes. *Tuâ caussâ velim*, inquit, *non equos, sed exoletos & sambucistrias aduexisses. Nam in his rex totus est*. Nicagoras subridens ac memor iniuriæ à Cleomene ante annos octodecim acceptæ scōma hoc Sosibio prodit, quamque iustas iræ in Cleomenem caussas habeat, aperit. Tum Sosibius non amplius dubitare, quin à Cleomene cauendum sit. Peregrinorum tamen militum offensionem metuēs Philopator Cleomenem in custodiâ habere, quàm statim occidere maluit.

Cleomenes sciens Philopatoris A iram ac diffidentiam tam leui supplicio exacui potius quàm satiari, cum custodiæ suæ socijs communicato consilio fingit à Ptolemæo, qui Canobum abscesserat, se literas accepisse quibus liberationis spem faciebat, eoque nomine hilaria agens milites, B à quibus custodiebatur, epulo liberali excipit. Postquam vino sepultos vidit, strictis gladijs custodes suos confodit, & in plateam impetu facto libertatem se Alexandrinis donare proclamat. Alexandrini, quibus ne libertatis quidem nomen notum C erat, Cleomenis audaciam mirari, stupere, etiam expauescere, & fugere, ne Cleomeni applausisse viderentur. Postquam perreptato oppido surdis se canere vidit, ne effugij quidem portâ vllâ sese offerente, audaciâ in furorem versâ cum socijs paD ciscitur, vt alter alterius mucrone pereat potiùs quam hostibus ludibrio maneant. Hoc nuntio audito Cratesiclea mater eiulare & nepotum, qui & istic aderant, sortē lugere. At Cleomenis filiorū maxim⁹ quamuis puer non puerili animo dolorem ferens E de fenestra in solum desilit, neque tamen mortem, quam præceps quærebat, assequi potuit. Philopator in Cleomenis cadauer, matrem, ac liberos sæuit. Ita perijt Cleomenes cum suis, cum regnasset annos 18, cùm aliorum scelerum, tum maximè F perfidæ in Archidamum sæuitię meritas pœnas luens.

Pt. Philopator casu aliquo Andromachum Antiochi proauunculum, Achæi patrem ceperat, eumque captiuum detinebat. Rhodij pridem *Polyb. l. 4. p. 317.* IN BYZANTINOS.

apud Ptolemæos gratiâ & autoritate plurimùm pollebant. Philopatorem igitur conueniunt, ac muneris loco Andromachum rogitant. Eo dono impetrato ad Achæum legatos mittunt, monent Andromachum in manu suâ esse, nec aliud restitutionis pretium flagitare, quàm vt sibi aduersus Byzantinos auxilio sit. Ita Byzantini Achæi auxilio destituti pacem postulare, & tributi siue portorij exactionem abolere coguntur.

HERMIAE DEMENTIA.

Antiochus cum Antiochiam in Mygdoniâ circa brumam peruenisset, donec desæuiret, quæ ingruebat hyems, substitit, & quadragesimo post die Libam venit. Hermias censebat secundum Tigrim progrediendum, vt Tigrim, Lycum, & Caprum fluuios pro munimento habeat, Zeuxis videns quam exitiosum esset id consilium, tamen Epigenis exitum ante oculos habens vix tandem ausus est Hermiæ tam sæui quàm imperiti offensionem incurrere, vt salutaria moneret. Antiochus probatâ Zeuxidis sententiâ Tigrim traijcit, Apolloniam primo aduentu recuperat, ac in fœcundissimis eius campis exercitum reficit. Molo metuens, ne quæ Zeuxidis mens erat, regressus in Mediam ipsi intercluderetur, Tigrim & ipse traijcit & Apolloniatidis montana prior occupare nititur. Eâ spe deiectus concubiâ nocte adoriri castra regis statuit. Tum comperto decem simul iuuenes ad regem transiisse ad castra rediens inopinato aduentu suis terrorem inijcit. Postero die rex copias educit, ad prœlium prouocat. Pedem referre Moloni

MOLONIS CONATVS IRRITI.

A non erat integrum. Igitur suos, vt erant turbati, paucis cohortatus, perturbate quidem ordinat. Vtrimque tamen ad formam aciei hostilis rationes suas accomodans forti animo prœlium init. Sed media exercitus pars in ipsa dimicatione ad regem B transgressa reliquum Molonis exercitum consternat & in fugam agit. Molo & defectionis autores primarij sibi manus inferunt. Quin & ex Molonis mandato Neolas in Persidem profectus Alexandrum Molonis fratrem persuadet, vt idem faC ciat. Ipse Molonis matrem ac liberos obtruncat, deinsuper mortuorum cadaueribus ipse se iugulat. Ita Molonis familia regiam potestatem breui spatio consecuta multò breuiore vitam & iniq; partum regnum amisit.

TRAGICVS EXITVS.

D Recuperato vnius victoriæ beneficio toto trans Euphratem regno ac rebus quantum per Hermiæ sæuitiam licuit, clementer compositis Antiochus vicinis barbarorum regibus, qui perduellibus auxilia subministrarant, exterrendis Artabazanem, qui inter Caspium & Euxi- E num mare Mediæ imminebat, adoritur. Hermias, qui Artabazanis subditos Atropatios validos & fortes esse norat, quamuis sibi metuens tamen in regis iuuenili audaciâ ferocientis caput ruiturum periculum F sperans, iamque se filioli qui Antiocho nuper natus erat, tutorem futurum somnians generositatem Antiochi dilaudat.

ANTIOCHVS ORIENTEM RECVPERAT.

Sed impias Hermiæ spes in caput eius retorsit Deus. Artabazanes

ARTABAZANEM

SIBI CONCILIAT. quippe senex Antiochi audaciam ac A prosperos successus admiratus cum Antiocho, quibus ipse voluit legibus pacem fecit. Quin & Apollophanes medicus Antiochum monere ausus vt ab Hermiâ sibi caueret, fidem inuenit, maximè cùm rex simulato morbo cum amicis singulis cō- B municato consilio, comperit cum Apollophane omnes idem sentire.

HERMIAM AMOLITVR. Sed quia Hermiam militibus, quib. indulgebat, carum esse constabat, rex cum paucis ambulationis specie longiùs à castris progreditur. Hermias inter primos regem comitatus C ab ijs, quos rex ambulationis socios assumpserat, confoditur. Apameenses eo audito statim vxorem & liberos Hermiæ confodiunt. Hic fuit iustus potentiæ per multa scelera impotenter grassantis exitus.

ACHAEI MOLITIONES. Dum in Oriente longinquo bello D distinetur Antiochus, Cyrrhestæ siue Cyristicæ in Syriâ prouinciæ populi à rege deficiunt. Achæus etiam Syriæ occupandæ in spem euectus Laodiceam Phrygiæ metropolim venit, ac sumpto diademate copias Syriam versus ducit. Vbi tumultuan- E tem exercitum vidit, quod aduersus Antiochum duceretur, pernegat id sibi consilij fuisse, sed esse sibi in animo Pisidas rebelles à tergo nec opinantes adoriri. Eoq; statim peracto milites opimâ prædâ ingurgitatos sibi conciliat.

(·.·) (·.·)

(·.·)

XV. XI.

A.M. 3781. Sel. 94. V. C. 535. Ante Dn. 219. Antiochi Magni V. Pt. Philopatoris IIII.

M. Liuio Salinatore
L. Aimilio Paulo } Coss.

ROMAM VENIVNT MEDICI. *Plin. l. 29. cap. 1.* *Polyb. l. 3. p. 171.* ANno, inquit Plinius, *V. C.* DXXXV. *L. Aimilio & M. Liuio Coss. primus è medicis Romam venit è Peloponneso Archagathus Lysaniæ filius.* Hos Coss. autem creatos currente primo Olympiadis CXL anno testatur Polybius. Vere igitur ineunte, currente verò ad exitum primo Olympiadis CXL anno L. Aimilius Cos. in Illyricum cum exercitu mittitur.

AIMILIVS DEMETRIVM CASTIGAT. Et quidem Istris iam castigatis supererat instigator eorum Demetrius Pharius. Huic duæ potissimum erant vrbes Dimalus & Pharus. Dimalum septem diebus, Pharum insulam & vrbem vno impetu cœpit Aimilius. Quippe paucis nauibus ad littus vrbi proximum delatus excensionem parabat, cùm Demetrius despectâ Romanorum paucitate cum oppidanis effusus aditu prohibebat. Interim maior classis pars aliâ viâ in insulam ingressa Pharios nec opinantes adoritur, & vndique conclusos facile profligat. Demetrius F cum paucis ad Philippum Macedonum regem euadit.

ANNIBAL SAGVNTHVM DELET. Interim Annibal in Hispaniâ solam Saguntum vrbem Romanis fauere sciens bellumque pridem me-

ditatum in Italiam transferre cogitans, ne quid à tergo infestum relinqueret, Saguntum totâ vi adoritur. Et quantumuis munitissima esset, tamen omnibus ante prospectis acriter oppugnans octauo mense capit, & nouis incolis implet. Pecuniam totam in belli sumptus seponit, mancipia militibus largitur. Supellectilem mittit Carthaginem, cui res tam grata fuit, vt deinceps omnia Annibalis prudentiæ ac fortitudini committerent Pœni, & ipsi pridem Romanis infensi, maxime ex quo Sardiniam ripsis eripuerant. Sociæ vrbis casum ægre ferentes Romani feciales Carthaginem mittunt, qui Annibalem & præcipuos belli Saguntini duces dedi sibi postulent. Sin autem, bellum denuntient. Hanno à Romanis æqua postulari cẽsebat. Sed odio Barcinæ domus non caritate in patriam ita sentire visus & ab omnibus fere explosus est. Rarò cum mortalibus tam bene agitur, vt meliora pluribus placeant.

Polyb. l. 4. p. 302. EPHOROS AETOLIS ADVERSANTES. Machatas Ætolorum legatus Lacedæmonem delatus primò societatem postulat, dein consilium dat, vt defuncto iam Cleomene Regem eligant. Ephori, quibus neutrum placebat. *De rege, inquiunt, posthac videbimus.* Interim populum docent, quot beneficia à Macedonibus, quot iniurias ab Ætolis acceperint: caussam non esse, cur fidos ac potentes socios deserant, vt cum infidis latronibus consocientur. Ita re infectâ dimittitur Machatas. At ij, quibus latrocinium & Ætolica societas cordi erat, taciti tremere, Ephoris obloqui. Denique consilium capiunt oppidò nefandum. Festo die solebant Ephori quidem in Mineruæ Chalciœcæ fano sacris operari: iuuenes in armis vrbe perlustratâ ad fanum & ipsi accedere. TRVCIDAT IVVENTVS.

Erat huius templi ea religio, vt in eo ne perduellibus quidem aut parricidis vim facere fas censeretur. At tum iuuenes suos Ephoros in ipso altari sacra facientes contucidarunt, simul & seniorum optimos quosq; & quos Ætolicæ societati aduersatos nouerant, alios iugulare, alios in exilium mittere. Tum quasi perlitassent, nouos Ephoros, tum & reges creant, primùm quidem Agesipolim Cleombroti ante annos XXVII in exilium pulsi filium iuniorem eâ lege vt maior eius frater Cleomenes tutoris nomine regnum administraret. Tum quia duos reges habere solebat Sparta, Lycurgus ab Heraclidarum stirpe planè alienus ephororum cuique talentum largitus regis titulum emercatur. Tum Spartam reuersus Machatas voti fit compos, Lycurgus illico indicto Achæis bello copias in Argiuos immittit, & oppidula aliquot repentino impetu capit. REGES ELIGIT.

p. 322. Dorimachus Ætolus Ægiram Achæorum vrbem proditione capit. Sed dum ad prædam citiùs properant Ætoli, ab Ægiratis, qui in arcem confugerant, internecione delentur. Dorimachus cum paucis euadit. Dymæi, Patræenses & Tritæi ab Eleis & Ætolis Euripida duce vexati auxilium à popularibus suis petunt. Aratus, solẽs suo more segnius rem agit. Illi ACHÆORVM POTENTIA INFRINGITVR.

Illi de suo sibi prospiciunt, ac deinceps à socijs se subducunt pessimo consilio, vt qui primi Achæorum Reip. fundamenta iecerant, ijdem eius fundamenta primi labefactarint præcipuâ Arati culpâ, qui sibi ipsi dispar, in clanculariis expeditionibus igneus, apertis dimicationibus niueus erat. Prætor autem tum Achæorum erat Arati filius & ipse Aratus nomine.

ÆTOLORVM LATROCINIA. Scopas Ætolorum Prætor audito Philippi è Macedoniâ discessu aliena inuadere, quàm sua tueri doctior in Macedoniam vsque excurrit, & cùm alia multa, tum maximè Dium regiam vrbem amœnam, sed minus munitam peruastat totam. Interim Philippus exercitum in Epirum ducit. Epirotæ Ætolis auxilium polliciti vbi Philippum præsto adesse viderunt, infensum in Ætolos vultum & animum induunt, id maximè satagentes vt Ambracum ab Ætolis sibi ereptum recuperarent. CASTIGANTVR. Et Philippus Epirotarum precibus importunis annuit. Tum per Acarnaniam amicam in Ætoliam inuehitur, eamque totam perpopulatur, plerasque eius vrbes capit, diripit, subuertit lege talionis in publicos totius Græciæ prædones agens.

In his cum esset, Demetrius Pharius, quem à Romanis victum diximus, ad eum venit cum vnico lembo. Philippus tamen hominem, qui olim Macedonibus vtiliter seruierat, maximè in bello Cleomenico, non despicatus humaniter excepit. Tum audito Dardanos in Macedoniam cogitare, ad sua tutanda animum ad-

A uertit pollicitus Achæis se quamprimum rediturum ad opem illis ferendam. Et Dardani quidem audito Philippi reditu statim diffugerunt. Sed quia messis tempus instabat plerosq; ad messem faciendam dimittit Philippus reliquum æstatis Larissæ acturus B exeunte primo Olympiadis CXL. anno.

ÆTOLI TANTO ACRIVS PRAEDANTVR. Sequente autumno Ætoli Prætorem Dorimachum creant. Is statim in Epirotas copias ducit spe prædæ & vindictæ studio: Omnia peruastat, etiam Dodonæum Iouis fanum. C Quippe Ætolis nec pace nec bello quidquam, quod ad quæstum faceret, pro nefario habebatur.

Elei cum Ætolis societate iuncti p. 331. copias aliquot, quarum Euripides dux erat, ab ijs obtinuerant. Euripides vexatis aliquandiu vicinis Elidi D Dymæis & Patræensibus, postquam strenuè respondentes vidit, conuersus Psophidem Eleorum sociam in Arcadiâ vrbem petit. Circa brumam Psophide profectus per Stymphaliam in Sicyoniorum agros copias ducit, quasi plus damni ex improuiso E illaturus & maiorem ex longinquo terrorem.

ITERVM A PHILIPPO. Eâdem mente Philippus Larissa per Bœotiam & Megaridem Corinthum improuisus aduenit: portisq; clausis Aratum seniorem Sicyone accessit: iuniori, qui Prætor Achæorum erat, mandat, quid velit. F Hinc Dioscorium Phliasiorum vrbem petit eo ipso tempore, quo Euripides per ea loca in Sicyoniam iter faciebat. Prior Euripides per pabulatorem resciuit aduentum Philippi. Id

VVu

PROFLIGANTVR

dissimulans copias sensim hinc subducebat, cum derepente sensit medios illapsus in hostes. Tum equò per auia concitato Psophidem euadit. Exercitus verò à suo duce desertus, ne id quidem sciens, cur fugeret, à Macedonibus nullo negotio profligatus est. Occisi nongenti. Capti MCC. vix centum euaserunt. Hæc Philippi victoria eo illustrior visa est, quod priùs vicisse, quàm aduenisse auditus est.

Polyb. l. 5. p. 402.

ANTIOCHVS SYRIAM OCCVPAT.

Antiochus reuocatis ad officium Transeuphratæis populis Acheo per literas ingratitudinem & perfidiam exprobrat, grauia interminans nisi ad frugem mature redeat. Interim interruptum de recuperandâ Cœlesyriâ consilium repetens initium Apollophanis Seleuciensis medici cōsilio à Seleuciâ facit. Eam ad Orontis ostia opportunissimo & munitissimo loco sitam mari terrâque fortiter aggressus immissis etiam, qui oppidanos, quâ minis territarent, quâ promissis pellicerent, suburbium quidem vi, vrbem ipsam alioqui inaccessam proditione capit. Theodotus Ætolus, qui ante biennium à Syriâ fortiter Antiochum repulerat, compensationis loco à sycophantis apud Pt. Philopatorem præsentissimum vitæ periculum adierat. Igitur, partim odio ac contemptu Pt. Philopatoris, partim spe mercedis quas vrbes obtinebat, Ptolemaidem, Tyrum & alias Antiocho tradit. Reliquas Syriæ vrbes partim volentes spe meliorum, partim inuitas excidij metu subigebat Antiochus, cùm Pt. Philopator per socordiam omnia susque deque ferri sinens Sosibio & Agathocli regni habenas committeret, muliebri luxu ac stolido fastu regem agens.

Et hi quidem magnâ diligentiâ peritissimos quosque duces & copias quamplurimas conscribunt ac rei militaris disciplinâ imbuendas curant. Quin & Cyzicenos, Byzantios, Rhodios, Ætolos sollicitant ad procurandam inter Ptolemæum & Antiochum pacem. Horum postulatis Antiochus, cùm Dura diu irrito labore obsedisset, sub hyemis initium quadrimestres inducias paciscitur pollicitus insuper se de rei summa ad æquissimas conditiones descensurum. Hyemem Seleuciæ agit, atque inibi legatos Alexandrinos aliosque audit, vtque rationibus non minus quàm armis pugnare videatur docet se Syriam maioribus suis ereptam iure merito repetere. Achæum perduellem immeritò à Pt. Philopatore protegi. Alexandrini docebant Syriam cauam à Pt. Lagidâ non Seleuco sed Antigono Cocliti ereptam, iure belli Ægyptijs acquisitam: possessionemque eius eorum qui Antigonum vicerant, principum decreto & annorum LXXX præscriptione confirmatam iniquè ab Antiocho in dubium reuocari. Achæum non vt rebellem, sed vt affinem à Philopatore protegi. In his legatorum vltro citroque commeantium disceptationibus hyems inutiliter transacta.

qu

ISIDIS TEMPLVM

Peregrina sacra Romam paulatim inuehebantur, vt tandem vrbs illa facta sit totius εἰδωλομανίας epito-

EVERTITVR. *Val. Max. l. 1. c. 3.* me. Displicuit hoc sanioribus. Igitur *L. Aemilius Paullus Consul, cum Senatus Isidis & Serapis fana diruenda censuisset, eaque nemo opificum attingere auderet, posita praetexta securim arripuit, templique eius foribus inflixit.*

XVI. XII.

A. M. 3782. Sel. 95. V. C. 536. Ante Dn. 218. Antiochi Magni VI. Pt. Philopatoris V.

P. Cornelio Scipione } Coss.
Tib. Sempronio Longo }

Polyb. l. 3. p. 189. ANNIBAL ALPES SVPERAT. ANnibal in Hispania exercitum lustrans, comperit peditum nonaginta, equitum duodecim millia. Traiecto Ibero Ilergetes, Bargusios, Aerenosios, subigit ad Pirenaeum vsque montem. His Hannonem, trans Iberum vero siris Asdrubalem fratrem praeficit. Singulis peditum dena millia, equites millenos dat. Parem militum numerum domum dimittit, vt breuis reditus spem faceret ijs quos abducebat, numero peditum quinquaginta, equitum nouem vel octo millia, quorum in itinere maxima pars perijt. *p. 209.* Quippe Alpes transgresso Annibali vix supererant peditum viginti, equitum sex millia, quanquam Alpes quindecim diebus emensus est. A noua vero Carthagine Taurinum vsque quinque menses consumpsit. Galli circumpadani, Boij & Insubres Annibalis aduentum auidè expectantes interim rupto foedere Cremonae & Placentiae, (quas Romani tum colonias fecerant) agros populantur. Consules vero P. Cornelius cum LX nauibus in Hispaniam, Tib. Sempronius cum CLX quinqueremibus in Africam cogitabant, rebus omnibus Lilybaei ita praeparatis ac si primo impetu Carthaginem veterem obsessurus esset Sempronius, Cornelius nouam. Postquam Massiliam accessit P. Cornelius, comperto Annibalem Rhodanum copias transduxisse, classem quidem fratri Cn. Cornelio dedit, vt in Hispaniam profectus cum Asdrubale pugnaret, ipse vela retroagit, & in Galliam circumpadanam copias ducit, vt Praetoribus, qui iam inibi pugnabant, iunctus Annibalem quamprimum opprimeret. Senatus audito Annibalem Alpibus superatis Italiae imminere, tam inexpectatae rei nouitate perculsus mandat Sempronio, vt in Italiam redeat. Sempronius classem Ariminum perducit. Annibal incredibili labore circa Pleiadum occasum, i. Octobris finem transcensis Alpium iugis Taurinorum, qui ipsum hostiliter exceperant, metropolim triduo capit & solo aequat. TAVRINVM EVERTIT. Huius clade territi vicini partim Annibalis metu, partim Romanorum odio & rerum nouarum studio Poenis se dedunt.

Maximè, vbi Scipionem Annibal ad Ticinum profligauit, frequentes ad eum venere Gallorum circumpadanorum legationes. P. SCIPIONEM PROFLIGAT. Etiam ex ijs Gallis, qui in Scipionis castris erant, peditum duo millia, equites ducenti noctu Romanos nec opinãtes agressi, multis occisis pluribus vulneratis,

ad Annibalem transfugiunt. Scipio A saucius primum Pado ad Placentiam, dein Trebia traiecto castris munitis sese continet Tib. Sempronium expectans. Simul aduenit Sempronius, studio pugnandi flagrabat, antequam Scipio e vulnere conualesceret, aut noui consules substituerentur. B Monebat Scipio consultius futurum, si miles nuper conscriptus & tyro per hyemem præceptis militarib⁹ imbueretur, in morâ plus periculi & damni futurum Pœnis quàm Romanis. Hoc ipsum sentiens Annibal Sempronium lacessit, militum C partem in insidijs locat. Numidas iubet traiecto Trebia ac leni velitatione defunctos fugam adsimulare. Fugientes insequitur Sempronius, Trebiam brumæ tempore præaltum ac rigentem traijcit, cum ne sumpto quidem prandio corpus refecissent D milites. Vix dum Trebiam transmiserant Romani, cùm ante pugnam fame & frigore confecti languerent. Pœni corpore curato viribus integris Romanorum vtrumque cornu impellunt. Mediæ aciei postremos ordines Numidæ ex insidijs erumpentes inuadunt, cædunt. E Soli mediæ aciei primi ordines cogente necessitate toto in Gallos & Afros impetu facto per mediam hostium aciem Placentiam euadunt ad decem millia. Reliqui exercitus maxima pars in acie vel in Trebiæ traiectu F perijt, cum essent peditum Romanorum sexdecim, sociorum viginti millia, equitum quater mille. At Cn. Scipio in maritima Hispaniæ ora cis Iberum sitâ res prosperè agit. Indibilem Hispanorum regulum & Hannonem Carthaginensium ducem prœlio vincit & capit, prædâ opima milites suos recreat, fortitudinis & æquitatis suæ admiratione Hispanos multos sibi conciliat.

IT SEMPRONIVM.

CN. SCIPIO FELICIVS AGIT.

Philippus territis hostibus instandum ratus suas, & quas Aratus iunior adduxerat, copias Psophidem ducit vrbem naturâ & arte munitam, ac veluti belli arcem. Tanto ardentiùs illam hosti eripere cupiens claro die scalas tribus locis admouet, oppidanos quamuis non impigre se defensantes rei nouitate, militum robore, & machinarum multitudine terrefactos in fugam agit. Vrbem vi capit, arcem deditione. Tum Lasionem eodem impetu Eleis eripit, ac duas illas vrbes Achæis donat. Stratum Telphussijs restituit. Olympiam delatus & sacris operatus Eleorum agros populosissimos & reb. omnibus instructissimos incursat, prædam ingentem Olympiam reportat. Circa Alphæum fluuium & Pholoem montem Arcadiæ ter ternæ ciuitates à numero Tryphaliæ nomen sortitæ primò sui iuris erant. Dein ab Eleis occupatæ & Alipheræ, quæ denarium expleret, iunctæ sunt. Philippus eodem modo Alipheræâ, quo nuper Psophide potitus totam Tryphaliam tremefacit. Typanea primùm & Hypana se illi dedere Lepreatas Lacedæmonij ducenti, mercenarij quingenti. Elei mille duce Phyllidâ specie præsidij mancipabant. Tum tamen ad libertatem adspirare ausi Phyllidam cogunt vrbe excedere Phylidas Samicum se recepit, & mox

Polyb. l. 4. p. 336.

PHILIPPVS PSOPHIDEM CAPIT.

TRIPHALIAM OCCVPAT.

Philippo cedere cogitur. Reliquæ A ciuitates Tryphaliæ Phryxa, Styllagium, Æpium, Bolax, Pyrgus sine mora deditionem faciunt. Epitalium quoque & Phiala siue Phigalea. Philippo dant manus. Ita diebus sex duodecim vrbium fit potens ac per Tegeam Argos profectus reliquam B hyemis partem ibi agit. Lacedæmone Chilo ab Heraclidis stemma repetens eoque sibi prælatum Lycurgum inique ferens cum ciuibus aliquot communicato consilio Ephoros primum iugulat, tum Lycurgum domi obsidet. At is amicorum bene- C ficio euadit. Chilo, vt Lacedæmonijs factum suum probaret, nouam agrorũ cortitionem offert. Sed cùm nemo illi aurem accomodaret, sed contra infremerent multi, fugere coactus est. Apelles, quem Antigonus regendæ Philippi iuuentæ ad- D mouerat, Philippum monet ita Græcos in libertatem asserendos, vt dignitatem suam ipse perditum non erat. Moderandam esse vtriusque Arati potentiam regibus grauem & ciuibus sæpe exitiosam. Hoc felle imbutus Philippus, qui Arati virtutem E hactenus amauerat & fouerat, deinceps Arati æmulis accedens comitiorum tempore circa Pleiadum ortum Aprili mense delatus Ægium pro Timoxeno, quem commendabat Aratus, Eperato Pharæensi Præturam dandam curauit, cuius inscitiam & F & segnitiem innocentiæ nomine ornauerat Apelles. Mox deprehensa Apellis in Aratum calumnia, Apellem quidem Arato suspectiorem habebat Philippus, neque tamen ab

p. 343. CHILONIS IRRITA AVDACIA.

APELLIS INFIDA CONSILIA.

Apellis blandimentis sibi cauere poterat. Adeò apud nos plus potest vetus gratia & lenociniorum pellacia quamuis falsi manifesta, quàm vera virtus. Sed dum pluribus simul insidiatur, sibi ipsi malum cacat turdus. Antigonus regnum sapienter rexerat, & vt posthac quam optime administraretur, operam dederat. Sed optimis quibusque fucum faciunt vulpeculæ laruatæ. Aratum quidem Antigonus meritò magni fecerat, & sapienter Alexandrum satellitio præfecerat, Taurionem Peloponneso. At nec Apelles Philippi tutela, nec Leontius cetratorũ præfecturâ, nec Megaleas regiorum scribarum primatu digni erant. Apelli Leontium & Megaleam sociabat morum similitudo. Vt reliquos amoliretur, nihil non tentabat, Taurionem malignis laudibus ornans, reliquos fictis criminibus onerans. Philippus Eperati vecordiam videns errore agnito vtrumque Aratum ad se vocat, præterita excusat, culpam in Apellem confert, in posterum meliora pollicetur. Tum Achæos Sicyonem conuocat, & vtriusque Arati consilio & operâ impetrat in præsens quinquaginta talenta, in posterum, quo die rex primûm castra moueret, trimestre militi stipendium, decem modiorum frumenti millia, & quandiu in Peloponneso præsens bellum rex geret, septena dena in mensem talenta. Philippus instructâ classe Cephalleniæ Metropolin Pronum oppugnat, & absque Leontij proditione foret, expugnarat. Sed Apelles, Leontius & Megaleas, dummodo

l. 5. p. 350. ARATI PRVDENTIA.

inimici intercciderent, etiam Philippum perditum cupiebant, & plane res eius euertissent, nisi Aratus subinde consilia eorum longe ante præuisa dissipasset. Philippus in Ætoliam ingressus metropolim eorum Thermum inaccesso, vt videbatur, loco sitam belli arcem & prouinciæ Gazam obsidet, capit, euertit, ne locis quidem, quæ pro sacris habebat, parcens. Ita, dum iræ indulget, sacrilegia ab Ætolis Dodoniæ ac Dij commissa non tam vlciscitur, quàm imitatur. Tum reliquam Ætoliam populatur, & si quis contra obsisteret, profligatis hostibus plenam victoriam obtinet, cuius, quia pars aliqua Arato iure merito adscribebatur, Leontius & Megaleas vri, ringi: & forte per temulentiam in Aratum inuecti Leontius verbis, Megaleas etiam factis ictuque aliquo suam iram prodere. Fuitque ea Philippi facilitas, vt manifestarijs proditoribus parceret, ac Megaleam viginti talentûm mulctâ, Leontium verbis castigaret. Dorimachus ab ingressu Thessaliæ à Chrysogono prohibitus mox suis popularibus suppetias veniens non prius aduenit, quàm Ætoliâ discessisset Philippus. Philippus verò rebus in Ætolia ex animi sententia gestis classem in Ambracio sinu collocatam repetit, & noctu Leucadem delatus biduum moratur ordinandis per ea loca rebus. Hinc per Corinthum, Argos, & Tegeam in Laconicum agrum peruenit prius conspectus quàm auditus, eumque perpopulatus ac velitationibus aliquot cum Lacedæmonijs prospere

DISSIPANTVR.

p. 363.

A B C D E F

præliatus per Tegeam & Argos Corinthum redit, vbi fraude Leontij seditione exceptus est, quam tamen singulari prudentia sedauit, & aliquantò post continuis eius fraudibus offensus eum è medio sustulit. Megaleas fuga salutem quæsiuit, & mox sibi mortem consciuit. Apelles, qui nuper regem agebat, cum filio & catamito suo vltimo supplicio afficitur, Ptolemæo quoque, qui eiusdem societatis erat, adiuncto.

Postquam Dorimacho Prætori successit Agetor, Ætoli, qui deprecatoribus Chijs ac Rhodijs pacem semel atque iterum rogauerant, ac die dicta adfuturos se receperant, vbi hæc audiuere, arbitrati Macedonas tot magnatum necem non impune laturos ad diem dictam non venerunt, inuitante potissimum Eperati Achæorum Prætoris ignauia toti Achaiæ damnosissima. Philippo bellum quam pacem malenti Ætolorum præuaricatio non ingrata fuit. Itaque in Macedoniam hyemandi caussa profectus ad bellum rursus sese accingebat.

Magno vtrimque apparatu & conatu inter Antiochum & Pt. Philopatorem de Cœle Syria pugnatur. Pugnabant pro Philopatore Nicolaus Ætolus classi præfectus Diognetus & Perigenes, pro Antiocho Theodotus Ætolus, Menedemus & Diocles. Eodem tempore terra mariq; pugnatum, Antiocho vtrumque certamen prospectante, quam ob caussam duces eius acerrimè pugnantes victoriam consecuti sunt. Primus Theodotus Nicolaum in fu-

Polyb. l. 5. pag. 411.

ANTIOCHI.

DVÆ VICTORIÆ

gam impulit terra. Secuta confestim etiam classis alacriter antea pugnantis inclinatio & mox præceps fuga.

Huius duplicis victoriæ beneficio Antiochus multarum vrbium potitus est. In his Pella, Kamus, Gephrus. Galaaditis, Abila, Gadara, Rabathamana, Arabia, Samaria certatim Antiocho sese dedidere. In his æstate consumpta Ptolemaide hybernat.

l.5.p.415. ACHAEVS BONAM PAMPHYLIAE PARTEM OCCVPAT

In Pamphylia Pednelissenses à Selgensibus obsessi opem ab Achæo petunt. Mittit Achæus peditum sex millia, equites quingentos duce Garsyere. Is per Milyada ingressurus comperit aditus à Selgensibus occupatos. Fingit igitur discessum. E vestigio Selgenses digressos hostes rati & ipsi discedunt, ad castra alij, alij ad messem, quæ iam maturuerat, faciendam. Garsyeris confestim regreditur & transmissis nullo obsistente faucibus, quas scalas vocant, eas ipse tutatur ac totius belli curam Phayllo mandat. Phaylus Pergam profectus Pamphyliæ Pisidiæque populos ad opem obsessis ferendam inuitat. Aspendij quatuor, Etennenses octo hominum millia mittunt. Selgenses temeritate sua rem prope confectam corruperunt, ac turpiter profligati decem circiter hominum millibus amissis Selgam confugiunt. Fugientibus instat Phaylus. Illi conterriti Logbasim mittunt de pace acturum. Is pro deprecatore proditorem agit. Induciæ fiunt, quarum beneficio Selgam commeabant milites. Arcessitur Achæus, cuius clementiæ sese committebant Selgenses. In his tempus teritur, dum frau-

A di commodum tempus expectatur. Cum iam ad exitum perducenda videretur proditio, res detegitur. Logbasis cum coniuratis &, quos admiserat, hostibus trucidatur. Tum Achæus seriò de pace agit. Nec abnuunt Selgenses: iubentur pendere B statim quadringenta, post aliquod tempus trecenta talenta. Pednelissenses captiuos gratis dimittere. Hoc modo Achæus bonam Pamphyliæ partem sui iuris fecit, rebusq; compositis Sardes reuertit Attalo, Prusiæ, totiq; cis Taurum Asiæ iam gra- C uis ac timendus. Videtur autem hyemem in Pamphylia transegisse. Harum victoriarum cursum abrupit Attalus ope Gallorum vsus. Horum aliquot examina circa Pontum incertis sedibus errabant. Hoc subsidio fretus Attalus Achęi in Pamphy- D lia occupati prouinciam inuadit. Multæ ciuitates Achæi fastum pertęsæ non grauatim Attalo se dedunt imprimis Ilium, Alexandria, Cumæ, Ægæa, Phocæa, Smyrna, Teos, Lebedus, Colophon.

IPSE SVA AMITTIT.

E

XVII. XIII.

A. M. 3783. Sel. 96. V. C. 537. Ante Dn. 215. Antiochi Magni VII. Pt. Philopatoris VI.

F

C. Flaminio II. } Coss.
Cn. Seruilio Gemino }

ECLIPSES DVAE.

Rerum Astronomicarum imperitia veteres deliquia perplexe describunt. Liuius & Obsequens. *Solis*, aiunt, *orbis in Sardiniâ minui visus*

est. Arpis Sol cum Lunâ pugnans spectatus est. Contigit hæc eclipsis Solis Februarij XI, Sabbatho, cùm Lunæ latitudo esset graduum 83. 38'. 29". Huius eclipsis non meminit Polybius, sed tantum Lunaris, quæ XV post die Gallos exterruit, quia Solarem Asiatici Galli spectare non potuerunt. Attalus primo vere copias suas Lycum transduxerat, iamque ad Megistum fluuium peruenerat, cùm impetum eius remoratur Lunæ deliquium, quod Scaliger rectè confert in Februarij XXV. Erat Lunæ latitudo graduum 278. 58'. 37", nec potuit toto superiore anno vlla Eclipsis contingere. Galli suis laboribus defectionem sideris adsimilantes suam expeditionem deos auersari, aut ne vltra pergerent, vetare arbitrabantur. Attalum vrebat hæc stoliditas. Sed cùm nec inuitos detinere auderet, & incomitatos dimittere, qui fidem ipsius secuti in Asiam traiecerant, pudebat. Pedem igitur referre coactus etiam Alexandrienses, Ilienses, & Lampsacenos in patriam reducit. Et Gallos quidem circa Lampsacum assumpserat. Sed eo non contentus multos curauit deducendos per Propontidem ac Pontum ad ostia vsque Parthenij fluuij in cuius ora Orientali agros illis inter Bithyniam & Paphlagoniam assignauit, vel indicauit eius loci accolas incautos à Gallis facile oppressum iri. Atque hi sunt qui Galatę vel Ægosages aut Tectosages Galli vocantur. Quidam, cùm circa Hellespontum morari & circumiacentia loca populari maluissent primò quidem Ilienses obsidere ausi à vicinis Alexandriensibus repulsi sunt. Dein cùm occupata Abydena regione petulantiùs obuia quæque agerent, ferrent, Prusias Bithyniæ rex incautos adortus internecione deleuit hoc vel sequente anno. Videtur ergo falli Liuius, cùm ait primum Attalum Eumenis patrem abnuisse stipendium Gallis pendere, & prœlio victos infregisse. De Prusia veriùs id dixisset.

Polyb. l. 5. p. 420. Scalig. in Euseb. pag. 117.

GALLI GALATIAM OCCVPANT.

f. 447.

A B

Liu. l. 38.

Pt. Philopator audiens Antiochi præsentiam militibus eius victoriæ caussam fuisse, tandem excusso veterno ad bellum accingitur, ac ineunte vere Alexandria mouens per Casium montem & Gazam vrbem Raphiam venit primam Cœlę Syriæ vrbem, ducens, secum peditum LXX, equitum quinq; millia Lybicos elephantos LXXIII. Eò quoque venit Antiochus habens peditum LXXII, equitum sex millia, Indicos elephantos CII. Cum quinque tantum stadiorum interuallo distarent castra, & velitationes quotidie fierent inter pabulatores & aquatores, Theodotus Ætolus tabernaculi regij, in quo Philopator cœnare, & responsa dare solitus erat, locum obseruat, & duobus tantum comitatus noctu in castra eius irrepit & in tentorij, quod obseruauerat, locum delatus tres viros, quos dormientes comperit, occidit, eoque peracto tacitus in Antiochi castra redit. Postero die comperit Philopatorem forte extra Prætorium suum decubuisse, occisos à se Andream Archiatrum, & cubicularios duos, in quo sane est quod & Dei

C D E F

THEODOTI AVDAX FACINVS.

Dei prouidentiam, & Ætolicam audaciam admireris.

PHILOPATOR ANTIOCHUM FUGAT.

Pt. Philopator vir mulierosus sororem & forsan tralatitio Ægyptijs more etiam coniugem Arsinoem secum adduxerat, vt ludicris omissis viderentur res bellicas seriò capessere, & Ptolemæus quidem mulierem exuisse, Arsinoe virum induisse. Antiochus cum militum, belluarumque numero & robore præstaret, caussæ iustis inferior victus est. Polycrates, qui læuum Ptolemæi cornu agebat primus in aciem duxit. Sed elephanti eius Lybici Indicorum nec aspectum nec odorem sustinere ausi protinus in fugam aguntur ac suorum ordines turbant insequente Antiocho. Hoc errore agnito Phoxidas subductis suis elephantis sinistrum Antiochi cornu in quo Arabes ac Medi erant, adoritur, eoque impulso Ptolemæus quoque & Arsinoe in medio agmine stantes Lydos sibi oppositos in fugam agunt. Victorem se putabat Antioch⁹, cum iuuenili temeritate Polycratem fugientem longius insecutus monitus est sibi consulere. Tum demum videns maximam sui exercitus partem fugam adornare, & ipse cum suis Raphiam & mox Gazam fugit. Ceciderunt eo prœlio Antiochinorum peditum decem millia, equites trecenti, elephanti quinque, capti sunt supra quatuor millia. Ex Ptolemaicis occisi sunt elephanti sedecim, equites septingenti, pedites mille quingenti. Reliquorum elephantorum pars maior ab Antiocho capta.

Antiochus ne Gazæ quidem ac A suis militibus satis fidens Antiochiam se recipit. Homines plerique omnes, sed maximè Syri leuitate ingenitâ victori fauent. Tum ergo pleræque Syriæ Cœlæ ciuitates ad Ptolemæum redeunt, culpam deprecantes, ac victoriæ eius exquisitissimis B quibusque lætitiæ imitamentis gratulantes. Antiochus legatos mittit pacem postulaturos. Ptolemæus, cui præter spem obuenerat victoria, regnum auitum recuperasse contentus, leuiter increpitis Antiochi legatis quàm quietis & ipse cupidus esC set, dissimulare non potuit. Ita primùm annuæ induciæ, dein pax firmata. Pt. Philopator quum quatuor menses ordinandis in Syria rebus ac hilarijs concelebrandis consumpsisset, ante hyemem Alexandriam cum sorore Arsinoe & exercitu redit reliD cto Andromacho Aspendio Syriæ Prætore.

SYRIAM RECUPERAT.

Inter alia, quæ Pt. Philopator vitulabundus iuuenili proteruiâ in Syria designauit, illud vel maximè notatu dignum est. Hierosolyma profectum Philopatorem & sacris opeE ratum incessit cupido visendi templi. Conatibus eius obstat Simon summus Sacerdos, docens præter Sacerdotes nemini fas id esse, nedum homini peregrino, incircunciso. Eo ardentiùs Philopator id expetere, putans se supra leges esse. Cùm IuF dæi omnes anxiè solliciti essent, Deumque precibus fatigarent, vt templi sui iura tueretur, aditum parantem regem inuadit cæcus horror, ac trepidantem consternat, vt vix à suis erigi potuerit. In Ægyptum re-

3. *Macab. l. 1.*

TEMPLUM HIEROSOLYMITANUM VIDERE VULT.

FRUSTRA.

uersus iram in Iudæos Ægyptienses conuertit.

Polyb. l. 5. pag. 431. SVCCESSVS LYCVRGI.

In Græciâ ineunte Arati senioris Achæorum & Agetæ Ætolorum vltra medium decurrente Præturâ Lycurgus falsis criminibus impetitus eamque ob caussam in exilium missus ab Ephoris veriora edoctis ex Ætoliâ Lacedæmonem reuocatur. Is Messenem frustra tentat.

ARATI.

Aratus Megalopolitanos intestinis ob egestatem dissensionibus laborantes conciliat, pacisq; conditiones æteæ columnæ inscriptas ad Vestæ aram in Omario collocat. Megalopolis, Tegeæ, Argiæ & Messeniæ fines aduersus Lacedæmoniorum incursiones propugnaculis ac præsidiarijs militibus communit. Achæi terrâ marique prospera aliquot prœlia faciunt in Ætolos.

PHILIPPI.

Philippus Bylazôra maximam totius Pæoniæ vrbem nocturno impetu capit, quâ ratione Dardanijs in Macedoniam aditum intercludebat. Eâdem felicitate Meliteam ceperat, absque culpa eorum foret, qui scalas iusto breuiores fecerant. Thebas Phthiotidas tum tenebant Ætoli, atque hinc Thessalorum rebus plurimùm incommodabant. Hanc spinam pedi suo infixam auellere cupiens Philippus Thebas acriter oppugnat, ac tandem expugnat. Incolas subhastat. Nouos è Macedoniâ colonos immittit.

Polyb. l. 3. p. 229. ANNIBAL PROELIGAT FLAMINIVM.

C. Flaminius & Cn. Seruilius Consules ignari quâ impetum facturus esset Annibal duabus vijs illi obuiam ituri petunt C. Seruilius classe Ariminum, C. Flaminius per Etruriam Arretium. Annibal, vt maiorem ex improuiso terrorem incuteret per paludes, quæ inuiæ videbantur, in Etruriam ingreditur, Arretium à dextrâ habens, Flaminiumq; cuius leuitatem percontando didicerat, quasi despectum prætervectus Etruriam late populatur. Flaminius sui contemptum, & Etruriæ vastitatem impatientiùs ferens, simul persuasus se etiam sine collegâ Annibali parem esse, Pœnos quasi fugientes insequitur tantâ præsidentiâ ac securitate ac si ad prædam non ad prœlium iret. Hoc ipsum præsagiens Annibal colles diligit inter Thrasymenum lacum & Tiberim sitos. Flaminius neque loci neque temporis, quod nebulosum erat, ratione habitâ per angustum inter lacum & Perusiam aditum copias intromittit in conuallem collibus ab Annibale occupatis subiacentem. Vix media exercitus Romani pars transierat, cùm vndique partim ex insidijs, partim ex superiore loco Romanos hostem procul adhuc abesse opinantes circumueniunt Pœni, tantamque stragem edunt, vt cum mille quingentos tantum eosq; maximam partem Gallos desiderarint, quindecim amplius millia occiderint, totidem ceperint. Et captiuos quidem omnes Gallos Italosue gratis dimittit Annibal, solos Romanos durâ custodiâ detinet, subinde iactitans ideo se venisse vt Gallos & Italos à Romanor. iugo liberaret. Interim alter Cos. C. Seruilius Arimino ad collegam suppetias mittebat equitum quatuor millia C. Centronio duce. In hos Maharbal incidens

CENTRONIVM.

alteram partem obtruncat, alteram A capit. Hinc per Insubrum, ac Picentum fines Adriatici littoris ripam longe fœcundissimam petit, vt tum equos tum viros itinerum per Alpes & paludes labore enectos ac tabescentes reficeret. Simul & portus occupaturus quibus Carthagine nun- B tios & commeatus accipere posset. His auditis quanta Carthagine lætitia, tanta Romæ consternatio fuit. Huic malo procurando Dictator instituitur Q. Fabius Maximus II. vir notæ prudentiæ & Magister equitum M. Minutius. Flaminio Cos. de- C functo M. Attilius Regulus sufficitur.

FABII CVNCTATIONE FRANGITVR.

Annibal equis virisque sanatis ac refectis relicto Adriæ campo per Prægutios, Marrucinos, Fetentanos, Arpos in Dauniam Apuliæ prouinciam peruenit omnia circunquaque D peruastans, raptans. Eodem loci Annibalem assequuntur Seruilius Cos. & Fabius Dictator. Fabius Seruilium Romam remittit Tyrrheni maris oram tutaturum. Ipse Annibalem sine pugna oppugnandum sibi proponit, vt rem Romanam, quam alij E temere pugnando perdiderant, ipse cunctando restitueret, Annibalis subinde lacessentis, & militum suorum pugnaturientium, atque adeò M. Minutij dicteria insuper habens ne pedis quidem extra vallum efferendi potestatem militi faciebat, nisi F forte Pœnos pabulandi caussâ latiùs ac securiùs exspatiantes intercipiendi commoda se offerret occasio, vt quem vno prœlio non poterat, carptim minutis ictibus concideret.

Annibal, quamuis id ægre ferens, tamen occasione vtendum ratus, Venusiam in Dauniâ muris & commeatu probe munitam vrbem capit. Beneuentanum agrum incursat, item Samnites, inde Falernum circa Capuam in Campaniâ agrum totius Italiæ longe nobilissimum, donec onustos prædâ per quam opimâ milites in Samnium reduxit, vt quam munitissimo loco hyberna ageret. Fabius appetente hyeme sacrorum caussâ Romam reuocatus Minutio legiones tradens mandat, vt ciuis seruandi quàm hostis lædendi longe studiosior sit. Minutius vna atque alterâ velitatione prospera tantam famam sibi comparauit, vt exemplo antehac inaudito populus Fabio Dictatori (quem ignauiæ incusabat) Magistrum Equitum æquauerit. Redit ad castra Fabius propositi tenax & superbienti Minutio partem exercitus tradit, quam ille sua temeritate perditum ierat, nisi Fabius opportune subueniens Minutium periculo exemisset, illustri exemplo docens temeritati prudentia quid præstet.

PROSPERE AGVNT CN. SCIPIO.

In Hispania Asdrubal primo vere noua Carthargine mouet tum classicum XL. nauium, tum pedestrem exercitum ea mente vt iuxta Iberi ostia alterum alteri coniungeret: Classem Punicam aggressus Cn. Scipio in fugam agit eò facilius, quod Pœni paratum in pedestri exercitu suffugium videbât. Eò acriùs instare Scipio, nauium Punicarum alias demergere, alias suarum puppibus religare, denique nauium XXV fit potens præcipua eo prœlio Massilien-

CN. SERVILIVS. sium gloria. Quin & Carthaginienses nauibus LXX in Sardiniam, dein Pisas vsque excurrunt cum Annibale colloqui cupientes, qua spe frustratos Cn. Seruilius CXX nauibus in Cercinam vsque insulam insequitur, quam ne popularetur, accepta pecunia in reditu Cossirum insulam capit eique præsidium imponit.

P. SCIPIO. P. Scipio ad Cn. fratrem cum viginti nauibus mittitur. Annibal ex Hispaniæ plerisq; ciuitatibus quamplurimos obsides acceptos Saguntum deducendos atque Abilyci custodiendos tradiderat. Postquam Saguntum accessit P. Scipio, eò venit & Bostor Pœnus vrbem tutaturus. Abilyx Bostorem docet non sine periculo tot obsides vno loco seruari. Si parentibus restituantur, arctiore beneuolentiæ vinculo quàm obsidum pignore ciuitates Pœnis obligatum iri. Ipsum Bostorem tanti beneficij autorem magnam gratiam apud omnes initurum & exquisita munera adepturum. Annuit Bostor, & obsides Abilyci reducendos tradit. Abilyx præmonito priùs Scipioni loco dicto occurrit & obsides omnes prodit. Philippus Argos venit ad Nemea celebranda, quæ contigerunt Panemi XII, Iulij XX. Inibi Romanos ad Thrasymenum lacum ab Annibale profligatos audiēs seriò legatos Ætolorum pacem postulantes audire cœpit. Quin & in Ætoliam ipse profectus iuxta Naupactum pacem sancit ea lege, vt quisque parta bello tueatur. Agelao Naupactio grauiter & peritè Græcos ad mutuam concordiam cohortante, ne,

PAX GRAECIAE DATA.

A dum inter se litigant, à Pœnis aut Romanis opprimantur. Eò rem venisse, vt vter horum bello vicerit, toti Græciæ terrori futurus sit. Illud potiùs curandum, vt inter se concordes in Occidentem arma conuertant, quàm vt patiantur à Pœnis aut B Romanis in Græciam bella transferri. Pacis huius tempus ita describit Polybius ac si vt Ætolorum ita & Elidensium, qui tum Ætolis parebant aut fauebant, annus ab Autumno incipetet. *Romanorum*, inquit, *pugna in Etruria, Antiochi bellum in Cœ-* C *lâ Syriâ, & Achæorum ac Philippi pax cum Ætolis contigerunt Olympiadis* CXL *anno tertio.* Sane priora duo gesta sunt exeunte tertio, cum Ætolis pacificatum est ineunte quarto Olympiadis CXL anno. Ætoli Agelao Naupactio quasi præcipuo pacis D conciliatori primo quidem gratias agere ac Præturam deferre, mox succensere, quod omnes prædandi aditus ipsis occlusisset. Prætor pro sua prudentia rumores patienter audire, furentium impetum moderari, & ad sanitatem reuocare. Philippus Græ- E canico bello defunctus impulsore Demetrio Phario totus bellum Italicum spirabat. Diu noctuque vigilans & dormiens in eo totus erat. Sed priùs erant castigandi Illyrij Macedoniæ ac toti Græciæ non minus graues quàm Ætoli. Vtriusque populi F eadem erat audacia, eadem rapacitas. Itaque reliqua æstatis & Autumni parte incursatis latè Illyriorū agris hyematum copias dimittit. Ipse in Macedoniam redit.

XVIII. XIV. Olymp. CXLI. A. M. 3784. Sel. 97. V. C. 538. Ante Dn. 216. Antiochi Magni VIII. Pt. Philopatoris VII.

C. Terentio Varrone } Coss.
L. Aimilio Paullo }

3. Macab. l. 19. IVDAEI MIRACVLO SERVATI.

PHilopator iubet Iudæos omnes in Ægypto commorantes abdicatâ religione idolis immolare. Sin autem, εἰς λαογραφίαν καὶ οἰκετικὴν διάθεσιν ἀχθῆναι, h. e. priuilegijs omnibus ac immunitatibus spoliatos vectigales fieri. Si quis obsistat, mancipio dari, & stigmatiam fieri impresso fronti Dionysij, i. hederæ signo. Plerique Iudæorum tributum iniquum exoluere quàm legem violare malunt. Quod si quem sacrificatum nossent, hunc solenni ritu ἀποσυνάγωγον faciebant. Id resciens rex iubet vndique conquisitos Iudæos Alexandriam pertrahi. Adducta ingens multitudo. Quippe diebus XL facta descriptio est à Pachon XXV. ad Epiphi V. h. e. à Iulij sexto vsque ad Augusti XV.

3 1.

Habebat Philopator plures, quàm Philadelphus, aut quisquam alius, elephantos, nempe quingentos. Hos vino thure condito inebriari iubet tyrannus, vt efferatæ belluę oblatos Iudæos lacerarent dentibus aut pedibus protererent. Hoc spectaculum sibi, curię & toti Alexandrię gratissimum futurum. Postero die regem altus sopor detinet vsq; ad horam prandij, cum iam tota spectatorum turba diffluxisset. Insequenti

A die Philopatorem mandatorum capit obliuio, vt furere putaret eos qui ad spectaculum eum inuitabāt. Mox redit sæuitia, & repetuntur iussa. Tertio die beluarum rabies in carnifices vertit. Tum denique Philopator Dei digitum hunc esse sentiens

B Iudæos dimittit non modo intactos sed & multis honoribus ac præmijs mactatos. Tertij huius diei Epiphi VII, Augusti XVII miraculum illustrauit Sabbathum. Ab eâ die vsque ad Epiphi XIV, Augusti XXIV hilaria à Iudæis acta publicum epulum præ-

C bente rege. Et Deo quidem tum populum seruare satis fuit. Itaque regis adhuc pueri lasciuiæ pepercit. Sed quia nihilo melior factus est, quinquennio hinc Antiocho petulantiæ suæ pœnas dedit.

Polyb. l. 3. VARRONIS TEMERITAS.

Seruilius & Attilius digressis iam

D Fabio & Minutio legiones Annibali oppositas regebant, eâ cautione, quam Fabius exemplo suo docuerat. Postquam cum ingenti supplemento in castra aduenere noui Coss. Fabij cunctationem tanto exercitui parum decoram & minimè necessa-

E riam putarunt, maximè Varro sordido genere lanij filius, ipse institor præter temeritatem etiam fœdi prauique animi vir. Aimilius contra pari cum fortitudine prudentiâ ac modestiâ seruandæ Reip. idoneus videbatur, si per collegam licuisset.

F Quoties in exercitu vel senatu simul erant Coss. alternis imperabant. Annibalis astu paulatim eo loci res venerat vt commodo loco aciem ordinare Romanis integrum non esset. Eo magis pugnam detrectare Aimi-

lius. Varro præoptare. Erant Romanis octo legiones quinum millium, h. e. legionariorum peditum quadraginta millia, sociorum totidem, equitum sex millia. Annibali peditum quadraginta, equitum decem millia. Pugnæ locus ad Cannas vicum Aufido Appuliæ fluuio proximum inter Cannusium & Venusiam vrbes. Patens vndiq; planities equitatui, quo præstabat Pœnus, commoda erat. Pedites Pœnis pauciores quidem erant, sed exercitati omnes. Romanis multi tyrones erant. Vnus Annibal instar multorum erat. Cæsa sunt Romanorum peditum Polybio quidem septuaginta duo, Liuio quinquaginta millia, capta octo millia, vix trecenti equites cum Varrone Venusiam, peditum XM cum P. Scipione Cannusium euaserunt. Reliqui equites cum Aimilio, Seruilio, & Attilio ceciderunt, & ne quid infortunio deesset eodem anno exeunte in Galliâ L. Posthumius Albinus Cos. Designatus cum legione suâ internecione deletus est. Hanc cladem secuta est duodecim apud Brutios populorum, & multorum in Apulia, & Samnio defectio. Hactenus vrbes fidem Romanis præstiterant. Tum multæ mediterraneis potissimum locis certatim Annibali sese dedebant. Actumque de Rep. Romana videbatur, si Romam ipsam totis viribus impetere ausus fuisset Annibal. Sed vt Varronis triumphum ante victoriam canentis, sic Annibalis victoria vti nescientis cõfidentiam frustratus est Deus, cui tam facile est afflictos erigere, quam

CLADES CANNENSIS.

A superbos deijcere. Hactenus Polybij τὰ σωζόμενα. Nam quæ sequuntur sunt tantum fragmenta sitim lectoris excitantia potiùs quàm restinguentia.

Primus Annibalem cedere docuit M. Marcellus Nolam propugnans B Campaniç oppidulum, cum iam Capua caput campaniæ Annibali sese dedidisset. Sed & Capuæ perfidia Annibali exitiosa fuit. Siquidem inuictum laboribus ac prœlio militem fregerunt Capuanæ deliciæ. Ipse Annibal, quasi vires suas omnes ef- C fudisset, aliquandiu torpere visus. Alium diceres. In Hispaniâ Asdrubal inuitus quidem sed iussus à Senatu Carthaginiensi transitum in Italiam cogitabat Himilconem successorem relicturus. P. & Cn. Scipiones eo audito pugnæ aleam sibi ten- D tandam putarunt, potius quàm patiendum vt Annibali iunctus frater labantem iam Italiam opprimeret. Hispanorum ea mens erat, vt in patriâ vinci, quàm victores ad peregrinum bellum trahi mallent. Itaq; non tam metu quam volentes à Scipio- E nibus fugati sunt. Et hos statim secuti sunt Numidç. Quamobrem Asdrubal quoque cum reliquo exercitu post acrem dimicationem fugere coactus est. Romæ post multam trepidationem sumptis animis Dictator factus M. Iunius Pera & T. Sem- F pronius M. E. Supplendo militi conscripserunt quotquot maiores erant annorum XVII. Quosdam etiam iuniores. Quatuor ex his legiones & mille equites effecti. His addidere octo millia iuuenum validorum ex

CAPTA ANNIBALI CANNAE.

Liuius Decad. 3. l. 3.

SCIPIONES ASDRVBALEM FVGANT.

ROMAE IN MILITES SEVERITAS.

seruitijs priùs sciscitantes singulos, vellentne militare, emptaque publicè armauerunt. Volones dicti sunt. Hic miles magis placuit, cùm totidem captiuos minore pretio redimendi copia fieret. Datum id disciplinæ militari, quia & minus strenuè pugnasse & nimis facile castra & arma Annibali tradidisse dicebantur, cùm licuisset proxima post Cannensem cladem nocte cum alijs aliquot Cannusium euadere. Tam duræ sententiæ autor fuit T. Manlius Torquatus, cùm curiæ vestibulum obsiderent captiuorum parentes magno eiulatu, & ipse Senatus multos in eo numero cognatos aut affines haberet.

Sed & milites qui euaserant, quia commilitones suos pugnantes deseruisse dicebantur, in Siciliam ablegati ac exautorati quatuor circiter annos infames manserunt. Tam præfractum rigorem eo magis mireris, cum C. Terentio, cuius temeritas cladis Cannensis præcipua caussa fuerat, Romam redeunti gratias egerit Senatus, quod de Rep. non desperasset, & in Piceno quatuor annos continuatum imperium, & tribunis militum honos seruatus. Adeo Romanis fixum & immotũ manebat in milite nullum crimen esse capitalius ignauiâ & erga suos duces inobedientia. Pœni contra militi facile cõdonassent, duces certè Varronem excarnificassent. Et hæc mirari licet.

SVPERSTITIO CRVENTA. Sed audi, quod detesteris. Romana sacra humanis hostijs imbui minime solebant. Tum verò fatalibus libris inspectis extraordinarijs sacrificijs

A deos placare visum. Inter quæ Gallus & Galla, Græcus & Græca in foro Boario sub terra viui demissi sunt in locum saxo conseptum. Hæc piacula expressit ira in Gallos, qui acciuerant, & in magnæ Græciæ incolas quorum plerique admiserant Annibalem. B Plutarchus addit annua facta hæc sacra mense Nouembri, sed quod ait ante annos decem Gallico bello id institutum minus verisimile est. *Plut. in Marcello.*

Sed enim *magnus* scilicet *cælestibus iniectus est rubor vlterius aduersus eam* C *sæuiendi gentem, quæ ne iniuriarum quidem acerbitate ab eorum cultu absterreri potuerat, maximè quod triginta post Cannensem cladem diebus matres, filiæ, coniuges, sorores nuper interfectorum abstersis lacrymis, depositisque doloris insignibus, candidam induere & aris dare* D *thura coactæ sunt, vt Cereris sacra peragere possent*. Pari Valerius impudentia cladem Cannensem imputat *iræ Junonis, quod cùm Ludos Circenses Varro Ædilis faceret, in Iouis templo eximia facie puerum histrionem ad excubias tenendas posuisset.* *Val. Max. l.1.c.1.* RIDICVLA.

E Scerdilaidas cum audisset classem à Philippo magno studio instrui, hæc in se parari ratus Romanos auxilium poscit. Illi ex Lilybetana classe decem naues ei submittunt. Cumq; Rhegium præter laberentur, Philippus Cephalleniam ac Leucadem prætervectus in Italiam cogitabat: cum F audito de Romanæ classis aduẽtu rumore derepente cum ipse tum tota eius classis Panico terrore corripitur, & in Cephalleniam, ac dein in Macedoniam redit. Sine damno qui- *Polyb. l. 5. p. 446.* PHILIPPI TIMOR PANICVS.

dem in præsens sed non sine risu ac probro.

p. 443. Timoxenus Achæorum Prætor Arato Seniori succedens rotum se pacis artibus tradit, ad quas Peloponnesij à natura supra reliquos homines egregie facti solertiæ suæ fructum minime omnium percipiebant, cùm ob alia gentis humanæ vitia, tum maximè quia ea quisque ardentissimè expetit, quæ lex vel natura ipsi negauit. *Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.*

Antiochus finitis iam annuis inducijs ac firmata cum Pt. Philopatore pace, Taurum transgressus inita cum Prusia societate Achæo cognato suo sed perduelli bellum infert.

XIX. XV.

A. M. 3785. Sel. 98. V. C. 539. Ante Dn. 215. Antiochi Magni IX. Pt. Philopatoris VIII.

Ti. Sempronio Graccho } Coss.
Q. Fabio Maximo Verrucoso III. }

Liuius decad 3. l. 3. SVPERSTITIOSAE TRICAE.

T. Sempronius Idib. Martijs Consulatum init solus. Aliquantoque post M. Claudium Marcellum II. Cos. creat, magno omnium consensu, quod Marcellus primus post Cannensem cladem cum Annibale prospere pugnauerat. Sed quia tum primum ambo Coss. plebeij erant, exorto forte tonitru augures Marcellum vitio creatum pronuntiarunt. Senatus censuit dijs improbari duos simul è plebe Consu-

A les peti. Igitur in Marcelli locum suffectus Fabius. Neue quid superstitioni deesset, mare arsisse, lapidibus pluisse, equum ex boue natum referebant. His prodigijs expiandis nouendiale sacrum fuit.

Q. Fabius edicit vt omnes ex agris

B frumenta in proximas vrbes conuehant ante Kal. Iulias. C. Terentio procos. Picenus ager M. Valerio maritima inter Brudusium & Tarentum ora nauibus XXV tutanda datur. T. Octacilio Crasso Sicilia. T. Manlio Torquato bis Consuli Sardinia.

C Carthaginienses in Sardos defectionem à Romanis molientes Asdrubalem Caluum & Hannonem, in Hispaniam verò Magonem mittunt Annibalis fratrem. Vtriq; duodena peditum millia, equites MD, talenta millena data. Calui classis nau-

D fragio in Baleares insulas proiecta est, seroque & ægre in Sardiniam reuersa Harsicoræ defectionis autori se iungit. Neque multò post pugna pugnata, qua T. Manlius duodecim hostium millia cæcidit, quatuor fere cœpit in his Asdrubalem & Hanno-

E nem duces. Harsicora sibi mortem consciuit. Manlius totam Sardiniam ad officium reuocat.

Philippus legatum Xenophanem ad Hannibalem mittit. Is à Romanis captus confidenter ait se ad Romanos missum. Mox Romam ire FACTIONES INTER PHILIPPVM ET POENOS.

F fingens Capuam versus deflectit. In reditu iterum capitur & Romam cum Hannibalis legatis perducitur. Ita compertum, quid ambo consilij caperent. Philippus, qui nuper totam Italiam spe deuorabat, tota Italia

lia Pœnis cedebat. Pœni Philippo omnia quæ trans Ionium mare sita erant, largiebantur facili partitione prędæ, quā neuter tenebat. Philipp⁹ nouos ad Annibalem legatos mittit, Heraclitum Scotinum, Critonem & Sositheum. Hi tutò tulerunt & retulerunt mādata. Sed ita vt hæc æstas inutiliter Philippo transacta fuerit. Romanis interim strenue se non tantum ad Pœnos propulsandos, sed & ad Macedonas, si daretur occasio, vltrò lacessendos sese apparantibus. Annibal interim modo Neapolim, modo Cumas frustra tentat percupiens habere maritimam aliquam vrbem. Cumas Sempronius Cos. Nolam Marcellus, qui consulatum abdicarat, tutabatur, & Samnites, qui ad Annibalem defecerant, longe lateque populabatur. Hanno cum supplemento Carthagine aduecto à T. Sempronio Longo fugatus duobus hominum millibus amissis finibus Lucanis pulsus ad Annibalem venit. Ambo Nolam obsident. Sed qui tot consulares exercitus fuderant, tum luxu torpentes legionem vnam sustinere non potuerunt. Hanno in Brutios, Annibal in Appuliam hyematum secedunt. Hannoni sese dedidere primò Locrenses, dein Crotoniatæ sponte plebis inuito Senatu. Quia enim Carthagine plebs, Romæ Senatus præcipuam autoritatem obtinebat, in Italiæ quoque ciuitatibus passim plebeij Pœnis, Senatores Romanis fauebant non tam Romani, quam sui Senatus odio, Annibalis metu, & rerum nouarum studio.

ANNNIBALI FAVENT PLEBEII.

SCIPIONVM FOELIX GENEROSITAS.

In Hispania Asdrubal & Mago Annibalis fratres & Amilcar siue Himilco Bomilcaris filius Illiturgi oppidum, quod ad Romanos defecerat, oppugnabant. P. & Cn. Sciopiones per medios hostes in vrbem irrumpunt, frumentum aduehentes. Tum cōfirmatis oppidanis eruptione facta Asdrubalis castra adoriuntur. Suppetias veniunt Amilcar & Mago. Concurritur. Pœnorum LX, Romanorum XVI millia pugnabant. Sed Romani pro aris & focis, Hispani alienæ ambitioni militabant. Igitur fugati omnes, occisi amplius sedecim millia. Pœni nihilominus Incibili vrbem obsident eodem successu, tredecim amplius hominum millia desiderantur præter captiuos ad terna vtroque prœlio millia. Hic successus magnam Hispaniæ partem Romanis conciliauit.

Plut. in Arato p. 1919.

D'GENERAT PHILIPPVS.

In Græcia Messenijs intestino bello laborantibus Aratus Senior XV Prætor pro cæterà animi in apertis dimicationibus lentitudine seriùs suppetias venit. Tantò lubentiùs accurrit Philippus, oleumque incendio addens Optimates quidem rogitabat, annon haberent leges, quibus posset frenari Tribunorum & plebis audacia. Populi contra oratores siue Tribunos, an non essent ipsis manus, quibus tyrannorum impotentia coerceatur. Dum mutuo odio flagrant & cædib⁹ vrbem complent Messenij, Philippus arcem vrbis Acrocorintho non minus munitam occupat. Hæc vbi vidit Arati filius Philippi deliciæ iuuenili libertate suum amasium conuitijs onerat,

etiam turpem vocitans, qui olim formosus falsò sibi visus fuisset. Et hæc audiens pater Aratus senior silentio suo comprobabat, deincepsq; à Philippo, quem totum in malas artes ruere videbat, se subduxit.

ET HIERONYMVS.

In Sicilia Hiero nonagenarius mortis diem obit. Erat illi nepos Hieronymus annorum admodum xv, filiæ tres nuptæ Andronodoro, Zoilo, & Sosippo, quibus duodecim alios adiungit Hiero tutores Hieronymi futuros, contestatus imprimis vt fidem erga populum Rom. quinquaginta annos à se cultam inuiolatam seruarent. Andronodorus Hieronymum monet esse ipsi supra ætatem corporis & ingenij vireis: exueret iugum & regnum capesseret. Hæc quo falsiora erant, eo faciliùs credita sunt. Ita Andronodorus specie abdicantis collegarum vires in se vnum conuertit. Dum Hieronymus fastu, luxu & scortationibus regem agit. Nec meliora Zoilus & Thraso suadebant, nisi quod Thraso tutius censebat Romanis fidem seruare, quàm ad Pœnos deficere. Quò carior Syracusanis Hiero fuerat, cultu victu & comitate ciuem, solâ liberalitate & sollicitudine Principem agere solitus, eò odiosior euasit tam dissimilis nepos.

Coniurant igitur in Tyrannum non pauci, è quibus vnus Theodorus accusatus post multa tormenta pro coniuratis pessimos quosq; Tyrannidis ministros atque in his Thrasonem insimulat. Confestim oppressi omnes. Sublato Thrasone Andronodorus aperte contendit victores Pœnos victis Romanis anteponendos, nemine iam contradicente, & Hieronymo iniquissimis quibusque consilijs aurem accõmodante. Iamque in Romanos expeditionem parabat, cum recrudescens coniuratio furentis iuuenis conatus intercepit. Occisus Leontij tyrannus à Leontinis primò desideratus, mox auditis eius sceleribus ac fœdiorib⁹ libidinibus misericordiâ in iram mutatâ per plateas raptatus est. Syracusis Andronodorus primò regiam ac insulam præsidijs obsepserat, mox concursu multitudinis territus vultu ad ciuilitatem composito benigne plebem alloquitur, arma deponit, libertatem ciuibus reddit. Cõcordiæ sanciendæ Prætores fiunt Andronodorus ipse & coniuratorum principes Theodorus, Sosis, Thenustius.

XX. XVI.

A. M. 3786. Sel. 99. V. C. 540. Ante Dn. 214. Antiochi Magni x. Pt. Philopatoris ix.

Q. Fabio Maximo Verrucoso IV. M. Claudio Marcello III. } Coss.

IAm Romanis duodecim legiones erant præter Scipionum in Hispania copias. Sex legiones addi placuit. Vt binæ Consulibus darentur, totidem Q. Mutio in Sardinia, P. Cornelio Lentulo in Sicilia, M. Pomponio in Gallia, T. Graccho Luceriæ, Q. Fabio Prætori in Appulia, totidem Romæ manerent. Singulas

T. Liuius Decad. 3. l. 4.

FABII CONSTANS FIDES.

regerent C. Terentius in Piceno, M. A Valerius circa Brundisium, præter naues CL. Videbanturque percommode selecti Consules qui Annibabali opponerentur, vt Fabius Clypei, Marcellus gladij vice fungeretur. Fabius priùs ciues suos, quàm Pœnos debellandos habuit. Com- B pluribus enim iniurijs populi lacessitus, nunquam sibi Reip. irasci permisit. Hac sui in ciues amoris perseuerantia etiam infensissimos in admirationem sui pertraxit.

Val. Max. l. 3. c. 8.

Hoc non fit verbis, Marce, vt ameris, ama. C

FELICITAS GRACCHI.

Hannoni Beneuentum cogitanti obuiam it Gracchus Luceria profectus cum Volonibus. His libertatem pollicetur, modo strenuè pugnent. Iam annum integrum militari disciplina imbuti non pœnitendam operam nauauerant. Tum verò D spe libertatis animosiores facti Hannonem facile profligant, & ad castra vsque insequuntur. Cùm etiam castra oppugnare iuberet Gracchus, quatuor millia Volonum secedunt. Gracchus nihilominus cum reliquis Volonibus & liberis aliquot capiti- E bus castra adortus expugnat, magnam stragem edit. Hanno ægre cum duobus militum millibus euadit desideratis XVM, quos Romani trucidauerant aut ceperant. Gracchus Volonibus quidem omnibus libertatem largitur, sed ea lege, vt, F qui secesserant, nunquam nisi stantes cibum caperent, donec stipendia peregissent. Annibal Neapolim & Puteolos frustra tentat. Tum Nolam à plebe accitus à Marcello Cós.

ET MARCELLI.

profligatur, maiore tamen probro quàm damno, quia Marcellus equitum penuria fugientes longiùs insequi ausus non fuerat. Pœnus duo millia, Romanus quadringentos milites amisit.

BREVIS.

Marcellus à Fabio collega accitus Casilinum petit, oppugnat. Vrbs inter colloquia cunctationemque petentium à Fabio fidem à Marcello capitur, neque multò post Marcellus Nolam reuersus in morbum incidit. Gracchus successu elatus Hannonem in sequens in Lucanis licentiùs agit. Hanno effuse palatos adortus haud multo minorem, quam à Beneuento acceperat, reddidit cladem, non tam occisorum numero, quàm quod in Brutios, ne Gracchus assequeretur, raptim concedens pro fugiente victorem se ostentabat.

ANNIBALI SEGNESCENTI.

Annibalem Tarentina plebs arcessit. Senatus M. Valerium Proprætorem. Marcus T. Valerium legatum mittit. Titus Annibalem anteuertit, vrbemque ita communit, vt eorum, qui clam Annibali fauebant, comparere auderet nemo. Ita delusus Annibal Salapiam tendit meritò sibi quàm Tarentinis potiùs succensens, quod dum Nolam tentat, Tarenti occupandi occasionem effluere siuerat. Itaque cum socios Romanorum quàm sæuissimè infestaret, Tarentino agro pepercit. Interim Fabius Cos. in Samnitibus Compulteriam, Telesiam, Cossam, Melam, Orbitanium, in Lucanis Blandas, in Apulia Ancas expugnat paucis diebus. In his vrbibus hostium XXVM capta aut occisa.

INEQVITAT FABIVS.

SYRACVSANORVM FVROR.

In Siciliâ ex Hieronis stirpe supererant filiæ duę Demarata Andronodori, Heraclea Sosipij coniuges, & Harmonia Gelonis filia, Hieronis neptis. Sosippum auunculum Hieronymus specie legationis in Ægyptum ablegauerat. Harmoniam ambit Themistius Prætor. Lubens annuit Demarata mulier ambitiosa maritum vsque stimulans ad patrium regnum repetendum. Igitur conuenit inter ipsos vt occisis reliquis Prætoribus & optimatum potentissimis quibusque Hieronis regnum inter se partiantur Andronodorus & Themistius. Sed detecta coniuratione ipsi nec opinantes in Senatu iugulantur. Audito tumultu populus primò fremere ac Prætoribus succensere, mox vbi Demaratæ consilia edoctus est, non modo factum laudare, sed & exclamare ex Tyrannicâ sobole ne catulum quidem relinquendum.

Continuò in Hieronis domum irrumpitur, Demarata & Harmonia statim iugulatæ sunt. Heraclea in sacrarium illapsa cum filiabus tenellis aliquantisper percussores morata est castissima & proba mulier Hierone patre digna. Sed lymphatos ac sanguinem spirantes nec Hieronis memoria, nec Heracleæ innocentia mouit, quin matris & filiarum cruore aras adspergerent. Vix dum cæde perpetrata nuntius aduenit populi nomine iubens vt Heracleæ parceretur. Adeò varia & cæca sunt furentis populi consilia. Miseratio in iram vertit. Prætoribus occisis sufficiendos conclamant alios, & quasi libertatis autoribus irascentes, quos ipsis maxime displicituros norant eligunt Hippocratem & Epicidem ab Annibale pridem missos ad Syracusanos Pœnis conciliandos.

App. Claudius opportuno aduentu in præsens malum id distulit. Hippocrates cum mercenarijs aliquot & transfugarum duobus millibus in Leontinos amandatur. Eodem venit frater Epicides. Hi Leontinos statim in Romanos incitant. Marcellus Cos. iam à morbo conualescens in Siciliam delatus queritur apud Syracusanos de fœderis violatione. Illi rem iniussu suo à Leontinis factam excusant. Marcellus statim Leontinos adortus primò impetu capit, trans fugas omnes occidit, cæteris parcit. Eò Syracusani pergebant quasi & ipsi Leontinos oppugnaturi. Nuntius illis adfertur Leontinos captos & ad vnũ omnes interfectos. Solos Hippocratem & Epicidem Herbessum euasisse. Syracusani Cretẽses pręmittunt, qui Herbessum petant & Hippocratem ac Epicidem sibi dedi expostulent. Hippocrates literas Prætorum Syracusanorum nomine fingit, quibus Marcello gratias agebant quod de Leontinis supplicium sumpsissent. In eâdem noxâ esse mercenarios omnes. Has quasi interceptas Cretensibus legi iubet. Tum subornat testes, qui iurent suis oculis visa, quæ rumor sparserat. Tum vero fremere omnes, Romanorum sęuitiam & auaritiam incusare, & Hippocrate ac Epicide ducibus Syracusas redire. Prætores nec quiquam reclamantes primò insuper habentur, dein etiam iugulantur. Ita

A MARCELLO CASTIGATVS.

Syracuſani paucos dies libertate potiti ſuâ credulitate nequiſſimos dominos & Romanorum odium ſibi conciliarunt.

ARCHIMEDIS INGENIVM.

In tanto tumultu eadem facilitate vaſta vrbs capi poterat, quâ Leontini, niſi Archimedes pridem ab Hierone prouiſis munimentis ingenioſe vtens impetum Marcelli moratus fuiſſet. Incomparabilis & fidem propemodum ſuperans vnius hominis ſolertia Siciliæ exitio fuit. Dum enim Marcelli inſultus terrâ marique ludificatur, ab Italia in Siciliam bellum transfertur, Romanis retinere, Pœnis recuperare opulentiſſimam inſulam toto niſu molientibus. Himilco peditum xxv, equitum tria millia, elephantos xII ad Pachynum exponit, Heracleam & Agrigentum volentes recipit. Murgantini præſidium Romanum Himilconi produnt. Ænnenſes à L. Pinario claues vrbis repoſcunt. Ille primo tergiuerſari, diſſuadere, rem ad Marcellum Coſ. referendam dictitare, poſtremo ſaltem rogitare, vt ſibi cum populo liceat eâ de re agere. Eo impetrato proximâ nocte milites hortatur, quid facto opus ſit. Poſtero die in theatrum venit, eadem quæ pridie repetit, vbi ſurdis ſe canere vidit, excuſſâ togâ ſignum dat militibus, qui protinus id côſpicati in turbam inermem armati proſiliunt, & caueâ concluſam contrucidant.

SICVLIS DAMNOSVM.

IMPRIMIS PINARII IMMANITAS.

Facinus hoc probauit Marcellus quaſi neceſſarium. Deus ſibi diſplicere euentu teſtatus eſt. Quippe Pinarius vnam vrbem perdere, quàm amittere malens totam fere Siciliam

A à Romanis alienauit, multoque latiùs ſerpſiſſet incendium, niſi Marcellus partim inuictæ fortitudinis metu, partim æquitatis ac manſuetudinis admiratione Siculos in officio continuiſſet, aut etiam in defectionem prolapſos ad officium reB uocaſſet. Dum his intendit animum & Archimedes vnus Romanis quouis exercitu terribilior videtur, propius ſuccedere metuentibus Syracuſas circunſidere quàm circumuallere ſatius viſum eſt.

C Romanorum ſocietatem ante annos quindecim amplexæ fuerant Oricum, Apollonia, Epidamnus. Hanc Ionij maris oram priùs expurgandam ratus Philippus, quàm vlteriora tentanda cxx biremibus eò appellit. Oricum non magno labore captum modico præſidio tuetur. ApolD loniam maiore apparatu oppugnat. Hæc M. Valerius Leuinus audiens T. Valerio Brundiſij oram tutandam tradit. Ipſe Ionium pelagus emenſus Oricum primo impetu reciperat. Tum è veſtigio milites Apolloniam ducit eâ viâ, quàm à Philippo miniE me obſeſſam ſciebat, vrbemque nocte ingreſſus die ſequente vires Apolloniatum recognoſcit. Inſequenti nocte ſilenti agmine egreſſus caſtra offendit ſomno vinoque ſepulta. Quod ſi cædem aliquantiſper diſtuliſſet, regem ipſum in Prætorio F oppreſſerat. Philippus tumultu excitatus ſeminudus euadit, & ſubductis aut incenſis nauibus terreſtri itinere in Macedoniam redit deſideratis tribus admodum millibus hominum.

PHILIPPVS ROMANOS VEXAT.

SVO DAMNO.

In Hiſpania Pœni Illiturgi pidum

CN. SCIPIONIS VICTORIAE.

priore anno obsessum iterum tentant eodem quo pridem successu. Quippe Cn. Scipio per medios hostes in vrbem penetrauit, cum eruptione factâ duobus prœlijs supra XIII M occidit, X M capit. Totidem cæsa dicuntur ad Mundam, tria millia capta. Eoque die castra Pœnica capi potuerant absque Cn. Scipionis vulnere fuisset. Mercenarij paucis in diem assibus corpus & animum æstimantes, modo pecunia suppeteret, in dies noui sufficiebantur. Scipio, dum femur tragulâ confixum sanatur, in aciem lecticâ infertur & sic quoque octo hostium millia occidit, in queis duo Gallorum reguli erant. Saguntum sexto, postquam occupauerat Annibal anno reciperat Scipio, & cultoribus antiquis, quos vis reliquerat belli restituit. Turdetanos Saguntini excidij auctores capit & sub coronâ vẽdit. Romæ nunquam magis vigebant leges quàm vrgente bello. Censores P. Attilius & M. Attilius multos tribu mouerunt, atque inter hos L. Metellum, quod deserendæ post Cannensem cladem Italiæ consilium inijsse dicebatur, ærarium fecerunt. Publicorum operum redemptores nihil ab inceptis remittunt mercedem post belli demum exitum postulaturi. Militem puduit à publicanis honestate vinci. Itaque mercenarius censebatur, si quis stipendium flagitaret. In exitum belli spes suas differentes gratuitam interim operam patriæ præstabant. Fabio comitiorum caussâ Romam reuerso populus filium eius Cõsulem designat,

ROMA IN ADVERSIS SAPIENS.

praemium hoc patris virtuti rependens & vt pater filio nomine legati à consilijs esset. Comitijs peractis pater in exercitum redit.

XXI. XVII.

A.M.3787. Sel.100. V.C.541. Ante Dn. 213. Antiochi Magni XI. Pt. Philopatoris X.

Q. Fabio Maximo Q.F. } Coss.
Ti. Sempronio Graccho II. }

FAbio Cos. ad exercitum venienti pater obuiam iens iam vndecim lictores prætereuectus erat, equo præter ius insidens lictoribus reuerentiâ paternæ maiestatis id dissimulantibus. Filius per vltimum lictorem iubet patrem ex equo descendere. Tum pater filio lubenter obsequens. *Experiri*, inquit, *volui, fili, satin' scires te consulem esse*. Exemplum hoc reuerentiæ magistratibus exhibendæ eò illustrius est quod Romæ patribus in filios ius vitæ ac necis erat. His offert se Cassius Altinius Arpinas, qui patriæ Annibali prodendæ autor fuerat, viam docens, quâ Arpos recuperare possit. Consuli consilium eius neglectum non est. Sed ipse in custodiâ habitus veluti patriæ bis proditor. Eo audito Annibal Cassij vxorem ac liberos viuos comburi, bona proscribi, Arpos à quinque hominum millibus custodiri iubet, cùm ciuium armatorum millia tantum tria esset. Fabius nihilominus Arpos pergit, portæ tutissi-

Liuius Decad. 3. L. 4.

PATER FILIO CEDIT.

FABIVS ARPOS RECVPERAT.

mo eoque neglectissimo vrbis loco A sitæ scalas admoueri imperat nocte illuni ac tum forte procellosissimâ quæ caussa fuit vt priùs refracta fuerit porta, quàm strepitus auditus. Pœni insipientissimo consilio primos Romanis objiciunt oppidanos. Athi Consulis verbis deliniti B statim Romanis se dedunt, eosque sequuntur Hispani numero mille, id vnum stipulati vt Punicum præsidium sine fraude emitteretur, hactenus Pœnis, deinceps Romanis fidi ac strenui. Cùm exhausto ærario à priuatis vndecumque corraderentur C pecuniæ, vt necessarijs impensis sufficere posset Resp. superfluis interdicendum censuit C. Oppius Tribunus plebis. Eo referente lex fertur, *ne qua mulier plus semunciâ auri haberet, neu vestimento versicolori purpureoue vteretur: neu iuncto vehiculo in vrbe* D *oppidoue aut propius inde mille passus, nisi sacrorum publicorum caussâ, veheretur.* Ea lex vndeuicesimo post anno abrogata est. Tum, vt salutaris, & non iniqua videretur, faciebat impendentis ab hoste periculi metus.

Liuius decad. 4. l. 4.

OPPII LEX SVMPTVARIA

AFRICAE POTENTES.

In Africâ Mauritaniam Tingitanam E regebat Bochar forsan & Cæsariensis Mauritaniæ partem. Masæsylos Syphax. Cirtha Syphacis regia erat. Ptolemæus Masæsylos in Mauritaniâ Cæsariensi locat. Cirtham in Numidiâ. Liuius Syphacem Mauris affinem vocat. Rectiùs dixisset eum F partim Mauritaniæ, partim Numidiæ imperasse. Alteram Numidiæ partem obtinebat Gala. Sequentia Carthaginienses Cyrenem vsq;. Ptolemæi cæteram maris oram Ptolemaidem vsque. Syphax Carthaginiensibus infensus rebus eorum incommodabat. Hi in Syphacem animant Galam, vt alieno sumptu ac periculo bellum gererent. Prouinciam hanc lubenter suscepit Galæ filius Masanissa XVII annos natus. Is post aliquot pugnas prosperè pugnatas Syphacem adigit ad pacem petendam, tertioque post anno rebus in Africâ compositis in Hispaniam proficiscitur Pœnis auxilio futurus aduersus Romanos, quibus tandem post annos octo amicissimus factus est.

MASANISSA GALAE FILIVS.

XXII. XVIII. Olymp. CXLII.
A. M. 3788. Sel. 101. V. C. 542.
Ante Dn. 212. Antiochi
Mâgni XII. Pt. Philopatoris XI.

Appio Claudio Pulchro
Q. Fuluio Flacco III. } Coss.

Hoc & superiore anno binæ legiones adiectæ. Summaque trium & viginti legionum effecta. Delectui conficiendo lex lata, vt qui minores XVII annis sacramento dixissent, ijs perinde stipendia procederent, ac si maiores XXVII annorum essent. Tarentini obsides Romę in atrio Libertatis paulò liberiore custodia detinebantur. Hi impulsore Phileâ effugere conati ac in vrbem retracti iussu populi virgis cæsi de saxo deijciuntur. Pridem plebs Tarentina Annibali fauebat. Tum etiam nobilium multos obsidibus cognatione iunctos supplicij atroci-

Liu. decad. 3. l. 5.

TARENTINI.

ANNIBALI SE DEDVNT. tas irritauit. Sed arx valido præsidio, A vrbs quoque à multis militibus tenebatur. Eò cautiùs agi visum. Philomenes per speciem venandi & ab hostibus prædas agendi nocte concubiâ sæpe prodire solitus tandem Annibalem cum X M hominum in vrbem introduxit. Annibal per præ- B conem significat solos se Romanos petere. Multi tamen ciues in arcem cum Romanis fugiunt situ & arte munitissimam.

Cum anno superiore Senatus damnasset omnes nouos & peregrinos INEPTO VAFRAMENTO. ritus, planus aliquis in medium pro- C fert versus quasi pridem à Martio vate conscriptos. Hos recitat Liuius verbis plane interuersis, vt prosæ orationis speciem exhibeant. Ij sic fere videntur scripti.

Amnem Trojugena Cannam Romane caueto
D *Ne te alienigenæ cogant campo in Diomedis*
Conseruisse manus. Sed enim neque tu mihi credes.
Sanguine dum campum compleris. Multa tuorum
E *Millia cæsa in pontum magnum deferet amnis*
Frugiferâ ex terrâ. Tum piscibus hæc auibusque,
Quæque colunt latè terras feræ, ijs caro fiet
F *Esca tua. Hæc etenim mihi Juppiter omnia fatur.*

Hæc clarè impostor rem gestam videlicet vaticinans. In sequentibus subobscuriùs hariolatur.

Hostes, Romani, vomicamque expellere sultis
Quæ longè venit, votandos censeo ludos,
Comiter hi fiant Appollini rite quotannis.
Ex publico partem populus cum fecerit, ipsi
Priuati conuasanto pro seq; suisque.
Præerit, qui summum populo plebique dabit ius.
Græco hostis ritu faciat hæc sacra Decemuir.
Hæc si faxitis recte, gaudebitis semper
Vestraque res fiet melior, vestrumque duellem
Is diuus extinguet, qui campos placidu' pascit.

Senatus hæc πυθόχρηστα pronis auribus excipere solitus mandat Decemuiris vt libros inspiciant, Sibyllinos videlicet, bonos sanè & obedientes. INSTITVTI LVDI APOLLINARES. Hi Martiano carmini cõgruentia canere iussi. Apollini & Latonæ duob^9 bobus totidemq; capris auratis sacra Græco ritu fiunt. Hæc est ludorum Apollinarium origo, qui primò quidem incertis, dein statis diebus fieri soliti III Non. Quintiles ex S. C. facto quadriennio post anno V. C. 546.

Quum Coss. anno superiore Capuanum agrum populati essent, iamque Capua frumenti inopia laboraret, Capuani legatos Tarentum ad Annibalem mittunt, docent obsidionem à Romanis parari, seque iam obsessorum mala tolerare. Annibal Hannonem mittit, qui frumentum vndecunque conuectum Capuam importet. Vbi Beneuentum accessit Hanno, tria ab vrbe millia passuum edito loco castra ponit & accurate FVLVIVS CAPVAM OBSIDET. communit,

communit, illinc frumentationi operam daturus. Capuanos monet vehicula ad se quamplurima mittant. Dum Capuanorum socordiâ lentiùs res procuratur, Fuluius Cos. Beneuentum accitus aduenit, compertoque Hannonem ipsum frumentatum iuisse, castra carris & incondita turbâ plena esse, quartâ noctis vigiliâ egressus ante lucem castra adoritur. Sed quum munito & arduo loco sita esse videret, milites plurimos iam sauciatos, animum despondens receptui canit. Milites contra despectâ Consulis ignauia perstant, in proposito. Vibius & Pedanius Centuriones vexillum in hostium castra proijciunt, se & milites suos diris deuouentes, nisi ea recipiant. Ita pertinaci labore capiuntur castra vberrima præda & frumento multo plenissima. Hanno in Brutios regreditur. Capuani rursus Annibalem auxilium poscunt. Annibal spe Tarentinæ arcis occupandæ reditum in Campaniam in dies comperendinabat. Iohannes Mariana rerum Hisp. l. 2. c. 17. ait Hannonem cum omnibus copijs in agro Piceno oppressum fuisse, in quo sanè meritò à Petro Mantuano reprehenditur.

HANNONIS CASTRA CAPIT.

Romanis iam multa prosperè eueniebant. Sed dum sociorum defectiones suspicacius cauent, aut seueriùs vlciscuntur, defectiones, quibus obuiam ibant, arcessebant. Multi, quos Annibalis victoriæ non terruerant, tum Pœnis se dedebant, cum Pœnos impunè contemnere poterant, hoc ipso tolerabiliorem suam conditionem effectum iri arbitrantes, quod volentes non inuiti Pœnis se adiungebant. Romani, vt arcem Tarentinam muniant, Metapontinos præsidio nudant. Protinus Metapontini Pœnos admittunt. Atque his vicini Thurij & consanguinei quamuis iustum & mite M. Atinij imperium incusare non possent, tamen Senatui Romano, qui fugam meditantes ipsorum obsides interfecerat, infensi prodito Hannoni Romano præsidio deficiunt, vni ferè M. Atinio parcunt.

SEVERITAS DAMNOSA.

Cum Capuam ambo Coss. obsiderent, Annibal suppetias venit, prœlioque inito superueniens Cn. Cornelius Quæstor, vtrique parem metum præbuit, ne hostes noui aduentarent. Ita velut ex composito vtrinque signum receptui datum. Consules vt Annibalem auerterent, insequenti nocte, Fuluius in Cumanum agrum, Claudius in Lucanos abierunt. Annibal Claudium insequitur. Is hoste circumducto, alio itinere, ad Capuam redit. Annibali obuium se offert M. Centenius Penula insignis olim Centurio, tum dux temerarius militis maximam partem noui, semiermis. Diu tamen acriter pugnatum. Vbi suorum inclinationem animaduertit centurio, in medios hostes se conijcit, non tam pœnæ quàm ignominiæ metu. Occiso duce reliqua turba facilè profligata est. De XVIM, vix mille euaserunt.

TEMERITAS PENYLAE.

Eiusdem successus spem fecit Cn. Fuluij Prætoris temeritas velitationum aliquot prosperitate inflati. Aduersus eum accitus Annibal in Apu-

CN. FVLVII.

liam venit. Vix conspiciendum se præbuit, cum licentiâ perditus miles & Centenio nihilo prudentior, sed ignauior dux quâ data via in hostem procurrit, & mox agnito periculo tam timidè diffugit, quàm temerè excurrerat. Ducem periculo subduxit equorum pernicitas. Militum XVIM. cæsa sunt: vix duo millia effugerunt. Volones quoque, qui duce Gracchó operę pretium fecerant, amisso duce rursus ad seruile ingenium reuersi signa deserunt,

Naturam expellas furcâ, tamen vsq; recurret.

Sed Volones quoque ducis culpâ corruptos non est dubitatum. Pręcipua populi ira in Cn. Fuluium fuit, qui licet fratrem Consulem & cognatum cognominem Consulem designatum haberet, tamen capitis accusatus populi iudicium voluntario exilio præuenit.

Plut. in Marcello. MARCELLVS SYRACVSAS CAPIT.

Dum longius trahitur Syracusarum obsidium, Damippus Lacedæmonius à Marcello captus à Syracusanis impenso studio repetitur. Dum super eo consultatur, & datâ operâ diem de die ducit, propiùs muris succedens Marcellus animaduertit locum negligentiùs custoditum, cui scalæ admoueri poterant. Commodùm obuenit triduanum Dianæ festum, quo cum aliæ lautitiæ deessent paulò largiùs vino, quo vrbs abundabat, indultum. Namque & pridem reges eo festo epulum populo præbere soliti erant, & nouæ tyrannidis ac longæ obsidionis mala solatio aliquo lenienda putabat Hippocrates Syracusarum tyrannus ab hoste, qui pridem nihil mouerat, nihil metuens. Hoc ipsum à transfugis vbi resciuit Marcellus nocte concubiâ loco designato scalas applicat, nulloque obsistente in vrbem ingreditur, corporibus liberis parci iubet, reliqua militi diripienda permittit, sed quem omnium maximè seruatum cupiebat, is temeritate militis occisus est Archimedes. Atque hæc forsan anno superiore gesta sunt.

Iam vrbs capta videbatur, & supererat adhuc munitissima eius pars Achradina insula & Nassos, quàm cum acerrimè propugnaret Hippocrates & Pœnus, superueniente autumno dira lues vtrumque exercitum, sed maximè obsessos infestat. Mortui ægros, ægri validos conficiunt. Vicissim ægros sani, mortuos viui, deserunt. Nec medico, iam nec vespilloni superest locus. Passim ægri sine cultu, mortui insepulti iacent. Quidam prędolore in hostium stationes irruunt, vt ferro potius quàm vi pestis absumantur. Ipsos duces Hippocratem & Himilconem absumit contagio. Hippocratis tamen frater Epicides, Pœnus & transfugæ Romani peruicaciter obfirmabant animum: donec exortis inter ipsos dissensionibus proditione potiùs quàm vi capta sunt quæ supererant, tertio post quam obsidio inchoata fuerat anno. Syracusis tantum prædæ fuisse dicitur, quantum vix captâ Carthagine tum fuisset. Sed frumenti nihil supererat. Et quos Marcelli clementia seruatos cupiebat, conficiebat fames. Subsidio adfuit Deus tanquam è machi-

na. T. Octacilius cum quinqueremibus LXXX. ab Lilybæo Vticam transmittens portum incustoditum occupat, naues onerarias CXXX frumento onustas capit, etiam in terram egressus prædam omnis generis ad naues agit. Lilybæumque tertio, quàm inde profectus erat, die, redit, idque frumẽtum extemplo Syracusas pauculis ante diebus captas mittit. Ita & Vticenses castigati & miseri Syracusani aliquantulum recreati. Interea Epicides & Hanno Agrigentum adhuc tenebant, quibus accessit Hipponiates (Mutinem populares vocabant) Liby phœnix ab Annibale missus. Videbatur is magnum aliquid spondere, cum trecentorum Numidarum rebellio impetum eius retardauit. Heracleam hi Minoam concesserant. Dum ijs ad officium reuocandis distinetur multum contestatus collegas ne ante reditum suum cum Marcello manum consererent, illi noui & hybridæ collegæ laudi inuidentes tantò acriùs cupiunt reditum eius anteuenire. Contrà Numidæ inuidiam eorum detestantes à prœlio abstinere in animum inducunt. Hæc edoctus à transfugis Marcellus in aciem ducit perlubenter. Epicides & Hanno temeritatis & inuidiæ suæ meritas luunt pœnas turpiter profligati. Hæc clades fuit Punici in Sicilia fundi calamitas. Sed videtur sequente potiùs quàm hoc anno contigisse.

HANNONEM PROFLIGAT.

In Hispania Hasdrubales duo, alter senior Annibalis frater, alter Gisconis filius, & Mago cladibus prætteritis edocti consilijs potiùs quàm ar-

CN. ET P. SCIPIONVM INTERITVS.

A mis bellum gerebant omissa iam Italiæ adeundæ spe. Tum P. & Cn. Sciniones præcedentibus victorijs & peregrinorum militum, quibus semper cautè vtendum, numero nimium confisi debellandis hostibus pares se arbitrati adoriuntur; Cneus veterem
B Asdrubalem, Publius alterum & Magonem. Erant in Cnei exercitu XXX M Celtiberorũ, Romani pauci. Asdrubal per simulatos transfugas ingentium præmiorum pollicitatione persuadet Hispanos, vt Cneum deserant. Tum Cneus secedere coactus.
C Publium, præter duos, quos sibi proposuerat exercitus, duo alij circunsistunt duce Massinissã Afro & Indibili Hispano. Ita vndique circunseptus opprimitur. Tum toto impetu cum Asdrubale seniore victi omnes Cneum castris tumultua-
D rio opere munitis sese tutantem adoriuntur, ac cum toto fere eius exercitu delent. Ita hæc duo fulmina belli septimo postquam in Hispaniam aduenerant anno perierunt, ab optimis quibusque non minus in Hispaniâ quam in Italiâ desiderati. Perijs-
E se in Hispania videbatur res Romana, cum eam restituit L. Martius à militibus dux electus. Reliquias deleti exercitus insequebantur diuersi Asdrubales & Mago. Primus Asdrubal iunior L. Martij castra adortus est. Primo concursu agnouit Mar-
F tius victorum ex contemptu securitatem. Nocte insequenti milites vltionis auidos in hostium castra ducit. Nec fefellit spes. Iacebant omnes somno sepulti. Magna strages facta. Neue ad proxima castra pate-

L. MARTIVS RVINAM REPARAT.

ret fuga, proſpexerat Martius. Calentem militem in Magonis caſtra ducit die iam orto. Aquatum alij, alij pabulatum iuerant. Itaque hîc quoque multi occiſi. Victoriæ moderandum ratus ſecedit fugam adſimulans. Accitus Mago raptim accurrit quaſi in prædones ſalutem fuga quærentes. Eo incautius in inſidias, quas Martius parauerat, incidit. Ita Scipionum manibus pulchrè parentatum.

XXIII. XIX.

A.M.3789. Sel.102. V.C.543. Ante Dn. 211. Antiochi Magni XIII. Pt. Philopatoris XII.

P. Sulpitio Galba } Coſſ.
Cn. Fuluio Centimalo }

Euſebius. Ioſephus Antiq. l. 12. c. 3. p. 356.

ANtiochus rex Syriæ victo Pt. Philopatore Iudæam ſibi ſociat. Euſebius ex Ioſepho ſcripſerat τὴν Ἰουδαίαν προσάγεται, i. ſibi adiungit, ſubijcit. Quippe inter Seleucidas & Ptolemæos propriè certamen erat, vtri Cœlem Syriam occuparent. Iudæa vero erat προσκαταβλώμενος, acceſſionis inſtar, & ceu nauis modo à Borea, modo à Notho huc & illuc concuſſa. Perperam autem apud Ioſephum ſemel hic Ptolemæus Eupator dicitur. Nam aliàs conſtanter Philopatorem vocat. Appianus notat Pt. Philopatorem id temporis adhuc puerum fuiſſe, quem tamen natu iam grandiorem fuiſſe docent ea quæ, ſupra memorauimus.

Fuluius & Sulpitius Coſſ. Idibus A Martijs magiſtratum ineunt. Iam alterum annum obſidebatur Capua à Claudio & Q. Fuluio Procoſſ. Cum Annibal querimonijs ſociorum excitatus acceſſit & primo impetu caſtra Romanor. minimo minus cepit. Fortiter tamen repulſus omiſſa Capua Romam ipſam petit, quantò B opportunius ſi poſt Cannenſem cladem id feciſſet! Tum verò ridiculum videbatur repulſum à Capua Romæ capiendæ conſilium capere. Tantus tamen terror Romam occupauit, vt à Cannis non à Capua venire C videretur, Annibal. Proconſulum alter Claudius æger ad Capuam remanſit alter ad tutandam patriam cum exercitus parte venit.

Liuius Decad. 3. l. 6.

CAPVA CAPTA.

Duobus continuis diebus vtrimque in aciem producti exercitus. Prœlium ne iniretur, obſtitit repente D coorta tempeſtas. Tum Annibal & Romæ capiundæ & Capuæ liberandæ omiſſa ſpe in Brutios redit. Capua fame iam enecta victori ſe tradit. Claudius ad clementiam propenſior ad Senatum cenſebat rem referendam. Q. Fuluius ægro collega E præcipuum imperium obtinens nec differendum ſupplicium nec ſæuitiæ inuidiâ onerandum. Senatum ratus, etiam cum à Senatu literæ ſuper eâ re miſſæ eſſent, prius principes ciuitatis omnes virgis cæcos ſecuti percuſſit, ac tum demum literas Senatus F legit. Conſilium primò præceps durumq; viſum, dein ab omnibus probatum. Clemétiæ deputatum, quod ſaltem muris & ædificijs pepercilſet.

IN HISPANIAM

L. Martij in Hiſpania res geſtæ Senatui magnificæ ſunt viſæ. Sed diſ-

MITTITVR NERO. *Val. Max. l.2. c.7.* plicuit, quod Proprætoris nomen à milite acceptum vſurpaſſet, priuſquam à Senatu res cõfirmaretur. Ne igitur id in exemplum traheretur, alius in Hiſpaniam mittitur cum ſummo imperio & nouis copijs ac commeatu, & quidem primò Claudius Nero cum peditum XIIM, equitibus MCC. Is Aſdrubalem in anguſtias conijcit, ex quibus non magis expedire ſe poterat, quàm ólim Romanus ex furcis Caudinis. Aſdrubal legatos mittit, qui de pace agerent, dum ſuper conditionibus diutius conſultatur, & data opera diem de die ducit, ſingulis noctibus aliquam exercitus partem clam periculo ſubducit, donec & ipſe tandem euaſit. Neronem paſſum ſibi fucum fieri Senatus tam iniquo animo tulit, vt confeſtim alium ipſi ſufficiendum cenſeret. P. SCIPIO *Val. Max. l.3. c.7.* Cum nemo ſe offerret, qui periculi plenam prouinciam ſuſciperet, aut dignus videretur, qui Scipionibus ſuccederet, P. Scipio P. F. minor annorum XXIV. profeſſus eſt ſe petere. Populus iuuenis confidentiam admiratus exclamauit: Iret bonis auibus & patris ac patrui mortem vlciſceretur. Adduntur ei peditum decem millia, equites octingenti, quinqueremes triginta, Senatu iam de Italia ac Sicilia ſecuro ac præcipuum virium robur in Hiſpaniam GRAECIA SOLICITATVR. cõuertente. Quamobrem cùm Conſulum alter Cn. Fuluius, qui Annibali opponeretur, ſufficere videretur, Sulpitio Macedonia demandata. Neuter quicquam memorabile geſſit hoc quidem anno. Atque adeo Sulpitius ſequente demum anno in

A Græciam traiecit. Hoc autem anno M. Valerius Leuinus Syracuſarum & Capuæ expugnationem magnificè prædicans Ætolos impulit ad deſerendum Philippum & ineundam cum Romanis ſocietatem ea lege, vt Acarnaniam coniunctis viribus im- B pugnarent & ſolum quidem ac ædes Ætolis cederent, reliqua præda Romanorum eſſet. Scopas hoc anno ineunte Autumno Ætolorum Prætor factus huius fœderis autor fuit, cuius confirmatio lentiùs à Senatu facta cum Ætolis, inquam, eorum- C que ſocijs Lacedemonijs, Elidenſibus & Attalo Aſiæ rege biennio demum poſt in Capitolio & Olympiæ promulgata. Leuinus interim ſtatim Naxum & Oleniada Acarnanibus eripit ac Ætolis contribuit. Tum Corcyram hybernandi cauſſa ſe re- D cipit. Ob hæc & alia trans Ionium mare proſperè geſta Leuinus abſens in annum ſequentem Conſul deſignatur, Marcellus quartùm, cum primo deſignaſſet populus Conſules T. Manlium Torquatum & T. Octacilium præſentes. Torquatus oculo- E rum valetudinem cauſatus conſtanter recuſauit, autorq; fuit vt conſulatus Leuino & Marcello deferretur.

ᶜ Plutarchus ait Aratum παρ' ἐνιαυτὸν ἀεὶ στρατηγεῖν εἰωθότα ceſſiſſe. ARATI PRAETVRAE. Timoxeno conuenit tempus anno V. C. 529. Primam Præturam geſſit anno V. C. F 509. & conſequenter anno V. C. 527. non duodecimam, vt vult Plutarchus, ſed decimam inijt. Anno 529. vndecimam initurus erat, quam tamen anno demum ſequente geſſit V. C. 530. XII. 532. XIII. 533. quartam

decimam inire debuerat anno 535. A sed tum Aratum filio cessisse, ac sequente anno Eperatum Prætorem factum constat ex Polybio. Sequitur vt dicamus XIV Præturam ab Arato gestam anno 537. XV 539. XVI 541. XVII 543. Cum igitur decimum septimum Prætorem obijsse dicat B Plutarchus, series rerum ab eo gestarum persuadet, vt hoc anno dicamus obijsse.

ET MORS.

Plutar. in Arato p. 1919.

PHILIPPVS DEGENERAT.

Philippus aliquot post Antigoni mortem annis iuuentam suam Arati consilio & autoritate indigere ratus in honore illum habebat, filium eius C etiam in delicijs. Hæc turpitudo vtrique exitiosa fuit. Nam in libidinem semel effusus Philippus etiam Arati Iunioris vxorem deperire & corrumpere cœpit. Priùs id subolfecit socer, quàm maritus. Nec putauit è re sua esse malum, cui mederi non poterat, filio indicare. Cæterum ægritudine tabescens amicitiam cum Philippo initam dissuere potiùs quàm lacerare cupiebat. Itaque rogatus à Philippo ante quadriennium vt secum in Epirum veniret, valetudinem & senium causatus recusauit. E Philippus, cum iam personam deposuisset, & tyrannici ingenij sæuitiam ac fœditatem non obscurè prodidisset, Aratum, qui vel tacens vitiorum suorum censor videbatur, amoliendum ratus, Taurioni negotium mandat, vt lentum aliquot eoque minus suspectum venenum ipsi propinet. Arati vero Iunioris animum venenatis ac pestiferis moribus imbuit.

(∴)

XXIV. I.

A.M.3790. Sel.103. V.C.544. Ante Dn.210. Antiochi Magni XIV. Pt. Philopatoris XIII.

M. Valerio Læuino M. Claudio Marcello IV. } Coss.

Liuius dec. 3. l. 6.

MArcellus Romæ consulatum init Idibus Martijs cùm Leuinum morbus in Ætoliâ detineret. M. Cornelius in Siciliam missus spargebat rumores bellum à Marcello tectum potiùs quàm extinctum, dabatque operam vt quam plurimi de Marcello questuri Romam venirent. Marcellus, dixit iudicium minus suspectum futurum, si eius cognitio differatur in Leuini reditum. D Interim pridie Quinquatrus, i. Martij XVIII. nocte & die Romæ multis simul locis incendium ortum multa consumsit. Incendij autores campani adeo insaniuerunt, vt Mannum seruum suum sceleris cōscium haud multò post verberibus castigarint. Mannus rem Senatui defert. Suspecta videbatur Manni delatio. Sed vis veritatis ea fuit, vt incendiarij vrgente delatore fassi sint id à se factum vltionis studio, quod suos parentes Q. Fuluius securi percussisset, & porro pergeret campanis æternum exitium procurare. F Incendiarij vltimo supplicio affecti. Reliqui Campani nihilo mitiùs habiti.

INCENDIARII CAPTI.

POENIS NOCET SVA SAEVITIA.

Annibal, cùm videret socios suos in dies magis ac magis Romanorum potentiam extimescere, quas vrbes

nec sine præsidio tueri sperabat, nec A præsidio dignas censebat, eas diripiebat, tum prædæ cupidine, tum vt quam misertimæ à Romanis recuperarentur. Hæc barbaries multorum animos à Pœnis alienauit. Quippe ad plures exemplum, quàm calamitas pertinebat.

B Prima Marcello, qui Annibali obijciebatur, se dedidit Salapia autore Blactio, quantumuis obsisteret Dasius & ala Punica lōge fortissima, cuius quam Salapiæ iacturã iniquius tulit Annibal. Hinc Maronem & Meles de Samnitibus vi cepit occisis C præsidiariorum militum tribus millibus & captis CCXL tritici, ex hordei modiûm millibus. Successus huius lætitiam turbauit Cn. Fuluius proconsul, qui cognato suo eiusdem nominis nihilo prudentior, sed audacior Hordeoniam obsidens cum An- D nibale viribus superiore pugnare ausus cum duodecim tribunis militum cecidit. Erant Romanorum tredecim circiter millia, ex quibus septem occisa, reliqui capti. Pauci semiermes ad Marcellum sese receperunt. Marcellus ad Numistronem in Luca- E nis, quo se receperat Annibal, statim aduocat, priusquam huius cladis fama sociorum animos frangeret, ad prœlium prouocat. Pugnatum ab orto Sole ad occasum summa peruicaciâ. Die sequenti in aciem prodire non est ausus Annibal. Insequenti F nocte castris silentio motis in Apuliam abit insequente Marcello, & palàm inequitante, Annibale verò pugnam constanter detrectante. Liuius tertio ab hoc anno res Græcanicas

FVLVIO SVA TEMERITAS

A vno ductu refert, quæ duobus vel etiam tribus annis gestæ videntur. Philippus Macedoniæ rex & Ætoli Græciæ incendiarij multos ad bellum concitauerant. Philippus sibi conciliauerat Achæos, Prusiam Bithyniæ regem, & Pœnos. Ætoli con- B tra Eleos, Romanos, Lacedæmonios, Attalum. Achæos vrebant Elidenses vicini, Machanidas Lacedæmoniorum tyrannus & ipsi Ætoli ex propinquo in eos subinde transfretantes. Præcipuum vero virium suarum ac sociorum robur in Philip- C pum armabant. Habebant secum auxilia ab Attalo, quem absentem honoris caussa Prætorem suum designarant. Habebant & mille ferme ex Romana classe à P. Sulpitio missos, cùm interim classis Romana maritimam Achæorum oram D infestaret. Physias Ætolorum Prætor cum copijs suis Philippo in Græciam descendenti ad Lamiam occurrit. Cum his Philippus bis prospero euentu pugnat, & intra Lamiæ muros sese continere cogit, ipse Maliacum sinum petit. Eo legati venere à E Pt. Philopatore, Rhodijs, Atheniensibus, Chijs, & Aminandro Athamanum rege ad bellum inter Philippum & Ætolos dirimendum, non tam charitate in eos, quàm metu ne Philippi vel Romanorum hoc prætextu cresceret potentia. Amplior F consultatio differtur in concilium Achæorum. Interim, inducijs triginta dierum datis in Macedoniam hyematum redit, quod omnino postulant sequentia.

GRAECIAE FACTIONES.

In Sicilia Pœnis supererant vrbes

fere LXX, quarũ princeps Agrigentũ, Duces Hanno, Epicides, Numides. Illi autoritate, Numides virtute reliquis prȩstans. Hic continuis excursionibus obuia quæq; agebat, ferebat; maximè post Marcelli discessum. Huius gloriæ inuidens Hanno præfecturam eius filio suo donat. Sed Hannonis inuidia Numidis gloriam auxit, & ius deficiendi fecit. Numides Leuinum Consulem, cui Sicilia obtigerat, arcessit, eique Agrigentum prodit. Hanno & Epicides cum paucis euadunt. Leuinus principes Agrigenti securi percussit, cæteros, prædamq; vendidit, omnem pecuniam Romam misit. Huius cladis fama territæ vrbes siculæ XL voluntaria deditione in fidem Romanorum veniunt, sex vi, viginti proditione captæ.

LEVINI IN SICILIA VICTORIAE.

Val. Max. l.3. c.7.

P. SCIPIONIS IN HISPANIA.

P. Scipionis tanta fuit confidentia, vt, cùm oppidum Badiam circumsederet, tribunal suum adeuntes, in ædem, quȩ intra hostium mœnia erat, vadimonia in posterum diem facere iusserit. Fiduciæ respondit euentus. Continuò enim scalis admotis vrbe potitus, & tempore & loco, quo prædixerat, ius militibus dixit.

Liu. l.26.

Erant P. Scipioni in Hispania peditum XXVIII. equitum tria millia. Is M. Syllano Prætori tria millia peditum, equites trecẽtos tradit ad tutanda castra. Classem C. Lælio, ipse pedestri itinere Carthaginem nouam petit. Ita temperatum iter, vt eodem die simul accesserint Lælius & Scipio, simulque vrbem nec opinantem toto impetu oppugnarint. Cum

A ea murorum esset altitudo, vt frustra ac cum damno maximo scalas admouerent Romani, repente maris æstus ita decreuit, vt viam commonstrante piscatore ad eam muri partem vado accesserit miles quæ erat infima & defensoribus vacua. Hac

B superato muro prius mediam vrbem emensi sunt Romani, quàm captam sentirẽt ciues. Arx ipsa eodem impetu capta. Ita vno die captum præcipuum Carthaginiensium ærarium, armamentarium, portus, classis, horreum. Ibi omnes obsides, pecunia

C omnis erat. Victoriæ felicitatem admirabiliorem fecit insignis Scipionis in obsides & ciues captos humanitas, vt qui studeret beneficio potiùs, quàm metu sibi obligare Hispanorum animos. Imprimis admirationi fuit, quod iuuenis & celebs virgi- Val. Max. l.4. c.3.

D nem forma prȩstantem vbi nobilem & Indibili desponsam audiuit, parentibus & Indibili intactam reddidit. Aurum quoque, quod pro redemptione puellæ allatum fuerat, summæ dotis adiecit.

E

XXV. II.

A.M.3791. Sel.104. V.C.545. Ante Dn.209. Antiochi Magni XV. Pt. Philopatoris XIV.

F

Q. Fabio Maximo V.
Q. Fuluio Flacco IV. } Coss.

IDib. Martijs, quo die magistratũ inierunt Coss. Fabio Tarentum, Fuluio Bruti & Luconi prouincia obtigit. Marcello continuatum imperium. Liuius dec.3. l.7.

MARCELLI DE ANNIBALE VICTORIA.

petium. Is Romanorum gladius, Fabius scutum videbatur. Annibal iam sui dissimilis Fabium æmulabatur. Tandem toties lacessitum puduit Marcello se inferiorem fateri. Et forte non procul à Cannusio castra metatus sperabat alteram Cannensem cladem se Romanis illaturum. Hæc spes Pœnos acriores reddidit, Romanos timidiores, quasi fatali & iniquo loco pugnarent. Cecidere Romani duo millia septingenti. Marcellus tam asperè militem in castris castigauit, vt illi ipsi, qui primi fugerant, primos se in acie & vltimos pugnaturos deierarent. Postero die reductus in prœlium Romanus fidem verbis fecit. Pœnorum elephanti primò Romanam aciem turbabant, vbi C. Decimij constantia vulneribus confossi & in fugam acti sunt, tantò maiorem edidere stragem, quantò acriùs pauor consternatos agit, quàm insidentis magistri imperio reguntur. Cæsa ad octo Pœnorum millia, elephanti quinque. Tarentum Fabius Cos. irrito labore oppugnabat: cùm miles quidem ipsi renunciauit esse sibi sororem Tarenti, quam deperibat Brutiorum præfectus. Per eam posse præfectum corrumpi. Mittitur miles, qui transfugæ specie præfectum lenocinijs & promissis ad proditionem illiceret. Postquam conuenit, nocte dicta, Fabius omnibus fere locis, vnde minimùm periculi erat, ingentem tumultum excitari iubet. Postquam locum designatum defensoribus vacuum ex silentio cognouit, scalas admouet: adiuuante etiam Brutiorum

FABIVS TARENTVM RECVPERAT.

A præfecto. Ita Tarentum captum: in quo haud multò minor præda, quàm Syracusis. Sed Marcello continentior Fabius signa templis detrahi vetuit. *Deos*, inquit, *iratos Tarentinis relinquamus*. Culpabatur insuper Marcellus, à C. Publicio Bibulo Tr. pl.
B cùm ob aduersam pugnam, tum quod vagante adhuc in Italia Annibale Venusiam in tecta milites abduxisset. Romam veniunt Coss. Fuluius comitiorum, Marcellus sui purgandi caussa. Fuluij iam senescebat autoritas. Marcelli ea gratia fuit, vt
C cui imperij abrogationem minabatur Bibulus, ei Consulatus insequentem annum continuatus fuerit. Postero die inter Prætores creatus P. Licinius Crassus Diues Pontifex maximus, & Q. Claudius Flamen. Adeò vetus est morbus, vt Sacerdotes se-
D cularibus curis se immisceant, quibus ne militem quidem implicari decet.

In Hispania P. Scipio Asdrubalis castra ad Betulam edito loco probe communita occupat, ad octo millia hominum cædit, peditum decem,
E equitum duo millia capit atque in his Massiuam Galæ ex filia nepotem, qui cum auunculo Massinissa eò venerat. Massiuas adolescens ad auunculum cum donis remissus. Hispani quoque omnes gratis dimissi. Reliqui Afri vænire iussi.

PHILIPPI LVDICRA

F Philippus per Thessaliam, Boeotiamque Chalcidem Euboeæ venit, vt Attalum, quem classe Euboeam petiturum audiuerat portubus & litorum appulsu arceret. Præsidioque inibi relicto cum paucis Argos venit

A ad festum Hereorum, i. Iunonis Argiuorum patronæ. Heræis peractis Rhium proficiscitur ad Concilium Achaicum. Ætoli, qui nuper pacem flagitabant, vbi Attalum Æginam, & Romanos Naupactum aduenisse resciuerunt, iniquis postulatis testati B sunt se bellum malle. Philippus hinc Argos regreditur. Iam enim Nemeorum appetebat tempus, quæ celebrari volebat præsentia sua. In ipso ludorum apparatu audit P. Sulpitium agros inter Sicyonem & Corinthum sitos licentius populari. Eò C raptim profectus palatos passim Romanos in naues compellit, victorioſaque hac tumescens ad Festum redit, vbi specie ciuilitatis regem exuens, dum vana libertatis spe Argiuos lactat, quo minus conspectus, eò solutior erat. Neque omnia emebat aut eblandiebatur, sed vim etiam D flagitijs adhibebat: periculo sumq; & viris & parentibus erat, moram incommoda seueritate libidini regię fecisse. Per hæc flagitia solenni Nemeorum peracto Dymas petit, vrbem obsessurus. Sulpitius excensione ad Cyllenem facta quatuor ar- E matorum millia in terram exponit. Hi silentio noctis Elidem intrant. Postero die Philippum aggrediuntur acriter pugnantem. Sed ex equo prolapsus, cùm etiam pedes aliquandiu pugnasset, fugere cogitur. Pau- F loque post audito barbaros Macedoniam populari, eò accurrit. P. Sulpitius & Attalus Æginæ hybernatunt.

FLAGITIA.

FVGA.

(∵)

XXVI. III. Olymp. CXLIII.
A.M.3792. Sel.105. V.C.546.
Ante Dn.208. Antiochi
Magni XVI. Pt. Philopatoris XV.

M. Claudio Marcello V. } Coss.
T. Quintio Crispino }

IVdæorum Pontifex Maximus Onias III. filius Simonis II. insignis habetur. Eusebius scripserat ἀρχιερατεύς, i. Pontificatum init, quod autem addit ab Ario Lacedæmoniorum rege legatos ad hunc Oniam missos refutauimus A. M. 3700. Reliquerat Simon II. filios tres Oniam hunc, Iesum, qui Iason dici maluit, & alterum Oniam, cui cognomen Menelao fuit. Horum vetustissimus etiam optimus fuit, reliqui duo, quàm praui fuerint, docebunt, quæ dicturi sumus A. V. C. 578. & 581.

Euseb.
SIMONIS II. PROLES.

Legiones XXI defendendo imperio Rom. sufficere hoc anno visæ, quod superiore anno XII coloniæ in Senatu questæ essent, se sustinendis belli oneribus impares.

Liuius De cad. 3. l. 7.

Marcellus maior annis LX nimia pugnandi cum Annibale feruens cupiditate in insidias cum collega incidit & ipse quidem statim occisus est cum multis, T. Quintius saucius euadit. Annibal annulo Marcelli consignatas literas Salapianis scribit adfuturum se quàm primum. Hoc ipsum veritus Quintius Salapiam & ad vicinas vrbes scripserat Marcellum obijsse. Fraude Annibalis agnita Salapiani respondent se dicto audien-

MARCELLI MORS.

ARS ARTE DELVSA.

res futuros. Præmittit Annibal per A fugas Romanos. His subducta in altum cataracta aditus datus. Vbi sexcenti circiter ingressi, remisso fune cataracta deijcitur. Perfugæ omnes iugulati. Reliqui diffugere. Annibal suamet ipse fraude captus abit ad Locros liberandos, quos acriter B oppugnabat Cincius. Is obsidionem soluere cogitur. Roma statim initio anni consulibus ambobus amissis plurimùm æstuabat. Itaque Designatis alijs in annum sequentem, iuber eos quamprimum sortiri prouincias, L. Manlium ad ludicrum Olym- C picum mittunt, ad res visendas, & confirmandum fœdus, ante duos ac semis annos cum Ætolis pactum, vt quàm maximo Græciæ cœtu promulgaretur.

M. Valerius cum centum nauibus ex Sicilia in Africam transmittit, D & ad Clupeam excensione facta agrum late populatur. Suppetias veniunt Pœni cum nauibus LXXXIII. Redit ad classem Valerius secundoque prœlio facto cum amplissimis spolijs in Siciliam redit.

Cum dissensiones inter Asdrubales E duos enatæ Pœnorum in Hispania res plurimùm afflixissent, consultius visum vt senior ad fratrem Annibalem mitteretur. Alter in Hispania maneret. Asdrubal igitur magnum auri pondus secum ferens ad auxilia mercede conducenda in Gal- F liam transgreditur proximo vere Alpeis traiecturus.

VELITATIONES SVLPITII P. Sulpitius procos. cum XXV, Attalus rex cum XXXV nauibus Æginæ hybernis actis primo vere Lemnum petunt. Philippus Demetriadem anxius & multis curis implicitus. Macedoniæ imminebant Medi Thraciç populi. Achæos Ætoli vexabant & Machanidas Lacedæmonium tyrannus. Sulpitius & Attalus in Euboeam delati Oreum à Plarore proditum priùs capiunt quàm eò venire potuerit Philippus. Ne Chalcidem eodem impetu caperent, obstitit ciuium fides, & Euripus non septies die, vt fama refert, statis temporibus reciprocans, sed temere in modum venti nunc huc, nunc illuc ruens. Opuntem tam facile recuperauit Philippus, quàm Attalus ceperat. Dein PHILIPPI Attalo ad regnum suum, quod à Prusia Bithyniæ rege infestabatur, tutandum & Sulpitio Æginam regresso Toronem capit Philippus. Ita vulgo legitur. Sed scribendum videtur Thronium, quod oppidum inter Opuntem & Thebas Phthiotidas situm ab Ætolis ex Thebarum ruinis conditum fuerat. Tum dissensione inter Eleos, & Ætolos orta Machanidas Lacedæmonius Eleos Olympiorum ludicrum parantes aggredi statuit. Hinc colligo male hęc a Liuio in sequentem annum cōferri. Huiusmodi in reb. Græcanicis anachronismi frequentes sunt apud Liuium, vt apud Diodorum in rebus Romanis. Elei ad Philippum mittunt. Is nouos socios sibi offerri gauisus raptim accurrit. Sed, cùm iam Machanidas recessisset, Ægium perit, vbi Nicias Prætor Achæorum concilium habebat. Et, quod omittit Liuius, rei series id docet, Elei iam cum Ætolis in gratiam redierant. Itaque

Philippus indignatus, quod quoquo versus discursans vix cuiquam rei in tempore occurreret, frustraque tentata Ætolia Oreum reuersus & adortus recuperat, atque hinc in Macedoniam redit. Sequente biennio neglectæ in Græcia res à P. Sulpitio.

XXVII. IIII.

A.M.3793. Sel.106. V.C.547. Ante Dn.207. Antiochi Magni XVII. Pt. Philopatoris XVI.

C. Claudio Nerone
M. Liuio Salinatore II. } Coss.

Liu. decad. 3. l. 7.

OB Asdrubalis in Italiam aduentum duæ legiones additæ veteribus vt esset summa legionum XXIII. Ex his quatuor in Hispania erant: binæ in Siciliâ, Sardiniâ, Galliâ, & Romæ sub Prætoribus. Binæ Consulibus & tribus Proprætoribus datæ in Italiâ. Vna C. Hostilio Tubulo Capuæ præter sociorum auxilia, quæ legionariorum militum numerum fere superabant, robur nunquam æquabant.

Claudius Cos. cum quadraginta peditum, equitum duobus millibus & quingentis aduersus Annibalem in Salentinos proficiscitur. Alter Cos. Liuius maioribus copijs in Galliam aduersus Asdrubalem, qui omnium opinione celeriùs & faciliùs Alpibus traiectis Placentiam obsidebat. Et obsidionem quidem soluit à Liuio coactus Senam versus iter instituit vestigijs eius insistente Liuio. Annibal in Lucanis Grumen-A tum oppugnabat. Accurrit eò Claudius & mille quingentos passus castra ab hoste locat. Vtrumque exercitum à tergo tegebant colles patentes, sine syluis, eoque in speciem insidijs minime obnoxij. Eo faciliùs hostem suis artibus deludi posse ratus Claudius quinque cohortes totidemque manipulos à tergo montis collocat nocte. Die in sequenti copias in aciem educit, & forte priùs inter emissarios consertæ sunt manus, quàm Annibal suos ordinasset. Dum aciem properantiùs instruit, à tergo clamor auditus plurimum terroris Pœnis intulit. Castrorum vicinitas Pœnos ad fugam inuitauit. Cæsa sunt octo millia, capti septingenti. Hinc Pœnus se subducit silentio noctis. Insecutus Claudius ad Venusiam duo millia occidit. Hanno suppetias venit ex Brutijs, & cum Annibale ad Cannusium Castra metatur.

NERO ANNIBALEM FVGAT.

Aliquantò post Numidas cum literis intercipit Claudius. Fratrem rogabat Asdrubal, ad se veniret. Sibi ad Senam nec pugnandi, nec pedem mouendi copiam à Liuio fieri. Erant inter Liuium & Claudium veteres inimicitiæ, gratiaque nuper à Senatu vix sarta. Tantò acriùs contendit Claudius Liuium & Remp. sibi insigni beneficio obligare. Ex toto exercitu expeditissimorum & fortissimorum peditum sex millia, equites mille diligit. Citatisque itineribus ad collegam properat, ac priusquam Asdrubal aduentum suum resciret, suadet vt pugnandi fiat copia. Asdrubal Romano hosti adsuetus ac

ASDRVBALEM PROFLIGAT.

Consulis aduentum subodoratus A pugnam detrectat. Sequentis noctis prima vigilia Metaurum flumen traijcere cogitat. Dumq; ducum alter in destinata iam ante loca, alter in alia ac sibi nota vada pergit: diuisum ac desertum agmen per agros palatur. Asdrubal, quò lõgiùs à mari B abscedit, tantò altioribus ripis coerceri amnem conspicatus turbatur. His curis implicitos ac in compositos Pœnos lux deprehendit. Territis instat Romanus ac ingentem stragem edit. Cæsa dicuntur hostium LIVM, atque in his Asdrubal ipse. C Capti supra quinque millia. Claudius ea, qua venerat diligentia, ad Annibalem, rerum omnium ignarum redit, abiectoque Asdrubalis capite captiuos aliquot dimittit, qui cladem Punicam nuncient. Annibal indignatus sibi veteratori os à Clau- D dio oblitum, & casu fratris anxius Metapontinos, & Lucanos, qui suæ ditionis erant, sedibus suis excitos in Brutium agrum traducit de reliqua Italia iam desperans.

In Hispania Hanno Asdrubali Barcino substitutus Magoni in Cel- E tiberia moranti iungitur. Castris tamen diuisis, Hanno Celtiberorum IXM, Mago Pœnos regebat. Gaditanam prouinciam tutabatur Asdrubal Giskonis filius. Orientalẽ Hispaniæ oram tenebat P. Scipio. Is M. Syllanum cum XM peditum, equitibus D F mittit aduersus Hãnonem aut Magonem. In itinere discit Syllanus Magonis quàm Hannonis castra longe cautiùs custodiri. In Hannonem igitur versus Celtiberos offendit tan-

VICTORIAE SYLLANI.

quàm in patrio solo securè otiantes, priusq; magnam cædem edit, quàm aduenire potuerit Hanno. Is fortiter pugnans capitur. Mago cum equitatu & peditum duobus millibus ad Asdrubalem fugit. Reliqui capti vel occisi sunt. Eo aduenit & P. Scipio spe debellandi. Asdrubal pugnæ imparem se sentiens copias in vrbes diuidit se mutis, & vrbes socias armis tutaturus. Publius Lucio fratri XM militum tradit, queis Oringin obsideret in Melessum finibus agro frugifero, ac munito loco sitam. Oringin hodie Oriolam vocari tradit Camillus Borellus. Etiam argentum incolæ fodiunt. L. Scipio Oringin eadem fere felicitate capit, qua frater Carthaginem, vix nonaginta militibus desideratis, cùm hostium duo millia occidisset, plures cepisset. Carthaginienses, & trecenti ferme oppidani, qui portas clauserant, in custodiam dati. Cæteris, qui non pugnauerant, traditum oppidum. Suæ res redditæ. P. Scipio L. fratrem Romam cum captiuis mittit. Ipse Tarracone hybernat.

L. SCIPIONIS.

Borell. de Regis cath. præstantia c. 40. §. 148. & 149.

M. Valerius Leuinus procos. ex Sicilia in Africam traijcit, Vticensem agrum latè populatur, in reditu naues Punicas LXX profligat, XVII capit, quatuor in alto mergit magnamque frumenti capti copiam Romam subuehit.

M. LEVINI.

Achæorum Prætor Philopœmen Lacedæmoniorum Tyrannum Machanidam prœlio ad Mantineam cõmisso superat. Machanidæ succedit Nabis ferox & sæuum portentum.

NABIS. Polyb. l. 11. pag. 629. & l. 13. p. 674.

XXVIII. V.

A.M.3794. Sel.107. V.C.548. Ante Dn.206. Antiochi Magni XVIII. Pt. Philopatoris XVII.

Q. Cæcilio Metello
L. Veturio Philone } Coss.

Liuius dec.3.l.8. ANNIBALIS PRVDENTIA. ANnibal aduersis quàm secundis rebus melior quamuis in vltimo Italiæ angulo conclusus pecuniæ ac commeatus indigens exercitum ex multarum gentium colluuie mistum in officio continebat tutumque aduersus duorum Consulum insultus præstabat.

Metasthenem Annij Viterbiensis spurium esse satis constat ex Scaligero & alijs. Verum autoris nomen est Megasthenes, cuius apud veteres plurima mentio. Sed ipsius Megasthenis genuina scripta fabulosissima fuisse constat ex Strabone l. 2. Is nobis vnoculos, Cynocephalos & id genus portenta edidit. Inter cætera, Nabuchodonosorem Hispaniæ potentem fuisse fabulatur apud Iosephum Antiquit. l.10. c.11. Sed cùm ne Iosephus quidem Megastheni fidem habuerit, multò minus debuit in tanta literarum luce Ioannes Mariana rerum Hispanicarum l. 1. c.17. dicere à Iosepho id affirmari, & annum V. C. 171 assignare rei nunquam gestæ. Verba Iosephi sunt. Megasthenes, inquit, πειρᾶται ἀποφαίνειν Nabuchodonosorem τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῷ μεγέθει τῶν πράξεων ὑπερβεβηκότα τὸν Ἡρακλέα. Καταστρέψασθαι γὰρ αὐτόν φησι Λιβύης A πολλὴν, καὶ Ἰβηρίαν. Meritò igitur Marianam hoc nomine castigat Petrus Mantuanus monitione quinta. Pœni bonam Hispaniæ partem inuaserant. Primi totam occuparunt Romani, sed multo & longo labore. Quippe Hispania militum quàm B frugum feracior prima prouinciarum, quæ extra Italiam in continenti sitæ sunt, Romanis inita, vltima idque sub Augusto demum perdomita nullis Scipionum victorijs deterrebatur, quin Asdrubali Giscconidæ auxilia in dies noua sufficeret. C Is equitum quatuor vel quinque, peditum L, vel LXX millia cum Magone Amilcaris filio & Massinissa ad Silpiam ducit. Betulam P. Scipio ducit militum XLVM. castra ponentem Mago & Massanissa aggressi virtute & prudentia Scipionis repulsi sunt. D Dein post continuas aliquot dierum velitationes pugna pugnata acriter quidem vtrimque. Sed Romanus manu consilioque potior in fugam Pœnos conijcit renitente quantum poterat, Asdrubale. Sed vsque instantibus ac cædentibus Romanis, E cedentibus Pœnis etiam ipse fugam capessit. Massinissa quoque cum M. Syllano clam locutus amicitiam Pop. Rom. se exoptare testatur modo cum ipso Scipione fœdus inire possit. Hoc maxime modo Carthaginienses Hispaniâ pulsi XIII F Belli Punici anno, quinto postquam P. Scipio exercitum acceperat. SCIPIO POENOS HISPANIA SPOLIAT.

SYPHACEM SIBI CONCILIAT. Syphax Masæsylorum in Mauritania rex opulentissimus ante octennium cum Pœnis bellum, cum Romanis societatem inchoauerat. Sy-

phacem Massinissa à Romanis alienatum Pœnis conciliauerat. Sed cessatio belli potiùs quàm pax metu expressa fuerat. Et Syphax vltrò Romanis quàm Pœnis potiùs fauebat magis ingenij leuitate ac vitrea fide, quam certo iudicio. Igitur, vbi P. Scipio C. Lælium ad Syphacem legatum misit, amicitiam Romanorum lubenter accepit. Sed esse quædam, de quibus cum ipso Scipione velit agere. Et ausus est Scipio cum Lælio duabus quinqueremibus Africam petere. Eodem appellit & Asdrubal ex Hispaniâ profugus cum septem nauibus. Quod si paulò diligentiùs è portu soluisset, poterat Scipionem captiuum Carthaginem abducere. Vbi portum attigit Scipio, iam in tuto erat. Eodem tecto ac thoro mensæ accubuere victor & victus. Nec Syphaci modo sed & Asdrubali admirationi fuit Scipionis comitas ac ingenij amœnitas cum animi generositate certans. Itaque ergo non tantum de Hispania & Italia desperare, sed ipsi Carthagini timere cœpit Asdrubal.

CASTIGAT ILITVRGITANOS.

Post P. & Cn. Scipionum in Hispania cædem Castulo statim à Romanis defecerat. Illiturgi etiam profugas exercit⁹ reliquias interfecerat. Huius sceleris vltio hactenus dilata post sexennium demum expetita. Illiturgitani conscientiæ metu peruicaciter sese defensantes, capti & internecione deleti nullo ætatis sexusue discrimine. Vrbs solo æquata. Castulonenses inuitis Pœnis, quorum aliquæ reliquiæ apud ipsos supererant, veniam deprecati & mitiùs habiti. Astapenses latrocinijs assueti Romanorum rebus plurimùm incommodauerant. Vbi L. Martium cum exercitu accedentem viderunt, scelerum conscientiâ vecordes ingenti rogo coniuges, liberos, aurum gemmas & si quid huiusmodi, imponunt, dato mandato iuuenibus quibusdam vt simul ac rem conclamatam viderent, ignem pyræ subijcerent. Ipsi eruptione facta in ipsis prope hostium castris furentibus similes mortem oppetunt. Vbi vrbem ingressus est L. Martius obstupuit ardente iam pyra ac vicis cruore manantibus. Ita Astapam suus furor perdidit. Aliquanto post in morbum incidit P. Scipio. Fama mortis eius euagata non Indibilem modo & Mandonium fratres Illergetum regulos sed & duas legiones, olim P. & Cn. Scipionibus fidissimas ad defectionem incitauit. Sed legiones statim ad officium rediere. Scelus XXX seditionis autorum sanguine expiatum. Indibilis prœlio cernere ausus ac victus veniam deprecatur & impetrat. Mago & Masanissa Hispania relicta in proximam insulam Gades se receperant: nisi quod Masanissa equitum præfectus, nonnunquam excensione facta Hispaniæ litus populabatur. Hoc prætextu P. Scipionis conspectum captabat, & obtinuit. Orationis Massinissæ summa hæc fere fuit. Ego hîc Pœnis miseria sua dignissimis iussu patris milito. Simul in Numidiam reuertero, faxo pater sciat, quantò Romanus Pœno præstet. Quod si tu in Africam transferas bellum, & ex-

ASTAPENSES.

periculis quàm sim acceptiâ te ante triennium beneficij memor. Hæc & Syphacis promissa sponte currenti Scipioni immensum calcar addiderunt, vt iam totus spe ac cogitatione in Africa esset. Vt id assequeretur, Romam redit Consulatum petiturus.

MASANISSA REGNVM PATERNVM RECVPERAT.

Hæc Scipionis & Masanissæ consilia ac spes multa turbarunt. Quippe dum Romanorum in Hispania victoriam moratur Masanissa, pater eius Gala fato fungitur. Galæ frater Desalces more gentis regnum occupat, pauloque post & ipse moritur. relictis duobus filijs Capusa & Lacumace. Capusam regno potientem ex improuiso adortus Mezetullus & ipse regiæ stirpis occidit, & nomine tutoris Lacumacem in custodia habens regnum administrat.

Masanissa vix tandem Magone Gadibus relicto patriam repetebat, cùm his auditis à Bochare Mauritaniæ rege quatuor Maurorum millia impetrat. Mezetullus pupillũ suum Lacumacem ad Syphacem mittit auxilia petiturum. Dat Syphax virorum XVM. Erantque Mezetullo XM. Vicit tamen hæc Masanissæ prudentia & paterni nominis fauor. Quin & Lacumaces & Mezetullus spe impunitatis & otij non inhonesti cum Masanissa transigunt, quantumuis reclamãtibus Carthaginiensibus eosque aduersus Masanissam incitantibus, forte quod resciissent aliquid de secretis Masanissæ cum Syllano & Scipione colloquijs.

MOX FVGATVR.

Iisdem autoribus Syphax Masanissæ bellum infert vario euentu. Quippe Masanissa victus, profugus, ad instita redactus, pro mortuo habitus, vbi præter spem comparuit, paulo momento regnum paternum recuperat, cumque de vltione iam cogitaret, rursus à Syphace fugatus & regno pulsus est. Atque hæc Masanissę cõtigerunt intra paucos menses puta XVI, aut XX. Hæc Syphacem fluxæ fidei principem Pœnis reconciliarunt. Accessit amor, quo deperire cœpit Sophonisbam Asdrubalis Giscx onidæ filiam. Tum palam renouatum cum Carthaginiensibus fœdus.

I. VI.

A.M.3795. Sel.108. V.C.549. Ante Dn.205. Antiochi Magni XIX. Pt. Philopatoris XVIII.

P. Cornelio Scipione } Coss.
P. Licinio Crasso Diuite

P. Licinio diuitiæ, facundia, nobilitas, iuris pontificij peritia aditum patefecere ad summum Pontificatum, Præturam, Censuram, & Consulatum, qui bellicæ quoque laudis compotem eum fecit. P. Scipioni Consulatus non tam pręmium rerum in Hispania gestarum fuit, quàm gradus ad maiora. Licinio Annibal oppugnandus datur & Brutij. Scipio bellum in Africam transfert reclamantibus multis, & maxime Senatus Principe Q. Fabio, siue stimulante inuidiã, quod adolescens Fabij, qui Maximi nomen obtinuerat,

rat, luminibus officeret, siue quod illi semper tutiora quàm audaciora consilia placuerunt, non tam periculi metu quàm popularis auræ contemptu. Valerius etiam vetante Senatu traductum in Africam exercitum à Scipione tradit.

Val. Max. l.5.c.7.

INDIBILIS DEFECTIO.

In Hispania Indibilis & Mandonius, cùm Pœnos à Romanis pulsos, Scipionem cum magna exercitus parte in Italiam reuersum viderent, specie libertatis subijciendæ sibi Hispaniæ spem concipiunt. Iamque multos ad arma concitauerant, cum L. Lentulus & L. Manlius à P. Scipione relicti nascenti malo, priusquam gliſceret, mature obuiam eundum rati in agros Illergetũ veniunt, commissaque prosperè pugnâ Indibilem ipsum & tredecim Hispanorum millia occidunt, octingentos capiunt, cum ipsi vix ducentos amisissent. Reliqui redimendæ paci Mandonium reliquosque defectionis autores comprehensos ad Romanos mittunt. Atque ita supplicio eorum pax sancita.

CASTIGATVR.

Plutar. in Philopœmene.

Philopœmen Achæorum iterum Prætor in festo Nemeorum Tacticos Phalangis suæ rythmos ostentat magnâ Græcorum admiratione. C. Lælius in Africam præmissus circa Hipponem expositis nauib⁹ agros vicinos populatur. Ad eum accurrit Masanissa, Scipionis desidiam incusat. Se regno pulsum, Syphacem quoque fluctuare, & ni maturè prospiciatur, ad Pœnos transiturum. Scipionem detinebat belli, quod diuturnum præsagiebat, apparatus & Locrensium per occasionem expugnatio.

PLEMINII SCELERA.

His præfectus Pleminius specie vltionis de defectoribus exigendæ sacra, prophanaque expilabat, ac si non armis sed vitijs cum Pœno certaret. Inter alia etiam Proserpinæ templum spoliatum, notaturque idem euentus secutus, qui olim sub Pyrrho. Quotquot prædæ participes fuerunt, velut in furorem acti misere periere. Cum præsidium Romanum dissensione laboraret, ei pacandæ P. Scipio redire coactus Pleminium quidem absoluit, tribunos seditiosos verbis castigat. Scipione digresso Pleminius iræ satisfactum non credens tantâ immanitate in Tribunos eorumq; necessarios grassatur, vt ad summam sæuitiam nihil reliqui faceret. Eâ re ad Senatum perlatâ reliqui quidem pœnas luerunt, Pleminius in carcere detinebatur, & duodecimo demum post anno cum Romam ipsam per incendiarios perdere parasset, in carcere necatus est. Haud procul hinc, nec ab Annibale, nec à P. Licinio Cos. fiebat vllum operæ pretium, quia vtriusque castra maximè Punica dira lues infestabat. Id Romæ nuntiatum cum esset, & multis locis lapidatum, inspecti libri Sibyllini iubent matrem Deûm Pessinunte arcessi. Lapis erat, quem Phryges stolidi è Cælo delapsum fabulabantur. Hoc munere lubens Romanos mactauit Attalus. P. Sulpitio res in Græciâ segniter agenti successor datur P. Sempronius. Interim Ætoli bello fessi & velut à Romanis deserti illis inconsultis cum Philippo pacem faciunt. Paulò post Dyrrachium

CYBELE ADVECTA.

SEMPRONIVS PACEM CVM PHILIPPO SANCIT.

aduectus Sempronius Dimallum oppugnat, Parthinos ad res nouandas solicitat. Accurrit Philippus rebusque cursim non improspere gestis in regnum redit. Tum Epirotæ Romanos & Macedonas contestantur vt positis odijs pacem ineant. Ea res Romanis Africo bello intentis grata fuit. Ita pax facta inter Romanos & Philippum ac eorum socios. Sempronio absenti Consulatus in annum sequentem datur præmium rei bene gestæ.

II. VII. Olympias CXLIV.

A.M.3796. Sel.109. V.C.550. Ante Dn.204. Antiochi Magni XX. Pt. Philopatoris XIX.

M. Cornelio Cethego / P. Sempronio Tuditano } Coss.

Liuius decad.3.l.9. P. Scipio post magnos apparatus in Siciliâ factos iam mediâ æstate in Africam vela dat. Ad pulchrum promontorium excensione factâ vicinos Vticæ agros late populatur, nauesq; onerarias aliquot prædâ onustas in Siciliam remittit. Neque tamen in Africâ quisquam sese Scipioni offert, præter Masanissam profugum cum ducentis admodum equitibus. Erat tamen is non leuis momenti, propter locorum & rei militaris peritiam. Primum cum Hannone prœlium prosperum fuit. Eo ad duo millia equitum cepit aut occidit Scipio. Post septidui populationem Vticam toto impetu obsidet dies XL. Sed Syphax cum quin-

A quaginta vel potius viginti, socer eius Asdrubal cum XXX peditum, decem equitum millibus obsidionem remittere cogunt ineunte iam hyeme. Ita tamen castra disposuit Scipio vt & aduersus Asdrubalem ac Syphacem tutus esset, & Vticam circumsideret. B P. Sempronius Cos. cum Annibale bis congressus in Brutijs ptimo MCC milites desiderauit, altero prœlio auctis viribus quatuor Pœnorum millia occidit, Annibal Crotonem se recipit, cùm interim Sempronius reciperet Petiliam, Consentiam, C Pandosiam & aliquot alia minuta oppida.

M. Liuius & C. Claudius Nero, qui triennio ante Consulatum, hoc anno censuram simul gesserunt. Sed quæ tum sepultæ videbantur inimicitiæ, fœdum in modum recrudue- D runt. Primus Nero M. Liuio equum ademit, quod olim populi iudicio condemnatus fuisset. Vicissim Liuius Claudio equum adimit, quod falsum de se testimonium perhibuisset, vel quod non bonâ fide in gratiam redijsset. Victor lustrum XLV E condidit Claudius. Censa sunt ciuium CCXXVM. *Val. Max. l.2.c.9.* TVRPIS CENSVRA.

Cum matris Idææ simulacrum Pessinunte atcesseretur Apollo dixit numen id ab optimo viro recipiendum & consecrandum. Senatus P. Scipionem Nasicam adolescētem non- F dum quæstorium hoc titulo cohonestauit. In eius Idoli honorem ludi Megalenses instituti pridie Idus Aprilis. *Liuius Decad. 3. l. 9.* LVDI MEGALENSES.

Sed & alio dramate Romanis illusit Satan. De Claudię pudicitiâ dubi- *Ouidius Fast. l. 4.*

tabatur: quod cùm male audiret, ipsa se castissimam adseueraret. Nauis Idolum Pessinuntium ferens in luto hæret. Funibus adductis frustra mouere tentat populus. Tandem Claudia ter capite aqua adspersо exclamat. *Si casta sum, ô Dea, sequere, sin minus, mane.* Et cum dicto funem trahir. Sequitur nauis. Ita & Claudia pudicitiæ & lapis diuinitatis famam consequitur.

Clemens Stromat. I. tribuit Pt. Euergetæ annos 25, Pt. Philopatori annos 17. Meliùs dixisset 24. & 18. Epiphanius Epiphani tribuit annos 34. Meliùs Clemens annos 24. Igitur Pt. Philopator cùm solus regnasset annos circiter octodecim, filio Epiphani quadrimulo regis nomen largitur, vt docet Hieronymus in Danielis c. XI.

III. VIII.

A. M. 3797. Sel. 110. V. C. 551. Ante Dn. 203. Ant. Magni XXI. Pt. Epiphanis I.

Cn. Seruilio Cæpione } Coss.
C. Seruilio Nepote }

Eusebius. Iosephus Ant. l. 12. c. 3 p. 356. PT. *Epiphanes Scopâ principe militia destinato Iudæam capit & plurimas Syriæ ciuitates.* Hæc Eusebius. Iosephus id ad Cœlem Syriam restringere videtur, quam Rufinus ineleganter *humilem Syriam* vertit. Meliùs autem Eusebius tribuisset hæc Pt. Philopatori adhuc viuenti, quàm Epiphani infanti.

Duo Acarnanes legum Atticarum A ignari magnis Cereris Mysterijs, quę secundo vel quarto cuiusque Olympiadis anno fiebant, sese immiscent. Imprudentiam eorum morte mulctarunt Athenienses, quam sęuitiam multa mala sunt consecuta. Quippe hanc iniuriam vlturi Acarnanes Atticam B cum Philippo populantur. Superuenit Attalus cum Rhodijs. Hi & Acarnanas & Philippum ad sua quemque citiùs quàm venerant, redire cogunt. Et Mysteria quidem hoc anno mensis Boedromionis XV vsque ad XX acta sunt. Incursatio C Acarnanum anno sequente contingere potuit. *Liuius decad. 4. l. 1.* MYSTERIA VIOLATA.

551. *Polyb. l. 15. p. 709.* PHILIPPVS CIANVM EXPVGNAT. Per idem ferme tempus Prusias Bithiniæ rex Philippi gener Cianis in Bithynia sitis infensus bellum infert adiuuante socero. Cianus luxu diffluens & ex aliorum damnis sua D commoda comparare solita vltimo exitio dignissima erat. Sed nec Prusias, nec Philippus digni erant, qui bello iniusto Græcam vrbem perditum irent. Ad Philippum accedunt multarum Græciæ ciuitatum legati supplicantes, ne, qui Græcorum paE tronus audiat, Gręcam vrbem excinderet. Sed potior fuit apud Prusiam vltionis, apud Philippum prædæ cupiditas. Quin & iniuriæ contumeliam addit. Legatos inanibus promissis lactans ac diem ex die ducens tamdiu apud se detinuit, quoad vrF bem expugnaret: atque ita fecit, vt ipsi rei tristissimæ spectatores essent, qua re Gręcos dum territare cogitat, plurimum irritauit, maximè Rhodios & Ætolos. Tum quasi vulnus vulnere curaturus in reditu Lysima- *Polyb. l. 17. p. 745.*

LYSIMACHIAM OCCVPAT. chiam in Thracica Chersoneso sitam Ætolorum societate subnixam eiecto Ætolorum Prætore occupat: ac præsidio tenet specie subsidij ipsis aduersus Thracum incursiones præstandi, quam tamen aliquanto post alijs curis implicitus passus est à Thracibus capi, diripi, subuerti.

Liu. decad. 3. l. 10. SCIPIO SYPHACIS CASTRA EXPLORAT. P. Scipio legatos ad Syphacem mittit, vt aut ad se pelliciant eum, aut, si abnuat, eius castra diligenter circunspiciant. Quam ob caussam cum legatis calonum loco mittit viros rei militaris peritos, qui emissitijs oculis omnia perlustrent. Syphax ambiguis ac subdolis responsis Scipionem eludit. Eo acriùs instare Scipio & legatos missitare, quasi belli pertæsus & pacis percupidus. Syphax Asdrubalis consilio ita pacem offert, vt iniquas conditiones expostulet. Tum Scipio sortem suam se dolere, quod se vno frustra tendente nulli alij pax placuisset. Nullam aliam pacem quàm relictis Carthaginiensibus Syphaci cum Romanis esse. Ita abruptæ legationes, induciæ sublatę. Iamq; ver appetebat, cum tumulum occupat, quasi propiùs Vticam circumsessurus, re verâ vt hostium animos ab eo quod parabat auerteret, & Vticenses ab eruptione prohiberet. DIRIPIT. Bina Pœnorum castra à Romanis septem fere passuum millibus aberant. Sciebat Scipio castra Syphacis tuguriolis ex arido ligno structis conferta esse. Igitur C. Lælio & Masanissæ mandat, vt castris Syphacis ignem inijciant, sed ita vt hostis fortuitum esse putet. Ingenti flammâ repente exortâ Afro-

A rum alij semisomnes hausti, alij sine armis ad restinguendum ignem accurrunt. Eodem concurrunt & Pœni ex Asdrubalis castris. Vbi omnia turbata videre Romani, C. Lælius, Syphacis, Scipio Asdrubalis castra adorti diripiunt, stragem horrendam B edunt. Cæsa sunt hostium quadraginta, capta sex millia, vix tria millia de Asdrubalis, octo de Syphacis exercitu euaserunt.

Scipioni post direpta hostium bina castra duæ tresue vrbes statim se dedunt. Carthagine, primò quidem C multum trepidationis, dein firmatis animis Asdrubal iussus nouas copias conscribere. Filia eius Sophonisba Syphacem maritum obtestari, ne patrem & patriam deserat. Idem & Carthaginiensium legati supplices postulare. Syphax iam proprio do- D lori indulgens vltionisque cupidus acriùs quàm pridem bellum reparat. Nec mora, triginta ferme armatorum millia aduersus Scipionem ducunt Asdrubal & Syphax. Scipio repetitam Vticę obsidionem tum quoque inter mittere coactus tumultua- E rium Numidarum & mercenariorum exercitum nullo negotio profligauit. Iamque confertim Carthaginiensium vrbes in deditionem veniebant. Masanissa à C. Lælio in Numidiam deductus regnum paternum recuperat Mæsæsylis diu desi- F deratum regem suum lubenter excipientibus. MASANISSAE REGNVM RESTITVIT. Syphax interim tum iræ, tum amoris œstro percitus instigante ac faces admouente Sophonisba fremere, indignari: quoque pertinaciùs, eò inconsultiùs in bellum fer-

ri: copias conscribere, etiam ex vsu disciplinę Romanę ordinare, regere. Sed hęc raptim & tumultuosè facta. Vbi ad rem ventum, quò ardentiores ad velitationum concursationem eò ad statariam cum Romano pedite pugnam inceptiores Numidæ legionum impetum sustinere non potuerunt. Syphax dum exemplo ac periculo suo fugam Numidarum cohibet, equo icto prouolutus viuus capitur. Tum vero effusâ fugâ Numidæ Cittham regni caput petunt. C. Lælius & Masanissa simul fere cum fugientibus vrbem ingrediuntur. Victori Masanissæ sese offert Sophonisba suppliciter obtestans, ne filiam Asdrubalis, ne Syphacis vxorem cuiusquam Romani potestati tradit. Tanta fuit supplicis venustas, maiestas & facundia, vt captiuum victorem in amoris vincula coniecerit. Simul, id, quod rogabatur, temere promisit, vt, quod promiserat, præstare posset, Sophonisbam vxorem ducit, antequam Lælius aduenirer. Postquam primò Lælius, dein Scipio Masanissæ temeritatem & incontinentiam modestè quidem, sed seuerè castigarunt, Masanissa anceps animi, quod id promisisset, cui præstando non erat, per seruum vxori venenum mittit, iuratus sibi inuitissimo non aliam liberandæ fidei superesse viam. Sophonisba poculum intrepido vultu haurit. In Italia iam tertium annum Liguriam insidebat Mago Annibalis frater relictâ Hispaniâ. Galli Romanorum odio & metu Romanis palam fauebant, Pœnis per occulta & magis fida. Ligurum

SYPHACI ERIPIT.

SOPHONISBAE PELLACIA.

צפון צבא *peculium siue thesaurus exercitus.*

REVOCANTVR MAGO.

A maxima pars aperto Marte Hannoni militabat. Tandem etiam Insubres Galli Magoni nomen dedere. In eorum regione M. Cornelius procos. & P. Quintilius Varus prætor aduersus Hannonem pugnant. Atrox & cruentum fuit prœlium. Romani B multò plures cecidere. Sed Mago sauciatus ad Liguras Ingaunos mari proximos concedere cogitur. Ibi literas Carthaginiensium accipit, quibus iubebatur periclitanti patriæ subuenire. Neque multo post in itinere moritur. Huius frater Annibal C Brutios paulatim ad Romanos deficientes necquicquam retinere conatur, id potiùs satagens, vt eorum victoriam retardaret, quàm quod ipse victoriam aliquam de Romanis speraret, in omnes tamen occasiones intentus, si forte victorum securitas D noui successus materiam aliquam ipsi præbeat. Cùm in his esset, Italiam omittere, & iam iamque pereunti patriæ opem ferre iubetur. Iussis obsequitur furens, frendens, gemens, ac dira imprecans tum Hannoni, qui Barcinæ factioni infensus caussa fue-E rat, quod parciùs ad Annibalem missa fuerant subsidia, tum sibi, quod post Cannensem pugnam Romam rectâ non perijsset.

ANNIBAL.

Carthaginienses, dum Annibalem expectant, simulato pacis studio inducias à Scipione impetrauerant, F & legatos Romam miserant petituros, vt sibi liceret ex vltimi fœderis præscripto pace frui. Senatus fœdus illud à Pœnis violatum, eiusque memoriam iam ex animo excidisse respondet. Illi culpam in Annibalem

POENORVM PERFIDIA.

conferre. Senatus & iniqua postulari & fucato animo pacem peti ratus legatos propere Italiâ abscedere iubet. Interim Lentulus Prætor ex Sardiniâ centum onerarias & viginti rostratas naues in Africam mittit prospero cursu. Cn. Octauius ex Siciliâ ducentas onerarias & triginta longas ducens vi tempestatis in Ægimurum Carthagini proximam insulam & ad Aquas Calidas vrbi propiores defertur. Poterant Pœni modico in naufragos beneficio pacem honestis conditionibus redimere. Vicit perfidia. Protinus ab vrbe in disiectam classem concurritur. Legatos mittit Scipio conquerens inducias à Pœnis,qui eas petijssent, violatas. Legati per tumultum prope discerpti sunt. Repressus in præsens à Senatu plebis impetus. Mox in redeuntes exclasse incursio facta.Legati tamen naue in litus proiectâ pedestri itinere euadunt. Paulo post ab Italiâ redeunt Pœnorum legati quibus Scipio. *Populares*, inquit, *vestri & inducias & ius gentium violarunt. Vos memores estote à Romanis bella iuste suscipi, geri, finiri. Vobis insontibus ciuium vestrorum scelera fraudi non erunt. Inducias ipsas ad vltimum vsque diem inuiolatas seruabo. In tempore dijs adiutoribus faciam, vt Pœnis sua perfidia exitio sit.*

IV. IX.

A.M.3798. Sel. III. V.C.552. Ante Dn.202. Antiochi Magni XXII. Pt. Epiphanis I I.

Ti. Claudio Nerone
M. Seruilio Pulice } Coss.

Rebus in Italia, & Hispaniâ pacatis cùm totius belli moles in Africam vertisset, sedecim legiones imperio defendendo sufficere visæ. *Liuius dec.3 l.10. Polyb.l.15. p.689.* SCIPIO PROFLIGAT ANNIBALEM

Pœni per Annibalem pacem petunt, sed, cùm pauciora quàm priore anno offerrent, Scipio multæ ob inducias violatas nomine plura expostularet, ad arma ventum. Nec in ordinandâ acie, nec in prœlio quidquam omisit Annibal, quod ad summi ducis officium pertineret. Sed elephantorum LXXX, quibus vel maxime confidebat, præter omnium opinionem is fuit pauor, vt vix conspectum ac clamorem Romanorum sustinere ausi suis quàm hosti fugâ præproperâ ac præcipiti plus damni intulerint. Auxiliares Carthaginiensium cum & ipsi Romani peditis impetum non ferrent cedere coacti. Qui à tergo stabant, Carthaginiensium alij per ignauiam ne adiuuerunt quidem. Alij ferociùs fugam ferro inhibentes prius in suos quàm in hostes sæuierunt. Sed male Mariana. *Annibal*, inquit, *totâ Africâ cedere compulsus longinqua fuga se texit.* Diu post in Africâ Carthagine mansit Annibal. *Mariana rer. Hisp. l.2. c 24.*

Hæc vecordia fœdifragis digna certam Romanis victoriam dedit etiam fatente Annibale se non prœlio tantum sed & bello victum, cùm fortiter pugnando fecisset, vt quàm cruentissima Romanis victoria esset. Ceciderût Romanorum decem millia, Pœnorum duplo maior nume-

rus. Sed castra capta & fugientium A trepidatio Carthaginem adeò perculit, vt nulla nisi in victoris clementiâ spes superesset. Cumque iam legati infulis velati ramum oleæ præferentes Scipionis misericordiam implorarent, superuenit Syphacis filius Vermina duodeuiginti circiter B Numidarum millia ducens magnum momentum victoriæ allaturus, si in tempore adfuisset. Victoris exercitus pars cum toto equitatu suffecit ad Numidas internecione delendos. Cecidere XVM. Capti mille ducenti. Vermina cum paucis effugit. Multis C vltimo excidio digna videbatur Carthago. Sed Scipio, qui ne Vticam quidem adhuc capere potuerat, reputans quantò maioris molis esset tãtæ, tum munitę vrbis expugnatio, simul metuens ne T. Claudij Consulis, qui propediem adfuturus dicebatur, D aduentus gloriæ suæ cumulum interciperet, conditiones pacis præscribere maluit. Cum iniquæ Giscónidi viderentur, Annibal persuadet nec iniquas & necessarias esse.

VERMINAM.

V. X.

A. M. 3799. Scl. 112. V. C. 553.
Ante Dn. 201. Antiochi
Magni XXIII. Pt.
Epiphanis III.

Cn. Cornelio Lentulo } Coss.
P. Ælio Paito }

Liuius decad. 3. l. 10.

SÆpe indicta comitia perfici tempestates prohibuerunt. Itaque cùm præter Idus Martias veteres magistratus abissent, noui suffecti non essent, Resp. Rom. sine curulib. magistratibus erat. Interim Romam adueniunt P. Scipionis, Carthaginiensium & Philippi legati. Scipionis legati statim auditi: patefactisque templis omnib' dijs gratiæ actę. Reliqui legati post creatos demum Consules auditi. Philippus querebatur se à M. Aurelio vexatum, postulabat, vt quatuor millia Macedonum, qui duce Sopatro Annibali militantes à P. Scipione capti fuerant, sibi redderentur. Responsum, fœderis violationem à Philippo profectam. Socios suos aduersus Philippi iniurias ab Aurelio defendi debuisse. Sopatrum Philippi affinem in hostium castris aut acie captum merito in vinculis haberi. Bellum à Philippo quæri &, si pergat, inuentum iri. Carthaginiensium legatorum princeps erat Asdrubal Hædus, qui cum Hannone bellum semper dissuaserat, tum pacis ac patriæ amore, tum odio Barcinæ domus, quæ bellum suadebat. Huic Senatus. *Per quos*, inquit, *deos fœdus icturi estis, cum eos, per quos ante ictum est, deceperitis?* E *Per eosdem*, inquit Asdrubal, *qui tam infesti sunt fœdera violantibus.* S. P. Q. R. Prætorem cum decem fecialibus ad Scipionem mittit, ex quorum sententiâ Scipio pacem faceret, quibus superiore anno dictum fuerat, legibus. Perfugas, captiuos, fugitiF uos, elephantos omnes, naues quoque omnes præter decem tradidere, plures comparare prohibiti sunt. Suo intra Africam patrimonio contenti omni extra eam imperio belloque abstinere iussi. Fœdus hoc an-

SENATVS PHILIPPVM INCREPAT.

חדוש

POENIS PACEM DAT.

nis quadraginta post vltimum, quod annos XXIII seruauerant, pepigere, cum annos XVII vario euentu pugnassent adeò vt propiùs periculo fuerit victor. Scipio primus de gentis victæ nomine Africanus cognominatus. Vetmina Syphacis filius pacem petens magnâ sui regni parte mulctatur, eaque Masanissæ datur, iubenturque Carthaginienses omnia Masanissæ reddere, quæ ipsi vel patri eius eripuerant, atque intra eos Africæ fines se continere, quos ante susceptum bellum possederant. Attalus Pergami rex Prusiam Bithyniæ regem vicinum odio prosequens socerum eius Philippum amare non poterat. Is Athenas cum Rhodijs venit, in Philippum debacchatus ad bellum hortatur. Philippus hostis Græcorum pronuntiatur. Dum illi decretis pugnant, Philippus Heraclidem mittit, qui fines Atheniensium agat, ferat. Ipse Maroneam primo impetu capit. Hinc in proximam Chersonesum delatus Eleuntem, Callipolim, Madytos occupat ac totam denique Chersonesum subigit.

PHILIPPVS GRAECOS CASTIGAT.

Interim Athenienses flammas ore vomunt & Attalus Æginæ moratur ambiguas ac subdolas procrastinantium Ætolorum responsiones expectans. Ita Græci bella temere suscepta segniter gerentes, dum Macedonum iugum non iam æneum sed laneum ac putrescens acri quidem animo, sed molli brachio excussum eunt, nouum idque ferreum Romanorum iugum arcessiuerunt & ceruicibus suis imposuerunt.

Hipparchus teste Ptolemæo scribit *se obseruasse Lunæ defectum annis post Nabonassarum 546 Ægyptiacis, diebus 346, Mesori XVI, hora 7, cùm Sol esset in Virginis gradu 26. 6'. Eratq; annus secundus Periodi Calippicæ quinquagesimus quartus*. Tempus conuenit cum Septembris XXIII Sabbatho, cùm Lunæ latitudo esset graduum 86. 26'. 8''.

ECLIPSIS LVNAE *Ptol. l. 4. c. 11.*

VI. XI. Olymp. CXLV.

A. M. 3800. Sel. 113. V. C. 554.

Ante Dn. 200. Antiochi Magni XXIV. Pt. Epiphanis IV.

P. Sulpitio Galba II. }
C. Aurelio Cotta } Coss.

Sex legionibus eo anno Resp. Rom. administrata est. Tranquillitatis suæ iam tædebat Romanos, quibus nihil gratius erat, quam ex bellis bella serere. Philippo igitur Macedonum regi per feciales bellum denuntiant, quod Pœnis auxiliatus, quod Atheniensibus, Attalo, alijsque Romanor. socijs molestus fuisset.

Liuius dec. 4. l. 1.

Maximè cùm audissent magnos à Philippo fieri bellicos apparatus, malebant vim inferre, quàm repellere. Hæc cogitantes turbat Amilcar Pœnus à Magone nuper in Liguriâ relictus ad sollicitandos Gallorum animos. Is siue clam à Carthaginiensibus impulsus siue proprio motu XL Gallorum millia concitat, & Cremonam oppugnat. L. Furius Prætor copijs licet impar tamen pugnam non

FVRIVS CASTIGAT AMILCAREM.

GALLOS. non detrectat. Dum Galli Romanos circumuenire cogitant, eques Romanus cornua strenuè propulsat, pedes mediam aciem diductis cornibus extenuatam perrumpit: Amilcar fortiter pugnans occumbit. Eo sublata tanta fuit Gallorum strages, vt ipsa castra primo impetu capta fuerint, & vix sex Gallorum millia euaserint.

553. PHILIPPVS ABYDVM EXPVGNAT. Philippus iam totius Thraciciæ Chersonesi potens imminentem Sesto Abydum oppugnat. Tantaque fuit Rhodiorum ignauia, vel infirmitas, vt cum sub eorum oculis propemodum res gereretur, haberentque classem in Tenedo stantem, tamen vnam tantum quadriremem subsidio miserint. Attalus trecentos milites, qui Abydenis animos potiùs quàm vires adderent. Philippus strata ruinis muri parte ad interiorem raptim oppositum cuniculis peruenerat, cùm Abydenis rogantibus, vt sibi ac socijs cum singulis vestimentis abire tutò liceret, nihil pacati nisi omnia permittentibus respondit. Huius responsi ferocia Abydenos eò

ΑΥΤΟΧΕΙΡΙΑ. indignationis ac desperationis egit, vt eo fere modo quo ante sexennium Astapenses & antea Saguntini in Hispania perire maluerint, quàm Philippo se tradere. Ita dum viri pertinaciter ad vltimum vsque vitæ spiritum pugnant, iuuenes seipsos, senes, & sequiorem sexum cum domibus ac totâ suppellectile incendio perdunt. Sed vt Sagunti Pœnos, sic Abydi ruinæ Macedonas oppresserunt. Philippo Abydum euertenti nuntij occurrunt *P. Sulpitium Cos. in*

A *Epiro esse: & Apolloniam terrestres copias, nauales Corcyram in hyberna deduxisse*. Quippe, ait paulo post Liuius, Sulpitius Cos. *autumno ferme exacto in prouinciam venit.*

Philippus Eubœam duobus præsidijs in officio continebat. Oreus
B Orientem, Chalcis Euripum spectat. Ex Chalcide regij milites Atticam incursabant. Eò venit à P. Sulpitio Cos. missus C. Claudius Cento cum viginti nauibus longis. Is eam oram maris ab hostili incursione tutabatur, cum Chalcidensis ali- CENTO CHALCIDEM DIRVIT.
C quis nuntiat præsidiarijs militibus confisos oppidanos custodiam vrbis negligere, præsidiarios ipsos populationibus intentos securiùs agere. Claudius igitur sub exitum noctis Chalcidem delatus scalis admotis vrbem incustoditam capit, & quia
D eam custodire ipse non poterat, direptam incendit maribus omnibus occisis. Philippus circumuolitare, quàm collatis signis pugnare assuetus eò festinus accurrit ac immedicabilis mali spectaculo efferatus in Atticam & ipse noctu venit, si forte A-
E theniensibus incautis & sibi pridem inuisis talionem possit rependere. Sed prænuntius è specula Hemerodromus spem regis frustratus est.

Hipparchus teste Ptolemæo *Lunæ defectionem obseruat annis post Nabonassarum 547 Ægyptiacis, diebus 158,* Ptol. l. 4. c. 11. ECLIPSES HIPPARCHI.
F *Mechir nono, cum Sol esset in Piscium gradu 26.17'.* & Mesori die quinto, cum Sol esset iuxta medietatem Virginis. Tempus conuenit cum Martij vicesimo, feriâ tertiâ. Lunæ latitudo erat graduum 270. 27'. 32". &

Septembris duodecimo, cùm Lunæ latitudo esset graduum 94. 28′. 55″.

VII. XII.

A. M. 3801. Sel. 114. V. C. 555. Ante Dn. 199. Antiochi Magni xxv. Pt. Epiphanis v.

L. Cornelio Lentulo } Coss.
P. Villio Tappulo

Appianus. Liu. l. 32. ANtiochus Ioniam Æoliamq; etiam Attali Philippico bello occupati regnum infestat. Sed à Senatu monitus æquum esse socios & amicos Pop. Rom. inter se pacem seruare, dicto audiens fuit. Quam ob caussam ab Attalo missa corona aurea CCXLVI pondo idque sequente anno.

PHILIPPI FVROR. Philippus peruastato Atticæ agro Argos venit ad concilium Achæorum consultantium, qua ratione Nabidem Lacedęmoniorum tyrannum à finibus suis propulsarent. Ego, inquit Philippus, eum Spartam vsque fugere cogam. Vos modo mittite, qui meo nomine Corinthum & Oreum tueantur. Sensit Cycliades Achæorum Prætor id agere Philippum, vt Achæos incautos Romano bello illigaret. Ideò prudenter, *Non licet*, inquit, *nobis alijs de rebus referre, quàm propter quas conuocati sumus.* Tum fremens Philippus Achæis desertis in Atticam redit, eamque rursus populatur: nec in viros tantum, agros aut tecta priuata sed & in sepulchra ac templa sæuit, omnia diripiens, diruens, proterens. Adeo ab A irâ & vltionis studio dementatus, vt non videret, quantum Græcorum omnium odium sibi conciliaret, ac mox hæc rudera in caput suum ruitura. Hinc in Panætolium venit, cumque obtinere non posset ab Ætolis auxilium, saltem Damocritus Præ- B tor peruicit, vt nec Romanis auxilia darentur, sed consultatio super societate cum Romanis ineundâ in proximum Concilium differretur. Aliquantò post cum P. Sulpitio, bis improsperè pugnat. Tum demum Ætoli societatem Romanorum am- C plectuntur annuente etiam Damocrito Prætore. Eo audito Philippus in Ætoliam vsque excurrit, & Ætolos multos nec opinantes occidit, ac meritas infidæ suæ leuitatis pœnas luere cogit.

Romana classis cum Attalo Oreum D & multas alias vrbes capit. His peractis Attalus Athenas venit, & magnis Eleusiniæ Cereris mysterijs initiatur. Post Boedromionis vicesimum in regnum redit.

P. Villius Cos. cui Macedonia obuenerat, sub anni demum exitum in E Macedoniam venit, priusque à T. Quintio successore redire coactus est, quàm quidquam memoriâ dignum gessisset.

C. Bebius Pamphilus Prætor Gallorum Insubrum fines temere ingressus supra sex millia & sexcentos F milites amittit. L. Lentulus Cos. Prętorem quidem acriter increpat. Sed ipse memorabile nihil agit, atque adeo ne Sex. quidem Ælius annô sequente.

VIII. XIII.

A.M. 3802. Sel. 115. V.C. 556. Ante Dn. 198. Antiochi Magni XXVI. Pt. Epiphanis VI.

T. Quintio Flaminio } Coss.
Sex. Ælio Pæto }

Euseb. Chron. ANTIOCHVS SYRIAM RECVPERAT. *Iosephus Antiq. l. 12. c. 3.*

ANtiochus Romanorum metu Attali regnum inuadere non ausus in Syriam venit, vbi cum Scopa Pt. Philopatoris duce prœlium secundum facit.

Huius victoriæ beneficio totam aut magnam Cœlæ Syriæ partem Ptolemæo ereptam occupat. Samaritani metu, Iudæi volentes Antiocho se dedunt, eiusque elephantis ac toti exercitui commeatum liberalissimè suppeditant.

Liu. l. 32. Plut. in Flaminio. FLAMINII IN GRAECIA PROSPERE AGVNT.

T. Quintius Cos. in faucibus Epiri ad Aoi fluminis ripam aduersus Philippum aliquandiu colluctatur. Etiam colloquium Aoo inter fluente initum. Cum iniqua postulare videretur T. Quintius maxime quod Thessaliam liberam dimitti iubebat, disceditur. Hæsitanti in faucium angustijs Flaminio sese offert pastor à Charopo Epirotarum principe missus. Pollicetur viam se commonstraturum, quâ possit à tergo Macedonas adoriri. Et fidem dictis præstitit. Ita vtrimque oppugnatus Philippus recedere cogitur. In regressu, Thessaliam, quam tueri desperabat, ipse peruastat maximè Phacium, Iresias, Euhydrium, Eretriam, Palæphatum. Reliquas Thessaliæ vrbes paulò post inuadunt hinc Ætoli, illinc Aminander Athamanum rex, ac denique T. Quintius: cum Philippus ad Tempe statiuis habitis lenta, sed qualia poterat, per occasiones auxilia submitteret.

Interim L. Quintius Consulis frater adiuuantibus Rhodijs & Attalo Eubœæ ac vicinæ oræ maritimæ multas vrbes occupat, dein Cenchreas Corinthiorum emporium petit, Corinthum oppugnatur. In Thessaliâ sola vrbs Rhages T. Quintij conatum elusit. Nec patiebatur præcipitantis iam æstatis tempus longam in ijs locis moram. Relicta igitur obsidione, plerasque Phocidis in transcursu vrbes partim volentes partim metu in deditionem accipit. Elatiam obsidenti nuntiatur Sicyone Concilium Achæorum haberi. Eò legatos suos mittit, cùm ipse, tum Philippus, & primariæ omnes Græciæ ciuitates. Cycliades superioris anni Prætor Philippo quidem prudenter obstiterat, postea tamen auro forte corruptus eidem nimium fauere creditus in exilium pulsus fuerat. Cum cuiusque ciuitatis legati perorassent, Achæi quid potissimum eligerent, aut non videbant, aut exprimere non audebant, cum hinc vrgeret fœderis cum Macedonibus pridem initi reuerentia, illinc Romanorum dux classes Achæos vtrimque cingentium. Aristænus Prætor libere contendit præsenti necessitati cedendum: non esse caussæ, cur prudentes scientes perirent funditus in gratiam Philippi, qui ne sua quidem tueri poterat & priore anno volens

eos deseruerat, eaque in Græcos de- A signauerat, quæ vel barbarum puderet perpetrare. Argiui, Megalopolitani, & Dymæi Macedonibus se plura debere contestati sunt, quàm vt eos possent deserere. Reliqui maximam partem inuitissimi in Aristæni sententiam pedib⁹ iuerunt. T.Quin- B tius Elatiam expugnat. Frater eius Lucius Corinthum quo minus caperet, obstitit Philocles à Philippo cum præsidio missus.

Hyeme iam ineunte Opuntiorum alij Romanos, alij Ætolos arcessunt. Priores Ætoli venerunt. Sed opulen- C tior factio exclusis Ætolis Romanos admittit. Arcem tamen tenebāt Macedones. Cum eam obsidere cogitaret T.Quintium caduceatorem mittit Philippus. In Maliaco sinu ad Niceam per aliquot dies collocuti hinc Philippus & Cycliades Achæorum D exul. Illinc T.Quintius, Aminander Athamanum rex, Dionysiodorus Attali, Agesimbrotus Rhodiorum nomine, Phaneas Ætolorum, Aristænus Achæorum Prætores. Post multa vltrò citróque dicta induciæ in duos menses datæ, legatique Ro- E mam missi infectâ pace redierunt, quod nec Senatum belli tæderet, & T. Quintius victoriæ quàm pacis auidior esset.

Polyb. l. 17. pag. 742.

IX. XIV.

A. M. 3803. Scl. 116. V. C. 557. F
Ante Dn. 197. Antiochi
Magni XXVII. Pt.
Epiphanis VII.

C. Cornelio Cethego } Coss.
Q. Minutio Rufo }

ANtiochus Syriâ debellatâ in Asiam redit, Abydum occupat, idque, vt videtur sponte Philippi, qui etiam aliquot alias in Asiâ vrbes, quas tueri posse desperabat, Antiocho tradiderat, vt societatem eius emercaretur, & ad bellum Romanis inferendum incitaret.

Liu. l. 33. PHILIPPI ΔΩΡΑ ΑΔΩΡΑ.

Et Antiochus hactenus Romanorum societatem coluerat. Sed partim augendi imperij studio, partim Romanorum incrementa suspectās offensionem eorum incurrit. Perlustratâ igitur Asiæ orâ ac terrore Græcis vrbibus vndiquaque circumlato Ephesum redit, atque inibi hybernat. Philippus vt Nabim Lacedæmoniorum tyrannum ad se pelliciat, filiam vxorem illi pollicetur, & Argos illi donat. Cum abnuerent Argiui, Philocles Philippi præfectus incautos Nabidi prodit. Nabis omnibus bonis eos spoliat, oblitusque tum fidei Philippo datæ, tum beneficij ab illo accepti ad T. Quintium mittit & ad colloquium inuitat. Cum Quintio venerunt Attalus rex & Nicostratus Achæorum Prætor. Iubetur Nabis auxilia aduersus Philippum dare, cum Achæis bellum finire, Argiuos liberos dimittere. Primum statim concessum. Reliqua duo in exitum belli dilata.

Liu. l. 32. & 33.

T.Quintius Philippum ad Cynoscephalas in Thessaliâ prœlio superat. Frater eius L. Quintius Leucadem Acarnaniæ vrbem expugnat & to-

tam Acarnaniam in deditionem accipit. Philippus rursus pacem postulat, & super eâ re legatos Romam mittit spondens facturum quidquid Senatus censuisset. Senatus decem legatos decernit, ex quorum sentententia T. Quintius pacem sanciat. Ambo Cõsules aduersus Gallos missi, Cornelius aduersus Insubres, Minutius aduersus Bojos. Cornelius Insubrum XXXVM occidit, sex millia capit. Quidam hoc demum prœlio Amilcarem belli autorem perijsse volunt. Secuta est hanc cladem ciuitatum deditio. Eo audito Boij prœlio cernere non ausi tectis se continere. Minutius eorũ agros populari, vrbes singulas, prout ferebat occasio, capere. Attallus rex ęger Thebis Pergamũ aduectus moritur septuagenario maior, cùm annos XLIV regnasset singulari iustitiæ, fidei mansuetudinis ac liberalitatis famâ. Reliquit vxorem & filios quatuor Eumenem, Attalum, Philetærum, & Athenæum. Sed Philetærus videtur paulo post obijsse. Eumenes regnauit annos vndequadraginta.

GALLOS CASTIGANT ROMANI.

ATTALI MORS.

Cum antea quatuor tantum Prætoribus administraretur Resp. Rom. duo adiecti latiùs patescente paulatim imperio. Carthaginienses pace quàm bello feliciores videri poterant, nisi internis morbis laborarent. Opprimebant ciuitatem duo mala grauissima, Iudicum perpetuorum impotentia, & Quæstorum rapacitas, quorum continui peculatus eò Remp. adduxerant, vt Romanis debitæ pensiones ex tributo priuatis indicto soluerentur, quasi non sufficerent ærarij opes. Annibal, vt, quando bello non licebat, saltem pacis artibus gloriam consequeretur, Præturam nactus retulit ad populum quàm Reip. damnosa esset & Iudicum & Quæstorum effrænis potentia. Itaque Iudices annui pro perpetuis instituti.

Quæstorum auaritiâ castigatâ, tributum priuatis remissum, ærariumque publicum plus satis idoneum compertum est ad ea soluenda, quæ Romanis ex pacto debebantur. Opum eius ærarij specimen hoc esto. Vna Leptis singula in dies talenta vectigal Carthaginiensibus dabat. Sed quantum hac ratione de Rep. meritus est Annibal, tantum nocẽtum odium sibi conciliauit. Hi apud Romanos Annibalem criminantur, virum inquietum & implacabiliter Romanis infensum ea agere, per quæ Carthaginiensibus liceat bellum reparare, etiam ad Antiochum scriptitare, & occultam cum eo societatem inire. P. Scipio negat Reip. Rom. dignitati conuenire, Carthaginiensium intestinis factionibus se immiscere, & bello glorioso victum Annibalem turpi calumniâ circunscribere. Missi tamen legati Carthaginem super eâ re. Annibal non expectato iudicio ad Antiochum enauigat.

X. XV. Olymp. CXLVI.
A.M. 3804. Sel. 117. V.C. 558.
Ante Dn. 196. Antiochi
Magni XXVIII. Pt.
Epiphanis VIII.

L. Furio Purpureo } Coss.
M. Claudio Marcello }

Liu. l. 33. FLAMINIVS DAT PHILIPPO PACEM.

ROmani scientes Græcos inani libertatis specie delinitos obsequentiores futuros, quàm si præsidiorum compedibus adstringerentur, vt Antiochum Europæ imminentem anteuerterent, & Græcis fauentibus in Asiam traijcerent, ea legatis suis mandata dant, quæ nomini Romano gloriosissima & nouo bello serendo commodissima videbantur. Igitur T. Quintius ex decem legatorum sententia has Philippo pacis conditiones præscribit, vt captiuos, transfugas & naues omnes tectas traderet, Macedoniâ contentus esset: extra eam iniussu Senatus bellum ne gereret. Ne plus quingentis armatis haberet, neue elephantum vllum. Mille talentûm daret Pop. Rom. dimidium in præsens, dimidium pensionibus decem annorum.

T. Quintius. GRAECIS LIBERTATEM.

Corinthum delatus Achæis Acrocorinthum seruandum tradit. Solas Demetriadem & Chalcidem præsidio Romano tutabatur metu, vt dicebat, Antiochi. Isthmiorum (ea vere fiunt) ludicro per præconem pronuntiat. *Senatus Romanus & T. Quintius Imp. Philippo rege Macedonibusque deuictis* [a] *liberos, immunes, suis legibus esse iubet Corinthios, Phocenses, Locrensesque omnes & insulam Eubœam & Magnetas, Thessalos, Perræbios, Achæos, Phthiotas, Orestas, Dolopas, &c.* Huius beneficij magnitudo Græcos in tantam admirationem rapuit, vt sui compotes non essent.

[a] ἐλευθέρους, ἀφορολογήτους, ἀφρουρήτους, αὐτονόμους.

NABIDEM CASTIGAT.

T. Quintius, ne quid liberatæ Græciæ titulo deesset, ex Achæorum omnium maximè vero Aristæni Prætoris sententiâ iubet Nabidem Lacedæmoniorum tyrannum Argos vrbem per fraudem occupatam & tyrannice vexatam liberam dimittere. Abnuenti bellum denuntiat. Argos tuebatur Pythagoras Nabidis gener, idemque frater vxoris eius. Vrbem primò circumsidere placuit, dein ipsam belli arcem Lacedæmonem peti. Iamque Gytheum & totam fere maritimam eius tractus oram tenebat T. Quintius, ac Spartam ipsam quinquaginta armatorum millibus succinctus obsidebat, cum Nabis ad instittas redactus pacem petit. Censebant omnes sæuissimum tyrannum excindendam ac liberandam totius Græciæ nobilissimam vrbem. Sed T. Quintius veritus ne successor ipsi substitutus gloriæ fructum interciperet, simul Antiochi consilia suspectans Achæos monet, quanta futura sit obsidionis diuturnæ impensa, labor, tædium. Se quidem ad omnia paratum, modo ipsi non defetiscerent. Ita dum Achæorum sententiam in speciem probat, omnes in suam pertrahit. Sic Argiuis libertas, Nabidi pax data, tyranno quidem permolesta, sed quæ Spartanos parum iuuaret.

ANTIOCHVM EVROPA ABSTINERE IVBET.

Maximam Asiæ partem tenebant Antiochus, Prusias, Attalus. Supererant tamen Græcæ vrbes non paucæ, quæ pridem partam libertatem eripi sibi non patiebantur. Harum potentissimæ tum erant Lampsacus & Smyrna. His subactis reliquas haud difficulter iugum accepturas

ſperabat Antiochus. Lampſacum A-bydi præfecto obſidendum mandat. Ipſe Epheſo profectus Smyrnam adoritur. Iiſque circunſeſſis, in Europam traijcit & magnam Cherſoneſi partem occupat. Lyſimachiam nuper à Thracibus euerſam inſtaurat. Lyſimachiæ conuentus eſt Antiochus. Poſt benignas ſalutationes legati Romanorum docent Senatui quidem gratum fuiſſe, quod Attali regno, prout rogatus fuerat, abſtinuerit: diſplicere, quod Cœlem Syriam Pt. Philopatori eripuerit, cùm & ipſe ſit Romanorum ſocius. Multò magis, quod in Aſiam reuerſus res nouas molitus ſit, & in Europam traiecerit, quaſi Philippo debellato ipſe belli præmia habere velit. Iubere Senatum, vt Pt. Philopatori erepta reſtituat, Europâ abſcedat & ijs omnibus locis, quæ Philippus tenuerit, Græcas Aſiæ vrbes liberas eſſe patiatur.

Antiochus reſpondet mirari ſe, cur inquirant Romani, quid in Aſiâ fiat, cùm ipſe de Italiâ non ſit ſollicitus. Eſſe ſibi cum Pt. Philopatore amicitiam, breuique etiam affinitatem futuram, ſimul ac Epiphanis ætas id pati potuerit. Se nec Ptolemæo, nec Philippo quidquam ademiſſe, ſed Seleuco belli iure parta, maioribuſque ſuis erepta recuperatum ire. Græcis Aſiaticis ſe libertatem non negaturum, modo eam abs ſe petant. *His diſceptationibus per aliquot dies habitis rumor ſine vllo ſatis certo autore allatus de morte Ptolemæi regis effecit vt nullus exitus ſermonibus imponeretur. Nam vtraque pars diſſimula-*

A *batſe audiſſe.* Hęc Liuius, eſtque hoc permoleſtum, quod, vt olim Pharaones, ſic poſt Alexandrum Ptolemæi vocantur omnes Ægypti reges, raróque adhibetur epithetum, quo alter ab altero diſtinguatur. Et quidem Liuio ſi credimus intelligenda
B ſunt hæc de Epiphane. Quippe ſuperiore anno inducit Romanos Philippo dicentes. *Ptolemæo regi Ægypti reddendas vrbes quas poſt Philopatoris Ptolemæi mortem occupaſſet.* Et ſanè iam tum regnabat Epiphanes. Sed pater eius Philopator adhuc viue-
C bat, ſi Appiano credimus. Igitur & Antiochus & Romani concilio dimiſſo in Ægyptum properant. Epheſo tranſiens Annibalem offendit & humaniſſimè ac honorificè excipit. In Lyciam cùm perueniſſet Antiochus, Pataris cognito viuere Ptole-
D mæum, nauigandi quidem in Ægyptum conſilium omittit. Cyprum tamen in tranſcurſu occupandam cogitans vi tempeſtatis, ſuæ claſſis magnam partem amittit, ideoque Cypro quoque omiſsâ Seleuciam venit, atque inde Antiochiam inibi
E hybernaturus.

Eratoſthenes ob ſingularem eruditionem, alter Plato, & πένταθλος dictus, quod eſſet clarus orator, philoſophus, poeta, hiſtoricus, & aſtronomus, cum annos LXXX vixiſſet, & iam inciperet ἀμβλυώττειν, inedia vi-
F tam finit ſub quinto Ptolemæo, relicto ſcholæ ſucceſſore Ariſtophane Byzantio, cui ſucceſſit Ariſtarchus, Ariſtarcho Mnaſeas, Menander & Ariſtus.

Suidas. ERATOSTHENIS OBITVS.

XI. XVI.

A. M.3805. Sel. 118. V.C.559. Ante Dn. 195. Antiochi Magni XXIX. Pt. Epiphanis IX.

M. Porcio Catone } Coss.
L. Valerio Flacco

Liu. l. 33. HISPANOS AD OFFICIUM REVOCAT CATO.

HIspania citerior quinto post Punicum bellum finitum anno à Romanis defecerat. Et id bellum segniter administrauerant Prætores. In eam igitur mittuntur & Cato Consul & P. Manlius Prætor. In vlteriorem Hispaniam quietiorem App. Claudius Nero Prætor.

Vtramque Hispaniæ partem singulæ legiones regebant. Addita pedum bina millia, & duceni equites, præter Cõsularem exercitum. Paulò *l. 34.* ante quàm proficisceretur Cato, eo inuitissimo ac reclamãte, abrogatur lex Oppia ante annos duodeuiginti ad coërcendum muliebrem luxum lata. Quod vnum poterat Cato, saltem militem suum non tam imperio, quàm exemplo parsimoniæ, fortitudinis & patientiæ præceptis ita imbuit, vt breui Hispanos tam inconstanter bellantes quàm temere rebellantes ad officium reuocarit, partim prœliorum aliquot felicitate, partim vrbium ac castellorum expugnationibus perduelles ita castigans, vt sensus ad paucos, terror ad omnes perueniret.

Val. Max. l. 4. c. 3. Catonis parsimonia hæc fuit, vt quingentorum assium sumptu transmarinam prouinciam petierit, eodem cibo, eodemque vino, quo nautæ contentus, tribus seruis comitatus Hispaniam rexerit.

FLAMINIVS A GRAECIS LAVDATVR.

Nemeorum ludicrum Argiui paulo quidem serius quàm pro more, sed tantò celebrius egerunt, præfecto ludis T. Quintio, quod apud ipsos maximi muneris instar erat. Eo festo, cùm Argiuis, tum reliquis Græcis libertas & immunitas promulgata iterum & confirmata est maximo Græcorum omnium gaudio. Solis Ætolis infrementibus, quod, cum ipsi Romanis in Greciam aditum præbuissent, minimum victoriæ fructum perciperent. Maximè querebantur, quod Pharsalum & Æschinum ex pacto sibi debitas non restituisset T. Quintius. Præcipuus eos vrebat dolor, quod latrociniorum spem in posterum sibi ademptam videbant. Cumque prope singula Romanorum acta carperent, nihil iustiùs criminabantur, quàm fœdus cum Nabide ictum. Græciæ liberatores sui propositi adeò oblitos, vt qui ne minimam quidem Greciæ vrbem nobilissimo Regi Philippo relictam voluerint, ij totius Greciæ principem ciuitatem omnium nequissimo ac immanissimo tyranno prede esse paterẽtur. Achei, quanquam Flaminium palam culpare non audebant, cùm & ipsi culpe affines essent, tamen multò iniquiùs id ferebant, quàm Ætoli. Quintij excusatio speciosior quàm verior erat, non potuisse tyrannum sine Lacedemonis ipsius exitio tolli. Non esse vnius aranei odio totam domum incendendam.

CVLPATVR.

XII.

XII. XVII.

A.M.3806. Sel.119. V.C.560. Ante Dn. 194. Antiochi Magni XXX. Pt. Epiphanis X.

P. Cornelio Scipione Africano II. Ti. Sempronio Ti. F. C. N. Longo } Coss.

Liuius. *Plutarch.* T. Quintius Flaminius cum pro Consule Græciam triennium, & Consul annum vnum rexisset, in Italiã reuersus de Macedoniâ triumphat ne vnico quidem in totâ Græciâ relicto præsidio. *Eusebius.* *Iosephus Ant. l. 12. c. 3 p. 356.* ANTIOCHVS IVDAEIS MVLTA LARGITVR. *Antiochus Judæorum erga se cognitâ voluntate magnis eos muneribus donat, & per epistolas crebrus laudibus prosequitur.* Duas refert Iosephus. *Rex Antiochus Ptolemæo.* Hic certe non est Philopator, nec Epiphanes, sed aliquis Iudææ præfectus. *Quia,* inquit, *Judæi me lautißimè exceperunt & strenuam aduersus Ægyptios operam nauarunt, deiecto eorum præsidio* φρουρῶν αὐτοῖς ἐκρίναμεν διὰ τὴν εὐσέβειαν παρασχεῖν τὴν εἰς τὰς θυσίας συντάξιν. *Decreuimus ea illis subministrare, quæ iugis sacrificij sumptibus sunt necessaria Drachmarum* XX M. *Similæ, artabas sacras* (ἀσταχῶρας vocabant ἑλληνιστὶ) κατὰ τὸν ἐπιχώριον νόμον, i. *quantum lex postulat, tritici medimnos* MCCCCLX. *Salis medimnos* CCCLXXV. *Lignorum ex Libano tantam copiam, quanta sufficit instaurando templo. Viuant patrijs legibus. Sacerdotes, Senatus, Scribæ, Cantores à capitatione & ab auro coronario immunes sunto. Tota Hierosolyma* A *triennium integrum immunis esto. Deinceps tributorum triens illis remittitor.* Hęc Antiochus Ptolemęo. Cumque Zeuxis moneret esse in Lydiâ & Phrygiâ, qui rebus nouis studeant, iubet, Antiochus ex Babylonia bis mille Iudæorum familias eò deduci B reliquis in officio continendis, persuasus eos sibi fidelissimos futuros, ad eam rem amplissimum Iudæis eò migraturis congiarium præberi, & in decennium immunitatem dari iubet. Nec eo contentus in Asiam ipse pergit.

C Epiphanius tribuit Pt. Philopatori annos εἰκοσιν, i. XXI. Pt. Epiphani XXXIV. vterque numerus mendosus est, sed facili mutatione emendari potest si dicas Philopatorem regnasse annos XXIX. Epiphanem solum, siue post patris obitum XIV. Et veri- PHILOPATORIS MORS. D simile est Philopatoris libidinosam & intemperantem adolescentiam effœtum corpus tradidisse senectuti, vt ab hinc decem circiter annis semel atque iterum huius tanquam conclamati ac sepulti tumulo euanida consilia superstruxerint Philip- E pus & Antiochus, quorum iniquas spes vnâ potissimum ratione frustratus est constantiâ videlicet societatis cum Romanis semel initæ. Habebant Ptolemęi penes se magnam peregrinorum, maximè Græcorum militum manum, Macedonum, Æto- F lorum & aliorum, qui corporis custodes & ad subita belli vel seditionum incerta semper in procinctu essent. Præcipuus autoritate tum erat Agathocles Macedonum pręfectus. *Polyb. l. 15. p. 712.* AGATHOCLIS SCELERA. Huius fidei ac prudentiæ, Epiphanis

vix dum XIV annum agentis pueritiam commiserat pater. Is nomine tutoris regia munia obibat multum indignante Eurydice Epiphanis matre, quæ potentiam Agathoclis sibi cõtumeliosam putabat. Agathocles autem parricidium admittere, quàm innocens perire malens non dubitauit ipsi reginę manus inferre. Eâdem vesaniâ multos quoque magnates è medio sustulit, quâ ratione non tam terribilis, vt sperabat, quàm intestabilis & odiosus omnibus euasit etiam Macedonibus. Huius conatib⁹ cum obsisteret Tlepolemus, eius socrum Danaem per forum indignissime tractam in carcerem conijcit Agathocles. Mœragenem Tlepolemi consiliorum participem tormentis excarnificari iubet: Cum iam nudus ad palum staret Mœragenes, subito pauore consternati carnifices diffugiunt. Is, vt erat nudus, manib⁹ post terga reuinctis, ad proximum Macedonum tentorium euadit. Huius spectaculi fœditas Macedonum animos ita exasperauit, vt iam apertè in Agathoclem coniurarint, ipso Mœragene duce & Sosibio filio Sosibij, qui sub Euergetæ & Philopatore princeps aulæ fuerat.

CASTIGANTVR.

Hi impetu in aulam facto regem sibi dari expostulant & in Stadium ducunt, cumque eò totus populus accurreret, & confuso clamore puerum territaret, Sosibius regem rogat an non velit plebi castigandos tradi maternæ necis autores, eo annuente statim Agathocles ac pręcipui tyrannidis eius ministri meritas scelerum suorum pœnas dederunt.

A P. Scipio Cos. aduersus Gallos Insubres missus, quod indignum suâ virtute negotium sibi mandatum videbat, languescens nulla re memorabili gesta Romam redijt. Ti. Sempronius à Boijs in ipsis castris oppugnatus ac propemodum expugnatus vix tandem hostem repulit. Ceciderunt Gallorum vndecim, Romanorum quinque millia. Liu. l. 34. BOII REPRESSI.

B

MEGALESIA.

Megalesia ludos scenicos C. Atilius Seranus L. Scribonius Libo Æediles curules primi fecerunt eâ ratione vt Senatus à populo secretus spectaret: cuius ambitionis nouitas non plebi tantum displicuit sed & P. Scipioni ægre ferenti discordiæ sementum suo consulatu enatam.

C

Liu. l. 35. HISPANOS VSQVE REBELLANTES.

Hispani, gens inquieta, nec pacem, nec bellum ferre poterant. Pacata omnia reliquisse videbatur Cato. Eò vix dum digresso statim rebellant vrbes multæ, tam vltra, quam citra Iberum. Eò missi Prætores sex. Digitius in citeriore Hispania sępius aduerso quàm prospero euentu pugnauit. In Vlteriore P. Cornelius Cn. F. Scipio Nasica nihil nomine Scipionum indignum fecit aut passus est. Sed quanquam patruelis felicitatem non æquaret, vestigia tamen virtutis sequebatur longo proximus interuallo. Feliciùs aliquantò sequente quàm hoc anno res gessit. Nouum verò honoris titulum pridem obtinuerat, quod cum mater Idæa ab optimo Romanorum in vrbem accipienda iussu oraculi esset, ipse vir omnium optimus fuerat iudicatus. Romam tamen reuersus anno sequente nullis, nec suis suorum-

D

PLACAT NASICA.

E

F

ue, nec Matris Idææ meritis petitum multo ambitu Consulatum impetrare potuit, sed tertio demum post anno obtinuit.

XIII. XVIII.

A.M.3807. Sel.120. V.C.561. Ante Dn.193. Antiochi Magni XXXI. Pt. Epiphanis XI.

L. Cornelio Merulâ } Coss.
Q. Minutio Thermo }

Liu. l.34. INFIDA CONSILIA ANTIOCHI.

ANtiochus Romanos oderat & horrebat. Bellum suadebat ambitio, dissuadebat metus & Philippi exemplum. Romani ante triennium duo præcipue postulabant. Tum, vt aliquid remittere viderentur, alterum vtrum exigebant, aut Europâ totâ abscederet, aut si ea retinere cupiebat, quæ ante nonaginta annos proauus eius Seleucus Lysimacho victo sibi in Europa vindicasset, & ipse nuper recuperasset, saltem Græcas Asiæ ciuitates liberas dimitteret. Hac optione mētem suam satis prodebant Romani, se videlicet id agere, non vt liberarent, sed vt Antiocho ereptos sibi obligarent Græcos, & quoquomodo belli inferendi ac imperij dilatandi occasiones quærerent. Antiochus, licet timori quàm spei propior tamen verecundabatur societatem Romanorum probrosa iactura redimere, maximè cùm instaret Annibal ad bellum instigans & prosperi successus spem faciens.

Hactenus Antiochum laudes potiùs quam culpes. Illud excusari non potest, quod dum per legatos Romæ deliberat, & diem ducit, interim Carthaginienses per Aristonem Tyrium ad defectionem sollicitabat. Neque id Romanos latuit, & anceps Pœnorum animus, quos in officio continebat metus potiùs quàm fides. Itaque & ipsi Punicam fidem imitati, cùm Masanissa P. Scipionis amicitia fretus Pœnorum fines arroderet, & controuersiæ arbitrium Senatui delatum esset, post multas in re minimè dubia consultationes suspensa omnia, neutrò inclinatis sententijs, reliquere.

POENORVM. ROMANORVM.

Galli, indociles otium pati, acriùs quàm constantiùs bellum gerebant. Toties experti, quàm Romanis impares essent, vt pace fruerentur, induci non poterant. Animos faciebāt Ligures & ipsi bellandi cupidiores quàm peritiores. Aduersus eos missi Consules. L. Cornelius Boijs inequitabat, Ligures Q. Minutio. Post multas veras & fictas fugas Boij tandem locum, qui insidijs aptus videbatur, ad Mutinam insederunt. Id cum parum occulte fecissent, frustra fuerunt. Cæsa sunt Romanorum quinque, Boiorum quatuordecim millia, capti mille. Victoriæ laus militum virtuti ac populi Romani felicitati quam L. Cornelij prudentiæ à multis dabatur.

Liu. l.35. GALLIS TALIONEM REPENDIT L. CORNELIVS.

Tandem Minutius quoque cum Liguribus ferocientibus in agro Pisano signis collatis pugnauit: nouem millia hostium occidit. cæteros in castra compulit: ea nocte sequenti deserta. Fugientibus instans Mi-

LIGVRIBVS MINVTIVS.

nutius Liguribus talionem rependit, castellis eorum vicisque igni ferroq; peruastatis. Sed hęc sequentis potius anni initio facta.

XIV. XIX. Olymp. CXLVII.
A. M. 3808. Sel. 121. V. C. 562.
Ante Dn. 192. Antiochi Magni XXXII. Pt. Epiphanis XII.

L. Quintio Flaminio
Cn. Domitio Ahenobarbo } Coss.

Liu. l. 35. Appianus. IN BELLVM RVVNT ANTIOCHVS.

Antiochus cum sciret se Romanis simul & Ægyptijs bellum inferre non posse, vbi certo audiuit Pt. Philopatorem defunctum, omisso inuadendæ Ægypti consilio promissam ante sexennium filiam Cleopatram Syram Pt. Epiphani coniugem dat cum ea dote, quam pollicitus fuerat, h. e. Cœlesyria vel potiùs Cœles Syrias solido semissi. Eusebius perperam hoc matrimonium refert post prælium ad Thermopylas, vno videlicet aut altero anno deceptus, & post eum Hieronymus in Danielis c. XI. Antiochus secundam filiam Antiochida Ariarathi Cappadocum regi collocat, tertiam Eumeni Pergami regi offert, vt affinitatibus vndiq; munitus tutiùs Romanis bellum inferret. At Eumenes Antiochi, quàm Romanorum incrementa suspectiora habens, Romanorum amicus, quàm Antiochi gener esse maluit, mirantibus hominis consilium cum alijs tum maxime fratribus Attalo & Philetæro. Per idem fere tempus exercitum insigni-

A. Gellius l. 5. c. 5.

A bus argenteis & aureis florentem lustrans gloriabundus Annibalem respicit & *Putasne*, inquit, *satis esse Romanis hac omnia?* Tum Pœnus ignauiam imbelliamque militum pretiosè armatorum eludens. *Satis plane*, inquit, *satis esse credo Romanis hac omnia, B etiamsi auarissimi sint.* Itaque Ennius stupentem inducit Antiochum apud Gellium his verbis, *Annibal audaci* [a] *dum pectore dehortatur, Ne bellum faciam, quem credidit esse meum cor Suasorem summum & studiosum robore belli.* Videlicet bellum olim suaserat, vbi C mores Asiæ penitiùs introspexit, dissuadere cœpit. Ætoli qui Romanos in Græciam acciuerant, tum quasi indigna suis meritis præmia consecuti omnes in Romanos incitabant, faces admouente Thoante, qui superiore anno Pretor Ætolorum fuerat. D Legationibus igitur fatigant reges Nabin, Philippum, Antiochum. Philippus moueri non potuit. Antiochus in apparatu belli montes parturiens tempus terebat. Nabis, cui præter spem & iram vix quidquam supererat, statim ad arma pro- E currit & proximam maris oram sibi ereptam recuperare, Gytheum oppugnare, etiam classem nouã instruere conatur. Philopœmen Megalopolitanus Achæorum Prætor terrâ quidem disciplinæ militaris peritissimus, cæterum rei nauticæ impru- F dens veterem nauem ante annos octoginta Cratero ereptam militib[9] implet, adiunctis etiam alijs. Illâ quasi omnium optimâ pro Prætoria vtebatur. Vbi ad pugnam ventum, putre nauigium omnibus compagi-

l. 7. c. 2.

a forte, nunc.

AETOLI.

NABIS.

Liu. l. 35. Plut. in Philopœmene. Pausanias p. 278.

PHILOPOEMENIS ARCADISMI.

bus aquam accipiẽs statim diuulsum est captiq; omnes qui in naui erant. Philopœmen tamen speculatoria naue euasit. Reliqua classis Prætoriâ naue amissâ statim dissipata est, redijtque in memoriam quod Homerus tantò ante dixerat Arcadas nullas proprias, sed ab Agamemnone subministratas naues habuisse ἐπεὶ οὔ σφι θαλάσσια ἔργα μεμήλει, quum alioqui in terra essent ἐπιστάμενοι πολέμοιο, & ἀγχιμαχηταί, i. statariç cominus quàm eminus desultoriæ pugnæ aptiores.

Homerus Iliad. β.

Tanto acriùs intendit animum Philopœmen vt acceptum mari damnum ac dedecus terra sarciret. Sed hic quoque deceptus, quod Gythei obsidionem soluere sperans eo ipso, quo expugnatum est, die aduenit. Sed Nabis successu elatus ac collatis signis cum Philopœmene pugnare ausus turpiter profligatur, insequente Lacedæmonem vsque Philopœmene. Tum peruastato agro Laconico dies prope triginta domum redit expeditionem suam T. Quintij gloriæ ęquans, qua comparatione sanè iniqua T. Quintij offensionem incurrit. Is enim cum L. Quintio Consule fratre suo in Grçciam reuersus aliquot annos in ea substitit.

AETOLORVM VESANIA.

Aliquantò post in Panętolio Damocritus Prętor Ætolorum palam societati Romanorum renuntiat ipso T. Quintio pręsente ac necquicquam reclamante. Rogat Quintius vt hoc ipsum decretum Romam perferendum dent. *Nos*, inquit, *ipsi dabimus castris super ripam Tiberis positis.* Huic proteruiæ facinus addunt maioris abollę. Alexamenum cum auxilijs ad Nabin mittũt. Nabis Ætolis non min⁹ quàm ordinarijs corporis sui custodibus fidẽs die dicta ab Alexameno confoditur. Et pulchrè processerat perfidia, si oratione rei accommodata libertatem Spartanis restituissent Ætoli. Dum regiam & ipsam vrbem expilatum eunt à Spartanis confodiuntur omnes. Atque ita Sparta libertati pristinę restituta & Achæis autoritate Philopœmenis adiuncta, Ætolis inuitissimis, qui beneficij huius autores fuerant, cum Tyrannis seruijsset annos XXVII, Nabidi circiter XV.

SPARTAM LIBERAT.

ANTIOCHI DEMENTIA.

Paulo feliciore successu Demetriadem tentarunt Ætoli. Nam & proditione acceptam seruarunt, & sedem belli fecerunt. Sed hoc ipsum Antiocho & Ætolis exitio fuit. Quippe aut bello abstinendum, aut Annibalis, qui vnus tanto oneri parerat, ductu bellum gerendum &, vt ipse suadebat, in Italiam transferendum erat. Sed Ætolorum suis viribus victum Philippum gloriantium vanitas & Syrorum Annibali inuidentium malignitas bonis omnibus Annibalis consilijs aures occlusit, adeò vt Philippum, Romanorum iugum ægre ferentem irritare quàm sibi conciliare maluerint. Pręcipua verò amborum stoliditas fuit, quòd inuicem mentiendo iactandoque vires quas non haberent, vana spe inflantes & inflati se Grçciam & Asiam pessum dederunt.

Et primò quidem Romanis absentibus Phanea iam Ætolorum Prætore initia arridere visa. Nam & Chalcis & in Thessalia non paucę vrbes

captæ. Et Aminander Athamanum rex in societatem adſcitus. Sed Antiochus Chalcidenſis virginis amori operam dans & indignas ſuo nomine nuptias alieno tempore celebrans non tam Chalcidenſium animos ſibi conciliauit, quàm Græcis ludibrium debuit & ſuum ſuorumque procerum animum luxu perdidit.

XV. I.

A.M. 3809. Sel. 122. V.C. 563. Ante Dn. 191. Antiochi Magni XXXIII. Pt. Epiphanis XIII.

M. Acilio Glabrione
P. Cornelio Scipione Naſicâ } Coſſ.

Liu. l. 36. ACILIVS ANTIOCHVM FVGAT.

INitio veris, dum Antiochus in Ætoliam delatus Acarnanum animos ſolicitat, Philippus rex & M. Bebius proprætor tam facile recuperarunt vrbes Theſſaliæ, Pieriæ, Phthiotidis, quæ defecerant, quàm facile eas Antiochus ſuperiore hyeme occupauerat, maxime vbi eò aduenit Acilius Coſ. qui ad quintum Idus Majas paludatus Româ exceſſerat, qui dies eo anno incidit (vt ex anni ſequentis eclipſi colligimus) in Februarij Iuliani quartum.

Tum etiam Athamania omnis Aminandro rege fugam capeſſente in ius ditionemque Philippi conceſſit. Tum & Theſſalorum, Perręborum, Magnetum vrbes non paucæ Ætolis ereptæ. Antiochus & Ætoli veriti ne Romanus vlteriùs progrederetur, Hypatam, Heracleam & Thermopylas circunſidunt. Sed Ætolis, qui nuper Tiberis ripæ minabantur, iam irâ ſubſidente, ne ad ſua quidem tuanda animus fuit. Et Antiochus nuptialem crapulam adhuc ructans ſtatim in pedes ſe coniecit, & Chalcidem cum paucis euadit iam ſentiens quàm temere Ætolis potiùs quàm Annibali vel pacis autoribus credidiſſet. Ne Chalcide quidem diu ſubſiſtere auſus rex Epheſum tranſmittit, & mox Ariſtoteles regis præfectus vrbe excedit. Conſuli vacua Chalcis & Euboea ſine certamine reddita. Is modeſtiâ poſt victoriam quàm ipſâ victoriâ multo laudabilior, reliquas, quæ defecerant, Græciæ ciuitates oleæ velamenta præferentes ad officium reuocauit. Ætoli, vt primi ad culpam, ita vltimi ad pœnitentiam fuerunt. Conſilio ad Hypatam conuocato decernunt legatos rurſus ad Antiochum mittendos, qui monerent nec honeſtum & inutile ipſi futurum, ſi ſecurus expectaret, dum Romani curâ vacui debellatis Ætolis copijs omnibus in Aſiam traijcerent. Nihil veriùs dixerant. Itaq; rum quoq; regem monerunt. Auxilia quam primū miſſurum pollicetur, pecunias in præſens dat, quibus belli ſumptus tolerent. Interim Romani totis viribus Heracleam obſidebant, & quamuis peruicaciter ſeſe defendentes Ætolos tamen vigilia enectos & perpetuâ laboris continuatione fractos ſubegere. Expugnationem Heracleæ ſecuta eſt Lamiæ, quam eodem tempore obſidebat Philippus, liberatio, quia obſidionem ſoluere iuſſit Acilius, ſi for-

CAPIT EVBOEAM.

HERACLEAM.

LAMIAM.

te suâ humanitate Lamienses & vniuersos Ætolos posset ad sanitatem reducere. Hunc Appianus & Plutarchus simpliciter Manium vocant, Pausanias per errorem Manilium nuncupat. Hæc caussa esse potuit cur Liuius Marco Fuluio, qui biennio post Consulatum gessit, Sameæ obsidionem & quæ eam cõsecuta sunt, tribuat, quæ tamen videntur potiùs conuenire Manio Acilio, quia, quæ vno ductu, quasi vno anno acta refert Liuius, videntur triennium postulare. Manius igitur potiùs quam Marcus in Cephalleniam delatus primò quidem obuios habuit Nesiotas, Cranonios, Pallenses & Sameos vltrò se dedentes, & obsides dantes.

SAMEAM. Mox Samæi, quam ob caussam incertum, mutato repente consilio necquicquam fidem eorum contestantibus obsidibus à Romanis deficiunt, & obsidionem magno animo quatuor menses sustinent, donec tandem vigilijs & pugnando fracti & oppugnati omnes sub corone veniere.

Plutar. in Philopœmene. Pausanias p. 278.

SPARTAE TVMVLTVS COMPONIT PHILOPOEMEN.

In Peloponneso res non erant prorsus quietæ. Quippe Lacedæmon ab Ætolis nihil minus cogitantibus & à Philopœmene, qui toties id frustra tentauerat, libertati pristinæ restituta velut ex longo morbo conualescens adhuc languebat. Mutationemque tam repentinam secutæ sunt intestinæ dissensiones. Factionibus diuisâ ciuitate alij Diophanem, qui tum Achæorum Prætor erat, alij T. Quintium, qui etiam tum in Græciâ res gerebat, alij Philopœmenem ambibant. Quin & vni A Philopœmeni ferunt talenta centum vel cxx oblata ac constanter ab eo recusata.

Diophanes & Quintius hos motus defectionem à Romanis aut Achæis interpretabantur. Itaque sumptis armis Lacedæmonem oppugnatum ibant. B Philopœmen monet Græciâ bellis ardente intempestiuâ seueritate Lacedæmonijs iniquiores esse Achæos, multa dissimulando potiùs quàm puniendo in meliùs mutari. Vbi precibus ac monitis se nihil proficere videt, quasi transfugam C acturus Lacedæmonem petit, & hortando, consulendo, rogando dissentientes Lacedæmonios ad concordiam reuocat, antequam Achæi aduenirent. Tum Achæis portas occludunt summo consensu omnes Lacedæmonij, gratijsq; actis rogant Dio-D phanem & Quintium, vt ab agro suo abscedant: sibi iam pacatis alieno auxilio opus non esse. Factum Philopœmenis Achæi ipsi adeò non improbarunt vt anno sequente Prætorem illum fecerint.

ACHAEOS LASCIVIENTES.

Philippus olim Zacynthum Ami-E nandro Athamanum regi dederat, vt eum sibi conciliaret. Aminandro debellato Hierocles insulæ præfectus ad Diophanem Achæorum Prætorem legatos mittit, qui pecuniâ pacti insulam Acheis tradant. Acheorum societatem aspernabantur Elidenses F & Messenij in Ætolos propensiores. Postquam Antiochum in Asiam remeasse auditum, Elei cum Achæis conciliantur, Messenios adhuc reluctantes obsidet Diophanes. Oppidani, vbi se vrgeri vident, testantur

INCREPAT FLAMINIVS. se paratos Romanis, non Achęis obsequi. Legati igitur ad T. Quintium, qui tum Chalcide erat, missi. Huius autoritate Achæis conciliati sunt Messenij. Tum euocato Corinthum concilio Achęos increpat Quintius, quod Romanis inconsultis Zacynthum fraude intercepisset, & Messenem oppugnasset. Se tamen Achęis ea non inuidere, quæ intra Peloponnesum essent. Quæ verò mari disiuncta essent, ea & Romanis deberi tanquam iusta belli præmia, & Achæis inutilia esse, quibus tutiùs sit, vt testudini intra tegimen suum, sic intra peninsulam mari vndique clausos sese continere.

AETOLOS AD SANITATEM REVOCAT. Hinc per Zacynthum classem Romanam petit T. Quintius, vbi M. Acilius Cos. Naupactum duos iam menses obsidebat. Iamque Ætolos nihil retinebat præter desperationem obtinendæ veniæ. Hoc ipsum subodoratus Quintius muris obambulare, vt facile ab Ætolis nosceretur, cœpit. Nemo Ætolis iustius succensere poterat, quàm Quintius, cuius omnia acta illi sinisterius interpretati fuerant. Ætoli tamen memores humanitatis eius, simul Quintium agnouerunt, supplices manus tendere, veniam implorare. Ita deprecatore Quintio induciæ datę, legatique Romam missi. Antiochus quasi Romano bello defunctus in Asia otiabatur. Sed veternum excutit Annibal sagax malorum ipsi impendętium vates, Annibalis monita comprobante euentu. C. Liuius pręfectus Romanæ classis & Eumenes Asiam petunt, obuiumq; circa Phocæam Polyxenidam in fugam conijciunt, decem naues eius demergunt, XIII capiunt, ipsi vnicam eamque Punicam amittunt, fugientes Ephesum vsque persequuntur. Cæterum Philippo, quia fidam Romanis operam nauauerat, stipendium remissum, & filius Demetrius, qui obses Romæ detinebatur, redditus, & ciuitates aliquot extra Macedoniam datę.

P. Scipio Cos. in Gallia Boiorum quinquaginta millia profligat, plus dimidiam partem occidit biduo post totam gentem in deditionem accipit. Sed quia Q. Minutius procos. in Boijs proxima Liguria iam tertium annum euentu vario pugnabat, ęgre triumphum impetrauit, quod diceretur debuisse potius Minutio opem ferre, quàm ad triumphum festinare.

XVI. II.

A. M. 3810. Sel. 123. V. C. 564. Ante Dn. 190. Ant. Magni XXXIV. Pt. Epiphanis XIV.

L. Cornelio Scipione
C. Lęlio Nepote } Coss.

CVm ambo Coss. Gręciam prouinciam optarent, Lęlius dixit elegantiùs facturos si iudicio Patrum, quàm si sorti eam rem permisissent. Et Scipione fratris monitu non abnuente, Africanus dixit, si prouinciam Gręciam L. fratri decreuissent, se legatum iturum. Hęc vox magno assensu audita sustulit certamen, quod Africano nemo aptior videbatur, Liu. l. 37. Val. Max. l. 5. c. 5.

videbatur, qui Annibali opponeretur. Africanus Lælio arctissima familiaritate iunctus erat. Sed vicit amicitiam charitatis fraternæ respectus.

Scipio conscriptis militibus imperat, vt Idibus Quintilibus Brundusium conueniant, ipse paulo ante Româ profecturus. *Per eos autem dies*, inquit Liuius, *quibus est profectus Cos. ludis Apollinaribus ad quintum Idus Quintiles cælo sereno interdiu obscurata lux est, cum luna sub orbem Solis subisset.* Perspicuum est eclipsim Solarem notari, quæ contigit Martij Iuliani XIV. feria secunda, cum Lunæ latitudo esset graduum 278. 16′. 9″. Anni Romani perturbatio fecit vt ea dies incideret in Kalẽdas Quintilis Pompiliani.

SOLIS ECLIPSIS.

L. ET P. SCIPIONES AETOLIS DANT INDVCIAS.

Ætoli pacem à Senatu impetrare non potuerant. Et tamen solutam semel Naupacti obsidionem repetere Acilio non placuit, maximè cum Ætoli occupato Corace monte iter interclusissent. Lamiam igitur à Philippo conquassatam ex improuiso adortus secundo obsidionis die capit. Hinc Amphissam petit, iamque diruto muro oppidani in arcem fugerant cùm Scipionis classis Maliacum sinum, pedestris exercitus per Epirum Hypatam prætereuectus Amphissam accessit. Tum deprecatoribus Atheniensibus Ætoli rursus pacem petunt. Senatus decreuerat, vt Ætoli vel mille talentûm darent, vel de se liberum arbitrium permitterent, neque Scipio quidquam remittebat. Rursus igitur induciæ sex mensium impetratæ, si forte Se-

A natus ira molliri posset.

A PHILIPPO HONESTE EXCIPIVNTVR.

Scipiones Philippus regio apparatu excipit & prosequitur ad Hellespontum vsque omnia exercitui necessaria liberali[illegible]mè suppeditans. Sed quamuis maturè Roma profecti fuissent Scipiones, tamen quod

B multum temporis in apparatu bellico consumpsissent, sub finem demum æstatis peruenerunt ad Philippum, quem iniuriæ ab Ætolis & Antiocho, beneficia à Romanis post pacem accepta ex infensissimo hoste socium fidissimum effecerant, cuius

C exemplo etiam gener eius Prusias nullis Antiochi promissis induci potuit, vt in Romanos quidquam hostile perpetraret. Illud impetrasse videtur Antiochus, vt bello abstineret Prusias. Antiochus in Phrygiâ, filius eius in Æolide, Annibal in Sy-

D ria, Romana classis ad Canas hybernarant, Eumenes ad Pergamum & quisque pro virili parte satagebat, vt quam paratissimus ad nouum prœlium accederet. Media ferme hyeme C. Liuius autore Eumene Thyatirensem agrum populatus magnam

E prædam auertit. Primo vere Rhodij XXXVI, C. Liuius XXX, Eumenes septem naues ad Hellespontum ducunt, Sestum oppugnant, & mox dedentibus se oppidanis capiunt. Dum Abydum quoque obsident, Pausistratus Rhodiorum dux à Po-

F lyxenida Rhodio exule in spem adducitur debellandæ classis Antiochinæ. Ita simulato proditori nimia credulitate fidem adhibens Samum petit, vbi custodias negligentiùs adhibens de repentino à Polyxenida

circumuentus occiditur cum suis: pauci euaserunt. Iam Abydeni deditionem parabant, cùm Liuius auditâ Rhodiæ classis strage Hellespontum deserit, aliquantoque post aduenit L. Aimilius Regillus successor classis. Is autore Epicrate Rhodio Patara Lyciæ vrbem aggressus frustra fuit, cum interim Seleucus & mox etiam eò aductus pater eius Antiochus Pergamenum agrum peruastarent. Suppetias venere Eumenes, Aimylius, Rhodij, Achæi mille, equites centum duce Diophane. Dum Adramyttenum agrum populatur, Diophanes aliquot excursionibus opportune factis Seleucum mouere castra cogit.

ANNIBALEM PROFLIGANT RHODII.

Aliquantò post iam media æstate aduenientem ex Syria regiam classem circa Sida Rhodij adorti. Annibal quamuis maritimæ pugnæ quàm terrestris minus peritus tamen vltimus fugit, & si Rhodij impigrè fugientibus institissent, totam classem capere vel submergere poterant. Obstitit morbus, quo plerique remiges correpti laboris minus tolerantes erant. Interim Antiochi imprudentiam agnoscas licet, qui auulsum Annibalem à terrestribus expeditionibus, in quibus callidissimus veterator erat, naualibus copijs præfecerit, in quibus ipse tyro aduersus Rhodios rei nauticæ peritissimos pugnaret.

POLYXENIDAM AIMILIVS.

Multò illustrior fuit victoria, quâ Aimilius Polyxenidam vicit ad Myonesum. Erant Polyxenidæ naues xc, Aimilio LXXX. Aimilij naues duæ tantum fractæ, aliquot vulneratæ, vna capta. Polyxenidæ naues XIII captæ, XXVII demersæ. Colophonem acriter oppugnabat Antiochus. Sed cladis huius nuntio ita perculsus est, vt non modo obsidionem soluerit, sed & Lysimachiam & Abydum deseruerit, ne cum ijs vrbibus etiam milites suos amitteret, in quo

ANTIOCHI VECORDIA.

B θεοβλάβειαν ac spiritum vertiginis facile agnoscas. Nam dedendo, non abijciendo Europam poterat totam Asiam aut bonam eius partem à Romanis impetrare. Tum Æmylius Phocæam adortus expugnat, & quo minus diriperetur, à milite impetrare non potuit. C Phocææ portum ad hybernandum classi deligit. Scipiones in Chersonesum peruenerunt paulo post quam Lysimachiam præsidio destituerat Antioch⁹, cuius stuporem propemodum stupens miratus est Romanus, vrbem immensis D sumptibus nuper instauratam, munitissimam, & omnium rerum commeatibus instructissimam ita relictam, ac si de industria in aduentum Consulis hæc præparasset. Hæc Antiochi vecordia Romanis animos addidit, ad eò vt legatis ad pacem pe- E tendam missis non dubitarit Africanus respondere, non aliter Antiocho sperandam pacem, quàm si tota cis Taurum Asia cederet, cùm tamen essent Antiocho peditum LX, equitum XII millia, elephanti Indici LIV, currus falcati plurimi. Sed aberat, F quo casu non constat, Annibal, qui vnus dignus erat, qui cum hoste Romano manum consereret. Forte abfuit & Africanus morbo ante pugnam correptus, quod ipsum fratri fuit non incommodum, ne tota vi-

PVGNA. ctoriç gloria Africano cederet. Erant Cōsuli peditum xxv, equitum quinque circiter millia, elephanti Africi sexdecim, qui in extremo agmine positi sunt, ne ab Indicis fugati suos turbarent. Hastatorum prima signa, deinde principum, triarij postremos claudebant.

Falcati currus, quibus plurimùm fidebat, Antiochus, cladis caussa fuerunt. Nam Eumenes huius pugnæ prudens his Cretenses sagittarios funditoresque opposuit, qui fundarum strepitu & ictu clamoribus dissonis, & veloci concursatione, quâ plurimùm valent, cōsternatos equos in fugam egerunt, vt ea suis incommoda inferrent, quæ hostibus illaturi videbantur. Et turbatam semel Antiochi aciem qui restitueret nemo aderat, fortitudine ac prudentiâ satis excellens. Lçuum Antiochi cornu primùm profligatum est.

Ipse Antiochus in dextro cornu pugnans lçuum Romanorum cornu circunscripturus videbatur & castra Romana direpturus. Iamque multos in fugam impulerat, cum M. Æmylius Lepidus, qui castra tutabatur suos hortando, minando, etiam cædendo à fuga reuocauit ad pugnam, & ope Attali aliorumque qui tandem accurrerunt, Antiochum ipsum fugere compulerunt, & sua ipsius castra deserere. FVGA. Effusa fuga primò Sardes, dein Apameam petit. Ceciderunt ex Antiochi exercitu ad peditum quinquaginta millia, equitum quatuor. Romani vix trecenti. Sardes desertæ statim Consuli dederunt se. Eò venit Africanus cum primùm

A pati viæ laborem potuit. Pauloque post etiam Antiochi legati pacem petentes. Africanum respondere placuit, *Is animos*, inquit, *nobis nec secundæ res efferunt, nec aduersæ minuunt. De pace vobis nuper agentibus, quas pares paribus ferebamus conditiones, easdem* B *nunc victores victis ferimus. Europâ abstinete. Asia omnisque cis Taurum montem est, decedite. Pro impensis in bellum factis* xv *millia talentum Euboicorum date, Annibalem Pœnum, Thoantem Ætolum, Mnasimachum Acarnana, concitatores belli dedite*, &c. *Si morati* C *fueritis scitote regum maiestatem difficiliùs ab summo fastigio ad medium detrahi, quam à medijs ad ima præcipitari.* Rex mandatum dederat, vt omnem conditionem acciperent. Itaque legati Romam missi. Exercitus in hyberna dimissi. Iam enim hyems ap- D petebat. Et de reliquis quidem non diu disceptatum. Annibalem vt dederet Antiochus, induci non potuit. Interim Romæ triumphabat M. Acilius de Antiocho & Ætolis anno superiore victis. Romanorum lætitiam turbauit clades in Hispania ac- E cepta. L. Æmylius Paulus proprçtor in Vacetanis ad Lyconem oppidum cum Lusitanis pugnans sex millia militum amiserat, castra ægre defenderat, & fugientis in modum suos reduxerat in agrum pacatum. Sic Deus & gaudia nostra gemitu & F amara læto tēperat risu. Achçorum conuentus quidam Ægium indici debebant prisco instituto. Philopœmen Prætor loci necessitatem publicæ libertati contrariam caussatus conuentum Argos edicit, quamuis

PHILOPOEMENIS FASTVS ACHAEIS EXITIOSVS.

aliquot ciuitatum Damiurgi (id summi magistratus est nomen) Ægium pro more conuenissent. Hi ad Manium Acilium Cephaleniæ rebus componẽdis adhuc occupatum mittunt legatos de Philopœmene conquesturos. Manius quamuis Ægiensium caussæ faueret, tamen Argos venit, vbi cùm disceptatio fuisset, & rem inclinatam cerneret, incepto destitit. Lacedæmone motus anno priore vix sedati recrudescunt, & ij quibus fauerat Philopœmen, noua aliqua iniuria affecti, ad eum veniunt, conqueruntur. Philopœmen imperiosiùs iubet iniuriæ autores & affines Achæis dedi. Sin autem, fœdus violatum videri. Id Lacedæmonijs adeò superbum, indignumque visum est, vt protinus occisis triginta præcipuis Philopœmenis amicis, multis in exilium pulsis ad Manium Acilium miserint legatos rogantes vt se ab Achæorum tyrannide liberatos in fœdus ac ditionem Pop. Rom. accipiat. Is Elin concilium indicit. Magna ibi non disceptatio modo sed etiã altercatio fuit. Manius nihil tali tempore mouendum ratus partem vtramque fouendo incerta respondet, vna denuntiatione, vt bello abstinerent, & Romam legatos mitterent.

A

B

C

D

E

XVII. III.

A. M. 3811. Sel. 124. V. C. 565. Ante Dn. 187. Antiochi Magni XXXV. Pt. Epiphanis XXV.

Cn. Manlio Vulsone
M. Fuluio Nobiliore } Coss.

ROmæ legationibus omnia plena. Rhodij libertatem omnibus Græcis, vt Europæ, sic & Asiæ vrbibus dandam censebant. Hunc titulum Romanos prætendisse belli aduersus Philippum & Antiochum. Hunc victoriæ vsum magnificentiorem ipsa victoria futurum. Eumenes suis & patris meritis deberi putabat Asiam Antiocho ereptam. Senatus respondit. Quæ ciuitates Eumenis & Attali stipẽdiariæ fuissent, aut partium Antiochi fuissent, eæ Eumeni vestigal penderent, vt & Thracica Chersonesus in Europa. *Liu. l. 38.*

Reliquæ vrbes Græcæ cis Taurum omnes liberę essent. Lycaoniæ, Phrygiæ vtriusque, Mysiæ, Lydiæ, Ioniæ, Cariæ, Hydrelæ vrbes non Græcæ Eumeni cederent & in Lycia Telmessus. Rhodijs reliqua Lyciæ, & Cariæ pars. Ita Senatus prædæ Antiocho ereptæ dominium inter socios partitus est, summum in omnes imperium sibi retinuit, & maiorem æquitatis quàm fortitudinis gloriam sibi comparauit. Rebus in Asia ex decem legatorum sententia compositis Romam reuersus L. Scipio Asiatici cognomentum sortitur & triumphat *mense intercalario pridie Kal. Martias.*

F

L. Aimilius Paulus in Hispania vlteriore vt dedecus anni prioris elueret ac damnum sarciret, tumultuario exercitu collecto Lusitanos insolentiùs victoriâ vtentes ex improuiso adortus armatorum XVIIIM occidit,

tria millia capit, castra expugnat. A Prætor vero L. Bebius in Hispaniam per Liguriam incautiùs proficiscens à Liguribus circumuentus cum magna comitum parte occiditur. Adeò *nihil est ab omni parte beatum.*

GRAECIAE TVMVLTVS.

Philippus Athamaniam imperio duro premens cogit eos Aminandrum suum desiderare. B Aminander eo audito Ambracia profectus Ætolorum petexiguo subsidio fretus regnum recuperat. Amphilochiam quoque Philippo eripiunt Ætoli. Iamque rei faciendæ spem concipiebant, cùm audito Antiochum vltra C Taurum submotum, M. Fuluium Cos. aduenire, rursus confuso pauore consternantur. Necdum enim quidquam parati habebant. Ambraciam Epirotarum consilio & opera primam oppugnat Fuluius. Aminander excusat se dictitans non inuitis D sed volentibus ciuibus regnum paternum recuperasse. Ambraciotas persuadet, vt Romanis se dedant. Ætoli, quod hactenus abnuerant, pollicentur se daturos mille talentûm, & hostes ac socios eosdem habituros, quos Pop. Rom. In eo exer- E citu cum Fuluio merebat Q. Ennius Poëta ex Rudia Calabriæ oppido natus, ex Sardinia Romam à M. Catone Quæstore aduectus, ille, inquam, *Ennius ingenio maximus, arte rudis.* Ab Achæis & Lacedæmonijs vtrimque missi legati caussam magna conten- F tione disceptabant. Achæorum caussæ nocuit, quod, cùm legatos duos misissent Diophanem, & Lycortam Megalopolitanos ambos, illi minimè inter se conuenientes orationes habuerunt. Quippe domi discordes ne in Senatu quidem consentire poterant. Diophanes rem omnem Senatui permittebat. Lycortas (is est Polybij insignis historici pater) ex præceptis Philopœmenis rogabat, vt Achæis ex fœdere ac legibus suis, quæ decressent agere liceret, libertatemque sibi illabatam, cuius ipsi autores essent, præstarent. Æquiora postulare videbantur Lacedæmonij. Sed magnæ tum autoritatis erat gens Achæorum.

ENNIVS.

Senatus cùm nec Lacedæmonios iniquè opprimere, nec Achæos palam irritare vellet, ita perplexè respondit, vt ambo in sententiam suam S. C. interpretarentur. Sed Achæi potentiores interpretationem suam armis tuebantur & potestate, quam sibi concessam à Senatu dicebant, superbè ac immodicè vtebantur. *Philopœmeni*, inquit Liuius, *continuatur magistratus*. Id videtur cum Achæorum institutis pugnare. Itaque vero propius est discordiam anno superiore inchoatam vsque ad alteram Philopœmenis Præturam continuatam.

ROMANI SVBIGVNT GALLOS ASIATICOS.

Romani Græciæ libertatem pontis instar substrauerant ad vlteriora debellanda. Sciebant postea Græcis vndiq; conclusis necessariò seruiendum fore. In Asia circa Sangarium fluuium ante annos circiter duodetriginta sedes occupauerant tres Gallorum populi Tolistobogij, Trocmi, Tectosagi. Hi circumiectos Asiæ populos etiam ipsos Syriæ reges tributum pendere cogebant, ne Attalum quidem, qui has illis assignarat,

an indicarat, ſedes reuerituri, niſi fer- A ri mucrone potiùs quàm fœderis obtentu ius ſuum propugnaſſet. Trocmi ab Helleſponti ora, Toliſtobogij ab Æolide & Ionia, Tectoſagi à mediterraneis populis vectigal exigebant. Hanc gentem olim ipſi Romæ, tum Aſiæ toti formidabilem de- B bellare Romanis pulchrum videbatur. Prætextus quæſitus, quod mercede conducti ab Antiocho ſuppetias veniſſent. Et Antiochus ipſe Gallis quàm Romanis grauiùs ſuccenſebat, quia iniquum videbatur ijs tributum pendere, qui ſanguinem C venalem haberent. Neque verò breuiore via aduerſus Gallos exercitum duxit Cn. Manlius Coſ. Sed circumduxit, vt vndique à pluribus populis, qui barbari dicebantur, eoque libertate, quam ſibi vindicabant, indigni videbantur, nummos expiſca- D rentur. Nec erant illi copijs Romanorum pares. Igitur à Tabenſibus extorta ſunt talenta xxv, à Moagete Cibyrenſi tyranno centum, à Termeſenſibus quinquaginta. A Sagalaſſenis totidem, ab Oroadenſibus ducenta. Galli audito Romanorum E aduentu ad montes, quos inacceſſos putabant, confugiunt cum liberis, vxoribus & quæ conuaſare poterant. Toliſtobogij Olympum, Tectoſages & Trocmi non procul ab Ancyra vrbe & Haly fluuio montem alterum occuparant. Sed Galli infer- F re quàm propulſare iniuriam, & quærere quàm parta tueri magis aſſueuerant, ac tum forte ex improuiſo ab omnibus rebus imparati ne telorum quidem ſatis habebant, quaſi obuia ſaxa ſufficerent ad territandos & fugandos Romanos. Facile igitur victi, cæſi vel capti ſunt, & qui euaſerunt, caſtris exuti conditiones, quas Romanis libuit, accipere coacti ſunt.

XVIII. IV. Olymp. CXLVIII.
A.M.3812. Sel. 125. V.C. 566.
Ante Dn. 188. Antiochi
Magni XXXVI. Pt.
Epiphanis XVI.

C. Liuio Salinatore } Coſſ.
C M. Valerio Meſſalâ

COnſulibus, alteri Piſæ cum Liguribus, alteri Gallia prouincia decreta eſt continendis potiùs in officio ijs quàm debellandis, cùm bello tum opus non eſſet. Quam ob D cauſſam paulo ſeriùs vrbe egreſſi ſunt. *Priuſquam* autem, inquit Liuius, *in prouincias noui magiſtratis proficiſcerentur, ſupplicatio in triduum pro collegio decemuirorum imperata fuit in omnibus compitis, quod luce inter horam tertiam fere & quartam tenebræ obortæ E fuerant & nouendiale ſacrificium indictum eſt, quod in Auentino lapidibus pluiſſet.* Huiuſmodi nænijs plenus eſt Liuius, quæ puerilem ſuperſtitionis credulitatem, & timiditatem patefaciunt. Hæc Solis eclipſis contigit Iulij XVII, feriâ quartâ, cum latitudo F Lunæ eſſet graduum 87. 42′. 53″.

Liu. l. 38. ECLIPSIS SOLIS.

Philopœmen initio veris Præturam nactus exercitu ſtatim indicto caſtra in finibus Lacedæmoniorum ponit, iubet defectionis autores ſibi tradi, eos nihil indicta cauſſa paſſu-

Liu. l. 38. Plutar. in Philopœmene. ACHAEI SPAR.

TAM SVRIGVNT.

ros. Mittuntur octoginta. Simul hos A conspicati sunt exules Lacedæmoniorum Philopœmeni militantes, primò iurgijs lacessere, dein altercatione gliscente necquicquam contestante Philopœmene vim inferre. XVII statim occisi. Reliqui LXIII in præsens quidem periculo erepti, po- B stea auersis auribus auditi, damnati, ac supplicio traditi. Hoc metu Lacedæmonijs iniecto reliqua pro arbitrio imperata, vt muros diruerent, exules restituerent, Lycurgi leges abolerent & Achaicas susciperent. *Nihil obedientiùs fecerunt, quàm vt mu-* C *ros diruerent: nihil ægriùs paßi sunt, quàm exules reduci. Nulla tamen res tanto erat damno, quam disciplina Lycurgi, cui per octingentos annos assueuerant, sublata.* Liberaliter agit Liuius, cùm ait ante octingentos annos latas fuisse Lycurgi leges. Re vera non D ante A. M. 3116. latæ sunt, annis circiter quinque & septingentis, antequam à Philopœmene abolerentur. Aliquantò post à Romanis obtinuerunt Lacedæmonij, vt reiectis Achæorum institutis patrias Lycurgi leges restituere liceret. Achæi vero socios E suos imperiosiùs prementes Romanis ius tyrannidis fecerunt, vt iure merito viderentur eas iniurias pati, quas socijs suis intulerant. Ambitioni nunquam deest inferendi belli, vel exigendi tributi prætextus.

MANLIVS CAPPADOCAS EXPILAT.

Asia nesciens quem equitem dorso F suscepisset, Antiochum à Romanis submotum, Gallos castigatos gaudebat. Speciosus vtrisq; opprimendis titulus assumptus fuerat, Asiæ libertas. Ariarathi Cappadociæ regi quo iure succensere poterant Romani, quod Antiochum, cum quo pridem societatem iniisset, cuius maioribus Cappadocia vectigalis fuisset, auxilio inuisset? Hic tamen, ne bello à Romanis peteretur, ducencentorum talentûm mulctâ pacem redimere coactus est. Dein, vt Romanos sibi conciliaret, filiam suam Eumeni dedit. Mulctæ imperatæ dimidia pars in Eumenis gratiam remissa. Et sane Cappadoci grauis esse potuit hæc multa. Quippe *Mancipijs locuples eget æris Cappadocum rex.* *Horatius.*

A PRAEDONIBVS EXPILATVR.

Cn. Manlius procos. rebus in Asia compositis, confirmato fœdere cum Antiocho, præda onustus Abydum petit. Is in Asia militem solutè ac negligenter habere solitus, tum per Thraciam iter faciens incidit in prædones, qui nullo Romani nominis respectu nec antecedentis ac subsequentis exercitus metu locorum maximè confragosorum peritia freti bonam Asiaticæ prædæ partem domum auexerunt. Manlius tandem in Epirum delatus, nec Brundusium traijcere propter hyemem ausus Apolloniæ hybernat.

XIX. V.

A. M. 3813. Scl. 126. V. C. 567. Ante Dn. 187. Scl. Philopatoris I. Pt. Epiphanis XVII.

M. Aimilio Lepido
C. Flaminio Nepote } Coss.

Antiocho Magno defuncto succedit filius Seleucus Phi- *Eusebius.*

Dan. 11. 20. Iosephus Antiq. l. 12. c. 4. p. 363.

lopator VII Syriæ rex, regnatque A annos XII. Hic Danieli dicitur præuaricator & turpi mãgonio regnum infamans, ac tributis lacerans. Hunc Iosephus Soterem vocat, sed Seleucus hic non magis Soter fuit, quàm Philopator. Siquidem hæc elogia ab adulatoribus tam putida assentatio- B ne imponebantur, vt in contrariam partem pleraque sint accipienda.

Liu. l. 38. & 39. ORBIS VICTORES A VICINIS VELLICANTVR.

Qui sitam cis Taurum Asiam vno prœlio conquisierant, & toti Asiæ terribiles Gallogræcos duobus prœlijs subegerant Romani, ij visceribus propemodum suis adhærentes C Gallos ac Ligures nullis prœlijs, nullis supplicijs contundere ac perdomare poterant, quin vsque rebellarent, & domesticam inopiam vicinorum agrorum incursatione sustentarent magno eorum, qui iam se orbis dominos ostentabant, ac diui- D nos honores captabant, tædio ac probro, vsque adeò vt Gallis tum quiescentibus ambos Coss. in Liguriam mitti necessarium censuerit Senatus. Vterque cùm militum numero ac robore præstaret, prosperè pugnauit, & hostes multis cladibus af- E fecit, mox à vicinis ea quæ sibi erepta fuerant repetituros. Sed hoc ipsum Romanis vsui erat. Hæc, inquam, Gallorum, Ligurum, Hispanorumque contumacia erat illis cos fortitudinis, & militaris disciplinæ schola, vt in hac palæstra exercitati F paratiores essent ad alias nationes debellandas, quę, quò opulentiores, eò magis imbelles erant, donec ipsi neminę iam in viciniâ resistente victarum à se gentium vitia induerunt. P. Scipioni M. Næuius Trib. plebis, aut duo Petilij diem dicunt: qui ingenti frequentiâ in forum deductus, rostra conscendit, capitique suo coronâ triumphali impositâ, *Hac*, inquit, *Quirites die Carthaginem magna sperantem leges vestras accipere iussi: proinde æquum est vos mecum ire in Capitolium supplicatum.* Hanc vocem ita probauit populus, vt ipse Tribunus de accusatore Scipionis venerator fieri coactus sit.

Val. Max. l. 3. c. 7. SCIPIONIS GENEROSA CONFIDENTIA.

Romam Carthago legatos miserat. Manus his attulerant L. Minucius & L. Manlius. Hos conquerentibus Pœnis Culeo Prætor ex S. C. dedendos curauit.

Val. Max. l. 6. c. 6.

XX. VI.

A.M. 3814. Sel. 127. V.C. 568. Ante Dn. 186. Sel. Philopatoris II. Pt. Epiphanis XVIII.

Sex Posthumio Albino } Coss.
Q. Martio Philippo }

Antiocho defuncto Annibal Philopatori non satis fidens ad Prusiam Bithyniæ regem confugit. Cùm totâ Hetruriâ & magnâ Italiæ parte ac Romæ in luco [a] Similæ bacchanalibus in sacro nocturno specie religionis infandæ libidines, ac cædes perpetrarentur, iamque supra septem virorum ac fœminarum millia coniurassent, tamen res non detegebatur, quia qui sacris initiabantur, diris horrendis sese deuouebant, si quid eliminassent, tandem Hispala Fecenia libertina Ebutij adolescentis

Eutrop. l. 3. סמל a BACCHANALIA. T. Liuius d. 4. l. 9. Val. Max. l. 6. c. 3.

lescentis amore percita, cùm videret eum à matre Duroniâ & T. Sempronio Rutilo vitrico compelli, vt ijs sacris initiaretur, omnia ei reuelat. Ebutius renuens initiari bacchis à matre & vitrico domo pellitur, ad Ebutiam amitam se confert: per eam innotescit Posthumio Consuli. Is magnâ prudentiâ ac vigiliâ rem eò adducit, vt totam impurissimæ, ac maleficæ superstitionis scenam detegeret, & euerteret. Multi vltimo supplicio affecti. Conquisita & exterminata totâ Italiâ hæc sacra. Mulieres à cognatis intra domos punitæ. Q. Martius Cos. Ligures Apuanos in dumeta fugitantes incautiùs persequens in angustias incidit, in quibus quatuor militum millia desiderauit, ipse turpi fugâ salutem quæsiuit.

XXI. VII.

A. M. 3815. Sel. 128. V. C. 569. Ante Dn. 185. Sel. Philopatoris III. Pt. Epiphanis xix.

App. Claudio Pulchro }
M. Sempronio Tuditano } Coss.

T. Liu. decad. 4 l. 9. NOVA BELLORVM SEMENTIS IN GRAECIA.

QVandiu Romani cum Ætolis & Antiocho pugnabant, Philippus vtrisque infensus & spe participandæ prædæ fidum in Romanos animum an vultum induerat. Inter ipsum & M. Acilium Cos. ante sexennium conuenerat, ipsi cessurum, quidquid suis copijs Ætolis eripuisset. Ita Thessalorum & Perrhæborum vrbes ab Ætolis occupatas Philippus iure belli sibi vindicauit.

Athamaniam totam Aminandro Ætolorum socio eripuerat, & biennio post amiserat anno V. C. 565.

A Quando recuperarit, incertum est. Vt vt sit, non Athamanes tantum, sed & Thessali ac Perrhæbi rum Æni & Maroneæ incolæ, item alij libertate Græciæ à Romanis datâ frui ius fasque arbitrabantur. Legati primùm ab ijs & à Philippo Romam B missi, tum à Senatu in Macedoniam ad eas controuersias disceptandas.

Græci insolenter ac immodicè indulgentiâ Pop. Rom. abutebantur, velut ex diutina siti nimis auidè meram haurientes libertatem, atque ita procaciùs Regem criminabantur. C Philippus impatientiùs ferebat se in ordinem cogi. Itaq; post multa vltrò citroque dicta elatus irâ adijcit Philippus nondum omnium dierum Solem occidisse. Id minaciter dictum non Thessali modo in sese, sed etiam Romani acceperunt.

D Ita causam tenuerunt Græci prætextu quæsito non alias ab Acilio adiudicatas Philippo vrbes, quàm quę pridem Ætolorum formulæ fuissent, aut volentes Ætolis se adiunxissent. Ab Æno & Maroneâ præsidia deducere iubetur Philippus, & ab omni E maritimâ Thraciæ orâ. In Hispania non procul à Toleto duo exercitus fusi, Romanorum sociorumque ad quinque millia occisa. Hanc iacturam haud multò post resarciunt C. Calpurnius & L. Quintius Prætores. Hi copijs vndique contractis, dum F adhuc irâ & pudore fremit miles, in Hispanos ducunt, Tagum traijciunt. Erant Hispanorum XXXV M, quibus vadi traiectionem impedire facile erat. Dum cunctantur, Romani copias transducunt. Pugna- IN HISPANIA.

tum summâ contentione. Romani vix octingentos desiderarunt. Hispanorum vix octo millia effugerunt.

IN LIGVRIA. Ligutum ea contumacia erat, vt tum quoque ambo Consules in eos missi fuerint. Sempronius Apuanos, Claudius Ingaunos adgreditur. Multa eorum oppida expugnata, multa hominum millia capta. Hinc Romam redit App. Claudius, vt P. Claudio fratri Cõsulatum ambiret, quem & extorsit potiùs, quàm impetrauit.

XXII. VIII. Olymp. CXLIX.
A. M. 3816. Sel. 129. V. C. 570. Ante Dn. 184. Sel. Philopatoris IV.
Pt. Epiphanis XX.

P. Claudio Pulcho } Coss.
L. Porcio Licinio

2. Mac. 3. 1. Eusebius. IVSTVM SVPPLICIVM HELIODORI. SImon Beniamita templi προστάτης, i. præpositus Apollónium Thrasei filium Cœles Syriæ & Phœniciæ στρατηγὸν, i. præfectum docet esse in Hierosolymitano templo immensam vim auri & διαφόρων, i. rerum præstantissimarum, vt apud Plutarchum in Agide pag. 1489. & Hebr. l. 4. VIII. 6. vel vectigalium vt 2. Mac. 4. 6. Hæc, cùm templi liturgiæ necessaria non sint, posse in regis gazophylacium inferri. Apollonius id Seleuco renunciat. Seleucus Heliodorum mittit, qui pecuniã eam auferat. Onias III Simonis II filius summus Pont. Heliodorum monet, mentiri Simonem Beniamitam, q. d. non ex vectigalibus collectas asseruari pecunias, sed esse viduarum deposita, eaque non ingentia, puta quadringenta admodum argenti talenta, auri ducenta. Eam esse & templi & depositi religionem, vt etiam apud bar-

A baros inuiolata sit. Heliodorus & metu regis & auri potiundi cupidine occæcatus pia Oniæ monita respuebat. Cùm iam omnes templo metuentes solicitè anxij essent, Heliodorus templo, quod expilaturus ibat, propinquus subito pauore con-B sternatus humi affligitur, & pro mortuo domum exportatur. Mox tamen Oniæ precibus sanitati restitutus ad Seleucum redit templi sanctimoniam & Dei potentiam prædicans. Cùm à furore non desisteret SIMONIS. Simon, ad Seleucum adit Onias. Hic C videtur aliquid deesse 2. Mac. 4. 6. vt quis legationis Oniæ fructus fuerit, enarretur. Eusebius igitur ait Oniam à rege impetrasse, vt Simon in exilium pelleretur. Iosephus Apollonio tribuit, quæ Iason de Heliodoro narrat.

D M. Næuius Trib. pleb. ad quartum Idus Decembris App. Claudio & M. Sempronio Coss. magistratum ingressus à P. Africano accusatur. Is vicissim P. Scipioni diem dicit, peculatus crimen affingit. Africanus, indignans, quod cum bis mil-E lies in ærarium intulisset, quadragies ratio ab se posceretur, Vrbe secedit, neque multò post obit, aliquantò ante Catonis & Flacci censuram. Quippe, cùm superioribus duobus lustris Senatus princeps fuisset Africanus, Flaccus idem Censor & Sena-F tus Princeps dictus est, qui certe Africano, si vixisset, prælatus non fuisset. Liu. l. 38. & 39. P. SCIPIONIS AFRICANI MORS.

Liu. l. 39. SIMVLTATES PHILIPPI. Philippus Maroneam sibi ereptam iniquè ferens in incolas iram effundit. Oræ maritimæ præerat Onomastus. Is Philippi iussu Cassandrum cum Thracibus in vrbem im-

mittit, qui Maronitas multos iugularunt. Querentibus Romanis indignè factum negat Philippus id ad se pertinere. Cassandrum dedit & in itinere veneno necari iubet. Senatui placando Demetrium filium Romam mittit velut fidei obsidem futurum. Interim Istri accolas sollicitat, vt in Italiam quasi opibus quàm armis instructiorem impetum faciant. GRAECORVM. Lacedæmonij muros dirutos, leges Lycurgi sublatas, restitutos exules indignabantur. Inter ipsos exules erant duo Areus, & Alcibiades, quorum ambitioni non satis faciebat reditus in patriam. Hi rerum nouarum studio specie sinceræ cum ciuibus reconciliationis aduersus Achæos suæ restitutionis autores consilium ineunt. Communibus consilijs Romam mittuntur legati, qui de Achæorum impotentiâ querantur. Effossum Græciæ lumen, publicæ libertatis assertores sub iugum missos. Lycortas Megalopolitanus Polybij historici pater tum Prætor indicit concilium. Alcibiadem & Areum absentes prævaricationis ac perduellionis insimulat etiam capitis damnat. Paulò post venit App. Claudius procos. Areum & Alcibiadem secum ducens. Huic Clitore in Arcadiâ concilium datur. Lycortas magnifica oratione vsus, sed viribus impar Claudio cedere, & sententiam in Areum ac Alcibiadem latam abrogare cogitur. ROMANORVM. Flaccus & Cato qui ante decennium simul consulatum gesserant, hoc quoque anno simul censurâ funguntur eâque nobili ac simultatum plenâ, quę Catonem, cui acer-

A bitas ea assignabatur, per omnem vitam exercuerunt, nobilitati infensum pariter & inuisum. Vt qui asperitate animi, rigidæ innocentiæ, virtutumque gloria fretus nobilium fastum adspernaretur, luxum odisset. M. Accius à planitie pedum Plotus *Festus.* B siue Plautus dictus, patriâ Sarsinas, *Cicero.* quod Vmbriæ est oppidum x v. post *Gellius.* inchoatum bellum Punicum secundum anno Romam aduectus M. Cethego & P. Tuditano Coss. Comicarum facetiarū vrbanitate plurimùm famæ sibi cōparauit, ac viginti post C annis defunctus est P. Claudio L. Portio Coss. Catone Censore. Qui paucis post Ennium annis defunctum putant, falluntur. Quindecim annis ante Ennium obijt.

XXIII. IX.

D A M. 3817. Sel. 130. V. C. 571. Ante Dn. 183. Sel. Philopatoris v. Pt. Epiphanis xxi.

Q. Fabio Labeone } Coss.
M. Claudio Marcello }

IDibus Martijs tum quoque Consulatus inibatur. *Liu l. 39.* Initio anni P. Li- E cinius Crassus Pontifex Max. moritur, in cuius locum M. Sempronius Tuditanus Pōtifex cooptatur. Pontifex vero Max. creatur C. Seruilius Geminus. Eumenes in senatu queritur se bello à Prusia peti, auxilia Prusię à Philippo subministrari. Multi F alij multa Philippo obijciebant pleraque oppido quàm parua de controuersia finium, de hominibus raptis, pecoribusque abactis. Demetrius, cum ad singula respondere non posset, Patris commentarium in

Senatu recitat, in quo dilutis, quæ sibi obijciebantur, criminibus, interposuerat querelas de iniquitate decretorũ, indignè sibi, nec vllo suo merito insultatum ab omnibus esse. Senatus, dum in Demetrij gratiam profitetur se multa dissimulare, obliuisci & pati præterita, non tam Philippum Romanis conciliauit, quàm in ipsum Demetrium exasperauit, vt Demetrij laudes extemplo in inuidiam, mox etiam in perniciem adolescenti verterint.

Rebus in Græcia componendis, mittitur Titus Quintius Flaminius ad Philippum & Prusiam. Inter alia Prusiæ obijciebat Flaminius, quod Annibalem Romani nominis infensissimum hostem hospitio excepisset. Prusias è vestigio mittit, qui Annibalem comprehendant & Flaminio tradant. Hoc ipsum metuens Annibal, venenum parauerat, quod tum Prusiæ proditori & hospitalis fidei violatori dira imprecatus, Romanorumque sæuitiam detestatus, epotauit.

MORS ANNIBALIS.

Exorto inter Achæos & Messenios bello, Philopœmen Achęorum prętor bello quidem superior, prœlio tamen victus & captus Messenem perducitur. Ad tanti viri spectaculum admirabunda concurrit tota ciuitas. Iamque redibat in memoriam beneficiorum eius in Messenios magnitudo, & septuagenarij ducis totius Græciæ veluti parentis ac liberatoris veneratio. Posse exiguâ in tantum virum munificentiâ pacem redimi & Achęorum animos placari. Sed defectionis auctores, quorum

PHILOPOEMENIS.

A in manu respublica erat, scelerum suorum vltorem pertimescentes, venenum in carcere propinant. Philopœmen hoc vnum percunctatus, incolumisne Lycortas & equitatus euasisset, postquã dictum est incolumes esse, benè habet inquit, & poculo imB pauidè hausto, haud ita multo post expirauit, & cum eo pristina Græcię libertas & gloria. Nec diuturnum mortis eius gaudium autoribus crudelitatis fuit. Quippe haud multò post Messene bello victa exposcentibus Achæis noxios dedit, ossaq; PhiC lopœmenis reddidit: quæ sepulta sunt ab vniuerso Achaico consilio, adeò omnibus humanis congestis honoribus, vt ne Diuinis quidem abstineretur. Ita non quidem eodem anno, sed intra spatium biennio breuius fato functi sunt tres illustrissimi D duces, P. Africanus, Annibal & Philopœmen. Omnes alieno solo, & morte rebus à se gestis iudicio quidem hominum indignâ.

Galli Alpes transgressi iamque oppidum in Italiâ cõdere sine permissu Romanorum aggressi à M. MarcelE lo Consule inuaduntur. Hi protinus se suaq; dedunt. Armis spoliantur. Senatus ea reddi iubet & Gallos in patriã remeare. Legati in Galliam missi, qui Gallos moneant, multitudinem suam domi contineant. Hi perbenignè responderunt ac tantum F num nimiam Romanorum leuitatem castigarunt.

GALLORVM MOTVS IRRITI.

Colonię quatuor deductæ Aquileia Latina in Istria, tres ciuium Romanorum. Saturnia in Salettrano, Mutina & Parma in Boiorum agro,

COLONIAE.

qui ante Tuſcorum fuerat. Singulis data Murinæ quina, Parmæ octona, Saturniç dena iugera. Aquileię quinquagena. Sed hæc deductio vt pote maioris molis tertio demum post anno perfecta eſt.

XXIV. X.

A.M. 3818. Sel. 131. V. C. 572. Ante Dn. 182. Seleuci Philopatoris VI. Pt. Epiphanis XXII.

L. Aimilio Paulo
Cn. Bæbio Pamphilo } Coſſ.

Liu. l. 39. MACEDONVM FACTIONES. ERant Philippo Macedonum regi filij duo Perſeus ex pellice, Demetrius ex vxore legitimâ natus. Ille triginta, hic XXV annorum. Demetrius Romæ primùm obſes, dein patris legatus diu vixerat ob egregiam indolem Romanis charus, eoq; patri, qui Romanos oderat, ſuſpectus & inuiſus. Perſei moribus praua patris conſilia placebant. Quo quiſque pacis ac recti cupidior, eò in Demetrium propenſior erat. Qui rebus nouis ſtudebant, ijdem & Perſei conſilijs fauebant. Ita aula & Macedonia prope tota in contraria ſtudia diſcindebatur. SACRA CANINA. Forte luſtrandi exercitus tempus venit, in cuius ſolenni agnoſcas Satanam Dei mimum & æmulum. *Geneſ. 15. 30.* Abraham inter ſacrificij à ſe diſſecti medias partes ambulaſſe *Eſa. 66. 3.* legitur. Deus canis ſacrificium imprimis vetuerat. Macedonas docuit Satan caput canis pręcidere, priorem partem ad dexteram cum extis, poſteriorem ad læuam ponere. Inter A hanc diuiſam hoſtiam copias armatas traducere. Si quis piaculare quidpiam admiſiſſet, hoc ſacro luſtrari & expiari credebatur.

Luſtrationem exercitus ſequebatur ludicrum certamen. Id inter Demetrium & Perſeum commiſſum eſt PERSEI SCAEVITAS. B magnâ contentione, tanquam de regno dimicaretur. Pars Demetrij longè ſuperior fuit. Perſeum Demetrius ad conuiuium inuitat. Recuſat Perſeus fremens irâ & inuidiâ. Speculatores mittit, qui facta & dicta Demetrij explorent. Horum aliquis depre- C henſus & fuſtibus abactus eſt. Nihilominus Demetrius largiùs potus ad Perſeum ibat cum fratre comeſſaturus. Quatuor miniſtri ignaro Demetrio ferrum veſte abdunt, quo ſe tutari poſſent, ſi qua vis ab exploratoribus, quos abegerant, fieret. Hoc D ipſum nouus ſpeculator deprehendit, & ad Perſeum refert. Perſeus ianuas occludit & fratrem quaſi hoſtili animo venientem repellit. Demetrius ad pocula redit. Poſtridie Perſeus patrem adit, multis modis inſidias à fratre ſibi ſtrui clamitans, E etiam ferro graſſari auſum. Demetrius vix dum à ſomno & crapulâ excitatus ad cauſam dicendam vocatur, & in pręſens quidem calumniam facile refellit. Cęterum Demetrij virtus & gratia non Perſeum tantum vrebat, ſed & ſuſpicacem patris F animum perſtringebat. Inter Carthaginienſes & Maſaniſſam in Senatu diſceptatur. PVNICA IN POENOS FIDES. Agrum quendam Carthaginienſibus eripuerat Gala Maſaniſſæ pater. Receperat Syphax & in Aſdrubalis ſoceri ſui gratiam

Carthaginiensibus reddiderat. Hunc post tot annos armis recuperat Masanissa & quasi postliminij ac belli iure sibi vindicat. In Senatu vicit Masanissæ gratia.

XXV. XI.

A.M.3819. Sel.132. V.C.573. Ante Dn. 181. Sel. Philopatoris VII. Pt. Epiphanis XXIII.

P. Cornelio Cethego
M. Bebio Pamphilo } Coss.

Liu. l.40. VARIAE PESTES IN ITALIA.

ROmę pro more deridicula nunciantur sanguinem pluisse, hastas sponte motas, simulachrum Iunonis sospitæ lacrymasse. Illud minimè fictum, quod ea in agris & vrbe pestilentia erat, vt libitina vix tunc sufficeret. His prodigijs procurandis circa omnia puluinaria Romę in vnum diem, per totam Italiam triduum supplicatio decreta & feriæ. Illud bene, quod de veneficijs & bacchanalibus sæpe habitas quęstiones Senatus ad exitum perduci iussit.

IN MACEDONIA.

Perseus Demetrium quò iniustiùs, eò infensiùs odio prosequens non cessabat per emissarios singula eius dicta obseruare & per sycophantas etiam rectè facta apud patrem criminari. Philippum scelerum conscientia eò dementię adegit, vt quoscunque meminerat à se occisos, horum filios ac posteros ad necem conquiri iam inde ab aliquot annis iuberet. Ita cædes cædibus cumulantem vrgebant ciuium odia, & furiæ pręcipitem agebant ad deterrima quęque A consilia Perseo faces subministrante. Nec deerant adulatores aulæ pestes, qui truculentam Philippi amentiam seueritatis aut prudentiæ elogijs ornarent. His artibus factum, vt optimum filium teterrimo non tantum postposuerit, sed & iugulandum B tradiderit. Placuit tamen veneno rem agi. Poculo epoto extemplo sensit Demetrius & mox coortis doloribus relicto conuiuio, cùm in cubiculum sese recepisset, crudelitatem patris conquerens & parricidium fratris incusans torquebatur. C cùm alij intromissi iniectis tapetibus in caput faucesq; spiritum intercluserunt.

VANI CONATVS LIGVRVM.

L. Aimilius procos. principio veris in Ligures Ingaunos exercitum introducit. Hi per speciem petendæ pacis speculatores mittunt, inducias D rogant. Postquam satis sibi virium esse arbitrati sunt, nec opinantes Romanos improuisi adoriuntur. Dies aliquot obsessus Aimilius vltima metuebat. Postquam impetum hostium remitti sensit, quibuscunque irritamentis potest, militum iras acuit, E frendentem militem omnibus portis simul educit Liguribus nihil tale expectantibus adeò improuisa res fuit, vt perinde ac si insidijs circumuenti forent, trepidarent. Fuga deinde effusa, & fugientium passim cædes fuit. Supra quindecim millia eo F die occisa, capta duo millia. Triduo post Ligurum omne nomen obsidibus datis in deditionem venit. Victorię lętitiam temperauit fames ex siccitate orta. Sex menses nunquam pluuisse memoriæ proditum est.

HISPANORVM.

In Hispania citeriore Celtiberi A xxxvM hominum comparauerant. Q. Fuluius Flaccus astu e castris Celtiberos educit. Parte alia castra fere vacua adoritur, capit. Ea res Celtiberos exterruit. Cæsa sunt eorum xxIIIM, capta vM. Hinc Contrebiam castra mouet Flaccus. Oppidani au- B xilia petunt. Pluuiæ auxilijs moram fecerunt, & vrbem ad deditionem adegerũt. Auxiliarij deditionis ignari incautiùs accedunt, profligantur. Ad xIIM cæsa. Capta plus vM.

Val. Max. l. I. c. I. Plin. l. 17. c. 13. LVCIFVGA SVPERSTITIO.

In agro L. Petilij scribæ sub Ianiculo cultoribus terram altiùs versantibus, C duæ arcæ lapideæ repertæ sunt, quarum in altera Scriptura indicabat corpus, Numæ Pompilij Pomponis Filij fuisse, in altera libri reconditi erant Latini septem de iure Pontificum, totidemque Græci de disciplinâ sapientiæ. Latinos magnâ diligentiâ asseruandos curauerunt; Græcos, D quia aliqua ex parte ad soluendam religionem pertinere existimabantur, L. Petillius Prætor Vrbanus ex autoritate Senatus per victimarios igne facto in conspectu populi cremauit.

XXVI. XII. Olympias CL.
A.M.3820. Scl.133. V.C.574.
Ante Dn. 180. Scl. Philopatoris VIII. Pt. Philometoris I.

A. Posthumio Albino Lusco C. Calpurnio Pisone } Coss.

HOSTILIAE FACINVS HOSTILE.

Pisonis Consulis vxor Quarta Hostilia filium ex priore coniugio habebat Q. Fuluium Flaccum iam grandiorem. Is Consulatum ter ambierat, ter repulsam passus fuerat. Hoc maximè anno à vitrico se superatum impatienter ferebat Flaccus. Et Hostilia ipsa maritum filio prælatum iniquè ferens dixisse filio fertur, pararet se ad petendum: intra duos menses effecturam, vt Consul fieret. Neq; dictis fides defuit. Tum demum suspecta mors Pisonis fuit. Et quæstione habita, inter multa alia testimonia ad caussam pertinentia hæc quoque vox nimis vero euentu comprobata valuit, cur Hostilia damnaretur. Pisonem tamen & multos alios omnium ordinum illustres viros absumpserat pestilentia. Sed illa ipsa lues prodigij loco habita est. Et fraudis humanæ suspicio insinuauit animis. Quamobrem veneficij quæstio ex S. C. T. Minutio Prætori mandata est. Sed meminisse debuerant famis, quæ anno superiore sæuierat, comitem fere pestem esse. Deinde quàm cohærent hæc? Hostilia damnatur. Fuluius Consulatu fruitur. Cornelius & Bebius procoss. cùm in Liguriâ belli gerendi E defuisset occasio, vt viderentur operæ pretium fecisse, monēt nunquam quieturos Ligures, quandiu in patriâ relinquentur. Ager publicus populi Romani erat in Samnitibus, qui Taurasinorum fuerat. Eò traducti F sunt sumptu publico, ad XLM liberorum capitum cum fœminis puerisque. Procoss. primi nullo gesto, tamen quasi confecto bello triumpharunt. Horum exemplum imitati Fuluius suffect.⁹ & Posthumius Coss. septem Ligurum Apuanorum millia

LIGVRES SEDE MOVENTVR.

FLACCI FORTITVDO.

in Samnium traducunt. Tib. Sempronius Gracchus Prætor Q. Fuluio Flacco Hispaniam citeriorem regenti substituitur. Iam rebellionem meditabantur Celtiberi, cùm Flaccus domuitionem parabat. Illi Flacci discessum fugam interpretati terga exercitus improuisi adoriuntur. Flaccus tanta industria exercitum ordinat, tanta contentione milites aduersus perduelles toties victos, toties fœdi fragos animat, vt per totum saltum fuga dissipati Celtiberi cæsi sint ad XVII M, capti plus tria millia. Flaccus victorem exercitum Tarraconem reducit. Huic obuiam procedit Sempronius, atque inibi ambo magna concordia, quos dimitterent, quosque retinerent milites, componunt. Flaccus Romã reuersus triumphum agit & in sequentem annum Consul designatur.

ÆQVITAS.

C. Seruilium Pontificatu Maximo non vltra triennium potitum pestis absumit, eique substituitur M. Aimilius Lepidus. Cumanis petentibus permissum, vt publicè Latinè loquerentur, & præconibus Latinè vendendi ius esset.

PT. EPIPHANIS MORS.

Pt. Epiphanes cùm regnasset annos XXIV, obit anno Seleucidarum secundum Iudæos 133. Claudius Ptolemæus Astronomus Pt. Philometoris æram inchoat ab antecedente Thoth, Octobris septimo, feriâ quartâ, ineunte anno Nabonassari 568. Eusebius contra Philometoris æram inchoat ab anno sequente, Olympiadis CL secundo, eamque ob caussam tribuit Philometori tantum annos XXXV, vt & Clemens Stromat. l. 1. Melius tribuissent annos 36 solidos, initio ducto ab Olympiade CL. Epiphanes igitur duos reliquit filios Philometorem, & Physconem, filiam vnam nomine Cleopatram, omnes apprime iuuenes, vt pote vndetrigesimo ætatis anno mortuus.

XXVII. XIII.

A.M. 3821. Sel. 134. V.C. 575. Ante Dn. 179. Sel. Philopatoris IX. Pt. Philometoris II.

L. Manlio Acidino } Coss.
Q. Fuluio Flacco }

Liu. l. 40. METELLI BONVM FACTVM.

Censores creati M. Aimilius Lepidus Pontifex Max. & M. Fuluius Nobilior, qui ante decennium Consulatum gesserat. Inter hos viros veteres inimicitiæ erant, sæpe multis & in Senatu & ad populum atrocibus celebratæ certaminibus. Sed Q. Cæcilius Metellus egregia oratione ad concordiam eos tam efficaciter cohortatus est, applaudente toto Senatu, vt ex eâ die dexteras fidemque dederint mittere verè ac finire odium. Nec promissis defuit euentus.

In Hispaniâ citeriore Tib. Sempronius Gracchus Prætor Mundam & Alcem vrbes capit, Celtiberorum IX M cædit. Hac clade domiti Celtiberi annos XXV quieuerunt. Lusitanos quoq; debellat L. Albinus Prætor, amboque sequenti anno triumphum egerunt. Sed quandiu quieuerint Lusitani, non satis constat.

Philippus, cùm annos quadraginta

Liu. l. 40. PHILIPPO SVCCEDIT PERSEVS. quatuor regnasset, senio & amissi filij Demetrij confectus desiderio Demetriade hybernabat, cùm Antigonus Echecratis filius nomen & virtutem referens patrui sui Antigoni (quem Philippi tutelam cum laude gessisse diximus A. V. C. 521.) Xychum testem profert, cuius beneficio tota in Demetrium scena detecta est. Ministrorum sceleris alter Philocles præsens statim oppressus est. Alter Apelles in Italiam fugit. Perseo iam potentiori, quàm vt fugâ opus haberet, satis fuit si tantisper ab aulâ secederet, dum ira patris deferuesceret. Philippus Perseum fratricidam detestatus Antigonum patruelis sui filium regni hæredem pronuntiat, & principibus ac vrbibus Macedoniæ commendat. Dum Macedoniam lustrat, Amphipoli morbo corripitur, cuius grauitatem dissimulans medidicus Calligenes ad Perseum mittit, qui moneant, maturè adsit. Ita Perseus in procinctu stans & occupando regno omnia iam parata habens Antigonum nec opinantem opprimit, regnumque scelere partum vndecim annos obtinet.

Bastarnarum ingens multitudo à Philippo inuitata traiecto Danubio per Thraciam in Dardaniam iter faciens profligatur tempestatis fulgurisque vi potiùs quàm Thracum armis debellata. Tamen XXXM iter absoluerunt. Reliqui in transdanubianas regiones remearunt.

(∴) (∴)

(∴)

XXVIII. XIV.

A.M. 3822. Sel. 135. V.C. 576. Ante Dn. 178. Sel. Philopatoris X. Pt. Philometoris III.

M. Iunio Bruto
A. Manlio Vulsone } Coss.

Terra mouit. In foris publicis, vbi lectisternium erat, deorum capita, quæ in lectis erant, auerterunt se, lanaque cum integumentis, quæ Ioui apposita fuit, decidit. De mensa oleas quoque prægustasse mures, in prodigium versum est. Ad ea expianda nihil vltra, quàm vt ludi instaurarentur, actum est. Huiusmodi terriculamentis suos & Idolorum cultores dementare pridem solitus est Satan. *Liu. l. 40. sub finem.* FATVA SVPERSTITIO. Antiocho vltra Taurum montem relegato L. Scipio Lycios Rhodijs assignauerat quasi victoriæ præmium. Rhodij Lycios quasi bello victos, imò quasi seruos precio emptos maletractabant. *Liu. l. 41.* RHODIORVM INSOLENTIA. Post duodecim annorum patientiam tandem legatos Romam mittunt Lycij de Rhodiorum crudelitate querentes. Romani per literas Rhodios monent ita Lycios illis esse assignatos, vt sint etiam Romanorum socij & in ditione P. R. Mitiùs igitur cum ijs agant, eosque non seruos, sed liberos esse meminerint.

Tertia periodus Callippica annorum 76 initium ducit, Hecatombæonis primo, Iunij XXIX, Cancri quinto.

(∴) (∴)

(∴)

I. XV.

A.M.3823. Sel.136. V.C.577. Ante Dn. 177. Sel. Philopatoris XI. Pt.Philometoris IV.

C. Claudio Pulchro
Ti. Sempronio Graccho } Coss.

Liu. l. 41. LVPVS ROMAM TERRET.

LVpus Romæ interdiu agitatus, cùm Collinâ portâ intrasset, per Esquilinam magno consectantium tumultu euasit. Accesserunt & alia prodigia, quorum caussâ Consules maiores hostias immolarunt.

II. XVI. Olympias CLI.

A.M. 3824. Sel.137. V.C.578. Ante Dn.176. Antiochi Epiphanis I. Pt.Philometoris V.

Cn. Cornelio Scipione
Q. Petilio Spurino } Coss.

IMPIETAS ANTIOCHI.

SEleuco Philopatore mortuo succedit frater Antiochus per adulationem Epiphanes dictus, sed à Daniele XI.21. meritò [a] ἀπιδανὸς, nequam nuncupatus. Spurcitiem vel hinc agnoscas, quod Timarcho Babyloniam, Heraclidæ ærarium commisit. Erant hi fratres, & ambo Antiochi exoleti, παιδικὰ, inquit Appianus Syriacis pag. 82.

[a] נבזה *vt Psal.* 16.4.

1. Mac. 1.11. Iosephus Ant. l. 20. c. 8. & in Mac. c. 4.

Regnare cœpit anno Seleucidarum secundũ Iudæos & Græcos 137, idque, inquit rectè Iosephus, annis quatuordecim & quadringentis post euersum à Nabuchodonosoro tem-

A plum. Eusebius verò à sequente anno æram eius inchoat, ac si regnare cœpisset anno 137 Seleucidarum secundum Chaldæos. Iason Simonis IASONIS. II. Pontificis filius simulac Antiochum regnare audiuit, ad eum accedit, trecenta sexaginta talenta offert,
B atque insuper ducenta triginta pollicetur, vt Pontificatum emercetur. Grata ea res auaro regi fuit. Iason igitur Epiphanis diplomate instructus Hierosolyma redit, fratrem Oniam III Sacerdotio circunscribit, eoque fruitur annos tres, neue quid sacrile-
C gio deesset, profanos Græcorum ritus, panegyres & gymnasia introducit.

Ti. Sempronius procos. Sardos *Liu. l. 41.* perdomat. Consulum alter Cornelius fato fungitur, alter in prœlio cadit alioqui non improspere aduersus
D Ligures pugnans. Romam in dies SVPERSTITIONVM INANIA. noua portenta territant. Ioculare omen Petilio tribuitur. *Cùm montem, cui Leto cognomen erat, oppugnaret, interque adhortationem militum dixisset. Hodie ego Letum vtique capiam, inconsideratius prœliando fortuitum vocis ia-* *Val. Max. l. 4. c. 4.*
E *ctum letho suo confirmauit.* In Italia pestis Οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο καὶ κύνας ἀργοὺς, hoc, inquam, anno in bruta sæuijt, sequente in homines.

III. XVII.

F A.M.3825. Sel. 138. V.C. 579. Ante Dn. 175. Antiochi Epiphanis II. Pt.Philometoris VI.

P. Mutio Scæuola
M. Aimilio Lepido } Coss.

Liu. l. 41. PERSEI VITIA.

INter Bastarnas & Dardanos vario euentu pugnatum, cùm Perseus clam Bastarnis fauens, palam Romanis iactaret se autore nihil à Bastarnis fieri, vir alioqui tantâ ingenij mobilitate per omnia vitæ genera errans, vt nec sibi, nec alijs, quinam homo esset, satis constaret. Nec minimum vitiorum eius hoc fuit, quod beneficia spargebat potiùs, quàm collocabat, in viros illustres & bene meritos sæpe sordidus, in pomparum inania, & substructionum insana perditè prodigus, si libido fecisset auspicium, etiam in obuios & nihil dum meritos præter spem omnium effusus.

In Italia pestis tanta sæuijt vt ne liberorum quidem funeribus libitina sufficeret, Seruorum strages per omnes vias insepultorum erat. Cùm hoc anno hominum, superiore pecudum tot cadauera iacerent, toto biẽnio in Italiâ vulturium nusquam visum.

IV. XVIII.

A.M.3826. Sel.139. V.C.580. Ante Dn.174. Antiochi Epiphanis III. Pt. Philometoris VII.

Sp. Posthumio Albino } Coss.
Q. Mutio Scæuolâ }

Liu. l. 41. PERSES FRVSTRA ACHAEOS INESCAT.

PErses, quò studiosiùs bellum aduersus Rom. moliebatur, eo ambitiosiùs Græcorum gratiam venabatur. Achæorum publico decreto sancitum fuerat viuente adhuc Philippo, vt Macedones Peloponneso arcerentur. Cùm ipsi quoque intrare Macedoniæ terminos non auderent, multa seruitia ab Achaiâ in Macedoniam transfugiebant. His omnibus comprehensis Perses literas amicas Achæis scribit, hoc munere gratiam captans, monet deponendas inimicitias, & ne similis fuga seruorum posteà fieret, cogitandum. Xenarchus & Arco fratres censebant posse munus admitti, & aliquid de simultate in Macedones remitti, illibato societatis cum Romanis initæ fœdere. Vicit Callicratides docens eò arctiùs cum Romanis colendum fœdus, quò cupidiùs in eos bellum pararet Perses. Ætolorum in semetipsos versus furor mutuis cædibus ad internecionem adducturus videbatur gentem, nisi Romani missis legatis dissidentes vtcunque conciliassent. Idem furor & Cretenses lacerabat.

A B C D E F

Alexandriæ obseruatur lunæ deliquium septimo Philometoris anno, Nabonassari 574, Phamenoth XXVII, *Sequente* XXVIII, *duabus horis & semis post mediam noctem, cùm Luna esset in Scorpionis gradu 7. 41′. Sol in Tauri 6. 14″.* Tempus conuenit cum Maj primo, Sabbatho, cùm Lunæ latitudo esset graduum 97. 2′. 24″. ECLIPSIS *Ptol. l. 6. c. 5.*

V. XIX.

A.M.3827. Sel.140. V.C.581. Ante Dn.173. Antiochi Epiphanis IV. Pt. Philometoris VIII.

L. Posthumio Albino } Coss.
M. Popilio Lænate }

Liu. l. 42. EVmeni Attali filio Pergami regi Romani victo Antiocho bonam Asiæ cis Taurum sitæ partem dederant. Is erga propinquos pius, in ciues iustus, erga omnes munificus ita se in regno suo gerebat, vt, quæ subditione eius erant vrbes, nullius liberæ ciuitatis fortunam secum mutatam vellent. Idem omnes Græciæ ciuitates ac plerosque principum muneribus ac beneficijs obligarat. Perseus Demetrium fratrem calumnijs subuerterat, ministrum sceleris Apellem clam interfecerat, vxorem manu sua occiderat, & alia id genus perpetrarat vir alioqui nullo commendabilis merito. Tamen ea fuit veterum Macedoniæ regum reuerentia, an Græcorum leuitas, vt apud multos pluris fuerit Persei ambitus, quam Eumenis virtus. Plerique & Perseum Romanis obiectum volebant, impari lucta lutum ferro commissuri, ignari se quoque Persei ruina obterendos.

Cùm Thessali, Perræbi, Ætoli adhuc dissensionibus laborarent, App. Claudius æquitate & prudentiâ singulari res componit. Legati ad Perseum missi, qui consilia eius specularentur, & ad Philometorem renouandæ amicitiæ causâ. Epiphanes quoque Romam misit, qui tributum aliquot annorum simul exoluerent, & fidum obsequium pollicerentur, plurimùm se Romanis debere, vel eo maximè nomine, quod cùm obses Romæ esset, tamen pro rege, non pro obside omnibus ordinibus fuerit. Hæc ille, cùm tamen Persei, cuius in Romanos odium nemo ignorabat, affinitatem ambijsset, vltro oblatâ & datâ sorore. Prusias quoque hactenus societatem & amicitiam cum P.R. professus Persei sororem vxorem expetiuerat & duxerat. Iason Iudæorum Pontifex ad Antiochum mittit pecuniam ante triennium promissam per Menelaum fratrem. Menelaus eam suo, non fratris nomine dat, & offert ccc insuper talenta, vt sacerdotium obtineat. Lubens annuit Epiphanes. Ita Iason eadem arte pontificatum amittit, quâ fratrem Oniam eo circunscripserat. Menelaus vt Iasonem impietate præcurreret, mittit sicarium Andronicum, qui fratrem Oniam III Antiocheni asyli religione sese tutantem per fraudem hinc abducat, & abductum confodiat. Sed Andronicus non multo post sacrilegij perpetrati pœnas Antiocho luit rogantibus id Antiochenis.

2. Mac. 4. 23. PRODITOR PRODITOREM SVBVERTIT.

VI. I. Olympias CLII.

A. M. 3828. Sel. 141. V. C. 582. Ante Dn. 172. Antiochi Epiphanis v. Pt. Philometoris IX.

C. Popilio Lænate } Coss.
P. Ælio Ligure

Liu. l. 42. PERSEVS EXITIVM SIBI ARCESSIT.

MVlta Persei vitia vmbra virtutis militaris & comitatem mentiens ambitus tegebat. Vetus quoque multorum in Romanos odium amicos non paucos ei conciliabat. Ipse in hoc vnum intentus, vt vndecumque quamplurima sibi munimenta compararet ad bellum,

vbi ferret occasio, Romanis inferendum, eò venerat, vt haberet peditum XXXM, equitum VM, stipendium & frumentum in decem annos præparatum, Thraciam amicam, ex quâ velut ex perenni fonte iuuentutem hauriret, Græcos & Asiaticos fere omnes sibi adiunxerat, præter Achæos & Eumenem. Is vt præsens Persei consilia certiùs aperiret, Romam venit. Veniunt & Persei, Rhodiorumque legati, quasi Eumenis crimina diluturi, sed eorum oratio, quo speciosior, eo minoris fidei fuit. Redeuntem per Græciam ac Delphos in regnum Eumenem sicarij à Perseo subornati iuxta Cirrham ex insidijs adorti grauiter vulnerant, & quasi re confectâ diffugiunt. Conualuit tamen Eumenes Persei perfidiæ testis locuples & vltor futurus. Huius sceleris detestatio & Ariarathem Romanis amiciorem quàm pridem, & Thracas aliquot minus infensos fecit. Mittunt igitur Thraces Romam legatos societatem petituros, & Ariarathes filium quasi obsidem voluntarium Romanis moribus imbuendum. Romani vicissim cum alios, tum maximè Cretenses & Rhodios tentant & ad renouandam amicitiam hortantur. Eadem mente & ad Antiochum in Syriam & ad Pt. Philometorem Alexandriam legati missi. Omnes imperata se præstituros constanter polliciti sunt. Prusias & Rhodij Persei cõsilijs imbuti fluctuabant. Missi & ad Persem, qui de iniurijs quererentur, & satisfacere renuenti amicitiam renuntiarent.

Q. Ennius teste M. Varrone apud Gellium dicit, se cùm duodecimum Annalem scriberet agere annum sexagesimum septimum, vel potius natum esse annos 67. Per id tempus dicebat Gell. l. 17. c. 21.

Septingenti sunt paulò plus aut minus anni

Augusto augurio postquam inclyta condita Roma est.

Annos Albanos intellige dierum 304. Huiusmodi anni septingenti conficiunt Iulianos 583.

VII. II.

A.M. 3829. Scl. 142. V.C. 583. Ante Dn. 171. Antiochi Epiphanis VI. Pt. Philometoris X.

P. Licinio Crasso } Coss.
C. Cassio Longino }

Perseus quiescentibus Rom. inquies, vbi fremere eos vidit, pauidus, cùm & iure posset ijs bellum inferre, qui amicitiam ei renuntiarant, & tutò imparatos adoriri ipse paratissimus, spe pacis excæcatus intempestiuis colloquijs & inducijs tempus terit. Ne id quidem cogitauit P. Licinium Cos. per Athamaniæ confragosas rupes iter facientem aut fessum deleri facile posse. Alioqui nec animus, nec vis, nec industria deerat Romanos subinde lacessenti & bis non contemnendam victoriam consecuto, si, vt vincere, ita & victoriâ vti scisset. Ne Licinius quidem tertio prœlio victor victis instare ausus est, cum longè confusiore, Liu. l. 42. PERSEI ΘΕΟΒΛΑΒΕΙΑ.

quàm pro cladis modo pauore diffu- A gerent Macedones. Ita in Thessaliâ alternante victoria æstas transacta, nisi quod Perseus, etiam antequam vinceretur, victi, Licinius, etiam antequam vinceret, victoris vultum præferebat. At Prætor C. Lucretius in Bœotia Haliartum vi capit, & in B tota Bœotia, si qui adhuc à Persei partibus starent, eos subigit & sub corona vendit, sæuitiam & rapacitatem fortitudini & seueritati deputans, ne rei male gestæ damnaretur, effecit successor eius Hortensius crudelior in Abderitas, quàm Lucretius C in Bœotos.

VIII. III.

A.M.3830. Sel.143. V.C.584. Ante Dn.170. Antiochi Epiphanis VII. Pt.Philometoris XI.

C. Hostilio Mancino } Coss.
C. Attilio Serano }

Liu. l. 43. NEc Hostilij Consulatus, nec L. Hortensij Prætura quidquam in Græcia insigne habuit præter Ho- E stilij modestiam, & disciplinam militarem, Hortẽsij auaritiam & crudelitatem. Multæ querimoniꝗ in Senatu auditꝗ. Paucis satisfactum & frigidè. Sed quò durius erat Romanorum iugum, eò meticulosiores Græci, & ad obsequij pollicitationem para- F tiores. Imprimis fœda fuit Alabandẽsium adulatio, qui templum vrbis Romæ se fecisse cõmemorauerunt, ludosque anniuersarios ei diuæ instituisse: neque fertur quisquam extitisse, qui huius assentationis impietatem auersatus, aut fatuitatem aspernatus sit. Perseus multa fortiter prosperèque egit, multò plura acturus, nisi intempestiua parsimonia Gentio Illyriorum regi bellaturienti quidem sed inopi sumptus belli negasset. Sed nunquam impetrare ab animo potuit, vir alioqui minimè parcus, vt impensam ad rem maximi ad omnia momenti faceret.

In Ægypto Pt. Philometor consortis impatiens fratrem Physconem procul abegerat. Hunc profugum lubenter exceperat Antiochus Epiphanes, ac specie reducendi in patrium regnum Physconis Memphim ac maximam Ægypti partem occupat, cumque vix Philometori superesset Alexandria & Cyprus, rebus ex animi sententia confectis in Syriam reuertit, atque in transcursu Hierosolyma expilat anno Seleucidarum CXLIII. Fallitur autem Iosephus historicus, qui putet hoc anno iussu Romanorum ab Ægypto recessisse. Legati enim Romanorum Antiochum compellarunt secunda, non prima eius in Ægyptum expeditione. Volens igitur hoc anno secessit Antiochus, tum vt Hierosolymitanos incautos deprædaretur, tum quia Cyprum prius subigendam quam Alexandriam oppugnandam putabat. Sequente igitur anno in expeditione Cypriaca fuit occupatus. Tertio anno, Seleucidarum CXLV in Ægyptum redijt. L. Accius Poeta libertinis parentibus natus est Serrano & Mãcino Coss. Fuit & alter Accius Poeta C. Iulij Cꝗsaris tempore.

1. Mac. 1. 17. Iosephus Ant. l. 12. c. 7.

IX. IV.

A. M.3831. Sel. 144. V.C.585. Ante Dn.169. Antiochi Epiphanis VIII. Pt. Philometoris XII.

Q. Martio Philippo II. } Coss.
Cn. Seruilio Cæpione }

Liu. l.44. IDOLOMANIA. INter portentorum miracula bouem locutam, imbri lapidasse, sanguine pluuisse, id quoq; relatum Cumis in arce Apollinē triduum ac treis noctes lacrymasse. Plorent sanè non triduum, sed æternum idola omnia, & quicumq; ex huiusmodi relationib⁹ ad idola colenda mouentur.

MARTII TEMERITAS. Q. Martius Cos. sexagenario maior laboriosiùs & audaciùs quàm pro ætate multa non infelici temeritate suscepit. Semel atq; iterum eas itinerum angustias exercitum transduxit, vt minimum intineris pedibus conficeret: plerumq; prouoluentes se simul cum armis alijsq; oneribus cum omni genere vexationis procedebant, adeò vt ne Cos. quidem inficiaretur parua manu deleri omnem exercitum potuisse, cum Perseus huc illuc vaga mente cursitans nihil minus ageret, quàm id quod res postulabat. PERSEI FVROR. Etiam Macedoniam ingressos ἀναιμωτὶ poterat Perseus inedia conficere, nisi Deus ei mentem ademisset. At is, vbi hostes adesse nuntiatum, victum se sine prælio clamitans proripit, milites ex præsidijs subducit, omnes aditus bello aperit, Andronicum Thessalonicam mittit, qui naualia incendat. Niciam vero Pellam, qui gazam in mare deijciat, Tantum regis stuporem, & Martij temeritatem is euentus secutus est, quem nemo coniectasset. Nam & Perseo redit animus. Is Andronicum, quia imperium detrectarat, Niciam, quia temerario mandato obsecutus fuerat, occidit. Per vrinatores omnem fere gazam extraxit, quos & clam interfici iussit, ne quis tam dementis imperij conscius existeret. Dium à Martio captum paulo post recuperat. Eumenes Martio subinfensus in Asiam redit subductis auxilijs. Prusias & Rhodij socij Rom. ita pro Perseo intercedunt, vt satis constaret, cuinam potissimùm fauerent.

X. V. Olympias CLIII.

A.M.3832. Sel.145. V. C.586. Ante Dn.168. Antiochi Epiphanis IX. Pt. Philometoris XIII.

L. Aimilio Paullo II. } Coss.
C. Licinio Crasso }

QVia tum Consules magistratum inibant Idibus Martijs, ideo Pontifices dabāt operam vt eæ non multo post Solstitium hybernum inciderent. Aimilius igitur & Licinius Consulatum inierunt Caprinionis decimo, Martij Pompiliani XV, Ianuarij Iuliani tertio. Octiduo post legati in Macedoniam missi Romam redeunt Quinquatribus. Feriæ Latinæ fuerunt pridie Kalendas vel Idus Apriles, h.e. Ianuarij Iuliani XI, vel XXIII. Paulò post Aimilius per Illyrium in Macedoniam

AIMILII VIRTVS. proficiſcitur. Huius tanta fuit in bello gerendo ſedulitas & prudentia, in hoſtes fortitudo, in ſubditos clementia, iuſtitia in omnes, vt intra triginta dies Gentium debellarit, & Illyrium ſubegerit. Itaque Romæ prius auditum eſt bellum cõfectum quàm inchoatum. Necdum tamen animum deſpondebat Perſeus, ſed caſtris loco commodo munitis venientem Paullum intrepidus expectabat. Eò acceſſit Paulus Septembris Pompiliani tertiò, Iunij Iuliani XXI. Hoc diſcrimen ignorans Liuius putat factum id poſt circumactum Solſtitium, cùm id triduo Solſtitium præceſſerit. ECLIPSIS LVNAE. Sequenti nocte, Luna cum à deuehente nodo ecliptico ſiue cauda draconis duobus tantum gradibus abeſſet, patitur deliquium: quod pridie prædixerat C. Sulpitius Gallus magna Romanorum admiratione. Macedones cauſæ ignari exitium ſibi portendi putabãt. Tantò acriùs pugnam ineunt Romani poſtridie eclipſis tanta virtute & felicitate, vt cùm vix centum milites deſiderarint, PERSEVS DEBELLATVR. Macedonum XXM occiderint, decem millia ceperint, biduoq; poſt Macedoniam fere totam occuparint: neque multò poſt Perſeum ipſum ceperint, cùm annos vndecim regnaſſet, & regnum Macedonicum ſtetiſſet annos 152 initio ductò à Perdiccæ morte.

Liu. l. 44. Sub anni ſuperioris exitum Romam venerant legati à Philometore miſſi ſqualente veſte. Et eorum oratio miſerabilior habitu fuit. Multis lacrymis opem Romanorum aduerſus Antiochi vim implorabant. Mittit Senatus C. Popilium & C. Decimium. Hi cum L. Aimilio Coſ. profecti in Macedoniam, non prius in Ægyptum iter facere deſtinarunt, quàm belli Macedonici exitum peruidiſſent. Vbi Perſeum debellatum *Liu. l. 45.* audiuere, tum alacres Alexandriam petunt. POPILII ASPERITAS IN RHODIOS. Rhodij, cùm hactenus Perſeo fauiſſent, vbi victum reſciuerunt, prænauigantes legatos ſupplices rogant, vt Rhodum diuertant. Ingreſſos in concionem legatos oratione lugubri compellant, crimen præuaricationis amolientes. Popilius aſper ingenio immiti oratione, truci vultu perfidiam Rhodiorum incuſat, dira comminatur. Decimij moderatior oratio fuit. Is in pleriſque, quæ à Popilio obiecta fuerant, culpam non penes populum, ſed penes paucos incendiarios eſſe dixit. Horum ſupplicio Senatus iram leniri poſſe. Et Rhodij lubentes defectionis autores capitis damnarunt. Interim Antiochus Alexandriam vexare quàm obſidere malens in Syriam ſeceſſerat, relicto Peluſij valido præſidio. Phyſcon pridem veritus, ne Antiochus Ægyptum obtinere, quàm donare mallet, Peluſij præſidium frenum ſibi iniectum interpretatus ad Philometorem legatos mittit, qui de iniuria accepta expoſtulent, belli à ſe illati neceſſitatem excuſent, ſatis ſuſpicioni, ſatis furori litatum. Iam tandem reſipiſcendum, prius quàm ambo ab Antiocho regno auito ſpolientur. Fraternæ reconciliationis ſequeſtram ſe lubens præbuit Cleopatra. Vbi ſe non commonito conciliatos fratres audiuit

Antiochus,

IN ANTIOCHVM.

Val. Max. l.6. c.4. Plin. l.34. c.6.

Antiochus, iniuriam ſibi fieri cauſſatus, acriùs aduerſus duos, quàm ante aduerſus vnum parat bellum. Cumq; iam ab Alexandria quatuor millia paſſuum abeſſet, legati Romani non vltra quinque dies Rhodi morati Antiocho occurrunt. *Quos cum aduenienteis ſalutaſſet, tabellas ei Popilius S. C. continentes tradit, atque omnium primùm id legere iubet. Quibus perlectis, cùm ſe conſideraturum, adhibitis amicis, quid faciendum ſibi eſſet, dixiſſet, Popilius pro cæterâ aſperitate animi, virgâ, quam in manu gerebat, circumſcripſit regem, ac, priuſquàm hoc circulo excedas, inquit, redde reſponſum Senatui quod referam. Obſtupefactus tam violento imperio parumper cùm hæſitaſſet, Faciam, inquit, quod cenſet ſenatus. Tum demum Popilius dextram regi tanquam ſocio amicoque porrexit. Die deinde finitâ cum exceßiſſet Ægypto Antiochus, legati vix dum coaleſcentem inter Ptolemæos fratres concordiam autoritate ſuâ firmant.* Antiochus ne inuitus paruiſſe videretur, mittit Romam legatos, qui Senatui gratias agant, profiteanturque ſe legatorum iuſſis haud ſecus quàm Imperio Deorum obſecuturum. Ptolomæi ne ingrati dicerentur, Iouem lapidem iurare non verentur, ſe S. P. Q. R. plus quàm parentibus, plus quàm Dijs immortalibus debere. Interim Hieroſolymis Iaſon collectâ perditorum manu Pontificatum recuperaturus in fratrem Menelaum impetu facto cruore omnia complet, irrito conatu. Rurſus enim fugatus, erro, vagus primo in Arabiam, dein in Ægyptum, poſtremò Lacedæmonem fugit, atque inibi miſer perit.

2. Mac. 5.1.

1. Mac. 1.30.

ANTIOCHVS IN IVDAEOS FVRIT.

A His motibus auditis Antiochus cruciabili repulſæ dolore æſtuans in Iudæos nec opinantes iram euomit, non ſecus ac ſi inteſtinæ illorum diſſenſiones fuiſſent manifeſtæ in ipſum perduelliones. Fuit autem tan- B tus Epimanis in miſeros Iudæos furor, vt intra triduum XLM trucidarit, totidem mancipio dederit. In templo MDCCC talenta cœpit, templum ipſum exinaniuit, ac totum prophanauit abolito Dei cultu, & ſubſtituto Iouis Idolo, Caſleu XV, & C XXV, Nouembris XVII, & XXVII, CXLV Seleucidarum anno, Olympiade CLIII.

HVIC RESISTIT MATTATHIAS.

Cùm plerique ſæuiſſimæ Antiochi perſecutioni ſuccumberent, primus in Iudææ montanis, in vrbe, inquam, Modin tyrannidis miniſtris D reſiſtere auſus eſt Mattathias ex ſacerdotalium præfecturarum prima, quæ Ioaribi dicebatur, oriundus, Ioannis filius, Simeonis Aſamonæi nepos. Aſamoneos ſiue Chaſchmonin חשמונים Dauid Pſalmo LXVIII. 32. vocat optimates, Iudæi ſacrorum primarios E Antiſtites, vnde hodieque Cardinales Aſamoneos vocant. Et fortaſſe Mattathiæ auus Simeon eſt Simon II, Oniæ II filius Simonis I, qui Iuſtus dictus eſt, nepos.

ENNII MORS. Cicero in Catone.

Romæ Ennius Poëta ſupremum diem obit anno vndeuiceſimo ante F T. Flaminij & M. Acilij Conſulatum, h. e. hoc vel proxime præcedente anno V. C. 585. Statius autem Cæcilius & ipſe Poëta vix annum Ennio ſuperſtes fuit.

XI. VI.

A.M. 3833. Sel.146. V.C.587. Ante Dn.167. Antiochi Epiphanis x. Pt.Philometoris XV.

Q. Ailio Paito
M. Iunio Penno } Coss.

Liu. l.45. RHODII MVLCTANTVR.

ROmam legationes vndiq; confluunt. Masgaba Masanissæ filius, Attalus Eumenis frater honorificè excepti. Rhodij supplicijs, & lacrymis vix impetrarunt, ne hosteis denuntiarentur, cùm palàm hostile nihil egissent, & Philippico ac Antiochino bellis P. R. fidissimi, vtilissimiq; fuissent, adeò plus poterat recens præuaricationis suspicio, quàm certa & antiquata merita. Ij tamen Lyciam & Cariam prouincias à Romanis olim datas tum eripi sibi non iniquo animo passi sunt. Vbi Caunios & Mylasenses vltrò deficere audierunt, præsenti animo coëgerunt imperio parere.

Senatus C.Licinium procos. cum nouem alijs legatis in Macedoniam mittit, ex quorum sententia L. Aimilius res componat. Is Macedonas liberos esse iubet, ea lege vt dimidium eius tributi, quod Perseo pendebant, P.R. pendant. Macedoniam in quatuor partes distribuit. I. à Nesso ad Strymonem vel potiùs Chabrim fluuium porrigebatur. II. hinc ad Axium vel Erigonum Fl. III. Hinc ad Peneum fluuium. IV. A mari remotior & barbaris propior, locorum situ vastior complectebatur Pelagoniam, Eordeam, Lyncestidem, Stymphaliam. Paulus Leges Macedonibus dedit, quæ & tum & postea vsu comprobatæ ac optimæ visæ sunt. Fuit hæc Romanorum ratio, vt recenti victoria moderatè vterentur, firmato imperio impotenter dominarentur. Ita, dum Macedoniæ libertatem ostentant, quam olim dederant Græcis ereptum ibant, & Epiri vrbes, quæ Perseo fauerant, tam seuerè vlti sunt, vt LXX circiter oppida diripi ac dirui iussserit Aimilius.

MACEDONIA IN NOVAM FORMAM ORDINATVR.

EPIRVS DIREPTA

Hominum CLM vænumdata. Præda nummaria ea fuit, vt singulis peditibus duceni denarij dati sint: duplex summa equiti. Neq; tamen hoc militum auaritiæ satis fuit indignantium, quod in Macedonia paucæ vrbes direptæ, & ex regia gaza nihil ipsis datum fuerat. Hinc tanta ingratorum militum in L. Paulum ira fuit, vt, cùm Octauio & Anicio negaret nemo, ipsi instigante potissimùm Ser. Galba, suo Imperatori triumphum negare non dubitarint, qui XV diebus confecerat bellum, quod ab alijs maiore probro, quàm laude toto quadriennio tractum fuerat. Vicit tamen ratio, & amplissimum triumphum egit Aimilius, non minus illustre fragilitatis humanæ documentum futurus, quàm ipse Perseus. Perseus è tanto fastigio cum duobus filijs in triumphum ducitur. Paulus quatuor filios susceperat. Vnum P. Scipioni auo materno, alterum Fabio Maximo adoptandum dederat. Supererant duo, quorum minor quinque diebus ante triumphum, maior triduo post triumphum deces-

HOMO BVLLA.

ſit. Paulus vltrò ſibi & Reip. gratulatus eſt, quod nimiæ felicitatis temperamentum à domo ſua potius quàm à Rep. petitum videret. Hoc ipſum continuò poſt confectum bellum ſibi in votis fuiſſe.

Ioſ. Ant. l.12.c.7. 2. Mac. 6.1. SAMARIA FIT ETHNICA.

Cùm Antiochus Iudæos ſæuiſſimè perſequeretur, Samaritani per Sidonios, qui Sicimis erant, Antiochum rogant, ne pro Iudæis habeantur. Quippe ſe à Sidonijs & Perſis oriundos eſſe, paratos quæuis imperata facere & ſuum Garizimitanum templum Ioui Hellenio vel Hoſpitali conſecrare. Antiochus Samaritanos Nicanori commendat, & Grçcorum loco haberi iubet anno Seleucidarum CXLVI, Hecatombæonis XVIII, Iulij XIV.

1. Mac. 2.1. MATTATHIAE MORS.

Mattathias grauis annis, animo vegetus obit commendato filijs legis zelo. Ij quinque erant. Ioannes Gadis, Simon Thaſi, Iudas Maccabæus, Eleazarus Auranites, & Ionathan Apphus. Ex his Iudam exercitus principem eſſe iubet, Simonem à conſilijs. Iudæ elogium erat. *Mi Camoca Baelohim Iehouah. Quis ſimilis tibi inter Deos ô Domine?* Hinc MaCBaI dictus, & ab eo reliqui quoque Macabæi vel Maccabæi.

מי כמוך באלהים יהוה

XII. VII.

A.M.3834. Sel.147. V.C.588. Ante Dn.166. Antiochi Epiphanis XI. Pt. Philometoris XVI.

C. Sulpitio Gallo
M. Claudio Marcello } Coſſ.

PRUSIAE ADULATIO. *Liu. l. 45.*

Pruſias Bithyniæ rex, ne Perſei, cuius ſororem duxerat, cladem lugere videretur, ipſe Romam venit, de Macedonibus & Illyrijs debellatis S.P.Q.R. gratulaturus. Atque in his lætitiæ imitamentis eò aſſentationis venit, vt etiam pileatus in publicum procederet, libertum ſe P. R. dictitans, & deos ſeruatores ſuos Senatum appellans, & id genus putida, impiaq; vſurpans, quæ non tam Romanis honorifica, quàm ipſi deformia erant.

1. Mac. 3.10. Ioſ. Ant. l.12.c.10.

In Iudæâ Apollonius Samariâ, dein Saron Cœles Syriæ prçfecti numeroſo exercitu Iudam pauculis inermis ſtipatum aggreſſi prælio cadunt magno Antiochi probro & damno. Antiochus, quæ per latrocinium & ſacrilegium corraſerat, iam per luxum & largitionem prodegerat. Igitur, qui mos tyrannis, ſimul præclara Iudæ facinora audiuit, animo conſternatur, & commiſſâ Lyſiæ Iudaici belli curâ & Syriæ præfecturâ, Euphratem tranſgreditur impenſis futuri belli noua latrocinia patraturus. Erant Lyſiæ peditum XLM, equitum VIIM, quibus præfecerat Ptolemæum Dorymenis filium, Nicanorem & Gorgiam. Iudç vix erant tria tyronum millia, quorum plerique inermes. Sed fide, ac zelo armatis nunquam deeſt cæleſte auxilium. Gorgiæ non ſufficiebat numero, armis, opibus præpollere, niſi etiam ſtratagemate hoſtem deluderet. Hoc ipſi fraudi fuit. Seligit expeditorum V M, quaſi incautum Iudam oppreſſurus. Iudas & vigil & acer alacri animo in hos ante am-

IUDAE FELIX FORTITUDO.

bulones impetum facit. His profligatis reliquus quoque exercitus Panico terrore perculsus in fugam agitur. Fuga tam effusa fuit, vt Iudas ab Emmaunte alios in Idumæam, alios Azotum, alios Iamniam vsque persecutus sit. Iason hæc aliter narrat. Nam Ptolemæo, Nicanori, & Gorgiæ Philippum, non Lysiam præficit. His tribuit tantum hominum XXM, Iudæ VIM, & occisa IXM. Publius Terentius Afer Carthagine natus, cùm seruijsset Romæ Terentio Lucano Senatori, ab eo ob ingenium & formam, non institutus modo liberaliter, sed & mature manu missus est. Hic, cum multis nobilibus familiariter vixit, sed maximè cum P. Scipione Africano, & C. Lælio nepote, qui Cõsulatu functi sunt, ille A. V. C. 608, hic A. V. C. 614. Is ad comœdias potissimum scribendas animum appulit, & Andriam suam hoc anno recitauit, ludis Megalensibus, M. Fuluio, & M. Glabrione Ædilibus curulibus. Edita inquam est M. Marcello, C. Sulpitio Coss. Estque tota ad imitationem Menandri composita. Einsdem Terentij Hecyra sequente anno acta est.

2. Mac. 8. 8. — *Ælius Donatus.* — TERENTII ANDRIA.

Cn. Octauius primus ex ea familia, ex qua post annos centum natus est Augustus, Consul in annum sequentem designatur nouitatemque generis amplitudine domus in palatio structæ nobilitar. Præturam quinquennio ante gesserat.

Cicero de Officijs l. I.

(∴) (∴)

(∴)

XIII. VIII.

A. M. 3835. Sel. 148. V. C. 589. Ante Dn. 165. Antiochi Epiphanis XII. Pt. Philometoris XVII.

T. Manlio Torquato
Cn. Octauio Nepote } Coss.

HIc Titus, vel, vt Cicero vocat, Lucius Torquatus is est, qui filium suum D. Syllano in adoptionem emancipauerat, postea Macedonum legatis eum accusantibus, quod Prætor pecunias in prouinciâ cepisset, causam apud se dicere iussit: reque ex vtraque parte auditâ pronuntiauit eum non talem videri fuisse in imperio, quales eius maiores fuissent, & in conspectum suum venire vetuit.

Cic. de fin. bon. & mal. l. I. p. 39.

Iudas trium victoriarum gloriâ inclytus iam decem armatorum millia comparauerat. Lysias eò acriùs vrgere, & copias augere. Conscribit peditum sexaginta, equitum quinque millia. Castra locat non procul à Betsurâ versus Idumæam. Lysias amissis hominum quinque millibus turpiter fugit. Iason hæc aliter recitat, & alieno loco. Iudas Betsuram occupat & munit. Hierosolyma recuperat, templum repurgat, Dei cultum instaurat, idque, vt videtur, Casleu XXIII, Nouembris XXII, Sabbatho. Biduo post, Casleu XXV, Nouembris XXIV, feriâ secundâ Iudas Encænia celebrat eadem die Casleu, sed triênio post, quàm abominationi

1. Mac. 4. 1. Ios. Ant. l. 12. c. 11. 2. Mac. 2. 11. — IVDAS TEMPLVM REPVRGAT.

desolationis, i. Iouis idolo sacrificatum fuerat.

XIV. IX. Olympias CLIV.
A.M.3836. Sel.149. V.C.590. Ante Dn.164. Antiochi Eupatoris I. Pt. Philometoris XVII.

A. Manlio Torquato } Coss.
Q. Cassio Longino }

1. Mac. 5. 1. IVDAE VICTORIAE ILLVSTRES. IDumæi, Acrabiteni, filij Bean Iudæorum successibus inuidentes de opprimendo Iuda consilium ineunt. Iuda vicissim strenuè se defensans horum regionem peruastat. Hammonitas quoq; Timotheo duce ferocientes profligat, vrbem Gazara occupat, in Iudæam redit. Eodem Timotheo duce Ethnici Galaaditani Israelitas in arce Datheman obsident. Phœniciæ quoque & Galilææ incolæ eadem animi contentione in Iudæos feruntur. Vtrimque auxilia à Iuda implorantur. Iuda Simonem fratrem in Galilæam mittit cum tribus hominum millibus. Ipse octo millia in Galaaditidem ducit, Iosepho Zacariæ filio vrbis & templi custodiam committit ac Hierosolymis abscedere vetat. Simon Galilæam populatur Ptolemaidem vsque, tria hostium millia occidit. Iuda Dathemanis arcem iam iam expugnandam liberat, Timotheum fugat, octo millia occidit. Timotheus nouis copijs conscriptis Raphuntem obsidet. Iuda rursus eum in fugam agit, Carnaima capit, diripit.

Ab Ephronitis transitum rogat, A negantes oppugnat, expugnat, internecione delet. Tum Hierosolyma reuertens Iordanum traijcit, & per Betsanem Tsionem redit, idque festum Pentecostes celebraturus, inquit Iason. Id incidit in Maij XXIX. 2. Mac. 12. 31. Interim Ioseph Zacariæ filius, Iudæ 1. Mac. 5. 56. B mandato insuper habito in Iamnienses expeditionem susceperat, eosque circunscripturus quasi ad festi Iamniensis celebrationem pergeret, iusserat suos Idolothytas carnes secum ferre. Deus hanc simulationem detestatus eos Gorgiæ iugulandos tradiderat ad duo millia. Hęc ante Pen- C tecosten acta videntur. Post Pentecosten verò Iudas rursus in *Idumaeam pergit & in meridianas Iudaea partes, Chebronem capit, hinc Samariam.* 2. Mac. 12. 32. legendum *Marissam*, vt apud Iosephum legitur & 2. Mac. 12. 35. Tum 1. Mac. 5. 65. D in ἀλλοφύλων, i. Philistinos conuersus Azotum populatur, atque in eâ expeditione videtur sepelijsse corpora 2. Mac. 12. 39. Iudæorum, qui à Iamniensibus occisi fuerant.

Dum hæc in Iudæâ à Iuda strenuè 1. Mac. 6. 1. geruntur, Antiochus Epiphanes re- E giones trans Euphratem sitas peragrans de expilando Elymaidis templo totius Persidis opulentissimo consilium init. Id rescientes oppidani pro templi sui incolumitate acerrimè dimicant & Antiochum in F fugam agunt. Hinc rursus Babylonem redit, atque inibi nuntium accipit de templi Hierosolymitani instauratione. Tum irâ fremens in morbum lethalem incidit, neque multo post perit anno Seleucidarum secundum Iudæos 149. Succe- ANTIOCHO EPIPHANI SVCCEDIT EVPATOR.

dit filius Antiochus Eupator nouem annos natus teste Appiano. Iustinus puerulum vocat. Quam ob caussam pater regni habenas commisit Philippo. Sed Lysias Eupatorem in manu habens regimen imperij quasi ab Eupatore sibi commissum occupat. Daniel Antiochi mortem subinnuere videtur his verbis *A die quo sublatum est iuge sacrificium, idque ad imponendam abominationem desolantem dies mille ducentos nonaginta* (*supple impie agent impij* ex versu præcedente) *Beatus, qui expectauerit & attigerit dies mille trecentos triginta quinque*. Iuge sacrificium abolitum est anno Seleucidatum 145, Casleu xv, Nouembris xvII. Iouis idolum templo illatum decem post diebus Casleu xxv, Nouembris xxvII. Ab harum dierum alterutrâ sumpto initio videtur Daniel innuere tanto sceleri superstitem futurum Antiochum dies 1290. Ij desinunt in Iunij quartum, vel xIv huius anni. Dies vero 1335 desinere possunt in Azoti populationem & sceleris à Iosepho perpetrati expiationem à Iuda Machabæo factam circa Iulij xIx vel xxIx. Sacrificij quidem iugis intermissio fuit tantum triennalis, vt & Iosephus agnoscit Antiquit. l. 12. c. 11. Sed quia suo sacrilegio superuixit Antiochus circiter annos tres cum semisse, hæc potuit esse causa, cur idem Iosephus alibi desolationi templi tribuat annos tres cum dimidio Antiquit. l. 20. c. 8. & belli Iudaici procemio & l. 1. c. 1, quod cum Danielis xII. 11. 12. conuenit. Lucius Aimilius Paulus, Quintus Martius Philippus Censores lustrum LIII condunt. Censa sunt eo ciuium capita, trecenta viginti septem millia. Princeps Senatus lectus Marcus Aimilius Lepidus, qui iam ante quater Princeps fuerat.

Dan. 12. v. 11. — *v. 12.* — *Plutar. in Aimilio.*

Horologio Marci Valerij Messalę solarium. vt vt vitioso vsi sunt Romani *annis vndecentum, donec Quintus Martius Philippus, qui cum Lucio Paullo fuit censor diligentius ordinatum iuxta posuit: idque munus inter Censoria opera gratissime acceptum est. Etiam tum tamen nubilo incertæ fuere horæ vsque ad proximum lustrum.* *Plin. l. 7. c. 60.*

Senatus cognitâ Antiochi Epiphanis morte Cn. Octauium Consularem ad Eupatorem forsan & ad Philometorem mittit ad regum animos perspiciendos, liberorumque populorum: maximeque vt Eupatorem classes habere, elephantos alere prohiberet. Is Laodiceę in gymnasio cùm esset, à Leptine quodam interficitur, idque, vt credere par est, iussu Lysiæ, qui nomine tutoris Syriam regebat. Sed Lysias vt sceleris suspicionem amoliretur, Cn. Octauium magnificè sepeliendum curauit. Obsequens biennio seriùs id refert Figulo & Scipione Coss. *Cicero Obsequens. Appianus.*

XV. X.

A. M. 3837. Sel. 150. V. C. 591. Ante Dn. 163. Ant. Eupatoris II. Pt. Philometoris XIX.

Ti. Sempronio Graccho II. M. Iuuentio Thalna } Coss.

1. Mac. 11. 13. Lysias videns quàm infeliciter Iudæis bellum inferretur, scribit ad Iudam amicas literas & ipse & rex Eupator anno Seleucidarum secundum Chaldæos 148 ad medium decurrente, Dioscuri XXIV, & Xanthici XV, Martij nono & tricesimo. Iam vltra citraque Iardenem latè potens erat Iudas, cùm adhuc Hierosolymis templum infestaret arx ante quinquennium ab Antiocho communita. (1. Mac. 6. 17. Iof. Ant. l. 12. c. 14.) Dum hanc lateri spinam auellere tentat Iudas, præuaricatores aliquot Iudæi ad Eupatorem adeunt, opem expostulant. Eupator quasi fœdere à Iuda violato bellum instaurat, & colligit peditum CM, equitum XXM, elephantos XXXII. His copijs Betsuram primò adoritur. Iudas irrito labore Betsuræ opitulari conatus Hierosolyma redit amisso etiam Elezaro fratre. Neque multò post expugnatâ Betsurâ Hierosolyma venit Eupator, templum obsidet. Erat in Iudæ castris magna annonæ charitas, tum quia ad exitum decurrebat annus Sabbathicus, tum quia cibaria vndique absumpserat belli furor. Cùm iam vltima metuerent Iudæi, succurit ὡς ἀπὸ μηχανῆς Deus. Epiphanes moriens copias suas & regni insignia Philippo tradiderat ad Eupatorem perferenda. Philippus nomine tutoris regia vsurpans munia Antiochiam regni caput petebat. Lysias veritus ne sibi tutela eriperetur, docet Eupatorem non esse, quod peruicaciùs in munitissimi & instructissimi templi obsidione laboret, cùm obsessores quàm obsessos grauior annona premat, & vrgeat longè formidolosior hostis Philippus. Honestiorem victoriâ clementiam futuram hosti iam iam perituro pepercisse. Mittitur ergo ad Iudam caduceator, qui misericordiæ regiæ obtentu pacem petat, libertatem & loci incolumitatem spondeat. Lubens manus dedit Iudas regi fidens. Sed vbi coram loci munimenta vidit Eupator, promissionis oblitus ea subrui iubet, dein citato cursu Antiochiam pergit Philippum quam primùm oppressurus. Eiusdem Lysiæ consilio Eupator Menelaum Oniæ III fratrem, veluti malorum omnium inceptorem occidi iubet, cùm Pontificatum tenuisset annos decem. Menelao autem nihilo meliorem Alcimum substituit ab Aarone quidem oriundũ, sed alienũ ab Oniæ III, siue Simonis II stirpe.

Iason totam hanc historiam aliter narrat. (2. Mac. 13. 1.) Nam & primum Eupatoris cum Iudâ fœdus & Epiphanis mortem alieno loco recenset, & aliter quàm reliqui. Deinde Eupatori pedites plures tribuit, quàm cæteri, equites verò ac elephantos multò pauciores. Tribuit enim Eupatori peditum decem ac centum millia, equitum quinque millia, elephantos XXII. Tertiò Menelaum ante, non post Hierosolymorum obsidium Antiochi iussu occisum, Quartò Iudam circa Modin pugnasse, & duo hostium millia cum elephanto primario occidisse, ante quàm scilicet Betsuram peruenisset Eupator, cùm ex aliorum sententiâ pugna illa commissa sit à Iudâ Betsuræ iam obsessæ opem ferente, idque iuxta Betzaca-

riam Betsuræ vicinam, sed à Modin remotam. Quintò, in obsidione Betsuræ Iason vult Eupatorem sæpe fugatum, profligatum, cæsum, sed Betsuranos tandem Rhodoci & aliorum aliquot proditorum præuaricatione captos: cùm re verâ Betsurani inediâ ad deditionem adacti sint. Sextò Hierosolymis captis Iason ait Eupatorem tẽplum honorasse, cùm munitionem eius euerterit.

ONION EXTRVCTVM. Onias Oniæ III filius, quandiu vidit patruos Iasonem & Menelaum summo Pontificatu frui, eius adipiscendi desiderio fibulam imposuit, sperans ijs, vt pote orbis, defunctis se tandem eam dignitatem veluti postliminij iure reciperaturum. Postquam occiso Menelao vidit Pontificatum ab Eupatore translatum ad Alcimum à suâ, licet non ab Aaronicâ familiâ alienum, facinus suscipit temerarium & sacrilegum.

Esa 19.18. Esaias spirituale Christi regnum describens dixerat in Ægyptum vsque propagatum iri, atque inibi minimùm quinque, i. multas ciuitates linguâ Chananæâ, i. Israeliticâ locuturas, & cippum ac altare Domino erecturas, q. d. Abiecto Idololatrico paganismi stylo addiscent eo sermone vti, qui pietatem deceat, & vitulos labiorum, ac spirituales hostias vero Deo offerent.

Esaias prophetare cœpit vltimis temporibus regis Huzziæ siue Hazariæ, qui obijt A. M. 3241, quoto ante Huzziç mortem anno, non constat. Iosephus ait Esaiam ἔτεσιν ἔμπροσθεν χ΄ πλέον γεγονότα, i. annis amplius sexcentis hoc, de quo agimus, Oniâ

Ios. Ant. l. 12. c. 15. & l. 13. c. 6.

A antiquiorem esse. Deme annos sexcentos ab A. M. 3837. desines in A. M. 3237. quadriennio ante mortem Huzziæ. Onias igitur iuuenili confidentiâ ad Pt. Philometorem scribit se, cùm diu non inutilem operam ipsi præstiterit, hoc vnum fidelitatis

& belli Iud. l. 7. c. 37.

B suæ præmium expetere, vt donet ipsi lucum quendam sacris animalibus plenum in Heliopolitico nomo, iuxta Leontopolim, Bubastis agrestis arcem CLXXX stadijs à Memphi distantem. Se eò loci secundum Esaiæ vaticinium templum extru-

C cturum, in quo Iudæi Ægyptienses pro Ptolemæorum incolumitate sacra faciant. Philometor licet tralatitio apud Ægyptios more incesto coniugio Cleopatram sororem duxisset, tamen non aliena à pietate rescripsit. *Miror sanè, inquit, & du-*

D *bito futurumne sit Deo gratum, vt templum tam impuro loco extruas. Quia tamen id ab Esaiâ pridem prædictum contendis, age tuo periculo id fiat.* Neque locum dedisse satis visum est Philometori & Cleopatræ, sed & prouentus non contemnendos adiecerunt

E ad sacrificiorum impensas. Ita Onias tẽplum struit, & suo nomine Onion indigetat, quod, si formam spectes, Hierosolymitano templo in multis non absimile, si magnificentiam, multò angustius erat, πολλῷ μικρότερον καὶ πενιχρότερον.

F Nec defuerunt Oniæ ex Leui familiâ sacerdotes, quos pro arbitrio institueret. Nunquam enim τῇ ἐθελοθρησκείᾳ & superstitioni desunt cultores, & speciosi prætextus, vt modo antiquitatis, modo nouitatis nomine commendetur.

commendetur. Iosephus dicit hoc templum stetisse ἔτη τετρακόσια τετταράκοντα τρία. mendosè. Vero propiùs Rufinus ait stetisse annos CCCXXXIII. legendum CCXXXIII. Clausum est enim Vespasiani iussu paulò post Hierosolymitanum, circa annum V. C. 824.

Val. Max. l. 9. c. 12. LAETITIA LETHALIS. Thalna Cos. in Corsicam missus eam subigit. Dumque in eâ ordinandâ animum intendit, Senatus supplicationes illi decernit. Literæ Senatus Thalnæ sacris operanti traduntur. Is, dum eas intento animo legit, caligine ortâ ante foculum collapsus mortuus humi iacuit.

XVI. XI.

A. M. 3838. Scl. 151. V. C. 592. Ante Dn. 162. Demetrij Soteris I. Pt. Philometoris XX.

P. Cornelio Scipione Nasicâ Corculo C. Marcio Figulo } Coss.

Ios. l. 34. Ios. Ant. l. 12. c. 16. QVis Demetrium ex Italiâ in Syriam acciuerit nemo notat. Videtur factum id à Philippo. Philippus igitur Lysiæ æmulus eóque Eupatori infidus videtur inuitasse Demetrium Soterem Seleuci Philopatoris filium, Antiochi Eupatoris patruum, qui Romæ obses detinebatur, ad recuperandum regnum paternum, quo circunscriptus fuerat à patruo Antiocho Epiphane, cùm interim Philippus consilium dissimulans transeuphratensibus prouincijs ordinatis in Syriam, vt anno

A superiore diximus, aduectus Eupatoris tutorem sese ferens, Antiochiam regni caput occupasset. Eupator pace cum Iudæis factâ nondum satis firmatum Philippum deprehendit, & Antiochiam recuperat. Nihilominus Demetrius paulò post aduе-

1. Mac. c. 6. 63. c. 7. 1.

B niens Syros pro cætera mobilitate ingenij rerum nouatum cupidos, an Eupatoris perfidiam exosos sibi non magno labore conciliat. Cùm Eupator & Lysias correpti ad Demetrium ducerentur, vetuit id Demetrius, iussitque eos procul à conspectu suo iu-

C gulari, cum Eupator biennium regnasset. Iudæi Hierosolymitani ad Iudæos Hellenistas maximè Ægyptienses quot annis scriptitabant amicas litteras, quasi consanguinitatis contesserationes, quibus inuitabant eos ad solennia festa secum ce-

D lebranda. Earum exemplar vnicum hodie extat 2. Mac. 1. 1. Eas hoc anno scriptas existimo Alexandrei imperij, siue à Darij Codomanni morte CLXIX. *Ex quo, inquiunt, sanctuarium à Iasone, dein ab Antiocho profanatum, à nobis repurgatum est, quotannis scri-*

E *psimus vobis, & nunc quoque scribimus, vt nobiscum celebretis festum Tabernaculorum mẽsis Tisri.* Sic, n. legendum, non autem *Casleu*, res ipsa loquitur. Sequens epistola est quidem huius μιμητικὴ, sed planè κιβδήλου κόμματος.

STRAMINEA SVPERSTITIONIS FIRMAMENTA.

F Nulla vnquam fuit tam impia, tam vana superstitio, quæ non exemplis aliquot fidem sibi conciliaret. Augures legem sanxerant, ne vnquam Consul pomœrium egrederetur aut regrederetur, nisi auspicijs captis.

Cic. de natura Deorum l. 2. & ad Q. fratrem Plut. Marcello.

Tib. Gracchus bis Consul & Augur pomœrium forte egressus in redeundo, quum idem pomœrium transiret, auspicari obliuiscitur: paulóque post comitiorum caussa Senatum habet, rogat placeatue Figulum & Scipionem Consules designari. Forte accidit, vt qui primus sententiam rogatus eos retulit, repente mortuus sit. Gracchus nihilominus comitia peragit: post aliquot dies sentiens rem illam in religionem populo venire, ad Senatum refert. Senatus ad Augures. *Hi respondent non fuisse iustum comitiorum rogatorem. Gracchus ira incensus. Ita ne verò? ego non iustus, qui & consul rogaui, & augur & auspicato. An vos Thusci & barbari auspiciorum pop. Rom. ius tenetis, & interpretes esse comitiorum potestis? Itaque tum illos exire iussit.* Figulus & Scipio Consulatum ineunt: ille in Galliam, hic in Corsicam mittitur. Post aliquot menses Gracchus siue nouis Cos. sub infensus, siue seriò agens scribit Augurum collegio meminisse se erroris sui. Comitia consularia culpa sua vitiosè habita. Et culpam, quam diximus, narrat. Extemplo Senatus & Augurum iussu reuocantur Coss. & abdicare iubentur. His sufficiuntur P. Cornelius Lentulus Cn. Domitius Ahenobarbus. Nasica huius anni Consul filius erat eius qui A. V. C. 550 à Senatu vir Optimus est iudicatus.

Ptol. l. 3. c. 2.

Hipparchus Æquinoctium autumnale obseruat decimo septimo tertiæ periodi Calippicæ anno Mesori trigesimo, circa Solis occasum. Tempus conuenit cum Septembris XXVII.

XVII. XII.

A.M. 3839. Sel. 152. V.C. 593. Ante Dn. 161. Demetrij Soteris II. Pt. Philometoris XXII.

M. Valerio Messalâ
F. Fannio Strabone } Coss.

TERENTII EVNVCHVS. *Donatus.*

His Consulibus actæ sunt duæ P. Terentij comœdiæ Eunuchus & Phormio, Lucio Cornelio Merula, L. Posthumio Albino Ædilibus curilibus: Eunuchus quidem Ludis Megalensibus, Phormio vero ludis Romanis.

Gell. l. 2. Macrob. l. 3. LEGES SVMPTVARIAE.

Iisdem Consulibus *Senatus consultum factum, quo iubentur Principes ciuitatis, qui ludis Megalensibus antiquo ritu mutitarent, i. mutua conuiuia inter se agitarent, iurare apud consules verbis conceptis non amplius in singulas cœnas sumptus esse facturos quàm centenos vicenosque æris, præter olus & far & vinum: neque vino alienigena, sed patrio vsuros, neque argenti in conuiuio plus pondo quam libras centum illaturos. Post hoc S. C. lex Fannia* [a] *lata est, qua ludis Rom. item ludis plebeis & Saturnalibus & alijs quibusdam diebus in singulos dies centenos æris insumi concessit, decemque alijs diebus in singulis mensibus tricenos, cæteris autem omnibus diebus denos.* Hanc Romæ tot iam populorum dominæ frugalitatem si quis hodie suadere velit, quibus sibilis exciperetur? Quod si nunc argenti vilitas, aut annonæ charitas non patitur Fanniæ legis modum, pudere certè nos debeat profusionem & luxum

[a] *Sequente anno V. C. 594. Rom. 1.*

quaquauersus regnantem nullis legibus coerceri. A

2. Mac. 14. 1. ALCIMI FRAVS.

Alcimus ab Eupatore Pontificatu donatus videbat se Asamonæis, & plerisque piorum exosum, eò quod sub Epiphane Ioui sacrificatus esset. Itaque, cùm videret sibi per Iudam non licere tranquillo Pontificatu frui, Demetrium adit, Iudam criminatur, docet nunquam quieto regno potiturum Demetrium, quandiu Iudas viuat. B

1. Mac. 7. 1.

Demetrius Bacchidi mandat, vt Alcimum Hierosolyma deducat, & in Pontificatu confirmet, contradicentes castiget. Vbi ad vrbem accessit, misit legatos, qui cum Iudâ pacificè loquerentur. C Iudas prudentior fuit, quàm vt homini tam subdolo & sæuo vitam committeret.

ET SAEVITIA IN ASIDAEOS.

Sed inter eos, qui hactenus Iudæ fauerant, quidam ad Alcimum venerunt, sperátes se cum Aaronitâ posse D amicè & tutò transigere. Erant hi Scribæ & Chasidæi, q. d. οἱ ἐλεήμονες vel ἠλεημένοι. Erat σύστημα quoddam hominum peculiari ritu pietati operam dantium, quemadmodum & ij qui dicuntur ἑκουσιαζόμενοι τῷ νόμῳ, 1. Mac. 2. 42. מתנדבים בתורה. Hos E benignè excepit Alcimus sperans etiam Iudam allici posse. Vbi Iudam nullis blanditijs expugnabilem vidit, Chasidæos illos numero LX, quasi lumina pietatis & populi decus iugulat. Historicus ita agit ac si id spectasset Psaltes cùm ait, F

Psal. 79. 2.

Carnem Chasidæorum ἠλεημένων *tuorum abiecerunt bestijs agrestibus.* Hac sæuitiâ conterritos multos subegit Alcimus. Multi contra eò magis Alcimum oderant, & Iudam amabant.

Et Iudas ipse perfidiæ nunquam, seueritatis sæpe exempla edebat. Alcimus vbi vidit Iudæ vires augeri, suas infirmari, rursus Demetrij opem implorat.

2. Mac. 14. 18. NICANORIS MORS

Demetrius Nicanorem mittit, qui Iudam fraude vel vi correptum enecet. Iason vult Nicanorem diu cum Iudâ amicè egisse, ac tandem Alcimi querimonijs, ac regis minis adactum ad induendum hostilem in Iudam animum.

1. Mac. 7. 27. Ios. Ant. l. 12. c. 17.

Alij narrant semel tantum Iudæ petitum à Nicanore colloquium. Iudamque protinus detectâ fraude sibi consuluisse. Continuò post ad arma ventum. Prima pugna ad Cephar-salma iuxta Samariam commissa est. Nicanor amissis quingentis viris Tsionem fugit, & mox auctis viribus iterum pugnat iuxta Bethoron & Hadassam XXX stadijs à Bethoro distantem.

2. Mac. 15. 1.

Iason vnius tantum pugnæ meminit, nempe vltimę, quam putat iuxta Samariam commissam. Apud Iosephum mendosè sic legitur: καὶ συμβαλὼν Nicanor κατά τινα κώμην Καφαρσαλαμὰ καὶ νικήσας ἀναγκάζει τὸν Ἰούδαν φεύγειν. lege νικᾶται, καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν ὁ Ἰούδας, &c.

Erant Iudæ tria tantum millia militum. Iosephus εἰς χιλίους ἅπαντας ἔχων lege τρισχιλίους. Nicanori IX M. Iudas tamen auxilio Dei fretus Nicanore occiso suâ manu, totoque eius exercitu profligato & cæso opima spolia Hierosolymam reportauit, & huius victoriæ memoriam quot annis celebrari iussit Adar siue Dystri XIII. Erat annus Iudaicę Seleucidarum ęræ CLI ad finem exiens, Chaldaicæ CL ad medium decurrens, Martij VI, feria III. Sequente Nisan inijt CLII Iudai-

cæ Seleucidatum ætæ annus Martij xxiv, Sabbatho. Hæc victoria tanti momenti fuit, vt tum denique *iustificatum Sanctuarium* dicat Daniel viii. 13. 14. *diebus bis mille trecentis post defectionem desolatricem, proculcatum sanctuarium, & sublatum iuge sacrificium*. Et re vera totidem dies sunt à Casleu xv, Nouembris xvii, quo prophanatum templum, vsque ad Adar xiii, Martij vi, quod à nemine adhuc obseruatum sanè miror. Hîc desinit secundus Machabæorum liber. Iudas Machabæus sciens capiti suo noui belli molem impendere, de comparandis nouis auxilijs cogitat. Audiebat, quanta esset Romanorum terrâ marique potentia: Mittit igitur Romam legatos, qui cum ijs societatem ineant. Deus, vt olim Iosaphathi cum Achabitis, sic tum Iudæ cum Romanis infidelibus societatem improbans, eò res adducit, vt Iuda, qui sub Eupatore nuper decem amplius hominum millia habebat, sub Demetrio octingentos tantum haberet. Demetrius amisso Nicanore paucis post diebus Bacchidem substituit ineunte anno clii Seleucidarum. Erant Bacchidi peditum xxm, equitum duo millia. Iudas fortiter pugnans & aliquandiu victor tandem multitudine hostium obruitur. Neque multo post frater eius Ioannes ab hostibus Medabitis interceptus occiditur. Ionatan tamen selectus, qui fratri Iudæ succederet, accisas Iudæorum res ac pene conclamatas in meliorem spem erexit. Adeò facile est Deo carnis brachio confidentes humi affligere, &

1. Mac. 9. 1. Iosephus Ant. l. 12. c. 18. & l. 13. c. 1.

IVDAS INFELICITER ETEPOZYGEI.

RVINAM REPARAT IONATAN.

A prostratos ac cœlum versus suspicientes vitæ restituere! Iosephus ait Iudam tres annos Pontificatu functum, quod ita itelligendum, ac si dixisset obijsse triennio solido post repurgatum templum, cum tamen maximam temporis huius partem B pontificatus munica vsurparit Alcimus. Præfuit Iudas Iudæis annis sex post patris obitum.

XVIII. XIII. Olympias clv.

A.M.3840. Sel.153. V.C.594. C Ante Dn.160. Demetrij Soteris iii. Pt. Philometoris xxiii.

L. Anicio Gallo }
M. Cornelio Cethego } Coss.

D Alcimus, quamuis vim pietatis abnegasset, tamen quia formam pietatis vtcumque tetinebat & ab Aarone ortus, ac regiæ autoritatis præsidio subnixus erat, templi ac totius fere Iudææ potens erat. Et aliquot quidem post Nicanorem occisum diebus Iudæ licuit Hierosolymam E accedere, ἄπαντα agere, & ex synedrij sententiâ legatos Romam mittere. Simul aduenit Bacchides, Iudæ rursus fugiendum fuit, donec eo occiso fratres eius aliquandiu incertis sedibus oberrantes anxiam vitam ægrè traherent. Hoc successu F inflatus Alcimus cogitat de euertendo muro atrij interiotis à Zorobabele extructo, prætexẽs fortean se alterum ampliorem extructurum. Hæc meditantem corripit morbus lentus & sæuus hominemque in ἀφωνίαν adi-

1. Mac. 9. 54. Ios. Ant. l. 13 c. 1.

ALCIMI IVSTVM EXITIVM.

git, ac tandem perimit, quarto sui Pontificatus anno, Seleucidarum CLIII, mense Iiar. Perperam igitur putat Iosephus id ante Iudæ mortem contigisse, Alcimoque Iudam successisse. Vero propiùs est Alcimo successisse Ionatanem. Vt vt sit Alcimo defuncto, Iudæa aliquandiu respirauit biennali pace potita,

XIX. XIV.

A.M.3841. Sel. 154. V.C.595. Ante Dn.159. Demetrij Soteris IV. Pt. Philometoris XXIV.

Cn. Cornelio Dolabella } Coss.
M. Fuluio Nobiliore

1. Mac. 9. 58. Ios. Ant. l. 13. c. 1 2. PONTIFICATVS VACAT.

CVm Ionatham Hierosolymis securâ pace frueretur, præuaricatores aliquot Bacchidem monuerunt, posse Ionathanem cum suis facile deprehendi & opprimi. Venit Bacchides. Sed iam præmonitus Ionathan maturo secessu sibi consuluerat, eoque Bacchidem adegit vt iram in monitores vanos & infidos verterit, pacemque synceram cum Ionathane inierit, sed eâ lege vt eius sedes esset Micmas potiùs quàm Ierusalem, cùm interim nemo supremo Pontificatu fungeretur.

HOROLOGIVM.

In hunc annum Censores produnt Capitolini autores Publium Scipionem Nasicam Marcū Popilium Lænatem, ab ijsq. lustrum factum LIIII. Inter cætera censuræ suæ munera *Scipio Nasica primus aquâ diuisit horas, æquè noctium ac dierum. Idque horologium sub tecto dicauit, anno vrbis* DXCV.

Plin. l. 7. c. 60.

A *Tam diu populi Romani indiscreta lux fuit. Hipparchus obseruat Æquinoctium Autumnale vicesimo tertiæ periodi Calippicæ anno, primo epagomenon die, mane.* Tempus conuenit cum Septembris XXVII. *Anno sequente idem Æquinoctium obseruauit circa Meridiem eiusdem diei.* B

AEQVINOCTIVM. Ptol. l. 3. c. 1.

XX. XV.

A.M.3842. Sel. 155. V.C.596. Ante Dn. 158. Demetrij Soteris V. Pt. Philometoris XXV.

C

M. Aimilio Lepido } Coss.
C. Popilio Lænate

EVmenes Pergami rex non quinquagesimo, vt apud Strabonem legitur, sed quadragesimo sui regni D anno moritur relicto filio adhuc paruulo Attalo cognomento Philometore in Pt. Philometoris gratiam ita dicto, qui annos circiter viginti sub Attali patrui tutelâ fuit, & post patrui mortem annos quinque regnauit.

Strabo l. 13. EVMENI SVCCEDIT ATTALVS.

E

XXI. XVI.

A.M. 3843. Sel. 156. V.C. 597. Ante Dn. 157. Demetrij Soteris VI. Pt. Philometoris XXVI.

F

Sex. Iulio Cæsare } Coss.
L. Aurelio Oreste

QVæ fuerint his temporibus Reip. Romanæ opes ex Plinio colligas. *Auri*, inquit, *in ærario*

Plin. l. 33. c. 3.

ROMAE AERARIVM.

populi Romani fuere Sex. Iulio, L. Aurelio Coss. septem annis ante bellum Punicum tertium pondo DCCXXVII, *argenti nonaginta duo millia & extra numerum* CCC *&* LXXXVM. Budæus totum hunc locum aliter legit. Minus dura & forte verior mutatio erit, si dicas delendum vltimum M, ac auri summæ præfigendum, vt totum argentum fuerit librarum 92385. Id efficit aureorum Gallicorum fere septingenta quadraginta millia, siue libras Turonenses 2217240. Auri vero libræ Romanæ 1727 valent aureos Gallicos 165792.

XXII. XVII. Olympias CLVI.
A.M. 3844. Sel. 157. V.C. 598.
Ante Dn. 156. Demetrij Soteris VII. Pt. Philometoris XXVII.

L. Cornelio Lentulo } Coss.
C. Marcio Figulo II.

Liuij epitome l. 47. Appianus. Florus.

DAlmatæ sub syluis vitam degere ac victum latrocinio quærere soliti Illyrios populi Rom. socios infestauerant. In hos missus C. Marcius Cos. primò parum prosperè pugnauit, dein agnitâ eorum pugnandi ratione, vsque ad Delminium fugauit.

XXIII. XVIII.
A.M. 3845. Sel. 158. V.C. 599.
Ante Dn. 155. Demetrij Soteris VIII. Pt. Philometoris XXVIII.

A

P. Cornelio Scipione Nasicâ II. M. Claudio Marcello II. } Coss.

Cicero in Lucullo. CARNEADES.

HIs Coss. cùm forte Carneades Academicus & Diogenes stoicus coram Senatu in Capitolio starent A. Albinus Prætor iocans dixisse

B

fertur. *Ego tibi Carneade, prætor esse non videor, quia sapiens non sum, nec hæc vrbs, nec in ea ciuitas.* Tum ille. *Huic Stoico non videris.*

De viris Illustrib. Frontinus l. 3. c. 6.

Marcellus de Liguribus triumphat. Scipio multis in Dalmatiâ vr-

C

bibus expugnatis Imperatoris nomen & triumphum oblatum recusat.

Hoc & sequentibus annis vario successu cum Lusitanis pugnatum est à M. Manilio, L. Calpurnio Pisone, L. Mummio, M. Acilio Balbo,

D

& Ser. Sulpitio Galba Prætorib. inuicem succedentibus.

XXIV. XIX.
A.M. 3846. Sel. 159. V.C. 600.
Ante Dn. 154. Demetrij

E

Soteris IX. Pt. Philometoris XXIX.

Q. Opimio Nepote } Coss.
L. Posthumio Albino

IVDAEAE VECTIGALIA.

QVisnam fuerit per hæc tempora Iudææ status colligi potest

F

ex epistolâ, quam Demetrius anno sequente Ionathani scripsit. Reges Persarum certum demensum instituerant, quod singulis annis impenderetur in iuge sacrificium. Iudæorum priuilegia confirmauit Alexan-

Iof. Ant. l.11.8. & 12.3. der Magnus. Confirmauit & Antiochus Magnus atque adeò auxit, vt diximus A. V. C. 560. Aboleuerat ea Antiochus Epiphanes Magni filius. A. V. C. 586. Sed vbi Pseudalexandri metus in cessit, tum præterea, *1. Mac. c. 10. v. 42. v. 40.* quæ olim Demetrij auus Antiochus Magnus Iudæis pollicitus fuerat, B nempe siclorum quinq; millia, Demetrius Ionathanis gratiam emercaturus pollicebatur insuper siclorum XVM, quâ ratione liberalitatem aui quadruplo superaturus esset. Nam Antiochus Magnus Iudæis XXM. drachmarum promiserat quotannis C in iuge sacrificium Iosephus *δίδωμι δὲ* &c. *μυριάδας ιε'*. lege *μυριάδας ς'*. & mox *τὰς δὲ μύριας δραχμὰς*. lege *τὰς δὲ* *Iof. Ant. l.13.c.5.* *δισμυρίας*. Contra Demetrius à Iudęis videtur exegisse grauiora tributa, quàm Antiochus Magnus. Siquidem exigebat Demetrius præter tri- D butum vetus, quod tributum simpliciter dicebatur, canonem salinarum, *τιμὴν ἁλῶν* (apud Iosephum ridiculè legitur *τιμὴν ἄλλων*) aurum coronarium, trientem sementis eius, quæ cuiuis iugero conserendo necessaria erat, semissem fructuum, qui ex ar- E *2. Mac. 4. 7.* boribus decerpebantur. Hæc tributorum ingeminatio iam inde ab anno V. C. 578. instituta videtur, vt videlicet posset Iason immensum illud vectigal exoluere, quod Antiocho Epiphani pollicebatur, h. e. talenta CCCLX. mendosè legitur apud Iose- F phum 3660. Nunquam defuerunt ærus catores, qui insatiabilem *δημοβόρων* *Val. Max. l. 6. c. 3.* regum famem proritarent. Publicia, cùm maritum suum Albinum Cos. veneno necasset, propinquo- A rum decreto strangulatur.

XXV. I.

A.M.3847. Sel.160. V.C.601. Ante Dn. 153. Alexandri I. Pt. Philometoris XXX.

Q. Fuluio Nobiliore
T. Annio Lusco } Coss.

Demetrius Ariarathi regi Cappadociæ propter fastiditas sororis nuptias infestus fratrem eius *Iust. l.35. Iof. Ant. l.13. c.3. Appianus.* C Orofernem, (seu mauis, Oto-phernem) per iniuriam regno pulsum, אורופרן *lux princeps noster.* receperat supplicem: datumque sibi honestum belli titulum gratulatus restituere eum in regnum statuerat. Sed Persicum fastum & luxum pridem æmulatus quadratam non pro- D cul ab Antiochiâ turrim extruxerat, in quâ procul à conspectu ciuium delicias agens ex palatio tanquam ex sacrario per internuntios responsa dabat. Sed dum venerationem captat, tantum odium sibi conciliat, vt Antiochenses Orophernem profu- E gum, quàm Demetrium pluris facerent. Nec Orophermi religio fuit, eius, à quo restituebatur, regno insidiari. Demetrius remedium insidiarum dissimulationem ratus tam incautum, quàm infidum Orophernem comprehendit, & vinctum Se- F leuciæ custodiri iubet. Antiochenses Demetrium, quem offenderant, placare desperantes quo quomodo è medio tollere in animum inducunt. Ducem quærentibus offerr se quidam sortis extremæ iuuenis vul- ALEXANDER IN-

SVRGIT IN DEMETRIVM.

tu forte non absimilis Alexandro Antiochi Epiphanis filio, pridem defuncto. Huic nebuloni Alexandri nomen mentienti non Antiochenses modo sed & Philometor Ægypti, Attalus Pergami, & Ariarathes Cappadociæ reges à Demetrio lacessiti opem tulerunt. Erant tanta Machabæorum virtutis fama, vt Ionatanis societatem amplissimis promissis ambire non dubitarint, tum Pseudalexander, tum Demetrius. Demetrius, quò plura pollicebatur, eò suspectior Ionatani visus est pridem perfidiæ manifestus. Prælatus igitur Demetrio Alexander Ionatani sacerdotium confert anno Seleucidarum CLX, Tabernaculorum festo, Tisri XV, septimo post Alcimi, nono post Iudæ mortem anno. Iosephus eò obliuionis venit, vt diceret factum id quadriennio post Iudæ, septénio post Alcimi mortem anno.

1. Mac. 10. 1.

Cum inde ab anno V. C. 532 Consules Idibus Martijs magistratum inire consueuissent, primi Q. Fuluius & T. Annius Kalendis Ianuarijs magistratum inire cœperunt, siue quod instaret bellum Celtibericum, siue quod fluxissent anni sexcenti ab vrbe condita.

Cassiodor. Epitome Liuij l. 47.

M. Valerius Messala, C. Cassius Longinus Censores lustrum condunt LV, quo censa sunt ciuium capita CCCXXIVM. M. Lepidus sextò princeps Senatus lectus. Inter cætera Censuræ munera Cassius theatrum lapideum faciendum locat, in quo populus ludos sedens spectet. P. Nasica bis Consulatu functus senatui autor euertendi fuit, contestans id inutile & publicis nociturum moribus.

Velleius l. 1. August. de ciuit. Dei l. 1. Capitolini Liuij Epitome l. 48.

In Hispania citeriore Celtiberi post XXV. pacis annos Segidâ autore Areuaccum oppidum muniuerant, tributa à Graccho imperata pendere recusarant anno superiore. In hos missus Q. Fuluius Cos. bis infeliciter pugnat. Hinc aucti Hispanorum animi vix vicesimo post anno comprimi potuerunt. Pugnabatur atrociter, non vter imperaret, sed vter esset.

Appianus Cicero de officijs l. 1.

XXVI. II. Olympias CLVII.

A. M. 3848. Sel. 161. V. C. 602. Ante Dn. 152. Ionatanis I.

M. Claudio Marcello III. } Coss.
L. Valerio Flacco }

IAm rex & Antiochi filius, iam illustris & Alexander audiebat terræ filius è vulgi fæce, & adhuc regnabat Demetrius, cui animus in propulsando bello non defuit. Nam & primo prœlio hostem fugauit & regibus, bellum restituentibus multa millia in acie cæcidit. Ad postremum tamen inuicto animo inter confertissimos fortissime dimicans cecidit XI sui regni anno, vt recte Iosephus docet. Ionatan otio cælitus dato bene vtens Hierosolyma instaurat, Tsionem montem quadratis lapidibus ad munitionem communit, prævaricatorum interim, quos sibi infensos esse sciebat, plerosque territare malens, quàm aperto bello infestare. Multi potentiam & iram eius veriti fugerunt ex ijs munitionibus,

Iust. l. 35. 1. Mac. c. 10. v. 48. DEMETRII MORS. *v. 10.* *Ios. Ant. l. 13. c. 4.*

bus quas ædificauerat Bacchides circa Hierosolyma, vt Iudæis essent lupati instar, qui arcem Hierosolymorũ insidebant milites regij, & Betsurani ausi sunt in statione manere. Hæc superiore forsan anno inchoata vno ductu pertexuit primi Machabæorum libri autor. Pleraque tamen hoc & sequentibus annis gesta non dubium est.

Obsequens. PAVIDA SVPERSTITIO. Quantum superstitio valeat, vide. *Romæ turbinis vi in campo columna ante ædem Iouis decussa cum signo aurato. Quumque aruspices respondissent, magistratuum & sacerdotum interitum fore, omnes magistratus se protinus abdicauerunt.*

XXVII. III.

A.M.3849. Sel.162. V.C.603. Ante Dn.151. Ionatanis II.

L. Licinio Lucullo / A. Posthumio Albino } Coss.

1. Mac. 10. 51. Ios. Ant. l. 13. c. 7. SAMARITANORVM PRO SVO TEMPLO CERTAMEN. PHilometor filiam deducit Ptolemaida, eóque aduenienti ex condicto Alexandro collocat anno Seleucidarum CLXII. Eò venit & Ionathan accusatorum suorum calumnias apud Alexandrum depulsurus. Ambos reges tam propitios nanciscitur, vt ne hiscere quidem ausi sint sycophantæ. Per id tempus iocularc certamen inter Iudæos & Samaritanos incidit, cuius arbitrium socero non grauatim commisit Alexander. Tanta fuit Samaritanorum vecordia, vt sui templi, quod in monte Garizim sub Alexandro Magno infra annos ducentos extruxe- A rant, antiquitatem inde ab ipsis Mosis temporibus arcesserent, in eo contenderent Deum colendum esse, non autem in templo Hierosolymitano, idque se autoritate Mosis confirmaturos, cùm id pernegarent Iudæi & Mosis ac prophetarum auto- B ritatem opponerent, Philometor rogauit, cui mulctæ sese subijcerent legati, qui hæc contenderent. Vtrique clamant se ne mortem quidem recũsare, si causâ cadant. Rationibus vltro citroque productis impostores Samaritani impudentiæ suæ C pœnas capite luerunt. Perstiterunt tamen in suâ contumaciâ, vt ex Ioannis IV. 20. colligere est. Romani iam tum Græcis literis ita delectabantur, vt A. Albinus Consul historiam Grecè scripserit. Huius collega auus erat Luculli, qui cum Mithridate bellum D gessit A. V. C. 681. *Cicero in Bruto & Lucullo. Gell. l. 13. c. 18.*

Liuij epit. l. 48. Tribunorum plebis ea erat insolẽtia, vt Albinum & Lucullum Coss. quod seuere delectum agerent, nec quenquam gratia dimitterent, in carcerem coniecerint. Idem designarunt A. V. C. 616. Sorte autem E tum ciuium decimus quisque deligi cœpit, qui ad militiam mitteretur.

Appianus. M. Marcellus anno superiore gloriabatur se omnes Celtiberiæ populos pacasse: hoc anno L. Lucullus Vaccæos, Cãtabros & antehac ignotas Hispaniæ nationes subegisse se F dixit. Dum feliciter in Hispania citeriore res agunt Consulares exercitus, in vlteriore Ser. Galba vniuerso prope amisso exercitu cum paucis effugit. Dum morantur Lusitani victoria vti nescientes, vires reparat

GALBAE PERFIDIA. *Val. Max.* Galba & secundo prœlio victos Lusitanos ad deditionem adigit. Tum conuocato trium Lusitaniæ ciuitatum populo, tanquam de commodis eius acturus, nouem millia, in quibus flos iuuentutis consistebat, electa & armis exuta partim trucidauit, partim vendidit.

Hoc Galbæ scelus Romanis carò constitit. Quippe inter eos, qui Galbæ sæuitiam effugerunt, qui despicatissimus omnium videri poterat, fuit aliquandiu superbiæ Romanæ flagellum. Neue putes vnum Galbam peccasse. Ecce biennio post L. Scribonius Tr. pl. in hoc facinus inquirens non modo non obtinere potuit, vt in Galbam animaduerteretur: sed ne illud quidem impetrauit, quod vnum rogabat, vt qui contra fidem væni erant, & in Gallia inueniri poterant, in libertatem restituerentur. Populus enim lubens passus est sibi à Galba manifesto mendacio os oblini, & sceleris præmium dedit consulatum A. V. C. 610.

Igitur Viriatus ex pastore venator, ex venatore latro, mox iusti exercitus dux factus vniuersam Lusitaniam occupauit, omnia vltra citraq; Tagum igni ferroque populatus est, C. Vetilium, C. Plautium, Claudium Vnimanū Prætores Romanos multis prœlijs vicit, in turpem fugam dedit: donec vix tandem quartodecimo huius Hispanici belli anno non virtute superatus, sed fraude circumscriptus est.

(∴) (∴)
(∴)

XXVIII. IV.

A. M. 3850. Scl. 163. V. C. 604. Ante Dn. 150. Ionatanis III.

T. Quintio Flaminio } Coss.
M. Acilio Balbo

Liuij epit. l. 49. TERTIVM BELLVM PVNICVM.

Carthaginienses quinquaginta annorum pace potiti Masanissæ decrepitam senectutem & filij eius Gulussæ iuuentutem despectui habentes de finibus subinde altercabantur. Cato monebat feroces & infidos Afrorum animos non tam Masanissæ, quàm Romanis ipsis metuendos: Amoliendam æmulam vrbem, & inquietam. Nasica contra bella non voluntate, sed necessitate suscipienda: vtilem Romanis esse vrbis æmulæ viciniam, virtutis magistram, & fortitudinis cotem.

Senatui placuit, vt bello abstineretur, si Carthaginienses classem, quam contra fœdus comparauerant, exussissent, & exercitum dimisissent. At vbi extra fines exercitum eduxisse, & Masanissæ arma intulisse renuntiatum est, continuò Catonis peruicit sententia, Pœnos debellandos, Carthaginem exscindendam esse.

I. V.

A. M. 3851. Scl. 164. V. C. 605. Ante Dn. 149. Ionatanis IV.

L. Marcio Censorino } Coss.
M. Manilio Nepote

Appianus. PRVSIAS A FILIO OPPRIMITVR.

Lvdi sæculares centenarij hoc anno facti vt docet Epitome Liuij l. 49. Antias & Varro apud Censorinum. Prusiam Bithyniæ regem parricidialibus armis infestat Nicomedes filius opem ferente Attalo Pergami rege. Prusias Senatus fidem implorat. Mittuntur eò legati tres, primus capite vlceroso, alter podagrosus, tertius socors, vt Cato iocosè diceret hanc legationem, nec caput, nec pedes, nec cor habere. Vicit igitur impietas, & pater filij manu cecidit. Ambobus consulibus Africa prouincia decernitur. Manilius pedestribus copijs, Censorinus classi præficitur. Priusquam in naues imponerentur copiæ, Vticenses legati Romam venerunt, se suaque omnia dedentes. Extemplo Carthaginienses exterriti legatos & ipsi Romam mittunt, sese imperata facturos pollicentes. Cato tamen in sententia peruicax, effecit vt decreto perstaretur. Responsum, Consules ipsos in Africa renunciaturos, quid Senatus velit: Postquam in Africam traiecerunt Coss. iubent Pœnos arma tradere, classem comburere. Parent Pœni. At vbi iussi sunt vrbe relictâ, decem passuum millibus procul à mari considere, tantam iniquitatem cum ferre non possent Carthaginienses, fortiter pereundũ potiùs, quàm solum patriũ per ignauiam deserẽdum rati bellum suscipiunt, desperatione potiùs quàm cõsilio. In eo P. Scipionis Aimiliani Tribuni militum quartæ Legionis, singularis virtus & prudentia eminuit. L. Calpurnius Piso, qui XVI post annum Consulatum gessit, Trib. pleb. legem de repetundis tulit, quam ob caussam Frugi cognominatus est. Idem & Annales scripsit.

Epit. Liuij l. 49. ROMANIA POENIS INIQVA FLAGITANT.

II. VI. Olympias CLVIII.

A.M. 3852. Sel. 165. V.C. 606.

Ante Dn. 148. Ionatanis V.

Sp. Posthumio Albino } Coss.
Magno L. Calpurnio }
Pisone Cæsonino

Demetri⁹ Soter initio belli, quo ab Alexandro petitus est apud Lasthenem Gnidium hospitẽ suum duos filios Demetrium, & Antiochum cum magno auri pondere, commendauerat, vt belli periculis eximerentur, &, si daretur occasio, paternæ vltioni seruarentur. Ex his maior Demetrius Nicanor dictus annos pubertatis egressus, auditâ Alexandri luxuriâ, quem insperatæ opes & alienæ felicitatis ornamenta dementabant, ac inter scortorum greges desidem in regiâ tenebant, auxiliantibus Cretensibus securum, nihilque hostile metuentem aggreditur anno CLXV. Inter primos Demetrij partibus accessit Apollonius Cœles Syriæ præfectus. Demetrij successum aliquandiu remoratus est Ionathan, qui Iudæis insultantem Apollonium & Palæstinam vetere odio flagrantem contudit expugnatâ Ioppe, & Azoto, in qua & Dagonis templum conflagrauit, & virorum octo millia perierunt. Hoc exemplum metuens Ascalon Ionatani se dedit, & Alexander quasi rei bene gestæ præmium Hakkaronem

Iustin l. 35. Ios. Ant. l. 13. c. 8. 1. Mac. 10. 67. DEMETRIVS NICANOR

Ionatani donauit.

PSEVDOPHILIPPVS DEBELLATVR. Andriscus Philippum se Persei filium mentiens à Demetrio Sotere Syriæ rege captus & Romam missus fuerat circa annum V. C. 603. Biennio post fuga elapsus, in Macedoniam profectus, ab omnibus ferè magno studio recipitur, tanquam verus Persei filius, non tam Persei charitate, quam Romanorum odio. In hunc missi primo Iuuentius, dein hoc anno Q. Metellus Pseudophilippi vanitatem & Macedonum credulitatem an perfidiam castigarunt. Metellus Andriscum cœpit & tanquam debellata Macedonia, Macedonici nomen obtinuit.

In Africa cum maiore conatu, quàm successu bellum gereret Piso Cos. Romæ inuito Senatu populus P. Scipioni, licet nondum legitimam ætatem adepto, Consulatum defert, quasi fato quodam Africæ debellandæ necessarium esset Scipionum nomen. Erat autem legitima Consulatui adipiscendo ætas annorum XLIV. cum Æmilianus XXXVI annum ageret. Is erat Aimilij, qui Perseum vicit, filius ab Africani primi filio P. Cornelio adoptatus.

III. VII.

A.M. 3853. Sel. 166. V.C. 607. Ante Dn. 147. Ionatanis VI.

P. Cornelio Scipione Aimiliano C. Liuio Druso } Coss.

1. Mac. 11. 1. QVia primi Cilices ab Alexandro ad Demetrium Nicanorem defecerant, Alexander hos primùm & acerrimè castigandos sibi proponit, sperans Syriæ tutandæ Philometorem quàm aptissimum esse. Philometor per speciem iuuandi generi magnas copias in Syriam ducit, vltro portas aperientibus omnibus vrbibus ex Alexandri præscripto. Postquam Antiochiam Syriæ metropolim attigit, Syriæ simul & Ægypti regem se proclamari iubet, tam in circunscribendo genero infidus, quàm nuper in adoptando leuis. Quanquam Iosephus culpam in Alexandrum confert, quasi prior socero Philometori per Ammonium insidias parasset, quod minus verisimile est. Vt vt sit, Philometor offensâ irritatus, an per ingenij leuitatem pœnitudine ductus, Alexandrum generum Demetrio commutat, & ad ἀμνησίαν cohortatus Antiochensibus conciliat. Et Antiochenses in id seriò incubuerunt, vt veterem patris offensam nouis meritis emendarent.

Iosephus Ant. l. 13. c. 8.

PHILOMETORIS PERFIDIA.

CARTHAGO OPPVGNATVR. Scipio Consul totis viribus Carthaginem oppugnat & vndiq; muro cingit, portum Pœnis eripit. Carthaginienses suppetente fabrorum & lignorum copia, naues fabricantur, nouum portum suffodiunt, tanta celeritate vt prius opus peregerint, quam id tentari suspicarentur Romani, ita terra marique magna contentione pugnatum: Sed Carthago quo populosior erat, eò citiùs ad inediam redacta est, terra marique intercluso commeatu. Lustrum LVI conditum à L. Lentulo Lupo & L. Marcio Censorino Censoribus. Censa sunt ciuium Romanorum CCCXXII

Capitolini. Eusebius.

Ptol. l. 3. c. 1. AEQVINOCTIVM. millia. *Hipparchus Æquinoctium vernum obseruat trigesimo secundo tertiæ periodi Calippicæ anno, Mechir* XXVII, *mane. Autumnale vero post mediam noctem quæ intercessit inter epagomenon tertium & quartum.* Tempus conuenit cum Martij XXIV, & Septembris XXVI. Sequentibus quoq; annis obseruationes comperit his conformes. Ptolemæus ait ad hunc annum ab Alexandri morte fluxisse annos 168, alibi 178. Re vera hoc anno Septembris XXIX, Thoth primo inijt annus 178 ab Alexandri morte.

IV. VIII.

A. M. 3854. Sel. 167. V. C. 608. Ante Dn. 146. Ionatanis VII.

Cn. Cornelio Lentulo }
L. Mummio Nepote } Coss.

1. Mac. 11. 14. Ios. Ant. l. 13. c. 8. Epit. Liuij l. 52. Iust. l. 38. MORS ALEXANDRI ET PHILOMETORIS. IAm totius fere Syriæ potentes erant Philometor, & Demetrius; necdum animum despondebat Alexander. Igitur prœlio congredi ausus aliquandiu fortiter restitit, & ipsum Philometorem lethaliter sauciauit. Mox tamen in Arabiam fugere coactus à Zabelo Arabum Dynastâ capite truncatus est. Et Philometori gratum fuit generi capiti insultare, & hoc spectaculo tanquam mortis suæ solatio frui. Nam & ipse tertio post die petijt. Philometori succedit frater minor, qui Cyrenas regnabat, dictus Physcon vel Euergetes II. Alexandro succedit Demetrius. Iosephus Alexandro quinquennium tantum tribuit, quia iam biennio ante A regnare cœperat Demetrius. Ita Alexander pœnas dedit, & Demetrio Soteri, quem occiderat, & Antiocho Epiphani, cuius originem fuerat mentitus. Philometor vicissim Alexandro genero, quem indignè regno circunscripserat. Alexãder hic B Βάλης, vel Πεσάλης, Latinis Propala, vel Prompalus dictus videtur. Cleopatra Philometoris vidua eademque soror ex fratre filium susceperat, qui cum iunior esset, huius ac regni tutela cõmittitur alteri fratri Pt. Euergetæ II. & vxori Cleopatræ. Nunquam C incestus idoneum fuit amicitiæ geminandæ vinculum. Euergetes, statim vbi Alexandriam ingressus est, fautores pueri trucidari iubet. Ipsum quoque die nuptiarum, quibus matrem eius in matrimonium recipiebat, inter apparatus epula- D rum, & solennia religionum, in complexu matris interficit: atque ita thorum sororis, cæde filij eius cruentus, ascendit. Post quod non mitior in populares, qui eum in regnum vocauerant, fuit. EVERGETAE II. IMMANITAS.

Romani libertatem Græcis à T. E Quintio Flaminio ante annos quinquaginta datam, in dies imminutum ibant, multum infremẽtibus Achęis, qui Græciæ liberatores audire, Principes esse cupiebãt. Achæorum consilio potissimum obstabant Lacedæmonij in ordinem se redigi & A- F chęis subijci indignum putantes. Itaque Lacedæmoniorum de Achæis querimoniæ, quotannis propemodum in Senatu audiebantur. Tandem missi à Senatu Corinthum legati, qui iuberent Græciæ vrbes suis Appianus. CVLPA SVA PEREVNT GRAECI.

quamque legibus viuere. Corinthij
videntes non nouam Græcis libertatem
dari, sed Achæis omnem potentiam
eripi, in legatos contumeliosius
inuecti sunt, & quotquot Lacedæmonios
eorumue socios comprehendere
licuit, trucidarunt. Achæis
sese iunxerunt Boeoti iniuria aliqua
nuper à Metello Macedonico affecti.
Metellus prorogato in Græcia
imperio, primũ Boeotos, dein etiam
Achæos prosperis aliquot prœlijs
castigat donec L. Mummius cos. in
Græciam aduectus, partam alieno
labore victoriam intercepit. Is Corintho
dirutâ, Achæis debellatis, A-
POENI. chaici nomen accepit. Eodem anno
deleta Carthago, quò potentior, eò
dignior exitio suo, siue perfidiam siue
sæuitiam spectes. Quippe in ipso
obsidio omnes captiuos Romanorum
in muris edito loco, vt ab obsidentibus
videri possent, omnibus
contumeliæ, crudelitatis generibus
excarnificatos interfecit Asdrubal.
Igitur Scipio, tum iræ, tum gloriæ
stimulis excitatus nulli labori pepercit,
donec vrbem expugnarit. Capto
oppido confugiunt in arcem mulierum
XXM, virorum XXXM. Multi tamen
in amplissimâ vrbe superarant,
qui gladio, ædificiorum ruinis & incendijs
miserandum in modum absumpti
sunt. Tandem etiam arx Byrsa
Scipioni se tradit. Ardet vrbs dies
XVII. Asdrubal primò ad Scipionem
fugit, dein ignominiæ metu sibi
mortem consciscit. Vxor eius perire
quàm capi maluit. Transfugæ quoque
nongenti & se & Æsculapij fanum
incenderunt. Africa in prouin-

A ciam redigitur. Scipio auito cognomento
Africanus nuncupatur triumphatâ
Carthagine.

Quia ducentis ante hunc annis
Romani ludos Sæculares fecerant,
hoc quoque anno faciendos putarunt,
inuitante victoriarum gloriâ
B potiùs quàm παρθοπαρεξόντου obseruationis
analogiâ. Vt vt sit, ludos sęculares
hoc anno factos apud Censorinum
docent Piso Censorius & Cassius
Hemina, qui hoc tempore viuebant.

C

V. IX.

A. M. 3855. Sel. 168. V. C. 609. Ante Dn. 145. Ionatanis VIII.

Q. Fabio Maximo Æmiliano L. Hostilio Mancino } Coss.

D

DEmetrius infensus legionarijs 1. Mac.
Syriæ militibus, & Antiochen- 11.38.
sibus à quib⁹ patrem proditum scie- Ios. Ant.
bat, primùm quidem milites omnes l. 13. c. 9.
exautorat, quasi Reip. onerosos & ANTIOCHIA
E regibus contumaces ac infidos, con- MALE
tentus peregrinis, quos in Cretâ MVLCTATVR.
conscripserat, militibus. Dein Antiochenses
male tractare incipit. Antiochenses
tam factiosi, quam mobiles
continuò exasperantur, & in
Demetrium insurgunt, iamque ad
F instita regem adegerant, nisi Iudæi
milites à Ionatane missi in aliquot vrbis
loca igne iniecto coegissent oppidanos
tectis cõsulere potiùs quàm
regis vitam petere. Dum ædium incendia
restingunt, Demetrius per pa-

ri referens incompositos inuadit, & A magnam stragem edit. Erat vrbis inclytæ, populosæ, & amplæ miseranda facies, cùm domos maximam partem ligneas & confertas popularetur ignis, in plateis cruoris riui profluerent, donec supplicijs satiata, & precibus exorata principis ira finem B tandem pereuntis nobilissimæ ciuitatis miserijs imposuit. Eâ clade occisa creduntur capitum CM. Antiochenses incendij sui pœnas cùm à Demetrio non possent, à Ionathane reposcunt. Docent, quàm sæpe Regibus timendus plus quàm regium C decus sibi arrogarit. Ab eo subactam Iudæam, peruastatam Palæstinam, tentatam Hierosolymorum arcem. Demetrius iniuriarum quàm beneficiorum memor à Ionathane rationes reposcit tum rerum gestarum, tum tributorum, quæ non expen- D disset.

LAELIVS CICERONIS. C. Lælius Lælij (de quo A. V. C. 551 & 564) filius ob singularem prudentiam Sapientis cognomentum consecutus, & toties à Cicerone celebratus Præturam quinquennio ante Consulatum gessit. Lælius igitur E Prætor in Hispaniam vlteriorem, Q. Fabius Cos. in citeriorem missi sunt eo animo, vt militum suorum vitia priùs quàm hostes debellarent, & disciplinam antecedentium ducum culpa corruptam restituerent: quâ ratione non parum promouerunt. F Sed ijs digressis redijt luxus, & Viriatus pedem referre coactus insolentiùs quàm pridem peruagatus est Quintio Prætore A. V. C. 611.

VI. X. Olympias CLIX.
A.M.3856. Scl.169. V.C.610.
Ante Dn. 144. Ionatanis IX.

Ser. Sulpitio Galbâ
L. Aurelio Cottâ } Coss.

Etiamsi Alexander à Zabelo Arabarchâ interfectus sit, tamen in ipsa Arabia Alexandri filius Antiochus Theos dictus, sed secundus & tum quidem admodum bimulus, tutum perfugium inuenit apud Malcoëlem Arabem. Huius infantis tutor Diodotus Tryphon milites à Demetrio exautoratos eóq; indignantes ad se pellicit, atque his copijs armatus aduersus Demetrium insurgit, in fugam agit, Antiocho diadema imponit, Antiochiam & elephátos occupat, Ionathani omnia confirmat, quę hactenus ipsi donata fuerant. Simeonem eius fratrem Palæstinæ præficit. Ionathan Demetrij ingratã perfidiam detestatus Antiochi partes amplectitur, in Palęstina & Galilæa strenuè res agit, Romam & Lacedæmonem legatos mittit, societatis renouandę caussa, etiam Nabathęos Arabas, & Damascum infestat. *1. Mac. c. 11. v. 39. v. 54. Ios. Ant. l. 13. c. 9. Epit. Liuij l. 52.*

Cum contenderent Coss. vter in Hispaniam mitteretur, P. Scipio Aimilianus neutrum mittendum censuit. *Alter*, inquit, *nihil habet, alteri nihil satis est.* Sic Cottę paupertatem, Galbę auaritiam notabat. *Probitas laudatur & alget.* Ita obtinuit Scipio vt imperium proconsulare fratri suo *Val. Max. l. 6. c. 4.*

in Hispania prorogaretur.

Extat inscriptio, quam recitat Sigonius in Fastis hoc anno.

Romanę hoc seculo vanitatis specimen vide. Gallus Fauonius Iocundus miles Galba & Cotta Coss. in Hispania moriens & testamentum scribens filijs suis absentibus nihil aliud mandat, nisi vt in Hispaniam veniant, corpus suum in Italiam reportent, via Appia sepulchro marmoreo condant. Sin minus, exheredat, bona sua syluano Vimihali legat, deos & Pontifices filiorum impietatis vltores imprecatur.

VII. XI.

A. M. 3857. Sel. 170. V.C. 611. Ante Dn. 143. Simonis I.

App. Claudio Pulchro } Coss.
Q. Cæcilio Metello Macedonico

1. Mac. 12. 48. Ios. Ant. l. 13. c. 9. TRYPHONIS IMPIETAS.

TRyphon inuadendi regni cupidus Ionathanem, quem Antiocho fidum esse nouerat, dolo corripit, & ab eius fratre Simeone centum talenta expiscatur & Ionatanis filios duos obsides, quasi Ionatha- E nem redditurus, neque multò post Ionathanem & mox Antiochum ipsum, quem Deum nuncupauerat, interficit. Simon infidam Tryphonis sæuitiam abominatus apud Demetrium excusat se, graue sibi esse, quod ab eo discesserit, culpam in delato- F res confert: Demetrius vltrò veniam offert, immunitatem integram pollicetur, Pontificatum, &c. Itaque anno Seleucidarum CLXX, sublata Syrię regum mentione dici cœ-

A ptum, *Primo Simonis anno*, &c. Apud Iosephum dicitur Ionathan ἀρχιερατεῦσαι ἔτη τέσσαρα mendose, legendum videtur ἔτη θ' vel ι', μῆνας τέσσαρας. Idem, cùm ait Antiochum Θεὸν sub Tryphonis tutela regnasse annos quatuor, intellige Antiochum à Try- B phone occisum quarto post Alexandri mortem anno V. C. 612. Numenius & Antiphron Legati à Ionathane Romam & Spartam missi, antequam Roma remearent, Ionathanis obitum & Simonem ipsi successisse audierunt. Responsum Senatus & C Spartiatæ dederunt honorificentissimum. Claudium Cos. de Salassis triumphantem Tribunus plebis inuadit, & violenta manu de curru detrahit. Id animaduertens Consulis filia virgo Vestalis patrem tribuni manibus eripit, & vtrisque se interD ponendo fecit, vt patri liceret triumphum peragere. *Val. Max. l. 5. c. 4.*

VIII. XII.

A. M. 3858. Sel. 171. V. C. 612. Ante Dn. 142. Simonis II.

L. Cæcilio Metello Caluo } Coss.
Q. Fabio Maximo Seruiliano

1. Mac. 13. 43. Ios. Ant. l. 13. c. 10. & 11.

SImon Gazam oppugnat, & admota helepoli expugnat, præsidiarios milites, qui in arce Hierosolymitana hactenus manserant, inde ab Antiochi Epihanis temporibus, longâ obsidione fameque enectos ad deditionem adigit Iiar XXIII, Maj sexto decimo, feriâ sextâ, eumque diem

A diem festum esse voluit, & impetrauit quandiu vixit. Eo mortuo, licet vitandæ festorum multitudini, lege cautum sit, ne deinceps vllum huiusmodi iugum imponeretur, tamen in Simonis gratiam factum est, vt in posterum Iiar annum aperiret, qui mos vsque ad Imp. Vespasiani tem- B pora ducentos amplius annos obtinuit. Simon Numenium, quem iam Ionathan Romam legatum miserat, iterum Romam mittit cum amplis muneribus, quorum primarium erat scutum pendens minas mille. Lustrum LVII conditum à P. Scipione C Aimiliano & L. Mummio Achaico censorib⁹ inimicissimis, quorum hic quadriennio, ille quinquennio ante Consules fuerant. Censa sunt ciuium capita CCCCXXVIII Millia. Sub finem anni Scipio pro rostris. *Ego*, inquit, *ex maiestate Reip. omnia gessis-* D *sem, si mihi collegam vel dedissetis, vel non dedissetis.* Idem. Cum in Solitaurili sacrificio Scriba ex publicis tabulis solenne ei precationis carmen præiret, quo dij rogabantur, *vt populi Rom. res meliores amplioresque facerent, Satis*, inquit, *bonæ & magnæ sunt.* E *Itaque precor vt eas perpetuò incolumes seruent.* Ac protinus in tabulis publicis adhunc modum carmen emendari iussit.

Val. Max. l.4. c.1.

IX. XIII.

A.M.3859. Sel.172. V.C.663. F
Ante Dn.141. Simonis III.

Cn. Seruilio Cæpione, } Coss.
Q. Pompeio Rufo }

INtestinæ Syriæ dissensiones nouo Arsacidarum in Parthiâ regno portam aperuerunt. Siquidem Arsaces non multò post Antiochi Epiphanis obitum ausus caput tollere humo trāseuphrateas regiones, quas hactenus Seleucidæ pessederant, occuparat. Quumque nouo regi inuidentes aliquot proceres Demetrium ad recuperandum regnum auitum euocassent, eò profectus Demetrius ab Arsace, vincitur, capitur. Hunc Arsaces tam humaniter excepit, vt etiam filiam suam Rhodogunam ei dederit. Iudæorum populus, sacerdotes & totum Synedrium Simoni conferunt ἐλευθερίαν, h. e. αὐτοκρατορικὴν καὶ ἀνυπεύθυνον ἀρχὴν imperium summum tertio Pontificatus eius anno Seleucidarum CLXXII, Elul XVIII.

1. Mac. 14. 1.
ARSACIS IN DEMETRIVM HVMANITAS.

Q. Metellus biennio ante Consul in Hispaniam citeriorem missus res magnas in Celtiberiâ gesserat, Trebiam munitissimam vrbem ceperat. Vbi Q. Pompeium Cos. sibi successorem dari audiuit, militibus omnibus vacationem militiæ quâcumque de caussâ petentibus dedit, horrea ab hostibus diripi passus est, Cretensium arcus & sagittas frangi, atq; in amnem abijci iussit, elephantis cibaria dari vetuit. Adeò, vt vni inimico noceret, & suam gloriā & Remp. perditum ibat. Et simultatis huius præcipua caussa erat inuidia, quod Pompeius homo nouus gratiâ an virtute magnos honores consequeretur: nisi forte Metello displicuit subdolum Pompeij ingenium, cuius hoc specimen esto. Rogatus à P. Scipione Africano, vt pro C. Lælio,

Val. Max. c. de ira. Cicero pro Muræna & in Bruto. Plut. in dictis.

quem vnicè diligebat, consulatum peteret, & facturum pollicitus pro se prehensauit.

Appianus. Q. Seruilianus hoc & superiore anno rebus magnis in Lusitaniâ gestis incautiùs victoriam persequens à Viriato in eas angustias adigitur, vt æquis conditionibus pacem petere coactus sit. Viriatus socius pop. Rom. esset, quæ quisque haberet, teneret. Nihilo feliciùs in Hispaniâ citeriore à Q. Pompeio Cos. pugnatum. Quippe, cùm Segidenses acriùs insequeretur, hos excipiunt socij Numantini: pro ijs apud Pompeium deprecantur, rogantes hoc beneficio fidem suam muneraretur, quod reliquis Hispanis deficientibus soli bello abstinuissent. Renuenti Pompeio bellum inferunt, quod Romanorum cladibus, obsidionis diuturnitate & Numantiæ excidio nobilissimum fuit. Numantinorum ea fuit modestia vt socijs seruatis, quùm Pompeium debellare possent, fœdus maluerint, quod tamen sequente anno gestum est post multas Pompeij infelices pugnas.

X. XIV. Olympias CLX.
A. M. 3860. Sel. 173. V. C. 614. Ante Dn. 140.
Simonis IV.

C. Lælio Sapiente } Coss.
Q. Seruilio Cæpione }

1. Mac. 15. 1. Ios. Ant. l. 13. c. 12. Antiochus à Syris Sidetes, i. venator, à Iudæis Soter & Pius dictus Demetrij Soteris filius auditâ fratris Demetrij Nicanoris clade Tryphonem metuens aliquandiu incertis sedibus oberrauit. Vicissim Cleopatra Philometoris filia suis fratribus Alexandro & Demetrio nupta ac tum secundo vidua Seleuciæ latitans, &, ne Tryphoni dederetur, metuens amicas Antiocho literas scribit, coniugium offert, & Seleuciam dotis nomine ac spem regni, dum adolescunt fratris filij. Antiochus patrio regno recuperando Simonem vtilissimum futurum arbitratus honestas ad eum scribit literas, omnia quæ hactenus ipsi donata fuerant, confirmans & noua spondens. Tryphon quandiu tutor tantum audiebat, humanus & comis videri volebat, postquam amoto Antiocho puerulo, & patruo eius Demetrio res suas firmatas credidit, tum detractâ laruâ ingenio suo vti cœpit. Quâ ratione exasperatis ciuium animis regnum tam meritò perdidit, quàm iniquè inuaserat.

Q. Cæpio Cos. Cn. Cæpionis, qui A. V. C. 585 Consul fuerat, filius in Hispaniam missus otij impatiens pacem à fratre Seruiliano factam à Pop. Rom. confirmatam improbare, subinde ad Senatum scriptitare, de pacis indignitate conqueri: postremò obtinuit, vt si commodè atque ex vsu Reip. posset, fidem frangere liceret. Simul id obtinuit, incautum Viriatum oppressurus arma mouet. Viriatus fuga elapsus legatos ad pacem petendam mittit. Hos Cæpio auro corruptos persuadet, vt Viriatum iugulent. Ita Viriatus humi decumbens à suis interemptus est meritas quidem latrocinio- *Appianus. Florus. Val. Max.* VIRIATI MORS.

rum suorum pœnas luens sed magno Romani nominis probro gloriam adeptus, quasi aliter vinci non potuerit. Cæpio victoriam pretio emptam persequens hoc & sequente anno prouinciam ordinat.

Giraldus ex Cicerone. L. Accius triginta, M. Pacuuius octoginta annos nati ijsdem non ædibus, sed Ædilibus fabulas docent. Dixmus autem Accium natum anno V. C. 584.

XI. XV.

A. M. 3861. Sel. 174. V. C. 615. Ante Dn. 139. Simonis V.

Cn. Calpurnio Pisone } Coss.
M. Popilio Lænate

1. Mac. 15. 10. Ios. Ant. l. 13. c. 12. Antiochus Tryphonem Doræ latentem obsidet habens secum peditum CXXM, equitum VIIIM, idque anno Seleucidarum CLXXIV. Dum Antiochus & opem ei ferens Simon huic obsidioni animum intendunt, Roma redit Numenius triennio ante à Simone missus cum commendatitijs literis quibus L. Cæcilius Metellus Consul Simonem & Iudæos S. P. Q. R. nomine commendabat Pt. Euergetæ Ægypti, Demetrio Syriæ, Attalo Pergami, Ariarathi Cappadociæ, Arsaci Parthorum regibus, & duodeuiginti populis, quibus omnibus peragrandis solidum biennium consumpsit Numenius, aut etiam triennium. Cum Dora iam iamque expugnanda videretur Tryphron Apameam fugit.

C. Cornelius Hispanus Prætor peregrinus edicto Chaldæos citra decimum diem abire ex vrbe & Italia iussit. Frustra. *Val. Max. l. 1. c. 3.* Nam id genus hominum Romæ semper damnatum, & semper retentum est.

XII. XVI.

A. M. 3862. Sel. 175. V. C. 616. Ante Dn. 138. Simonis VI.

P. Cornelio Scipione Nasica Serapione } Coss.
D. Iunio Bruto

Tryphonem Apameæ captum interficit Antiochus cùm regnasset annos quatuor. *1. Mac. c. 15. 26. c. 16. 1. Ios. Ant. l. 13. c. 13.* Epitome Liuij Tryphonis regnum vno ductu pertexit Cornelio & Iunio Coss. Quandiu vixit Tryphon, Antiochus Soter Simone amico vsus est. Simul Tryphonem è medio sustulit, pro beneficio damnum rependit, tributi nomine exigit talenta quingenta, totidem altera pro Palestinæ vrbibus quas occuparat, aut peruastarat Simon. Cum tributi nomine nihil, pro Palæstina sola centum talenta offerret Simon, mittit Antiochus Cendebæum, qui Iudæam infestet. Simon Iudæ & Ioanni filijs belli curam cõmittit, ipse iam senio fractus. Iuda in prœlio vulneratus, Ioannes prospere pugnauit, & Cendebæum Gedorum vsque profligauit. Scipio Cos. Corculi, qui A. V. C. 592 Consulatum gerebat, filius ea fuit confidentia, vt cum C. Curatius Tr. pl. de frumento emendo legem populo gratissimam rogaret, commodis ple- *Val. Max. l. 3. c. 7. & l. 9. c. 14.*

bis opponere se ausus sit Scipio & obstrepente populo. *Tacete*, inquit, *quæso, Quirites, Plus enim ego, quàm vos, quid Reip. expediat, intelligo.* Qua voce audita omnes pleno venerationis silentio maiorem autoritatis eius, quam suorum alimentorum respectum egerunt. Non potuit tamen hæc veneratio obstare, quo minus in seruilem Serapionis appellationem vulgi sermone impingeretur, quod huiusce nominis victimario quàm similis erat. *Plin. l. 7. c. 12.*

Dum Iunius Cos. in Hispaniam vlteriorem missus toto biennio Lusitanos multis cladibus affecit etiam Gallæcos, qui auxilio aduenerant ad LXM profligauit & ad oceanum ac Gades vsq; victricia arma porrexit.

XIII. XVII.

A. M. 3863. Sel. 176. V. C. 617. Ante Dn. 137. Simonis VII.

M. Aimilio Lepido Porcinâ C. Hostilio Mancino } Coss.

Mancino Cos. ex Italia proficiscenti tria infausta omina contigerunt: quibus totidem clades in Hispania respondisse creditę sunt: quod acie victus est, quod fœdus turpe cum Numantinis icit: quod à Senatu fœdus improbante nudus deditus est, sed non receptus.

XIV. XVIII. Olympias CLXI.

A. M. 3864. Sel. 177. V. C. 618. Ante Dn. 136. Simonis VIII.

A

L. vel P. Furio Philo Sex. Attilio Serrano } Coss.

Circa hoc tempus perijsse videtur [a] Arsaces Parthorum rex, Huic succedit Phraates. Demetrius licet ab Arsace & Phraate, non vt victus hostis, sed vt gener & frater tractaretur, priuatam, etsi opulentam vitam pertæsus tacitus in regnum fugam meditatur. Fugientem Phraates semel atque iterùm retrahit, & in Hyrcaniam ablegatum talis aureis quasi ad puerilis leuitatis exprobrationem donat. Hanc Parthorum tam mitem in Demetrium clementiam non misericordia gentis faciebat, nec respectus cognationis, sed quod Syriæ regnum affectabant, vsuri Demetrio aduersus Antiochum fratrem prout res, & occasio tulisset. *Iust. l. 38.* [a] ארס אחש

B

C

D

Lustrum LVIII conditum à Censoribus Serrano Consule monent tabulæ Capitolinæ. Furius Cos. qui Mancinum Numantinis tradidit, haud multò feliciùs cum Numantinis pugnauit.

E

Hipparchus Æquinoctium vernum obseruat XLIIII. *tertiæ periodi Calippicæ anno post mediam noctem quæ intercessit inter Mechir vndetrigesimum & trigesimum*, h. e. inter Martij XXIII, & XXIV. *Ptol. l. 3. c. 1.*

L. Accius Serrano aut Mancino Coss. patentibus libertinis natus & seneiam Pacuuio Q. Ennij nepote floruit. *Lylius. Giraldus.*

F

(.·.) (.·.)

(.·.)

XV. XIX.

A.M.3865. Sel.178. V.C.619.
Ante Dn. 135. Ioh. Hyrcani I.

Ser. Fuluio Flacco / Q. Calpurnio Pisone } Coss.

1. Mac. 16. 11. Iof. Ant. l.13.c.15. & belli Iud. l.1. c.2. SIMON A GENERO OCCISVS.

PTolemæus Abybi filius Simonis gener coniuratione cum Antiocho factâ Simonem socerum, socrum, & filiorum eius duos nouissimos magnifico conuiuio excipit, vbi iam lætiores vidit, socerum ac totum eius comitatum interfici iubet, tum sceleris huius ministros mittit Gazaram, ad Ioannem occidendum, qui vnus ex Simonis filijs superstes erat, ipse Hierosolyma contendit, vrbem occupaturus. Ioannes ab amico præmonitus sicarios ad se missos comprehendit, & iugulat, cursuque citato Ptolemæum anteuertit, & Hierosolyma ingressus aduenienti Ptolemæo portas claudit, populo Simonis memoriæ apprimè fauente, & Ptolemæi parricidium meritò detestante. Occisus est Simon exeunte anno Seleucidarum CLXXVII, vndecimo mense, qui Schebat dicitur cùm Pontificatum tenuisset annos octo. Hieronymus in Dan. c. 9. *In Simonis morte ducentesimus septuagesimus septimus regni Syriæ finitur annus*, lege *centesimus*. Patri succedit filius Ioannes Hyrcanus dictus, confestimque parricidam insecutus Docum vel Dagon arcem obsidet non procul ab Hierichunte sitam. Atque hîc definit primi Machabæorum li-

A bri autor XL annorum historiam complexus. Ptolemæus socrum eiusque filios duos consultò seruauerat. Vbi Ioannem obsidionem vrgentem vidit, socrum patente loco flagris discindi iubet. Hoc spectaculo sæpius repetito exanimatus Ioannes B obsidionem dimittit, ineunte anno Seleucidarum CLXXVIII, Nisan primo, Aprilis sexto, feriâ tertiâ, currente ad medium anno Sabbathico. Solutâ obsidione Ptolemæus nihilominus socerum & filios eius interficit & Philadelphiam fugit, cuius C tyrannus tum erat Zeno Cotylas. Antiochus amoto proditore Ptolemæo proditionis tamen fructum sibi vendicans, antequam augescerent Ioannis Hyrcani vires, Hierosyma septem exercitibus obsidet, δ' μὲν ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, α' δὲ τῆς ὑρκανοῦ ἀρχῆς, ὀλυμ- D πιάδος ρ' καὶ ξ' καὶ β' lege ὀλυμπιάδος ρ' καὶ ξα' τῷ β'. Vergebat ad exitum annus Sabbathicus, eóque faciliùs ad inediam redacti Hierosolymitani, deditionem cùm abnuerent, eos omnes, quos bello inutiles videbant, vrbe pellunt. Eos Antiochus neq; capere E nec occidere volebat, sed fustibus ad vrbem remeare cogebat, atq; ita miseri vtrimq; fugati inediâ peribant, cùm aduenięns Tabernaculorum festum Tisri XV, Octobris XIV, feriâ quintâ ad misericordiam commouit Hierosolymitanorum animos. Ij igi- F tur admissis in vrbem, quos priùs eiecerant, mittunt legatos ad Antiochum, qui inducias octiduales rogent ad celebrandum festum. Antiochus Iudæorum pietatem admiratus & inducias dat, & hostias mittit in

ANTIOCHVS HIEROSOLYMA OBSIDET.

DAT INDVCIAS.

templo suo nomine sacrificandas. Iudæi mirati quantum Antiochus Sidetes ab Antiocho Epiphane differret, rursus legatos ad eum mittunt, pacem petunt, & impetrant, non iniquam, eóque Antiochum deinceps Σωτῆρα καὶ Εὐσεβῆ Seruatorem & Pium dictitarunt. Pacis conditiones fuerunt, vt Ioppes nomine tributum penderent, in belli sumptus argenti talenta quingenta soluerent, obsides darent, cætera immunes ac liberi perseuerarent, Eusebius à primo Cyri anno ad Simonis vltimum numerat annos ccccxxv. Ego biennio minus. Caussa est, quia Cyri regnum inchoat ab Olymp. LV primo anno. Ego à tertio. Quod Simonis filium semel atque iterum Ionathanem nominat, error est calami, vel hallucinatio.

PACEM.

Eusebius dem. euāg. l. 8. p. 245.

XVI. I.

A. M. 3866. Sel. 179. V. C. 620. Ante Dn. 134. Io. Hyrcani II.

P. Cornelio Scipione Æmiliano Africano II. } Coss.
C. Fuluio Flacco

Hyrcanus quærens vnde exolueret ea quæ Antiocho promissa fuerant, Dauidis tumulum aperit, atque inibi reperit argenti talentûm tria millia. Ita habuit abunde, vnde Antiocho satisfaceret, & deinceps milites mercenarios aleret, quod hactenus Mattathiæ filiorum nemo fecerat.

Ios. Ant. l. 13. c. 16. & de bello Iud l. 1. c. 2.

Scipio Consulatum nunquam petijt, bis Consul factus est: cùm, inquam, Consulatum non sibi, sed Q. Fabij fratris filio peteret, populus iterum Consulem reduxit. Datum id virtuti eius & Reip. temporibus, quę magnum in Hispania ducem flagitabant.

Cicero Lælio Val. l. 8.

Quod autem ante vndecim annos Scipionis Cos. frater Q. Fabius tentauerat, & sequentes Imperatores neglexerant, id Scipio accuratè & feliciter præstitit, vt luxu perditum, auaritia corruptum militem emendaret & obedientem redderet. Hæc illi prima fuit cum vitijs pugna pugnata. Interim ciuis seruandi, quàm hostis perdendi studiosior omnia consilio potiùs, quàm impetu, quo barbaros potissimum valere sciebat, gerenda sibi proponit, nullam duce indigniorem vocem esse dictitans, quàm si dicat. *Non putaram. Eodem temporis momento, quo Castra intrauit, edixit, vt omnia ex his, quæ voluptatis causâ comparassent, auferrentur, ac summouerentur. Constat tum maximum inde institorum, & lixarum numerum cum duobus millibus scortorum abijsse.*

Appianus.

Val. Max. l. 2. c. 7.

XVII. II.

A.M. 3867. Sel. 180. V.C. 621. Ante Dn. 133. Io. Hyrcani III.

P. Mutio Scæuulâ } Coss.
L. Calpurnio Pisone Frugi

P. Mutius Cos. P. Mutij, qui Consul erat A.V.C. 579. filius, Mutiani, qui biennio post Consul factus est, frater iuris peritissimus fuit. Al-

ter Cos. Piso is est, qui Annales scripsit. Ti. Sempronius Gracchus fœderi, quod quadriennio ante C. Mancinus pepigerat, feriendo Quæstor interfuerat: quam ob caussam Mancinij ignominiâ adspersus à Senatu, qui Mancinum damnauerat, desciuit & totum se populari auræ captandæ dedit vir ingenio promptus, eloquentiæ factiosæ. Igitur Tr. pl. factus legem fert, ne quis ex agro publico plusquam quingenta iugera possideret: Quod superesset, id egentibus è populo diuideretur. Locupletes se possessionibus diuturnis moueri indignè ferebant. Senatus conuelli Reip. propugnacula censebat. Plebi ne hæc quidem largitio sufficiebat. Attalus Eumenis F. Pergami rex nuper mortuus Populum Rom. hæredem scripserat. Huius quoque opes egentibus diuidendas censet Gracchus. Huius ambitiosis largitionibus opponit se M. Octauius collega. Gracchus inaudito exemplo lege latâ collegæ potestatem abrogat. P. Mutius Cos. primùm in Senatu, dein pro rostris aduersus Gracchum declamat. Gracchus nihilominus etiam in annum sequentem Tribunatum ambit. Id exitiosum Reip. futurum esse videbat Senatus. Sed Consuli satis animi non erat. Tum P. Nasica. *Qui vult*, inquit, *Remp. saluam, me sequatur*. Ex templo in forum vsque Gracchum persequitur. Seditione commotâ fragmentis subselliorum ictus Gracchus occiditur & in Tiberim mergitur à Lucretio Ædili, qui eam ob caussam Vespillo dictus est. Cru-

Liuij epitome l. 58.

GRACCHVS SEDITIONIS POENAS LVIT.

A dum hoc remedium grauioribus malis caussam præbuit. Exitium hoc Graccho dira omina portendisse refert Valerius Max. l. 1. c. 4.

Dum liberis populis compedes inijcit Roma, serui ruptis ergastulis graues motus excitant in Sicilia B & Italia. Iamque iustum in Siciliâ exercitum confecerant, & Romanos exercitus fugauerant, cùm Piso Cos. aduersus fugitiuos missus post varios successus ad octo millia interfecit. Sinuessæ quatuor millia seruorum oppressa sunt. Minturnis qua- C dringenti quinquaginta in crucem acti.

SERVORVM REBELLIO.

Numantini prœliandi cupidissimi erant, vt citâ morte, vel victoriâ lætâ fruerentur. Scipio contra, quantum poterat, pugnam detrectabat, quetentique militi. *Mater*, inquit, D *Imperatorem me, non bellatorem genuit*. Igitur duplici muro vrbem cingit, fluuium Durium præaltis sudibus interiectis ensibus munit, ne quis enatare posset. Ita aditu vndique intercluso ad summam inediam Numantinos adigit: vsque adeo vt neque E corijs, nec herbis, neque cadaueribus parcitum sit, cùm omnia experiri, quàm seruire mallent. Vbi nihil vsquam præsidij superesse constitit, legatos mittunt, se suaque dedunt. Sed maxima pars igne suis ædibus subiecto mutuis gladijs perire, quàm F capi maluit. Qui in Scipionis manus venerunt, alij venditi, alij triumpho reseruati sunt. Quod supererat vrbis, id deletum est. Mereri id visa est obsessorum cõtumacia: & Scipio in victos acerbiore ingenio erat.

NVMANTIAE EXCIDIVM.

Val. Max. l. 3. c. 2.

XVIII. III. Olympias CLXII.
A.M.3868. Sel.181. V.C.622.
Ante Dn. 132. Io.
Hyrcani IV.

P. Popilio Lęnate } Coss.
P. Rupilio Nepote

P. Rupilius ex publicano factus Consul in Siciliam mittitur. Taurominium & Ennam præcipua fugitiuorum pręsidia expugnat. Seruorum XXM occidit. Bello denique Seruili confecto Siculis ex decem legatorum sententia leges scribit hoc & sequente anno.

XIX. IV.
A.M.3899. Sel.182. V.C.623.
Ante Dn. 131. Io.
Hyrcani V.

P. Licinio Crasso Mutiano L. Valerio Flacco } Coss.

ROMAE SIMVLTATES.

LVstrum LIX conditum à Q. Cæcilio Metello & Q. Pompeio inimicissimis, quorum ille A. V. C. 611, hic A. V. C. 613. Consulatum gesserat. Fuit hoc pridem in vsu, vt, si quod esset illustre inimicorum par, huic Censuram committerent, vt alterius alter seueritatem emolliret, & censuræ vis paulatim infringeretur. Sic Consulum, sic Tribunorum plebis alter alterius potentiam frenabat. Metellus in Senatu legendo C. Atilium Labeonem Tr. pl. præterit. Labeo Metellum de saxo deijci iubet. Id ne fiat, intercedunt collegæ.

CRASSVS AVARITIAE POENAS LVIT.

A Attalus Eumenis filius siue Aristonici fratris expellice nati odio, siue Romani nominis studio populum Rom. hæredem scripserat circa A. V. C. 621. defunctus. Aristonicus id iniquè ferens partim promissis, partim vi ciuitates aliquot & bonam B regni partem sibi adiungit. Ad hoc bellum mitti oppido cupiebant ambo Coss. Sed Crassus Pont. Max. cùm esset, collegæ Flamini Martiali, multam, si à sacris abscedat, interminatur. In Asiam aduectus Attalicæ prædæ congerendæ, quàm bello ge- C rẽdo studiosiùs incubuit: cùm opem pollicerentur Nicomedes Bithyniæ, Ariarathes Cappadociæ, Pylemenes Paphlagoniæ, Mithridates Ponti reges. Cùm Crassus perfunctoriè, Aristonicus intentissimè res gereret, meritas auaritiæ pœnas luit Crassus D victus & captus. In carcere demum generis sui memor custodem virga percutit, & alterum oculum suffodit, vt ab eo occideretur. Græcæ linguæ dialectos quinque ita perdidicerat, vt qua quis lingua postulabat, ea decreta redderet. *Val. Max. l. 8. c. 7.*

E

XX. V.
A.M.3870. Sel.183. V.C.624.
Ante Dn. 130. Io.
Hyrcani VI.

F

M. Perpennâ Nepote } Coss.
C. Claudio Pulchro

PTolemæus ab adulatorib' Euergetes & Philolog', à populo κακέργετης & Physcon dictus ob morum prauitatem & corporis turpitudinem *Iust. l. 38. Epitome Liuij l. 59.*

PHYCON PORTENTVM HOMINIS.

nem vultu deformis, ſtatura breuis, A & ſaginâ ventris non homini, ſed belluæ ſimilis, animo tamen, quàm corpore portentoſior fuit. Quippe fœditatem ſuam nimiâ perlucidæ veſtis ſubtilitate augebat, aliquantò impudentiùs, quàm ſi nudus incederet: prorſus quaſi aſtu inſpiciènda B præbens, quæ omni ſtudio occultanda pudibundo viro erant. Huic profligatæ inuerecundię par ſęuitia erat, cuius deteſtatione ac metu territus populus in diuerſa lapſus erat. Solus igitur in tantâ vrbe cum ſuis relictus cùm regem ſe non hominum, ſed va- C cuatum ædium videret, edicto peregrinos ſolicitarat. Cùm autem peregrinis nihilo æquior quàm ciuibus eſſet, incenſâ à populo regiâ, clam in Cyprum profugere cogitur, contractoque mercenario exercitu ſorori pariter & patriæ bellum infert. Ar- D ceſſitum deinde maximum à Cyrenis filium, ne eum Alexandrini contra ſe regem facerent, interficit. Aliquantò ante ſororem prius filiâ eius virgine per vim ſtupratâ in matrimonium adſcitam repudiarat. Populus ergo deturbatis Phyſconis ſtatuis E ſorori eius regnum reſtituit. Ille hoc audito filium, quem ex eâ ſuſceperat iugulat, corpuſque eius in membra diuiſum & in ciſtâ compoſitum, matri die natali eius inter epulas offerri curat. Cuius immanitatis deteſtatio matris & populi luctum in fu- F rorem vertit.

(∴) (∴)

(∴)

XXI. VI.

A. M. 3871. Sel. 184. V. C. 625. Ante Dn. 129. Io. Hyrcani VII.

C. Sempronio Tuditano } Coſſ.
M. Aquilio Nepote

Diogenes Laertius. CARNEADI SVCCEDIT CLITOMACHVS.

Carneades Epicomi vel Philocomi filius, Cyrenæus in Stoicorum & Chryſippi maximè ſcriptis maxime verſatus tanta erat in literas intentione, vt & cæſariem & vngues nutriret, ne in his reſecandis tempus tereret cogeretur. Obit quarto Olympiadis CLXII anno, cùm vixiſſet annos LXXXV vel XC celeberrimus nouæ Academiæ philoſophus. Succedit ei Aſdrubal Carthaginienſis à Græcis, & Latinis Clitomachus dictus. Is cum annos XL natus Athenas veniſſet, vt Carneadis diſcipulus eſſet, vbi Carthaginem captam audiuit A. V. C. 607. ad captiuos ciues ſuos cōſolandi cauſsâ librum miſit, cuius meminit Cicero Tuſculanâ III.

Epit. Liuij l. 59. Cicero de Nat. deor. & ad Q. fratrem. P. AFRICANI MORS.

C. Gracchus Triumuir nihil Tiberij fratris quadriennio ante occiſi morte deterritus nouas ſuper agrorum diuiſione turbas excitat adiutus à collegis C. Carbone & Fuluio Flacco. Gracchorum ſoror Sempronia P. Africano nupſerat. Sed Africanus ſiue amore patriæ, ſiue quid ſimultatis ſuberat, Gracchi conatibus omnium conſtantiſſimè, an animoſiſſimè aduerſatur. Et forte commotior vegeto tamen & valenti corpore domum reuerterat. Poſtridie mortuus in lecto inuentus eſt multis ſcelus

vxoris suspicantibus. De morte tamen eius nulla quæstio habita est. Factum id paulo post nouendiales ferias, cum gemini Soles in cœlo conspecti fuissent. Nec deerant qui interpretarentur Solem alterum cœlo illatum, vel extinctum. Tribunitij clamores ac tumultus in dies augebantur. Metellus Macedonicus graues inimicitias cum Scipione exercuerat. Vbi interemptum conclamari audiuit in publicum se proripuit, vultuque mæsto. *Concurrite*, inquit, *ciues, mœnia vrbis nostræ euersa sunt.*

Val. Max. l. 4. c. 1.

Aristonicus Crassum, Aristonicum Perpenna vicerat & ceperat. Dum reliquias belli persequitur, Aquilius Cos. præceps in Asiam venit, victoriæ gloriam intercepturus. Certamen diremit Perpennæ mors hominis noui, qui Consul ante quàm ciuis factus est. Ita Aquilius de hostibus à Perpenna debellatis triumphauit.

Vell. l. 2. Val. Max. Orosius. ARISTONICVS DEBELLATVR.

Hipparchus Æquinoctium vernum obseruat quinquagesimo tertiæ periodi Calippicæ anno, Phamenoth primo, ante Occasum Solis. Tempus conuenit cum Martij XXIII.

Ptol. l. 3. c. 1.

XXII. VII. Olymp. CLXIII.

A.M. 3872. Sel. 185. V.C. 626.

Ante Dn. 128. Io.

Hyrcani VIII.

Cn. Octauio Nepote } Coss.
T. Annio Lusco }

Euseb. Iust. l. 38. Ioseph. l. 13. c. 16.

ANtiochus Sidetes, cùm sciret Parthos Syriæ insidiari, vt ante octennium monuimus, occupandum bellum ratus, exercitum, quem
A multis finitimorum bellis indurauerat, aduersus Parthos ducit. Sed luxuriæ non minor apparatus quàm militiæ fuit. Quippe LXXXM armatorum secuta sunt CCCM lixarum, prorsus quasi ad epulas non ad bellum pergeret. Erat in eius comitatu Hyrca-
B nus cum magno Iudæorum numero. Incidit forte Pentecoste post Sabbathum, nempe Maj XXI, feriâ primâ. Antiochus totum exercitum biduum iubet consistere, ne quid obstaret, quominus Iudæi sua festa celebrarent. Aduenienti Antiocho
C multi orientis reguli occurrêre tradentes se regnaque sua cum detestatione superbiæ Parthicæ. Iamque tribus prœlijs victor Babyloniam occupauerat, cùm Phraates in Syriâ ad occupandum regnum cum Parthico præsidio mittit, vt eo pacto Antio-
D chus ad sua tuenda à Parthiâ reuocaretur. Cum autem propter hominum multitudinem exercitum suum Antiochus per ciuitates in hyberna diuisisset, ciuitates, vbi nihilo leuius Syrorum, quàm Parthorum iugum esse senserunt, ad Parthos redeunt.
E Dum huic malo mederi conatur Antiochus, à suis desertus occiditur, & more regio à Phraate sepelitur, cum decem circiter annos post Tryphonis necem regnasset. At in Ægypto Pt. Epiphanis filia Cleopatra, cùm à fratre Euergeta II, siue Physone I
F irreconciliabili bello infestari se videret, Demetrium ex Parthia reducem audiens opem eius aduersus fratris furores implorat. Demetrius non id cogitans vt afflictæ subueniret, sed vt regnum eius inuaderet, dum aliena affectat, vt fieri amat,

ANT. SIDETES PERIT.

Iust. l. 39. REDIT DEMETRIVS NIHILO MELIOR.

propria per Syriæ defectionem amisit. Hæc tamen non vno anno gesta. Quæ attexit his Iustinus de Tryphone alieno loco assuta sunt. Quippe Tryphon ante decennium perierat.

XXIII. VIII.

A. M. 3873. Sel. 186. V. C. 627. Ante Dn. 127. Io. Hyrcani IX.

L. Cassio Longino } Coss.
L. Cornelio Cinna

Ios. Ant. l.13. c.17. HYRCANI POTENTIA.

Syri auditâ Antiochi morte dissensionibus intestinis laborant. Hyrcanus hanc occasionem rei bene gerendæ nactus Medabam obsidionis sexto mense capit Samegam, Sichemum, Σίκιμα occupat, templum Garizimitanum euertit μετ᾽ ἔτη σ´ ducentis annis postquam extructum fuerat. Quinquennium forsan huic extructioni datum. Alioqui templi huius extructio fuit inchoata annis quinque & ducentis ante hunc. Tanta vero fuit Hyrcani potentia, vt Idumæos perdomitos adegerit ad suscipiendam circuncisionem & reliquos ritus Iudaicos. Ita deinceps Idumæi pro Iudęis habiti.

XXIV. IX.

A.M.3874. Sel.187. V.C.628. Ante Dn. 126. Io. Hyrcani X.

Mam. Aimilio Lepido } Coss.
L. Aurelio Oreste

Lepido collega datus fuerat Popilius absens. Sed siue morte, A siue quauis alia occasione impeditus videtur non iniisse, sed eius loco Orestes, & quidem post Kal. Martias, vt huius anni sæculum duo Consulum paria viderit, vt docet Piso apud Censorinum. *Roma*, inquit, *conditâ anno* ꟾↃXCVI (legendum ꟾↃCXXVI) *sæculum accipit his Consulibus* (nempe Longino & Cinnâ Kal. Ianuariis) *quis proximi sunt Consules M. Aimilius M.F. Lepidus C. Popilius II. absens.* Censorinus paulò ante. *De quartorum ludorum anno triplex opinio est. Antias enim, Varro & Liuius relatos esse prodiderunt L. Martio Censorino, M. Manilio Coss. post Romam conditam anno sexcentesimo quinto. At Piso Censorius & Cn. Gellius, sed & Cassius Hemina, qui illo tempore viuebat, post annum factos tertium affirmant Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio Achaico Coss. id est, anno sexcentesimo octauo. In quindecimuirorum autem commentariis notantur sub anno sexcentesimo vicesimo octauo Mam. Aimilio Lepido, L. Aurelio Oreste Coss.* Omnes hi verum dicunt præter Censorinum, qui perperam quartos putat ludos, qui facti sunt anno V. C. 605. & 608. Sed Quindecimuiralium post annos decem & centum recurrentium quarti conueniunt huic anno V. C. 628 Varroniano, 627 Catoniano. Quindecimuiralium ludorum series hæc fuit.

LVDI SAECVLARES.

Anni V. C. secundum

	Catonem	Varronem
1.	297	298
2.	407	408
3.	517	518
4.	627	628

5. 736	737.	*Augustus.*
6. 846	847.	*Domitianus.*
7. 956	957.	*Seuerus.*
8. 1066	1067.	*Constantinus.*

Ne A. V. C. 1067 fierent, Constantinus vetuit, vt & filius eius Constantius vetuit ne fierent ludi Centenarij, qui tempore eius inciderant in annum V. C. millesimum centesimum. Vix tanden anno V. C. 1157. Ethnici ab Honorio Imp. impetrarunt, vt sexto eius Consulatu ludi Terentini fierent ducentis post Seuetianos annis, quo modo inter ludos anni 608 & ludos anni 408 ducenti intercesserant anni. Claudianus tamen centenarios vocat & eo nomine gratias Honorio agit.

XXV. X.
A.M.3875. Scl.188. V.C.629.
Ante Dn. 125. Io.
Hyrcani XI.

M. Plautio Hypsæo
M. Fuluio Flacco } Coss.

Obsequēs. Orosius l. 5. c. 11. HORRENDA LVES.

CVm in Africa locustarum ingens agmen herbas, folia, etiam amaros cortices arrosisset, ventus eas in mare disijcit: mare rursus in Cyrenes & Numidiæ oram mortuas eijcit, quarum mortifero vapore tanta lues orta est, vt octingenta hominū millia absumpsisse dicatur, iuxta Carthaginem ducenta, ad Vticæ littus triginta millia, ex quibus vno die MD. perijsse dicuntur.

Velleius l. 2. Frontinus. Lustrum LX conditum à L. Cassio Longino & Cn. Seruilio Cæpione Censorib⁹. Censa sunt ciuium CCCXC A millia DCCXXVI. Hi Lepidum Aimilium augurem, quod sex millibus ædes conduxisset, adesse iusserunt. *Epit. Liuij l. 60.*

Cum Massiliam fidissimam Romanis & amicissimā ciuitatem [a] Salyes siue Saluij Galli vel Ligures infestarent, Eduos Aruenni & Allobroges, primus Fuluius Cos. Alpes B transgressus Gallos aliquot prœlijs domuit. Bellum hoc Allobrogicum dictum est. Tyrij nouam ætam condunt cuius annus CCCCII apud Eusebium incidit in Olympiadē CCLXIV. *Epit. Liuij l. 60. Florus.* a Marquisat de Salusse.

C XXVI. XI. Olympias CLXIV.
A.M.3876. Scl.189. V.C.630.
Ante Dn. 124. Io.
Hyrcani XII.

C. Cassio Longino
C. Sextio Caluino } Coss.

D ANtiochenses & reliqui Syri inueterato in Demetrium odio flagrantes ad Ptolemęum (Iosephus Physconem vocat, quem plerique vocant Euergetem II) mittunt legatos regem petituros aliquem ex stirpe Seleucidarum. Mittit Euergetes E Alexandrum Zebinam. Is Demetrium quidem prœlio vincit Olymp. CLXIV, sed mox à Demetrij filio Antiocho Grypo vincitur. Antiocho Sidetę superstes fuit Demetrius quadriennium. Antiochus Grypus re- F gnat annos XII. Euergetes II, siue Physon I, idem Alexandri Zebinæ subornator & proditor reconciliata sororis gratia filiam suam Tryphenam tradit Grypo ob nasi magnitudinem ita dicto. *Eusebius. Ios. Ant. l. 13. c. 17. Iustin l. 39.*

XXVII. XII.

A.M.3877. Sel.190. V.C.631. Ante Dn.123. Io. Hyrcani XIII.

Q. Cæcilio Metello
T. Quintio Flaminio } Coss.

Epit. Liuij l.61. *C. Sextius proconsul victa Saluiorum gente, coloniam Aquas Sextias condidit, ob aquarum copiam & calidis & frigidis fontibus atque à nomine suo ita appellatas.* *Strabo l.13. Plin. l.7. Liu. l.60.* Metellus Cos. Macedonici, qui A.V.C.611 Consul fuit, filius Baleares insulas piraticâ rabie maria corrumpentes perdomat, & Balearici cognomentum adipiscitur frater Dalmatici, qui Consul fuit A.V.C.637.

Appianus. Plutar. in Gracchis. C. Gracchus Tiberij ante decennium occisi frater Tribunatum plebis consecutus non tantum popularis auræ studio, sed & Senatus odio omnia molitur, quibus plebeijs obsequatur, & incommodet patricijs. Inter cætera legem fert, vt semisse & triente frumentum plebi tribuatur: vt à Senatoribus ad equites iudicia transferantur. Has & alias ob caussas tribunatus ei insequentem annum continuatur.

XXVIII. XIII.

A. M. 3878. Sel. 191. V. C. 632. Ante Dn. 122. Io. Hyrcani XIV.

Cn. Domitio Ahenobarbo
C. Fannio Strabone } Coss.

A *Lvna trina Cn. Domitio C. Fannio Coss. apparuere, quos plerique appellauerunt soles nocturnos.* *Plin. l.2.* Hic Domitius eius, qui Consul fuit A.V.C. 592, filius C. Sextio succedens Aruernos & Allobroges, quod Tentomalium Saluiorum regem fugientem excepissent, & Æduis incom- B modassent, bello vexat & ad Vindalium vrbem, vbi Sulga Rhodano commiscetur, illustri prœlio superat: ad XXM occidit, tria millia capit. *Epit. Liuij l.61. Florus. Strabo.*

I. XIV.

C A. M. 3879. Sel. 192. V. C. 633. Ante Dn. 121. Io. Hyrcani XV.

Q. Fabio Maximo
L. Opimio Nepote } Coss.

D *Omnium generum bonitas fuit L. Opimio Cos. natali vrbis DCXXXIV, eaque cœli temperies fuit, quam cocturam vocant, solis opere. Durantque adhuc vina ducentis ferme annis, iam in speciem redacta mellis asperi. Etenim haec natura vinis in vetustate est, nec potari* E *per se queunt, si non peruincat aqua.* *Plin. l.14. c.4.* VINVM OPPIMIANVM. Hæc Plinius æram V. C. inchoans à XXIII Iphiti anno.

Fabius Cos. eius, qui A.V.C.609. Consulatum gessit, filius in Galliam missus aduersus Allobroges & Bituitum Aruernorum regem tam fe- F liciter pugnauit, vt, cùm quartanâ febri laboraret, eâ liberatus sit, & CXXM hominum cæsis Galliam Narbonensem in prouinciæ formam redegerit, vnde & Allobrogicus dictus est. Bituitus tamen, siue à Fa- *Epit. Liuij l.61. Plin. l.7.* PROVINCIA.

bio, siue à Domitio fraude potiùs, quàm bello captus est. Senatus hunc punire noluit, quia id contra fidem erat, nec dimittere, quia contra pacem videbatur. Albæ igitur custodiendus datus est.

Appianus. lib. 1. Plut. in Gracchis. GRACCHVS FRATRISSAT.

C. Gracchus Ti. fratris vestigia sequens eodem quoque modo perijt. Cum Tribunus esset, obtinuerat vt Carthaginem colonia deduceretur. Alius Tribunus alio ducendam censebat monente Senatu. Hinc iurgia. Graccho fauebat Fuluius, qui A.V.C. 629 Consul fuerat. Occiditur primùm L. Opimij Cos. minister. Postridie L. Opimius armato Senatu in Gracchum fertur, eumq; & Fuluium occidit. Populus placatur. Concordiæ templum struitur. Sed hæc cruenta concordia discordias multas peperit.

II. XV. Olympias CLXV.

A.M.3880. Sel.193.V.C.634. Ante Dn. 120. Io. Hyrcani XVI.

P. Manilio Nepote }
C. Papyrio Carbone } Coss.

Iust. l. 39.

CLeopatra Pt. Philometoris filia Alexandro Epiphani, Demetrio Nicatori, & Antiocho Sidetæ nupta, nulli satis fida, cùm ex Demetrio filios duos peperisset, totidemque ex Antiocho, Antiochi quidem filios Cyzicum ablegauerat, vt illic rutò nutrirentur, Demetrij vero filiorum alterum interfecerat, alterum nempe Grypum hactenus regem constituerat, vt nomen regis

A penes filium, ius autem omnis imperij penes se esset. Vbi Zebina submoto Physconis affinitate se subnixum vidit, filij potentiam suspectans venenum parat. Grypus prædictis ante insidijs veluti pietate cum matre certaret, bibere ipsam iubet, abnuenti B instat. Postremùm prolato indice eam arguit, solam defensionem sceleris superesse affirmans, si bibat, quod filio obtulit. Sic victa regina scelere in se verso, veneno, quod filio parauerat, extinguitur. Parta igitur securitate, Grypus octo annis C quietem & ipse habuit, & regno præstitit.

Eusebius. Iosephus Ant. l. 13. c. 17. & belli Iud. l. 1. c. 2.

Hyrcanus victorias persequens post Sichima capta, vt ante septennium monuimus, etiam alias Iudææ vrbes capit, Doreum, Marissam, &c. Eusebius Samariam quoque hoc anno D captam putat. Nos putamus eum deceptum vno plus minus decẽnio. Lustrum LXI à Q. Metello Baleatico, & L. Pisone Frugi Censoribus conditum putat Sigonius, quorum ille triennio, hic tredecim ante annis Consul fuit. Panuinius pro Pisone E Q. Seruilium Cæpionem ponit, qui Consul fuit A. V. C. 614.

III. XVI.

A. M. 3881. Sel. 194. V. C. 635. Ante Dn. 119. Io. F Hyrcani XVII.

L. Cæcilio Metello }
L. Aurelio Cottâ } Coss.

Plut. in Mario.

MEtellus Cos. Calui, qui A. V. C. 612 Consul fuit, filius à

C. Mario Tribuno plebis in carcerem conijcitur. His auspicijs sex Consulatus adeptus est Marius homo nouus, cùm iam plebeiorum factio ferrea, patriciorum lutea esse inciperet, vt à Daniele prædictum fuerat c. 2.

IV. XVII.

A.M.3882. Sel.195. V.C.636. Ante Dn. 118. Io. Hyrcani XVIII.

M. Porcio Catone } Coss.
Q. Marcio Rege

Gell. l. 13. c. 18. Obsequēs. FVit hic Cato satis vehemens orator, M. filius, nepos eius, qui A. V. C. 559 Consul fuit. Is, cùm ob motus aliquos Africam prouinciam sortitus esset, & ob eam caussam immolaret, inuenisse dicitur exta tabida, iecur siue capite, neque multò post obijt. Nempe ijs demum exitiosa sunt auguria, qui augurijs inhiant. Colonia Narbonam deducitur in Gallia teste Eutropio l. 4. Q. Marcius Cos. filium vnicum optimę Val. Max. l. 5. c. 6. spei cùm amisisset, ita dolorem altitudine consilij coercuit, vt à rogo iuuenis protinus Curiam peteret. Senatumque, quem eo die lege habere oportebat, euocaret.

V. XVIII.

A.M.3883. Sel.196. V.C.637. Ante Dn. 117. Io. Hyrcani XIX.

L. Cęcilio Metello Diademato } Coss.
Q. Mutio Scæuulâ

A PT. Euergetæ II, siue Physconi I, aut Philologo, cùm annos vndetriginta regnasset, succedit filius Pt. Euergetes III, siue Physcon II, idemque Lathurus & Soter dictus, regnatque annos XVII. Physcon ἀπὸ τῆς φύσκης dicitur is, cui *Pinguis aqualiculus distente sesquipede extat*. Hoc co- B gnomen patri à figura corporis inditum filius retinere non est dedignatus. Lathuri, vero & Soteris non admisit, vt docent eius nummi, quorum inscriptiones refert Scaliger in Eusebium p. 137. Λάθυροι ὄσπριον εἶδος C inquit Hesychius, Galenus quoque Theophrastus & alij λάθυροι inter legumina recensent. Hic igitur Lathyrus dici potuit, quomodo & M. Tullius Cicero dictus est. Iosephus Λάθουρον vocat, vt & Clemens Strom. 1, qui tribuit ei annos 36. Eusebius Phy- D conem vocat, eiq; tribuit annos 17. Vterque non male. Metellus Cos. Diademâtus dictus, quod vlceris caussâ diu frontem obligarit, in Dalmatiam iam inde ab A. V. C. 599 victam delatus à Dalmatis amicè excipitur, Salonæ hybernat. Mox triumphanti libidine crimen aliquod eis E affingit, bellum infert. Opibusque eorum accisis, exercitu Romam deportato, quasi re bene gesta triumphat & Dalmaticus dicitur. Ita Metellus non minus intus, quàm in cute vlcerosus erat.

Eusebius. PT. LATHYRVS.

Appianus. Epit. Liuij l. 62. Plut. in Coriolano.

F Componendis inter Genuates & Viturios controuersijs Senatus Q. & M. Minucios Q. F. Rufos fratres mittit, qui in re præsente cognouerunt, & huius litis à se iudicatæ monumentum reliquerunt. Horum fra-

Inscriptio apud Sigonium.

trum alter octauo post anno Consulatum meruit.

VI. XIX. Olympias CLXVI.

A.M.3884. Sel.197. V.C.638. Ante Dn. 116. Io. Hyrcani XX.

C. Licinio Geta
Q. Fabio Maximo Eburno } Coss.

Iust. l.39. PT. Euergetes II ex Cleopatrâ sororis & vxoris suæ Cleopatræ filiâ tres filias habuerat Cleopatram, Selenem, Tryphænam, filios duos Physconem II, siue Lathurum I, & Alexandrum. Tryphæna Grypo nupsit, Selene Cyziceno, Cleopatra Lathuro fratri. Mater regnum Alexandro, quàm Lathuro tradere malebat. Sed cùm obstaret lex & populus, cui regnum eripere non poterat, charissimam vxorem auellit, eamque Cyziceno donat. Semelem vicissim à Cyziceno repudiatam filio Physconi II, siue Lathyro I dat. Diu, idque vario successu inter se pugnarunt Grypus & Cyzicenus. Cùm primo prœlio victor Grypus vxorem Cyziceni Cleopatram cœpisset, soror eius Tryphęna hostili animo eam insecuta ad pœnam deposcit. Pudebat Grypum tantæ vecordiæ. Sed quantò Grypus abnuit, tantò soror muliebri pertinacia accenditur, rata non misericordiæ hæc verba, sed amoris esse. Itaque percussores immittit, qui misellam templi religione sese tutantem & Deæ simulachrum amplexantem confoderent. *Festus.* *Pullus Iouis dicebatur Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta erat. Antiqui autem puerum quem quis amabat, pullum eius dicebant.* Græci πωλίον. Ita Ioui nouum Ganymedem affingebant deorum tam impij derisores quàm cultores.

VII. I.

A.M.3885. Sel. 198. V.C.639. Ante Dn. 115. Io. Hyrcani XXI.

M. Aimilio Scauro
M. Cæcilio Metello } Coss.

SCauri in Consulatu petendo competitor fuerat Rutilius. Is repulsam passus Scaurum ambitus accusat. Scaurus absolutus Rutilium eiusdem criminis insimulat. Ambo tam meritò accusati, quàm immeritò absoluti. Scaurus autem patricij quidem filius erat, sed adeò pauperis vt carbonariam ageret, cumque dubitasset an argentariam ageret, caussis agendis animum applicuit, cuius quæstum quauis argentaria longe vberiorem deprehendit. Fuisse autem non tantum disertum oratorem sed & seuerum Imperatorem docent res ab eo in Liguria gestæ, & singulare cōtinentiæ militaris exemplum. *Pomifera arbor, quam in pede castrorum fuerat complexa metatio, postero die abeunte exercitu, qui sub M. Scauro meruit, intactis fructibus relicta.* *Cicero in Bruto.* *De viris illustrib.* *Strabo l.5.* *Front. l.4.*

VIII.

VIII. II.

A.M.3886. Sel.199. V.C.640. Ante Dn. 114. Io. Hyrcani XXII.

M. Acilio Balbo
C. Porcio Catone } Coss.

Epitome Liuij l.63. LVstrum LXII conditum à L. Metello, qui quinquennio ante Consul fuerat, & Cn. Domitio Censoribus. Censa sunt ciuium capita CCCXCIV millia CCCXXVI. Scaurus superioris anni Consul princeps Senatus dictus. Hic honos eloquentiæ potissimùm datus. C. Cato Cos. frater eius, qui quadriennio ante Consul erat, Censorij nepos, Africani II sororis filius cum Scordiscis tam infeliciter pugnauit, vt totus pene eius exercitus interceptus sit. Sed victoriam incautiùs & insolentiùs persequentes Thracas T. Didius Prætor repressit. *Vell. l.2. Florus. Rufus.*

Val. Max. l.3.c.7. & l.6.c.8. M. Antonius Ciceronis laudibus, quàm suis orationib' illustrior, cùm in Asiam Quæstor proficisceretur, iam Brundusium aduectus certior fit incesti se postulatum apud L. Cassium Prætorem, cuius tribunal propter nimiam seueritatem scopulus reorum dicebatur. Lex Memmia vetabat eorum, qui Reip. caussa abessent, nomina recipi. Antonius legis beneficio renuntians in vrbem recurrit. Accusatores seruum Antonij in quæstionem perseuerantissime postulabant. Id quoq; testimonium recusare poterat Antonius. Patitur tamen seruum suum quęstioni subijci. Is plurimis laceratus verberibus, eculeo impositus, candentibus etiam laminis vstus, accusatorum expectationem fidei constantia frustratus est.

IX. III.

A.M.3887. Sel.200. V.C.641. Ante Dn. 113. Io. Hyrcani XXIII.

C. Cæcilio Metello Caprario Cn. Papyrio Carbone } Coss.

C. Metellus Cos. licet patrem & tres fratres Consulares haberet, tamen ex contumelia Caprarij nomen traxit. Triumphauit nihilominus hoc ipso anno ex Macedonia, frater eius ex Sardinia eodem die ambo. *Vell. l.2. Eutrop l.4. Cicero de orat. l. 2. Tacitus. Vegetius. Epit. Liuij l.63.*

Cimbri Chersonesi, quæ hodie Holsatia dicitur, accolæ latrocinijs ita assueuerant, vt Germanis Cimbri latrones dicerentur. Horum rapinas vlciscitur Deus effuso in terras eorum mari. Ita sedibus suis pulsi, aliquandiu palantes & vagi errarunt. Tandem cum Teutonibus aliquot in Illyricum delati Cn. Carbonem Cos. acie superant, profligant, exercitu exuunt.

X. IV. Olymp. CLXVII.

A.M.3888. Sel.201. V.C.642. Ante Dn. 112. Io. Hyrcani XXIV.

M. Liuio Druso
L. Calpurnio Pisone } Coss.

Eusebius. Ios. Ant. l.13.c.17. Iust. l.39. INCERTVS PTOLEMAEORVM.

INcesta coniugia cognationum portenta pariunt. Cleopatra Pt. Philometoris filia duobus fratribus nupsit. Ex Demetrio Nicatore Antiochum Grypum peperit, ex Antiocho Sidete duos Antiochos Cyzicenũ & Philometorem. Patrueles igitur erant Grypus & Cyzicenus, ijdemque fratres vterini. Cleopatra Demetrij Nicatoris, metu secundi sui mariti Antiochi Sidetis filios Antiochos, Cyzicenis educandos dederat. Hinc maior Cyziceni cognomen adeptus postquam ex ephebis excessit, aduersus Grypum arma capit, eoque superato, regnum occupat annos XVIII. Dum particidialibus odijs æstuant Seleucidæ, horum iugum prorsus excutiunt Iudæi, vt deinceps nec tributi, nec societatis nomine ὑπ ὡς ὑπήκοος, ὑπ ὡς φίλος, quidquam illis penderet Hyrcanus. Cyzicenus Grypum quidem prehendere non potuit, sed vxore eius Tryphænâ potitus lege talionis in eam vsus est, eamque sceleris ante quadriennium perpetrati pœnas luere iubet.

Epit. Liuij l.63. Florus.

Scordisci à Gallis oriundi Romanorum fines populati finium suorum parte mulctantur à Druso Cos. Danubium transire vetiti.

XI. V.

A. M. 3889. Sel. 202. V. C. 643. Ante Dn. 111. Io. Hyrcani XXV.

P. Cornelio Scipione Nasicâ L. Calpurnio Bestia } Coss.

A NAsica Cos. Serapionis, qui A. V. C. 616. Cos. fuit, filius in Ædilitatis petitione repulsam passus Consulatum nihilominus obtinuit. Sed in eo mortuus maiorum famam non est assecutus.

Salustius. BELLVM IVGVRTHINVM.

Micipsa Masanissæ filius Numidiæ rex super duos filios Hiempsa- B lem & Adherbalem tertium Iugurtham adoptauerat, quasi fraterno amore filijs, quos genuerat, consulturum, ignarus se agnos lupo committere. Micipsa mortuo Iugurtha primum Hiempsalem amolitur, dein C in Adherbalem arma monet. Adherbal profugus à Romanis auxilium petit. Mittit Romam & Iugurtha, vrbemque vænalem comperit, si emptorem inuenisset. Senatus auro corruptus mittit legatos, qui regnum inter latronem & Adherba- D lem diuidant. Hi quoque pretio empti iniquam partitionem instituunt. Sed ne hoc quidem contentus Iugurtha digressis legatis Adherbalem imparatum in oppido Cirtha obsidet, capit, iugulat. Tum demum in Iugurtham mittit Senatus, exercitũ E duce Calpurnio Cos. Sed is quoque cognomine suo dignus muneribus placatus flagitiosam pacem init, quam ideo Senatus improbauit, quia habebat, quod pridem optabat, iustum inuadendæ Numidiæ titulum, h. e. speciosum prætextum.

F

XII. VI.

A. M. 3890. Sel. 203. V. C. 644. Ante Dn. 110. Io. Hyrcani XXVI.

M. Minutio Rufo
Sp. Posthumio Albino } Coss.

Iosf. Ant. l.13. c.18. & belli Iud. l.1. c.2.

HYrcanus hoc circiter anno Samariam obsidet. Samaritanis opem fert Antiochus Cyzicenus, qui & Aspendius dictus. Hunc in fugam agunt Hyrcani filij Aristobulus & Antigonus. Copias reparat Cyzicenus, suppetias etiam ei ferente Pt. Lathuro. Sed frustra fuit. Iterum enim ab Hyrcani filijs profligatus est. Et Lathuri mater tam iniquo animo tulit copias aduersus Hyrcanum missas, vt vel hinc consilium ceperit exturbandi regno filij, quod tamen decimo demum post anno perfecit. Hyrcanus tandem Samariam fame enectam capit, & solo æquat. En quò Ptolemæos & Seleucidas deduxit incestus luxus & sæua perfidia, vt qui olim Asiæ & Africæ terrori erant, munitissimam vrbem ab Hyrcani impetu liberare non potuerint.

Front. l.2. Salustius.

Minutius Cos. aduersus Thracas & Scordiscos feliciter pugnat. Posthumius Cos. in Numidia turpiter & infideliter nundinatur.

XIII. VII.

A.M.3891. Sel.204. V.C.645. Ante Dn.109. Io. Hyrcani XXVII.

Q. Cæcilio Metello
M. Iunio Silano } Coss.

חסידים

EX quo Bacchides & Alcimus Hasidæos vel Chasidæos LX iugularunt, vt ante annos LII diximus,

A nullam deinceps horum mentionem video, nullum, inquam, *σύστημα* hominum, qui *κυρίως* Hasidæi dicti fuerint. Sed quasi eorum loco exortæ tres sectæ occurrunt, siue Hæreses, nempe Pharisæorum, Sadduceorum & Essenorum, forsan huius ip- B sius Chasidæorum interitus occasione. Sadducæi quippe Iudeorum Epicurei hinc blasphemiæ suæ occasionem sumpserunt, nihil fato fieri omnia in nostra manu esse & à nostra voluntatis arbitrio pendere. Esseni contra Iudæorum Monachi omnia C fato fieri contendebant. Essenij, Essæi, Syriace *Chasaiae*, ὅσιοι à sanctitate dicti, quemadmodum Chasidæi à misericordia, Sadducæi à iustitia vel à Sadoko. Mediam viam ineuntes Pharisæi docebant quædam à fato, h. e. à prouidentia, quædam à libe- D ro hominum arbitrio pendere. Putant quidam dictos quasi *Mephraeschim*, i. *expositores legis*. Melius Scaliger & Drusius qui *Peruschim* dici monent q. d. *ἀφωρισμένους*, eximios, sanctos. Harum trium sectarum prima mentio occurrit apud Iosephum E Ant. l. XIII. c. IX. annis circiter viginti post Hasidæos extinctos. Esseni in agris monasticam & austerissimam vitam agebant. Sadducæi palàm ambitiosi optimatum gratiam venabãtur. Pharisæi callidiores, dum apud populum famam sanctitatis F captant, etiam principibus timendos sese præstiterunt. Ab his educatus Hyrcanus hactenus eos magno studio coluerat.

SADDVCÆI. ESSENI. *Hebræis* חוסה *fidedu* *Ps.17.8.* *Syris* חסי *ὅσιος.* חסיאי *ὅσιοι.* מפרשים פרושים

Forte accidit vt Hyrcanus Pharisæos omnes splendidissimo conui- PHARISÆO-

RVM IN ASAMONAEOS ODIVM. *Iosephus Ant. l.13. c.18. Iosephus Gorionides c.29.*

uio exciperet. Vbi alacres eos vidit, rogat, quid in ipso desiderent, aut ad summam sanctitatem deesse putent, Collaudantibus eum omnibus vnus Eleazarus adducto supercilio. *Si vis,* inquit, *iustus esse, Pontificatum abdica. Curita?* inquit Hyrcanus. *Quia*, inquit Eleazarus, *tempore Antiochi Epiphanis mater tua seruitutem seruijt. At neq; id verum est*, inquit Hyrcanus, *nec si verum esset, hoc mihi fraudi esse debeat.* Ita conuiuij hilaritatem abrupit omnium in Eleazarum indignatio. Tum Ionathan Sadducæus Hyrcano in aurem suggerit. *Non est quod vni Eleazaro succenseas. Omnium Pharisæorum hoc inuentum est, vt vt Eleazari sententiam in speciem improbent. Si dubitas, roga, quam pœnam commeritum Eleazarum censeant.* Cùm etiam in alios indulgentiores & populares essent Pharisæi, in sui ordinis virum tristem sententiam ferre iniquum videbatur. Respondent igitur flagra & vincula commeritum videri. Tum Hyrcanus vera Ionathanem monuisse arbitratus repudiata Pharisæorum secta ad Sadducæorum castra transit, vir alioqui Iosephi iudicio tantus, vt ne prophetiæ quidem expertem esse crediderit. Pharisæi, quo foris ouina pelle mansuetiores, eò intus truculentiores, quam ab Hyrcano non potuerunt, ab eius filio Alexandro vltionem repetiuêre animo infensissimo post annos septemdecim.

Val. Max. l.2. c.7. *Cùm in Africâ Sp. Albini indulgentiâ exercitum corrupisset, Metellus Consul omnibus imperij neruis ad reuocandam pristinæ disciplinam militia conisus est. Protinus namque lixas è castris summouit, cibumque coctum venalem proponi vetuit: In agmine neminem militum ministerio seruorum iumentorumque, vt arma sua, & alimenta ipsi ferrent, vti passus est. Castrorum subinde locum mutauit: eadem, tanquam Iugurtha semper adesset, vallo fossaque aptissimè cinxit. Quid ergo restituta continentia, quid repetita industria profecit? Crebras scilicet victorias, & multa trophæa peperit ex eo hoste, cuius tergum, sub ambitioso imperatore, Romano militi videre non contigerat.*

XIV. VIII. Olymp. CLXVIII.
A.M.3892. Scl.205. V.C.646.
Ante Dn. 108. Io.
Hyrcani XXVIII.

Ser. Sulpitio Galba } Coss.
M. Aimilio Scauro

LVstrum XLIII Romę conditum.

XV. IX.
A.M.3893. Scl.206. V.C.647.
Ante Dn. 107. Io.
Hyrcani XXIX.

L. Cassio Longino } Coss.
C. Mario Nepote

MArius propter nouitatem Præturam vix ante septennium adeptus, ab Ædilitate bis repulsus Consulatum, quem bonis artibus desperabat, præuaricatione obtinuit. Metellus procos. fortiter & prosperè pugnabat in Numidia. Is forte legatum Romam mittit Ma- *Salustius.*

rium. Marius pro laudibus crimina ingerit. Metellum studio bellum producere. Se, si eò mittatur, confestim Iugurtham adducturum, seu viuum, seu mortuum. Eâ spe consulatum ei defert populus. Metello tamen, vbi res à se biennio gestas exposuit, nec triumphum negauit, nec Numidici cognomentum. Et Marius Metello nihilo diligentior fuit. Quippe triennium in Africâ moratus est. Res tamen tantas fecisse creditus est, vt etiam absenti contra leges Consulatus delatus sit. Atque, ita, quo die secundum Consulatum inijt, eodem de Iugurthâ victo & capto triumphauit.

XVI. X.

A. M. 3894. Sel. 207. V. C. 648. Ante Dn. 106. Io. Hyrcani XXX.

C. Atilio Serrano } Coss.
Q. Seruilio Cæpione

Eusebius. Plin. l. 37. c. 2. Gell. l. 15. c. 28. M. Tullius Cicero eloquentiæ Romanæ pater Arpini nascitur matre Heluia, patre equestris ordinis ex regio Volscorum genere, eodemque anno prid. Kal. Oct. nascitur Cn. Pompeius Magnus annis cxxxv ante Vinitij & Cassij Consulatum, vt docet Velleius, idq; Seruilio Cæpione Cos. vt Cicero testatur in Bruto. Hic Cæpio eius, qui anno V. C. 614 Consul fuit, filius, obtinere conatur, vt iudiciorum potestas, quæ A. V. C. 631 à Senatoribus ad equites translata fuerat, saltem cum Patricijs communicaretur.

A Galli anno V. C. 475. templum Delphicum spoliarant, eamque ob caussam diris cladibus affecti fuerant. Quam ob caussam, quibus in patriam reuerti licuit, sa[...]m illud & exitiosum aurum in templo Tolosano deposuerant ad centum & decem *Iust. l. 32. Oros. l. 5. c. 15. Gell. l. 3. Strabo l. 4.* AVRVM TOLOSANVM.
B millia pondo auri, argenti pondo centum & quindecim millia, h. e. auri decem milliones & quod excurrit, argêti libras Turoneas 2760000. Hæc, inquam, deposita sunt in templo vel lacu Apollini sacro. Cæpio Consul in Galliam missus Tectosa-
C gis bellum infert, Tolosaque capta thesaurum Delphicum diripit. Vnde factum vt Cæpio & quisquis ex ea direptione aurum attigit, misero cruciabilique exitu perierit. Huiusmodi consimilia multa passim narrauimus, quæ non Apollinis diuinita-
D tem adstruunt, sed sacrilegij diritatem demonstrant. Cæpio in publicis vinculis spiritum deposuit, corpusque eius carnificis manibus laceratum in scalis Gemonijs iacuit. *Val. Max. l. 6. c. 9.*

XVII. XI.

E A. M. 3895. Sel. 208. V. C. 649. Ante Dn. 105. Aristobuli I.

P. Rutilio Rufo } Coss.
Cn. Manilio vel Mallio Maximo

F IOannes Hyrcanus anno XXXI sui Pontificatus obit, eique succedit filiorum quinque veterrimus & teterrimus Aristobulus. Is petalo Pontificali non contentus regium *Ios. Ant. l. 13. c. 19. & l. 20. c. 8. & de bell. Iud. l. 1. c. 3.*

diadema suscipit Tabernaculorum A festo, annis CCCCLXXXI, inquit Iosephus, alias 471, post reditum à captiuitate Babylonica. Neutrum verum: Sed ab vltima captiuitate Babylonica quæ contigit XXIII Nabuchodonosoris anno V. C. CLXVIII ad Aristobuli principatum sunt anni 481. B Hoc forte voluit, is à quo hæc mutuatus est Iosephus. Vero propius Eusebius qui ait Aristobulum regnare cœpisse post CCCCLXXXIIII annos captiuitatis Babylonicæ. Vno anno minus dixit, quàm par est. Siquidem Aristobulus cæpit regnare annos C 485 post captum Sedekiam. Aristobulus Ituræos perdomitos, vt nuper Hyrcanus Idumæos, cogit circuncisionem amplecti.

Oros. l. 5. c. 16. Epit. Liuij l. 67. Plut. in Lucullo. Tacit. de moribus Germ.

Cimbri, cùm ante octennium Carbonem fudissent, tamen in Galliam, quam in Italiam irrumpere ma- D luerant. A Gallis pulsi in Hispaniam vsque excurrerant: Sed hinc quoq; deiecti, tandem Italiam versus cursum reflexerunt. His opponuntur quatuor exercitus Manilij consulis & Cæpionis, Aurelij, Cassijque proconsulum. Sed sacrilegio Tolosano E fœdatos nihil iuuit. Pugna prid. Non. Octobris commissa. Ceciderunt Romanorum octoginta millia, calonum atque lixarum quadraginta, vt quidem Valerius Antias refert apud Orosium & Liuium.

Val. Max. l. 2. c. 3.

Primus P. Rutilius accersitis ex F Cn. Aurelij Scauri ludo gladiatorum doctoribus vitandi atque inferendi ictus subtiliorem rationem legionibus ingenerauit.

XVIII. XII. Olympias CLXIX.

A.M. 3896. Scl. 209. V.C. 650. Ante Dn. 104. Alexandri Iamnæi I.

C. Mario Nepote II. } Coss.
C. Flauio Fimbriâ }

Ios. Ant. l. 13. c. 19.

Aristobulus Antigonum fratrum nouissimum regno destinans, reliquos tres in vinculis habebat. Matrem id iniquiùs ferentem inedia mori iubet: Vxor Salome, mariti parricidium detestata, & Antigonum exosa dolore dissimulato maritum monet ab Antigoni insidijs sibi caueat. Has calumnias semel atque iterum spreuerat Aristobulus. Tandem in lecto iacenti nuntius indicat Antigonum magno stipatum comitatu ad festum Tabernaculorum venisse. Aristobulus Salomes monitu mittit ad Antigonum, qui iubeat inermem ad se venire. Salome contra clam mandat Aristobulum cupere Antigoni πανοπλίαν videre. Erat illi iter faciendum per Baris speluncam. Illic custodes apponit Aristobulus addito mandato, vt Antigonum, si inermis veniret, honestè exciperent, sin armatus, occiderent. Forte Iuda quidam Essenus prædixerat eâ die Antigonum in turri Stratonis periturum, cum aliam ipse Stratonis turrim nesciret, præter eam, quæ postea Cæsarea dicta est, & sexcentis stadijs Hierosolymis abest. Vbi Antigonum incolumem eâ die vidit, mortem sibi imprecabatur, metuens ne falsi conuinceretur, ha-

ctenus pro vero propheta habitus. A Paulò post audit Antigonum ad Barim, quæ tum & Stratonis turris dicebatur, & postea turris Antonia ab Herode dicta est, occisum, neque multò post Aristobulus ipse fratris desiderio contabescens, sanguinem ore vomens perijt, cum vnum an- B num regnasset. Succedit ei frater Alexander Iamnęus cum reliquis à Salome, quæ & Alexandra dicebatur, ex carcere eductus, regnatque annos XXVI. In huius gratiam condita videtur æra, quam Eusebius Ascalonitarum vocat A. D. 277, cuius ini- C tium à sequente Nisan.

XIX. XIII.

A. M. 3897. Sel. 210. V. C. 651. Ante Dn. 103. Alexandri II.

C. Mario Nepote III. } Coss.
L. Aurelio Oreste }

Iosephus Ant. l. 13. c. 20. Alexander Salomen Aristobuli fratris sine liberis defuncti viduam fere quadragenariam ex præscripto legis vxorem ducit, vt fratri E semen suscitet. Itaque quem primum ex eâ genuit, Aristobulum de nomine fratris dixit, cùm iam ex aliâ vxore suscepisset Hyrcanum de nomine aui ita dictum.

Eusebius. Turpilius Comicus admodum senex Sinuessæ, C. Lucilius Satyra- F rum scriptor annos XLVI natus Neapoli moriuntur.

(∴) (∴)
(∴)

XX. XIV.

A. M. 3898. Sel. 211. V. C. 652. Ante Dn. 102. Alexandri III.

C. Mario Nepote IV. } Coss.
Q. Lutatio Catulo }

Marius IV. Cos. cum Cimbris pugnans Teutobotum ducem, & CCM hostium interficit, LXXXM capit. Parem Eutropio numerum refert Orosius l. 5. c. 16. additque vix tria millia effugisse. Liuius quoque cæsa ducenta, capta nonaginta millia narrat. Velleius non amplius centum quinquaginta millia cæsa tradit. Necdum tamen Cimbrorum metu liberati erant Romani. Nam in Norico alterum consu- D lem Catulum vrgebat multitudo eorum immensa. *Eutrop. l. 5. Plut. in Mario. Epit. Liuij 68.*

C. Marium & Q. Lutatium Coss. octo annis seriùs, quàm postulet Fastorum Consularium series, creatos, nempe annis 94 ante æram Christi cōtendit Georgius Heruuart hoc argumento. *Iulius*, inquit, *Obsequens refert C. Mario & Q. Lutatio Coss. in Gallia, in castris lucem nocte fulsisse. Atqui anno demum ante Christum natum 94. adeoque annis octo tardius, quàm Fasti Consulares vulgares exhibeant, Sol in Cancro defecit.* En Apodixes, quibus fultus Fastos Consulares interuertas. *Lux noctu fulsit.* Ergo *Sol defecit.* Rursus. *Sol defecit.* Ergo *annis ante Christi æram 94.* Quid toto antecedente octennio nunquam defecit Sol? Imò hoc ipso, quem dat Fa- *HERVVARTI PARALOGISMI. Ioannes Georg. Chron. c. 86.*

storum Consularium legitima series, anno ante Christi æram 103. Sol defecit Nouembris XXII, feriâ primâ, cùm Lunæ latitudo esset graduum 83. 40'. 26".

Sic, cùm Plinius l. 2. c. 33. dicat, *lumen de cælo noctu visum C. Cæcilio, Cn. Papyrio Coss.* Georgius contra vult noctis speciem interdiu visam, & consequenter hos Coss. creatos quinq; & centum annis ante Christi æram, non centum & tredecim, vt docent Fasti. Sed quo iure exigit, vt credam Plinium aliud dixisse, aliud sensisse? Deinde, annis 113 ante Christum Ianuarij vltimo, Sabbatho latitudo Lunæ erat vtcumque eclipsis capax, vt pote graduum 285. 46'. 34".

XXI. XV.

A.M. 3899. Sel. 212. V.C. 653. Ante Dn. 101. Alexandri IV.

C. Mario Nepote V. } Coss.
M. Aquilio Nepote }

Epit. Liuij l. 68. Oros. l. 5. c. 16. Plut. in Mario.

HOc vel superiore anno Marius deletis, qui in Gallia Narbonensi erant Cimbris Alpes transgressus ad ferendam Catulo opem, acurrit, atque tum quoque circa Athesim fluuium ingentem stragem edit. Cæsa dicuntur barbarorum centum quadraginta millia, capta sexaginta. Mario duplex triumphus oblatus. Ipse vno contentus, alterum cum Catulo communicauit. Ita etiam, qui Mario ob generis ignobilitatem inuidebant, seruatam ab eo Rempublicam fatebantur; eumque in sequentem annum sextum consulem designarunt, quod antea nemini contigerat. Sed Marius bellicam laudem ciuilibus factionibus fœdauit. Quo die Romam venit Marianæ victoriæ nuntius, nemo fuit, qui non Mario tanquam Deo apud sacra mensæ suæ libauerit. *Val. Max. l. 8. c. 15.*

SATVRNINI IMPOTENS POTENTIA.

L. Apuleius Saturninus in annonæ caritate Quæsturam infideliter administrauerat, eamq; ob caussam à frumentaria procuratione submotus fuerat, vt ei M. Scaurus præficeretur. Huius ignominiæ dolore Senatui infensus Saturninus popularis factus est, tribunatumque plebis consecutus Gracchorum non secus ac heroum exempla imitabatur. Sub anni finem alterum tribunatum ambit. Iamque nouem tribunis creatis vnicus locus supererat, competitores duo. Horum alterum A. Nonium adiuuante Mario V Consule domo extractum necat, atque ita vacuam tribunatus sedem occupat.

XXII. XVI. Olympias CLXX.

A.M. 3900. Sel. 213. V.C. 654. Ante Dn. 100. Alexandri V.

C. Mario Nepote VI. } Coss.
L. Valerio Flacco }

Eusebius. Iust. l. 39.

PT. Physcon II, siue Euergetes III, aut Lathyrus I, cùm annos XVII regnasset, à matre Cleopatra regno pulsus in Cyprum secedit, eiusque loco frater iunior Alexander regnat annos decem. Huius Cleopatræ præcipui

Iof. Ant. l. 13. c. 18. præcipui consiliarij erant Iudæi duo A Chelkias & Ananias filij illius Oniæ qui ante annos LXIII templum Onion in Ægypto struxerat, adeoque hi duo & vrbanis & bellicis rebus præerant tantâ autoritate, vt sine eorum consilio nihil susciperet Cleopatra, vt docet Strabo Cappadox. B

Appianus. Plut. in Mario. Val. Max. l. 3. c. 8. SATVRNINI CAEDES. Saturninus legem fert, vt quem agrum Marius pulsis è Gallia Cimbris armis peperisset, is pop. Rom. diuideretur, vtque in eam legem à singulis Senatoribus iuraretur. Recusanti Metello Numidico, qui Consul fuit A. V. C. 645, dies dicitur. C Metellus, vt amicos periculo eximeret, secedit. Huic Marius VI Cos. aqua & igni interdicit. Metellus in exilium, quàm in Saturnini legem ire maluit. In sequentem annum Consulatum ambibat C. Memmius, tertium tribunatû Saturninus cum- D que sciret quantum aduersarium habiturus esset Memmium, eum interficit. Tum demum Marius Saturnini acta improbare, Senatui opem polliceri. Senatus Mario mandat, videat, ne quid Resp. detrimenti capiat. Marius in Saturninum arma E mouet, in Capitolium persequitur, ad deditionem adigit: captumque cum suis contra fidem occidit.

XXIII. XVII.

A. M. 3901. Sel. 214. V. C. 655. Ante Dn. 99. Alexandri VI.

M. Antonio Nepote } Coss.
A. Posthumio Albino }

Iof. Ant. l. 13. c. 20. PTREIDIA PHYSCONIS. HActenus ex imperij Seleucidarum ruderibus potentiæ suæ thronû feliciter extruxerant Asamonæi. Cùm cupiditati modum non poneret Alexander, Deus victoriarum eius cursum remorari incipit. In maritimâ Palæstinæ orâ Ptolemais & Gaza sese liberali asseruerant manu. Zoilus Stratonis turrim & Doram occupauerat. Has vrbes Alexander subigere cupiens à Ptolemaide incipit obsidionem. Oppidani opem à Pt. Physcone, siue Lathyro, qui in Cypro erat, petunt. Ad id etiam eum hortantur Gazani & Zoilus. Dum copias parat Physcon, Demænetus orator egregius Ptolemæenses monet grauius futurum Physconis, quàm Alexandri iugum. Neutrum igitur intra mœnia admittendum. Venit Physcon ducês militum XXX M. Ptolemais portas occludit, ne legatos quidem eius admittere dignata Alexander obsidione solutâ per legatos Physconem monet mirari se, cur Zoili societatem suæ prætulerit, cùm Ptolemæis semper amici fuerint Asamonæi. Se quidem non inuitum quadringenta talenta persoluturum, vt Zoilum è medio tollat Physconi religio non fuit Zoilum, cui auxiliaturus venerat, capite truncare. Vix dum scelus peregerat, cùm audit Alexandrum ad Cleopatram ALEXANDRI. in Ægyptum legatos misisse. Eò in- F fensius Physcon Ptolemæensium leuitati, & Alexandri præuaricationi succensuit. Itaque vtrosque simul castigandos sibi proponit.

XXIV. XVIII.

A.M. 3902. Sel. 215. V. C. 659. Ante Dn. 98. Alexandri VII.

Q. Cæcilio Metello } Coss.
T. Didio Nepote

Iof. Ant. l.13.c.21. PHYCONIS IMMANITAS.

PT. Physcon in alieno regno,
quàm in suo audacior parte co-
piarum Ptolemaidem obsidet, par-
tem in Iudæam immittit, & Azo-
chum oppidum Sabbatho de repen-
te impetu facto occupat & XM capi-
tum iugulat. Alexander exterritus
colligit militũ LM aut etiam LXXXM.
Cùm Physconi multò pauciores es-
sent, præuaricatorem nihil iuuit nu-
merus. Victus, profligatus Alexan-
der amittit hominum XXXM, aut
etiam, vt vult Timagenes, LM. Phys-
con, vt victis terrorem adderet, pa-
gum viris vacuum nactus, mulieres
& pueros in frustra comminui iubet
& ollis imponit, carnesque Temesas
in mensa relinqui, hoc ipsum quæ-
rens vt σαρκοφάγον, i. ἀνθρωποφάγον exer-
citum habere crederetur.

CASTIGATA.

Cleopatra filij Physconis incre-
menta metuens copias comparat, &
earum partem iuniori filio Alexan-
dro tradit, reliquas ipsa Ptolemai-
dem ducit. Et Ptolemæenses qui-
dem primò non magis Cleopatræ,
quàm Physconi fidentes portas ve-
nienti occluserant, postea vi ab eâ
expugnati manus dare coacti sunt.
Obuiam ei venit Alexander Iam-
neus amplissima dona afferens. Non
deerant tamen, qui suaderent è me-
A dio tollere hominem Ptolemęis non
minus, quàm Seleucidis timendum
nimiáque iam potentiâ succinctum.
Sed quia in exercitu suo multos Iu-
dæos, in Ægypto innumeros habe-
bat Cleopatra, horum offensionem
verita Ananiæ, qui & ipse Iudæus
B erat, consilio fœdus cum Alexandro
init, & Physcone filio in Cyprum fu-
gere coacto victrix in Ægyptũ redit.
Iustinus ait Pt. Physconem siue La- *Iust. l.39.*
thyrum non viribus minorem, sed
verecundiâ materni belli non à Sy-
riâ modo sed & ab insulâ Cypro re-
C cessisse. At iam pridem à Ptolemæo-
rum familia exulauerat pudor.

XXV. XIX.

A. M. 3903. Sel. 216. V. C. 657. Ante Dn. 97.
D
Alexandri VIII.

Cn. Cornelio Lentulo } Coss.
P. Licinio Crasso

POstquam Alexander Physconis *Iof. Ant. l.13.c.21.*
& Cleopatræ metu se liberatum ALEXANDRI VICTORIAE
vidit, rursus Cœlæ Syriæ subigendæ
E animum adijcit, Gadaram decem
menses obsidet, ac tandem capit.
Tum Amathuntem occupat, in quâ
Theodorus Zenonis filius amplissi-
mum habebat palatium & Theodo-
rus quidem nec opinantes victores
aggressus amplius XM trucidauit. A-
F lexander tamen nihil motatus ad
oram maritimam conuersus Ra-
phiam & Anthedonem, quæ postea
ab Herode Agrippias dicta est, ex-
pugnat.

Lustrum LXV conditum à M. An-

Capitol tabulæ. Val. Max. l. 2. c. 9. DVRONII DVRVM OS.

tonio & L. Flacco Censoribus. Ij A Duronium Senatu mouerunt, quod paulò ante tribunus plebis cùm esset, legem de coercendis conuiuiorum sumptibus latam abrogasset oratione mirificâ in hunc fere modum. *Freni sunt iniecti vobis, Quirites, nullo modo perpetiendi. Alligati & B constricti estis amaro vinculo seruitutis. Lex enim lata est, quæ vos esse frugi iubet. Abrogemus igitur istud horridæ vetustatis rubigine obsitum imperium. Etenim quid opus libertate, si volentibus luxu perire non licet?* Non est verisimile Duronio fuisse tam ferreum os, C vt tam impudentem apud populum orationem haberet. Sed dignus fuit Duronius, qui Senatu moueretur & cui hæc oratio à Valerio affingeretur.

LVSITANICI TRIVMPHI.

Lusitani iam inde à Cimbricis motibus deficiendi occasionem arripuerant. Itaque missis Prætoribus & D Consulibus multis prœlijs annisque opus fuit ad eos subigendos. Quam ob caussam per hæc tempora triumphi aliquot ex Lusitanis parti, sed ignobiles memorãtur. Has laureolas reportarunt Dolabella Proprætor, Crassus Consul, forsan & alij. E

XXVI. I. Olympias CLXXI.

A. M. 3904. Sel. 217. V. C. 658. Ante Dn. 96. Alexandri IX.

Cn. Domitio Ahenobarbo C. Cassio Longino } Coss. F

Ios. Ant. l. 13. c. 21.

ANtiochus Grypus eo ipso anno natus, quo pater eius Demetrius Nicator à Parthis captus est, A cùm vixisset annos XLV insidijs Heracleonis occiditur vndetricesimo post patris obitum anno, cùm annos XII regnasset, annos vero XVI profugus & exul potiùs quàm rex vixisset. Huius filius Seleucus nondum omnino fractus auunculum suum Antiochum Cyzicenum bello B aggredi non dubitauit, donec, quod pater non potuerat, perfecit filius biennio circiter post.

GRYPO SVCCEDIT SELEVCVS.

GAZA DELETVR.

Alexander Gazam obsidet. Hanc tutabantur Apollodotus vrbi præfectus, Aretas Arabum rex & frater C eius Lysimachus. Et Apollodotus quidem ac Aretas Alexandro quàm acerrimè resistebant. Lysimachus verò Aretæ fratri inuidens eum ex insidijs occidit, & vrbem Alexandro prodit. Gazani etiam ingressum hostem tam strenuè propulsabant, D vt multos occiderint. Vbi vires deficere sentiunt, igne in ædes iniecto, se, liberos & vxores plerique confodiunt. Eò infensiùs exasperatus Alexander victoriâ vsus est, occisis quotquot comprehendere potuit, & vrbe solo æquatâ.

XXVII. II.

A. M. 3905. Sel. 218. V. C. 659. Ante Dn. 95. Alexandri X.

L. Licinio Crasso Q. Mutio Scæuulâ } Coss.

Ios. Ant. l. 13. c. 21.

ALexander cùm Scenopegię festo sacris operaretur, ad altare Domini coortâ seditione à factioso quodam thyrso percutitur; quam in-

iuriam impotentiùs vltus ampliùs sex millia hominum trucidat, & ne in posterum idem sibi sacrificanti contigeret, cauet opposito tabulato. Scæuola Cos. in Asiâ missus eam tam sanctè & fortiter obtinuit, vt Senatus deinceps in eam prouinciam ituris magistratibus exemplum atque formam officij Scæuolæ, decreto suo proponeret. Asiani verò festum Mutia dictum in eius honorem instituerunt.

Val. Max. l. 8.

XXVIII. III.

A. M. 3906. Sel. 219. V. C. 660. Ante Dn. 94. Alexandri XI.

C. Cœlio Calido
L. Domitio Ahenobarbo } Coss.

Eusebius. Ios. Ant. l. 13. c. 21.

SEleucus Antiochi Grypi filius patruum Antiochum Cyzicenum bello superat, & occidit cùm regnasset annos duodeuiginti, neque multo post ipse viuus exuritur à patruelibus suis Antiochi Cyziceni filijs. Hactenus Eusebius Seleucidarum seriem diligenter & peritè notauit. Sed illud male, quod hoc anno notat, *Antiochus in Parthos fugiens Pompeio se, deinceps tradidit: post quem Philippus captus est à Gabinio & quidem biennio post*, si Eusebio credimus. Atqui nondum prætextam posuerat Pompeius vis duodecennis. Neque verò nobis per monumentorum penuriam licet Seleucidarum res gestas suis annis adsignare. Res ita fere se habet. Antiochus Grypus quinque filios reliquit Seleucum, Antiochos duos, Philippum & Demetrium Eucairum. Antiochorum alter non diu fratri Seleuco superstes fuit in pugnâ quadam aduersus Parthos occisus. Antiochi Cyziceni filij, ni fallor, reliquâ Syriâ fugati Comagenem occuparunt, eamque diu tenuerunt eorum posteri. Grypi vero filij inter se certabant, sed ita vt aliquandiu Philippus bonâ Syriæ parte potitus sit. Sed alter Demetrius Eucairus Pt. Lathuri gratia subnixus præualuit aliquandiu.

I. IV.

A. M. 3907. Sel. 220. V. C. 661. Ante Dn. 93. Alexandri XII.

C. Valerio Flacco
M. Herennio Nepote } Coss.

ALexander Amathuntem, Moabitidem & Galaaditem subigit, cogitque omnes circuncisionem & totum Iudaismum amplecti. Cùm idem in Arabia tentaret, insidijs exceptus turpi fuga profligatur. *Ios. Ant. l. 13. c. 21.*

L. Crassus, cùm ex Consulatu prouinciam Galliam (vulgo Prouence) *obtineret, atque in eam C. Carbo, cuius patrem damnauerat, ad speculanda acta sua venisset, non solum eum non inde submouit. Sed insuper locum ei in tribunali assignauit, nec vlla de re, nisi eo in consilium adhibito, cognouit.* *Val. Max. l. 3. c. 7. Cicero Verrina 5.*

II. V. Olympias CLXXII.

A. M. 3908. Sel. 221. V. C. 662. Ante Dn. 92. Alexandri XIII.

C. Claudio Pulchro
M. Perpenna Nepote } Coss.

Ios. Ant. l. 13. c. 21. MEMOR VINDICTA.

PHarisæi ante annos circiter XVII ab Hyrcano irritati, vbi filium eius ab Arabibus victum vix fuga elapsum viderunt, commodam repetendæ vltionis occasionem hanc arbitrati populum aduersus Alexandrum ita exasperant, vt intra sexennium dissensionibus intestinis ad LM Iudæorum perierint. Forsan & eorundem Pharisæorum operâ ante triennium insidijs petitus fuerat.

III. VI.

A. M. 3909. Sel. 222. V. C. 663. Ante Dn. 91. Alexandri XIV.

L. Martio Philippo
Sex. Iulio Cæsare } Coss.

Plin. l. 33. c. 3.

INitio societatis belli Sex. Iulio L. Marcio Coss. inuenta sunt in ærario DCCCXLVI auri pondo. Si de Minâ intelligas, sunt aurei 84600, si de librâ Romanâ proprie dictâ, 82216. Magna erat hæc Reip. Rom. egestas, si in numeris Plinianis nullum est mendum. *Jn agro Mutinensi duo montes inter se concurrunt crepitu maximo assultantes recedentesque. Jnter eos flammâ fumoque in cœlum exeunte interdiu, spectante è via Æmylia magna equitum Rom. familiarumque & viatorum multitudine. Eo concursu villæ omnes elisæ,* &c.

Plin. l. 2. c. 83.

Appianus Ciuil. l. 1.

M. Liuius Drusus Tr. pl. vt Italis omnibus ius societatis daretur adnitens, dum omnibus blandiri cupit,
A ominum offensionem incurrit. Quippe coloniarum deductionibus plebem mulcés Italos offendebat. Dum iudicia Senatui restituere conatur, equites irritat. Dum trecentos equites in Senatum cooptandos suadet, veteribus patricijs incommodat, &
B inter ipsos equites dissensiones serit. Quin & eò insolentiæ venit, vt L. Philippum Cos. quia concionantem interfari ausus fuerat, obtorta per clientem suum gula adeò violenter præcipitem in carcerem egerit, vt multus è naribus eius cruor effunde-
C retur. Tot viris & ordinibus omnibus irritatis extitit aliquis, qui in turba responsa dantem in femore percussit. Neque multò post perijt suspicatus percussorem à collega suo Cæpione, qui A. V. C. 648 Consul fuerat, immissum. Et Cæpio patri-
D cios, quos Consul propugnauerat, Tribunus oppugnabat, sed erat Druso infensus, quod in auctione annulum, quem concupierat, Drusus emerat.

Epit. Liuij. Plin. l. 33. c. 1. Val. Max. l. 9. c. 5. DRVSI CAEDES.

IV. VII.

E A. M. 3910. Sel. 223. V. C. 664. Ante Dn. 90. Alexandri XV.

L. Iulio Cæsare
P. Rutilio Lupo } Coss.

F ALexander Ægypti rex matris perfidiam pertæsus & insidijs ab eâ non semel petitus tandem ausus est matri manus inferre. Id licet plus satis commerita esset matris pellex, filiarum lęna, & filiorum parricidium toties meditata, tamen, quia

Iust. l. 39.

parricidij nulla iusta caussa esse potest, populi concursu in exilium agitur Alexander, reuocatoque Physconi siue Lathyro regnum redditur: qui neque cum matre bellum gerere voluisset, nec à fratre armis repetere, quod prior possedisset.

Appianus Ciuil. l. 1. Orosius l. 5. c. 18. Epit. Liuij l. 72. Florus. l. 3. c. 18. BELLVM MARSICVM.

Italiæ populis ius ciuitatis dare conatus fuerat Flaccus Consul A. V. C. 629, dein Drusus Tr. Pl. V. C. 663. vterque frustra. Ob id indignati turbas mouerant continuò post Drusi necem. Primi Marsi seditionem inchoarunt. In eos missus Q. Seruilius procos. cum C. Fonteio legato & omnibus quos secum habebat, Romanis Asculi interficitur. Hoc facinus secuta est reliquorum Italorum defectio, vnde bellum Marsicum & sociale dictum conflagrauit, & Italorum quidem duces Vettius Cato L. Cæsarem Cos. fudit. Præsenteius Perpernam Rutilij Cos. legatum exercitu exuit. Huic Marium sufficit Rutilius. Ipse multò infœliciùs pugnat. Tandem victis redit in præcordia virtus. Cæsar contra Samnites fœliciter pugnat. Marius prœlio Marsos fundit. Cn. Pompeius Firmi obsessus adiuuante Sulpitio hostes repellit, Asculum fugat, & Asculum ipsum obsidet, eamque ob caussam in sequentem annum consul designatur. Is pater est Pompei Magni.

V. VIII.

A. M. 3911. Sel. 224. V. C. 665. Ante Dn. 89. Alexandri XVI.

Cn. Pompeio Strabone } Coss.
L. Porcio Catone

L. Cato Saloniani filius, Censorij nepos multis aduersus perduelles Italos rebus præclare gestis, gloriatus se C. Mario non minora fecisse, cùm ad lacum Fucinum contra Marsos bellum gereret, à C. Marij filio in tumultu occiditur. Pompeius Cos. Asculum capit. Picentes, Vestinos & Pelignos ad deditionem adigit. Legati quoque consulares prospere pugnant, Sulpitius aduersus Marrucinos, Murena aduersus Marsos. Silo Popedius Marsorum Dux belli huius autor in prœlio cadit. Marsorum octodecim millia cæsa feruntur à Pompeio, capta tria. Asculanorum Principes securi percussi. Pompeius solus triumphat de Picentibus & Marsis, quorum antehac ea fuerat fides & virtus, vt neque de Marsis, neque sine Marsis triumphatum fuerit.

BELLVM MITHRIDATICVM.

Nicomedes Bithyniæ & Ariobarzanes Cappadociæ reges à suis ciuibus pulsi à Romanis auxilium implorauerant. Missi legati, quorum princeps Aquilius profugos in regnum reduxerunt, ac persuaserunt Mithridatem Pōti regem, horum tumultuum caussam fuisse. Igitur Mithridatem lacessunt Nicomedes, Ariobarzanes & Aquilius. Omnes improspere pugnant. Reges vix dum solio suo restituti, rursus à Mithridate pelluntur.

Plin. l. 14. c. 14. & l. 13. c. 3.

P. Licinius Crassus & L. Iulius Cæsar Censores anno V. C. ƆƆCLXXV

(legendum IↃCLXV) edixerunt, ne quis vinum Græcum amineumque octonis æris singula quadrantalia venderet, neu quis venderet vnguenta exotica.

VI. IX. Olympias CLXXIII.

A. M. 3912. Sel. 225. V. C. 666. Ante Dn. 88. Alexandri XVII.

L. Cornelio Sulla
Q. Pompeio Rufo } Coss.

SVLLA MARIVM FVGAT.

Mithridati bellum denunciatur eique Sulla Cos. præficitur. Sed dum in Italia Socialis belli reliquias persequitur, P. Sulpitius Tr. Pl. legem fert, vt belli Mithridatici cura à Sulla ad C. Marium sexies cōsulem transferatur. Sulpitio acerrimè aduersatur Q. Pompeius Cos. cuius filius Sullę gener erat. Hinc tumultus oritur, tam atrox, vt ipse Pompeius Consulis filius in eo occisus sit. Eo audito, confestim Romam cum exercitu aduolat Sulla, iniuriam sibi, collegæ, generoque suo factam vlturus. Is Capitolio occupato, duodecim inimicos suos ex S. C. hostes iudicatos vrbe pellit. C. Marius fuga elapsus in Minturnensium paludibus collotenus demersus aliquandiu delituit, indeque in Africam, quò & filius venerat defertur. Sulla ciuitatem ex animi sententia ordinat, colonias deducit. Reliquias Italici belli persequebatur Cn. Pompeius Procos. Ad eius exercitum recipiendum à Senatu mittitur Q. Pompeius Cos. Cneus indignatus, seditionem excitat. Milites ambitiosi ducis illecebris corrupti, consulem sacrificare incipientem, in modum hostiæ mactant, cum antehac miles cruore consulis manus suas nunquam imbuisset.

MITHRIDATIS SAEVITIA.

Dum ciuili cruore madet Italia, Mithridates à Romanis lacessitus Phrygiam populi Romani prouinciam cum exercitu ingreditur, Asiam in potestatem redigit, in omnibus Asiæ ciuitatibus, ciues Rom. vno die atque vno nuntio, omnes interficiendos curat. Octoginta millia occisa ferunt. Q. Oppium Procos. & M. Aquillium legatum captos fœdè excarnificat. Thraciam & Macedoniam per Ariarathem filium, Græciam per Archelaum Præfectum cum exercitu inuadit, Athenas occupat. Prima torrentis huius impetum morata est Rhodus Romanis amica & fida, frustraque à Mithridate oppugnata.

Val. Max. l. 9. c. 2.

VII. X.

A. M. 3913. Sel. 226. V. C. 667. Ante Dn. 87. Alexandri XVIII.

Cn. Octauio Nepote
L. Cornelio Cinna } Coss.

MARIANI FVRORES.

Pridem aliquot Italiæ populis ciuitas ita data fuerat, vt in nouas tribus octo conijcerentur, ac veteribus triginta tribus subijcerentur. Cinna Cos. in Italorum gratiam legem rogat, vt sublatæ octo nouæ tribus in veteres 35 diffundantur. Huic acriter opponit se Octauius collega,

Cinnæque ad Italicas ciuitates sollicitādas, digresso, magistratum abrogat, ac in eius locum L. Cornelium Merulam Flaminem Dialem sufficit. Cinna Marium ex Africa reuocat. His adiungunt sese Sertorius & Carbo. Suus cuiq; exercitus erat. Senatus Cn. Pompeium Procos. aduocat. Is fœda præuaricatione vtrique parti fauens fulmine ictus perijt. Corpus eius populus vnco traxit. Quatuor exercitus Romam obsident, occupant, & multo cruore complent proscriptis illustrissimis quibusque Patricijs, qui Sullæ & Octauio aduersus Marium & Cinnam fauerant. Sulla Procos. veris initio aduersus Mithridatem profectus, totam æstatem in Græcia recuperanda, & Athenis oppugnandis consumpsit, quas vix dum sequente Martio occupauit, & humaniùs quàm ab ingenio tam feroci sperabatur, tractauit. Romæ supererat aliquid prisci spiritus, & aduersus quæstum inuictæ virtutis. Nam *cùm C. Marius & L. Cinna proscriptorum à se penates vulgi manibus diripiendos obiecissent, inueniri potuit nemo, qui è Ciuili iacturâ prædam peteret. Hæc misericors continentia plebis, non obscurum crudelium victorum conuitium fuit.* *Val. Max. l.4. c.3.*

VIII. XII.

A. M. 3914. Sel. 227. V. C. 668. Ante Dn. 86. Alexandri XIX.

L. Cornelio Cinna II. } Coss.
C. Mario Nepote VII. }

A Sulla interim in Græcia mirâ fœlicitate pugnat, 1. ad Cheroneam aduersus Archelaum solum 2. ad Orchomenum aduersus Dorilaum, & Archelaum, idque bis. Erant Dorilao hominum LXXXM, præter Archelai copias. Sulla primo prœlio B XVM, secundo copias omnes hostium deleuit. Archelaus amisso Diogene filio, cùm triduo nudus in palude latuisset, vix tandem Chalcidem euadit. Sulla Bœotiâ direptâ in Tessaliam ad hyberna se confert. *Plutarch. Mario & Sulla.*

Marius septimum, Cinna secun- C dum Coss. seipsi nullis habitis comitijs renuntiant. Marius ipso Calendárum Ianuarij die, quo magistratum inijt, Sextum Licinium Senatorem de saxo deijci iubet, multisque sceleribus perpetratis, quinto decimo post die perit Idibus Ianuarij. In D eius locum sufficitur L. Valeri⁹ Flaccus Sullæ inimicus. Is legem fert, vt creditoribus quadrans solueretur. *Appianus Ciuil. l.1.*

Quanta fuerit Marianæ factionis insolentia hinc collige. *C. Fimbria egerat, vt Scæuola in funere C. Marij iugularetur: quem postquam ex vulnere E recreatum comperit, accusare apud populum instituit. Interrogatus deinde, quid de eo secus dicturus esset, cui pro sanctitate morum satis digna laudatio reddi non posset: respondit se obiecturum, illi, quod parciùs corpore telum recepisset.* *Val. Max. l.9. c.11.*

Lustrum LXVI conditur à L. Mar- F tio Philippo & M. Perpenna Censoribus. Censa sunt ciuium capita CCCCLXIIIM. L. Valerius Flaccus Princeps Senatus dictus.

Alexander bellis ciuilibus & supplicijs fessus ciues suos quasi supplex orat, *Ios. Ant. l.13. c.22.*

A orat, quid tandem facturus sit, vt fugere desinat. *Astutum morere*, proclamat omnes. Ita rursus ad arma itum. Populus à Demetrio Eucæro auxilium expostulat. Supererant Alexandro peregrinorum VIM, Iudæorum XXM. Demetrio peditum XLM, equitum IIIM. Victus Alexãder in montana fugit. Victor Demetrius Philippo fratri succēsens in Syriam remeat. Et

B quidam ad VIM Alexandrum miserati, quem antea insequebantur, victum prosecuti sunt. Rursus igitur bellorum ciuilium furor exardescit. Demetrius Philippum fratrem Be-

C roeæ mœnibus se tutantem obsidet, Philippo suppetias fert Zizus Arabum φύλαρχος & Mithridates Sinaces Parthorum ὕπαρχος, i. rex Demetrio victo & à Mithridate in Parthiam abducto Philippus Antiochia occupata in Syria regnat.

D

IX. XII.

A. M. 3915. Sel. 228. V. C. 669. Ante Dn. 85. Alexandri xx.

L. Cornelio Cinna III } Coss.
Cn. Papirio Carbone }

E

Iosephus Ant. l. 13. c. 22. ALEXANDRI SAEVITIA.

Alexander Bethomem oppugnat, expugnat. Inibi octingentos hostes capit, & Hierosolyma abducit. Sciebat hos esse hostium suorum potentissimos & infensissimos. Igitur, vt quos precibus irri-

F tauerat, supplicijs exterreret, infandum facinus perpetrat. Epulum sub dio parat lautissimum. Scenæ loco adductos hos octingentos & crucibus affigi iubet & ante ora patrum ac coniugum liberos & vxores iugulari, cùm ipse interim pellicibus delicias faceret & miseris insultaret. Quam ob caussam Thracidæ cognomentum sortitus est. Hoc spectaculo territi hostium eius VIIIM nocte diffugiunt. Ac deinceps securè regnat Alexander.

Flaccus procos. missus in Asiam, qui Sullę succederet, rei bellicę ignarus Fimbriam legatum fortissimum assumit. Dein, cùm videret legati, quàm sui maiorem haberi rationem, Fimbriæ Thermum substituit. Nil moratus Fimbria & Thermum & Flaccum occidit, ac Imperatorem se renuntiat, bellumq; fortiter & prosperè aduersus Mithridatem gerit in Asia, Sulla in Thracia. Mithridates, cùm modo à Fimbria, modo à Sulla pacem peteret, à neutro obtinuit. *Appianus Ciuil. l. 1. Plut. in Sulla. Vell. l. 2.*

X. XIII. Olympias CLXXIV.

A. M. 3916. Sel. 229. V. C. 670. Ante Dn. 84. Alexandri xxi.

Cn. Papirio Carbone II } Coss.
L. Cornelio Cinna IV }

Damascum Cœles Syriæ metropolim obtinuerat aliquandiu Ptolemæus quidam Mynnæi filius à Philippo, vt videtur, vrbi præfectus. Philippi odio Damasceni sese Antiocho Dionysio Grypi filio tradunt. Ptolemæum insequitur Dionysij frater Philippus, iamque vrbis arcem à Milesio proditam occupauerat, cùm Milesius non satis digna meritis suis præmia rependi ratus rursus Philip- *Ios. Ant. l. 13. c. 23.* MORS ANT. DIONYSII.

pum extrudit. Antiochus, qui tum A in Arabia bellum gerebat, ad sua tutanda redit. Remeanti instat Arabum rex Aretas, & prælio victum occidit, ac Cœle Syria potitur. Quin & Alexandro bellum intentans eum ad pacem petendam adigit.

CINNAE. Cinna & Carbo à seipsis per biennium Consules creati legem ferunt, B qua Sullæ imperium abrogetur, & bellum indicatur. L. Flaccus princeps Senatus persuadet, vt de pace per legatos agatur. Cinna nihilominus milites conscribit & in naues conscendere cogit. Miles exasperatus C Cinnam occidit Anconæ. In Asia FIMBRIAE. quoque Fimbria à suis auro Sullæ corruptis occiditur. Consulatum solus Carbo gerit. Sulla pacem cum Mithridate facit eâ lege, vt Asiâ, Bithyniâ, & Cappadociâ cedat. Ponto & regionibus vltra Halyn sitis contentus D sit, legatis ad se Româ missis respondet futurum se in Senatus potestate, modo ij, qui Sullæ metu ad se confugerant, restituerentur. Honesta conditio Senatui visa à Carbone bellum malente repudiata est. Sulla Curioni negotium dat, vt A- E riobarzanem in Cappadociam, Nicomedem in Bithyniam reducat. In Asia ciuitates imperium recusantes muris nudat, omnes pecunia mulctat, pacem cum Mithridate ijs, quas diximus conditionibus confirmat.

XI. XIV.

A. M. 3917. Sel. 230. V. C. 671. Ante Dn. 83. Alexandri XXII.

L. Cornelio Scipione } Coss.
C. Norbano Pisone

Alexander toties bellis attritus, nondum animo fractus, vbi pacem domi & foris cum Areta stabiliuit, ad externa bella cum Seleucidis gerenda animum reuocat, & Diam, Essam, Gaulanam, Seleuciam, Gamalam, aliasque vrbes illis eripit intra biennium. *Ios. Ant. l. 13. c. 23.* CAPITOLII VARIAE INSTAVRATIONES.

Carbonis, vt quidam volunt, dolo Capitolium conflagrat. De hoc sic Tacitus hist. l. 3. *Vouerat Tarquinius Priscus rex, bello Sabino, iecerat que fundamenta, spe magis futuræ magnitudinis, quàm quò modica adhuc pop. Rom. res sufficerent. Mox Seruius Tullius sociorum studio, deinde Tarquinius Superbus, capta Suessa Pometia, hostium spolijs extruxere. Sed gloria operis libertati reseruata. Pulsis* [a] *regibus, Horatius Puluillus iterum* [b] *Consul dedicauit, eâ magnificentiâ, quam immensæ postea pop. Rom. opes ornarent potius quàm augerent. Iisdem rursus vestigijs situm est, postquam interiecto* CCCCXV (legendum CCCCXXV) *annorum spatio L. Scipione,* [c] *C. Norbano Coss. flagrauerat. Curam victor Sulla suscepit, neque tamen dedicauit. Hoc solum felicitati eius negatum. Lutatij* [d] *Catuli nomen inter tanta Cæsarum opera, vsque ad* [e] *Vitellium mansit.*

a A.V.C. 245.
b A.V.C. 247.
c A.V.C. 671.
d A.V.C. 676.
e A.V.C. 822.

SVLLAE IN ITALIA VICTORIAE

F Dum Mithridati bellum inferebat Sulla, Marij, Cinnæ Carbonisq; factiones amicos Sullæ pro arbitrio vexauerant. Sulla, quod in manibus habebat, omittere nolens non tamen dissimulabat, se supplicium de inimicis suis sumpturum. Rebus in

Asia compositijs victorem exercitum in Italiam deportat ad XXXM, cùm Consulibus essent ducenta millia, sed ignaui aut parum beneuoli. Mittit Sulla legatos, de pace qui agerent. Hos Norbanus Cos. numero fretus violat non impune laturus. Primi ad Sullam deficiunt Metellus Pius & Cn. Pompeius. Norbanus ad Canusium prœlio vincitur. Alter Cos. Scipio ab exercitu suo desertus fuga salutem quærit. Carbo nihilominus Romæ Sullanos male tractabat, & vt tertium Consul designetur, obtinet cum Mario, quem patruus Marius septies Consul adoptauerat cum XXV, vel XXVII annum ageret.

XII. XV.

A. M. 3918. Scl. 231. V. C. 672. Ante Dn. 82. Alexandri XXIII.

C. Mario Nepote
Cn. Papirio Carbone III } Coss.

PLEBIS CVM SENATV PVGNAE.

ROmæ inde à regibus pulsis inter Senatum & populum perpetuæ fuerunt simultates, cùm Senatus Aristocratiæ, plebs Ochlocratiæ vel Democratiæ propiorem ciuitatis statum efficere vellet. Et qui plebis studiosissimi videri volebant, ij specie Democratiæ Monarchicum regimen affectabant. Hinc illæ secessiones, tribunitij clamores, & quotidianæ propemodum dissensiones. Sed quandiu *priuatus illis census erat breuis Commune magnum*, tum vtcunque Plautinum illud valebat

Virtute ambire oportet, non fautoribus.

Postquam ambitioni opes accessere, per scelera ad honores iri cœptum est, & clamores in pugnas, pugnæ in bella exarserunt. Marius à plebeijs oriundus popularis videri volebat. Sulla patricius caussam optimatum tuebatur ipse nequissimus. Consulibus Vrbe digressis L. Damasippus Prætor Vrbanus, prout Marius iusserat, Senatu conuocato magnam nobilitatis partem trucidat etiam Carbonis Consulis fratrem Papyrium, & Q. Mutium Scæuolam Pont. Max. Interim Marius tam ignauus, quàm sæuus à Sulla vincitur, fugatur, Præneste obsidetur. Carbo Metellum Pium obsidere cogitās eâ clade auditâ Ariminum fugit. Sulla relicto qui Marium obsideret, Lucretio Romam pergit, inimicorum, qui Vrbe fugerant, bona proscribit. Roma egressus ad hostes debellandos redit. Norbanus Rhodum, Carbo in Siciliam fugit. Damasippus cum aliquot Marianis Romam recuperaturus venit. Accurrit eò Sulla. Ad portam Collinam concurritur Kal. Nou. Mariani profligantur. Prænestini eo audito Lucretio se dedunt & cōtra fidem inermes conciduntur. C. Marius Cos. sibi mortem consciscit. Huius agnatus M. Marius sæuissimè excarnificatur. Carbo à Cn. Pompeio captus muliebriter, flens & vt priùs sibi liceret aluum leuare, precatus, dum in eo est, occiditur. Romæ octo millia deditorum trucidantur. Tota Italia strages horrendæ eduntur. Ad eam

MARIANORVM VECORDIA.

SVLLAE FVRORES.

Val. Max. l. 9. c. 13.

rem Sullæ Dictatura defertur per annos cxx intermissa. Sulla, cùm cruentis proscriptionibus & immani sæuitia grassaretur impune, nesciens quanti sibi cõstitura essent olim hæc gaudia, modo Felicem, modo Venustum se dici volebat. Cum Mithridate pacem ita fecerat, vt Murænæ, quem ad res Asiaticas ordinandas reliquerat, mandatum dederit, videret ne quam castigandi Mithridatis occasionem prætermitteret. Bosporani & Colchi, quem pridem oderant, vbi regni parte spoliatum viderunt, despicati, quod supererat, eius regimen patre submoto filio tradunt. Mithridates armis rebelles castigat. Muræna defensionem necessariam, fœderis violationem interpretatus Mithridatis regionem populatur, & templis aliquot expilatis in Cappadociam hiematurus redit. Mithridates Romam mittit, qui de Muræna conquerantur.

Appianus Mithridaticis. MVRAENAE INIQVITAS.

XIII. XVI.

A. M. 3919. Sel. 232. V. C. 673. Ante Dn. 81. Alexandri XXIV.

M. Tullio Deculâ } Coss.
Cn. Cornelio Dolabellâ }

Alexander ex crapula in febrem quartanam incidit, qua toto triennio contabuit, nec tamen à bellis abduci se passus Iudaici regni pomœria fecit amplissima. Quippe in Palæstina ad maris littus Alexandro parebant, Rhinocorura, Raphia, Anthedon, Gaza, Azotus, Iamnia, Ioppe, Apollonia & turris Stratonis. Procul à littore, Idumæa, Adora, Marissa, Samaria, mons Carmelus, & Itaburius, Scythopolis siue Betsan, Gadara, Gaulanitis, Seleucia, Gabala. In Moabitide Esebon, Medaba, Lemba, Orona, Telithon, Zara, Cilicium, Aulon, Pella. Atque vbiq; Iudaismum restituerat. Pella, quia amplecti recusauerat, funditus subuersa est.

Ios. Ant. l. 13. c. 23. ALEXANDRI POTENTIA.

Muræna statim initio veris Haly fluuio traiecto quadringentos Mithridatis vicos diripit. Mithridates primò fœdera Sullæ ostentare, Murænæ deos vltores imprecari. Postquam vidit Murænam ab iniuria inferenda non desistere, Murænam impigrè adoritur, profligat, castris exuit, in Phrygiam fugere compellit, Cappadociam tertiò occupat. Sulla testatus fœdera se violata nolle, Murænam reuocat. Mithridates Ariobarzani Cappadociam restituit. Muræna redit, sed ad triumphum, non ad pœnam. Ita deinceps Romæ sæpiùs triumphabant vitia, quàm virtutes. Sed momentaneum ac eu[illegible]nidum vitiosorum triumphum verus occupat luctus, isque æternus.

Appianus. TVRPES TRIVMPHI. MVRAENAE.

Sulla de Mithridate per biduum triumphum agit ante actorum omnium splendidissimum in speciem, re vera turpissimum. Modestiæ deputatum est, quod de patriæ cineribus ac ciuium cruore triumphare noluit. Cn. Pompeius vix dum XXIV annos natus ex Africa, in qua prosperè aliquot prœlia fecerat, triumphat.

SVLLAE.

M. Tullius Cicero primam eamq; priuatam agit caussam pro Quintio

Gell. l. 15. c. 28.

apud Aquilium Gallum iudicem, cum ageret annum XXVI.

XIV. XVII. Olymp. CLXXV.
A. M. 3920. Sel. 233. V. C. 674. Ante Dn. 80. Alexandri XXV.

L. Cornelio Sullâ II. } Coss.
Q. Cæcilio Metello }

SERTORIVS MARIANAM FACTIONEM INSTAVRAT.

Q. Sertorius Marij partibus addictissimus Præturam Hispaniensem sortitus anno V.C.670. Sequente demum anno in Hispaniam venerat, cùm iam Marius Præneste obsideretur. Sullanisque pulsis vires non contemnendas sibi comparauit, Mauritaniæ regulis in societatem adscitis, Cottam naualí, Didium Bæticæ prætorem terrestri prœlio fudit. Pt. Lathurus Pt. Physconis siue Pt. Euergetæ II. filius cùm regnasset annos triginta sex, succedit ipsi Pt. Dionysius Olympiade CLXXV, regnatque annos XXIX vel XXX. Pro XXXVI. annis, quos Clemens Lathuro tribuit, Eusebius tribuit Physconi II, siue Soteri annos 17. Pt. Alexandro decem, Pt. Cleopatræ filio annos octo. M. Tullius Cicero XXVII annum agens Sex. Roscium parricidij reum defendit.

Euseb. Clemens Strom. l. 1. PT LATHVRO SVCCEDIT PT. DIONYSIVS.

Gell. l. 15. c. 28.

XV. XVIII.
A. M. 3921. Sel. 234. V. C. 675. Ante Dn. 79. Alexandri XXVI.

P. Seruilio Vatiâ } Coss.
App. Claudio Pulchro }

A SVlla Dictaturam, quam veluti perpetuam acceperat, vltrò abdicat hoc vel sequente anno. Cumq; innumera & detestanda facinora perpetrasset, tamen affirmare ausus est se paratum esse rerum à se gestarum rationem reddere. Quippe sciebat
B eas adhuc suarum partium esse vires, vt rationem exigere auderet nemo. Sed quas homines reposcere non audebant pœnas, sumpsit Deus immisso fœdissimo omnium ac sæuissimo morbo, quo pediculis totum corpus eius arrosum est, qui to-
C tum orbem & ius omne pedibus proculcauerat.

Plut. in Sulla. SVLLAE MORS.

XVI. XIX.
A. M. 3922. Sel. 235. V. C. 676. Ante Dn. 78.
D Alexandræ I.

M. Aimilio Lepido } Coss.
Q. Lutatio Catulo }

ALexander quinquagenarius febri triennali tabescens adhuc in castris agebat cum liberis & vxo-
E re. Ragabam in Gerazena siue Gergesena regione trans Iordanum obsidens, cum sensit sibi diem vltimum imminere. Tum adlacrymanti vxori Alexandræ sic infit. *Hæreditariam Pharisæorum inimicitiam mihi reliquit pater. Hac fuit fundi mei calamitas.*
F *Nunquam quieta viues, donec illos tibi conciliaris. Tu igitur monitis meis obsequere. Primùm, caue, ne milites mortem meam resciant, antequam Ragaba sit expugnata. Vbi viceris, cadauer meum Hierosolyma efferto, & Pharisæorum ar-*

Iosephus Ant. l. 13. c. 23. PRVDENTIA ALEXANDRI.

bitrio committito, imò & te, liberos, totumque regnum. Ita demum contumaciam illorum edomabis, ac tibi totos deuincies, qui hactenus mihi fuerunt infensissimi. Hæc strenuè ex secuta Alexandra tam solerter Pharisæorum animos demulsit, vt quem viuum diris deuouerant, eundem mortuum laudibus in cœlum extollerent.

AMBITIO ALEXANDRAE.

B

PHARISAEORUM.

Alexander obijt XXVII sui regni anno, Alexandra decimo, si quidem Pharisæorum autoritate fulta filium Hyrcanum sacerdotio contentum esse iubens ipsa regnum capessebat, nisi quod quam impotenter filijs & ciuibus imperitabat, tam seruiliter Pharisæis se subijciebat mulier maior sexagenaria, adeò nec ætas, nec sexus ambitioni fibulam ponit. Eusebius apud Hieronymum à primo Cyri anno vsque ad mortem huius Alexandri numerat annos quadringentos octoginta tres, hebdomadas LXIX. Sed & triênio plus dicit, quàm par sit, nec Alexander (etsi vnctus Domini, Sacerdos, & Rex) tamen est Christus ille ad cuius vsque mortem numerat Daniel hebdomadas septuaginta. Prim° Q. Catulus Campanam imitatus luxuriam spectantium in theatro consessum velorum vmbraculis texit alioqui Senatorum optimus, vt tum Reip. mores erant.

C

Hi. ron. in Dan. c. 9.

D

Val. Max. l. 2. c. 4.

E

ILLEPIDUM LEPIDI FACINUS.

Defuncto Sulla omnia eius acta rescindi censuerat M. Lepidus. Huius collega Catulus & optimus quisque, ne id fieret, obstitit. Videbant id pacis interesse & nouorum tumultuum caussas à M. Lepido quæri. Is in Galliam proficiscitur, quam prouinciam sortitus fuerat iuratus se

F

A patriæ bellum non illaturum. Sed qui parricidium moliri potest, potest peierare. Igitur, quàm primum potuit, reuertitur Sullanas proscriptiones cogitans. Per hunc tumultum nulli Consules designati fuerunt.

XVII. I.

A. M. 3923. Sel. 236. V. C. 677. Ante Dn. 77. Alexandræ II.

D. Iunio Bruto / Mam. Aimilio Lepido Liuiano } Coss.

Catulus procos. & Appius Claudius interrex iubentur videre, ne quid Resp. detrimenti caperet. Catuli prudentia M. Lepidi conatus euertit. Victores, quod non temere in alijs ciuilibus bellis pace contenti fuerunt. Rebus compositis, habitisque comitijs creantur D. Brutus & Mam. Lepidus Coss.

XVIII. II. Olymp. CLXXI.

A. M. 3924. Sel. 237. V. C. 678. Ante Dn. 76. Alexandræ III.

Cn. Octauio Nepote / C. Scribonio Curione } Coss.

Iam triennium aduersus Sertorium pugnabat Q. Metellus procos. infelici successu, cum Cn. Pompeius priuatus proconsulari imperio nouo exemplo à Senatu ornatus, vt cum Metello copijs iunctis Serto-

tium impugnaret. Pompeius renitentibus frustra Gallis nouum iter nactus, Alpes transgressus in Hispaniam venit. Pompeius ter Sertorium, Metellus bis Perpennam Sertorianum profligauit: Sed non incruentæ fuerunt hæ victoriæ. Et ob sociorum defectiones, Sertorijque per montes fugam, neque manu certare poterant Romani, neque vtilia parare.

XIX. III.

A. M. 3925. Sel. 238. V. C. 679. Ante Dn. 75. Alexandræ IV.

L. Octauio Nepote
C. Aurelio Cottâ } Coss.

Metellus Sertorianas aliquot vrbes populatur, & Sertorianos milites ad defectionem sollicitat. Sertorius in suspectos sæuit. Palantiam à Pompeio obsessam liberat. Metellus & Pompeius Calagurium oppugnant. Sertorius eruptione facta Pompeium in Vaccæos, Metellum in Galliam recipere se cogit.

XX. IV.

A. M. 3926. Sel. 239. V. C. 680. Ante Dn. 74. Alexandræ V.

L. Licinio Lucullo
M. Aurelio Cottâ } Coss.

Appianus. MITHRIDATES Nicomedes Bithyniæ rex moriens pop. Rom. hæredem regni sui reliquerat. Id iniquè ferens

A Eupator Dionysius Mithridates, bellum aduersus Rom. suscipit. Belli prætextus erat, quod vltima pacis fœdera Romani nondum publicis monimentis inscripsissent, quasi irrita mox redditturi, si detur occasio. Hanc præripere, quàm expectare B malens Mithridates cum Sertorio fœdus init, peditum CXLM, equitum LXM conscribit, ac ineunte vere Bithyniam occupat. Bithyniam regebat M. Aurelius Cotta Cos. vir imbellis, ad cernendam hæreditatem, C non ad bellum gerendum à Senatu missus, idque, vt videtur, anno superiore, simul ac Consul fuerat designatus. Cottam imparatum, & minime bellicosum Mithridates Chalcedone valido exercitu obsidet mari & terra, trecentis circiter hominum millibus stipatus. Romani Cottam D scientes Mithridatis viribus imparem esse Lucullum alterum Cos. subsidio mittunt. Lucullus cum legiones vndique corraderet, vix tamen triginta peditum millia collegit, equites mille. Itaque rem astu gerendam statuit. Erat collis editus an-E gusto aditu castris Mithridatis proximus. Hunc Lucullus à Cyzicenis monitus occupare conatur. Mithridates contra diligenter tuetur. L. Magnius à Sertorio ad Mithridatem missus audito Sertorium perijsse cupiens Luculli gratiam aliquo benefi-F cio mereri, monet Mithridatem non esse, quod de tuendo colle frustra laboret. Sertorianas legiones quas adduxerat Lucullus defectionem meditari, nec quidquam præter commodam occasionem expectare.

BELLVM RENOVAT.

A LVCVLLO IMPVGNATVR.

His verbis inescatus Mithridates collem deserit, Lucullus confestim occupat, atq; inde tanquam ex specula Mithridatis castra prospicit, frumentatores eius infestat, denique cogit Chalcedonis obsidionem dimittere.

XXI. V.

A.M. 3927. Sel. 240. V.C. 681. Ante Dn. 73. Alexandræ VI.

M. Terentio Varrone } Coss.
C. Cassio Varo

Appianus. MITHRIDATES CYZICUM FRVSTRA OBSIDET.

Mithridates Chalcedonis obsidionem omittere coactus iram in Cyzicenos conuertit. Vrbem acriter oppugnat hyemis initio. Cyziceni sua mœnia strenuè propugnant. Lucullus prælio congredi non audens velitationibus obsidentes infestat. Hyems sæua impedimento erat, quo minus commeatus aduehi posset. Ita Mithridatis exercitum, cum hinc hyems, illinc Lucullus obsideret, corripit dira fames, eamque sequitur pestis atrox, tanta sæuitia vt tum quoque Mithridates obsidionem soluere coactus Parium mari recesserit, exercitus verò terra Lampsacum.

Dum Æsepum fluuium ripas tum superantem traijciunt tumultuosiùs, Lucullo insequente, multa hominum millia partim à Lucullo occisa, partim à flumine absorta sunt. Etiam in mari Mithridatis aliquot naues naufragio perierunt circa Nicomediam. Lucullus Chalcedone & Cyzico libertatis interiacentes vrbes Apamiam, Prusiada, Niceamque recuperat. Nauibus quoque confectis naues hostium tredecim iuxta Achæorum portum. Varium perfugam Alexandrum & Dionysium Mithridatis duces non procul à Lemno capit, in insula deserta in qua olim Philoctetem Herculis sagittis læsum diros cruciatus pertulisse fabulantur. In Italia verò LXXIV gladiatores ducibus Oenomao, Crixo & Spartaco effracto (apud Lentuli ludo effugiunt, & per Italiam vagantes, vocitatis ad auxilium seruis Vesuuium montem sedem belli faciunt.

Eutropius. SPARTACI FACTIO.

VARRO. Varro Cos. Romanorum doctissimus XLIV annum inibat ex Eusebij sententia, qui vult eum natum Olympiade CLXVI, M. F. nepos C. Varronis, qui A. V. C. 538 Consulatum gessit. Luculli cognomentum huic addunt Fasti Consulares. Quin & L. Gellius hoc anno in sequẽtem Consul designatus à Cicerone Verrina quarta Lucullus cognominatur.

XXII. VI. Olymp. CLXXVII.

A.M. 3928. Sel. 241. V.C. 682. Ante Dn. 72. Alexandræ VII.

L. Gellio Poplicolâ } Coss.
Cn. Cornelio Lentulo

Appianus. IRRITI CONATVS MITHRIDATIS.

Mithridates cum Bithyniam se tueri non posse videret in Pontum se recipit, in itinere rursus coorta tempestas hominum XM, naues LX submergit, reliquas huc atque illuc dissipat. Ipse Synopem lembo

lembo vix euadit. Hinc ad Tigranem generum mittit, Dioclem verò ad Macharem Bospori regem & ad Scythas, qui multo auro auxilia eorum emercetur. Diocles auro accepto ad Lucullum se recipit. Lucullus totam Bithyniam recuperat, longa pace rerum omnium copia tanta abundantem vt mancipium quatuor drachmis, bos totidem sestertijs væniret, & reliqua ad eundem modum. Bithynia recuperata Lucullus Mithridatem auito regno spoliare satagens Amisum, Eupatoriam, & Themi scyram vrbes obsidet appetente iam hyeme. Tigranes Armeniæ rex Syriæ quoq; maximam partem obtinens Cleopatram Pt. Dionysij, ni fallor, vxorem Ptolemaide oppugnabat. Sed audito Mithridatis infortunio Ptolemaide & Cleopatra relicta animum & vires ad sua tutanda conuertit, vt testatur Iosephus, sed cum rem obiter tantum notet, videtur triennij circiter res gestas in vnum eundemque annum coniecisse.

TIGRANIS. *Iosephus bello Iud. l.1.c.4.*

C. Curio procos. triennium integrum in Macedonia moratus non infeliciter res gesserat. Primus enim Romanorum ducum ad Danubium vsque peruenerat, Dardanos & Mæsios multis prœlijs vicerat. Ob eam rem hoc anno triumphum Romæ meruit. In eius locum mittitur M. Lucullus Lucij frater.

DANVBII RIPAE TENTANTVR.

In Gallia Sequani totius Galliæ imperium affectantes cum Arioui sto Germanorum rege societatem ineunt. Ariouistus Rheno transducto Gallos non Sequanis, sed sibi subigit. Sequanos indignantes inclementissimè habet. Ipse regno Galliæ quatuordecim annos fruitur, sub dio tamen in castris, non in vrbibus habitans.

Cæsar.l.1. ARIOVISTVS.

Dum Asiam deprædantur Romani, in Italiâ impune grassantur latrones, quorum dux primarius Spartacus iusti exercitus multitudinem iam collegerat, & cum à Vesuuio monte iam ad Alpes vsque excurrisset rursus cum vtroq; Coss. ac deinde cum C. Cassio procos. prœliatus feliciter totam Italiam torrentis instar infestat ad Thurcos vsque, ac Thurios ipsos capit. Crixus vero alter seruorum fugitiuorum dux à Q. Arrio Prætore cum viginti millibus hominum cæsus est.

Appianus. Plutarch. Eutrop. SERVI DOMINIS ORBIS SERVITVTEM MINANTVR.

XXIII. VII.

A. M. 3929. Sel. 242. V. C. 683. Ante Dn. 71. Alexandræ VIII.

Cn. Aufidio Oreste } Coss.
P. Cornelio Lentulo }

L. Luculli, qui cum Mithridate pugnabat, frater M. Lucullus primus Romanorum Bessis bellum intulit, circa Rhodopen montem cum barbaris eius loci sæpe pugnauit, ad Mæotim & Tanaim vsque penetrauit, ac de gentibus istis triumphauit. Dum Romani nullum finem victorijs suis ponentes remotissimas quasque regiones sollicitant, ipsi in Italia seruorum latrocinijs incursantur. Sed M. Crassi Prætoris & Cn. Pompeij virtus seruile bellum extin-

Florus. Eutrop. Orosius.

Appianus. Paterc. FINIS IMPONITVR BELLO SPARTACI.

xit. Crixo sublato supererant Granicus, & Spartacus. Granicum xxxv. Spartacum xl. hominum millia sequebantur. Omnes fere internecione deleuit Crassus. Pompeius ex Hispaniensi bello redux quinque seruorum, qui ex Crassi pugna euaserant, millibus cæsis bellum hoc confecisse creditus est. Senatum puduit triumphum ob seruos iugulatos Crasso decernere. Crassus myrtheam coronam ouantium insigne insolenter aspernatus est. Itaque ouans quidem sed laurea coronatus in vrbem ingressus est. At integer triumphus Metello procos. & Pompeio adhuc equiti & iuueni decretus est ob Sertorium & Perpennam in Hispania decennali propemodum bello sublatos. Pompeius DCCCLXXI vrbes Hispaniæ vlterioris ad officium reuocatus triumpho suo adscripsit.

SERTORII. *Plin. l. 7.*

Appianus. LVCVLLVS MITHRIDATEM FVGAT.

Mithridates hyeme Cabiris transacta nouum exercitum collegerat peditum quadraginta, equitum quatuor millia, ad hunc L. Lucullus cum exercitu pergit. In itinere Phœnix regio sanguine ortus itinerum custodiæ præfectus Lucullo se tradit. Lucullus tamen incautiùs cum Mithridate congressus improsperè pugnat semel atque iterum, velitationibus tamen potiùs quàm iusto prœlio, à quo Lucullus abstinendum ratus obsidiones inchoatas vrget. Lucullo commeatus ex Cappadocia aduehebatur. Mithridates frumentatores intercipere conatur immissis equitibus suis. Sed Lucullus frumentatoribus suis equitum præsidium dare solitus erat. Hi in Mithridatis emissarios incidunt. Mithridatis equites cum Luculli equitibus iniquo loco pugnantes profligantur. Mithridates huius cladis fama exterritus cum pauci equites ipsi superessent, de secessu cogitabat, cùm exercitus ipsius damnum ex secreto secessu longe grauius esse suspicatus in fugam datur, frustra renitente Mithridate.

Lucullus Mithridatem insequens vetat milites in spolijs colligendis occupari. Mithridates contra, vt prædæ dulcedine illectos milites occuper consulto pretiosam supellectilem disijci iubet, in ijs quæ excidebant, conuasandis dum frustra reclamante Lucullo occupantur milites, Mithridates in Armeniam euadit cum equitum duobus millibus. Tigranes Armeniæ maioris rex Mithridatis gener socerum quidem ab ingressu regni arceri non iussit. Sed ad se venire vetuit.

XXIV. VIII.

A. M. 3930. Sel. 243. V. C. 684. Ante Dn. 70. Alexandræ IX.

Cn. Pompeio Magno } Coss.
M. Licinio Crasso }

L. Gellius & Cn. Lentulus infausti Consulatus ignominiam seueræ censuræ integritate eluerunt condito lustro LXVI. Metellus vicissim Siciliæ Prætor sæuissimæ Verris Præturæ infamiam administrationis sanctitate emaculauit, deuincto insuper Pergamenone Archipirata,

qui Siciliam plurimum vexauerat.

Appianus. Lucullus Mithridate in Armeniam fugato vrbes Ponti occupat. Amastrim, Heracleam, Amissum, Synopen, & alias, cum Machare Bosporo rege Mithridatis filio societatem init.

VIRGILIVS. *Seruius.* Virgilius Maro Latinorum Poetarum princeps, *natus est Cn. Pompeio Magno & M. Licinio Crasso primum Coss. Jduum Octobrium die in pago, qui Andes dicitur, qui est à Mantuâ non procul. Jnitia ætatis vsque ad septimum annum Cremonæ egit.*

XXV. IX.

A.M. 3931. Sel. 244. V.C. 685. Ante Dn. 69. Aristobuli I.

Q. Hortensio Nepote } Coss.
Q. Cæcilio Metello }

Appianus. תגרן קרתא LVCVLLVS TIGRANEM FVGAT. Lucullus Ponto subacto victoriam persequens in Armeniam impetum facit. Tigranes igitur in Armenia maiore non ita pridem vrbem, quæ regni metropolis esset, condiderat, quam suo nomine Tigranocerta dixerat, & Mangæo tuendam tradiderat. Ipse copias inscribẽs colligit peditum CCLM, equitum LXM. Mithridatem tum denique suo aspectu dignatus rogat, quid facto opus sit. Mithridates exemplo suo edoctus suadet vt à tergo Lucullum insectans, & frumentatores arcens Romanos fame conficiat. Tigranes lentum hoc & inglorium consilium arbitratus prœlio decernere statuit. Lucullus simulatam fugam ita adornat, vt sensim flectens in custodita Tigranis castra adortus sit. Iam Armenij rem confectam putantes pauidos, vt videbatur, Romanos turbatis ordinibus insequebantur, cùm lixæ, calones & id genus homines à Lucullo profligati in peditatum Tigranis incidunt, eumque iam confusiorem, quàm par erat, prorsus turbant, ac veræ fugæ secum capessendæ autores sunt. Tigranem ipsum cum Mithridate fugere coactum Lucullus ad centum & viginti stadia persequitur, donec nocte opprimente ad locum prælij reuersus castra Tigranis militibus diripienda dedit. Mangæus Tigranis fugæ testis oculatus Græcis, qui in vrbe erant, diffidens iubet eos exarmari. Hinc orta seditio, qua commodum vsus Lucullus vrbem capit recens structam, magnificis ædificijs, commeatu atque opibus instructissimam. TIGRANOCERTA CAPIT. Tigranes viribus nouis collectis armat LXXM peditum, equitum XXXVM Mithridatis posthac consilio vsurus, sed seró. Dum enim Lucullum fame conficere cogitat, ipse quoque Mithridates & Tigranes ad tantam rediguntur inediam, vt ambo pariter Armeniam relinquere coacti fuerint. Mithridates in eas, quæ ipsi in Ponto supererant, vrbes, se recipit.

Dio l. 35. Paterc. l. 2. Et Lucullus si alterum vtrum gnauiter fuisset persequutus, poterat hoc vel sequente anno bellum conficere. Sed pecuniæ cupidine ductus Tigranocerta reuertitur ad vrbem expilandum, eamque ob causam in suspicionem adductus est noluisse magis, quam non potuisse

bello vltimam manum apponere. Id tamen laude dignum fuit, quod Tigranis concubinas & vxores intactas honorifice seruari voluit. Arsacis Parthorum regis societatem Tigranes pariter & Lucullus ambibant. Tigranem pridem oderat Arsaces, Romanorum incrementa metuebat. Hanc ob causam opem vtrisque pollicitus neutris tulit. Hac occasione vsus Antiochus Antiochi Pij & Selenes filius Syriam Magadate præfecto suo destitutam occupat, cùm annos quatuordecim Solam Commagenem tenuisset, & Syris gratius esset à Seleucida quàm ab Armenio Tigrane regi. Nec Lucullus Antiocho regnum paternum recuperanti inuidebat, vt eò faciliùs Tigranem & Mithridatem debellaret. Hunc Antiochum Appianus modo Commagenum, modo Asiaticum vocat.

Appianus.

Alexandra Iannæi Alexandri vidua cum annos nouem in Iudæa regnasset, & annos LXXII vixisset, vita concedit, idque, inquit Iosephus, ἐμβεβληκότος εἰς τὴν Ἀρμενίαν Λευκόλλου, τῷ γ΄ ἔτει τῆς ζ΄ καὶ ο΄ πρὸς ταῖς ρ΄ ὀλυμπιάδος ὑπατευόντων Ῥωμαίων Κοΐντου Ὁρτησίου καὶ Κοΐντου Μετέλλου, ὃς δὴ καὶ Κρητικὸς ἐκαλεῖτο. Iam Hyrcanus ætatis iure sacerdotio fruebatur viuente matre, eâ defunctâ etiam regno potitur. Aristobulus lentitudinem fratris despicatus arma corripit, & vix tertium mensem regnantem Hyrcanum sacerdotio regnóque spoliat. Hyrcano ab ambitione alieno priuata vita non displicebat. Sed Antipas siue Antipater Antipatri filius Idumææ dux Aristobulum sibi infensum sciens Hyrcanum excogitatis plurimis calumnijs aduersus Aristobulum fratrem stimulat, ac vix tandem persuadet, vt ad Aretam Arabiæ Petrææ regem fugiat.

Iof. Ant. l.14.c.1. & l.16.c.9. & l.20.c.8. & bell. Iud. l.1. c.4.

HYRCANVS AB ARISTOBVLO PVLSVS.

XXVI. X. Olymp. CLXXVIII.

A.M. 3932. Sel. 245. V.C. 686. Ante Dn. 68. Aristobuli II.

L. Cæcilio Metello } Coss.
Q. Martio Rege }

Metellus Cos. initio anni moritur, qui in eius locum suffectus est, antequam Consulatum iniret, itidem moritur, ideóque ominis causa tertius nullus suffectus est, atque ita Martius solus Consulatum gessit, vt nomine & re quodammodo Rex esset.

Dio l.35.

In Armenia ob vim frigoris ante æstatem pugnare non licet, ineunte æstate Lucullus oppidula aliquot obsidet, si forte possit ad pugnam Armenios adducere. Vbi se id frustra tentare vidit, dignum aliquid suo nomine suscipiendum ratus Nisibim obsidet vrbem amplissimam in Mesopotamia sitam. Hanc, vt pote munitissimam, tota æstate ne labefactare quidem potuit, sed ineunte hyeme, nocte illuui ac tempesta scalis admotis custodibus iam excubias negligentiùs agentibus vallum occupat, atque huic reliquam vrbis partem non magno labore capit, atque inibi hyemem agit.

LVCVLLVS NISIBIN CAPIT.

Dum in Nisibis obsidione detinetur Lucullus, Mithridates in minore,

Tigranes in maiore Armenia multa A recuperant. Tigranes L. Fannium, quem Armeniæ tutandæ præfecerat Lucullus, propemodum oppressit. Sed Fannius diu restitit, & tandem auxilium à Lucullo impetrauit.

Mithridates, cum multos alios Rom. palantes, & incautos tum M. B Fabium prœlio adortus vicit. Sed dum fugientibus instat, ab aliquo fugientium lapide grauiter sauciatur, quam ob causam regi suo metuentes milites Romanos insequi desinunt. Mithridates medicato quodam serpentium succo à Scythis sanatus Ca- C bira vrbem, inquam se receperat. Fabius, obsidet, sed à Triario obsidionem soluere cogitur, atque adeò ab insequente Triario iuxta Commagenem vincitur. Vrbs Cabira videtur ab amplitudine nomen accepisse. Siquidem Arabibus *Cabar* ma- D gnum significat. Quippe vt Persici, sic Mithridatici imperij nomina propria multa videntur Hebraismo & Arabismo affinia. Quippe *Mithridates* ipse *magnum legis* peritum significat. *Pharnaces* principem bellicosum. Et *Asphu* regiuncula in qua E situm Symphorium refert Dio lib. XXXVII, Persicæ potiùs quàm Græcæ est originis, vt & *Hydaspes* quasi dicas *Hoddu-aspis*, i. Indiæ Salus. Et Tigranes, vt & Canahan & Mercurius videri potest à negotiando dictus. Et *Tigranocerta* est Tigranis vel F negotiatorum ciuitas, emporium.

[Margin: כבר — מיתרי דת — פרן אחש — הדו שפה — תגר כוען — מכר תגרן — קרתא]

(.·.) (.·.)

(.·.)

XXVII. XI.

A. M. 3933. Sel. 246. V. C. 687. Ante Dn. 67. Aristobuli III.

C. Calpurnio Pisone } Coss.
M. Acilio Glabrione }

Mithridates viribus auctis Triarium anni superioris victoriâ ferocientem ad prœlium prouocat. Triarius videns se viribus Mithridatis imparem prœlium recusat, & moras nectit dum adueniat Lucullus, id metuens Mithridates Dadasa vrbem obsidet, non aliâ mente, quàm vt Triarium ad eius tutamen alliciat. Ne tum quidem Triarius tentare prœlium audebat ante Luculli aduentum.

[Margin: *Appianus. Dio l. 35.* MITHRIDATES PROSPERE VTITVR.]

Miles moræ impatiens prœlium postulat, minatur se signis correptis cum hoste conserturum vltro manus, nisi protinus in aciem ducatur. Ita cogitur Triarius cum Mithridate pugnare viribus multò inferior. Mithridates adhuc corpore vegetus & animo inuictus strenuè pugnat, & Triarium quidem cum toto exercitu deleuisset, nisi miles quispiam Rom. perfugam mentiens ad Mithridatem propiùs accedēs quasi dicturus quidpiam pugionem in latus adegisset. Et Romanus quidem ille confestim occisus est. Sed rege læso substitit victor exercitus. Quin & alter Mithridates Mediæ rex Tigranis gener in cohortes aliquot Romanas ex improuiso impetu facto multos iugulauerat. Superuenit aliquātò post

[Margin: ROMANORVM DISSENSIONIBVS.]

Lucullus sperans hæc sua præsentia A sarcire. Conatibus eius obstitit militum rebellio multis de causis imperium eius detrectantium. Primum veterani milites Valeriani stipendijs confectis rursus militię onera subire persuasi ferociebant. P. Clodius, qui Luculli sororem vxorem duxerat, le- B uiri gloriæ inuidens non semel factionum incentor fuerat. Acilius Cos. à Senatu Lucullo successor substitutus aduentabat. Martius Ciliciæ procos. auxilium Lucullo postulanti negauerat. Postremò, Lucullus sui seculi luxu & auaritia laborans priscę C tamen austeritatis exempla in milites sæpe ediderat, ideóque multorum odium ac contemptum sibi conciliauerat: Has ob causas seditione coortâ Lucullus militem infensum & lasciuientem neque aduersus Mithridatem neq; aduersus Tigranem D ducere potuit. Acilius metuens ne placandæ seditioni par esse posset ad exercitum non accedit. Ita Mithridates & Tigranes maximam sui regni partem secure recuperant. Iam orbis dominos sese ferebant Romani, cùm illis maris imperium eripiunt E Piratæ ab Issico sinu ad Herculeum vsque fretum magnis copijs & quasi iusto bello grassantes. Aduersus hos victoriolas aliquas sibi arrogabant Muræna, Seruilius Isauricus, Metellus & Antonius pater ac filius. Sed huic Hydræ vno aut altero capite execto plura renascebantur. Periculum hoc exemplo periculoso fuit amoliendum. A. Gabinius Tr. pl. patriæ consulens an amico fauens au- F

Dio l. 36. Appianus. PIRATICVM BELLVM. A POMPEIO

tor fuit populo, vt summum imperium extra ordinem in triennium Cn. Pompeio deferretur, legati quindecim, exercitus, classes, maria omnia, pecuniæ vsque ad talentûm Atticorum sex millia. Erant illi peditûm CXXM, equitum IVM. Pompeius quadraginta diebus occiduum mare expurgat à Gadibus Romam vsque. Romæ tantisper moratus totidem diebus Orientem purgat vsque ad Issicum sinum. Naues fere quadringentas capit. Tum Ciliciam piratarum & latronum propugnaculum adortus CXX castella capit. Decem millibus hominum occisis reliquis tantum terrorem inijcit vt nullus vsquam pirata comparere auderet.

CONFECTVM.

Q. Metellus sui Consulatus anno in Cretam missus atque in eâ rebus magnis triennij fere spatio gestis, insulâ, quæ nunquam antea peregrini cuiusquam iugum subijsse se gloriabatur, subactâ Cretici nomen & triumphum obtinuit. C. Cornelius Tr. pl. rogat populum vt seuerissima Lex aduersus ambitum feratur. Senatores monent moderatioris, quàm seuerissimæ legis obseruationem faciliùs impetratum iri. Itaque lata quidem lex, sed inuitis fere Coss. vt pote qui ipsi muneribus ad Consulatum peruenissent. Sed aranearum telis alligatum monstrum mox licentiùs quàm pridem grassatum est.

CRETA A METELLO DOMITA.

AMBITVS FRVSTRA REPRESSVS.

(∴) (∴)

(∴)

XXVIII. XII.

A. M. 3934. Sel. 247. V. C. 688. Ante Dn. 66. Aristobuli IV.

M. Aimilio Lepido
L. Vulcatio Tullo } Coss.

Dio l. 36. ROMA DOMINANDI STVDIO LIBERTATEM PERDIT.

C. Manilius Trib. pl. optimatibus infensus rogationem fert, vt Pompeio belli piratici reliquias persequenti præter copias, quibus iam instructus erat, omnes exercitus quos vsquam Romani vltra Italiam habebant, cum totius Asiæ administratione committerentur. Videbat Senatus de libertate & de Rep. actum esse. Tamen eam legem aduersantibus optimatibus, Cesare fauente, Cicerone suadente populus tulit, quasi necessariam ad Mithridatem & Tigranem excindẽdos. Ita dum alienæ libertati insidiantur, suam perditum eunt Romani.

POMPEIVS DEBELLAT MITHRIDATEM.

Pompeius Lucullo ægerrimè discedenti succedit. Mithridatem in Armenia minore prœlio equestri, victum in alteram Armeniam Tigrani subditam fugere cogit. Tigranes Pompeium metuens Mithridatem fugientem repellit. Hic in Bosporum fugiens vsque in Mæotidem paludem excurrit omnes illius tractus Scythas aduersus Romanos animat. Machares ob societatem cum Romanis initam patrem metuens sibi manus infert. Tigranes Tigranis filius patri infensus ad Phraatem Parthorum regem Romanorum socium deficit.

TIGRANEM.

Ambo Tigranem patrem adoriun-
A tur. Sed aliquantò post discedente Phraate filius à patre victus ad Pompeium confugit. Pater Pompeij potentiam metuens vrbem Artaxata & se Pompeio tradit abiecto in terram diademate Pompeius thesauros & diadema restituit. Sed patrimonio,
B h. e. Armenia contentum esse iubet, ingentes pecunias imperat, Syriam & Phœnicem Pop. Rom. vendicat. Tigranes filius & in patrem impius & Pompeio infidus vinctus Romam perducitur. Oræses Albanorum rex Pompeij hybernantis castra magno
C suo damno sollicitat.

Suet. l. 1. c. 9. ROMAE FACTIONES.

P. Cornelius Sulla & P. Anttonius Pætus insequentẽ annum Coss. designati à L. Aurelio Cotta & L. Manlio Torquato ambitus accusantur, & vi legis anno superiore latæ damnati abdicantur, iisque substi-
D tuuntur Cotta & Torquatus accusatores. Cùm id indignum M. Crasso Consulari & Iulio Cæsari Questorio videretur, consilium iniisse dicuntur adoriendi senatum initio sequentis anni, vt trucidatis, quos placitum esset, dictaturam Crassus in-
E uaderet, Cæsar à Crasso Magister equitum diceretur, constitutaque ad arbitrium Rep. Sullæ & Antronio Consulatus restitueretur. Crassus pœnitentia vel metu diem cædi destinatum non obiit & idcirco ne Cæsar quidem signum, quod ab eo dari
F conuenerat, dedit. Ita iam tum tentabat Cæsar somnium illud implere, *c. 7.* quo sibi visus erat per quietem matri stuprum inferre, vt non de nihilo ante annos duodeuiginti vaticinaretur Sulla Dictator Cæsari multos *c. 1.*

Marios inesse.

I. XIII.

A. M. 3935. Sel. 248. V. C. 689. Ante Dn. 65. Aristobuli V.

L. Aurelio Cotta
L. Manlio Torquato } Coss.

Dio l. 37. POmpeius Tigrane victo & in tutelam suam recepto, Phraatem, qui eum bello tentauerat, quasi in eo societatem Pop. Rom. violasset, per legatos lacessit, & Corduenes regionis agros, de quibus cum Tigrane disceptabat, Phraati ereptos Tigrani attribuit. (ארתאחש) Ipse Artocem Iberiæ regem arma mouentem prœlio vincit. Orœsem Albanorum regem res nouas hyeme superiore molitum castigat. Gabinius Pompeij legatus Euphrate traiecto ad Tigridem vsque excurrit.

Afranius per Mesopotamiam in Syriam rediens locorum ignorantia multum periclitatus est, perijssetque cum exercitu, nisi Charrenses (חרן) fidos itineris duces illis præbuissent. Quod autem ait Dio εἰ μὴ Καρῥαῖοι Μακεδόνων ἄποικοι ὄντες id intelligendum de instauratione vel amplificatione, non de prima extructione, vrbis vltima Macedonum memoria multò antiquioris, vt pote quæ ante annos 1860 staret, vt ex Genesis vndecimo constat.

(∴) (∴)

(∴)

II. XIV. Olympias CLXXIX.

A. M. 3936. Sel. 249. V. C. 690. Ante Dn. 64. Aristobuli VI.

L. Iulio Cæsare
C. Marcio Figulo } Coss.

PHraates alterum Tigranis filium generum suum secum habés copias in Armeniam ducit, Tigrani pariter & Romanis infensus ob Corduenem sibi ereptam. Tigranes auxilium à Pompeio petit. Τῶν τῃχάνη, inquit Dio, τὸν Πομπήιον ἐν Συρίᾳ ὄντα ἐπικαλεσαμένου. Videtur legendum ἐν Ἰβηρίᾳ. Phraates cùm ob alia multa Pompeio infensus, tum quod ab eo in literis non rex regum, sed tantum rex nuncupatus esset, insolenter Pompeio responderat, illum & Romanos multis nominibus insimulans. Ob hanc causam milites aduersus Parthos se duci percupiebant, opima spolia sperantes. Pompeius Parthorum vires extimescés, Phraatis contumelias dicterijs eleuans apud milites, Phraati quidem amicè respondet, monens ne fœderatos sibi populos, quorum virtutem nondum expertus sit irritet, se Corduenem Tigrani dedisse, quod eam illius esse crediderit. Si quid contra habeat, mittere se tres iudices, qui controuersiam ex æquo dirimant. Tigrani vero scribit, sibi à Senatu nullum ius esse datum suscipiendi aduersus Parthos belli, moderandum esse victoriæ impetum, nec æquum esse vt alia ex alijs serantur

Dio l. 37. POMPEIVS PHRAATI ARBITROS DAT.

bella, Mithridatem adhuc in armis esse, priùs eum debellandum, quàm aliò arma conuertantur. Si qua sit inter ipsum & Phraatem de finibus controuersia, sequestros se mittere, qui rem amicè transigant.

Phraates licet Romanos litium suarum arbitros inuitus agnosceret, tamen reputans nec in promptu nec è re suâ esse, vt Tigranes euertatur, à Pompeij triumuiris sententiam ferri patitur atque ita in Parthiam reuertitur renouato cum Romanis fœdere, sed Tigrane præcipuè monito, quàm vtrique necesse sit, vt amicè inter se viuant. Mithridates licet belli pertæsus, videns etiam Stratonicem vxorem suam Romanis beneuolam, sibi infensam esse, nondum tamen iram concoquere poterat, sed viribus maiora moliens bellum quidem gerebat, at irrito vbique conatu. Pompeius contra Stratonices beneficio cùm alia, tum Symphorium τεῖχος, i. arcem cepit ἐν τε τῇ Ασπίδι, καὶ τότε ἐχείμασε, inquit Dio lib. 37. initio. Hîc lacuna Dionis sermonem abrumpit. Appianus arcem, quam Stratonice Mithridatis vxor Pompeio tradidit, non nominat, sed ait factum id cùm Pompeius circa Pontum versaretur. Igitur circa Pontum quoque Pompeius hoc anno hyemem egit, cùm Mithridates vltra Pontum errans Scythas ad bellum Romanis inferendum hortaretur.

MITHRIDATEM INSECTATVR.

III. XV.

A.M. 3937. Sel. 250. V.C. 691. Ante Dn. 63. Hyrcani I.

M. Tullio Cicerone } Coss.
C. Antonio Nepote

A B C D E F

Pompeius tertio ante anno V.C. 688. Tigranem iusserat Armeniâ contentũ esse, satis sciens Syriam cedente Tigrane Romanis resistere non posse. Sed eo anno Pompeium in Syriam ingressum neq; Dio dicit, neque vero consentaneum est. Alia enim Pōpeium distinebant negotia. Hoc certè anno Pompeium in Syriam ingressum constat. Antiochum Asiaticum precarium eius regulum primò quidem fugiendi in Parthos consilium cepisse, deinde mutatâ sententiâ Pompeij clementiam experiri maluisse. Ita Pompeius Syria sine cruore, sine sudore potitus est, quam etiam Antiochus sexennio ante non multò difficiliùs occupauerat. Adeò imbelles euaserant Syri & ad seruitutem quamlibet parati. Antiochus iubetur intra Commagenem, vt pridem, se continere. Mithridates Syriacam expeditionem Pompeio multò laboriosiorem futuram ratus, generosum, si vires adfuissent, consilium capit cum Scythis in Italiam vsque excurrendi. Sed præter senectutem iam effœtam conatibus his obstitit Pharnacis filij perfidia. Cùm enim Mithridates de proditoribus aliquot supplicium sumeret, Pharnaces sibi conscius, patris iram metuens, & Pompeij gratiam aucupans solicitatis ad defectionem militibus aperto Marte in patrem insurgit. Mithridates à suis deseri se videns ad vltimam desperationem actus vxori & liberis ali-

Appianus. Dio l. 36.

POMPEIVS SYRIAM OCCVPAT.

MITHRIDATI SVCCEDIT PHARNACES PARRICIDA.

פרן אחש princeps noster bellicosus.

quot, quos penes se habebat, venenum propinat & ipse epotat. Sed pridem antidotis vti assuetus frustra venenum sumit. Gladium quoque in pectus stringit sed ictu inualido. Interim superueniunt Pharnacis satellites & miserum senem mortem queritantem iugulant. Cadauer eius filius ad Pompeium mittit probandæ fidei suæ. Pompeius remittit cum honore sepeliendum. Filio tamen parricidæ Bospori regnum largitur. Appianus ait eum regnasse annos 57. vixisse 68. vel 69. cum esset XVI à Dario Hystaspis filio.

Dio l.36. Ios. Ant. l.14.c.8. POMPEIVS CAPIT HIEROSOLYMA.

PompeiusMithridatico bello confecto, Syriâ, Arabiâque Petræâ domitâ de reditu in patriam cogitabat, cùm Hyrcanus Antipatro monente opem implorat aduersus Aristobulum fratrem. Æqua postulare videbatur Hyrcanus à iuniore fratre circunscriptus, & Roma supplicibus facilem se præbens potentissimos quosque de solio deiectum ibat. Lubens igitur Pompeius Hyrcano suppetias tulit, & Sabbathi occasione captatâ Hierosolymitanos expugnat. *Capti sunt*, inquit Dio, *die Saturni ne vim quidem repellentes*, Iosephus. *Capta est vrbs tertio mense, die ieiunij, Olympiade* CLXXIX. *C. Antonio & M. Tullio Cicerone Coss.* Annum Iudaicum eo tempore aperiebat Iiar, vt diximus A.V.C. 612. Olympias CLXXIX celebrata est A.V.C. 690 Hecatombæonis XV, Iulij XIII. Templum captum est exeunte primo Olympiadis CLXXIX anno, V.C. 691. Scirrophorionis Embolimi XVII, Tamuz Iudaici XVII, die ieiunij, Iulij quarto, Sabbatho. Mendose igitur apud Iosephum legitur. *Aristobulum regnasse annos tres, menses sex*, legendum *annos sex, menses tres* initio ducto ab anno V.C. 685. mense Iiar. Pompeius amoto Aristobulo Sacerdotium & regnum Hyrcano restituit, eâ lege vt vectigal aliquod penderet, & ciuitates, quas Asamonæi Syriæ subduxerant, Romanis cederent. Syriæ in prouinciæ formam redactæ præficitur Scaurus, *cum in eâ*, inquit Eusebi⁹, *imperassent Syri annos ducentos quinquaginta*, h. e. factum id ducentesimo quinquagesimo Seleucidarum anno. Appian⁹ verò Seleucidarũ nomine Alexãdrum Magnum complexus. *Imperium*, inquit, *Seleucidarum perdurauit annos ducētos septuaginta adnumeratis quatuordecim Tigranis annis*. Sic enim vertendum est. Alexander continuò post Issicam pugnam Syriâ potitus est anno V.C. 421. Annis verò ducentis septuaginta post Issicam pugnam Syria à Romanis prouincia facta est. Vltimus Seleucidarum Antiochus ab Appiano mendose dicitur ὁ Εὐσεβὴς pro ὁ Εὐσεβής. Tantæ rerum conuersioni commemorandæ instituta noua æra, quam Philadelphienses quidem ab Autumno huius anni, Gazenses à sequenti vere videntur inchoasse.

HYRCANO REGNVM REDDIT.

Eusebius Chron.

Dum Orientem sub iugum mittit Roma, iugulum eius propemodum oppressit Catilina. Sed Ciceronis Consulis vigilantia paratum vrbi incendium ac exitium in coniuratorum capita vertit detecto coniurationis ordine Nonis Decembri-

Salustius. CATILINAE CONIVRATIO.

AVGVSTI NATIVITAS.

bus. Eodem anno Sextili mense A natus est C. Octauius qui post ea Augustus dictus est. Mentiuntur Mathematici cùm apud Suetonium aiunt. *Quo die natus est Augustus, cùm de Catilinæ coniuratione ageretur in curiâ & Octauius ob vxoris puerperium serius adfuisset, nota ac vulgata res est* B *P. Nigidium compertâ moræ caussâ, vt horam quoque partus acceperit, affirmasse dominum terrarum orbi natum.* Quis non agnoscat Genethliacorum impudentiam, cùm Senatus de Catilinæ coniuratione habitus sit Nonis Decembribus, Augustus verò natus C sit nono Kal. Octobris?

Historiam nostram ad natiuitatem eius vsque prosecuti, sub quo natus est Christus, putamus nos à te, beneuole Lector, facile missionem impetraturos. Nam ab his quæ sequuntur commodè potest initium ducere Nouum opus, Historia videlicet Ecclesiæ & Imperij Romani.

Hinc purpuratorum doctissimus Baronius Annalium suorum Apparatum inchoauit. Indidem aut circiter auspicabitur eruditissimus Casaubonus suas animaduersiones in Baronium. Is meditatur opus tam accuratum, vt deinceps operâ meâ non sit opus. Quod si post illius vindemiam racemationi sit locus, videbo quid vires meæ ferre possint. Tu interim hæc æqui bonique consulito.

LONGVM ITER EST PER PRÆCEPTA, breue & efficax per exempla. Seneca.

ΠΑΝΤΟΤΕ ΔΟΞΑ ΘΕΩ.

FINIS.

INDEX RERVM ET VERBORVM.

Littera p. paginam significat, vbi nullum p. præfigitur notatur annus mundi.

B

C

D

Darius

INDEX.

T

LOCA SCRIPTVRAE
obiter explicata.

ERRATA SIC CORRIGITO.

Numerus primus paginam, lit. a. b. paginæ columnam 1am. 2am. l. lineam denotat.

Pag. 2.*a. lin.*13.pro *mille quingentos,* lege VMD. *p.*5.*l.*18.dele *vt. p.*6.*b.l.*20. *Mirandulanus.p.*7.*menſe* 10.*Scheraris.p.*10.*a.l.*12.13.& 14.pro 31.41.51.ponatur 3.4.5.*p.*12.*a.l.*11.*conſcenderit is. ibid.b.l.*31.*quam. p.*16.*a.*16.*latitante. p.*19.*b.l.*2.*Judaici. ibid.l.*26. צבור *p.*20.*b.l.*2.*Kainanis.p.*30.*l.*2.dele *ſeſquipedales ſcil. ibid.l.*10.dele, *Geometricus.l.*11. pro *ſeſquipedali,* pone *pygone.p.*31.*a.l.*19.πεδῶν. *ibid.b.l.*9.*pedum. p.*34.*b.l.*35.dele x.22. *p.*35.*b.l.*37.πεντεκαιδεκάδας. *p.*36.*b.l.*22.*tranſlata. p.*37.*b.l.*5.*teſſaradecadi. p.*39.*a.l.*10. 3108. *ibid.l.vlt.*3101. *ibid.b.l.*18.*ſinu* lege *ſum. p.*40.*b.l.*19.*perſentiſcerent. p.*41.*a.l.*7. *virida, vegeta. p.*44.*a.l.*36.*ſuperſtruxit. p.*45.*b.l.*31.*ſubiugarit. p.*47.*a.l.*21. ἀπόδειξιν. *l. ſeq.* ἑπτακοσίων. *p.*49.*l.*2.1962. *p.*54.*a.l.*6.*geſtæ. ibid.l.*31.*feſtinantius. p.*56.*b.l.*26. δίπτυχα. *p.*59.*b.l.penult.*lege ᾄδου. *p.*61.*b.l.*32. [illegible] *p.*69.*a.l.*20.*in fine. Ille erat,* &c. *p.*79.*b.l.*21.*Deſanaus. p.*86.*a.l.*7.*Ichthyophages, vt etiam in ſeq. ibid.b.l.*7.*Harpocrationem. p.*98.*b.l.*5.*Autonoën. p.*102.*b.l.*29.*erant. p.*126.*a.l.*14.*Bœotos. l.*15.pro *bis* lege *lis. p.*126.*a.l.*20. *Philiſtinis. p.*130.*b.l.*20. *eos. p.*131.*a.l.*7. *Propheta. p.*138.*a.l.*29. *primus. p.*146. *quia. ibid.b.l.penult. ni. p.*158.*a.l.*22.*vobis. p.*167.*a.l.*31. pro ὁ lege ὅς. *p.*174.*a.l.*38.*Bacchiadarum. ibid.b.l.*4 *poſſum. p.*186.*a.l.*23.*Hinc. p.*189.*b.F.ereptam. p.*190.*b.D.* χρησμεία. *p.*201.*a.l.*34. *Natam. p.*205.*b.l.*16.*bellum. p.*231.*a.l.*20.*mens erat. p.*250.*b.l.*20.*iniuriam. p.*254.*b.l.*25.*deuictorum. p.*286.*b.l.vlt.patricij. p.*291.*l.*4.*Huic. p.*348.*b.l.*21.*inultos. p.*360.*b.l.penult.id. p.*362.*b.l.penult.agrum. p.*399.*b.l.*14. *obruitur. p.*408.*a.l.*32.*vrbe. p.*455.*a.l.*14.*captam. p.*476.*b.l.*22.*amoto. p.*489.*a.l.*35.*edit. p.*497.*b.l.*14.*bello. p.*503.*a.l.*30.*priuatim. p.*629.*a.l.*34.*regebat. p.*630.*b.l.vlt.par.*

PRIVILEGE.

LOYS par la grace de Dieu Roy de France & de Nauarre, A nos amez & feaulx Conseillers les gens de nos Cours de Parlement, Baillifs, Preuosts, Seneschaux, & tous nos officiers qu'il appartiendra, salut : Nostre cher & bien amé M^r. Iacques Cappel nous a faict dire & remonstrer qu'il a faict & composé vn liure intitulé *Historia sacra & exotica ab Adamo vsque ad Christum*, lequel il desireroit faire imprimer & mettre en lumiere : Mais il craint qu'autres que celuy ou ceux à qui l'exposant auroit donné charge de ce faire, ne le fist imprimer, s'il n'y estoit pourueu de nos lettres à ce conuenables, humblement requerant icelles. A ces causes, inclinant liberalement, à la requeste dudict exposant, nous luy auons de nos grace special, pleine puissance & authorité Royalle, donné & octroyé, donnons & octroyons par ces presentes congé & permission de faire imprimer en telles marques & characteres, & à tel marchãt Imprimeur & Libraire que bon luy semblera, le liure susdict, durant le temps & espace de six ans, à commencer du iour & datte qu'ils seront acheuez d'imprimer : defendans à tous Imprimeurs de nostre Royaume, & toutes autres personnes de quelque qualité & condition qu'ils soient, de ne le faire imprimer ny mettre en vente durãt ledict temps, sans le congé, permission & consentement dudict exposant, sur peine de confiscation desdicts liures, amende arbitraire, & de tous despens dommages & interests enuers luy. Voulons en outre qu'en mettant ou faisant mettre par luy au cõmencement ou à la fin dudict liure cesdictes presentes ou vn bref extraict d'icelles, qu'elles soient tenues pour verifiees & venuës à la cognoissance de tous, sans souffrir ne permettre luy estre fait, mis ne donné aucun empeschement au contraire, nonobstant oppositions ou appellations quelconques : car tel est nostre plaisir. Donné à Paris le 24. iour d'Auril, l'an de grace 1613. & de nostre regne le troisiesme.

Par le Roy en son Conseil,

ADDEE.